

ირაკლი ყანდაშვილი

მ ე ღ ი ა წ ი ა

(დავის გადწყვეტის ეფექტური ალტერნატიული საშუალება)

თბილისი, 2020

გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“

სამეცნიერო რედაქტორი - ზურაბ ძლიერიშვილი

თსუ, იურიდიული ფაკულტეტის სრული პროფესორი,
სამართლის დოქტორი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის
მოსამართლე

© ირაკლი ყანდაშვილი, 2020

© გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“, 2020

გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“

თბილისი, მ. კოსტავას №75; 0171

ტელ.: (+995 032) 238 35 99; (+995) 557 51 51 34

ვებ-გვერდი: www.law.ge

ელ-ფოსტა: Info@law.ge

www.facebook.com/PublishingWorldofLawyers

ISBN 978-9941-9698-6-7

წინათქმა

წინამდებარე წიგნი გამოცემულია გერმანიის საერთაშორისო სამართლებრივი თანამშრომლობის ფონდის (IRZ) ფინანსური მხარდაჭერით.

გერმანიის საერთაშორისო სამართლებრივი თანამშრომლობის ფონდი (IRZ) შეიქმნა 1992 წელს და ამ დროიდან გერმანიის იუსტიციის ფედერალური სამინისტროს დაკვეთით დახმარებას უწევს პარტნიორ სახელმწიფოებს სამართლებრივი რეფორმების გატარებაში. ასეთი პროცესების მხარდაჭერა წარმოადგენს IRZ-ის ამოცანას, რომლის ფარგლებშიც ცენტრალური მნიშვნელობა ენიჭება პარტნიორი სახელმწიფოს ინტერესებს.

საქართველოსთან IRZ-ის თანამშრომლობა ეფუძნება საქართველოს და გერმანიის იუსტიციის სამინისტროთა 2005 წლის შეთანხმებას, რომლის განხორციელებაც 2006 წლიდან მიმდინარეობს. თანამშრომლობის მთავარი სფეროებია: საერთაშორისო შეთანხმებებისა და ხელშეკრულებების იმპლემენტაცია ქართულ კანონმდებლობასა და სამართალში, საკონსულტაციო საქმიანობა სისხლის სამართალში და სასჯელაღსრულების სფეროში და პრაქტიკოსი იურისტების განგრძობითი იურიდიული განათლება.

წინამდებარე პუბლიკაცია ეძღვნება მედიაციას, როგორც დავების მოგვარების ეფექტურ ალტერნატივას. საქართველოში მედიაცია დღითიდღე მნიშვნელოვანი ხდება. 2020 წლის 1 იანვარს ძალაში შევიდა მედიაციის კანონი. შუამავლობისა და კონფლიქტის მოგვარების სხვა პროცედურებისთვის სამართლებრივი ჩარჩოს შექმნით მედიაცია კიდევ უფრო მეტად მოექცა ყურადღების ცენტრში. გარდა სამართალწარმოების შემცირებისა, იგი კონფლიქტურ მხარეებს თავაზობს უფრო სწრაფ და მოქნილ გადანყვეტამდე მისვლის შესაძლებლობას.

ამ პუბლიკაციის გამოქვეყნებით IRZ სურს ხელი შეუწყოს ამ პროცესის განვითარებას და შემდგომ განმტკიცებას.

Vorwort

Seit ihrer Gründung im Jahr 1992 berät die Deutsche Stiftung für Internationale Rechtliche Zusammenarbeit e.V. (IRZ) ihre Partnerstaaten im Auftrag des Bundesministeriums der Justiz und für Verbraucherschutz bei der Reformierung ihrer Rechtssysteme und der Justizwesen. Rechtsstaatlichkeit und Demokratisierung sind Voraussetzung, um grundrechtliche Freiheiten zu wahren, stabile staatliche und gesellschaftliche Strukturen zu stärken sowie wirtschaftliches Wachstum anzuregen. Diesen Entwicklungsprozess zu unterstützen ist Aufgabe der IRZ, wobei die Bedürfnisse des jeweiligen Partnerstaats immer im Mittelpunkt stehen.

Die Zusammenarbeit mit Georgien basiert auf einer gemeinsamen Erklärung zwischen dem georgischen Justizministerium und dem Bundesministerium der Justiz von 2005 und wurde im Jahr 2006 aufgenommen. Die Schwerpunkte der Tätigkeit liegen in der Umsetzung internationaler Abkommen in georgisches Recht, in der Beratung im Straf- und Strafvollzugsrecht sowie der Aus- und Fortbildung von Rechtsanwenderinnen und Rechtsanwendern.

Die vorliegende Veröffentlichung befasst sich mit dem Thema Mediation als effektive Alternative der Streitbeilegung. Die Mediation gewinnt in Georgien zunehmend an Bedeutung. Am 01. Januar 2020 trat das Gesetz über die Mediation in Kraft. Durch die Schaffung eines gesetzlichen Rahmens für die Mediation, sowie für andere Verfahren der außergerichtlichen Konfliktbeilegung, rückt die Mediation nun stärker in den Fokus. Sie bietet neben der Reduzierung von Gerichtsverfahren für die Konfliktparteien außerdem die Chance, zu einer schnelleren und flexibleren Lösung zu gelangen.

Die IRZ möchte mit der Herausgabe dieser Publikation diese Entwicklung nachhaltig unterstützen und den Prozess weiter fördern. Diese Publikation bildet dafür einen wichtigen Baustein.

ს ა რ ჩ ე ვ ი

წინათქმა	8
ავტორის წინასიტყვაობა	11
აბრევიატურა	15
I. შესავალი / მედიაციის არსი და მნიშვნელობა	17
II. მედიაციის ინსტიტუტის თანამედროვე სამართლებრივი მნიშვნელობა და არსობრივი მახასიათებლები	30
1. მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის ეფექტური ალტერნატიული საშუალება	30
1.1 მედიაცია დავის გადაწყვეტის არაფორმალური და ფორმალური პროცესების ჯაჭვში	31
1.2 მედიაციის ინსტიტუციონალიზაციის ისტორია საერთაშორისო სივრცეში და წარმატების განმაპირობებელი მიზეზები	55
1.3 მედიაციის რეგულირების ინსტიტუციური მოდელები	60
1.4 მედიაციის უპირატესობები და შესაძლო ნაკლოვანებები	66
1.5 მართლმსაჯულებისადმი ხელმისაწვდომობის პრინციპის ახლებური ინტერპრეტაცია XXI-ე საუკუნეში	73
1.6 მედიაციის წინაშე არსებული გამოწვევები	77
III. მედიაცია და მისი ფუნდამენტური ეთიკური საფუძვლები/ მედიაციის პრინციპები	81
1. ნებაყოფლობითობა	91
2. მხარეთა თვითგამორკვევა	93
3. კონფიდენციალურობა	95
4. მხარეთა თანასწორობა	101
5. ნეიტრალურობა, მიუკერძოებლობა	102
IV. მედიაცია როგორც სტრუქტურირებული პროცესი	108
1. მომზადება	112
2. გახსნა - მედიატორისა და მხარის გახსნითი სიტყვა	113
3. ინტერესების გამოკვლევა	121
4. მოლაპარაკების პროცესი მედიაციაში	122
5. შეთანხმება და მისი აღსრულება	123

6. მედიაციის პროცედურული წესები და მათი ეფექტიანი გამოყენების მექანიზმები.....	130
6.1 საერთო და ინდივიდუალური შეხვედრების მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში	130
6.2 ალტერნატივების შეუზღუდავობა.....	133
6.3 პროცესის მოქნილობა და არაფორმალური გარემო	135
V. მედიაციის მონაწილე სუბიექტები	137
1. მედიატორი და მისი როლი მედიაციის პროცესის წარმართვაში	137
1.1 მედიატორის პროფესიული უნარები და სახელმძღვანელო პროცედურული მექანიზმები.....	148
1.2 მედიატორის „პროფესიული“ განათლება და სერტიფიცირების სტანდარტები.....	176
1.3 მედიატორის შერჩევის ობიექტური და სუბიექტური კრიტერიუმები	179
2. მხარეები და მათი წარმომადგენლები მედიაციის პროცესში.....	181
2.1 მედიაციის პროცესში მხარეთა უშუალოდ მონაწილეობის მიზანშეწონილობა და უპირატესობები.....	181
2.2 წარმომადგენლის როლი, მონაწილეობის ფარგლები და ეთიკური საფუძვლები მედიაციის პროცესში	188
2.3 მესამე პირები	206
VI. მედიაციის ინსტიტუტის რეგულირება უნიფიცირებულ აქტებსა და ევროპის საბჭოს სამართალში - გავლენა წევრი ქვეყნებისა და ასოცირებული წევრების შიდა კანონმდებლობაზე	208
1. UNCITRAL როგორც მედიაციის რეგულირების უნიფიცირებული ფორმა	210
2. მედიაციის ევროპული რეგულირების ფორმები - ევროკავშირის დირექტივები	213
VII. მედიაციის წარმოების ფორმები და ევროპის ქვეყნების გამოცდილება	223
1. მედიაციის წარმოების ფორმები: სასამართლო, სასამართლოსთან არსებული და კერძო მედიაცია.....	223

2. მედიაციის ფორმების საკანონმდებლო მოწესრიგების ევროპული გამოცდილება	233
VIII. მედიაციის ინსტიტუტი ქართულ სამართლებრივ სივრცეში	270
1. მედიაცია ქართულ ისტორიულ წყაროებში	270
2. მედიაციის თანამედროვე ინსტიტუციური მოდელი მოქმედი საკანონმდებლო რეგულირების ფარგლებში	274
2.1 სასამართლო და კერძო მედიაციის ინსტიტუტი საქართველოში.....	276
2.2 „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონი	278
2.3. საქართველო და მედიაციის შესახებ გაერო-ს კონვენცია	280
3. საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის როლი მედიაციის განვითარებაში.....	281
3.1 ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის საფუძვლები მედიაციის ჭრილში.....	282
3.2 ასოციაციის ინსტიტუციური მხარდაჭერა მედიაციის განვითარებაში.....	284
3.3 მედიაცია, როგორც ადვოკატთა განგრძობადი იურიდიული განათლების ნაწილი	287
4. სასამართლოს როლი მედიაციის განვითარებაში.....	288
5. სამართლის სკოლების როლი მედიაციის სწავლებისა და კვლევის ხელშეწყობის და დავის გადანყვეტის კულტურის განვითარებაში.....	291
IX. მედიაციის, როგორც დავის გადანყვეტის ახალი ინსტიტუტის, შემდგომი განვითარების საჭიროებები საქართველოში	293
X. დასკვნა.....	300
ბიბლიოგრაფია	302

წინათქმა

დემოკრატიული და სამართლებრივი სახელმწიფოს ფუნდამენტური მართლმსაჯულების შეუზღუდავი ხელმისაწვდომობაა. იგი გულისხმობს არა მხოლოდ სასამართლოსადმი, არამედ დავის გადანყვეტის ეფექტიანი ალტერნატიული პროცედურებისადმი შეუფერხებელი მიმართვის უფლებას მოქნილი საკანონმდებლო პლატფორმისა და დემოკრატიული დავის გადანყვეტის სახელმწიფო სისტემის პირობებში.

სამართლებრივი სახელმწიფოს მშენებლობის გზაზე, საქართველო ევროკავშირის ფუნდამენტური ღირებულებების მოზიარება. მისი მისწრაფებაა ჩაერთოს ევროპის სამართლებრივ სივრცეში, რაც იმთავითვე გულისხმობს დავის ალტერნატიული მოგვარების სახელმწიფოებრივი მექანიზმების ეროვნულ სამართლებრივ სივრცეში ინტეგრირებას და ევროკავშირის დემოკრატიულ სტანდარტებთან მისი შესაბამისობის უზრუნველყოფას.

მზარდი გლობალიზაციის პირობებში, ეროვნული იურიდიული სისტემა სულ უფრო მეტად ესწრაფვის უნიფიცირებას. ინტერნაციონალიზაციამ განაპირობა მათი საერთაშორისო მიმართულებით სვლის ტენდენცია, რამეთუ უნიფიკაციის პროცესი კვეთს სახელმწიფოთა საზღვრას და მოითხოვს როგორც საკანონმდებლო ლანდშაფტის, ისე დავის გადანყვეტის სისტემის ჰარმონიზებას.

ასოცირების შესახებ შეთანხმება, ერთი მხრივ, ევროკავშირის და ევროპის ატომური ენერჯის გაერთიანებას და მათ ნევრ სახელმწიფოებსა და, მეორე მხრივ, საქართველოს შორის ევროპული მისწრაფებისა და საქართველოს ევროპული არჩევანის საჯარო აღიარებაა, რომელშიც კონფლიქტის მშვიდობიანი მოგვარების ხელშეწყობა საქართველოს ვალდებულებად განისაზღვრა. აღნიშნული ვალდებულება გულისხმობს დავის მშვიდობიანი გადანყვეტის მხარდაჭერას არა მხოლოდ პოლიტიკურ დონეზე, არამედ სახელმწიფოს პასუხისმგებლობას, დანერგოს დავის გადაჭრის შესატყვისი დემოკრატიული ალტერნატიული მექანიზმები შინასახელმწიფოებრივ სისტემაში ადამიანის უფლებათა შეუფერხებელი და დროული განხორციელების უზრუნველსაყოფად.

მედიაციის, როგორც დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის დემოკრატიული მექანიზმის სახელმწიფოებრივი ინსტიტუციონალიზაცია საქართველოში 2011 წელს სავალდებულო სასამართლო მედიაციის საკანონმდებლო გზით განმტკიცებით დაიწყო. მედიაციის ფარგლებში მხარეთა თვითგამორკვევისა და თანასწორობის, მშვიდობიანი, კეთილსინდისიერი და კონფიდენციალური მოლაპარაკების საფუძველზე მიღებული შეთანხმების სასამართლო აღსრულების შესაძლებლობით, სახელმწიფომ „მართლმსაჯულების განხორციელების“ ლეგიტიმაცია მიანიჭა პიროვნების თავისუფალ ნებას, როგორც ადამიანთა შორის ინდივიდუალური კანონის შემოქმედს. სწორედ ამ თვალსაზრისით დავის მშვიდობიანი, დამოუკიდებელი გადაწყვეტის უფლების პიროვნებისადმი საკანონმდებლო მიკუთვნება მედიაციის არსობრივი დემოკრატიული მახასიათებელია. მედიაცია სოციალური ღირებულებათა სისტემის, მართლშეგნებისა და დავის გადაწყვეტის კულტურის განმაპირობებელი და გამომხატველია. ის უმნიშვნელოვანეს წინაპირობას ქმნის სოციალური მშვიდობის, სამოქალაქო საზოგადოების გაძლიერებისა და მის წევრებს შორის თვითპასუხისმგებლობაზე დაფუძნებული დიალოგისთვის, რომელიც არსებითად განსაზღვრავს სახელმწიფოებრივი სისტემის მდგრად და დემოკრატიულ ფუნქციონირებას.

მედიაციის ინსტიტუციონალიზაციის ხელშეწყობა ეროვნულ სამართლებრივ სივრცეში დავის გადაწყვეტის დემოკრატიული სისტემის გაძლიერებისკენ ქართული სახელმწიფოს მისწრაფება და მისი სოციალური ფუნქციის გამოხატულებაა. მედიაციის წარმატებული ინსტიტუციური მოდელის დანერგვა და ამ სფეროში განვითარებულ სამართლებრივ სისტემასთან საკანონმდებლო-სისტემური დაახლოების სახელმწიფოებრივ მიზნად გაცხადება, იმის აღიარებაა, რომ საერთაშორისო გამოცდილება მოითხოვს სათანადო ანალიზს, მონინავე ქვეყნების გამოცდილების გაზიარებას, მის გულდასმით შესწავლასა და კვლევაზე დაფუძნებულ რეკომენდაციებზე დაყრდნობით საქართველოს ეროვნული კონტექსტის შესატყვისად დანერგვის უზრუნველყოფას.

აღნიშნულის მხედველობაში მიღებით, მედიაციის ინსტიტუციური მოწყობის კვალდაკვალ განსაკუთრებული მნიშვნელობა

შეიძინა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის წიაღში ისეთი კვლევის განხორციელებამ, როგორცაა „საქართველოში მედიაციის მაგალითზე დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის სასამართლო და არასამართლო ფორმები“. ნაშრომის ავტორმა, ირაკლი ყანდაშვილმა მისი მრავალწლიანი საადვოკატო და სამედიაციო პრაქტიკის გათვალისწინებით, შესრულებული მასშტაბური სამეცნიერო კვლევის საშუალებით სათანადო რეკომენდაციით აღჭურვა ქართველი კანონმდებელი. კერძოდ, ნაშრომში წარმოჩენილმა კვლევის შედეგმა ასახვა ჰპოვა „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტში რომელიც 2016 წლიდან მუშავდებოდა ირაკლი ყანდაშვილის უშუალო მონაწილეობით. 2019 წლის 18 სექტემბერს საქართველოს პარლამენტის მიერ მიღებული „მედიაციის შესახებ“ კანონით შეიქმნა საკანონმდებლო პლატფორმა მედიაციის წარმატებული სახელმწიფოებრივი ინსტიტუციონალიზაციისთვის. ამდენად, მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების უნიფიცირებაში უკვე მნიშვნელოვნად დიდია ირაკლი ყანდაშვილის სადისერტაციო კვლევის წვლილი, რის შედეგად უკვე შეიქმნა წინარე სახელმძღვანელო.

სამეცნიერო კვლევის შედეგები, რომელიც წარმოჩენილია წინამდებარე ნაშრომში, მომავალშიც დაეხმარება სახელწიფოს, განსაზღვროს მედიაციის ინსტიტუციური გაძლიერების პოლიტიკა, გააძლიეროს დავის გადაწყვეტის მდგრადი, საიმედო სისტემა ეროვნულ სამართლებრივ კონტექსტში, კვლევისა და მედიაციის სამართლიანი პროფესიული პრაქტიკის ინტეგრირების გზით.

პროფ. დოქ. *ირაკლი ბურდული* (თსუ)
(NCADR გამგეობის თავმჯდომარე)

ასოც. პროფ. დოქ. *ნათია ჩიტაშვილი* (თსუ)
(NCADR აღმასრულებელი დირექტორი)

ავტორის წინასიტყვაობა

ნებისმიერ სამართლებრივ სისტემაში და რა თქმა უნდა საქართველოს მაგალითზეც, მოდავე მხარეებს უზრუნველყოფილი აქვთ სასამართლოსათვის მიმართვის კონსტიტუციური უფლება, რაც ასევე საერთაშორისო სტანდარტებით დაცული და უზრუნველყოფილი, გარანტირებული უფლებაა.

სასამართლო საუკუნეებია დამკვიდრებულია, როგორც მხარეებს შორის არსებული დავის ბუნებრივი გადაწყვეტის ადგილი; თუმცა საუკუნეების მანძილზე სასამართლო საქმისწარმოების გამოყენების გამოცდილებამ საზოგადოებას და სასამართლო საქმისწარმოების სერვისით მომხმარებლებს დაარწმუნა მსგავსი ფორმით და საშუალებით დავის გადაწყვეტის არაეფექტურობაში, რაც განსაკუთრებით თვალშისაცემია სასამართლო წარმოების დროში გახანგრძლივებულობით და პროცესის წარმოებასთან დაკავშირებული ფინანსური დანახარჯებით; ისევე როგორც სასამართლოში დავის ინიცირებით მხარეები რეალურ კონტროლს კარგავენ და ხელიდან უშვებენ სადავეებს საქმის მიმდინარეობასა და შედეგზე. აქვე ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ ყოველგვარი სამართლებრივი დავის, განურჩევლად მისი ხასიათისა და სირთულისა, სასამართლოსთვის მინდობა, რიგ შემთხვევაში გაუმართლებელი შეიძლება აღმოჩნდეს, რაც თავისთავად იწვევს საჭიროებას სასამართლოს ალტერნატიული ეფექტური მექანიზმების გაჩენისა პრაქტიკაში. ფაქტია, რომ ტრადიციული ფორმები დავის გადაწყვეტის, ისეთი როგორიც არის სასამართლოს წინაშე საქმისწარმოება ან თუნდაც საარბიტრაჟო საქმისწარმოება, აღარ წარმოადგენს ეფექტურ მექანიზმს, რათა გაუმკლავდეს დღითი დღე მზარდ დავებს მხარეებს შორის, მათ შორის დაბალი ღირებულების და საზღვართშორისი დავების მატების ფონზე.

მედიაციის ფართოდ გავრცელებას და დამკვიდრებას აქვს ობიექტური მრავალი წინაპირობა, თუმცა ყველაზე მეტად გავრცელებულ საფუძვლებს დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ამ ფორმის დანერგვისა წარმოადგენს მისი თვალშისაცემი უპირატესობა ფინანსური ხარჯების და დროის დანახარჯის

კუთხით, ხოლო საზღვართშორისი მედიაციის შემთხვევაში მხარეების ნაკლები ცოდნა და ნდობა დავის წარმოების ადგილის იურისდიქციისა, შესაბამისად, ნამდვილად არ არის გასაკვირი, რომ მედიაცია იმკვიდრებს თავს, როგორც დავის გადაწყვეტის ეფექტური ინსტრუმენტი.

დღეისათვის მედიაცია წარმოადგენს ყველაზე სწრაფად განვითარებად დავის გადაწყვეტის ალტერნატიულ საშუალებას მსოფლიოში, რომელსაც ახასიათებს მესამე დამოუკიდებელი, მიუკეროებელი და ნეიტრალური პირის ჩართულობით, კონფიდენციალური და სტრუქტურირებული პროცესის ფარგლებში, კონფლიქტის მხარეებისათვის დავის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების შესაძლებლობის დელეგირება, რაც მედიაციის ევროპული და არამხოლოდ აღქმის მთავარი მახასიათებელი თვისებაა. მედიაცია კონფლიქტის რეგულირების ეფექტურ ალტერნატიულ ინსტრუმენტს წარმოადგენს.

მედიაციის სწორედ აღქმისთვის მნშვნელოვანია მხარეებს კარგად ესმოდეთ, რომ მედიაციით ისინი მუდამ სარგებელს იღებენ, კერძოდ, შესაძლოა მედიაცია კონკრეტული შეთანხმებით ვერ დაასრულონ, თუმცა მათ იმაზე კარგად ეცოდინებათ კონფლიქტის მიზეზების და დავის შესახებ ვიდრე ეს მედიაციის დაწყებამდე იყო, რაც შესაძლოა შემდგომში გახდეს წინაპირობა დავის დასრულების. შესაბამისად მედიაციის პროცესში მონაწილეობას მხარეებისთვის ყოველთვის მოაქვს დადებითი შედეგი თუ მხარეს ესმის მედიაციის შინაარსი და იცის თუ როგორ გამოიყენოს ის ინფორმაცია, რაც ამ პროცესმა მისცა მას. ხშირია ლიტერატურაში, როდესაც მედიაციას ახასიათებენ ორივე მხარისთვის მომგებიან პროცესად (წინ-წინ *Lösung*), რადგან მედიაციის სწორი და ეფექტური გამოყენებით ორივე მხარეს შეუძლია საკუთარი ინტერესების სასარგებლო შეთანხმებას მიაღწიოს; მაშინ როდესაც სასამართლო საქმისწარმოების თუ საარბიტრაჟო საქმისწარმოების შედეგად დახარჯული ადამიანური თუ ფინანსური დანახარჯით ორივე მხარე დაზარალებულია, ხოლო ერთ-ერთი მხარის მიერ მიღწეული გამარჯვება მოჩვენებითი.

აღნიშნული წიგნი წარმოადგენს მეცნიერულ მცდელობას შედარებითსამართლებრივი მეთოდის გამოყენებით და ანალიზის სა-

ფუძველზე განხორციელდეს მეცნიერული კვლევა აღნიშნული ინსტიტუტის და შემუშავდეს რეკომენდაციები მედიაციის, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმის ფორმების დანერგვისთვის საქართველოში.

წინარე ნაშრომის კვლევის მიზანი მიიღწევა მედიაციის ქართული წარსული გამოცდილების, წარმატებული საერთაშორისო პრაქტიკის შესწავლისა და შედარებითი ანალიზის შედეგად, შესაბამისად მონოგრაფიის მოკრძალებული ამოცანაა ერთი მხრივ, შესწავლილ იქნეს მედიაციის ინსტიტუტი და მისი კარგად დანერგილი ფორმები საერთაშორისო კუთხით, და მეორე მხრივ, განისაზღვროს ის საუკეთესო სინთეზი ქართული რეალობისთვის, რომლის დანერგვა საქართველოში მეტად უფრო შესაფერისი და წარმატებული იქნება. ისევე როგორც არის პირველი მცდელობა შეიქმნას აღნიშნული მიმართულებით სასწავლო სახელმძღვანელო, რომელსაც აქვს პრეტენზია შეასრულოს ახალი თაობის იურისტების აღზრდელის ფუნქცია.

აღნიშნული ნაშრომის შექმნას განსაკუთრებით შეუწყო ხელი DAAD -ს ფონდის კვლევითმა სამეცნიერო სტიპენდიამ და მაქს პლანკის საერთაშორისო კერძო სამართლისა და შედარებითი სამართლის ინსტიტუტის (გერმანია, ჰამბურგი) მიერ მოცემულმა შესაძლებლობამ 2018 წლის გაზაფხულზე მენარმოებინა სამეცნიერო კვლევითი საქმიანობა აღნიშნული ინსტიტუტის, მართლაც უნიკალურ ბიბლიოთეკაში, რისთვისაც განსაკუთრებული მადლობა მინდა გადავუხადო ყველა იმ პირს, ვინც აღნიშნული შესაძლებლობა რეალობად აქცია.

დაბოლოს, მადლობა მინდა გადავუხადო ჩემს ოჯახს, რომელიც ერთი მხრივ, იყო სტიმული 2018 წელს სადისერტაციო - მონოგრაფიული კვლევის განხორციელების მედიაციაში, უდიდესი მხარდამჭერი და მამოძრავებელი ძალა დასახული მიზნის წარმატებით დასრულების საქმეში, ხოლო მეორე მხრივ, უპირობო სტიმული კვლევის გაგრძელების და წინარე სახელმძღვანელოს შექმნის.

იმედს ვიტოვებ აღნიშნული სახელმძღვანელო გახდება წინაპირობა საქართველოში მედიაციის, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმის, რეალურად დამკვიდრებისა და

წიგნი ხელს შეუწყობს მედიაციისადმი კიდევ უფრო მეტი ინტერესის გაჩენას და პოპულარობას საქართველოს იურიდიულ საზოგადოებაში.

ირაკლი ყანდაშვილი

სამართლის დოქტორი, პროფესორი.

სსიპ „საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის“ თავმჯდომარე

თბილისი

2020 წ.

აბრევიატურა

ქართულ ენაზე:

ინგ.	ინგლისურად
გერ.	გერმანულად
იხ.	იხილე
ე.წ.	ეგრეთ წოდებული
მაგ.	მაგალითად
თბ.	თბილისი
ტ.	ტომი
სსკ	საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი
სსსკ	საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი

უცხოურ ენებზე:

ADR	Alternative Dispute Resolution
EU	European Union
EC	European Council
UNCITRAL	United Nations' Commission on International Trade Law
UNIDROIT	International Institute for the Unification of Private Law
Art.	Article
CEDR	Center of Effective Dispute Resolution
USA	United States of America
UK	United Kingdom
Ed.	Edition
Eds.	Editors
Hsrg	Herausgeber
BGB	Bürgerliches Gesetzbuch, Code of Civil Law
ZPO	Zivilprozessordnung, Code of Civil Procedure
EGZPO	Einführung der Zivilprozeßordnung, Introduction to the Civil Procedure Code
No.	Number
Para.	Paragraph
Vol.	Volume

I. შესავალი / მედიაციის არსი და მნიშვნელობა

„მშვიდობა არ მიიღწევა იძულებით, მშვიდობის მიღწევა შესაძლებელია მხოლოდ ურთიერთგაგებით“

ალბერტ აინშტაინი

ყველა დროის საზოგადოებაში¹ ადამიანურ ურთიერთობებს ახასიათებს დავა² და კონფლიქტი³. დავა საზოგადოების ყველა ფენას ეხება, განურჩევლად სოციალური კუთვნილებისა, დავა ყოველდღიური რეალობაა სამენარმეო სუბიექტებს თუ მათი საქმიანობიდან გამომდინარე სახელმწიფოსა და მოქალაქეებს შორის⁴.

თანამედროვე საზოგადოება განსაკუთრებით მიდრეკილია დავებისადმი, რაც ავტომატურად იწვევს სასამართლოს გადატვირთულობას სარჩელებით, განაპირობებს გახანგრძლივებულ და დროში გაჭიანურებულ მართლმსაჯულების სისტემას და მოდავე მხარეების ფინანსურ დანახარჯებს⁵. დავის მახასიათებელი დაძაბულობის, ნერვიულობის, ფიზიკური და ემოციური დესტაბილიზაციის, დავასთან დაკავშირებული დროის და ფინანსების დანახარჯის გათვალისწინებით საზოგადოება და სამენარმეო სუბიექტები მუდამ ფიქრობდნენ და დღესაც ფიქრობენ თუ როგორ და რა მექანიზმებით მოახერხონ მათი მიმდინარე კონფლიქტური სიტუაციის განეიტრალება, დაძაბულობის კერების ეფექტური ჩახშობა და იმის მოხერხება, რომ ურთიერთობები კონფლიქტის მეორე მხარესთან გაგრძელდეს ჰარმონიულად.

ამ მიზნით საზოგადოება მუდამ ძიებაში იყო დავის გადანყვე-

1 *Wode M., Rabe C.S., Mediation, Springer, Berlin, 2014, 1.*

2 *Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D., Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 35.*

3 *Deixler-Hübner A., Schauer M., (Hrsg) Alternative Formen der Konfliktbereinigung, MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien, 2016, 1.*

4 *Moore C.W., The Mediation Process, 3rd Ed, Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 2003, 3, 5.*

5 *Esplugues C., Marquis L., New Developments in Civil and Commercial Mediation, Springer, Vol. 6, 2015, 2.*

ტის ეფექტური გზების, რომელიც ყველაზე მეტად დააკმაყოფილებდა მათ საჭიროებებს და მოერგებოდა მხარეთა რეალურ ინტერესებს, მსგავსი ძიება და დაგეგმარება ავტომატურად სამართლებრივ გზებამდე მიდის და ამ მიმართულებით მათ შორის მთავარი არის სახელმწიფოს სამართლებრივი პოლიტიკა ემთხვეოდეს საზოგადოების ინტერესს და საჭიროებას და თანმდევად პასუხობდეს იმ ინტერესს, რაც სახელმწიფოს მთავარ შემადგენელს - მოქალაქეებს აქვთ და ესაჭიროებათ.

საერთაშორისო პერსპექტივიდან მარტივი, ეფექტური, დროული და ხელმისაწვდომი ფორმების არსებობა დავის გადაწყვეტის მექანიზმებისა არის დღევანდელი საჭიროება⁶.

შესაბამისად, კონფლიქტში ჩართული მხარეები მუდამ ცდილობდნენ მოეძიებინათ ის გზები და საშუალებები, რაც მათ კონფლიქტს, ნაცვლად გახანგრძლივებული პროცესისა და დამატებითი ფინანსური რესურსის ხარჯვისა, უფრო ეფექტურად გადაწყვეტდა და მათ შორის შეამცირებდა რისკებს⁷, დავის მხარეებს შეუნარჩუნებდა ერთმანეთთან შემდგომი ურთიერთობის გაგრძელების შესაძლებლობას⁸, რაც როგორც ნესი შეუძლებელია გახანგრძლივებულ და არაპროგნოზირებადი სასამართლო საქმისწარმოების დროს⁹, თუმცა ობიექტურობა მოითხოვს, ამ ეტაპზე ვალიაროთ, რომ კონფლიქტში მყოფ მხარეებს შორის დავის გადაწყვეტის უფრო გავრცელებული ფორმა სასამართლო საქმისწარმოებაა, ვიდრე მისი რომელიმე ალტერნატიული საშუალებით მხარეებს შორის დავის გადაწყვეტის მცდელობა¹⁰.

აღსანიშნავია, რომ ამ ყველაფრის ფონზე სახელმწიფოებრივი ინტერესიც თანხვედრი იყო და არის იმ საჭიროებისა, რაზეც ზემოთ არის საუბარი, რადგან ერთი მხრივ, მსგავსი შესაძლებლო-

---

6 *Carvalho J.M., Carvalho C.*, Online Dispute Resolution Platform in Alberto de Franceschi (ed), *European Contract Law and the Digital Single Market –The Implications of the Digital Revolution*, Intersentia, 2016, 245, 246.

7 *Poon G.P.*, *The Corporate Counsel's Guide to Mediation*, First Chair Press, American Bar Association, United States of America, 2010, 9.

8 *აქვე*, 100.

9 *Alexander N.*, *International and Comparative Mediation*, Wolters Kluwer, 2009, 1.

10 *Pfisterer T.*, *Einigung und Mediation in Posch W., Schleifer W., Ferz S., Konfliktlösung im Konsens, Schiedsgerichtbarkeit, Diversion, Mediation*, Leykam BuchVerlag, Graz, 2010, 78.

ბების განვითარებით, სასამართლო ხელისუფლებას ეძლევა საშუალება ერთგვარი განმუხტვის მასთან აკუმულირებული და მიმდინარე საქმისწარმოებების, ხოლო მეორე მხრივ, სრულდება დიდი სოციალური ფუნქცია, როდესაც მხარეები სასამართლოს ნაცვლად, სხვა კანონიერი გზებით დავის ამონურვის მცდელობისას უფრო მეტად ინარჩუნებენ ერთმანეთთან ურთიერთობის რესურსს, რადგან ამ ალტერნატიული მექანიზმების გამოყენებით მხარეებს შორის მოგებული და წაგებული მხარის სინდრომი მათ არ ეუფლებათ, რაც უადვილებთ საზოგადოების წარმომადგენლებს და ბიზნესს, ორმაგად, კონფლიქტში მყოფ მეორე მხარესთან გააგრძელონ თანაცხოვრება თუ საქმიანი ურთიერთობის ქონა. სხვა სიტყვებით რომ ითქვას, როგორც სახელმწიფოს ინტერესშია მაკრო დონეზე, ასევე თითოეული დავის მხარის ინტერესშია მიკრო დონეზე¹¹ გამოინახოს დროის და ფინანსების კუთხით ეფექტური დავის გადაწყვეტის ისეთი მექანიზმი, რომელიც მისცემს მხარეებს, მათ შორის, რა თქმა უნდა, სახელმწიფოს, რესურსების რეალურად დაზოგვის საშუალებას და იქნება სოციალური მშვიდობის წინაპირობა.

აქვე აღსანიშნავია, რომ მოქალაქეებს შორის თუ პირებს შორის არსებული სამართლებრივი დავის კანონიერი აღმოფხვრის სისტემის შექმნა სახელმწიფოს ვალდებულებაა. შესაბამისად, დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების შექმნა, (რაც ერთგვარი კრებსითი¹² სახელწოდებაა სხვადასხვა ალტერნატიული მექანიზმისა), ორგანიზება და ინსტიტუციონალიზაცია სახელმწიფოს მიერ¹³ ორკესტრირებული პროცესი უნდა იყოს ნებისმიერ დემოკრატიულ სახელმწიფოში, შესაბამისად, მარტივია ლოგიკა, რადგან სახელმწიფო წარმოადგენს დავის ალტერნატიული საშუალებების სერვისების რეალურ მიმწოდებელს მომხმარებლებისთვის, სასამართლო, თავის მხრივ, როგორც სახელმწიფო ხელისუფალი ვალდებულია იმ სამართ-

---

11 *Steffek F.*, Mediation, in *The Max Planck Encyclopedia of European Private Law*, Volume II, Basedow J., Hopt J.K., Zimmermann R., Stier A., Oxford University Press, Oxford, 2012, 1163.

12 *Genn H.*, *Judging Civil Justice*, Cambridge University Press, New York, 2010, 80.

13 *De Palo G., Trevors M.B.*, *Arbitration and Mediation in the Southern Mediterranean Countries*, Kluwer Law International, 2007, 15.

ლებრივი პოლიტიკის გატარებაზე, რაც არის დაკავშირებული დავის ალტერნატიული საშუალებების გამართულ საქმიანობას შეუწყოს ყოველმხრივ ხელი¹⁴, თუმცა ეს არ უნდა გახდეს სასამართლოსთვის მიმართვის და სასამართლოს ხელმისაწვდომობის გარანტირებული და აღიარებული უფლების ხელის შემშლელი¹⁵. ზემოაღნიშნული საჭიროებების და რეალობის გათვალისწინებით სავსებით ლოგიკური და შედეგობრივად პროგნოზირებადი იყო და არის დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების, რომლებიც რეალურად წარმოადგენენ სოციალური¹⁶ დაძაბულობის და საზოგადოებაში არსებული კონფლიქტების შედეგიანი აღმოფხვრის ეფექტურ მექანიზმებს, ფართო გავრცელება და გამოყენება საზოგადოების წარმომადგენლების მხრიდან, ისევე როგორც სახელმწიფოების, მათ შორის საერთაშორისო დონეზე მათი პოლიტიკური თუ სამართლებრივი გაერთიანებების მყარად გამოვლენილი ნება ხელი შეეწყოს მედიაციის მაგალითზე დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმების დანერგვას ყოველდღიურობაში¹⁷, რაც თამამად შეიძლება ითქვას, რომ ბოლო წლების მანძილზე მართლაც მკვიდრდება თითქმის ყველა სახელმწიფოში, როგორც დავის გადაწყვეტის ყველაზე ეფექტური ალტერნატიული საშუალება, მედიაციისთვის მასხასიათებელი ფორმების¹⁸ ჩათვლით. ამ კუთხით ისიც გასათვალისწინებელია, რომ რიგ ქვეყნებს ისტორიულად მოსდევთ მედიაციის მეთოდით ან მსგავსი ფორმებით დავების გადაწყ-

---

14 *Caponi R.*, „Just Settlement“ or „Just About Settlement“?, *Mediated Agreements: A comparative Overview of the Basics*, *Rabels Zeitschrift, The Rabel Journal of Comparative and International Private Law*, Max –Planck-Institute für ausländisches und internationales Privatrecht, Mohr Siebeck, 79.Jahrgang 2015, 121.

15 *Deixler-Hübner A.*, Schauer M., (Hrsg) *Alternative Formen der Konfliktbereinigung*, MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien, 2016, 105.

16 *Steffek F.*, *Mediation*, in *The Max Planck Encyclopedia of European Private Law*, Vol. II, *Basedow J.*, *Hopt J.K.*, *Zimmermann R.*, *Stier A.*, Oxford University Press, Oxford, 2012, 1162.

17 *Esplugues C.*, *Marquis L.*, *New Developments in Civil and Commercial Mediation*, Springer, Vol. 6, 2015, 2.

18 *Jeong S.*, *Kritische Betrachtung über die Gerichtsmediation in Korea*, in *Brinkmann M.*, *Effer-Uhe D.O.*, *Völzmann-Stickelbrock B.*, *Wesser S.*, *Weth S.*, *Festschrift für Hanns Prütting, Dogmatik im Dienst von Gerechtigkeit, Rechtssicherheit und Rechtswicklung*, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2018, 831.

ვეტის გამოცდილება, რაც, როგორც წესი, დადებით როლს თამაშობს ამ ინსტიტუტის დღევანდელ სამართლებრივ სისტემაში ინტეგრირების თვალსაზრისით¹⁹. მედიაცია განიმარტება, როგორც პროცესი²⁰, რომელიც ხელს უწყობს კონფლიქტის მონაწილე მხარეებს თავად აღმოფხვრან სადავო საკითხები.

დღეისათვის მედიაცია წარმოადგენს ყველაზე სწრაფად განვითარებად დავის გადაწყვეტის ალტერნატიულ საშუალებას მსოფლიოში²¹, რომელსაც ახასიათებს მესამე²² დამოუკიდებელი, მიუკეროებელი და ნეიტრალური პირის ჩართულობით²³, კონფიდენციალური და სტრუქტურირებული პროცესის ფარგლებში²⁴, კონფლიქტის მხარეებისათვის დავის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების შესაძლებლობის დელეგირება, რაც მედიაციის ევროპული²⁵ და არამხოლოდ აღქმის მთავარი მახასიათებელი თვისებაა. მედიაცია კონფლიქტის რეგულირების ეფექტურ ალტერნატიულ ინსტრუმენტს წარმოადგენს²⁶.

მედიაციის დამკვიდრების მთავარი მიზანია მხარეებს მიეცეთ შესაძლებლობა მათი ინტერესებისთვის საუკეთესო გადაწყვეტილებით დაასრულონ დავა და აღმოფხვრან კონფლიქტი საკუთარი ხელით²⁷, რა დროსაც უბრალოდ კი არ ასრულებენ მეორე მხარესთან დავას, არამედ ქმნიან წინაპირობას მხარესთან საქმიანი თუ პირადი ურთიერთობის სამომავლოდ ცივილურ ფორმებში გაგრძელების, რაშიც მედიაცია რეალურად ეხმარება მხ-

---

19 *Creutzfeldt N.*, Vertrauen in Außergerichtliche Streitbeilegung, Zeitschrift für Konflikt-Management, Verlag Otto Schmidt, Köln, Heft 1/2016, 15.

20 *Trossen A.*, Mediation (un)gerregelt, Win-Management Verlag, Mühlberg, 2014, 37, 49.

21 *Alexander N.*, International and Comparative Mediation, Wolters Kluwer, 2009, 1.

22 *Blake S., Browne J., Sime S.*, The Jackson ADR Handbook, 2nd Ed, Oxford University Press, Oxford, 2016, 144.

23 *Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D.*, Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 50.

24 *Tutzel S., Wegen G., Wilske S.*, Commercial Dispute Resolution in Germany, 2nd Ed, C.H.BECK, München, 2016, 191.

25 EU-Mediationsrichtlinie 2008, Art. 3a.

26 *Berkel G.*, Zur Diskussion gestellt: Deal Mediation als Konfliktbeilegung, Zeitschrift für Konfliktmanagement (ZKM), Verlag Otto Schmidt, Köln, 2018, 61.

27 *Greger R., Unberath H.*, MediationsG : Recht der Alternativen Konfliktlösung, Kommentar, C.H.BECK, München, 2012, 97.

არეებს²⁸, რადგან მედიაციის დროს ის კი არ უნდა გაირჩეს თუ ვინ რა გააკეთა წარსულში, არამედ მხარეებმა უნდა საუკეთესო გამოსავალი მოიძიონ არსებული ჩიხური სიტუაციიდან, რათა გაგრძელდეს სამომავლო ურთიერთობა მათი ინტერესების შესაბამისად²⁹; მედიაცია ეხმარება მხარეებს თვითგამორკვევაში, მოდავე მხარეების ერთმანეთისადმი მოთხოვნების რეალური მიზეზების და მიდგომის ამოცნობაში³⁰. ხშირად შეხვედებით იურიდიულ ლიტერატურაში, სადაც მედიაცია „მომავალზე ორიენტირებული პროცესის“³¹ სახელით მოიხსენიება³²; მედიაცია იძლევა საშუალებას მხარეებმა ხანგრძლივადიანი³³ შედეგი მიიღონ პროცესის წარმატებით წარმართვის და დასრულების შემთხვევაში, მით უფრო რომ მედიაციის გამოყენება კონფლიქტში მყოფ მხარეებს დავის ნებისმიერ ეტაპზე შეუძლიათ, თუმცა გასათვალისწინებელია, რომ რაც უფრო ადრეულ³⁴ სტადიაზე მოხდება მედიაციის ინიცირება მით უფრო მაღალია დავის შეთანხმებით დასრულების პერსპექტივა³⁵.

მედიაციის მეშვეობით მხარეები ცდილობენ საკუთარი სიმართლე შეათანხმონ ერთმანეთთან³⁶, რათა სამართლის ნორმებმა არ გადაწყვიტოს ის, რაც მათ მიაჩნიათ რომ არის სწორი, რადგან კარგად მოეხსენება ყველას, რომ რიგ შემთხვევაში სამართლიანობა და კანონიერება არ არის თანხვედრი თეზები, შესაბამისად, მედიაციის გამოყენებით მხარეები სწორედ საკუთარი სი-

---

28 Jones G., Pexton P., ADR and Trusts: an International Guide to Arbitration and Mediation of Trust Disputes, Spiramus Press, 2015, 33.

29 Wode M., Rabe C.S., Mediation, Springer, Berlin, 2014, 27.

30 Alexander N., Global Trends in Mediation, 2nd Ed, Kluwer Law International, the Netherlands, 2006, 10.

31 Trossen A., Mediation (un)gerecht, Win-Management Verlag, Mühlberg, 2014, 470.

32 Deixler-Hübner A., Schauer M., (Hrsg) Alternative Formen der Konfliktbereinigung, MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien, 2016, 188.

33 Kaiser P., Gabler A.M., Prozessqualität und Langzeiteffekte in der Mediation, Zeitschrift für Konflikt-Management, Verlag Otto Schmidt, Köln, Heft 6/2014, 180.

34 Fenn P., Commercial Conflict Management and Dispute Resolution, Routledge, New York, 2017, 68.

35 Roberts M.M., Mediation in Family Disputes, Ashgate Publishing Ltd, Burlington, 2014, 180.

36 Wendland M., Mediation und Zivilprozess, Mohr Siebeck, Tübingen, 2017, 216, 217.

მართლის დაფიქსირებას ცდილობენ შეთანხმების გზით, ხოლო რამდენად არის ეს სამართლიანი³⁷ ორივე მხარისთვის, ამაზე საბოლოო გადანყვეტილება მხარეების მიერ არის მისაღები, ზოგადად სამართლიანობა მედიაციის ცნების მახასიათებელი სტანდარტია³⁸.

მედიაციის სწორედ აღქმისთვის მწვენილოვანია მხარეებს კარგად ესმოდეთ, რომ მედიაციით ისინი მუდამ სარგებელს იღებენ, კერძოდ, შესაძლოა მედიაცია კონკრეტული შეთანხმებით ვერ დაასრულონ, თუმცა მათ იმაზე კარგად ეცოდინებათ კონფლიქტის მიზეზების და დავის შესახებ ვიდრე ეს მედიაციის დაწყებამდე იყო, რაც შესაძლოა შემდგომში გახდეს წინაპირობა დავის დასრულების. შესაბამისად მედიაციის პროცესში მონაწილეობას მხარეებისთვის ყოველთვის მოაქვს დადებითი შედეგი თუ მხარეს ესმის მედიაციის შინაარსი და იცის თუ როგორ გამოიყენოს ის ინფორმაცია, რაც ამ პროცესმა მისცა მას³⁹. ხშირია ლიტერატურაში, როდესაც მედიაციას ახასიათებენ ორივე მხარისთვის მომგებიან პროცესად (win-win Lösung⁴⁰), რადგან მედიაციის სწორი და ეფექტური გამოყენებით ორივე მხარეს შეუძლია საკუთარი ინტერესების სასარგებლო შეთანხმებას მიაღწიოს⁴¹; მაშინ როდესაც სასამართლო საქმისწარმოების თუ საარბიტრაჟო საქმისწარმოების შედეგად დახარჯული ადამიანური თუ ფინანსური დანახარჯით ორივე მხარე დაზარალებულია, ხოლო ერთ-ერთი მხარის მიერ მიღწეული გამარჯვება მოჩვენებითი⁴². ეს არის კონფიდენციალური პროცესი, რომელშიც ნებაყოფლო-

37 *Windisch K.*, Fair und/oder gerecht? Fairnesskriterien in der Mediation, Zeitschrift für Konflikt-Management, Verlag Otto Schmidt, Köln, Heft 2/2015, 55.

38 *Steffek F., Unberath H.*, (eds), *Genn H., Greger R., Menkel-Meadow C.*, Regulating Dispute Resolution ADR and Access to Justice at the Crossroads, Hart Publishing, Oxford and Portland Oregon, 2013, 17.

39 *Ahmed M.*, An Investigation into the Nature and Role of Non-Settled ADR in International Journal of Procedural Law, Vol. 7, intersentia, Cambridge-Antwerp-Portland, 2017, 216, 217.

40 *Deixler-Hübner A., Schauer M.*, (Hrsg) Alternative Formen der Konfliktbereinigung, MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien, 2016, 21.

41 *ნულაძე ა.*, ქართული სასამართლო მედიაციის შედარებითი ანალიზი, გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“, თბ, 2017, 14.

42 *Bevan A.*, Alternative Dispute Resolution, Sweet & Maxwell, London, 1992, 1.

ბითობის⁴³ საფუძველზე ჩართული მხარეები მესამე დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელი შუამავალი პირის ჩართულობით⁴⁴, რომელსაც რაიმე სახის გადანყვეტილების მიღების უფლებამოსილება არ გააჩნია, ცდილობენ სასამართლოს გარეშე მიაღწიონ მათი ინტერესებისთვის მისაღებ შეთანხმებას⁴⁵, კერძოდ, გამონახონ ერთმანეთის ინტერესების⁴⁶ გათვალისწინებით ორივე მხარისთვის მისაღები შეთანხმების პირობები.

თუმცა ამ პროცესს თავისი კონკრეტული შემადგენელი აქვს და აუცილებელია ეს მდგენელი ფიგურირებდეს, რათა მედიაციას, როგორც სპეციალური უნარებით აღჭურვილი, გამოცდილი მესამე ნეიტრალური⁴⁷ პირის ჩართულობით, მხარეებს შორის მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესს⁴⁸, მიეცეს რეალურად ფართო არეალი თვითდამკვიდრების და პრაქტიკაში გამოყენების⁴⁹:

ა) საჭიროა საზოგადოების ფართო ფენების ინფორმირება მედიაციის შესახებ, როგორც დავის გადანყვეტის ეფექტური საშუალების არსებობის, კონკრეტული უპირატესობების მითითებით თუ რას იძლევა მედიაცია და რატომ უნდა ანდოს მხარემ საკუთარი კონფლიქტის გადანყვეტა სასამართლოს ნაცვლად მისთვის უცხო პიროვნებას;

ბ) საჭიროა მედიაციის შესახებ სასწავლო კურსების საუნივერსიტეტო თუ საშუალო განათლების სისტემაში სწორი და სრულფასოვანი ინტეგრირება, რაც წინაპირობაა მისი ახალი თაობის

---

43 *Hirsch G.*, *Alternative Streitbeilegung: ein neuer Zugang zum Recht*, Honorati C., Ohly A., Padovini F., Hirsch G., Picotti L., Knauer C., *Patentrecht ADR Wirtschaftsstrafrecht*, Müller Verlag, Heidelberg, 2017, 64.

44 *Steffek F.*, *Mediation*, in *The Max Planck Encyclopedia of European Private Law*, Volume II, Basedow J., Hopt J.K., Zimmermann R., Stier A., Oxford University Press, Oxford, 2012, 1162.

45 *Hirsch G.*, *Alternative Streitbeilegung: ein neuer Zugang zum Recht*, Honorati C., Ohly A., Padovini F., Hirsch G., Picotti L., Knauer C., *Patentrecht ADR Wirtschaftsstrafrecht*, Müller Verlag, Heidelberg, 2017, 69.

46 *Bäumerich M.*, *Güterichter und Mediatoren im Wettbewerb*, Duncker&Humblot, Berlin, 2015, 23.

47 *Hale T.*, *Between Interests and Law*, Cambridge University Press, Cambridge, 2015, 54.

48 *Willis T.*, *Wood W.*, *Alternative Dispute Resolution in Golden J., Lamm C.*, *International Financial Disputes, Arbitration and Mediation*, Oxford University Press, Oxford, 2015, 72.

49 *Moore C. W.*, *The Mediation Process*, 3rd Ed, Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 2003, 467.

მხრიდან ინფორმირებული გამოყენების, რადგან სწორედ მომავალი დავის მხარეები სკოლის მერხთან და საუნივერსიტეტო კედლებში იღებენ იმ პირველად განათლებას აღნიშნულის შესახებ და მეტად მომზადებულ მოდავე მხარეებს წარმოადგენენ პოტენციურად;

გ) საჭიროა მედიაციის საკანონმდებლო დონეზე რეგულირება, რაც მაინცდამაინც მის მკაცრად პროცედურულ ჩარჩოებში ჩასმას არ გულისხმობს, არამედ მისი ოფიციალური სახით გამოყენების სამართლებრივი წინაპირობების და აღსრულების მექანიზმების რეგულაცია მოიაზრება.

დ) საჭიროა მედიაციის მეცნიერული კვლევა და დარგის მეცნიერული განვითარება, რაც წინაპირობაა საკითხის მეცნიერული დამუშავების და კიდევ უფრო მაღალ რანგში აყვანის.

ე) ინსტიტუტს ესაჭიროება ინსტიტუციონალიზაცია და მისი სისტემური გამართვა მომხმარებლის მხრიდან ნდობის მოპოვებისთვის და მოხმარების გაადვილების მართვის კუთხით.

ვ) საჭიროა სამედიაციო ინსტიტუციების განვითარება, და მათთვის ფინანსური რესურსის მოზიდვა სახელმწიფო და ბიზნეს სექტორიდან.

ზ) საჭიროა უზრუნველყოფილ იქნეს მედიაციის პროცესში ჩართული მხარეების რეალური დამოუკიდებლობა და არ მოხდეს ერთ-ერთი მხარის გავლენის ქვეშ⁵⁰ მეორე მხარის მოქცევა, მედიაციისთვის გარე თუ თვით მედიაციის შიგნით არსებული საკითხებიდან გამომდინარე.

თ) გასააზრებელია თუ რა არის მედიაციის დანერგვისთვის ამ ეტაპზე უპრიანი, კერძოდ, რა სტანდარტით უნდა ხდებოდეს მედიატორის სტატუსის მინიჭება და ვის მიერ, იყოს აღნიშნულის გადამწყვეტი სახელმწიფო ცალსახად ან/და როგორ განვსაზღვროთ მედიაციის დანერგვისთვის ორი უმნიშვნელოვანესი რგოლის: სასამართლო და ადვოკატთა პროფესიის როლი ამ მნიშვნელოვანი ფუნქციის განერის კუთხით.

---

50 *Wendenburg F.*, Der Schutz der schwächeren Partei in der Mediation, Mohr Siebeck, Tübingen, 2013, 107.

ი) აქვე აღსანიშნავია, რომ დიდი მნიშვნელობა ექცევა იმას ზოგადად მედიაცია ნარმოადგენს იურიდიულ საქმიანობას თუ არის ჩვეულებრივი მომსახურება, რადგან იმ შემთხვევაში თუ სახეზე იქნება იურიდიული მომსახურების კუთხით მედიატორის საქმიანობის მიკუთვნება, მაშინ მასზე ადვოკატის ეთიკა უნდა გავრცელდეს⁵¹.

კ) და ბოლოს მედიაციის გამოყენების არეალის შექმნა და მოძიება არის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორი მედიაციის რეალური პოპულარიზაციის და დამკვიდრების, რაშიც მოიაზრება კონკრეტული დავათა კატეგორია, რომელიც დამტკიცდება, რომ ყველაზე ეფექტურია მომხმარებლებისთვის სწორედ დავის აღნიშნული ალტერნატიული მექანიზმით დარეგულირებისთვის.

აქტუალურია საკითხი იმის შესახებ თუ რამდენად რეგულირების ჩარჩოებს და ნორმებს უნდა მოვარგოთ მედიაცია⁵², რამდენად მკაცრ საკანონმდებლო დონეზე განერილი წესების გავლენის ქვეშ უნდა მოექცეს მედიაცია, პროცესი და ტექნიკა მხარეებს შორის დავის ალტერნატიული ფორმით გადაწყვეტის მექანიზმი. აღნიშნულთან დაკავშირებით ცალსახა და ერთგვაროვანი პასუხი არც ფართო იურიდიულ საზოგადოებაში მოიპოვება მსოფლიოს მასშტაბით და ყველა ქვეყანას საკუთარი მიხედულობის შესაბამისად მოუწევს აღნიშნულზე პასუხის გაცემა.

ამ ეტაპზე ძირითადად შეინიშნება სამი მოდელი, რომლებიც ერთმანეთისაგან მკვეთრად განსხვავებული რეგულაციების სპექტრს გვთავაზობენ: ერთი ეს გახლავთ ავსტრიული მოდელი, სადაც მედიაცია დაქვემდებარებულია დეტალურ სამართლებრივ რეგულაციას, კერძოდ, მკვეთრად გამიჯნულია ის იურიდიული საქმიანობისგან და კანონით სამოქალაქო მედიაციის შესახებ გათვალისწინებულია თითქმის ყველა პროცედურული თუ მედიაციის ინსტიტუციონალური რეგულირების საკითხები,

---

51 *Hartung A.M.*, Weder Sozietät noch Bürogemeinschaft des Anwalts mit Mediator oder Berufsbetreuer, Neue Juristische Wochenschrift (NJW), C.H.BECK, München, 2018, (5April, #15) 1102.

52 *Steffek F.*, Mediation, in *The Max Planck Encyclopedia of European Private Law*, Volume II, Basedow J., Hopt J.K., Zimmermann R., Stier A., Oxford University Press, Oxford, 2012, 1164.

ისევე როგორც მედიატორთა ეთიკის, სტატუსის მინიჭების და შემდგომი პროფესიული განათლების სტანდარტები. მეორე, ეს გახლავთ ინგლისის და ჰოლანდიის მაგალითი, სადაც მედიაციას სამართლებრივი ჩარჩო რეგულაციებით არ ზღუდავენ, მხოლოდ საპროცესო კანონმდებლობით ხარჯების საკითხი არის განერილი, ხოლო ყველა სხვა საკითხი აბსოლიტურად მედიაციის სფეროში მოქმედი კერძო სამართლის სუბიექტების და სამომხმარებლო ბაზრის რეგულირებას არის მინდობილი და მესამე ჯგუფი ქვეყნების, სადაც შეინიშნება მცდელობა ერთგვარი შუალედური რეგულაციის ზემოაღნიშნულ ორ მოდელს შორის, რათა დაცული იქნეს მედიაციის მომხმარებელთა უფლებები და უზრუნველყოფილ იქნეს პროცესის ნებაყოფლობითობის პრინციპი.

აღნიშნული ნაშრომის ფარგლებში ჩვენ ვეცდებით მიმოვიხილოთ ძირითადი ტენდენციები დანერგილი მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში, შევაფასოთ ამ ეტაპზე არსებული წარმატებული გამოცდილება და ჩამოვაყალიბოთ ხედვა ქართული რეალობის მიზნებისთვის რა იქნებოდა კარგი და მიზანშეწონილი საქართველოში მედიაციის ეფექტურად დანერგვის და ამოქმედებისთვის საჭირო, რადგან მიუხედავად იმისა, რომ მიუკერძოებელი და დამოუკიდებელი მესამე პირის ჩართულობით კონფლიქტის მოგვარების ტრადიცია საქართველოში საუკუნოვან ისტორიას ითვლის, თანამედროვე მედიაციის აღქმა და სამართლებრივი რეგულირება ჯერ კიდევ ჩანასახოვან სტადიაზეა, კერძოდ, მხოლოდ 2019 წლის სექტემბრის თვეში იქნა მიღებული კანონი „მედიაციის შესახებ“, რომელიც 2020 წლის 01 იანვრიდან ამოქმედდა, შესაბამისად, რა თქმა უნდა ამ ეტაპზე ყველამ ერთად უნდა განვაფიქროთ მედიაცია და ყოველდღიურ გამოყენებაში დავხვეწოთ პრაქტიკული საჭიროებები.

გასათვალისწინებელია ის გარემოებაც, რომ მედიაციის დანერგვის საწყის ეტაპზე, თუ საჭირო გახდა უცხო ქვეყნის რეგულაციების ქართულ სამართლებრივ სივრცეში რეცეფციის განხორციელება მედიაციის მიმართულებით, უპრიანია ეს მოხდეს

ეროვნული თავისებურებების⁵³ გათვალისწინების კუთხით⁵⁴, რათა მედიაციის რეფორმა წარმატებული გამოდგეს, ხოლო ევროპული სტანდარტები მჭიდროდ იყოს ჰარმონიულ კავშირში შიდა სამართლებრივ სისტემასთან⁵⁵ და მათ შორის გავითვალისწინოთ სხვა ქვეყნების გამოცდილება მედიაციის საკანონმდებლო დანერგვასთან დაკავშირებით⁵⁶, თუმცა არა უცხოური ნორმების პირდაპირი გადმოტანით ქართულ კანონმდებლობაში, არამედ აღნიშნული თეზების მეცნიერული შესწავლის და ანალიზის ხარჯზე.

იმის გათვალისწინებით, რომ საქართველოში მედიაციის დანერგვის პროცესი ფაქტობრივ მიმდინარეობს, ამოქმედდა კანონი „მედიაციის შესახებ“, შეიქმნა სსიპ „საქართველოს მედიატორთა ასოციაცია“, რომელიც გახდა მედიაციის პოლიტიკის განმსაზღვრელი ორგანო, ისევე როგორც ყველა მედიატორისთვის ე.წ. „ქოლგა ორგანიზაცია“ და ყველა ვრწმუნდებით, რომ ამ ინსტიტუტის განვითარება სასარგებლოა, როგორც მართლმსაჯულების სისტემისთვის ერთობლიობაში, ასევე კონფლიქტში მყოფი მხარეების ინტერესებისთვის, მეტად მნიშვნელოვანია კარგად იქნეს შესწავლილი მედიაციის სისტემა და ფორმები მეცნიერული თვალსაზრისით და ქართული მოდელის განვითარება განხორციელდეს მსოფლიოს წარმატებული მაგალითების საფუძველზე.

აღნიშნული ნაშრომი წარმოადგენს მეცნიერულ მცდელობას შედარებითსამართლებრივი მეთოდის გამოყენებით და ანალიზის

---

53 *Burduli I.*, Nekrezeption in Transformationsgesellschaften, in Brinkmann M., Effer-Uhe D.O., Völzmann-Stickelbrock B., Wesser S., Weth S., Festschrift für Hanns Prütting, Dogmatik im Dienst von Gerechtigkeit, Rechtssicherheit und Rechtsentwicklung, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2018, 8.

54 *Steffek F.*, Rechtsvergleichende Erfahrung für die Regelung der Mediation, The Rabel Journal of Comparative and International Private Law, Max –Planck-Institute für ausländisches und internationales Privatrecht, Band 74, Heft 1, Mohr Siebeck, 2010, 880.

55 *Chanturia L.*, Die Europäisierung des georgischen Rechts – bloßer Wunsch oder große Herausforderung?, Rabels Zeitschrift, Max –Planck-Institute für ausländisches und internationales Privatrecht, Band 74, Heft 1, Mohr Siebeck, 2010, 180.

56 *Hopt K.J.*, Mediation – Eine Einführung, Rabels Zeitschrift, The Rabel Journal of Comparative and International Private Law, Max –Planck-Institute für ausländisches und internationales Privatrecht, Band 74, Heft 1, Mohr Siebeck, 2010, 724.

საფუძველზე განხორციელდეს მეცნიერული კვლევა აღნიშნული ინსტიტუტის და შემუშავდეს რეკომენდაციები მედიაციის, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმის დანერგვისთვის საქართველოში.

წინარე ნაშრომის კვლევის მიზანი მიიღწევა მედიაციის ქართული წარსული გამოცდილების, წარმატებული საერთაშორისო პრაქტიკის შესწავლისა და შედარებითი ანალიზის შედეგად, შესაბამისად ნაშრომის მოკრძალებული ამოცანაა ერთი მხრივ, შესწავლილ იქნეს მედიაციის ინსტიტუტი და მისი კარგად დანერგილი გამოცდილება საერთაშორისო კუთხით, და მეორე მხრივ, განისაზღვროს ის საუკეთესო სინთეზი ქართული რეალობისთვის, რომლის დანერგვა საქართველოში მეტად უფრო შესაფერისი და წარმატებული იქნება, რათა მოხდეს მედიაციის მიერ ფართო საზოგადოების მოცვა და საზოგადოების სრული სპექტრში მისი პოპულარიზაცია.

იმის გათვალისწინებით, რომ მედიაციის თანამედროვე მოდელი, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება აბსოლიტური ნოვაციაა ქართულ სამართლებრივ რეალობაში, მისი შესწავლა ერთდროულად მნიშვნელოვანია, როგორც სამეცნიერო წრეების, ასევე ქართველი პრაქტიკოსი იურისტებისათვის, რომელთაც კიდევ უფრო აქტიურად მოუწევთ მედიაციის პროცესში ჩართვა მედიატორისა თუ მხარის წარმომადგენლის ფუნქციით, შესაბამისად, ნაშრომს აქვს მათ შორის დატვირთვა შეასრულოს ის მნიშვნელოვანი როლი, რასაც წარმოადგენს თემით დაინტერესებული იურიდიული საზოგადოების და მომავალი იურისტების აღჭურვა ახალი მეცნიერული კვლევით მედიაციის შესახებ.

აღსანიშნავია, რომ კვლევაში გამოყენებულია ჰამბურგის მაქს-პლანკის სახელობის საზღვარგარეთის ქვეყნებისა და საერთაშორისო კერძო სამართლის შედარებით-სამართლებრივი ინსტიტუტის ბიბლიოთეკაში მედიაციის საკითხებზე არსებული უახლესი კვლევითი რესურსები და სამეცნიერო ლიტერატურა⁵⁷.

---

57 ავტორი ნაშრომზე მუშაობის მიზნით, 2018 წლის გაზაფხულზე, DAAD-ს სამეცნიერო სტიპენდიით იმყოფებოდა მაქს პლანკის სახელობის საზღვარგარეთის ქვეყნებისა და საერთაშორისო კერძო სამართლის შედარებით-სამართლებრივი ინსტიტუტში.

II. მედიაციის ინსტიტუტის თანამედროვე სამართლებრივი მნიშვნელობა და არსობრივი მახასიათებლები

1. მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის ეფექტური ალტერნატიული საშუალება

ნებისმიერ სამართლებრივ სისტემაში და რა თქმა უნდა საქართველოს მაგალითზეც, მოდავე მხარეებს უზრუნველყოფილი აქვთ სასამართლოსათვის მიმართვის კონსტიტუციური უფლება⁵⁸, რაც ასევე საერთაშორისო სტანდარტებით⁵⁹ დაცული და უზრუნველყოფილი, გარანტირებული უფლებაა. სასამართლო საუკუნეებია დამკვიდრებულია⁶⁰, როგორც მხარეებს შორის არსებული დავის ბუნებრივი გადაწყვეტის ადგილი⁶¹; თუმცა საუკუნეების მანძილზე სასამართლო საქმისწარმოების გამოყენების გამოცდილებამ საზოგადოებას და სასამართლო საქმისწარმოების სერვისით მომხმარებლებს დაარწმუნა მსგავსი ფორმით და საშუალებით დავის გადაწყვეტის არაეფექტურობაში, რაც განსაკუთრებით თვალშისაცემია სასამართლო წარმოების დროში გახანგრძლივებულობით და პროცესის წარმოებასთან დაკავშირებული ფინანსური დანახარჯებით; ისევე როგორც სასამართლოში დავის ინიცირებით მხარეები რეალურ კონტროლს კარგავენ და ხელიდან უშვებენ სადავეებს საქმის მიმდინარეობასა და შედეგზე⁶². აქვე ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ ყოველგვარი სამართლებრივი დავის, განურჩევლად მისი ხასიათისა და სირთულისა, სასამართლოსთვის მინდობა, რიგ შემთხვევაში გაუმართლებელი შეიძლება აღმოჩნდეს, რაც თავისთავად იწვევს საჭიროებას სასამართლოს ალტერნატიული ეფექტური

58 იხ. საქართველოს კონსტიტუცია, 42-ე მუხლი.

59 იხ. ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის ევროპული კონვენცია, მე-6 მუხლი.

60 *ნულაძე ა.*, ქართული სასამართლო მედიაციის შედარებითი ანალიზი, გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“, თბ, 2017, 13.

61 *Wendenburg F.*, Differenzierte Verfahrensentscheidungen in zivilrechtlichen Konflikten, Verlag Otto Schmidt, Köln, Heft 1/2013, 21.

62 *Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D.*, Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2. Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 35.

მექანიზმების გაჩენისა პრაქტიკაში. ფაქტია, რომ ტრადიციული ფორმები დავის გადაწყვეტის, ისეთი როგორც არის სასამართლოს წინაშე საქმისწაროება ან თუნდაც საარბიტრაჟო საქმისწარმოება, აღარ წარმოადგენს ეფექტურ მექანიზმს, რათა გაუმკლავდეს დღითი დღე მზარდ დავებს მხარეებს შორის, მათ შორის დაბალი ღირებულების და საზღვართშორისი დავების მატების ფონზე⁶³.

მედიაციის ფართოდ გავრცელებას და დამკვიდრებას აქვს ობიექტური მრავალი წინაპირობა, თუმცა ყველაზე მეტად გავრცელებულ საფუძვლებს⁶⁴ დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ამ ფორმის დანერგვისა წარმოადგენს მისი თვალშისაცემი უპირატესობა ხარჯების და დროის დანახარჯის კუთხით, ხოლო საზღვართშორისი მედიაციის შემთხვევაში მხარეების ნაკლები ცოდნა და ნდობა დავის წარმოების ადგილის იურისდიქციისა⁶⁵, შესაბამისად, ნამდვილად არ არის გასაკვირი, რომ მედიაცია იმკვიდრებს თავს, როგორც დავის გადაწყვეტის ეფექტური ინსტრუმენტი⁶⁶.

1.1 მედიაცია დავის გადაწყვეტის არაფორმალური და ფორმალური პროცესების ჯაჭვში

ბოლო ორმოცი წლის მანძილზე დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებები (ADR) საგრძნობლად განვითარდა და წარმატებით დამკვიდრდა⁶⁷ იურიდიულ საზოგადოებაში⁶⁸, დღეს ის უკვე ნაწილია იურიდიული პრაქტიკის და აზროვნების. ბოლო დროს ვრცელდება მოსაზრებებიც, რომ ADR არის არა ალტერ-

63 *Cortes P.*, *The Law of Consumer Redress in an Evolving Digital Market*, Cambridge University Press, Cambridge, 2018, 101.

64 *Rashda R.*, *Alternative Dispute Resolution*, Lexis Nexis, 2014, 3.

65 *Deixler-Hübner A., Schauer M.*, (Hrsg) *Alternative Formen der Konfliktbereinigung*, MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien, 2016, 2.

66 *Berkel G.*, *Deal Mediation: Erfolgsfaktoren professioneller Vertragsverhandlungen*, Zeitschrift für Konflikt-Management, Verlag Otto Schmidt, Köln, Heft 1/2015, 4.

67 *Blake S., Browne J., Sime S.*, *The Jackson ADR Handbook*, 2nd Ed, Oxford University Press, Oxford, 2016, 9.

68 *Brown H., Marriott A.*, *ADR Principles and Practice*, third edition, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 1.

ნატივა მართლმსაჯულების, არამედ არის ალტერნატიული მართლმსაჯულება⁶⁹, თუმცა მთავარია რომ ამ ფორმის გამოყენებით დავის მხარეებმა მიიღონ კონკრეტული შედეგი. დავის ალტერნატიული მექანიზმების გამოყენებით დავის გადაწყვეტის სტატისტიკა სამართლის თითქმის ყველა მიმართულებით დღითიდღე მატულობს⁷⁰.

ევროპის კავშირის ეგიდით ხდება დავის ალტერნატიული მექანიზმების შესახებ სპეციალური დირექტივების მიღება⁷¹, რაც ევროპის მასშტაბით დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმების კიდევ უფრო დამკვიდრების წინაპირობაა⁷².

დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება, როგორც ტერმინი გამოიყენება როგორც ზოგადი ფრაზა, რომელიც იგივედება კონფლიქტის გადაწყვეტის პროცესთან, რომელიც თავისი ბუნებით არის არაფორმალური პროცესი, დავაში ჩართული მხარეებისათვის აბსოლიტურად მიუკერძოებელი, დამოუკიდებელი მესამე პირის ჩართულობით (შესაძლებელია ასეთი პირი იყოს ერთზე მეტი), რომელიც მხარეებს მათ შორის არსებული კონფლიქტის აღმოფხვრაში ეხმარება, იმაზე უფრო არაფორმალური ფორმით და საშუალებებით, ვიდრე ეს სასამართლო საქმისწარმოებას ახასიათებს⁷³, მარტივად, დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება განიმარტება, როგორც არასასამართლო მექანიზმით დავის გადაწყვეტა⁷⁴, ხოლო მსგავსი ფორმა დავის გადაწყვეტის წარმოადგენს სასამართლო საქმისწარმოების ალტერნატიულ⁷⁵ მექანიზმს.

---

69 *Lindblom P.H.*, *Progressive Procedure*, Iustus, 2017, 405.

70 *Carvalho J.M., Nemeth K.*, Implementation of the Consumer ADR Directive in the EU Member States, *EuCML Journal of European Consumer and Market Law*, C.H.BECK, Vol 7, 2/2018, 81.

71 იხ. <<http://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2013/11/oj>>. [15.05.2018]

72 *Steffek F.*, The Relationship between Mediation and Other Forms of Alternative Dispute Resolution in The Implementation of the Mediation Directive, (Compilation of in-depth Analysis) European Parliament Directorate-General for Internal Policies, 2016, 51. <<http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>>. [15.05.2018]

73 *Rana R.*, *Alternative Dispute Resolution*, Lexis Nexis, 2014, 2.

74 *Goldberg S.B., Sander F., Rogers E.A., Nancy H., Cole S.R.*, *Dispute Resolution: Negotiation, Mediation, Arbitration and other Processes*, 6th Ed, Wolters Kluwer, 2012, 4.

75 *Ferz S., Lison A., Wolfart E.M.*, *Zivilgerichte und Mediation*, Universitätsverlag, Wien, 2004, 28.

დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების მიმართ დიდია მსოფლიო საზოგადოების ყურადღება, როგორც განვითარებულ, ასევე განვითარებად დემოკრატიულ ქვეყნებში, რადგან იმ უპირატესობების გათვალისწინებით (დროის ნაკლები დანახარჯი, ფინანსების ნაკლები დანახარჯი, ნაკლებ შეჯიბრებითი პროცესი), რაც ADR-ს გააჩნია, მისი სერვისის გამოყენების ინტერესი დავაში მყოფ მხარეებს შორის სულ უფრო იზრდება⁷⁶; ADR მომხმარებელს სთავაზობს იაფ, დროულ და კიდევ უფრო ხელმისაწვდომ დავის გადაწყვეტის მექანიზმებს, ვიდრე ეს სასამართლოს წინაშე საქმისწარმოებაა⁷⁷.

ეს ტერმინი ერთგვარი „ქოლგა დასათაურებაა“⁷⁸, რომელიც თავის თავში რამდენიმე არაფორმალურ მექანიზმს მოიაზრებს, რომლებიც ფორმით და მნიშვნელობით განსხვავდებიან ერთმანეთისგან, თუმცა ყველა მათგანს აქვს ერთი მნიშვნელოვანი მსგავსება და კერძოდ, ყველა ეს საშუალება და მექანიზმი წარმოადგენს ალტერნატივას სასამართლო საქმისწარმოების გზით მხარეებს შორის დავის გადაწყვეტისა, როდესაც სასამართლოს გარეთ, დამოუკიდებლად მიმდინარე წარმოებაში ხდება საკითხის გადაწყვეტა ან უშუალოდ კონფლიქტში ჩართული მხარეების მხრიდან საკუთარი დავის შესახებ შეთანხმების მიღწევის მცდელობა, რა დროსაც მხარეები ორიენტირებულნი არიან მიაღწიონ შეთანხმებას და აქცენტირება ხდება მათ საერთო ინტერესებზე, ხოლო მოთხოვნები და სამართლებრივი არგუმენტაცია მეორეხარისხოვანი ხდება. აღნიშნული პროცედურების წარმოება მაინცდამაინც სასამართლო წარმოების დანებამდე ან მის დასრულებამდე არ ხდება, არამედ ეს ყველაფერი შესაძლებელია მიმდინარეობდეს სასამართლოს საქმისწარმოების პარალელურადაც. რიგ შემთხვევაში დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის საშუალებებს ლიტერატურაში დავის „მეგობრულად“ (*amicable*)⁷⁹ დასრულების საშუალებასაც უწოდებენ, რადგან

76 Kumar A., *Alternative Dispute Resolution System, Global And National Perspective*, K.K. Publications, 2016, 55.

77 Pinto-Ferreira J.P., Carvalho J.C., *Consumer ADR in Portugal*, *EuCML Journal of European Consumer and Market Law*, C.H.BECK, Vol 7, 2/2018, 89.

78 Rana R., *Alternative Dispute Resolution*, Lexis Nexis, 2014, 3.

79 იქვე, 3.

ამ ალტერნატიული საშუალებების მთავარი მიზანი სწორედ მხარეებისთვის ნორმალური ურთიერთობების შენარჩუნება წარმოადგენს.

დავის გადანყვეტის ალტერნატიული საშუალებების პოპულარიზაცია და გამოყენებადობა დიდწილად დამოკიდებულია საზოგადოების, ბიზნეს სექტორის მხრიდან ამ შესაძლებლობის და მისი ფორმების შესახებ ცნობადობის გაზრდაზე⁸⁰. მნიშვნელოვანია, რათა ხდებოდეს კონკრეტული საქმეების მაგალითებზე დავის ალტერნატიული საშუალების ფორმების პრაქტიკული გამოყენება, რაც შექმნის ამ ინსტიტუტის მიმართ სანდოობას. მეორე მხრივ, არანაკლებ მნიშვნელოვანია უშუალოდ მართლმსაჯულების მხრიდან, იგულისხმება სასამართლო ხელისუფლება დავის გადანყვეტის ალტერნატიული საშუალებების მიმართ მხარდამჭერი სასამართლო პოლიტიკის გატარება, განსაკუთრებით ასეთი ახალი ინსტიტუციების დანერგვის სტადიაზე, რადგან საზოგადოების იმ ნაწილს, რომელსაც გააჩნია ნდობა სასამართლოსადმი, ამ უკანასკნელის პოზიციას ენიჭება გარკვეული დატვირთვა, თუმცა სასამართლომ ამ ყველაფერს წმინდა პრაგმატული კუთხით, რომ შეხედოს, საქმეთა ნაკადის შემცირების თვალსაზრისით სასამართლოებისთვის ნამდვილად სასარგებლოა დავის გადანყვეტის ალტერნატიული საშუალებების ფართო გამოყენებადობა საზოგადოების მხრიდან⁸¹. მექანიზმის საკანონმდებლო დონეზე მყარი და სტრუქტურული უზრუნველყოფის ინსტიტუციონალიზაცია დამატებითი წინაპირობაა მისდამი ნდობის მოპოვებისა.

დავის გადანყვეტის არასასამართლო მექანიზმების გამოყენება მხარეთა ავტონომიურობის პრინციპზეა დამყარებული, რადგან მათ თავად, საკუთარი ნებით, კონსენსუსის⁸² გზით უნდა აირჩიონ დავის გადანყვეტის ეს ფორმა, შესაბამისად მექანიზმი

---

80 *Lord Justice Jackson*, *New Approach to Civil Justice: From Woolf to Jackson*, Conference on Civil Justice Reform :What Has it Achieved?, Hong Kong., 15 April 2010.

81 *Kwan Lun M.I.*, *Alternative Dispute Resolution of Shareholder Disputes in Hong Kong*, Cambridge University Press., Cambridge., 2017, 24.

82 *Kathy M.*, *Court Referral to ADR: Criteria and Research*. 2003, para.6.6. , <www.ajja.org.au>. [15.05.2018]

მათთვის გარდა იმისა, რომ უნდა იყოს ცნობილი, უნდა იყოს სანდო და ეფექტური. ამასთანავე გასათვალისწინებელია დავის გადანყვეტასთან დაკავშირებული ფინანსური დანახარჯი⁸³, რაც დავის გადანყვეტის ალტერნატიული მექანიზმების გამოყენების ფონზე სასამართლო საქმისწარმოებასთან შედარებით გაცილებით იაფი⁸⁴ და მომნიშვნელოვანი⁸⁵.

უნდა აღინიშნოს, რომ ერთიანი მიდგომა ტერმინი „ADR“-ს მიმართ საერთაშორისო იურიდიულ საზოგადოებაში არ შეინიშნება⁸⁶, კერძოდ, ბევრი ფიქრობს რომ სიტყვა ალტერნატიულის გამოყენება მიზანშეწონილი არ არის, თუმცა მეორე და უფრო ფართოდ გავრცელებული ხედვით სიტყვა „ალტერნატიულის“ გამოყენება მართებულია ყველა იმ პროცესისადმი, რომელიც მხარეებს სთავაზობს სასამართლოსა და სახელმწიფო სერვისებისგან ალტერნატიულ მექანიზმს დავის გადანყვეტისა, თუმცა რიგ შემთხვევაში ტერმინი მათ შორის მოლაპარაკებების და თავად სხვა არასასამართლო მექანიზმების ალტერნატივადაც აღიქმება ხოლმე⁸⁷. ფაქტია, რომ აღნიშნული აკრონიზმის (ADR) გამოყენებაზე ავტორიტეტული ორგანიზაციებიც სხვადასხვა პოზიციებზე არიან, მაგალითად საერთაშორისო სავაჭრო პალატა ნაცვლად ალტერნატიულისა ხმარობს ტერმინს „მეგობრული“ (Amicable), მსოფლიოში აღიარებული მედიაციის ორგანიზაცია CEDR (დავის ეფექტურად გადანყვეტის ცენტრი) სიტყვა ალტერნატიულის ნაცვლად სიტყვა „ეფექტურს“ ამჯობინებს, ისეთი ინსტიტუცია, როგორცაა ევროპის იურიდიული კომისია სიტყვა „პროპორციულს“ (Proportionate) ანიჭებს უპირატე-

---

83 *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 38.

84 *Alexander N.*, Four Mediation Stories from Across the Globe, The Rabel Journal of Comparative and International Private Law, Max-Planck-Institute für ausländisches und internationales Privatrecht, Band 74, Heft 1, Mohr Siebeck, 2010, 734.

85 *Tunay K.*, Contract Management & Dispute Resolution in International Construction Business, BILGE, 2016, 182.

86 *Blake S., Browne J., Sime S.*, The Jackson ADR Handbook, 2nd Ed, Oxford University Press, Oxford, 2016, 2.

87 *Brown H., Marriott A.*, ADR Principles and Practice, third edition, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 2.

სობას, ისევე როგორც გამოყენებაშია ტერმინი „შესაბამისი“⁸⁸ (appropriate⁸⁹), მათ შორის ლიტერატურაში შეგვხვდება შემთხვევები, როდესაც გამოიყენება „ინოვაციური დავის გადაწყვეტის მექანიზმის სახელით“⁹⁰, თუმცა გამოყენებადობის სიხშირე და პოპულარიზაცია ინტერნეტ საძიებო სისტემა Google-ს მეშვეობით რომ გავზომოთ აკრონიზმი ADR-ს გამოყენება დაახლოებით 7 მილიონამდე შედეგს მოგვემს, მაშინ როდესაც სხვა დანარჩენ შემთხვევაში რამდენიმე ათასი იქნება შედეგი ტერმინის გამოყენების⁹¹. საბოლოო ჯამში არ აქვს დიდი მნიშვნელობა თუ როგორ ხდება დავის ალტერნატიული საშუალების მოხსენიება, მთავარია ყველა თანხმდება იმაზე, რომ დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებები და განსაკუთრებით მედიაცია კერძო დავებზე მნიშვნელოვან როლს თამაშობს თანამედროვე განვითარებული ბიზნეს დავების გადაწყვეტის სფეროში⁹².

დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებები წარმოადგენს მოქნილ ფორმებს მხარეთა შორის კონფლიქტის აღმოფხვრის, როდესაც მხარეები თავად ირჩევენ დავის ალტერნატიული საშუალების კონკრეტულ მექანიზმს, თავად არჩევენ ინსტიტუციას თუ პიროვნებას ვინც იქნება შერჩეულ ალტერნატიულ საშუალებაში ჩართული, როგორც არბიტრი, მედიატორი ან ნე-ბისმიერი სხვა ფორმით, თავად მხარეები არჩევენ კანონმდებლობას და მათი ჩართულობის ფორმას კონფლიქტის მოგვარებაში, კერძოდ, იქნებიან წარმოდგენილნი ადვოკატით თუ უშუალოდ მიიღებენ პროცესში მონაწილეობას⁹³.

88 *Menkel-Meadow C.*, *Developments in 'A' DR in the United States*, Verlag Otto Schmidt, Köln, Heft 4/2013, 126.

89 *Deixler-Hübner A., Schauer M.*, (Hrsg) *Alternative Formen der Konfliktbereinigung*, MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien, 2016, 3.

90 *Kwan Lun M.I.*, *Alternative Dispute Resolution of Shareholder Disputes in Hong Kong*, Cambridge University Press., Cambridge., 2017, 14.

91 *Brown H., Marriott A.*, *Adr Principles and Practice*, third edition, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 3.

92 *Schonewille M.A., Fox K.H.*, *Moving beyond 'Just' a Deal, a Bad Deal or No Deal in Ingen-Housz A.*, *ADR in Business*, Vol. II, Wolters Kluwer Law&Business, the Netherlands, 2011, 82.

93 European Commission, *Green Paper on Alternative Dispute Resolution in Civil and Commercial Law (2002)*, <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52002DC0196&from=EN>>.[15.05.2018]

აკრონიზში ADR-ს მეორე ნაწილი - დავის - მიმართ ასევე არის მრავალფეროვანი მიდგომა იურიდიულ ლიტერატურაში და იურიდიულ წრეებში; ალბათ ყველას კარგად მოგვეხსენება თუ რა არის დავა, მიუხედავად იმისა ამ ტერმინის აღწერილობითი ნაწილის მიმართ რა მოსაზრებაც არ უნდა არსებობდეს, როგორც ლორდი სკრუტონი იტყოდა: მე შეიძლება ვერ აღვწერო სპილო, თუმცა დანამდვილებით ვიცი რომ მას ვუცქერ, როცა დავინახავ სპილოს.

თუმცა სამართლებრივი მნიშვნელობისთვის უპრიანია გვეკონდექს ნათელი წარმოდგენა იმასთან დაკავშირებით, თუ როდის გადაიზრდება მხარეთა შორის შეუთანხმებლობა დავაში, მათ შორის სახელშეკრულებო დათქმის დეფინირებისას, როდესაც მხარეები თანხმდებიან მათ შორის არსებული დავა განიხილოს ამა თუ იმ ინსტიტუციამ, იყოს განერილი თუ შეუთანხმებლობის რა სტადია და ეტაპი წარმოადგენს დავას, რათა მართებულად ამოქმედდეს სახელშეკრულებო დათქმა და მოხდეს ხელშეკრულებით შეთანხმებული ინსტიტუციის მიერ საჩივრის თაობაზე წარმოების ინიცირება ან პირიქით უარის თქმა იმაზე მითითებით რომ დავის ფაქტობრივ სახეზე არსებობას არ აქვს ადგილი და შემხებლობა გვაქვს მხარეთა შორის შეუთანხმებლობასთან⁹⁴. რა თქმა უნდა, ერთი შეხედვით ეს ყოველივე ძაან თეორიული სახის მატერებელია, თუმცა სიღრმეებში თუ ჩავალთ, თეორიულ ნაწილში არის პრაქტიკული რეალობის ამსახველი მარცვალი.

ყოველ დავაში მონაწილე მხარეებს აქვთ თავისი კონკრეტული ინტერესი⁹⁵, უფრო მეტიც, დავის სამართლიანი გადაწყვეტის წინაპირობას რიგ შემთხვევაში მხარეების კონკრეტული უფლებები განაპირობებს, თუმცა მხარეებს გააჩნიათ თავისი ძალაუფლება და გავლენა ერთმანეთის მიმართ; დავის დროს მხარეების ინტერესები, უფლებები და ძალაუფლება წარმოადგენს სამ ძირითად ელემენტს ნებისმიერი დავისთვის მახასიათებელს. შესაბამისად, დავაში მხარეები ცდილობენ გაატარონ საკუთარი

94 *Brown H., Marriott A.*, *Adr Principles and Pracice*, third edition, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 1.

იქვე, 3.

95 *Goldberg S.B., Sander F., Rogers E.A., Nancy H., Cole S.R.*, *Dispute Resolution: Negotiation, Mediation, Arbitration and other Processes*, 6th Ed, Wolters Kluwer, 2012, 17.

ინტერესები, გარკვეონ ვინ არის მართალი და დაადგინონ თუ ვინ არის უფრო ძალამოსილი.

ინგლისურ სასამართლოებს აქვთ დაგროვილი სასამართლო პრაქტიკა, როდესაც ტერმინი „dispute“ განუხილიათ ისეთ შემთხვევებთან კავშირში, როდესაც მხარეებს ჰქონდათ შეთანხმება სწორედ დავის წარმოშობისას მიემართათ არბიტრაჟისთვის, ხოლო ნებისმიერ სხვა საკითხზე, რომელიც მაგალითად ხელშეკრულების ამა თუ იმ ნორმის შესრულებას ეხებოდა მიუმართავთ სასამართლოსთვის, რადგან მხარეს მიაჩნდა, რომ სახეზე დავა, როგორც ასეთი არ ყოფილა.

საქმეში *Ellerine Bros Pty Ltd v Klinger*⁹⁶ იყო ხელშეკრულება რომლის თანახმად დავის (dispute) წარმოშობის შემთხვევაში მხარეებს უნდა მიემართათ არბიტრაჟისთვის. მოპასუხე მხარემ სახელშეკრულებო ვალდებულება თანხის გადახდისა არ შეასრულა, თუმცა არ მიაჩნდა რომ სახეზე იყო დავა, მანამდე სანამ არ მიიღო მოთხოვნა თანხის თაობაზე. აღნიშნულ დავაზე სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ „დუმილი არ ნიშნავს თანხმობას“ და აღნიშნა, რომ ფაქტი იმის შესახებ რომ მოპასუხე არც უარყოფს დავალიანებას და არც ადასტურებს, არამედ დუმს, და არის უმოქმედოდ, არ ნიშნავს დავის არ არსებობას, დავა არსებობს იმ სტადიამდე სანამ მოპასუხე აღიარებს დავალიანებას⁹⁷.

შესაბამისად მნიშვნელოვანია დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის თეზის სწორედ აღქმისთვის მოვახდინოთ ერთმანეთისგან „დავის“ (dispute) და „კონფლიქტის“ (conflict) განსხვავება, თუმცა უნდა ითქვას, რომ ერთი მეორეს არ გამოორიცხავს და პირიქით, კერძოდ, დავას ახასიათებს მათ შორის კონფლიქტის ნიშნები და კონფლიქტს ცალსახად ახასიათებს დავის ნიშნები. თუმცა კონფლიქტი ადამიანური ქცევის განუყოფელი ნაწილია და პიროვნების განვითარება ამ მოვლენის გარეშე არ ხდება⁹⁸.

აკრონიზმი ADR -ს ბოლო ნაწილი დავის „გადაწყვეტა“-ს შეეხ-

96 [1982] 1 W.L.R. 1375 CA (Civ Div).

97 *Brown H., Marriott A.*, *Adr Principles and Practice*, third edition, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 4.

98 *Acland A.F.*, *A Sudden Outbreak of Common Sense: Managing Conflict through Mediation*, (London: Random House Business Books, 1990), 69.

ება, რაც შინაარსობრივად დავის მართვას მოიცავს თავის თავში (dispute management), რადგან რიგ შემთხვევაში ADR-ს ამა თუ იმ ფორმის გამოყენებისას რეალურად ხდება ამა თუ იმ დავის, კონფლიქტური სიტუაციის მართვა, თუმცა ყოველთვის მისი გადანყვეტა როდი არის შესაძლებელი, თუმცა ერთი ფაქტია, როცა შემხებლობა გვაქვს დავასთან, კონფლიქტთან, მიზანი არის მისი გადანყვეტა⁹⁹.

დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას, რომ სიტყვა სიტყვითმა მნიშვნელობამ არ უნდა მოახდინოს ტერმინის მნიშვნელობის დავიწროება, რადგან **ADR იძლევა უფრო** ფართო შესაძლებლობებს, ვიდრე ამ აკრონიზმის სიტყვა სიტყვითი მნიშვნელობა შეიძლება გულისხმობდეს თავის თავში.

დავის გადანყვეტის ალტერნატიული საშუალებების დაფუძნების არსი და საჭიროება გამომდინარეობდა იქიდან, რომ მხარეებს მიეცეთ საშუალება თავიდან აირიდონ სასამართლოში სიარული და ოფიციალური პროცედურების გავლით ერთმანეთთან ურთიერთობის გარკვევა, რამაც შეიძლება გამოიწვიოს მხარეებს შორის შესაძლო შემდგომი თანამშრომლობის და ურთიერთობის ყველა რესურსის გამორიცხვა, ისევე როგორც სასამართლო საქმისწარმოების შედეგის წინასწარ გათვლა შეუძლებელია, შესაბამისად ის არის შედეგობრივად ორივე მხარისათვის სარისკო, და ამასთანავე სასამართლო საქმისწარმოება შესაძლოა იყოს გარკვეული რეპუტაციული საფრთხის მომტანი მხარეებისათვის¹⁰⁰. სწორედ ამ რესურსის შენარჩუნებას და არა მხოლოდ უნდა მოემსახუროს დავის ალტერნატიული საშუალებების გამოყენება. ADR ფართოდ გამოიყენება ისეთ შემთხვევებში, როდესაც დავის მხარეებს არანაირი პირადი ურთიერთობა არ აკავშირებთ, თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ ყველა იმ მხარეებს შორის, რომელთაც ერთმანეთთან პირადი თუ ხანგრძლივი ბიზნეს ურთიერთობა აკავშირებთ, მათთვის ADR-ს

---

99 *Brown H., Marriott A.*, *ADR Principles and Practice*, third edition, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 9.

100 *Eileen C., Mackie K.*, *International Mediation – The Art of Business Diplomacy*, 2nd edition, Kluwer Law International, Tottel Publishing, 2006, 35.

გამოყენება მიზანშეწონილი ნაბიჯია¹⁰¹, მით უფრო, რომ ამ ალტერნატივას ახასიათებს ისეთი უპირატესობა, როგორცაა მხარეების დროის, ფინანსების დაზოგვა და დავიდან გამომდინარე შესაძლო რისკების შემცირება¹⁰².

1.1.1. მოლაპარაკება

მოლაპარაკებები წარმოადგენს კონფლიქტის გადაწყვეტის პირველად¹⁰³ მექანიზმს, ის აღწერილია, როგორც „პროცესი, რომელსაც ჩვენ ვიყენებთ, რათა დავიკმაყოფილოთ ჩვენი საჭიროებები, როდესაც ვინმე სხვა აკონტროლებს¹⁰⁴ იმას რაც გვსურს რომ მივიღოთ¹⁰⁵“. მოლაპარაკება ზოგადად ჩვენი ყოფიერების განუყოფელ ნაწილად არის აღქმული¹⁰⁶ და ბევრი მსგავსება აქვს მედიაციასთან, ხშირად მედიაციას ე.წ. „მხარდაჭერილ, ფასილიტირებულ“ მოლაპარაკებასაც უწოდებენ¹⁰⁷, თუმცა მედიაცია საკმაოდ განსხვავდება მოლაპარაკებისგან¹⁰⁸.

დავის გადაწყვეტის ყველაზე გავრცელებულ¹⁰⁹ ფორმას წარმოადგენს მოლაპარაკება¹¹⁰, რაც არის ჩართული მხარეების პირდაპირი¹¹¹ დიალოგის, კონტაქტის ფორმა. სხვა ფორმებთან შედარებით, სადაც მესამე პირი ერთვება ურთიერთობაში მოლაპარაკების დროს მხარეებს თავად აქვთ სრული შესაძლებლობა

101 *Brown H., Marriott A.*, *Adr Principles and Practice*, third edition, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 35.

102 *Rana R.*, *Alternative Dispute Resolution*, Lexis Nexis, 2014, 85.

103 *Boulle L., Kathleen K.J.*, *Mediation Principles, Process, Practice*, Butterworths Canada, 1998, 72.

104 *Frasogna X.M., Hetherington H.L.*, *The Lawyer's Guide to Negotiation*, Second Ed., American Bar Association, Chicago, 2009, 93.

105 *Maddux R.*, *Successful Negotiation*, 2nd Ed, Kogan Page, London, 1999, 5.

106 *Fisher R., Ury W.*, *Patton*, 1993, 15.

107 *Alexander N.*, *International and Comparative Mediation*, Wolters Kluwer, 2009, 26.

108 *Lee J., Lim M.*, *Contemporary Issues in Mediation*, World Scientific Publishing, 2016, 17.

109 Давыденко Д.Л., Примирительные процедуры в европейской правовой традиции, infotropic media, Moscow, 2013, 9.

110 *Goldberg S.B., Sander F., Rogers E.A., Nancy H., Cole S.R.*, *Dispute Resolution: Negotiation, Mediation, Arbitration and other Processes*, 6th Ed, Wolters Kluwer, 2012, 1.

111 *Kajkowska E.*, *Enforceability of Multi-Tiered Dispute Resolution Clauses*, Hart Publishing, Oxford and Portland, 2017, 6.

ყველას გარეშე გაარკვიონ ერთმანეთთან ურთიერთობა¹¹², თუმცა თუ მხარეები ხედავენ რომ უჭირთ შეთანხმების მიღწევა, მათ მუდამ შეუძლიათ ჩართონ პროცესში მესამე პირი, რითაც მაინც არ კარგავენ ბერკეტს გადაწყვეტილების მიღებაზე.

მოლაპარაკებასა და მედიაციას შორის არის ბევრი მსგავსება და საერთო¹¹³, რადგან ორივე ფორმა დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებისა მოიცავს თავის თავში მოლაპარაკების ტექნიკას, თუმცა მედიაცია წარმოადგენს მოლაპარაკების ფორმას, თუ როგორ უნდა განხორციელდეს მოლაპარაკება, მაშინ როდესაც მოლაპარაკება კონკრეტული ფორმის გამოყენების გარეშე მხარეების ერთმანეთთან საუბარს წარმოადგენს, რამაც შეიძლება რიგი ფაქტორების გათვალისწინებით შედეგი არ მოიტანოს. მოლაპარაკებისგან განსხვავებით მედიატორი ორიენტირებულია ორივე მხარის მხრიდან მათი საერთო ინტერესების გამოკვეთაში დაეხმაროს მხარეებს, სპეციალური უნარების და ტექნიკის გამოყენებით, და ამ საერთო ინტერესებზე შეთანხმების შესაძლებლობები დაანახვოს ორივე მხარეს, რაც მესამე პირის ჩართულობით ხშირ შემთხვევაში უადვილებთ კონფლიქტის მხარეებს რეალური შესაძლებლობების სწორ ანალიზს და შეთანხმებას.

როგორც ზემოთ აღინიშნა მოლაპარაკებას და მედიაციას შორის ბევრი არის საერთო, ორივე მექანიზმი უშუალოდ დავის მხარეებს ანიჭებს სრულ შესაძლებლობას მიიღონ კონფლიქტის ამა თუ იმ ფორმით დასრულების ან გაგრძელების შესახებ დამოუკიდებელი გადაწყვეტილება, ორივე დროს მხარეებს შორის გაცვლილი ინფორმაცია შესაძლებელია დაემორჩილოს კონფიდენციალურობის სტანდარტს, თუმცა მთავარი განმასხვავებელი გარემოება ამ ორ ფორმას შორის არის ის ფუნდამენტური ფაქტორი, რომ მედიაცია წარმოებს მესამე დამოუკიდებელი და ნეიტრალური პირის ჩართულობით, რომელიც დამატებითი მექანიზმია, მისი სპეციალური ცოდნის და უნარების გამოყენე-

---

112 *Tunay K.*, Contract Management&Dispute Resolution in International Construction Business, BILGE, 2016, 188.

113 *Spencer D., Brogan M.*, Mediation Law and Practice, Cambridge University Press, Cambridge, 2006, 22.

ბით იმისა, რათა მხარეებმა მიაღწიონ შეთანხმებას და სრულად ამონურონ კონფლიქტური სიტუაცია, თუმცა მეორე მხრივ, მედიაცია მოლაპარაკებებთან შედარებით ფორმალური პროცესია, რადგან მესამე ნეიტრალური პირის ფასილიტაციის ქვეშ მოქცეული პროცესი მაინც გარკვეულ წესებს ემორჩილება, რაც მათ შორის მედიაციის შესახებ ქვეყნის შიდა კანონმდებლობით და რიგ შემთხვევაში უშუალოდ მედიატორის მიერ ნაკარნახევი წესია, რაც სრულად არ ითვლება მედიაციისთვის უარყოფით მხარედ, პირიქით, მოლაპარაკებასთან შედარებით ეს შეიძლება ერთგვარ უპირატესობადაც ჩაითვალოს, რადგან მოლაპარაკებების წარმოებაში განვრთნილი და სპეციალური უნარებით აღჭურვილი პირი უწევთ მხარეებს ფასილიტაციას, რათა მათ მიაღწიონ შეთანხმებას¹¹⁴. თუმცა მედიაციისგან განსხვავებით მოლაპარაკებებში მესამე ნეიტრალური პირის ფიგურირება, რომელიც მხარეებს რეალურად ეხმარება შეთანხმების მიღწევაში არ ფიქსირდება, ისევე როგორც კითხვის ნიშნის ქვეშ დგება მედიაციაში მიღწეული შეთანხმებისგან განსხვავებით მოლაპარაკების ფარგლებში მიღწეული შედეგის რეალური აღსრულების შესაძლებლობა, და რა თქმა უნდა მედიაციას ახასიათებს უფრო სტრუქტურული ფაზები და სტადიები პროცესის წარმოების ვიდრე ეს მოლაპარაკებაში შეინიშნება¹¹⁵.

მოლაპარაკების წარმოების მრავალი ფორმა არსებობს თუმცა ძირითადად გამოყოფენ ორ მთავარ მიმართულებას, კერძოდ, ინტერესზე დაფუძნებული პრობლემის გადაჭრის ფორმა (an interest-based problem-solving approach) და შეჯიბრებითი ფორმა (competitive approach) მოლაპარაკების.

ინტერესზე დაფუძნებული მოლაპარაკების ფორმა ძალზედ პრაქტიკულია და ორიენტირებულია კონსენსუსის ძიებაზე, მას ხშირად ინტეგრირებულ (integrative) მოლაპარაკებასაც უწოდებენ, რადგან ალბათობა იმისა რომ მხარეების ინტერესების ერთმანეთში ინტეგრირება განხორციელდეს მაღალია. ამ ტიპის მოპალარაკებიდან ორივე მხარე მიდის კონკრეტული შედეგით საკუთარი თავისთვის. აღნიშნული მოლაპარაკების ნაირსახეო-

114 *Rana R.*, *Alternative Dispute Resolution*, Lexis Nexis, 2014, 85.

115 *Alexander N.*, *International and Comparative Mediation*, Wolters Kluwer, 2009, 26, 27.

ბა ემყარება შემდეგ პრინციპებს¹¹⁶:

- ერიდები პოზიციონირებას, უფრო მეტად ხარ კონცენ-ტრირებული მხარის ინტერესებზე;
- იღებ პრობლემის გადაჭრის მიდგომას და პიროვნულ დაპირისპირებას დებ გვერდზე;
- სანამ იღებ გადაწყვეტილებას, კარგად აანალიზებ ყვე-ლა იმ დაგროვებულ ოფციას, რაც პროცესმა მოგცათ მხარეებს;
- ადგენ ობიექტურ და სამართლიან კრიტერიუმებს საკითხის გადაწყვეტის, რაც ორივე მხარის ინტერესს შეესაბამება და არ იღებ გადაწყვეტილებას ერთ-ერთი მხარის ინტერესების გათვალისწინებით.

აღნიშნული პრინციპების გამოყენებით, იგივე BATNA¹¹⁷ (best alternative to a negotiated agreement) –ს კონცენფიაზე¹¹⁸ დაყრდნო-ბით მხარეების ეძლევათ საშუალება, ამ მეთოდის გამოყენებით, სრულად ნახონ თუ რა პირობები პასუხობს მათ მოთხოვნებს, თავად დასახონ საკითხის გადაწყვეტის საუკეთესო ალტერნა-ტივები და შეთანხმდნენ¹¹⁹.

ინტერესზე დაფუძნებული მოლაპარაკების პროცესში მნიშვნე-ლოვანია მხარეებმა ხაზი გაუსვან იმ საჭიროებებს, რაც თითო-ეულ მათგანს რეალობაში გააჩნია, რადგან მოლაპარაკება შედე-გის მომტანია, როდესაც ორივე მხარეს მოლაპარაკებისადმი ინ-ტერესი გააჩნია¹²⁰, რა დროსაც რეალურად იქმნება ერთობლივი

---

116 *Fisher R., Ury W., Getting to Yes: Negotiating Agreement Without Giving In*, 2nd Ed, 1981.

117 *Lax D., Sebenius J.*, 3-D Negotiation: Powerful Tools to Change the Game in Your Most Important Deals, Boston, Harvard Business School Press, 2006, 23, 256. (ზმირია როდესაც ამ ტერმინის ნაცვლად გამოიყენება no-deal option, რომ არ მოხდეს ბიზნეს საზოგა-დოების დაბნევა)

118 *Englert K., Franke H., Grieger W.*, Streitlosung ohne Gericht – Schlichtung, Schiedsgericht und Mediation in Bausachen., Werner Verlag, 2006, 244.

119 *Haynes J., Haynes G.*, Mediating Divorce, Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 1989, 11. ჯონ ჰეინსმა განავითარა BATNA-ს ალტერნატიული კონცეფცია WATNA (Worst Alternative to a Negotiated Agreement), რაც მოლაპარაკების მხარეებს ეხმარებათ დაინახონ თუ რა იქნება ის უარესი შედეგი რასაც მიიღებენ თუ მოლაპარაკებით არ შედგება შეთანხმება.

120 *Ury W.*, The Power of a Positive No: How to say No and Still Get to Yes, Bentam Dell Publishing Group, 2007, 4.

ღირებულება ანუ ორივე მხარისათვის კონკრეტული შედეგი¹²¹. როდესაც საუბარია ე.წ. შეჯიბრებით მოლაპარაკებებზე მას ზემოაღნიშნული ფორმისგან რიგი განმასხვავებელი ნიშნები ახასიათებს, ხშირად ამ ფორმას მოლაპარაკებისა პოზიციონერულ ფორმასაც უწოდებენ, რადგან მასში ჩართული მხარეები აწარმოებენ მოლაპარაკებებს რომელიც მიზნად ისახავს მოლაპარაკების შედეგად „მოგებას“ პოზიციის, რაც მხარეებისგან საჭიროებს ხისტი მომლაპარაკებლის უნარებს¹²². შეჯიბრებითი მოლაპარაკების დროს მეორე მხარისადმი კეთილგამწყობილი მიდგომა, შეიძლება აღქმულ იქნეს, როგორც მხარის სისუსტე¹²³, თუმცა ამ ფორმას აქვს თავისი რისკები, კერძოდ, მოლაპარაკება მოიცავს კონფრონტაციულ მიდგომას, რა დროსაც უფრო მეტი აქცენტირება კეთდება მანიპულაციაზე და შეფარულ „მუქარაზე“ ვიდრე ორმხრივი ინტერესის ძიებაზე, რამაც შეიძლება შედეგი არ მოიტანოს, რა დროსაც პროცესი შეიძლება შევიდეს ჩიხში.

მოლაპარაკებების წარმოებისას კეთილსინდისიერების პრინციპის დაცვის საჭიროება განსხვავებულად არის აღქმული, კერძოდ, Civil Law ქვეყნებისთვის მნიშვნელოვანია როგორც წესი კეთილსინდისიერების პრინციპის დაცვა (*good faith*), მაშინ როდესაც Common Law სისტემის ქვეყნებისთვის აღნიშნული პრინციპის დაცვა არ წარმოადგენს გადამწყვეტი მნიშვნელობის საკითხს, უფრო მეტიც ინგლისის ლორდთა პალატამ ის სტანდარტიც დაადგინა, რომ შეჯიბრებითი პროცესისთვის, მათ შორის მოლაპარაკების წარმოებისთვის, რომელიც მიმართული უნდა იყოს ორივე მხარისთვის ინდივიდუალურად თავის სასარგებლო შედეგის დადგომისკენ, მსგავსი პრინციპის დაცვა ხელისშემშლელი ფაქტორია¹²⁴. აქვე შეიძლება აღინიშნოს, რომ

---

121 მაგ: როდესაც სახეზეა კომპანიაში პარტნიორებს შორის კონფლიქტი, რა დროსაც გამორიცხულია ერთობლივად საქმიანობის გაგრძელება და ორივე მხარეს უნდა ერთმანეთის წილის შესყიდვა თუმცა ვერ თანხმდებიან, გამოსავლის სახით შესაძლებელია ორივეს გააჩნდეს ინტერესი კომპანია გაიყონ და გადინანოლონ ის სფეროები რაც მათ ინტერესებში შედის.

122 Murray J.S., Understanding Competing Theories of Negotiation, 1986, 179.

123 Kennedy G., Everything is Negotiable: How to Negotiate and Win, 4th Edition, 2008.

124 Lord Ackner in Walford v Miles [1992] 2 A.C. 128 [1992] 2 W.L.R. 174 HL at 181.

მსგავსი ორმაგი მიდგომაა მათ შორის მედიაციის კონფიდენციალურობის პრინციპის მიმართ, რიგ ქვეყნებში მედიაციის კონფიდენციალურობას არ განიხილავენ მნიშვნელოვან პრინციპად, რაც უნდა იქნეს დაცული¹²⁵ (ე.წ. mediation privilege).

მოლაპარაკებასა და მედიაციას შორის მთავარ განმასხვავებელს წარმოადგენს ის გარემოება, რომ მოლაპარაკებაში ერთმანეთს ხვდებიან უშუალოდ მხარეები და თავად ცდილობენ კონფლიქტის მოგვარებას, მაშინ როდესაც მედიაციაში იგივე მხარეები ხვდებიან, თუმცა კონფლიქტის მოგვარებას ცდილობენ მესამე ნეიტრალური პირის მედიატორის ჩართულობით, რომელიც თავად არ იღებს რაიმე სახის გადაწყვეტილებას, თუმცა ფასილიტაციას უწევს მხარეების მოლაპარაკების პროცესს¹²⁶.

1.1.2. კონსილიაცია

დავის გადაწყვეტის კიდევ ერთ არასასამართლო მექანიზმს წარმოადგენს ე.წ. კონსილიაციის პროცესი¹²⁷. კონსილიაციასა და მედიაციას შორის მკვეთრი განსხვავების დაჭერა შედარებით რთულია¹²⁸, რადგან ამ ორივე მექანიზმის მაგალითზე პროცესში ჩართული მესამე პირი არ არის ალჭურვილი უფლებამოსილებით¹²⁹ მიიღოს რაიმე სახის მბოჭავი გადაწყვეტილება მხარეებს შორის მიმდინარე კონფლიქტის გადაწყვეტის მიზნით¹³⁰.

კონსილიაცია თავისი ბუნებით არის „დავის გადაწყვეტა სასამართლო საქმისწარმოების გარეშე“¹³¹, როდესაც დავაში ჩართულ მხარეებს შორის დისკუსია და მოლაპარაკება კონსილიატორის მეშვეობით მიმდინარეობს. კონსილიაცია წარმოადგენს

---

125 *Goodman A.*, *Mediation Advocacy*, 2nd Ed, Nova, 2010, 140.

126 *Nelson M.R.*, *Nelson on ADR*, Thomson Carswell, 2003, 57.

127 *The Arbitration and Conciliation Act*, 1996.

128 *Hopt J.K., Steffek F.*, *Mediation: Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 16.

129 *Brand J., Steadman F., Todd C.*, *Commercial Mediation*, Second Ed., JUTA, Cape Town, 2016.

130 *Hopt J.K., Steffek F.*, *Mediation: Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 16.

131 *Warrier V.S.*, *Arbitration, Conciliation and Mediation*, Lexis Nexis, 2015, 5.

მხარეებს შორის მოლაპარაკების ფორმას, როდესაც პროცესში ჩართულია მესამე ნეიტრალური პირი, რომელიც ხელმძღვანელობს მხარეებს შორის მიმდინარე მოლაპარაკებას¹³².

ამ პროცესს ასევე ახასიათებს ნებაყოფლობითობა, მხარეები აბსოლიტურად თავისუფალნი არიან პროცესის დაგეგმარებაში; პროცესი როგორც წესი არ არის საჯარო, არის კონფიდენციალური¹³³ და ორიენტირებულია მხარეთა კონკრეტულ ინტერესების გათვალისწინებაზე, რა დროსაც შესაძლებელი ხდება შეთანხმების მიღწევა. კონსილიაცია მედიაციასთან შედარებით უფრო ფორმალური პროცესია, რომელიც ხშირ შემთხვევაში გაცილებით ძვირი პროცესია ვიდრე მედიაცია შეიძლება იყოს მხარეებისათვის¹³⁴.

მედიაციის კონსილიაციასთან (conciliation) შედარებისას დავინახავთ, რომ ე.წ. შერიგების პროცესისთვის მახასიათებელია, რომ ჩართული მესამე პირი გაცილებით აქტიური¹³⁵ უფლებამოსილებით აღჭურვილია¹³⁶ ვიდრე მედიატორი, და რიგ შემთხვევაში სთავაზობს მხარეებს კონკრეტულ შეთანხმების პირობებს¹³⁷, თუმცა როგორც მედიაციის მაგალითზე, რაიმე სახის მპოჭავი გადანყვეტილების მიღება არც ამ შემთხვევაში ხდება¹³⁸. კონსილიატორის შერჩევის რაიმე ოფიციალური კრიტერიუმები განწერილი არ არის, პრაქტიკით დაინერგა მიდგომა, რომ მხა-

---

132 *Steffek F., Unberath H., Genn H., Greger R., Menkel-Meadow C.*, *Regulating Dispute Resolution: ADR and Access to Justice at the Crossroads*, Hart Publishing, Portland, 2013, 110.

133 *Warrier V.S.*, *Arbitration, Conciliation and Mediation*, Lexis Nexis, 2015, 168.

134 იქვე, 5.

135 UNCITRAL Model Law on International Commercial Conciliation.

136 *Steffek F.*, *Mediation*, in *The Max Planck Encyclopedia of European Private Law*, Volume II, Basedow J., Hopt J.K., Zimmermann R., Stier A., Oxford University Press, Oxford, 2012, 1163.

137 *Conciliation Rules of UNCITRAL, the United Nations Commission on International Trade Law, 1980.* [კონსილიაციის პროცესში კონსილიატორს აქვს უფლებამოსილება მხარეებს გაუკეთოს კონკრეტული შეთავაზება დავის შეთანხმებით დასრულების პირობის შესახებ. მსგავსი შეთავაზებები უნდა იყოს ნერილობით ფორმით შესრულებული და არგუმენტირებული]

138 *Boulle L., Kathleen K.J.*, *Mediation Principles, Process, Practice*, Butterworths Canada, 1998, 74.

რეები როგორც წესი, დავის საგნიდან გამომდინარე დარგში გამოცდილების და პროფესიული ცოდნის მიხედვით მათთვის მისაღებ პირს არჩევენ, რა დროსაც მხარეებს მათ შორის უწევთ კონსილიატორის ენობრივი, კულტურული და მრავალი სხვა პირადი უნარების შესახებ ასევე სწორი გადანყვეტილების მიღება და ამის შესაბამისად პირის შერჩევა¹³⁹. ხშირია შემთხვევა, როდესაც მედიაციას და კონსილიაციას სინონიმების¹⁴⁰ სახით იყენებენ¹⁴¹ რიგ იუსრისდიქციებში¹⁴², რადგან მათ შორის ძალზედ დიდია მსგავსება, და მკვეთრი სხვაობის გავლენა ამ ორ ფორმას შორის რთულია, რადგან ორივე შემთხვევაში მესამე ნეიტრალური პირის მიერ არ ხდება საკითხზე საბოლოო მბოჭავი გადანყვეტილების მიღება, თუმცა კონსილიატორის შემთხვევაში ამ უკანასკნელს მეტად აქვს ლიდერის¹⁴³ ფუნქციის შესრულების შესაძლებლობა და რიგ შემთხვევაში არამბოჭავი კონსილიაციის ფარგლებში გადანყვეტილების პროექტის შეთავაზებაც შეუძლია მხარეებისთვის¹⁴⁴. კონსილიატორი აქტიურად არის ჩართული მხარეების მოსაზრებების ანალიზში, ტრანსფორმირებაში და თავისი მხრივ ალტერნატიული შეთანხმების პირობების შეთავაზებაში¹⁴⁵. აღსანიშნავია ასევე რომ ისეთ ევ-

---

139 *Warrier V.S.*, Arbitration, Conciliation and Mediation, Lexis Nexis, 2015, 168.

140 ესეთი ქვეყანა ირლანდია: Reinhard Ellger in Hopt&Steffek, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Ch.11, A (2)(c), 636; ესეთი ქვეყანა საფრანგეთი: Katrin Deckert in Hopt&Steffek, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Ch.7, A(2)(b)(iii), 459; ესეთი ქვეყანა იაპონია: Harald Baum in Hopt&Steffek, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Ch.20, A(2)(d), 1033, 1034. ესეთი ქვეყანა ჩინეთი: Knut B. Pissler in Hopt&Steffek, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Ch.19, A(2), 965.

141 ესეთი ქვეყანა საფრანგეთი, სადაც მედიაციის შესახებ ევროდირექტივის მიღებამდე, სინონიმად გამოიყენებოდა ეს ორი ტერმინი.

142 *Esplugues C., Barona S.*, *Global Perspectives on ADR*, Intersentia, Cambridge, 2014, 42.

143 *Hopt J.K., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 16.

144 კანადის მაგალითი: *Ellger R.*, *Mediation in Canada: One Goal –Different Approaches to Mediation in a State with Federal and Provincial Jurisdictions*, in Hopt&Steffek, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 914.

145 *Warrier V.*, *Arbitration, Conciliation and Mediation*, Lexis Nexis, 2015, 170.

როპულ ქვეყნებში, როგორც არის ჩეხეთი¹⁴⁶ და საბერძნეთი¹⁴⁷ მედიაციასა და კონსილიაციას შორის მკვეთრი ზღვარი დღემდე არ არის გავლებული.

1.2.3. საარბიტრაჟო და სასამართლო საქმისწარმოება

მედიაცია, როგორც კონფლიქტის კონსენსუსის გზით გადაჭრის მექანიზმი¹⁴⁸ მძლავრად იმკვიდრებს თავს ისეთი ფართოდ დამკვიდრებული დავის გადანყვეტის მექანიზმების პარალელურად, როგორც არის სასამართლოს მეშვეობით მხარეების მორიგება და დავის ალტერნატიული საშუალება არბიტრაჟის სახით¹⁴⁹. მედიაცია ამ ორივე ფორმისგან მისი შინაარსით და პროცესში ჩართული მედიატორის, მესამე ნეიტრალური პირის როლით და დანიშნულებით განსხვავდება. ყველა სხვა ზემოაღნიშნული პროცესისგან განსხვავებით მედიაციაში გადანყვეტილებას იღებენ და მის შინაარსზე პასუხისმგებლები არიან თავად კონფლიქტის მხარეები¹⁵⁰. საარბიტრაჟო საქმისწარმოებისას, რა თქმა უნდა არბიტრი ორივე მოდავე მხარეს უქმნის თანაბარ პირობებს¹⁵¹, თუმცა წარმოების დასასრულს მას გამოაქვს მაინც საბოლოო გადანყვეტილება და ეს კონკრეტული სამართლის ნორმზე დაყრდნობით ხორციელდება, მაშინ როდესაც მედიაციაში სამართლებრივი შინაარსის რაიმე სახის გადანყვეტილებას მედიატორი არ იღებს¹⁵². რა თქმა უნდა არბიტრაჟი, მსგავსად

146 *Pauknerova M., Brodec J., Pfeiffer M., Czech Republic*, in C.Esplugues, J.L.Iglesias and G.Palao, supra n.156, 102.

147 *Kourtis V., Sivena E., 'Greece'* in Esplugues C., Iglesias J.L., and Palao G., supra 156, 194, 196.

148 *Trams K., Die Mediationsvereinbarung-eine vertragsrechtliche Analyse*, Tectum Verlag, 2008, 12.

149 *Duve C., Haft F., Der Rechtsanwalt als Verhandlungs-und Konfliktmanager*, 2003, 109, 113.

150 *Trams K., Die Mediationsvereinbarung-eine vertragsrechtliche Analyse*, Tectum Verlag, 2008, 13.

151 *Effer-Uhe D., Schiedsrichterliche Unabhängigkeit bei wissenschaftlichen Äußerungen in SchiedsVZ (Zeitschrift für Schiedsverfahren/German Arbitration Journal)*, Verlag C.H.Beck, München, 16. Jahrgang, Heft 2, März/April 2018, 75.

152 *Tochtermann P., Die Unabhängigkeit und Unparteilichkeit des Mediators*, Mohr Siebeck, Tübingen, 2008, 40.

მედიაციისა წარმოადგენს დავის გადაწყვეტის ალტერნატიულ საშუალებას, თუმცა ეს უკანასკნელი კონფლიქტის ამონურვას ემსახურება მრავალი მიმართულებით, და არა მხოლოდ მხარეებს შორის დავაზე გადაწყვეტილების მიღებით¹⁵³. მედიაციაში მყოფ მხარეებს უადვილდებათ¹⁵⁴ ნეიტრალური¹⁵⁵ მესამე პირის წინაშე მათი რეალური ინტერესების და პოზიციების ფიქსირება, ესმით რა რომ ეს კონფიდენციალური პროცესია და რომ მედიატორი ვერ იღებს საქმეზე რაიმე სახის გადაწყვეტილებას, მაშინ როდესაც სასამართლოს შიგნით მორიგების პროცესში, როდესაც მოსამართლის წინაშე მხარეებს უწევთ შეთანხმების მიზნით პოზიციების ფიქსირება, ეს ერთგვარ დისკომფორტს უქმნით მოდავე მხარეებს, რადგან ანალიზებენ იმ გარემოებას, რომ შეუთანხმებლობის შემთხვევაში, იგივე მოსამართლე რომელსაც აქვს უკვე ინფორმაცია მხარეების მორიგების მიზნით დაფიქსირებული პოზიციების და მათი წინაპირობების შესახებ, იქნება ის პირი რომელსაც მოუწევს შეუთანხმებლობის შემთხვევაში დავის გადაწყვეტილებით დასრულება, რა დროსაც მოსამართლის შინაგანი რწმენა შესაძლოა გავლენის ქვეშ აღმოჩნდეს, როდესაც მორიგების მიზნით ისმენდა მხარეების გულწრფელ მოსაზრებებს¹⁵⁶. კიდევ ერთი განმასხვავებელი გარემოება რაც მედიაციას სასამართლო მორიგებასა და საარბიტრაჟო საქმისწარმოებისგან ნათლად განასხვავებს, არის ის გარემოება, რომ სასამართლო მორიგების პროცესი და დავის გადაწყვეტის კიდევ ერთი ალტერნატიული საშუალება, საარბიტრაჟო¹⁵⁷ საქმისწარმოების პროცესის სახით, ორივე კანონით დადგენილ ჩარჩოებს ემორჩილებიან¹⁵⁸ და მხარეების შესაძლო ერთ შემთხვევაში მორიგების შესაძლებლობა, ხოლო მეორე შემ-

153 *Malacka M.*, Mediation als Appropriate Dispute Resolution im Tschechischen und Slowakischen Rechtssystem in *Osteuropa Recht Zeitschrift, Nomos, Baden-Baden*, 2018, 91.

154 *Trams K.*, Die Mediationsvereinbarung-eine vertragsrechtliche Analyse, *Tectum Verlag*, 2008, 13.

155 *Alexander N.*, *International and Comparative Mediation*, Wolters Kluwer, 2009, 26, 27.

156 *Eidenmüller H.*, Verhandlungsmanagement durch Mediation, in *Henssler L.K (Hrsg) Mediation in der Anwaltspraxis*, Deutscher Anwaltverlag, 2.Aufl., 2004, 62.

157 *Olakanmi J.*, *Alternative Dispute Resolution, cases&materials*, Panaf Press, Abuja, Nigeria, 2013, 28.

158 *Duve C.*, *Forum des Internationalen Rechts*, 1998, 8.

თხვევაში საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების მიღების შესაძლო მიმართულება სამართლის¹⁵⁹ კონკრეტული ნორმების გავლენის ქვეშ ექცევა და პროცესი არ იძლევა მხარეთა შემოქმედებითად საკითხისადმი მიდგომის შესაძლებლობას, მაშინ როდესაც მედიაციის პროცესში სამართლის როლი და მნიშვნელობა არ ბოჭავთ მხარეებს, მედიაციის დროს ორივე მხარე შეუზღუდავია მათ კრეატიულ მიდგომებში იმაზე მიაღწიონ შეთანხმება, რაც მათ ინტერესებში თავსდება, ერთადერთი მნიშვნელოვანია ეს ინტერესები ორივე მხარისთვის იქნეს მისაღები, რაზეც რეალურად იხარჯება კიდევ მედიაციაში რესურსი, რათა ორი მოდავე მხარის პოზიციების დაახლოება მოხდეს¹⁶⁰, მაშინ როდესაც საარბიტრაჟო საქმისწარმოებისას, რა თქმა უნდა მხარეებს თავისი ინტერესები ამოძრავებთ¹⁶¹, თუმცა მათ ინტერესების გატარება კონკრეტული სამართლის ნორმებზე დაყრდნობით უნდა მოახდინონ და ეს უნდა არბიტრის გადაწყვეტილების საფუძველზე გამყარდეს. მარტივად რომ ითქვას, სასამართლო და საარბიტრაჟო საქმისწარმოება სამართლებრივ ნორმებზე დაყრდნობით წარმოებული პროცესია¹⁶², მათ შორის სავალდებულო მბოჭავი გადაწყვეტილების მიღებით სრულდება, მაშინ როდესაც მედიაციის მაგალითზე რაიმე სახის სამართლებრივი ნორმებით მხარეების მიერ საწარმოებელი პროცესი მკაცრად კანონით შეზღუდული არ არის და ის შეთანხმებაც, რომელიც საბოლოოდ რა თქმა უნდა აღსრულებადი აქტი უნდა იყოს, მხარეთა ნებაზე დაფუძნებული შეთანხმებაა და არა სხვა გარეშე პირის მიერ მიღებული მხარეებისთვის სავალდებულოდ აღსასრულებელი გადაწყვეტილება. შესაბამისად განსხვავება ძალზედ თვალშისაცემია, რადგან სასამართლოსა და არბიტრაჟის დროს მოსამართლე და არბიტრი სამართალშეფარდების

159 *Alexander N.*, *International and Comparative Mediation*, Wolters Kluwer, 2009, 28.

160 *Trams K.*, *Die Mediationsvereinbarung-eine vertragsrechtliche Analyse*, Tectum Verlag, 2008, 13.

161 *Schütze R.A.*, *Die Bestimmung des schiedsrichterlichen Verfahrens, insbesondere bei Anwendung dem deutschem Prozessrecht unbekannter Beweisformen in Schieds-VZ (Zeitschrift für Schiedsverfahren/German Arbitration Journal)*, Verlag C.H.Beck, München, 16. Jahrgang, Heft 2, März/April 2018, 103.

162 *Brown J.H., Marriott A.*, *Adr Principles and Practice*, third edition, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 121.

და საქმის განხილვის უფლებამოსილებით აღჭურვილი პირები არიან, მაშინ როდესაც მედიატორს მსგავსი უფლებამოსილება არ გააჩნია¹⁶³.

არბიტრაჟის მედიაციასთან შედარებისას თვალშისაცემია ის გარემოება, რომ საარბიტრაჟო საქმისწარმოების დროს სახეზე გვაქვს იგივე სასამართლო¹⁶⁴, რომელიც თავისი ფორმით თუ განსხვავდება სასამართლოსგან, სხვა მხრივ უნდა აღინიშნოს, რომ რიგ იურისდიქციებში საარბიტრაჟო საქმისწარმოება სასამართლოს ალტერნატიულ ფორმად არც განიხილება (რიგ შემთხვევაში გარკვეული კატეგორიის დავებს მხოლოდ არბიტრაჟის მეშვეობით წყვეტენ მოდავე მხარეები საერთო სამართლის ქვეყნებში, მაგ: სამომხმარებლო დავები¹⁶⁵), ხოლო გაერთიანებულ სამეფოში უკვე მკვიდრდება მიდგომა, რომ ADR ძირითადად მედიაციას და მის ფორმებს მოიაზრებს, რომელსაც მესამე ნეიტრალური პირი ანხორციელებს, ხოლო არბიტრაჟი განიხილება, როგორც სასამართლოს „ახლო ბიძაშვილი¹⁶⁶“, რომელიც რამდენიმე ნიშნით თუ განსხვავდება სასამართლოსგან. დღეისათვის უკვე ღიად აღიარებენ, რომ საარბიტრაჟო საქმისწარმოება გახდა ძალზედ ფორმალური და უფრო დაემსგავსა სასამართლო საქმისწარმოებას, ისევე როგორც დავის გადაწყვეტის აღნიშნული ალტერნატიული მექანიზმი გაცილებით ძვირი ხდება და მეტ დროს მოითხოვს ვიდრე ეს მედიაციას ახასიათებს¹⁶⁷.

ADR-ს მჭიდრო კავშირი აქვს სასამართლო საქმის წარმოებასთან, ერთი მხრივ, მისი ალტერნატივაა, რომელიც გაცილებით უფრო ეფექტურ და ნაკლებხარჯიან პროცესს სთავაზობს მხა-

---

163 *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation: Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 16.

164 *Horton D.*, Arbitration about Arbitration, Stanford Law Review, Stanford, California, Volume 70, #2, February 2018, 387.

165 *Nehf J.P.* The Impact of Mandatory Arbitration on the Common Law Regulation of Standard Terms in Consumer Contracts, The George Washington Law Review, Volume 85, No 6, 2017, 1710.

166 *Willis T., Wood W.*, Alternative Dispute Resolution in Golden J., Lamm C., International Financial Disputes, Arbitration and Mediation, Oxford University Press, Oxford, 2015, 72.

167 *Kreindler R., Wolff R., Rieder M.S.*, Commercial Arbitration in Germany, Oxford University Press, Oxford, 2016, 16.

რებს, თუმცა სასამართლო მედიაციის მაგალითზე (court –attached mediation/court-annexed, court related, court-linked) კარგად ვლინდება, რომ ალტერნატიული საშუალება კავშირშია სასამართლოსთან¹⁶⁸, რომელიც თავის მხრივ მეტი დროის და ფინანსების საჭიროებას იწვევს, ხშირად შევხვდებით იურიდიულ ლიტერატურაში მითითებას იმასთან დაკავშირებით, რომ „რაც გვიან მიაღწევნ მხარეები სასამართლო დავაზე შეთანხმებას, მით უფრო ძვირი უჯდება ეს ორივე მხარეს¹⁶⁹“. სასამართლო მედიაციის მაგალითზე ევროპული ქვეყნების გამოცდილებით შეინიშნება მოდელები, როდესაც მხარეებს მესამე დამოუკიდებელი ნეიტრალური პირის ჩართულობით შეუძლიათ მედიაციის პროცესის წარმოება და არის შემთხვევები, სადაც უშუალოდ მოსამართლე¹⁷⁰ ანხორციელებს მედიაციას (მაგ: გერმანია, კანადა, ავსტრალია, ახალი ზელანდია) რომელიც დავის გაგრძელების შემთხვევაში დავის განმხილველ მოსამართლედ არ მოგვევლინება (რიგ შემთხვევაში დავათა კატეგორია არის საოჯახო კატეგორიის და მცირე ქონებრივი შინაარსის დავები), მსგავსი მოსამართლეები ხშირად სამოსამართლეო კარიერის შემდგომ აგრძელებენ მედიატორის საქმიანობას¹⁷¹, თუმცა უშუალოდ მოსამართლის მიერ მედიაციის ჩატარებას გარკვეული თანმდევი რისკები გააჩნია, რადგან მოსამართლე თავის მხრივ უნდა იყოს პირდაპირი და თამამი მიდგომებში, მაშინ როდესაც მედიაციაში ის მსგავსი ფუნქციებით ვერ იქნება აღჭურვილი, რაც სასამართლო სისტემის მიუკერძოებლობასა და ნეიტრალიტეტზე საზოგადოების აღქმადობაში შეიძლება შექმნას ცრუ შთაბეჭ-

---

168 *Brown H., Marriott A.*, *Adr Principles and Pracice*, third edition, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 75.

169 *Hakimah Y.*, *Alternative Dispute Resolution (ADR)*, International Shari'ah Research Academy for Islamic Finance (ISRA), Malaysia, 2012, 37.

170 *Otis L., Reiter E.H.*, *Mediation by Judges: A New Phenomenon in the Transformation of Justice*, *Pepperdine Dispute Resolution Law Journal* 351, 2006, 6.

171 *Sir Laurence Street*, *Mediation and the Judicial Institution*, 1997, 71 *Australian Law Journal* 794.

სერ ლოურენს სტრიტმა, სამხრეთ უელსის უზენაესი სასამართლოს ყოფილმა თავმჯდომარემ, სამოსამართლეო პრაქტიკის დასრულების შემდეგ თქვა: სისტემა რომელიც მოსამართლეს აძლევს მედიატორად ფიქსირების საშუალებას საფრთხეს უქმნის სასამართლოსადმი საზოგადოების ნდობას.

დილება¹⁷², თუმცა რეალურად ემსახურებოდა საზოგადოების საჭიროებებს, როგორც მედიაცია¹⁷³.

სასამართლო მედიაციის ფორმების კუთხით, ხშირია ტენდენცია, როდესაც სხვადასხვა ქვეყნის მაგალითზე მედიაციაში მონაწილეობის მიუღებლობა საბოლოო გადანყვეტილებით სასამართლოს მხრიდან თუნდაც ეს იყოს მოგებული მხარე ფინანსურ სანქციას ითვალისწინებს, ამ მხრივ ფუნდამენტურია Halsey-ს საქმეა, რომელი გადანყვეტილება სასამართლოს მხრიდან ADR-ს მხარდაჭერის მაგალითია¹⁷⁴, როდესაც მხარეს დაეკისრა ფინანსური სანქცია მედიაციაში მონაწილეობაზე უარის გამო.

ამ ყველაფრის მიუხედავად გვმართებს დაფიქრება, თუ რამდენად შეიძლება დაირღვეს ადამიანის უფლებები სასამართლოს მხრიდან, როდესაც ხდება ADR-ს გამოყენების სავალდებულობაზე აქცენტირება, კერძოდ, ვგულისხმობ ვეროპული კონვენციის მე-6 მუხლის მიმართებაში ადამიანის უფლებების დარღვევას¹⁷⁵.

აღნიშნულ არგუმენტაციასთან დაკავშირებით არსებობს მეორე მოსაზრებაც, რომლის თანახმად სავალდებულო მედიაციის ეტაპის გავლა არ წარმოადგენს ადამიანის უფლებების მე-6 მუხლის დარღვევას, კერძოდ, სასამართლოსათვის მიმართვის უფლების დარღვევას, რადგან მედიაციის წარუმატებლად დასრულების შემთხვევაში არაფერი ზღუდავს მხარეებს მიმართონ სასამართლოს¹⁷⁶.

---

172 *Limbury A.*, Why judges shouldn't be mediators' and 'mandatory mediation' - an Australian perspective, 2006, 11(1).

173 *Otis L., Reiter E.H.*, Mediation by Judges, *Pepperdine Dispute Resolution Law Journal*, 351, 2006, 6.

174 *Halsey v Milton Keynes General NHS Trust* [2004] EWCA (Civ) 576; [2004] 1 W.L.R. 3002. სასამართლო გადანყვეტილებაში მოსამართლე ლორდმა დისონმა თქვა: ADR-ს ღირებულება და მნიშვნელობა დადგენილია. იურიდიული პროფესიის ყველა წარმომადგენელს, ვინც ანხორციელებს სასამართლოში წარმომადგენლობას, მართებს თავის კლიენტებს კარგად აუხსნას თუ რამდენად შესაბამისია მათი საქმე დავის გადანყვეტის ალტერნატიული საშუალებების მიზნებისთვის“.

175 იხ. ვეროპული კონვენციის მე-6 მუხლი.

176 Professor Hazel Genn, Professor Paul Fenn, Marc Mason, Andrew Lane, Nadia Bechai, Lauren Gray & Dev Vencappa, *Twisting arms: court referred and court linked mediation under judicial pressure*, Ministry of Justice Research Series 1, 2007.

მედიაცია სთავაზობს მხარეებს მათ ინტერესებზე მორგებული სტრუქტურირებული მოლაპარაკებების¹⁷⁷ წარმოების შესაძლებლობას, რა დროსაც სასამართლოსა¹⁷⁸ და არბიტრაჟისგან განსხვავებით საქმეზე გადანყვეტილებას იღებენ თავად მხარეები და არა მედიატორი¹⁷⁹, სწორედ საქმეზე გადანყვეტილების მიღების პირდაპირი შესაძლებლობა და ვალდებულება მოსამართლის და არბიტრის მიერ, რაც სასამართლოს შემთხვევაში და არბიტრაჟის ფარგლებში დავის გადანყვეტას გულისხმობს, არის ის მთავარი განმსახვავებელი ნიშანი, რაც მედიაციას გააჩნია არბიტრაჟთან, როგორც დავის გადანყვეტის ასევე ალტერნატიულ საშუალებასთან და სასამართლოსთან შედარებით¹⁸⁰. გასათვალისწინებელია ის გარემოებაც, რომ მედიაციაში განსხვავებით სხვა დავის გადანყვეტის მექანიზმებისგან, ეს იქნება სასამართლო თუ არასასამართლო ფორმები, არ დგება ოქმი¹⁸¹ და რაიმე წერილობითი დოკუმენტი, გარდა იმ საბოლოო შეთანხმებისა, რასაც მედიაციის პროცესში მხარეები მიაღწევენ შეთანხმების სახით. ბოლო პერიოდია საარბიტრაჟო საქმისწარმოება გაცილებით ფორმალური ხდება და ემსგავსება სასამართლო საქმისწარმოებას, მაშინ როდესაც ის ტრადიციულად რეალურად წარმოადგენდა სასამართლოს ალტერნატივას და არაფორმალურ და ხელმისაწვდომ დავის გადამწყვეტ საშუალებას¹⁸², თუმცა დროთა გასვლასთან ერთად საარბიტრაჟო საქმისწარმოებისთვის სულ უფრო მახასიათებელი ხდება დროის და ფინანსების ხარჯვის საჭიროება, ისევე როგორც მასში ადვოკატის მონაწილეობით მხარეების წარმომადგენლობა, როდესაც ხშირ შემთხვევაში ადვოკატის საჭიროება საარბიტრაჟო საქმისწარმოების დროს არ იყო საჭირო; სწორედ აღნიშნულის

---

177 *Schiffer, J.*, *Schiedsverfahren und Mediation*, Carl-Heymanns Verlag, 2005, 6.

178 *McLaren H.R., Sanderson J.*, *Innovative Dispute Resolution: The Alternative.*, Thomson Carswell, 2006, 4-1.

179 *von Schubert M., Haase M.*, in *Schiffer, J.*, *Schiedsverfahren und Mediation*, Carl-Heymanns Verlag, 2005, 249.

180 *Hopt J.K., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 16.

181 *Hollander J.*, *Mediation for Civil Litigators*, Irwin Law Inc, 2013, xix

182 *Menkel-Meadow J.C., Love P.L., Schneider A.K., Sternlight R.J.*, *Dispute Resolution: Beyond the Adversarial Model*, Second Ed., Aspen Publishers, New York, 2011, 110.

გათვალისწინებით, მედიაცია რეალურად კონკურენტუნარიან გარემოს უქმნის საარბიტრაჟო საქმისწარმოებას და გაცილებით მიმზიდველი ფორმა ხდება დავის გადაწყვეტის.

ევროპის სხვადასხვა ქვეყნებში ხშირია შემთხვევები, როდესაც არბიტრაჟი და მედიაცია კომბინირებულად არის მოდავე მხარეების მიერ გამოყენებული, რიგ შემთხვევაში მსგავსი დათქმები კანონის დონეზეც არსებობს, ხოლო მხარეები იმაზე თანხმდებიან ჯერ სინჯონ მედიაცია¹⁸³ და შეუთანხმებლობის შემთხვევაში გააგრძელონ არბიტრაჟში დავა¹⁸⁴ (ე.წ. med-arb), თუ პირიქით, დაიწყონ საარბიტრაჟო პროცედურები იმის შესაძლებლობით რომ გააგრძელონ ურთიერთობა მედიაციის (ე.წ. arb-med / arbitration-connected mediation) პროცესში შეთანხმების მიღწევის მიზნით.

1.2 მედიაციის ინსტიტუციონალიზაციის ისტორია საერთაშორისო სივრცეში და წარმატების განმაპირობებელი მიზეზები

იურიდიული საზოგადოება საერთაშორისო მასშტაბით თანხმდება იმაზე, რომ მე-20 საუკუნის ბოლო მეოთხედიდან და განსაკუთრებით 21-ე საუკუნეში მედიაცია ფართოდ მკვიდრდება და მისი პოპულარიზაცია ყოველდღიურად იზრდება. მედიაციის პოპულარიზაციას და მასზე მოთხოვნის ზრდას ძირითადად აქვს შემდეგი წინაპირობები¹⁸⁵:

- დამკვიდრებულია მოსაზრება, რაც ხშირ შემთხვევაში წარმოადგენს რეალობას, რომ სასამართლო საქმისწარმოება არის გაუთვლელი, მისი შედეგის კონტროლი მხარეებს არ შეუძლიათ და ვერასდროს იქნებიან დარწმუნებული თავის

---

183 *Berg H.*, Mediation in New Zealand: Widely Accepted and Successful, in Hopt&Steffek, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 1105.

184 *Roth M., Gherdane D.*, Mediation in Austria: The European Pioneer in Mediation Law and Practice, in Hopt&Steffek, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 287.

185 *Neil A., Andrews* ---on Civil Processes, Arbitration&Mediation, Volume II, Intersentia, Cambridge, 2013, 13.

სასარგებლოდ გადანყვეტილების მიღებაში, რაც მხარეებს აიძულებს დაფიქრდნენ ისეთი დავის გადანყვეტის მექანიზმებზე, რაც მისცემთ მათ საშაულებას მეტად აკონტროლონ პროცესის შედეგი;

- მედიაციაში მესამე დამოუკიდებელი პირის მეშვეობით მხარეებს უწევთ შეთანხმების იმ სახის ალტერნატიული პირობების გენერირება და მათზე მუშაობა, რაზეც მანამდე, დამოუკიდებლად არ უფიქრიათ, შესაბამისად მედიაცია აძლევს მათ ახალ შესაძლებლობებს დაგეგმონ დავის აღმოფხვრის გზები და მომავალი¹⁸⁶;
- სასამართლო საქმისწარმოება, მისი ყველა ეტაპის გავლა დაკავშირებულია დიდი დროის ხარჯვასთან, ფინანსების ხარჯვასთან და დაძაბულობასთან; პროცესის დასაწყისში მხარეებს არ ეცოდინებათ, თუ რა დრო და ფინანსები იქნება მათი მხრიდან გასაწევი საქმისწარმოების სრულად დასრულებისათვის, რადგან სასამართლო საქმისწარმოების მიმდინარეობამ შეიძლება გამოიწვიოს გაუთვალისწინებელი დამატებითი ხარჯების განწევის საჭიროება და გაგრძელდეს იმაზე მეტი დრო, ვიდრე იყო მოსალოდნელი, თუმცა არც ისე უნდა იქნეს გაგებული, რომ მედიაცია მხოლოდ სასამართლოს საქმისწარმოების გადატვირთულობის ხარჯზე იხვეჭს პოპულარობას, არამედ ეს პროცესი თავად არის მოქნილი და მომხიბვლელი და უზრუნველყოფს მხარეების მეტ დაინტერესებას უშუალოდ მისთვის მახასიათებელი უპირატესობების ხარჯზე¹⁸⁷;
- სასამართლო საქმისწარმოების დროში გახანგრძლივების კუთხით აღსანიშნავია ის გარემოება რომ რიგი სასამართლო პროცესები დავის შინაარსიდან გამომდინარე ხშირად დაკავშირებულია ამა თუ იმ სახის საექსპერტო კვლევის ჩატარებასთან, რაც თავის მხრივ პროცესის მხარეებს აძლევს საშუალებას ითხოვონ ალტერნატიული საექსპერტო კვ-

---

186 *Hakimah Y.*, Alternative Dispute Resolution (ADR), International Shari'ah Research Academy for Islamic Finance (ISRA), Malaysia, 2012, 49.

187 *Zalar A.*, Managing Judicial Change Through Mediation – Part 1, ADR Bulletin, Vol.6, No.8, 2004, 1.

ლევის¹⁸⁸ ჩატარება და მსგავსი პროცესუალური კანონიერი საშუალებებით პროცესი ავტომატურად ჭიანჭურდება, რაც დამატებითი არგუმენტია მედიაციის სასარგებლოდ, როდესაც მხარეებს აქვთ საშუალება საქმის ფაქტობრივი და სამართლებრივი გარემოებების წინა პლანზე წამოწევის გარეშე მოახდინონ მათთვის სასარგებლო ინტერესებზე აქცენტირებით ერთმანეთთან შეთანხმების მიღწევა, რაც მათ შორის ამ აზნაცში მოცემული საქმისწარმოების აბსოლიტურად კანონიერი გზით გახანგრძლივების შესაძლებლობას ასევე აირიდებს თავიდან, იგულისხმება ამ კანონიერი გზის განხორციელებისათვის საჭირო ფინანსური ხარჯის დაზოგვის უპირატესობაც;

- სასამართლო საქმისწარმოება უშუალოდ მხარეების ჩართულობით საკითხის მათთვის სასარგებლოდ გადაწყვეტის ფართო შესაძლებლობას არ იძლევა და წარმოება შეზღუდულია სამართლებრივი ჩარჩოებით, შესაბამისად, მხარეებს ყოველთვის ურჩევნიათ მეტად იყვნენ პროცესის მსვლელობასა და დაგეგმარებაში ჩართული, რადგან შედეგი უნდათ, რომ იყოს გათვლადი და საკუთარი გავლენის ქვეშ მოქცეული;
- მედიაციას აქვს პოტენციალი იმუშაოს ისეთ სიტუაციებში, სადაც ორი მხარე მესამე დამოუკიდებელი პირის გარეშე მოლაპარაკებების ჩიხში შევიდა, ანუ მედიაციით უმჯობესდება მოლაპარაკებების პერსპექტივა¹⁸⁹;
- სასამართლო საქმისწარმოების შედეგად საქმეზე მიღებული საბოლოო გადაწყვეტილება, როგორც წესი მხოლოდ ერთი მხარისთვის არის მისაღები და ისიც რიგ შემთხვევაში შეიძლება არც-ერთი მხარისთვის არ იყოს მისაღები, რაც ავტომატურად ნიშნავს იმას, რომ საქმეზე განუული ფინანსური

---

188 *Deguchi M.*, Das flexible Streitbeilegungsmodell zwischen Zivilprozess und ADR in Japan, in Brinkmann M., Effer-Uhe D.O., Völzmann-Stickelbrock B., Wesser S., Weth S., Festschrift für Hanns Prütting, Dogmatik im Dienst von Gerechtigkeit, Rechtssicherheit und Rechtsentwicklung, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2018, 824.

189 *Blake S., Browne J., Sime S.*, The Jackson ADR Handbook, 2nd Ed, Oxford University Press, Oxford, 2016, 18.

და დროის დანახარჯი აღმოჩნდება ერთ-ერთი ან ორივე მხარისთვის არაგონივრულად განეული ხარჯი;

- სასამართლოში საქმისწარმოება არის ღია და საჯარო, რაც როგორც ასეთი დადებითი მოვლენაა მართლმსაჯულების მიზნებისთვის, თუმცა კონფლიქტის მონაწილე მხარეების ვინრო ინტერესებიდან გამომდინარე, რიგ შემთხვევაში არ არის მიზანშეწონილი საჯარო, ღია პროცესზე ხდებოდა მათი პირადი თუ ბიზნეს ინტერესის მატარებელი დავის განხილვა და წარმოება, რაც აბსოლიტურად გონივრული მიდგომაა მოდავე მხარის ინტერესებიდან გამომდინარე;
- სასამართლო საქმისწარმოება არის ერთგვარი სამართლებრივი „ბრძოლა“ მხარეებს შორის, „ბრძოლისთვის“ მახასიათებელი თავისი შედეგებით, რაც ხანგრძლივადიან პერსპექტივაში მხარეების ინტერესებს და შემდგომ ურთიერთობას დადებით შედეგს ვერ მოუტანს, რის გამოც ყველა მომავალზე და შედეგზე ორიენტირებული მხარე ცდილობს მინიმუმამდე დაიყვანოს წარუმატებლობის და უპერსპექტივობის რისკი;
- მედიაცია იძლევა შესაძლებლობას კონფლიქტის მხარეებს შორის დავის გადანყვეტის შეთანხმებული პირობებით შედეგს შეთანხმება, ანუ გადანყვეტილება საკითხის გარშემო იყოს მხარეების წინასწარ შეთანხმებული პროდუქტი¹⁹⁰, რაც წარმოუდგენელი და ხელმიუწვდომელი შესაძლებლობაა სასამართლო და საარბიტრაჟო საქმისწარმოების შემთხვევაში;
- მედიაციის შესახებ მხარეების ინფორმირების შემთხვევაში მოტივაცია დავის აღნიშნული ალტერნატიული საშუალების გამოყენების იზრდება, რადგან მედიაცია ერთდროულად სთავაზობს მხარეებს ნაკლები ფინანსური დანახარჯით, ნაკლები დროის დანახარჯით, პროცესის და მისი წესების სრული კონტროლის მხარეებისათვის შეთავაზებით, კონფიდენციალური პროცესის ფორმატში, მხარეებმა მომავალზე

---

190 *Willis T., Wood W., Alternative Dispute Resolution in Golden J., Lamm C., International Financial Disputes, Arbitration and Mediation, Oxford University Press, Oxford, 2015, 73.*

ორიენტირებული შეთანხმებას მიაღწიონ¹⁹¹.

მედიაციის პრინციპების გამოყენება ყოველდღიურ ცხოვრებაშიც ძალზედ სასარგებლო და შედეგის მომტანია, რაც დამატებითი წინაპირობაა მისი ფართოდ საზოგადოებაში გავრცელების და პოპულარიზაციის, უფრო მეტიც, მას ხშირად მიმართავენ გლობალურ პოლიტიკაშიც¹⁹², რისი გამორჩეული მაგალითი¹⁹³ ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტები თეოდორე¹⁹⁴ რუზველტი¹⁹⁵, ჯიმი კარტერი¹⁹⁶ და მათ შორის ბილ კლინტონი¹⁹⁷

---

191 *Blake S., Browne J., Sime S., The Jackson ADR Handbook, 2nd Ed, Oxford University Press, Oxford, 2016, 21, 22.*

192 *Groß M., IP-/IT-Mediation, 2.Auflage, Deutschen Fachverlag GmbH, Fachmedien Recht und Wirtschaft, Frankfurt am Main, 2013, 1.*

193 *Esplugues C., Barona S., Global Perspectives on ADR, Intersentia, Cambridge, 2014, 539.*

194 *Morris E., Theodore Rex, Random House Inc, New York, 2001.*

195 1902 წელს პრეზიდენტი რუზველტი საზოგადოებას მოეწვინა ამერიკის საბადოების მუშათა გაფიცვის პროცესის მედიატორად, კერძოდ, 1902 წლის მაისის თვეში 147,000 ნახშირის საბადოს მუშა, პენსილვანიის შტატში გაიფიცა ხელფასების გაზრდის და პროფესიული კავშირის შექმნის უფლების მიღების მოთხოვნით. აღნიშნულმა პროცესმა მიიღო ფართო მასშტაბი და გამოიწვია მთლიანი შტატის პარალიზება. პროცესის სოციალური და ეკონომიკური შედეგების გათვალისწინებით პრეზიდენტ რუზველტს და მის ადმინისტრაციას პირადად მოუწიათ კერძო დავაში ჩართვა, რადგან პროცესი იმ დროისათვის ატარებდა უპრეცედენტო ხასიათს და მისი შესაძლო შედეგები საგალალოდ შეიძლება გამხდარიყო მთელი სახელმწიფოსთვის. შესაბამისად, 1902 წლის ოქტომბერში, პრეზიდენტი რუზველტი უშუალოდ ჩაერთო გაფიცულებსა და დამსაქმებელს შორის მოლაპარაკებებში, რათა მხარეები შეეთანხმებინა და მოახლოებული ზამთრისთვის დამატებითი კრიზისი თავიდან აერიდებინა. უშუალოდ პირველადი მოლაპარაკებები არ გამოდგა წარმატებული, თუმცა საბოლოოდ მათ შორის ბანკირი J.P.Morgan-ს პროცესში ჩართვის ხარჯზე კონფლიქტი განიმუხტა და როგორც კომპრომისის ერთ-ერთი პირობა შეიქმნა მენახშირეთა საგაფიცო კომისია.

196 პოლიტიკაში „ჯიმი კარტერის მედიაცია Camp David-ში“ სახელით ცნობილი მოვლენაა, როდესაც ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტმა ჯიმი კარტერმა, რომელიც თავს აქტიურ მოლაპარაკებელს და მედიატორს უწოდებდა მოლაპარაკებების წარმოების მიზნით მედიატორის ფუნქცია იტვირთა და ამერიკაში მიიწვია იმდროინდელი ისრაელის პრემიერი ბეგინი და ევვიპტის პრეზიდენტი სადათი, რათა მხარეებს შორის მშვიდობის დამყარების შესახებ შეთანხმება შემდგარიყო. მოლაპარაკებები ორ რაუნდად ჩატარდა (დანიყო 17.09.1978) და დასრულდა 1979 წლის 26 მარტს. ჯიმი კარტერი 2002 წელს მშვიდობის დარგში ნობელის პრემიით იქნა დაჯილდოებული.

197 ბილ კლინტონი ცნობილია ახლო აღმოსავლეთში მშვიდობის დამყარების მიზნით ჩატარებული არაერთი მედიაციისთვის პოლიტიკურ დონეზე.

არიან, რომლებიც თავს მედიატორად და აქტიურ მომლაპარაკებლად მიიჩნევენ.

ის მხარდაჭერა რაც მედიაციას დღეს აქვს მოპოვებული და მიღებული საერთაშორისო თუ ქვეყნის შიდა საკანონმდებლო ინსტიტუციების მხრიდან გვაფიქრებინებს, რომ ის დღესდღეობით მართლაც ხდება დავის გადანყვეტის ყველაზე პოპულარული ფორმა და მექანიზმი, თუმცა ის დღეს გზაგასაყარზე მდგომი ინსტიტუციაა, რომელიც ერთდროულად დიდი შესაძლებლობების და საფრთხეების წინაშეა, რათა არ გაიზიაროს ერთ დროს ყველაზე პოპულარული დავის გადანყვეტის ალტერნატიული მექანიზმის არბიტრაჟის ბედი¹⁹⁸.

მართლმსაჯულების პოლიტიკის მიზნებისთვის¹⁹⁹ მნიშვნელოვანია, რათა დავის გადანყვეტის ალტერნატიული, უკვე კანონის დონეზე რეგულირებული მექანიზმი, (ხოლო იქ სადაც კანონის დონეზე არ არის რეგულირებული: მაგ.საქართველო, მოხდეს მისი რეგულირება) საზოგადოებრივი ინტერესის და გამოყენების საგანი გახდეს, რა მიმართულებით ყველა სახელმწიფოს მოუწევს კიდევ უფრო მეტად ეფექტური ნაბიჯების გადადგმა.

1.3 მედიაციის რეგულირების ინსტიტუციური მოდელები

მედიაციის განვითარების ისტორიას რომ გადავხედოთ ევროპულ ქვეყნებსა და ამერიკის შეერთებული შტატების მაგალითზე, თვალშისაცემია მედიაციის რეგულირების ორი ძირითადი მოდელის არსებობა²⁰⁰ : ქვეყნები სადაც მედიაციის პროცესი ვრცელ (ე.წ. extensive regulation) რეგულირებას ექვემდებარება და ქვეყნები, სადაც მედიაციის პროცესი ვიწრო (ე.წ. restrained regulation) რეგულირების საგანია; თუმცა ყველა შემთხვევაში მედიაციის პროცესი მედიაციის მთავარ არსს წარმოადგენს²⁰¹.

198 *Esplugues C., Barona S.*, Global Perspectives on ADR, Intersentia, Cambridge, 2014, 40.

199 *Bamberger H.G.*, Mediation und Justiz in Haft F, von Schlieffen K.G., Handbuch Mediation, C.H.BECK, Munchen, 3.Auflage, 2016, 242.

200 *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 17.

201 *Golann D.*, Mediating Legal Disputes, American Bar Association, Chicago, 2009, 51.

აქვე აღსანიშნავია რომ მედიაციის სამართალთან შემხებლობა ყველა ქვეყანაში დაბალანსებულად უზრუნველყოფილია შიდა რეგულაციებით²⁰², კერძოდ, მედიაციის უმრავლეს შემთხვევაში, უშუალოდ მისი პროცესი ზედმეტად სამართლებრივი რეგულაციებით შებოჭილი არ არის, მაშინ როდესაც თავად მედიაციის არსი და კანონმდებლობის დონეზე არსებობა გარანტირებულია მოქმედი სამოქალაქო საპროცესო ან სპეციალური კანონებით.

ა. ვრცელი რეგულირების მოდელი

ქვეყნები, სადაც მედიაცია დაქვემდებარებულია ვრცელ, დეტალურ რეგულირებას ძირითადად მიღებულია იმ ტიპის საკანონმდებლო რეგულაცია კანონის სახით მედიაციის შესახებ, რომელიც ფართოდ მიმოიხილავს შესაძლო საკითხებს დაკავშირებულს მედიაციის პროცესთან, მათ შორის ავლებს მკვეთრ ზღვარს მედიაციასა და სხვა იურიდიულ პროფესიებსა და სერვისებს შორის.

მსგავსი მოდელის ყველაზე კარგი მაგალითი არის ავსტრიის მაგალითი²⁰³, სადაც სამოქალაქო საქმეების მედიაციის შესახებ მიღებულია ცალკე კანონი „სამოქალაქო სამართლის მედიაციის აქტი²⁰⁴“, ისევე როგორც ცალკე რეგულირების სახით არის მიღებული „სამოქალაქო სამართლის მედიაციის მედიატორთა ტრენინგ რეგულაციები²⁰⁵“, სადაც დეტალურად არის განწერილი მედიატორთა ტრენინგ საჭიროებები და უშუალოდ პროცესი. ავსტრიამ აირჩია სხვა ევროპული ქვეყნებისგან განსხვავებით ძან დეტალური რეგულირების მოდელი და ისეთი საკითხიც კი, როგორც არის საზღვართშორისი²⁰⁶ მედიაციის ასპექტები, ცალკე კანონით რეგულირდება, რასაც „ევროკავშირის მედიაციის აქტი²⁰⁷“ დაარქვეს.

202 *Glasser U.*, *Mediation und Beziehungsgewalt*, NOMOS, 2008, 109.

203 *Roth M., Gherdane D.*, in *Hopt&Steffek*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Ch.4, A (3), 253.

204 *Zivilrechts-Mediations-Gesetz*

205 *Zivilrechts-Mediations-Ausbildungsverordnung*

206 ე.წ. *cross-border mediation*

207 *Bundesgesetz über bestimmte Aspekte der grenzüberschreitenden Mediation in Zivil*

ცალკე რეგულირება აქვს დათმობილი სამოქალაქო საპროცესო ნორმებს, რაც გამოიყენება მედიაციაში, და ნორმებს, რაც არეგულირებს ნოტარიუსების და ადვოკატების მიერ მედიაციის წარმოების წესებს, ისევე როგორც ცალკე კოდექსი აქვთ მიღებული, რითაც მედიატორის ეთიკური სტანდარტები არის განწერილი²⁰⁸.

მედიაციის ვრცლად რეგულირების ქვეყნების რიცხვს განეკუთვნება ასევე საფრანგეთი²⁰⁹, იმ განსხვავებით, რომ ფრანგული რეგულირების მაგალითზე ნაცვლად მედიაციის მარეგულირებელი რამდენიმე კანონის მიღებისა, საკითხების ინტეგრირება მოხდა საფრანგეთის სამოქალაქო კოდექსში, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში, სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსსა და შრომის სამართლის კოდექსში.

ბ. ვინრო რეგულირების მოდელი

ვინრო რეგულირების მომხრე ქვეყნების მაგალითზე შეიძლება ითქვას, რომ მათ აირჩიეს შემდეგი მიდგომა: მედიაციის ინსტიტუტი არ არის საკმარისად განვითარებული და გავრცელებული, რათა მოხდეს მისი ფართო რეგულირება და განწერა კანონმდებლობაში²¹⁰.

აღნიშნულ მიდგომას ძირითადად ხსნიან ორი ფაქტორით²¹¹, კერძოდ, ერთი, რომ ზედმეტი რეგულაციებით შეიძლება ხელი შეეშალოს ინსტიტუტის შემდგომ განვითარებას, და მოხდება მისი ჩარჩოებში მოქცევა, მაშინ როდესაც დასაწყის ეტაპზე ამის საჭიროება არ დგას და მეორე მხრივ, მედიაციას განიხილავენ,

---

und Handelssachen in der Europäischen Union (EU-Mediations-Gesetz-EU-MediatG), BGBl.I 2011/21.

208 <http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_code_conduct_en.pdf>. [15.05.2018]

209 *Deckert K.*, Mediation in France: Legal Framework and Practical Experiences, in *Hopt&Steffek*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 461.

210 *Schmiedel L.*, Mediation in the Netherlands: Between State Promotion and Private Regulation, in *Hopt&Steffek*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 702.

211 *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 19.

როგორც სამოქალაქო საპროცესო რეგულირებიდან გამოსულ მოვლენას²¹² და მისი ჩარჩოში მოქცევა განიხილება, როგორც პროცესის შეზღუდვა.

ამ ტიპის რეგულაციის ფონზე ქვეყნები არ ადგენენ მედიაციის პროცესულურ წესებს და არც მედიატორთა ტრენინგ ვალდებულებებს, რაც კერძო ინიციატივების რეგულირების საგანს წარმოადგენს. მსგავსი ქვეყნები²¹³ თავის მხრივ ერევიან მხოლოდ მედიაციის წარმოების პროცესულური ხარჯების რეგულირების ნაწილში, რითაც ბაზრის რეგულირების საგნად აქცევენ მედიაციის გამოყენებას და მის მოხმარებადობას საზოგადოებაში²¹⁴.

რიგი ქვეყნები, მეტწილად ანგლო-ამერიკული სამართლის ოჯახის წარმომადგენლები²¹⁵, დავის ალტერნატიული საშუალებე-

---

212 *Kumpan C., Bauer-Bulst C., Mediation in Switzerland: A new Approach in a Conciliation-oriented Tradition*, in Hopt&Steffek, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 1207.

213 *Scherpe J.M., Marten B., Mediation in England and Wales : Regulation and Practice*, in Hopt&Steffek, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 370.

214 ინგლისი და ნიდერლანდები წარმოადგენენ იმ სახელმწიფოთა თვალსაჩინო მაგალითებს, სადაც მედიაცია ფართოდ გამოყენებული ინსტიტუტია დავების მოგვარების და საზოგადოება, ბიზნესი აქტიურად მოიხმარს მედიატორთა სერვისს. ორივე სახელმწიფოს მაგალითზე ქვეყნები მოერიდნენ მედიაციის პროცესის კანონმდებლობის დონეზე მკაცრ რეგულირებას, გარდა ხარჯების ნაწილში სტანდარტების გაწერისა. ინგლისში არსებობს სახელმწიფოს მიერ მხარდაჭერილი, თუმცა კერძო სექტორის წარმომადგენლების მიერ დაკომპლექტებული სამოქალაქო მედიაციის საბჭო (Civil Mediation Council), რომელიც მედიაციაში მოქმედ კერძო ასოციაციებს და ინსტიტუტებს მათთან დანერგული ხარისხის მოთხოვნებიდან გამომდინარე მოთხოვნის შემთხვევაში გადასცემს ე.წ. „ხარისხის ბეჭედს“.

215 მაგ ინგლისში სასამართლომდე საქმის წარმოების პრაქტიკის და ქცევის კოდექსის თანახმად (*Practice direction on pre-action conduct*:<www.justice.gov.uk/courts/procedure-rules/civil/pdf/practice_directions/pd_pre-action_conduct.pdf>).

[15.05.2018] პოტენციური მოსარჩელე ვადლებულია თავისი მოთხოვნების შესახებ აცნობოს პოტენციურ მოპასუხეს, ჩააყენოს საქმის კურსში და შესთავაზოს დავის გადანყევტის ალტერნატიული მექანიზმი სასამართლო საქმისწარმოების დაწყებამდე. პოტენციური მოპასუხის ვალდებულებას წარმოადგენს მოსარჩელეს აცნობოს საკუთარი პოზიცია თუ რამდენად მისაღებია მისთვის შემოთავაზებული დავის გადანყევტის ალტერნატიული საშუალება, და თუ არ არის მისაღები მიუთითოს მიზეზები და დასაბუთება, ისევე როგორც შესთავაზოს მისთვის მისაღები მექანიზმი (იხ.კოდექსის 4.2(4) პუნქტი) ან თუ არცერთი ამ ფორმის გავლა მხარეს არ მიაჩნია მიზანშეწონილად ესეც უნდა დასაბუთებული პასუხის საფუძ-

ბებისთვის ინსტიტუციონალური სტატუსის მიცემის კუთხით, საკუთარ კანონმდებლობაში, დავის გადაწყვეტის აღნიშნულ მექანიზმებს უშუალოდ სასამართლო საქმისწარმოების დაწყებამდე ანიჭებს პრიორიტეტულად მხარეთა მხრიდან მონაწილეობის ვალდებულებას, რაც თანაბრად ეხება მხარეს და მის იურიდიულ მრჩეველებსაც²¹⁶. სავალდებულო მედიაცია, როგორც სასამართლოსადმი მიმართვის წინაპირობა²¹⁷ უკვე გამოიყენება რამდენიმე ქვეყანაში²¹⁸, რაც ძირითადად ხარჯის და დროის შემცირების მიზნით არის დასაბუთებული.

მსგავსი მიდგომა და პრაქტიკა არ შეიმჩნევა კონტინენტური ევროპის ქვეყნებში²¹⁹, სადაც მხარეებს არ მოეთხოვებათ სავალ-

---

ველზე მოსარჩელეს აცნობოს პოტენციურმა მოპასუხემ. იმ შემთხვევაში თუ დავა გადაინაცვლებს სასამართლოში, სასამართლო ამონებს მხარეების მხრიდან წინასასამართლო პროცედურების გავლის ეტაპებს და მათ შორის ითხოვს პასუხს ორივე მხარისგან ამ პროცედურების გაუფლევლობის მიზეზებთან დაკავშირებით, მსგავსი პრაქტიკა აქვს ავსტრალიასაც.ის მხარე, რომელიც დაუსაბუთებლად აცხადებს პროცედურაში მონაწილეობას შეიძლება გახდეს სასამართლოს მხრიდან ფინანსური სანქციის მსხვერპლი და მას დაეკისროს მეორე მხარის მიერ გასანევი სასამართლო ხარჯიც. სასამართლოსადმი წარსადგენ სარჩელის ფორმულარებში ადვოკატის მხრიდან არის შესავსები სპეციალური ნაწილი, სადაც ადვოკატი უთითებს, რომ დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების შესახებ აცნობა კლიენტს, მისცა რჩევა და მათ შორის გააფრთხილა მასში მონაწილეობაზე უარის შემთხვევაში შესაძლო ფინანსურ სანქციებზე. მსგავსი პროცედურა არის გათვალისწინებული უმრავლეს ამერიკის შტატში (მაგ: კალიფორნიის შტატი), და კანადაში.

216 *Hopt J.K., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 23.

217 იქვე, 25.

218 იტალიასა და ონტარიოში (კანადა) მსგავსი მიდგომა გამართლდა საქმეთა ნაკადის მართვის მიზეზით. იტალიაში თავდაპირველად იყო მიდგომა, როდესაც ყველა სახის დავა დაუქვემდებარეს სამედიაციო პროცედურებს, თუმცა შემდგომ კანონმა გააკეთა საქმეთა ჩამონათვალი, როდესაც მედიაცია სავალდებულო სახით უნდა გაიარონ მხარეებმა : დავები დაკავშირებული მინის საკუთრებასთან, სასესხო დავები, სამედიცინო დავები, სახელმეკრულები, საბანკო, სადაზღვევო, ამხანაგობების დავები, ავტოავარიასთან დაკავშირებული დავები და სასოფლო სამეურნეო დავები. გერმანიაში სავალდებულო ხასიათი მედიაციას მიენიჭა ფედერალური სასამართლოს დონეზე 750ევრომდე არსებულ დავებს, სამეზობლო და დეფიშაციური კატეგორიის დავებს. ნორვეგიაში სავალდებულო მედიაციას ექვემდებარება ბავშვის უფლებებთან დაკავშირებული საოჯახო დავები. აშშ-ში მსგავსი პრაქტიკა კიდევ უფრო მდიდარია, მაგ: ფლორიდაში საოჯახო და სადაზღვევო დავები სავალდებულო მედიაციას არის დაქვემდებარებული.

219 *Hopt J.K., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 24.

დებულო სახით, სასამართლოსთვის მიმართვამდე, მოახდინონ დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების გამოყენება²²⁰.

ასეთ ქვეყნებში მედიაცია არის ინსტიტუციური კუთხით საპროცესო კანონმდებლობასა და ცალკე აქტად ინტეგრირებული ქვეყნის ნორმატიულ სისტემაში²²¹ და მხარეებს აქვთ შესაძლებლობა ასეთი ინტერესის შემთხვევაში გამოიყენონ დავის ალტერნატიული საშუალება²²².

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ მსგავსი ქვეყნებიდან რამდენიმე მათგანში²²³ სასამართლოს აქვს პირდაპირი ვალდებულება საპროცესო კანონმდებლობით, რათა ინფორმაცია მიაწოდოს მხარეებს მედიაციის შესახებ, მისცეს განმარტებები მედიაციის დადებით და უარყოფით მხარეებზე, და ასევე შეუძლია მოსამართლეს დააფიქსიროს საკუთარი პოზიცია თუ რამდენად მიმდინარე დავა შეიძლება შეესაბამებოდეს მედიაციით გადაწყვეტის საუკეთესო პრაქტიკას, თუმცა რაიმე სახის დავალდებულება მხარეების მიიღონ მონაწილეობა მედიაციაში სასამართლოს არ შეუძლია²²⁴. იშვიათ გამონაკლის წარმოადგენს ნორვეგია²²⁵,

---

220 ავსტრია, ბულგარეთი, ნიდერლანდები, საბერძნეთი, შვეიცარია

221 მაგ: გერმანიაში მედიაციის შესახებ კანონსა და ადვოკატთა შესახებ კანონში პირდაპირ არის განერილი ადვოკატის ვალდებულება კლიენტს რჩევა მისცეს დავის ალტერნატიული საშუალებების შესახებ დავის დაწყებამდე. იტალიაში კლიენტს აქვს შესაძლებლობა ადვოკატთან დადებული იურიდიული მომსახურების შესახებ ხელშეკრულება გააუქმოს თუ დადგინდა, რომ ადვოკატმა შესაბამისი რჩევა და განმარტებები არ მისცა კლიენტს დავის ალტერნატიული საშუალებების შესახებ. პოლონეთში მსგავსი პრაქტიკა დაინერგა, როდესაც ადვოკატები მათ შორის ადვოკატთა ეთიკის კოდექსის მოთხოვნების შესაბამისად ვალდებული არიან კლიენტს მიაწოდონ სრული და ამომწურავი ინფორმაცია დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების თაობაზე.

222 *Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 24.

223 ავსტრია

224 ნიდერლანდები : სასამართლოში კანონის დონეზე შექმნილია მოხელის თანამდებობა, რომელიც სასამართლოს რჩევის გათვალისწინების შემთხვევაში მხარეებს აწვდის კონკრეტულ ინფორმაციას მედიაციის შესახებ და სურვილის შემთხვევაში აკავშირებს მხარეებს მედიატორთან.

225 *Anneken S.K., Mediation in Norway : Faster, Cheaper and more Friendly*, in *Hopt&Steffek, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 1144.

სადაც სასამართლო თუ დარწმუნდა, რომ დავა მედიაციის ფორმატში უნდა გადაწყდეს, მხარეების წინააღმდეგობის მიუხედავად მოსამართლეს შეუძლია საქმე გადასცეს მედიაციას. დაახლოებით მსგავსი მოდელი ამოქმედდა გერმანიაში²²⁶ მედიაციის შესახებ ახალ კანონში, რომლის თანახმად სასამართლოს აღარ აქვს უფლება მიმდინარე დავა გარე მედიაციას გადასცეს, თუმცა ე.წ. სასამართლო მედიაციას“ (Guterichter) შეუძლია დაუქვემდებაროს მის წარმოებაში არსებული დავა.

1.4 მედიაციის უპირატესობები და შესაძლო ნაკლოვანებები

მხარეებს შორის წარმოშობილი კონფლიქტი იძლევა იმის საშუალებას მოხდეს ურთიერთობის კრიტიკული მომენტების იდენტიფიცირება²²⁷, რაც დაძლევის შემთხვევაში კიდევ უფრო წარმატებული შემდგომი ურთიერთობის წინაპირობაა, რაშიც მედიაცია დადებით როლს ასრულებს. ლიტერატურაში ხშირად ხდება მითითება იმაზე, რომ მედიაციის პროცესის მონაწილე მხარეებს პროცესის შემდგომ უადვილდებათ საკითხის ანალიზი, რადგან მათ ჰქონდათ შესაძლებლობა უშუალოდ მხარის არგუმენტაცია მოესმინათ²²⁸, არა სამართლებრივი დასაბუთებები, არამედ მხარისეული „სიმართლე“, რადგან როგორც ცნობილია „მედალს ორი მხარე აქვს“²²⁹ და მხარეებს სწორედ მეორე მხარის სიმართლე ეხმარებათ საკითხის სრულყოფილ ანალიზში, თუმცა მთავარია მხარეებს ჰქონდეთ შეთანხმების მიღწევისთვის სათანადო რესურსი, რაც ყოველთვის გამოიძებნება თუ მოდავე მხარეების პირველად ინტერესს²³⁰ დავის აღმოფხვრა წარმოადგენს.

---

226 *Tochtermann P.*, Mediation in Germany: The German Mediation Act – Alternative Dispute Resolution at the Crossroads, in Hopt&Steffek, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 538.

227 *Ulrich H.*, in Kloweit J., Gläßer U., Mediationsgesetz, Handkommentar, Nomos, Baden-Baden, 2014, 469

228 *Hakimah Y.*, Alternative Dispute Resolution (ADR), International Shari’ah Research Academy for Islamic Finance (ISRA), Malaysia, 2012, 36.

229 *Bhatt J.N.*, A Round Table Justice through Lok-Adalat (People’s Court) –A vibrant – ADR-in India, 2002, 1.

230 *von Maik B.*, Guterichter und Mediatoren im Wettbewerb, Duncker & Humblot, Berlin. 2015, 21.

მედიაციის დამკვიდრებას და დანერგვას რამდენიმე ფაქტორი უწყობს ხელს, მათ შორის უმთავრესი თავად სასამართლოების და საარბიტრაჟო ინსტიტუციების ბიუროკრატიული ბუნება, დროში გახანგრძლივებული პროცედურები და ხარჯია, რაც ამ წარმოებებს უკავშირდება, შესაბამისად „ნესრიგი კანონის გარეშე“²³¹ და მისი გამოყენებადობის პერსპექტივა ავტომატურად ფეხს იკიდებს თითქმის ყველა იურისდიქციაში²³². ისევე როგორც მხარეების რეალური ინტერესი, რათა მიაღწიონ კონფლიქტის დასრულებას და ერთმანეთში შეთანხმების მიღწევას, ხშირია როდესაც მედიაციაში მხარეები მათ სამართლებრივი სახის მოთხოვნების უკან არსებულ რეალურ ინტერესებს²³³ აამკარავებენ და სწორედ მათი მიღწევის კონკრეტულ გზებზე და საშუალებებზე უთანხმდებიან ერთმანეთს.

მედიაცია დავის მონაწილე მხარეებს სთავაზობს ლავირებად (ფლექსიბელურ²³⁴) ალტერნატიულ საშუალებას თუ როგორ გადაწყდეს კონფლიქტი, ნაკლები დროის²³⁵, ნაკლები ხარჯის²³⁶ განევის სანაცვლოდ და მათ შორის სასამართლო საქმისწარმოების გადატვირთულობის შემცირებით. მედიაციის დადებითი მხარეა ის რომ პროცესში შეუთანხმებლობის შემთხვევაში მხარეებს ყოველთვის რჩებათ შესაძლებლობა დავის გადასაწყვეტად მიმართონ სასამართლოს²³⁷. მედიაცია ორიენტირებულია მხარეთა ინტერესებზე მეტად, ვიდრე მათ სამართლებრივ უფლებებზე, რა დროსაც მედიაციაში მიღწეული შეთანხმება ხშირ შემთხვევაში წარმოადგენს მხარეების კომერციულ კომ-

---

231 *Ellickson R.C.*, *Order Without Law: How Neighbours Settle Disputes*, Harvard University Press, Cambridge MA, 1991.

232 *Esplugues C., Barona S.*, *Global Perspectives on ADR*, Intersentia, Cambridge, 2014, 5.

233 *von Maik B.*, *Guterichter und Mediatoren im Wettbewerb*, Duncker & Humblot, Berlin, 2015, 22.

234 *Hopt J.K., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, V.

235 *Malacka M.*, *Mediation als Appropriate Dispute Resolution im Tschechischen und Slowakischen Rechtssystem in Osteuropa Recht Zeitschrift, Nomos, Baden-Baden, 2018, 91.*

236 *Hopt J.K., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 38.

237 *Lindblom P.H.*, *Progressive Procedure*, Iustus, 2017, 422.

პრომისს²³⁸, ვიდრე სამართლებრივად უფლებების კუთხით მიღებულ გადანყვეტილებას; ეს არის პროცესი, რომელიც ხელს უწყობს მოლაპარაკებას²³⁹.

მედიაციის მეშვეობით²⁴⁰ მხარეებს აქვთ კარგი საშუალება მოახდინონ ერთმანეთს შორის არსებული კონფლიქტის დეფინირება, გაერკვნენ ერთმანეთთან არსებული პრობლემის არსში, ჩანვდნენ დაპირისპირების რეალურ მიზეზებს²⁴¹, დაარეგულირონ აღნიშნული კონფლიქტი მშვიდობიანად, მართონ კონფლიქტი, დარჩეს ორივე მხარე მოგებული²⁴² (ე.წ. win-win situation²⁴³), ისევე როგორც მოახდინონ კონფლიქტის შემდგომი გაღვივების პრევენცია და შეინარჩუნონ ურთიერთობა²⁴⁴, მათ შორის ქრისტიანული მოძღვრებაც ადამიანებს ურჩევს კონფლიქტი აირიდონ თავიდან²⁴⁵. ასევე უნდა აღინიშნოს, რომ ისლამი მხარეებს მოუწოდებს კონფლიქტის აღმოსაფხვრელად გამოიყენონ მედიაცია²⁴⁶ (არაბულად Sulh).

მედიაცია კარგი საშუალებაა მხარეებმა მოახდინონ ერთგვარი თვითგამორკვევა²⁴⁷, ნაცვლად სასამართლო პროცედურებისა, სადაც ამ ფუნქციით მოსამართლე არის დაკავებული ანუ „მედიაცია ეხმარება მხარეებს თავად გადანყვიტონ საკუთარი საქმე,

---

238 *Kajkowska E.*, Enforceability of Multi-Tiered Dispute Resolution Clauses, Hart Publishing, Oxford and Portland, 2017, 10.

239 *Stephen W.J.*, Principles of Alternative Dispute Resolution, West Academic Publishing, 2016, 7.

240 *Boulle L., Kathleen K.J.*, Mediation Principles, Process, Practice, Butterworths Canada, 1998.12.16.

241 *Kumar A.*, Alternative Dispute Resolution System, K.K. Publications, 2016, 233.

242 იქვე, 233.

243 *Haft F., von Schlieffen K.G.*, Handbuch Mediation, C.H.BECK, Munchen, 3 Auflage, 2016, 85.

244 *Englert K., Franke H., Grieger W.*, Streitlosung ohne Gericht – Schlichtung, Schiedsgericht und Mediation in Bausachen., Werner Verlag, 2006. 242.

245 *Roebuck D.*, Mediation and Arbitration in the middle Ages (England 1154-1558), Holo Books, The Arbitration Press Oxford, 2013, 51.

246 *Hakimah Y.*, Alternative Dispute Resolution (ADR), International Shari'ah Research Academy for Islamic Finance (ISRA), Malaysia, 2012, 97.

247 *Menkel-Meadow J.C., Love P.L., Schneider A.K., Sternlight R.J.*, Dispute Resolution Beyond the Adversarial Model, Wolters Kluwer Law&Business, Aspen Publishers Inc, 2011, 224.

ხოლო სასამართლო და არბიტრაჟი მხარეების საქმეში „ერევა“, რათა გადაუნყვიტოს მათ საქმე²⁴⁸“.

დღევანდელი აღქმით მედიაცია წარმოადგენს ერთგვარ საშუალებას, რათა მიიღწეს მართლმსაჯულების განხორციელების მიზანი²⁴⁹, ის არის საკმაოდ ძლიერი ინსტრუმენტი თუმცა ჯერ კიდევ ნაკლებად გამოყენებადი, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება²⁵⁰. მედიაციის მიზანია მხარეებს შორის შეთანხმება შედგეს²⁵¹, ხოლო მოდავე მხარეებს შორის ურთიერთობა მაშინ დამშვიდდება, როდესაც დავის შეთანხმებით გადაჭრა ხელს შეუწყობს მათი სამომავლო ურთიერთობების შემდგომ გაგრძელებას, რა დროსაც მედიაციის მიზანი მიიღწევა²⁵². მეორე მხრივ, მედიაციას ახასიათებს, როდესაც ის შეთანხმებით ვერ სრულდება, თუმცა მხარეები მედიაციის პროცესში არკვევენ ერთმანეთისადმი პოზიციებს და რეალურ ინტერესებს, რაც ასევე შეიძლება გახდეს წინაპირობა იმისა, რომ მედიაციაში კონკრეტული შეთანხმების მიუღწევლად მხარეებმა ან არ გააგრძელონ ერთმანეთთან სამართლებრივი დავა ან არ მოახდინონ სამართლებრივი დავის ინიცირება, რაც საბოლოო ჯამში ნამდვილად დადებით შედეგად²⁵³ უნდა შეფასდეს და მედიაციის კონკრეტულ შედეგად.

მედიაციის, ისევე როგორც დავის გადაწყვეტის სხვა ალტერნატიული საშუალებების ფართო გამოყენების ერთ-ერთი მთავარი წინაპირობა, ისევე როგორც მართლმსაჯულების მხრიდან მათი ინსტიტუციური განვითარებისთვის ხელისშეწყობა იმით არის განპირობებული, რომ მათი გამოყენებით შესაძლებელი უნდა გახდეს სასამართლოების განმუხტვა²⁵⁴ გადატვირთული საქმე-

---

248 *Meyer A.S.*, Chairman, New York State Mediation Board, 1969, 164.

249 *Eidenmuller H, Wagner G.*, Mediationsrecht, ottoschmidt, 2015, 7.

250 *Filler E.*, Commercial Mediation in Europe, Wolters Kluwer, 2012, 277.

251 *Goodman A.*, Basic Skills for the New Mediator, Solomon Publications, 2nd Ed, Maryland, 2005, 20.

252 *Glenewinkel W.*, Mediation als aussergerichtliches Konfliktlosungsmodell, ibidem-Verlag, 1999, 44.

253 *Waring M.*, Commercial Dispute Resolution, CLP Legal Practice Guides/College of Law Publishing, 2016, 160.

254 *Bhatia K.V., Candlin C., Gotti M.*, Discourse and Practice in International Commercial Arbitration, 2012, 211.

თა ნაკადისგან, რაც მათ შორის ხარისხიანი მართლმსაჯულების განხორციელების ხელისშემშლელი ფაქტორია რიგ შემთხვევაში. მედიაციის მიზანი იურიდიულ ლიტერატურაში სხვადასხვაგვარად არის შეფასებული²⁵⁵, მთავარი მიზანი ცალსახად არის მხარეთა ჩართულობით კონფლიქტის ამონურვა და შეთანხმების მიღწევა, რაც მათ შორის უნდა გახდეს მხარეებისთვის სამომავლო ურთიერთობების წინაპირობა²⁵⁶ და წარმოადგენს მედიაციის დადებით მხარეს.

და ბოლოს, უნდა გავითვალისწინოთ, რომ მედიაციის დამატებითი ღირებულება მარტო ის არ არის, რომ იზოგება ხარჯები²⁵⁷, სასამართლოსა და მოსამართლის დრო, არის ნაკლებ შეჯიბრებითი პროცესი ვიდრე სასამართლო, მაგრამ არანაკლებ მნიშვნელოვანია ის გარემოება, რომ მედიაციის გამოყენებით მხარეებს ეძლევათ საშუალება თავად გადაწყვიტონ საკუთარი პრობლემები, იტვირთონ პასუხისმგებლობა და განიონ კონტროლი პროცესის მიმდინარეობის, რა დროსაც შეუძლიათ აღადგინონ ან დაიწყონ მეორე მხარესთან უკვე დაზიანებული ურთიერთობის დათბობა, ანუ კონსტრუქციულად წინ წაწიონ საკუთარი ბიზნეს ინტერესი და პირადი ცხოვრება სტრესის და დაძაბულობის გარეშე²⁵⁸, რა დროსაც მხარეებს მეტი კმაყოფილების განცდა გააჩნიათ საქმისწარმოებისადმი²⁵⁹. ისევე როგორც მედიაციის გამოყენებით ხდება იურიდიული პროფესიის ჩართულობა დავების განეიტრალებაში, რაშიც კონკრეტული პროფესიონალი მედიატორები თამაშობენ გადამწყვეტ როლს²⁶⁰.

---

255 *Zenk K*, *Mediation im Rahmen des Rechts, Nomos, 2008, 36.*

256 შეად. *Schlieffen 2002, p.7; Walker 2001, p.24; Faller 1998, 36.*

257 *Penny B.*, *Mediation Law, Routledge Taylor&Francis Group, 2013, 9.*

258 *Brown H., Marriott A.*, *ADR Principles and Practice, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 107.*

259 *Penny B.*, *Mediation Law, Routledge Taylor&Francis Group, 2013, 9.*

260 *Goldberg S.B., Sander F., Rogers E.A., Nancy H., Cole S.R.*, *Dispute Resolution: Negotiation, Mediation, Arbitration and other Processes, 6th Ed, Wolters Kluwer, 2012, 559.*

[სწორად ისმის კითხვა სტუდენტი იურისტების და პრაქტიკოსი ადვოკატების მხრიდან, თუ რამდენად შეიძლება ვუზრუნველყოთ თავი ნეიტრალური დავის გადაწყვეტის საშუალებების შეთავაზებით ბაზარზე. 1985 წელს, როდესაც წიგნის პირველი გამოცემა იბეჭდებოდა პასუხი იქნებოდა, რომ ეს შეძლებისდაგვარად იყო შესაძლებელი მხოლოდ შრომით დავების არბიტრად მუშაობისას, ან განქორ-

მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება, როგორც ზემოთ აღინიშნა, წარმოადგენს კონფლიქტში მყოფ მხარეებს შორის არსებული დავის გადაწყვეტის მართლაც ეფექტურ საშუალებას, რომლის მიმართ საზოგადოების ინტერესი ყოველდღიურად მზარდია, თუმცა გარკვეული უარყოფითი მხარე მედიაციას გარკვეულწილად ასევე ახასიათებს, რაც მისი მნიშვნელობის და გამოყენების სიკეთეების გათვალისწინებით, მართლაც ვერ აუფერულებს მედიაციის იმ უპირატესობებს, რაც თან სდევს დავის გადაწყვეტის აღნიშნულ ალტერნატიულ საშუალებას, კერძოდ, აქტუალურად შეინიშნება როგორც იურიდიულ ლიტერატურაში, ასევე პრაქტიკული კუთხით მოსაზრება იმასთან დაკავშირებით, რომ მედიაციის დამკვიდრებამ, შესაძლებელია მოახდინოს მართლმსაჯულების „პრივატიზაცია“ და მართლმსაჯულების განხორციელების კერძო პირთა ხელში აღმოჩენა, რითაც საფრთხე შეექმნება სამართლის სისტემის ნორმალურ ფუნქციონირებას²⁶¹, რაც ერთი მხრივ, წარმოადგენს გარკვეულ საფრთხეს, თუმცა აღნიშნული უფრო ჰიპოთეტურ მოსაზრებად უნდა იქნეს მიჩნეული და მსგავსი იდეების გამავრცელებელთა ნაკლებ ინფორმირებულობით უნდა აიხსნას მედიაციის შესახებ, ვიდრე მედიაციის უარყოფით მხარედ იქნეს აღნიშნული მიჩნეული, რადგან დავის ალტერნატიული საშუალების ამ მექანიზმის სწორე დანერგვა ნებისმიერ სახელმწიფოში, ისევე როგორც მის შესახებ საზოგადოების სრული ინფორმირებულობა აღნიშნულ რისკებს მინიმუმამდე დაიყვანს.

ამასთანავე, ხშირია მოსაზრება იმასთან დაკავშირებით, რომ მედიაციაში, მხარე, რომელიც გარკვეული ძალამოსილებით სარგებლობს კონფლიქტში მყოფ მეორე მხარესთან შედარებით,

---

ნინების დავების მედიატორად მუშაობისას. 1992 წელს, როდესაც ნინგის მერე გამოცემა მზადდებოდა აღნიშნულ კითხვაზე პასუხმა უკვე მოიცვა მცირე ქონებრივი დავების განხილვის მედიატორის ფუნქციაც, ხოლო დღეს უკვე მსგავსი საქმიანობით შემოსავლის მიღების პერსპექტივამ საგრძნობლად იმატა, რასაც თავის მხრივ ხელი შეუწყო სასამართლო სავალდებულო მედიაციის წარმატებულმა პილოტებმა სხვადასხვა ქვეყანაში].

261 *Goldberg S.B., Sander F., Rogers E.A., Nancy H., Cole S.R., Dispute Resolution: Negotiation, Mediation, Arbitration and other Processes*, 6th Ed, Wolters Kluwer, 2012, 9.

შეუძლია თავისი გავლენის გამოყენებით საკუთარი ინტერესების სასარგებლოდ შეითანხმოს მეორე მხარე²⁶². აღნიშნულ მოსაზრებას აქვს არსებობის უფლება, თუმცა მსგავსი რისკი ნებისმიერი ფორმით დავის გადაწყვეტისას შეიძლება არსებობდეს და ამ შემთხვევაშიც მხარეების მხრიდან მედიაციის ინსტიტუტის სწორი გამოყენების შემთხვევაში, აღნიშნული უარყოფითი მხარის ნიველირება სავსებით რეალური და შესაძლებელია.

მედიაციის უარყოფით მხარეს რიგ შემთხვევაში, სხვადასხვა სახელმწიფოს მაგალითზე მისი ზედმეტად რეგულირებაც წარმოადგენს, რადგან ასეთ შემთხვევაში, მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება კარგავს იმ ლავირებად ბუნებას, რაც მას განასხვავებს სამართლებრივ ჩარჩოებში მოქცეულ სასამართლო საქმისწარმოებასა და თუნდაც ნებისმიერ სხვა სახის დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული ფორმებისაგან და რაც რეალურად მისი უპირატესობა და დადებით მხარეა, ვიდრე რისკი, რომელსაც რეგულირება ესაჭიროებოდა ან ზედმეტი რეგულირებით რაიმე რისკის თავიდან აშორება იქნეს შესაძლებელი.

აღნიშნული და ბევრი სხვა უარყოფითი მხარე თავს გამოავლენს და მოახდენს რეალურ გავლენას მხოლოდ ისეთ შემთხვევებში, როდესაც მედიაცია ქვეყანაში ინსტიტუციურ სახეს არ ატარებს და მისი გამოვლინება ფრაგმენტული ხასიათისაა, ხოლო ისეთ შემთხვევებში, სადაც მედიაციის რეგულირება საკანონმდებლო დონეზე არსებობს, თუნდაც ელემენტარული სახით და სადაც მედიაციის პროცესი პრაქტიკაში აპრობირებულია და რეალურ მოხმარებაშია მოდავე მხარეების მიერ, ფაქტობრივ განეიტრალებულია ნებისმიერი სახის უარყოფითი მხარის გავლენა მედიაციის პროცესში მონაწილე სუბიექტებზე და თავად პროცესზე²⁶³.

ამ კუთხით ასევე ხაზი უნდა გაესვას მედიაციის შესახებ ინფორმაციის ფართოდ გავრცელების საჭიროებას საზოგადოებაში და იურიდიული პროფესიის მხრიდან მედიაციის მიმართ კეთილგანწყობის არსებობის საჭიროებას, რა შემთხვევაშიც მედიაცია

---

262 იქვე, 10.

263 *Hopt J.K., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 38.

განწირულია წარმატებით დანერგვისთვის და ფუნქციონირებისთვის ნებისმიერ სახელმწიფოში.

1.5 მართლმსაჯულებისადმი ხელმისაწვდომობის პრინციპის ახლებური ინტერპრეტაცია XXI-ე საუკუნეში

თანამედროვე საზოგადოება ძლიერ არის სასამართლო საქმისწარმოებაზე დამოკიდებული, ერთგვარად დაუნერეელი წესი დაინერგა, რომ საზოგადოება და სახელმწიფო, რაც უფრო განვითარებულია, მით უფრო ხშირია ასეთ შემთხვევებში სასამართლოსადმი მიმართვიანობის სტატისტიკა²⁶⁴, როგორც იტყვიან სახეზეა „სამართალწარმოების²⁶⁵ აფეთქება“²⁶⁶.

აღნიშნული „აფეთქება“ ავტომატურად იწვევს სასამართლოების გადატვირთულობას, მიმდინარე საქმისწარმოებების დროში გაჭიანურებას და დამატებითი ხარჯების განევის საჭიროებას მოდავე მხარეების მხრიდან²⁶⁷.

შესაბამისად, სახელმწიფოები ფაქტობრივ ვერ სთავაზობენ მომხმარებელს ეფექტურ და დროულ მართლმსაჯულებას, რაც განაპირობებს მის პარალელურად დავების გადანყვეტის ალტერნატიული მექანიზმების დანერგვას და მის მზარდ განვითარებას მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხეში²⁶⁸, მიუხედავად რიგ შემთხვევებში ამ მექანიზმების გამოყენებით მიღწეული გადანყვეტილებებისა თუ შეთანხმებების სუსტი აღსრულების მექანიზმების არსებობისა²⁶⁹, რაც თავის მხრივ 21-ე საუკუნის მართლმსაჯულების ეფექტური ფორმის სტატუსს იმკვიდრებს.

---

264 *Esplugues C., Barona S.*, Global Perspectives on ADR, Intersentia, Cambridge, 2014, 48, 49.

265 ტერმინის წარმომავლობა მოდის: Olson, W.K., *The Litigation Explosion: What Happened When America Unleashed the Law Suit*, Truman Talley Books, New York, 1991.

266 `Litigation Explosion` .

267 European Commission, Green Paper on Alternative Dispute Resolution in Civil and Commercial Law, Brussels, 19.04.2002, COM (2002) 196 final, p.7, n.5 (available at: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2002/com2002/com2002_0196en01.pdf>. [15.05.2018]

268 *Alfini J.J., Press S., Sternlight B.*, supra n.182, 13ff.

269 *Esplugues C., Barona S.*, Global Perspectives on ADR, Intersentia, Cambridge, 2014, 49.

მედიაციას, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიულ საშუალებას კონკრეტული ობიექტური კრიტერიუმების საფუძველზე მრავლად ჰყავს მომხმარებელი და მიმდევარი მსოფლიოს მრავალ კუთხეში, მათ შორის უნდა აღინიშნოს ამ ყველაფრის გამომწვევი ქვემოთ ჩიროთადი წინაპირობები:

ა) პროცესის ნაკლებ ხარჯიანობა²⁷⁰.

ბ) მედიაციის პროცესი ხელს უწყობს სახელმწიფოებს განტვირთონ სასამართლოები გადატვირთული საქმეთა ნაკადისგან.

გ) მედიაცია სთავაზობს მოდავე მხარეებს ნაკლები დროის დანახარჯით კონკრეტულ შედეგს, რომელშიც მხოლოდ მხარეთა სასარგებლოდ შეთანხმების მიღწევა არ იგულისხმება, არამედ მოიაზრება მხარეთა შესაძლებლობა სრულად და ამომწურავად გაერკვნენ ერთმანეთის მიმართ არსებულ კონფლიქტში, მის გამომწვევ მიზეზებში და მათ შორის მხარეების ერთმანეთის მიმართ მიდგომებში და სამომავლო ხედვებში.

აღსანიშნავია, რომ მკვიდრდება მიდგომა იმასთან დაკავშირებით, რომ კონფლიქტში მყოფმა მხარეებმა სასამართლოს მხოლოდ განსაკუთრებულ შემთხვევაში უნდა მიმართონ²⁷¹, მაშინ, როდესაც რეალურად ამონურულია მხარეებს შორის ყველა რესურსი საკითხის მშვიდობიანი გზით გადაწყვეტისა და დარეგულირების. მსგავსი მიდგომა ცალსახად საჭიროებს კიდევ უფრო მეტ პოპულარიზაციას და პრაქტიკაში დანერგვას, რადგან ამ სტანდარტის დამკვიდრებით, გარდა იმისა, რომ სასამართლო განიტვირთება, მხარეებს ეძლევათ საშუალება არ ხარჯონ ზედმეტი დრო და ფინანსები, ნერვები და ენერჯია წლებით მიმდინარე სასამართლო საქმისწარმოებაში, არამედ ეცადონ და კონფლიქტი ამონურონ საკუთარი ხელით და საკუთარი ინტერესების შესაბამისად, თუ რა თქმა უნდა, საქმის მოცემულობა ამის შესაძლებლობას იძლევა.

270 *De Palo G., Feasley A., Orecchini F.*, Quantifying the Cost of Not Using Mediation –A Data Analysis, European Parliament, Directorate-General for Internal Policies. Policy Department Citizen's Rights and Constitutional Affairs, Brussels 2010, p.3. (Available at: <www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201105/20110518ATT19592/20110518ATT19592EN.pdf>.[15.05.2018])

271 *Bamberger H.G.*, Mediation und Justiz in Haft F., von Schlieffen K.G., Handbuch Mediation, C.H.Beck, Munchen, 3 Auflage, 2016, 236.

ზემოაღნიშნული რეალობის და არგუმენტაციის გათვალისწინებით დოქტრინაში უკვე განიხილება მოსაზრება იმასთან დაკავშირებით თუ რამდენად დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებები, წარმოადგენს სახელმწიფო სასამართლო საქმისწარმოების ალტერნატივას²⁷², რადგან ის რეალურად მართლმსაჯულების მიზნებს ემსახურება, როგორც ღია დემონსტრირებული ფორმით, ასევე თუნდაც ფარული შინაარსით, რადგან მომხმარებლებს აძლევს საშუალებას სწორედ რომ დავა აღმოფხვრან, ანუ რეალურად ის შედეგი მიიღონ, რაც მართლმსაჯულების ამოცანას წარმოადგენს, თუმცა მეორე მხრივ, ეს ყველაფერი სახელმწიფო საქმეს ემსახურება, რადგან სახელმწიფო სასამართლოები ამ ალტერნატივების დანერგვის და განვითარების ფონზე რეალურად ინტვირთებიან საქმეთა მზარდი ნაკადისგან და გარდა ადამიანური და ფინანსური რესურსი დაზოგვისა, უფრო ეფექტური და მომხმარებლებისთვის ხელმისაწვდომი ხდებიან ანუ სხვა სიტყვებით რომ ითქვას, მედიაციის პროცესის უპირატესობებით და სიკეთეებით ერთდროულად ყველა კმაყოფილი რჩება, ერთი მხრივ, თავად მხარეები : რომელიც ახერხებენ მათი ინტერესების შესაბამისად დავის ამონურვას²⁷³, ნაკლები დანახარჯის²⁷⁴ განვით; კონკრეტული მომსამართლეები : რომელთაც უმსუბუქდებათ საქმეთა ნაკადი და ეზოგებათ ადამიანური რესურსი და სახელმწიფო : რომელსაც სასამართლო სისტემის შენახვის და მომსახურების ხარჯი ეზოგება.

საკითხის რეზუმირების სახით უნდა აღინიშნოს, რომ ზემოაღნიშნული არგუმენტაციის ანალიზის და განხილვის საფუძველზე, ცალსახად შეიძლება ითქვას, რომ მედიაცია, ზოგადად დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებები არ უნდა იქნეს სასამართლოს რადიკალურ ალტერნატივად აღქმული და გაგებული, არამედ ეს არის რეალურად მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობის რეალური რეალიზაციის საშუალება, ისევე

272 *Esplugues C., Barona S.*, Global Perspectives on ADR, Intersentia, Cambridge, 2014, 50.

273 *Relis T.*, Perceptions in Litigation and Mediation: Lawyers, Defendants, Plaintiffs and Gendered Parties, Cambridge University Press, Cambridge, 2009, 65, 66, 67.

274 *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 38.

როგორც ინსტიტუციონალურად რიგ შემთვევაში მართლმსაჯულების განხორციელების უშუალო მექანიზმი, ხოლო მეორე მხრივ, თუმცა არა კრიტიკულად, არამედ იდეის დონეზე შესაფასებლად ხშირია ლიტერატურაში განვითარებული ხედვა იმასთან დაკავშირებით, რომ დავის გადაწყვეტის ალტერნატიულმა საშუალებებმა რაღაც ეტაპზე შესაძლოა შექმნან „კერძო ავტონომიური ინსტრუმენტი დავის გადაწყვეტის მექანიზმის“²⁷⁵, რაც ასევე მართლმსაჯულების ამ მიმართულების პრივატიზაციის ერთგვარ რისკად მოიხსენიება²⁷⁶.

როდესაც მედიაციის სავალდებულო სახით ყველა ევროპული ქვეყნის იურისდიქციაში დანერგვაზე მიდის საუბარი მათ შორის ცალკე ანალიზს საჭიროებს საკითხი იმასთან დაკავშირებით, თუ რამდენად შეიძლება მედიაციის გამოყენება ან მისი რომელიმე იურისდიქციაში სავალდებულო სახით დანერგვა წინააღმდეგობაში მოდიოდეს ადამიანის უფლებების და ძირითადი თავისუფლებების დაცვის ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლით დადგენილ სასამართლოს ხელმისაწვდომობის უფლებასთან²⁷⁷.

ამ კუთხით საკითხის ანალიზის მხრივ ნიშანდობლივია ორი ძირითადი მოსაზრება, ერთი, რომ აბსოლიტური სავალდებულობა მედიაციის გამოყენების, როგორც სასამართლოსთვის მიმართვის ხელისშემშლის ფაქტორი რეალურად თითქმის არსად არ გვხვდება, და მეორე, რომ მედიაცია თავისი ბუნებით აბსოლიტურად მხარეთა ნებაზე დამყარებული, მხარეთა ნების ავტონომიურობაზე დაფუძნებული პროცესია და საბოლოოდ მისი როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმის სახით გამოყენების საკითხი ისევ და ისევ მხარეთა თავისუფალი ნების გამოვლენის საგანი შეილება გახდეს.

შესაბამისად, მედიაციის იდეა, მისი არსი და განვითარების პერსპექტივა გვაფიქრებინებს, რომ მედიაცია არ მოდის რაიმე რადიკალურ წინააღმდეგობაში სასამართლოს ხელმისაწვდომობის უნივერსალურ პრინციპთან.

---

275 *Wagner G.*, Harmonization of Civil Procedure –Policy Perspective, in X.W.Kramer and C.H.van Rhee, *Civil Litigation in a Globalising World*, Springer, Heidelberg, 2012, 112.

276 *Esplugues C., Barona S.*, *Global Perspectives on ADR*, Intersentia, Cambridge, 2014, 52.

277 *Cortes P.*, *The New Regulatory Framework for Consumer Dispute Resolution*, Oxford University Press, Oxford, 2016, 83.

1.6 მედიაციის წინაშე არსებული გამოწვევები

დღესდღეობით მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმი დიდი გამოწვევის წინაშე დგას იმის გათვალისწინებით, რომ ის ახალი მოვლენაა სამართლებრივ სივრცეში და საერთაშორისო მასშტაბით კომერციული დავების გადაწყვეტის²⁷⁸ არბიტრაჟის გზა უკვე კარგად დანერგილი მეთოდია და ფართოდ გამოყენებადი, რაც მედიაციის განვითარებისთვის და ფართოდ გამოყენებადობისთვის საკმაოდ გამოწვევაა.

მედიაციის შესახებ ხშირად გამოთქმულა სკეპტიკური მოსაზრება, მას „დაუპატიჟებელ სტუმრადაც (‘ungeladener Gast’)²⁷⁹“ მოიხსენიებენ სხვადასხვა ლიტერატურაში, რომ ის წარმოადგენს ზედმეტ დანამატს მხარეთა შორის კონფლიქტის გადაწყვეტის პროცესში, რადგან თავად მხარეები ყველაზე კარგად შეძლებენ ერთმანეთს შორის არსებული უთანხმოების გარშემო გამოსავლის მოძიებას, თუმცა პრაქტიკამ აჩვენა, რომ კონფლიქტში მყოფ მხარეებს რეალურად უჭირთ დამოუკიდებლად ერთმანეთთან ცივილური ურთიერთობა, რადგან მათ შორის არსებული უთანხმოების წინამძღვრები ამის საშუალებას როგორც წესი არ აძლევს მხარეებს, ხოლო მესამე დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელი პირის ჩართულობით გამოსავლის ძიების პროცესში მხარეები უფრო პროდუქტიულად ყოფილან პროცესში ჩართული²⁸⁰.

მედიაციის დროს მხარეებს საკუთარ ინტერესებზე უწევთ საუბარი და არა საკანონმდებლო ნორმებზე²⁸¹, რაც მათ პროცესში ჩართულობას ხელს უწყობს, რადგან მათთვის ყველაფერი გასაგებია, რაზეც მიმდინარეობს მოლაპარაკება. ლიტერატურაში შევხვდებით მოსაზრებას, რომ როდესაც მედიაცია სამართალ-

---

278 *Bhatia K.V., Candlin C., Gotti M.*, Discourse and Practice in International Commercial Arbitration, 2012, 3.

279 *Lilja A.J., von Lucius J., Tietz A.*, in Klöw J., Gläßer Ulla, Mediationsgesetz, Handkommentar, Nomos Kommentar, Nomos, Baden-Baden, 2014, 65.

280 *Spencer D., Brogan M.*, Mediation Law and Practice, Cambridge University Press, Cambridge, 2006, 3.

281 Greger R., Unberath H., Die Zukunft der Mediation in Deutschland, 2008, Verlag C.H.Beck, München 2008, 5.

წარმოების რეალური ალტერნატივა ხდება, არის რისკი იმისა, რომ ობიექტური სამართალზე დაფუძნებული პროცესის ნაცვლად, სუბიექტური მხარეთა კონტროლ ქვეშ მოქცეული სამართალწარმოება მივიღოთ²⁸², მსგავსი მიდგომების არსებობა ნამდვილად წარმოადგენს მედიაციისთვის დიდ გამოწვევას, თუმცა უმრავლესობა თანხმდება, რომ მედიაცია წარმოადგენს ჩვენი საზოგადოებრივი ყოფიერების ახლებურად მონესრიგების ფორმას²⁸³, რაც ყველას თანაბრად აძლევს საშუალებას კონსენსუსის გზით აღმოფხვრან არსებული კონფლიქტი²⁸⁴;

თამამად შეიძლება ითქვას, რომ ბოლო წლების მანძილზე მედიაცია მართლაც მკვიდრდება თითქმის ყველა სახელმწიფოში, როგორც დავის გადაწყვეტის ყველაზე ეფექტური ალტერნატიული საშუალება, მედიაციისთვის მახასიათებელი ფორმების²⁸⁵ ჩათვლით. მედიაციას რიგ შემთხვევაში, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიულ ფორმას, მართლმსაჯულების ერთ-ერთ რგოლად და განხორციელებად²⁸⁶ მოიაზრებენ სხვადასხვა მკვლევარები და ქვეყნები, მათ შორის თავად მართლმსაჯულების წარმომადგენლები²⁸⁷.

მიუხედავად ყველაფრისა, დღესდღეობით, მედიაცია ვერ კიდევ ვერ თამაშობს იმ როლს²⁸⁸ და ვერ ასრულებს იმ ფუნქციას

---

282 *Wendland M.*, *Mediation und Zivilprozess*, Mohr Siebeck, Tubingen, 2017, 194.

283 *Gerhard F.*, in *Topel Elisabeth, Pritz Alfred, Mediation in Österreich, Die Kunst der Konsensfindung, 2 Auflage*, Lexis Nexis Verlag, Wien, 2005, 29.

284 *von Maik B.*, *Guterichter und Mediatoren im Wettbewerb*, Duncker & Humblot, Berlin, 2015, 24.

285 *Joeng S.*, *Kritische Betrachtung über die Gerichtsmediation in Korea*, in *Brinkmann M., Effer-Uhe D.O., Völzmann-Stickelbrock B., Wesser S., Weth S.*, *Festschrift für Hanns Prütting, Dogmatik im Dienst von Gerechtigkeit, Rechtssicherheit und Rechtswicklung*, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2018, 831.

286 *Esplugues C., Barona S.*, *Global Perspectives on ADR*, Intersentia, Cambridge, 2014, 1.

287 *Seidel v. TELUS Communications Inc.*, 2011 SCC 15 (Can LII), *Lebal and Deschamps JJ* (dissenting) [54], 50

(აღნიშნულ სასამართლო გადაწყვეტილებაში მითითებულა, რომ „ჩაბარდა წარსულს დრო, როდესაც სასამართლო სისტემა კანადაში დავის გადაწყვეტის ალტერნატიულ საშუალებებს არასერიოზულად აღიქვამდა, და რომ დღეს მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობის სტანდარტი მოიაზრებს ამ ფორმებსაც“).

288 *Niedostadek A.*, *Mediation bei Arbeitsplatzkonflikten und der Grundsatz der Freiwilligkeit*, *Zeitschrift für Konflikt-Management*, 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, Seiten 1-32, PVSt 47561, 58.

სრულად, რისი რეალური პოტენციალი ამ ინსტიტუტს გააჩნია, მისი სწორე ფორმით დანერგვის და რეალურად მოხმარების შემთხვევაში. თუმცა ყველა თანხმდება, რომ მედიაცია თავის თავში აირეკლავს გადაწყვეტილების დემოკრატიულად მიღების საუკეთესო ფორმას²⁸⁹, ისევე როგორც ასახავს დღევანდელი მთავარ მოთხოვნას²⁹⁰, რომ დავები და კონფლიქტები უნდა გადანყდეს რაც შეიძლება დროულად, რაც შეიძლება ნაკლები დანახარჯის და დანაკარგის ფონზე და იძლეოდეს შესაძლებლობას მხარეებმა გააგრძელონ შემდგომი ურთიერთობები.

დოქტრინისეულად მიჩნეულია რომ მედიაციის დროს მნიშვნელოვანია შემდეგი ოთხი წინაპირობის²⁹¹ სახეზე არსებობა, რადგან წინააღმდეგ შემთხვევაში მედიაციის განვითარებას ზოგადად და მიმდინარე მედიაციის წარმატებით დასრულებას საფრთხე ექმნება, კერძოდ:

ა) მედიაციაში ჩართულ პირებს მედიატორის ხელმძღვანელობით კარგად უნდა ესმოდეთ, რომ ერთმანეთისგან უნდა გამიჯნონ მხარე და კონკრეტული პრობლემა, ანუ რეალურად მედიაციაში იმ კონკრეტული პრობლემის მოგვარება, რის გამოც კონფლიქტია წარმოშობილი შეიძლება ვერ მიიღწეოდეს, რადგან კომპრომისია მისაღწევი და ბალანსი დასაჭერი პრობლემის გადანყვეტას და ამ დავაში ჩართულ მეორე მხარის იტნერესს შორის; შესაბამისად მხარეებს რეალურად მხარდამხარ²⁹² მოუწევთ შეთანხმების შინაარსზე და კონკრეტულ პირობებზე მუშაობა, რაც კონფლიქტში მყოფი მოდავე მხარეებისთვის რიგ შემთხვევაში არ არის მართივი, რადგან სახეზე ხშირად არის დაძაბული ურთიერთობა, მხარეებს შორის კომუნიკაციის ნაკლებობა, ანტაგონიზმი ერთმანეთის მიმართ და ერთმანეთთან დალაპარაკების მიუღებლობა. ეს ყველა გამომწვევა უპირველესად მედიატორის სწორი მიდგომით უნდა განეიტრალდეს და რა თქმა უნდა

289 *Kumar A.*, *Alternative Dispute Resolution System, Global and National Perspective*, K.K. Publications, 2016, 226.

290 იქვე, 55.

291 *Glenewinkel W.*, *Mediation als aussergerichtliches Konfliktlosungsmodell*, Ibdidem Verlag, 1999, 45.

292 *Fisher R., Ury L.W., Patton B.*, *Getting to Yes*, 1993, 31.

მხარეების წარმომადგენლების სწორი და საქმიანო პოზიციონირებით, რომელთაც თავად ურჩიეს მხარეებს მედიაცია, როგორც მათ შორის არსებული დავის გადაწყვეტის საშუალება და შესაბამისად მათი როლი ამ ყველაფრის რეგულირებაში როგორც წესი გადამწყვეტი ხდება ხოლმე.

ბ) მედიაციაში ჩართულ პირებს მედიატორის ხელმძღვანელობით კარგად უნდა ესმოდეთ, რომ წინა პლანზე მოლაპარაკების წარმოებისას უნდა წამოწეულ იქნეს მხარეების ინტერესები და არა მათი კონკრეტული პოზიციები²⁹³, რადგან პოზიციონირება სასამართლო დავის სტადიაზე მოუწევთ, ხოლო შეთანხმების ძიების პროცესში საბოლოო შედეგი მათ ინტერესებს უნდა მოარგონ, იგულისხმება ორივე მხარის ინტერესი, რადგან კონკრეტული მხარის პოზიცია, თუნდაც სამართლებრივი შეიძლება საერთოდ არ მოიცავდეს და არ გულისხმობდეს თავის თავში მეორე მხარის ინტერესის დაკმაყოფილებას და გათვალისწინებას.

გ) მედიაციაში ჩართული ყველა პირი და მხარე აქცენტს უნდა აკეთებდეს შესაძლებლობებზე, რა შესაძლებლობების გარშემოც უნდა ხდებოდეს მოლაპარაკებების წარმოება, ხოლო ამ შესაძლებლობების შექმნა თავად მხარეების ხელთ არსებული რესურსია, რისი წამოწევა წინა პლანზე მედიატორის ფუნქციაა, რომ შეძლოს და მხარეებს ყველა შესაძლებლობა აფიქრებინოს მოლაპარაკების პროცესში, რადგან მხარეების მაქსიმალური შესაძლებლობები, ისევე როგორც მათი შესაძლებლობების ქვედა ზღვარი, რომლის ფარგლებშიც შეიძლება შედგეს შეთანხმება სწორედ მხარეებმა იციან და არავინ სხვამ, ხოლო მხარეების მიერ საკუთარი შესაძლებლობების რესურსების ზღვარის დადგენა ხშირ შემთხვევაში მნიშვნელოვანი გამოწვევაა მედიაციის მსვლელობისას.

დ) მედიაციაში ჩართული ყველა მხარის მხრიდან უნდა მაქსიმალურად იქნეს ის წინაპირობები და კრიტერიუმები²⁹⁴ გენერირებული, რის გარშემოც მათთვის მისაღები იქნება შეთანხმების მიღწევა.

293 *Glenewinkel W.*, *Mediation als aussergerichtliches Konfliktlosungsmodell*, Ibdidem Verlag, 1999, 45, 46.

294 იქვე, 45, 46.

III. მედიაცია და მისი ფუნდამენტური ეთიკური საფუძვლები / მედიაციის პრინციპები

მედიაციის²⁹⁵ უნიფიცირებული ერთიანი განმარტება²⁹⁶ არ²⁹⁷ არსებობს²⁹⁸. ტერმინი²⁹⁹ მედიაცია³⁰⁰ წარმოადგენს ძველ³⁰¹, ტრადიციულ და მე-20 საუკუნეში ხელახლა აღმოჩენილ სწრაფი ტემპით მზარდ³⁰² კონფლიქტის გადაწყვეტის ახლებურ, განვითარებულ³⁰³, ეფექტურ საშუალებას³⁰⁴. მედიაცია ჯერ კიდევ საუკუნეების წინ³⁰⁵ იყო გამოყენებაში³⁰⁶. მედიაციის პოპულარ-

---

295 სიტყვა მედიაციას აქვს ლათინური ძირი (mediation) და მომდინარეობს სიტყვა *medius*-დან, რაც შუაში ყოფნას ნიშნავს, ბერძნულად *mesitäs* -დან, ხოლო ტერმინი მედიაციის მნიშვნელობა მომდინარეობს ინგლისური სიტყვა *mediation/to mediate* (გერმანულად *vermitteln*) რაც ნიშნავს შუამავლობას.

296 *Wendenburg F.*, *Der Schutz der schwächeren Partei in der Mediation*, Mohr Siebeck, Tübingen, 2013, 3.

297 *Längsfeld A.*, *Anwaltpflichten und Mediation*, Duncker&Humblot, Berlin, 2015, 25.

298 *Buhring-Uhle C.*, *Kirchhoff L.*, *Scherer G.*, *Arbitration and Mediation in International Business*, Kluwer Law International, 2006, 176.

299 *Deixler-Hübner A.*, *Schauer M.*, (Hrsg) *Alternative Formen der Konfliktbereinigung*, MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien, 2016, 14.

300 *Haft F.*, *von Schlieffen K.G.*, *Handbuch Mediation*, C.H.BECK, München, 3 Auflage, 2016, 80.

ტერმინი მედიაცია მისი ლათინური ('*medius*'; '*mederi*') და ბერძნული ('*medos*') ძირიდან მომდინარეობს ცნებიდან „შუამავლობა კონფლიქტში“.

301 *Penny B.*, *Mediation Law*, Routledge Taylor&Francis Group, 2013, 1.

(მედიაცია არ წარმოადგენს მე-20 საუკუნის პროდუქტს, არსებობს სამედიაციო პროცესების 4000 წლის წინანდელი მტკიცებულებები შემერულ და ჩინურ კულტურებში).

302 *McLaren R.H.*, *Sanderson J.*, *Innovative Dispute Resolution: The Alternative*, Thomson Carswell, 2006, 4-1.

303 *Haft F.*, *von Schlieffen K.G.*, *Handbuch Mediation*, C.H.BECK, München, 3 Auflage, 2016, 78.

304 *Glenewinkel W.*, *Mediation als ausergerichtliches Konfliktlosungsmodell*, Ibdidem Verlag, 1999, 68.

305 *Chern C.*, *The Commercial Mediator's Handbook*, informa Law from Routledge, New York, 2015, 15.

(მაგ: ჩინური ისტორიული წყაროს მიხედვით მედიაცია ჯერ კიდევ 4,000 წლის წინ იყო ჩინეთში განვითარებული, წყარო უთითებს იმპერატორ შუენზე, რომელიც საკუთარ სამეფოში მცხოვრები მოსახლეობის კონფლიქტს პირადად სწავლობდა და ცდილობდა მხარეებს შორის შეთანხმება შემდგარიყო).

306 *Englert K.*, *Franke H.*, *Grieger W.*, *Streitlosung ohne Gericht – Schlichtung, Schiedsgericht und Mediation in Bausachen.*, Werner Verlag, 2006, 239.

ობა, ე.წ. „ხელახლა აღმოჩენა³⁰⁷“, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმის, განსაკუთრებით 1970-იანი წლებიდან იზრდება³⁰⁸, როდესაც დასავლეთში, ამერიკის შეერთებულ შტატებში³⁰⁹, მათ შორის ინგლისურენოვან საერთო სამართლის სისტემის ქვეყნებში³¹⁰ ე.წ. ADR-ს მოძრაობა³¹¹ დაიწყო, ხოლო ამ მოძრაობაში მთავარი აქცენტი მედიაციაზე³¹², როგორც ყველაზე პრაქტიკულ და ეფექტურ დავის გადაწყვეტის ალტერნატიულ მექანიზმზე კეთდებოდა³¹³. უნდა აღინიშნოს, რომ კავკასიის³¹⁴ რეგიონში ტრადიციულად კონფლიქტების გადაწყვეტის მხრივ გამოირჩეოდა ფორმა, როდესაც უხუცესების გამოყენებით ხდებოდა მოდავე მხარეებს შორის კონფლიქტის მოგვარება, რაც მედიაციის გამოყენების ფაქტობრივი მაგალითია.

დავის გადაწყვეტის აღნიშნული მექანიზმი „არ წარმოადგენს სიახლეს იურიდიულ ლექსიკონში³¹⁵“. მედიაცია ჩამოყალიბდა ერთგვარ ჰიბრიდად, რადგან მეცნიერული კუთხით ერთდროულად მოიცავს თავის თავში სამართლის, ფსიქოლოგიის, ფსიქია-

---

307 *Von Bargen J. M.*, *Gerichtsinterne Mediation*, Mohr Siebeck, 2008, 5.

308 *Penny B.*, *Mediation Law*, Routledge Taylor&Francis Group, 2013, 20.

(ინგლისში მედიაციის დამკვიდრება, როგორც სამოქალაქო მართლმსაჯულების მთავარი ნაწილი 1996წლიდან იწყება, რაც Lord Woolf Reforms-სახელით არის ცნობილი, რის შედეგად შევიდა ცვლილებები სამოქალაქო საპროცესო ნორმებში და სამოქალაქო დავის მხარეებს შეეთავაზათ კონფლიქტის სასამართლოს გარეთ გადაწყვეტის მექანიზმები. კერძოდ, ლორდი ვულფის ცვლილებების შედეგად სასამართლო აღიჭურვა უფლებამოსილებით შეეთავაზებინა მხარეთათვის დავის ალტერნატიული საშუალება, ხოლო იმ შემთხვევაში თუ მხარე დაუსაბუთებლად იტყოდა უარს მასში მონაწილეობის მიღებაზე სასამართლოს მიეცა უფლება დაეჯარიმებინა ასეთი მხარე.)

309 *Haft F.*, von Schlieffen K.G., *Handbuch Mediation*, C.H.BECK, Munchen, 3 Auflage, 2016, 89.

310 *Trenczek T.M.A.*, *Berning D.*, *Lenz C.*, *Will H.D.*, *Mediation und Konfliktmanagement*, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 37.

311 `ADR Movement`

312 *Alfini J.J.*, *Press S.B.*, *Sternlight J.*, *Stulberg J.B.*, *Mediation Theory and Practice* 2, 2001.

313 *Stephen W.J.*, *Principles of Alternative Dispute Resolution*, West Academic Publishing, 2016, 387.

314 Давыденко Д.Л., *Примирительные процедуры в европейской правовой традиции*, infotropic media, Moscow, 2013, 44.

315 *Wieviorka M.*, *Buono C.*, *Polli A.*, *Tietze N.*, *Die Mediation ein Europaischer Vergleich*, 2002, 21.

ტრიის, ეთნოლოგიის, კომუნიკაციის უნარების ელემენტებს³¹⁶. მედიაცია წარმოადგენს ფორმას³¹⁷ დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმის ნაირსახეობისა, რომლის მეშვეობით დავაში ნებაყოფლობით³¹⁸ ჩართული მხარეები ცდილობენ დაარეგულირონ კონფლიქტი, ისევე როგორც ხშირად მედიაცია მოიხსენიება, როგორც „დავის რეგულირების ტექნიკა“³¹⁹, რომელშიც მესამე ნეიტრალური პირია ჩართული ფასილიტატორის ფუნქციით და ეხმარება მხარეებს შეთანხმებით დაასრულონ მათი კონფლიქტი, რა დროსაც იყენებს აღიარებულ მეთოდებს³²⁰ მხარეებს შორის მოლაპარაკების და მედიაციის წარმოების. მედიაცია წარმოადგენს იგივე მოლაპარაკების პროცესს ორ მოდავე მხარეს შორის იმ განსხვავებით, რომ მათ ამ პროცესში მესამე დამოუკიდებელი და სპეციალური უნარებით აღჭურვილი პირი ეხმარებათ³²¹. მედიაციაში მხარეები აღწევენ შეთანხმებას (ხელშეკრულებას, რომლის პირობები მხარეთა ნებას გამოხატავს და მხარეებს შესაბამისი ნება³²² აქვთ მისი აღსრულების), შესაბამისად, თავისი ბუნებით მედიაცია ხელშეკრულების³²³ ერთგვარ ნაირსახეობად გვევლინება. მედიაციის პროცესის შედეგი არ უკავშირდება მაინც და მაინც

---

316 *Englert K., Franke H., Grieger W.*, Streitlosung ohne Gericht – Schlichtung, Schiedsgericht und Mediation in Bausachen., Werner Verlag, 2006, 244.

317 *Poon G.P.*, The Corporate Counsel's Guide to Mediation, First Chair Press, American Bar Association, United States of America, 2010, 1.

318 *Caponi R.*, „Just Settlement“ or „Just About Settlement“?, Mediated Agreements: A comparative Overview of the Basics, *Rabels Zeitschrift, The Rabel Journal of Comparative and International Private Law*, Max –Planck-Institute für ausländisches und internationales Privatrecht, Mohr Siebeck, 79. Jahrgang 2015, 120.

319 ICC, Guide to ICC ADR, 2001, 12. The ICC's Guide is available: <http://www.iccwbo.org/drs/english/adr/pdf_documents/adr_guide.pdf>. [15.05.2018]

320 ავსტრიის კანონი მედიაციისა შესახებ სამოქალაქო საქმეებზე, იხ: Ferz S., Filler E., *Mediation Gesetzstexte und Kommentar*, Universitätsverlag, Wien, 2003, 25.

321 *Abramson H.I.*, *Mediation Representation*, 3rd Ed, Wolters Kluwer, Aspen Casebook Series, 2013, 20.

322 *Neuner J.*, *Natürlicher und freier Wille in Archiv für die civilistische Praxis*, 218. Band, Heft 1, Mohr Siebeck, Tübingen, 2018, 4.

323 *Steffek F.*, *Mediation*, in *The Max Planck Encyclopedia of European Private Law*, Volume II, Basedow J., Hopt J.K., Zimmermann R., Stier A., Oxford University Press, Oxford, 2012, 1163.

„სამართლიან³²⁴“ (just settlement) შეთანხმების მიღწევას, არამედ შეთანხმების მიღწევა არის პროცესის შედეგი (just about settlement) და მიზანი, შესაბამისად, მხარეებს უნდა ესმოდეთ, რომ ამ მექანიზმის გამოყენებით მათ აბსოლიტური სამართლიანობა არ უნდა ეძიონ, არამედ არსებული კონფლიქტის მათი და მეორე მხარის ინტერესების გათვალისწინებით დასრულება უნდა მოახერხონ. მედიაციის პროცესის მიზანი კონფლიქტში მყოფი მხარეების მიერ საკუთარი ხელით კონკრეტული პირობების შეთანხმება³²⁵, რა დროსაც შეთანხმება მყარი და სამომავლო ურთიერთობის წინაპირობას იძლევა³²⁶. შეთანხმება სრულად უნდა ასახავდეს მედიაციის პროცესში ჩართული მოდავე მხარეების ინტერესებს³²⁷.

მრავალ მეცნიერს და მკვლევარს მიაჩნია³²⁸, რომ მედიაციის გამორჩეულობა მდგომარეობს იმაში, რომ ის ერთდროულად მოიცავს თავის თავში პროცესისადმი აბსოლიტურ ნებაყოფლობითობას მხარეების მხრიდან, უზრუნველყოფილია სრული პროცესის კონფიდენციალურობა, პროცესს ახასიათებს მიუკერძოებლობა და ნეიტრალიტეტის პრინციპი, პროცესი სთავაზობს კონფლიქტის მხარეებს თავად დაარეგულირონ დავა³²⁹ და მოიძიონ დავის აღმოფხვრისთვის ყველაზე სწორი გამოსავალი, რაც აძლიერებს, ამტკიცებს მხარეებს შორის პირად თუ ბიზნეს ურთიერთობას.

მედიაციაში მთავარი არის კონკრეტულ ინტერესებზე³³⁰ აქცენ-

---

324 *Genn H.*, *Judging Civil Justice*, Cambridge University Press, New York, 2010, 117.

325 *Andrews N.*, *Mediation Agreements : time for a more creative approach by the English courts*, *Uniform Law Review*, *Revue de droit uniforme*, Volume 18, Number 1, Oxford University Press (Unidroit), Oxford, 2013, 12. <www.ulr.oxfordjournals.org>.[15.05.2018]

326 *Steffek F.*, *Mediation*, in *The Max Planck Encyclopedia of European Private Law*, Volume II, Basedow J., Hopt J.K., Zimmermann R., Stier A., Oxford University Press, Oxford, 2012, 1163.

327 *Warne J.*, *International Commercial Dispute Resolution*, Tottel Publishing, 2009, 31.

328 *Spencer D.*, *Brogan M.*, *Mediation Law and Practice*, Cambridge University Press, Cambridge, 2006, 3.

329 *Roebuck D.*, *Mediation and Arbitration in Middle Ages*, Holo Books, The Arbitration Press Oxford, Oxford, 2013, 39.

330 *Haft F.*, *von Schlieffen K.G.*, *Handbuch Mediation*, C.H.BECK, Munchen, 3 Auflage, 2016, 106, 107.

ტირება და მხარეების სრული კონცენტრაცია ამ მიმართულებით, ამ მხრივ ეს მიდგომები მეცნიერულ დონეზეც არის დამუშავებული და ეს მიდგომა³³¹ „ჰარვარდის კონცეფციის“³³² /Harvard Concept³³³ სახელით მოიხსენიება ლიტერატურაში³³⁴.

გასათვალისწინებელია, რომ მხარეებს შორის არსებული კონფლიქტი, ხელს უწყობს მათ დაპირისპირებას, რომელიც რთულდება დროთა გასვლასთან ერთად და მხარეებს მეტად უჩნდებათ მისი გადაწყვეტის ინტერესი, რა დროსაც მათ მესამე დამოუკიდებელი ადამიანის გამოყენება კონფლიქტის აღმოფხვრაში ყველაზე მეტ სარგებელს მოუტანთ, რადგან მხარეებს უკვე თავად უჭირთ ერთმანეთთან ურთიერთობა გაღვივებული კონფლიქტის გამო³³⁵.

მედიაცია განიმარტება, როგორც ნდობაზე დამყარებული სტრუქტურირებული პროცესი³³⁶, რომელშიც მხარეებს ერთი ან მეტი ნეიტრალური³³⁷ ფიზიკური³³⁸ პირი³³⁹ მედიატორის სახით,

---

331 *Längsfeld A.*, *Anwaltpflichten und Mediation*, Duncker&Humblot, Berlin, 2015, 81. (აღნიშნული მიდგომის შესაბამისად მხარეებმა: 1.მედიაციის პროცესში გამოიწონ ერთმანეთისგან პირადი და საქმესთან დაკავშირებული გარემოებები; 2.მედიაციის პროცესში ეძიონ ორივე მხარისთვის მისაღები შეთანხმების პირობები; 3.მედიაციის პროცესში ეძიონ ობიექტური კრიტერიუმები კონსენსუსის მიღწევის;)

332 გახლავთ ყველაზე ცნობილი მეთოდი თანამშრომლობითი მოლაპარაკებების წარმოების, რაც შექმნილ იქნა ჰარვარდის უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის პროფესორი როჯერ ფიშერის მიერ. ეს გახლავთ რაციონალური მოლაპარაკებების წარმოების მეთოდოლოგია, რომელიც ეფუძნება მოლაპარაკებაში ჩართლი მხარეების ინტერესებს, ე.წ. საგნობრივი მოლაპარაკება.

333 *Fisher R., Ury W.*, *Getting To Yes: Negotiating Agreement without Giving In*, 1993, 59.

334 *Ponschab R.*, *Verhandlungsführung: Mutter aller Konfliktlösungen, ADR-Verfahren im Vergleich –Teil 9, Zeitschrift für Konflikt-Management*, 17 Jahrgang, Heft 1/2014, Januar/Februar, Seiten 1-32, PVSt 47561, 6.

335 *Rogers H.N., Bordone R., Sander F., Mcewen C.*, *Designing Systems and Processes for Managing Disputes*, Aspen Coursebook Series, Wolters Kluwer Law& Business, 2013, 238.

336 *Alexander N., Steffek F.*, *Making Mediation Law*, International Finance Corporation (IFC), World Bank Group, Washington D.C. 2016, 1.

337 *Kajkowska E.*, *Enforceability of Multi-Tiered Dispute Resolution Clauses*, Hart Publishing, Oxford and Portland, 2017, 9.

338 *Law on Mediation in Civil Disputes, Turkey*, Article 2, 2012.

339 *Goksu M.*, *Civil Litigation and Dispute Resolution in Turkey*, Banka ve Ticaret Hukuru Arastirma Enstitusu., 2016, 275.

კონფლიქტისგან გარე პირი³⁴⁰, ეხმარება კონფლიქტის ნებაყოფლობით და მხარეთა პასუხისმგებლობით დასრულებაში³⁴¹ ანუ მედიაციის არსი იმაში მდგომარეობს, რათა მხარეებმა თავად შეეცადონ და უზრუნველყონ მათ შორის არსებული კონფლიქტის სტრუქტურირებული პროცესის ჩარჩოებში მედიატორის დახმარებით³⁴² შეთანხმებით დასრულება³⁴³. ეს არის საშუალება³⁴⁴, რათა მოლაპარაკებები წარიმართოს სტრუქტურირებულად და კონკრეტული შედეგის მისაღწევად³⁴⁵. მედიაცია, როგორც წესი მხარეებს ეხმარება აღმოფხვრან კონფლიქტი და დავა შეთანხმებით დაასრულონ, თუმცა რიგ შემთხვევაში დაეხმაროს მხარეებს გაერკვნენ ერთმანეთის მიმართ არსებულ პრეტენზიებში და ისე რომ რაიმე სახის დავის დასრულების შესახებ შეთანხმებას არ მიაღწიონ, კონფლიქტი ამონჟრონ მათი თანხვედრი ნაბიჯებით, რითაც რეალურად გარკვეული პრეტენზიების ფაქტობრივ განეიტრალებაზე იმუშავებენ დამოუკიდებლად, ყოველგვარი დავისა თუ შემათანხმებელი პროცედურების გამოყენების გარეშე³⁴⁶.

არსებობს მყარი სოციალური და კონსტიტუციური წინამძღვრები³⁴⁷ იმისა თუ რატომ უნდა ჰქონდეთ დავის მხარეებს შესაძლებლობა მესამე ნეიტრალური პირის მეშვეობით ეცადონ დავის შეთანხმებით დასრულებას, რადგან დავის ალტერნატიული საშუალების მსგავსი ფორმა იძლევა საშუალებას, რათა მხარეებმა კონფლიქტი ამონჟრონ, რაც მათ შორის თავის მხრივ კანონის უზენაესობის მიზანს ემსახურება. დავის გადანყვეტის ეს ფორ-

---

340 *Brown H., Marriott A.*, ADR Principles and Practice, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 154.

341 *Eidenmuller H., Wagner G.*, Mediationsrecht, otto schmidt, 2015, 3.

342 *Partridge M.V.B.*, Alternative Dispute Resplution, Oxford University Press, Oxford, 2009, 89.

343 *Duve C., Eidenmuller H., Hacke A.*, Mediation in der Wirtschaft, Verlag Otto Schmidt, Köln, 2011, 83.

344 *Roberts M.*, Mediation in Family Disputes., fourth edition, Ashgate, 2014, 8.

345 *Haft F., von Schlieffen K.G.*, Handbuch Mediation, C.H.BECK, Munchen, 3 Auflage, 2016, 79.

346 *Moore C.W.*, The Mediation Process, 3rd Ed, Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 2003, 15.

347 *Brand J., Steadman F., Todd C.*, Commercial Mediation, Iuta & Company, 2nd Ed, 2016, 13.

მა ეხმარება მხარეებს იქონიონ ერთმანეთთან უშუალო კავშირი³⁴⁸, რასაც როგორც წესი სასამართლო დავის დროს ადგილი არ აქვს, ხოლო მედიაციაში მხარეებს აქვთ საშუალება დაძლიონ გაუცხოების ის დიდი ზღვარი რაც მათ შორის კონფლიქტის დროს შეიმჩნევა.

მედიაცია არის მიუკერძოებელი მესამე პირის ჩართულობით არასავალდებულო პროცესში შეთანხმების შესახებ მოლაპარაკებების წარმოება³⁴⁹, ხშირად მას „კონფლიქტის აღმოფხვრის პროცესს“ უწოდებენ³⁵⁰. ამ პროცესში მედიატორს არ აქვს რაიმე უფლებამოსილება³⁵¹ მხარეთა შორის არსებული კონფლიქტი გადანყვიტოს და მიიღოს გადანყვეტილება³⁵², სწორედ ეს არის ის მთავარი განმასხვავებელი ნიშანი, რითაც მედიაციის პროცესი, როგორც ასეთი განსხვავდება სასამართლოსგან³⁵³ და დავის გადანყვეტის ისეთი ალტერნატიული საშუალებისგან, როგორც არის არბიტრაჟი, ხოლო მედიატორის უფლებამოსილებები განსხვავდება მოსამართლისა და არბიტრის უფლებამოსილებისგან³⁵⁴. მედიაცია სთავაზობს მხარეებს მათ ინტერესებზე მორგებული სტრუქტურირებული მოლაპარაკებების³⁵⁵ წარმოების შესაძლებლობას, რა დროსაც სასამართლოსა და არბიტრაჟისგან განსხვავებით საქმეზე გადანყვეტილებას იღებენ თავად მხარეები და არა მედიატორი³⁵⁶, მხარეები თავად მოიძიე-

---

348 *Partridge M.V.B.*, *Alternative Dispute Resplution*, Oxford University Press, Oxford, 2009, 90.

349 *Buhring-Uhle C., Kirchoff L., Scherer G.*, *Arbitration and Mediation in International Business*, Kluwer Law International, 2006, 176.

350 *Von Bargaen J.M.*, *Gerichtsinterne Mediation*, Mohr Siebeck., 2008, 13.

351 იქვე, 15.

352 *Goldberg S.B., Sander F., Rogers E.A., Nancy H., Cole S.R.*, *Dispute Resolution: Negotiation, Mediation, Arbitration and other Processes*, 6th Ed, Wolters Kluwer, 2012, 121.

353 *Menkel-Meadow J.C., Love P.L., Schneider A.K., Sternlight R.J.*, *Dispute Resolution Beyond the Adversarial Model*, Wolters Kluwer Law&Business, Aspen Publishers Inc, 2011, 31.

354 *Eidenmuller H, Wagner G.*, *Mediationsrecht*, otto schmidt, 2015, 5.

355 *Schiffer, J.*, *Schiedsverfahren und Mediation*, Carl-Heymanns Verlag, 2005, 6.

356 *von Schubert M., Haase M.*, in *Schiffer, J.*, *Schiedsverfahren und Mediation*, Carl-Heymanns Verlag, 2005, 249.

ბენ გამოსავალს³⁵⁷ სიტუაციიდან, სარგებლობენ რა მედიაციის მთავარი პრინციპით: ინტერესები და არა მოთხოვნები³⁵⁸. მედიაცია თანამედროვე გაგებით მათ შორის განიმარტება, როგორც პროცესი, რომელშიც მხარეები ახდენენ თვითგამორკვევას³⁵⁹ და თავად იღებენ საქმეზე გადანყვეტილებას. საერთაშორისო მასშტაბით დამკვიდრდა პრაქტიკა, რომ რა თქმა უნდა სასამართლოებმა უნდა განახორციელონ მართლმსაჯულება, თუმცა არა „ყველაფრის ფასად“, და შესაბამისად ყველა იმ საქმეზე, სადაც შესაძლებელია ხარჯების დაზოგვა, სასამართლო თავად ურჩევს³⁶⁰ მხარეებს მიმართონ მედიაციას.

ყველანი თანხმდებიან იმაზე, რომ ამ პროცესისთვის აუცილებელი მახასიათებელი უნდა იყოს მხარეთა ნებაყოფლობითობა; მხოლოდ მცირე იუსრისდიქციებში სასამართლოს შეუძლია აიძულოს (compel) მხარეები ჩაერთონ მედიაციაში³⁶¹, მაშინ როდესაც ყველა სხვა შემთხვევებში მსგავსი რამ გამორიცხულია³⁶².

ასევე ყველანი თანხმდებიან, რომ მედიაციის პროცესში ჩართულ მესამე პირს არ უნდა გააჩნდეს, რაიმე სახის უფლება საკითხზე მიიღოს გადანყვეტილება, არსი მდგომარეობს იმაში, რომ სწორედ მხარეებს ეკისრებათ პასუხისმგებლობა მიიღონ საკითხზე გადანყვეტილება³⁶³, ერთადერთი ნაირსახეობა მიდგომის შეინიშნება იმ საკითხში, თუ რამდენად მესამე ნეიტრალურ პირს უნდა ჰქონდეს თუ არ გააჩნდეს იმის შესაძლებლობა გამოსავალი თა-

---

357 *Haft F., von Schlieffen K.G.*, Handbuch Mediation, C.H.BECK, Munchen, 3 Auflage, 2016, 108.

358 *von Schubert M, Haase M.*, in Schiffer, J., Schiedsverfahren und Mediation, Carl-Heymanns Verlag, 2005, 250.

359 *Boulle L., Field R.*, Australian Dispute Resolution, Lexis Nexis Butterworths, 2017, 58.

360 *Chern C.*, International Commercial Mediation, Informa London, 2008, 15.

361 *Kulms R.*, Mediation in USA: Alternative Dispute Resolution between Legalism and Self-Determination in Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 1262.

362 *Roth M., Gherdane D.*, Mediation in Austria : The Euroepan Pioneer in Mediation Law and Practice in Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 260.

363 Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 12.

ვისი ხედვის სახით შესთავაზოს პროცესში ჩართულ პირებს³⁶⁴ ან რამდენად მსგავსი გამოსავლის შეთავაზების უფლება არ უნდა გააჩნდეს მესამე ნეიტრალურ პირს³⁶⁵.

შესაბამისად, საკითხი იმის შესახებ თუ რა დოზით უნდა ხდებოდეს კომუნიკაციის წარმოება მესამე ნეიტრალური პირის მხრიდან რჩება რიგ შემთხვევაში ქვეყნების შიდა რეგულაციების, პროფესიული კოდექსებისა თუ soft law-ს რეგულირების საკითხი.

შესაბამისად ერთგვარი რეზუმირების სახით შეიძლება ითქვას, რომ მედიაციის ცნებიდან, რომელიც ფართო კონსენსუსით სარგებლობს³⁶⁶, სახეზე უნდა ფიგურირებდეს შემდეგი სავალდებულო ნიშნები :

- (1) სახეზე უნდა იყოს დავა ;
- (2) მასში მონაწილეობა უნდა იყოს ნებაყოფლობითი;
- (3) უზრუნველყოფილი უნდა იყოს მესამე ნეიტრალური პირის ჩართულობა პროცესში, რომელიც სისტემატიურად ახდენს მხარეებს შორის კომუნიკაციას და
- (4) საკითხზე გადაწყვეტილების მიღება მხარეთა პასუხისმგებლობის საგანს წარმოადგენს;

მედიაციის მიზანი არის შეთხზმება, თუმცა არა შეთანხმება ნებისმიერ ფასად³⁶⁷. ლიტერატურაში მითითებები არის გაკე-

---

364 Schmiedel L., *Mediation in the Netherlands: Between State Promotion and Private Regulation* in Hopt J.K., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 729.

Ellger R., *Mediation in Canada: One Goal – Different Approaches to Mediation in a State with Federal and Provincial Jurisdictions* in Hopt J.K., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 920.

Sperr A.K., *Mediation in Norway: Faster, Cheaper and more Friendly* in Hopt J.K., Sfetek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 1138.

365 Chapter 4, A (2), (b) (i) 251, (Austria) Markus Roth and David Gherdane, and the standard definition of the National Alternative Dispute Resolution Advisory Council (NADRAC) OF Australia (chapter 17, A(2) 873, Ulrich Magnus.

366 *Hopt K.J., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 13.

367 *Goldberg S.B., Sander F., Rogers E.A., Nancy H., Cole S.R.*, *Dispute Resolution: Negotiation, Mediation, Arbitration and other Processes*, 6th Ed, Wolters Kluwer, 2012, 122.

თეზული იმაზეც, რომ მაშინ როდესაც მედიაცია პირველად იდგამდა ფეხს, საზოგადოების დიდ ნაწილს³⁶⁸ მედიტაციაშიც ერეოდა მედიაციის ტერმინი³⁶⁹, თუმცა დროთა განმავლობაში დამკვიდრდა აღქმადობა, რომ მედიაციის გაგონებაზე ყველას კონფლიქტი და კონფლიქტის გადანყვეტა ახსენდება³⁷⁰.

---

368 Munster/Montasser (1995), 12.

369 *Glenwinkel W.*, *Mediation als aussergerichtliches Konfliktlosungsmodell*, ibidem-Verlag, 1999, 34.

370 იქვე, 35.

1. ნებაყოფლობითობა

მედიაციას ახასიათებს ნებაყოფლობითობა³⁷¹, რაც მჭიდრო კავშირში მდგომი პრინციპია მედიაციის პროცესში ჩართული მხარეების პასუხისმგებლობის სტანდარტისა, რადგან სწორედ ეს პირები საკუთარი პასუხისმგებლობის ქვეშ ახდენენ მედიაციის ნებაყოფლობით ინიცირებას, იღებენ მასში მონაწილეობას, მათ შორის აბსოლიტურად თავისუფალი არიან მათი შეხედულებისამებრ, ნებისმიერ დროს შეწყვიტონ³⁷² მედიაციის პროცესი³⁷³, ისევე როგორც მიდიან მათი ნების შესაბამის დასასრულისკენ მედიაციის, რა დროსაც მედიატორი მხოლოდ დამხმარე ფუნქციის მატარებელია და ვერ იქნება ვერც ერთ ამ ეპიზოდში რაიმე სახის პასუხისმგებლობის მატარებელი პირი.

აღსანიშნავია, რომ ნებაყოფლობითობა მედიაციის ცნების შემადგენელი ნაწილია³⁷⁴ და თითქმის ყველა ქვეყანაში, სადაც მედიაცია კანონის დონეზე არის განმარტებული, ისევე როგორც იურიდიულ ლიტერატურაში, ყველგან მედიაციის ცნება ტერმინის დონეზე მოიცავს მითითებას ნებაყოფლობითობის შესახებ, რაც ხაზს უსვამს ამ პრინციპს და რეალურად წარმოადგენს მედიაციის არსის ქვაკუთხედს.

ნებაყოფლობითობა ერთგვარად განაპირობებს მხარეების სრულ ჩართულობას პროცესში, აღნიშნული პრინციპი მედიაციის არსის კარგად მახასიათებელი თვისებაა³⁷⁵, რადგან მათ მიერ ინიცირებული შერჩეული პროცესის მონაწილეები ხდებიან მხარეები და ენთუზიაზმი³⁷⁶ მეტი გააჩნიათ შედეგისადმი, ასევე იციან, რა რომ ნებისმიერ დროს ასევე ნებაყოფლობით შეუძლიათ პროცესის შეწყვეტა, მათ დამატებით სტიმულს აძლევთ სრულად დაიხარჯონ მიმდინარე პროცესში, რათა ამონეონ

371 *Eidenmuller H., Wagner G., Mediationsrecht, ottoschmidt, 2015, 7.*

372 *Von Barga J. M., Gerichtsinterne Mediation, Mohr Siebeck., 2008, 18.*

373 *Goodman A., Mediation Advocacy, 2nd Ed, Nova, 2010, 5.*

374 *Hopt K.J., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 11, 12.*

375 იქვე, 109.

376 *Steadman B.J., Todd F., Commercial Mediation, Iuta & Company, 2nd Ed, 2016, Iuta and Company, 24.*

ყველა რესურსი კონფლიქტის მშვიდობიანად, საკუთარი ინტერესების შესაბამისად დასრულებისა. ზოგადად მიიჩნევა, რომ მხარის მხრიდან ნებაყოფლობით ამა თუ იმ პროცესში ჩართულობა გულისხმობს იმას, რომ ისინი ითანამშრომლებენ შეთანხმების მიღწევის მიზნით³⁷⁷, ისევე როგორც მიიჩნევა, რომ მედიაციის შედეგიანობის ეფექტურობის მოლოდინების მაქსიმალიზაციის მიზნით³⁷⁸, კონფლიქტში მყოფი მხარეები ნებაყოფლობით უნდა მოქმედებდნენ და ჩაერთონ მედიაციის პროცესში ნებაყოფლობით³⁷⁹, რადგან თუ მხარეები იძულებით იქნებიან პროცესში ჩართული, მათი მოტივაცია მიაღწიონ შეთანხმებას იქნება დაბალი. აქვე ისიც აღსანიშნავია, რომ მხარეები, რომლებიც იქნებიან მედიაციაში ჩართული, ნებაყოფლობით, მათ კარგად უნდა ჰქონდეთ გააზრებული მედიაციის მნიშვნელობა და არსი, რადგან წინააღმდეგ შემთხვევაში, თუ მხარეებს კარგად არ ესმით დავის გადაწყვეტის აღნიშნული მექანიზმის შინაარსი და მისი შესაძლებლობა, თუ რას აძლევს მედიაცია მხარეებს, პროცესში მათი ჩართულობა შეიძლება კონტრპროდუქტიულიც აღმოჩნდეს³⁸⁰.

ნებაყოფლობითობა, როგორც მედიაციის მთავარი მახასიათებელი ელემენტი, იმ ქრილშიც უნდა იქნეს გააზრებული, რომ უშუალოდ გადაწყვეტილების მიღება, ეს იქნება მედიაციის შეთანხმებით დასრულებისა თუ თუნდაც კონფლიქტში მონაწილე მხარეების მიერ მედიაციის შეწყვეტის შესახებ მიღებული გადაწყვეტილება, თუ მხარეები ვერ ხედავენ შეთანხმების მიღწევის პერსპექტივას, ნაკარნახევი უნდა იყოს მხოლოდ მხარეთა უშუალო ნებიდან და სურვილიდან გამომდინარე. აღნიშნულს ხაზი ესმება იმ მიზნით, რომ რიგ შემთხვევაში შესაძლებელია ამა თუ იმ ქვეყნის კანონმდებლობის მაგალითზე, არსებობდეს შესაძლებლობა განხორციელდეს მედიაციის ინიცირება კა-

---

377 *Spencer D., Brogan M., Mediation Law and Practice*, Cambridge University Press, Cambridge, 2006, 85.

378 *იქვე*, 265.

379 აღნიშნული მოიხსენიება ლიტერატურაში, როგორც „სურვილის ფაქტორი“ / willingness factor

380 *Spencer D., Brogan M., Mediation Law and Practice*, Cambridge University Press, Cambridge, 2006, 265.

ნონმდებლობის მოთხოვნებიდან გამომდინარე, თუმცა ეს სრულებით არ უნდა იქნეს აღქმული იმ სახით³⁸¹, რომ მხარეების ნება ილახება ან ისინი ვალდებული არიან მიაღწიონ მედიაციაში რაიმე სახის შეთანხმებას³⁸².

2. მხარეთა თვითგამორკვევა

მედიაციისთვის მახასიათებელია მასში მონაწილე მხარეთა თვითგამორკვევის პრინციპი³⁸³, რაც ნაწილობრივ ნებაყოფლობითობის პრინციპთან მოდის კორელაციაში, თუმცა რიგ შემთხვევაში დამოუკიდებელ პრინციპად არის მოხსენიებული დოქტრინაში, რაც მედიაციას და მასში ჩართულ მხარეებს ახასიათებთ, როგორც მედიაციის უშუალოდ დაწყებამდე ასევე მათ შორის მედიაციის დასრულების შემდგომ გასდევს ეს პრინციპი მედიაციის შედეგებს თანმდევ შედეგად³⁸⁴.

მედიაციის არსი იმაში მდგომარეობს, რომ ეს პროცესი არ წარმოადგენს მხოფავს კონფლიქტში მყოფი მხარეების ნებაზე, რადგან აძლევს საშუალებას თავად მხარეებს მიიღონ მათ შორის არსებული კონფლიქტური სიტუაციის რეგულირებისთვის საუკეთესო გადაწყვეტილება³⁸⁵, რა დროსაც უზრუნველყოფი-

---

381 *Hopt K.J., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 109.

382 აღნიშნულზე უფრო ვრცლად იქნება საუბარი ნაშრომის მე-4 თავში, კონკრეტული ქვეყნის : იტალიის მაგალითზე, სადაც აღნიშნული საკითხი მათ შორის საკონსტიტუციო სასამართლოს განხილვის საგანი გახდა. იხილეთ იტალიის საკონსტიტუციო სასამართლოს 2012 წლის 24 ოქტომბრის #272/2012 გადაწყვეტილება ელექტრონულ გვერდზე: <<http://www.corteconstituzionale.it/actionSchedaPronuncia.do?anno=2012&numero=272>>. [15.05.2018]

383 *Mediation Directive 2008/52/EC* : ევროდირექტივით განსაზღვრული მედიაციის პროცესი უნდა იყოს ნებაყოფლობითი პროცესი იმ გაგებით, რომ მხარეებს აქვთ შესაძლებლობა თავად მართონ მედიაცია, მოახდინონ პროცესის ორგანიზება, ისევე როგორც შეწყვიტონ მედიაცია მათი ნების შესაბამისად მისი მიმდინარეობის ნებისმიერ დროს

384 *Alfini J.J., Press Sh.B., Stulberg J.B.*, *Mediation, Theory and Practice*, Reporter's Notes, 3rd Ed, Lexis Nexis, 2013, 617.

385 დოქტრინაში აღნიშნულ პრინციპს ხშირად მოიხსენიებენ როგორც `Empowerment of the parties`, ანუ როდესაც კონფლიქტში ჩართულ მხარეებს აქვთ შესაძლებლობა თავად მიიღონ გადაწყვეტილება დავის გადაწყვეტის შესახებ, რა დროსაც მხარეების მხრიდან გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მინიმუმამდეა დაყვანილი მხარეების რაიმე სახით მესამე პირებზე დამოკიდებულება.

ლი უნდა იყოს, რათა არ მოხდეს მხარეთა ნებაზე რაიმე სახის გავლენა, თუნდაც მედიატორის ან პროცესში ჩართული მეორე მხარის მხრიდან, რამაც შეიძლება იქონიოს გავლენა მხარის დამოუკიდებელ ნებაზე³⁸⁶, რადგან მხარეები მედიაციაში უზრუნველყოფილი უნდა იყვნენ თავისუფალი გარემოთი, როდესაც ისინი დამოუკიდებლად და ყოველგვარი შიშისა და გავლენის გარეშე შეძლებენ საკუთარი ნების საფუძველზე მოახდინონ მოლაპარაკების წარმოების შედეგად გადანყვეტილების მიღება.

მნიშვნელოვანია აღნიშნული პრინციპი გაანალიზდეს ორი მიმართულებით, ერთი მხრივ, თუ რა კუთხით ვლინდება იგი მედიაციის დაწყებამდე და მეორე მხრივ, რა თვალსაზრისით აისახება მისი გამოვლინება მედიაციის დასრულების შემდგომ მხარეებზე.

თავდაპირველად აუცილებლად უნდა აღინიშნოს, რომ იმის გათვალისწინებით, რომ მედიაცია არის აბსოლიტურად ნებაყოფლობითი პროცესი, ეს ავტომატურად განაპირობებს კონფლიქტში მყოფი მხარეების შესაძლებლობას კარგად გაერკვნენ თუ რა სახის დაპირისპირება და უთანხმოება გააჩნიათ მეორე მხარესთან, შესაბამისად თავად ჩამოყალიბდნენ თუ რა ფორმებით და გზებით ესახებათ არსებული ჩიხური სიტუაციის განმუხტვა და გადანყვეტა, სწორედ ამ ნაწილში უკვე ანხორციელებენ მხარეები თვითგამორკვევას, რადგან ადგენენ კონკრეტულ ფაქტს მეორე მხარესთან არსებული კონფლიქტის შესახებ, აანალიზებენ მისი გადაჭრის მათთვის საჭიროებას და თავად ყალიბდებიან საკითხის გადაჭრის მათთვის ყველაზე უფრო მისაღებ და ეფექტურ ფორმაზე.

მეორე მხრივ, უნდა აღინიშნოს, რომ მედიაციის დასრულების შემდგომ მხარეთა თვითგამორკვევის პრინციპი ორი მიმართულებით ვლინდება მხარეების სამომავლო ყოფაზე და მათ შორის ერთმანეთთან ურთიერთობაზე, კერძოდ, მედიაციის შეთანხმებით დასრულების შემთვევაში, სახეზეა მოცემულობა, როდესაც მხარეებმა თავად მოახდინეს კონკრეტული კონფლიქტური სიტუაციის ამონურვა და განერეს ერთმანეთს შორის სამომავლო

---

386 *Brown H.J., Marriott A., ADR Principles and Practice, Third Ed., Sweet&Maxwell, Thomson Reuters, London, 2011, 161, 163.*

ურთიერთობის წესი, რაც უკვე რეალიზებაა თვითგამორკვევის პრინციპის და მეორე მხრივ, თუნდაც მხარეთა შორის ვერ შედგეს შეთანხმება, მედიაცია აძლევს მხარეებს იმ შესაძლებლობას, რომ არაფორმალურ გარემოში და ვითარებაში, მათ შორის სრული კონფიდენციალურობის დაცვით, მოხდეს მხარეებს შორის პოზიციების დაფიქსირება ერთმანეთის მიმართ არსებული პრეტენზიების და მათი საფუძვლების შესახებ, რაც მხარეებს კარნახობს სამომავლოდ ერთმანეთთან ურთიერთობის წესს და მიდგომების საჭიროებას, რაც სხვა არაფერია თუ არა რეალურად კონფლიქტში მყოფი მხარეების ერთმანეთის მიმართ თვითგამორკვევის პრინციპის პრაქტიკული რეალიზაცია და შესაძლებლობის მიცემა მხარეებისთვის სრულად აკონტროლონ ერთმანეთს შორის მიმდინარე მედიაციის პროცესის შედეგი³⁸⁷.

3. კონფიდენციალურობა

მედიაციისთვის მახასიათებელი ძირითადი ნიშანია მედიაციის პროცესის³⁸⁸ კონფიდენციალურობა³⁸⁹. მედიაციის კონფიდენციალურობის პრინციპი³⁹⁰ მეტად მნიშვნელოვანია³⁹¹, რაც განსაკუთრებით დამატებით ღირებულებას იძენს მხარეთა შორის შეთანხმების მიუღწევლობის შემთხვევაში, როდესაც მხარეებს უწევთ დავის სასამართლოში გაგრძელება ან გადატანა³⁹², რა დროსაც მხარეებმა იციან, რომ მათ მიერ მედიაციის პროცესში გამხელილი რაიმე ფაქტობრივი გარემოება მათ ინტერესებს სასამართლო საქმისწარმოების დროს არ დააზარალებს³⁹³.

---

387 *Brown H.J., Marriott A.*, ADR Principles and Practice, Third Ed., Sweet&Maxwell, Thomson Reuters, London, 2011, 168.

388 *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 13.

389 *Cremer K.*, Die Vertraulichkeit der Mediation, Schneider Verlag Hohengehren GmbH, Germany, 2007, 27.

390 The Mediation Directive, Art 7;

391 *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 13.

392 იქვე, 48.

393 *წულაძე ა.*, ქართული სასამართლო მედიაციის შედარებითი ანალიზი, გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“, თბ., 2017, 30.

კონფიდენციალურობა მედიაციის აუცილებელი პრინციპია³⁹⁴, ეს პრინციპი მნიშვნელოვანია³⁹⁵, როგორც კონკრეტული მედიაციის მიმდინარეობის პროცესისათვის ასევე ზოგადად ამ ინსტიტუტის დამკვიდრებისა და მისდამი საზოგადოების ნდობის³⁹⁶ გაჩენისათვის³⁹⁷. კონფიდენციალურობა³⁹⁸ ფუნდამენტურ³⁹⁹ პრინციპს წარმოადგენს, რაც განაპირობებს მედიაციაში ჩართული მხარეების კიდევ უფრო გულწრფელობას და ლიაობას პროცესისადმი, იციან რა რომ მათი კომენტარები და მოსაზრებები რჩება კონფიდენციალური⁴⁰⁰, რაც წინაპირობაა მათი მეტი ჩათულობის შეთანხმების მიღწევის პროცედურებში. კონფიდენციალურობის პრინციპი⁴⁰¹ მედიაციის წარმატებულობის ერთ-ერთი მთავარი წინაპირობაა⁴⁰², ეს პრინციპი არ ემსახურება იმ დანიშნულებას, რომ მედიატორების მხრიდან გადადგმული ნაბიჯები იქნეს კონფიდენციალური ან დაცული მესამე პირების ინტერესისგან, არამედ აქცენტში კონფლიქტში ჩართული მხარეების დაცულობას⁴⁰³ და მათი მხრიდან გაცვლილი ინფორმაციის კონფიდენციალურობას ეხება⁴⁰⁴, რაც მათ შორის კონფიდენციალურობის პრინციპის დაცვას გულისხმობს სასამართლოს საქმისწარმოების პროცესში თუ ასეთს ადგილი ექნება

---

394 *ცერცვაძე გ.*, მედიაცია, გამომცემლობა მერიდიანი, თბ., 2010, 48.

395 *Blake S., Browne J., Sime S.*, *The Jackson ADR Handbook*, 2nd Ed, Oxford University Press, Oxford, 2016, 50.

396 *Kovach K.K.*, *Mediation in a Nutshell*, 2nd Ed, West a Thomson Reuters Business, USA, 2010, 191.

397 *Steffek F.*, *Mediation und Güterichterverfahren*, *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht*, (ZEuP) #3, Verlag C.H.Beck, München, 2013, 550.

398 *Ferz S., Filler E.*, *Mediation Gesetzestexte und Kommentar*, Universitätsverlag, Wien 2003, 54.

399 *Nelson M.R.*, *Nelson on ADR*, Thomson Carswell, 2003, 25.

400 *Tutzel S., Wegen G., Wilske S.*, *Commercial Dispute Resolution in Germany*, 2nd Ed, C.H.BECK, 2016, 191.

401 *Andrews N.*, *Mediation Agreements : time for a more creative approach by the English courts*, *Uniform Law Review*, *Revue de droit uniforme*, Volume 18, Number 1, Oxford University Press (Unidroit), Oxford, 2013, 12. <www.ulr.oxfordjournals.org>. [15.05.2018]

402 *Hopt J.K., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 49.

403 *Pruckner M.*, *Recht der Mediation*, Linde Verlag Wien, Wien, 2003, 33.

404 *Spencer D., Brogan M.*, *Mediation Law and Practice*, Cambridge University Press, Cambridge, 2006, 85.

მედიაციის წარუმატებლად დამთავრების შემთხვევაში⁴⁰⁵.

კონფიდენციალურობის პრინციპი მართლაც უნდა მივიჩნიოთ მედიაციის მთავარ მახასიათებელ ნიშნად და ძირითად შემადგენელ ნაწილად⁴⁰⁶.

ევროპული დირექტივა 2008/52/EC ნევრ ქვეყნებს ავალდებულებს კონფიდენციალური იყოს პროცესი მედიაციის მსვლელობის ასევე მის შემდგომ პერიოდშიც⁴⁰⁷. შესაბამისად, მედიატორების მოწმედ დაბარება სასამართლოების მიერ სამოქალაქო და კომერციულ დავებზე, რათა დაიკითხონ მედიაციის პროცესში მიღებულ ინფორმაციასთან დაკავშირებით არ დაიშვება⁴⁰⁸. თუმცა დირექტივა უშვებს მხარეთა შეთანხმებით მედიატორისთვის იმ უფლების მიცემას გათავისუფლდეს კონფიდენციალურობის ვალდებულებისგან საჯარო წესრიგისა თუ მედიაციის შეთანხმების აღსრულებადობის მიზნით, თუმცა დირექტივა ნევრ ქვეყნებს უტოვებს⁴⁰⁹ სივრცეს დაანესონ კონფიდენციალურობის დაცვის უფრო მკაცრი წესები⁴¹⁰, მაგალითისთვის შეიძლება მედიაციის „ევროპული პიონერი“⁴¹¹ ქვეყნის ავსტრიის შემთხვევის აღნიშვნა, სადაც რეგისტრირებულ მედიატორებს⁴¹², აქვთ ვალდებულება კონფიდენციალურად დაიცვან ის ფაქტები, რაც შეიტყვეს მედიაციის პროცესში მხარეებისგან, ან მედიაციის პროცესის მსვლელობის პერიოდში რაიმე სხვა საშუალებით, ისევე როგორც კონფიდენციალურობა ვრცელდება ყველა იმ დოკუმენტზე, რასაც მედიატორი პროცესის მსვლელობის დროს

---

405 *Schmidt F., Lapp T., Monßen H.G.*, *Mediation in der Praxis des Anwalts*, Verlag C.H.Beck, München, 2012, 126.

406 *Alfini J.J., Press S.B., Sternlight J.R.*, *Mediation Theory and Practice*, 2nd Ed., LexisNexis, Newark, 2006, 205

407 *Esplugues C.*, *Civil and Commercial Mediation in Europe*, Intersentia (Cambridge-Antwerp-Poland), Vol. II, 2014, ISBN 978-1-78068-130-6, 7.

408 *Cremer K.*, *Die Vertraulichkeit der Mediation*, Schneider Verlag Hohengehren GmbH, Germany, 2007, 55.

409 *Penny B.*, *Mediation Law*, Routledge Taylor&Francis Group, 2013, 20.

410 Ibis, *FrauenBerger-Pfeiler U.*, in *Civil and Commercial Mediation in Europe*, Vol.II, 2014, 7.

411 <<http://m.oxfordscholarship.com/view/10.1093/acprof:oso/9780199653485.001.001/acprof-9780199653485-chapter-4>>. [15.05.2018]

412 Scheuer in *Fucik/Komecny/Oberhammer(eds)* 2011, 207-209.

გაეცნობა ან მიიღებს. მსგავსი ვალდებულება ვრცელდება ასევე მედიაციის პროცესში ჩართულ ტექნიკურ პერსონალზე, ვინც მედიატორის მეთვალყურეობის ქვეშ⁴¹³ არის პროცესში ჩართული პირი⁴¹⁴.

აღსანიშნავია, რომ როდესაც მიმდინარეობდა მუშაობა ევროდირექტივის ტექსტზე, თავდაპირველი რედაქცია გამორიცხავდა კონფიდენციალური ინფორმაციის რაიმე სახით გამჟღავნების შესაძლებლობას⁴¹⁵, თუმცა დამტკიცებული რედაქციის მე-7 მუხლი⁴¹⁶ გამონაკლის შემთხვევებს უშვებს, როდესაც საქმე ეხება ისეთ შემთხვევებს, როდესაც :

- ა) სახეზეა საჯარო ინტერესის საჭიროება;
- ბ) მედიაციის შეთანხმების აღსრულების საჭიროება;
- გ) ინფორმაციის გამჟღავნება წარმოადგენს რაიმე სახის გადაცდომის ან დანაშაულის თავიდან არიდების საშუალებას;
- დ) განპირობებულია არასრულწლოვნის ინტერესების დაცვით;
- ე) სახეზეა ორივე მხარის თანხმობა.

ევროდირექტივის ამ მუხლს მრავლად ჰყავს კრიტიკოსები⁴¹⁷, რომლებსაც მიაჩნიათ, რომ კონფიდენციალური ინფორმაციის გამჟღავნების შესაძლებლობის დათქმის გაჩენა არის მედიაციის ინსტიტუტისთვის მავნარაღებელი, რადგან ქვეყნის შიდა კანონმდებლობით აღნიშნული საკითხის თვითრეგულირებამ შეიძლება მიიღოს ისეთი ხასიათი, რაც საფრთხეს შეუქმნის კონფიდენციალურობის პრინციპს.

ამ ნაწილში უნდა აღინიშნოს, რომ ყურადსაღებია ის გარემოება, რომ რიგ ქვეყნებში ორი ქვემორე საკითხი სხვაგვარად არის რეგულირებული და აღნიშნულიც მინდობილია წევრი ქვეყნების შიდა კანონმდებლობას, და მნიშვნელოვანია ამ კუთხით ჩვენი

413 *Fuchshuber C.*, *Mediation im Zivilrecht*, Lexis Nexis, ARD Orac, Wien, 2004, 16.

414 §18 Austrian Code of Mediation in Civil Matters (ACMC).

415 *Penny B.*, *Mediation Law*, Routledge Taylor&Francis Group, 2013, 209.

416 The Mediation Directive, Art 7.

417 *Penny B.*, *Mediation Law*, Routledge Taylor&Francis Group, 2013, 209.

კანონმდებლის სწორი პოზიცია იქნეს შემუშავებული, კერძოდ, საკითხი ეხება ერთი მხრივ იმ გარემოებას, რომ მედიატორის მხრიდან კონფიდენციალური ინფორმაციის გამჟღავნების შემთხვევაში სასამართლოში ამ ინფორმაციის გამოყენებაზე რაიმე სახის აკრძალვა არ ვრცელდება, და სასამართლოსთვის ეს ინფორმაცია იქნება გამოსაყენებელი⁴¹⁸ და მეორე მხრივ, ზედმინევნიტ ზუსტად განერილი პასუხისმგებლობის ზღვარი ასევე არ არის დადგენილი.

ცალსახად შეიძლება ითქვას, რომ მედიაციის ხიბლი მათ შორის მის კონფიდენციალურობაშია⁴¹⁹ (mediation privilege and confidentiality) რაც განაპირობებს მისდამი განსაკუთრებით კომერციული დავების გადაწყვეტის ინტერესს ევროპის ქვეყნების მაგალითზე.

მედიაციის დოქტრინაში ესე ცალსახად კონფიდენციალურობის პრივილეგია⁴²⁰ აბსოლიტურ უფლებად არ განიხილება. როდესაც საქმე მიდის სასამართლო დავამდე არსებობს სტანდარტი, რომ ყველა მტკიცებულება, რასაც აქვს საქმესთან შემხებლობა და შეიძლება იქონიოს გავლენა საქმის შედეგზე უნდა იყოს ხელმისაწვდომი და დასაშვები მტკიცებულება⁴²¹, რადგან საჯარო ინტერესია⁴²² საქმეზე განხორციელდეს ჭეშმარიტი მართლმსა-

---

418 *Esplugues C.*, Civil and Commercial Mediation in Europe, Intersentia (Cambridge-Antwerp-Poland), Vol. II, 2014, ISBN 978-1-78068-130-6, 8.

419 *Goodman A.*, Mediation Advocacy, 2nd Ed, Nova, 2010, 139.

420 ე.წ. Confidentiality privilege.

421 *Nelson M.R.*, Nelson on ADR, Thomson Carswell, 2003, 26.

422 კანადის უზენაესის სასამართლოს მიერ განხილულ *Gruenke*-ს საქმეში [R.v.Gruenke, [1991] 3S.C.R.263 AT 288, per Lamer, C.J.] აღნიშნულ საჯარო ინტერესზე, ყველა სახის მტკიცებულებების დასაშვებობის კუთხით ითქვა: შეჯიბრებითი პროცესის მთავარი მიზანი არის საქმეზე დადგინდეს ობიექტური ჭეშმარიტება. აღნიშნულის მიზნით ყველა პირი ვალდებულია, საჭიროების შემთხვევაში გამოცხადდეს სასამართლოს წინაშე და მისცეს განმარტებები მათთვის ცნობილი ფაქტების შესახებ. აღნიშნული ვალდებულება ისტორიული ხასიათისაა საერთო სამართლის ქვეყნებში და დღეს უკვე შეიძლება ამ დათქმის ნახვა ქვეყნების შიდა კანონმდებლობაში, მათ შორის მტკიცებულებების შესახებ კანონებში [Evidence Act], და თუ მართლმსაჯულების მიზანს წარმოადგენს სიმართლის ძიება, საზოგადოება და სასამართლო სისტემას უნდა გააჩნდეთ უფლება წვდომა ჰქონდეთ ყველა სახის ინფორმაციასთან, შესაბამისად შესაბამისი ინფორმაცია არის პრეზუმირებულიად ხელმისაწვდომი“.

ჯულება, რაც სასამართლოს ინფორმატიულობაზეც არის რიგ შემთხვევაში დამოკიდებული.

მედიაციისადმი თამამად შეიძლება ითქვას, რომ ვრცელდება სტანდარტი, რომ დაცულია კონფიდენციალურობის პრივილეგიით პროცესში გაჟღერებული ინფორმაცია თუ გაცვლილი მტკიცებულებები, ანუ ეს ყველაფერი არ არის ხელმისაწვდომი, თუმცა არსებობს რიგი გამონაკლისები, როდესაც კონფიდენციალური ინფორმაციის გამჟღავნების სავალდებულობა დგება, თუმცა ამოსავალი არის ამ ორი დიდი ინტერესის, ერთი მხრივ, მედიაციის კონფიდენციალურობის პრივილეგიის სტანდარტის და საჯარო ინტერესის ბალანსი⁴²³ იქნეს დაცული.

პრივილეგიის უფლებამოსილება და კონფიდენციალურობა არ არის ერთი და იგივე თეზა, თუმცა ხშირად მათ შეცდომით ერთმანეთთან აიგივებენ. მნიშვნელოვანია მედიაციაში ჩართულმა პირებმა ნათლად დაინახონ ამ ორ ცნებას შორის სად გადის ზღვარი, და კერძოდ, რიგი კონფიდენციალური კომუნიკაცია არ არის პრივილეგიით დაცული, თუმცა ყველა პრივილეგირებული კომინიკაცია არის კონფიდენციალური⁴²⁴. ყურადღება უნდა მიექცეს იმ გარემოებას, რომ მხარეებმა შეიძლება კონფიდენციალურობის დათქმით მოახდინეს ინფორმაციის გაცვლა, თუმცა მაინც შესაძლებელია შეიქმნას ისეთი ვითარება, როდესაც მათ მოუწიოთ კონფიდენციალურობის დათქმით გაცვლილი ინფორმაციის გასაჯაროება⁴²⁵ სასამართლოს წინაშე⁴²⁶.

---

423 *Nelson M.R.*, *Nelson on ADR*, Thomson Carswell, 2003, 27.

424 *იქვე*, 27.

425 *Harper v. Kami's Eating & Meeting Place* (1996), 16.O.T.C.153 (Gen.Div.); *Dos Santos v. Waite* (1995), [1995] O.J.No.1803, 1995 CarswellOnt 3384 (Gen.Div.), affirmed (1996), 1996 CarswellOnt 3554 (C.A.).

აღნიშნულ საქმეებში ადვოკატის მიმართ კლიენტის მხრიდან იქნა აღძრული სარჩელი, ადვოკატის მიერ მედიაციაში კლიენტისთვის არასწორი რჩევის მიცემის თაობაზე, რა დროსაც საკუთარი ინტერესის სასარგებლოდ, საკუთარი უფლების რეალიზაციის მიზნით, მედიაციაში კონფიდენციალურად გაცვლილი ინფორმაციის გამჟღავნების უფლებამოსილება მხარეს დაერთო.

426 *Nelson M.R.*, *Nelson on ADR*, Thomson Carswell, 2003, 27

მედიაციის პროცესში კონფიდენციალურობით დაცული ინფორმაციის გამჟღავნების შესაძლებლობა არსებობს თუ ეს კონკრეტული შემთხვევა იმ გამონაკლისებში ხვდება, რაც სავალდებულოს ხდის კონფიდენციალურ პროცესში გავრცელებული ინფორმაციის გამჟღავნებას: ა) თუ ასეთი ვალდებულება განერ-

4. მხარეთა თანასწორობა

მედიაციისთვის მახასიათებელ პრინციპად ლიტერატურაში გაჟღერებულია ასევე პროცესში ჩართული პირების თანასწორობის⁴²⁷ პრინციპი, კერძოდ, ორივე მხარეს აქვს აბსოლიტურად თანაბარი პირობები⁴²⁸ უზრუნველყოფილი თანაბრად ისარგებლონ მედიაციის პროცესში ყველა მათთვის გარანტირებული შესაძლებლობით. უფრო მეტიც, მედიაციის ინიცირების სტადიაზე, ორივე მხარე თანაბარი უფლებებით არის წარმოდგენილი თავად შეარჩიონ საკუთარი მედიაციის მიზნებისათვის მედიატორი და განსაზღვრონ მედიაციის წარმოების დღის წესრიგი, მოახდინონ მედიაციაში საჭირო მონაწილე პირების ნომინირება და შეადგინონ მედიაციაში მუშაობის განრიგი⁴²⁹.

მედიაციის პროცესში ჩართული მხარეები თანასწორნი არიან მათ შორის იმ კუთხით, რომ ორივეს გააჩნია თანასწორი ვალდებულება საკუთარი ნებით ინიცირებულ მედიაციაში იმოქმედონ კეთილსინდისიერად და ეცადონ მიაღწიონ შეთანხმებას, ანუ

ილია ამა თუ იმ კონკრეტულ კანონში, რასაც შეეხება აქვს მედიაციის მიმდინარეობასთან (მაგ: რაიმე სახის ინფორმაცია, რაც არასრულწლოვნის საუკეთესო ინტერესს ეხება, მისი კონფიდენციალურად შენახვა ვერ მოხდება, რადგან არასრულწლოვნის კანონიერი ინტერესები დაცულია კანონმდებლობით). ბ) თუ კონფიდენციალური ინფორმაციის გამჟღავნება უშუალოდ ეხება მხარის კანონიერი ინტერესების რეალიზაცია (მაგ: როდესაც მხარეს მედიაციის პროცესში მედიატორის ან ადვოკატის მხრიდან მიადგა ზიანი, მედიატორის ან ადვოკატის კონკრეტული ქმედებით, რა თქმა უნდა მხარე საკუთარი ინტერესების დაცვის მიზნებისთვის თავისუფალია შესაძლებლობაში გაამჟავნოს მედიაციის პროცესში მისთვის ცნობილი კონფიდენციალური ინფორმაცია). გ) Uniform Mediation Act მე-6 მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად: გამჟღავნებას ექვემდებარება შემდეგი ინფორმაცია: ინფორმაცია, რაც ასახულია სამედიაციო შეთანხმებაში, რომელიც ხელმოწერილია ორივე მხარის მიერ; ინფორმაცია, რაც საჯაროა კანონმდებლობის მოთხოვნების გათვალისწინებით; ინფორმაცია რომელიც შეიცავს მუქარას ან ძალადობის თუ დანაშაულის განხორციელებას; ინფორმაცია რომელიც აღკვეთავს დანაშაულს; ინფორმაცია, რომელიც ადასტურებს მედიატორის მიერ გადაცდომის ჩადენას; ინფორმაცია, რომელიც ადასტურებს მხარის ან მისი წარმომადგენლის თუ მესამე პირის მიერ დანაშაულის ჩადენას თუ პროფესიული სტანდარტის დარღვევას;

427 *Goksu M.*, *Civil Litigation and Dispute Resolution in Turkey*, Banka ve Ticaret Hukuru Arastirma Enstitüsü, 2016, 276.

428 *Alexander N., Steffek F.*, *Making Mediation Law*, International Finance Corporation (IFC), World Bank Group, Washington D.C. 2016, 19.

429 *Rana R.*, *Alternative Dispute Resolution: A Handbook for In-House Counsel in Asia*, LexisNexis, Singapore, 2014, 89.

სხვა სიტყვებით, რომ ითქვას, მედიაციის ცნების ცენტრალურ მახასიათებელს წარმოადგენს მხარეების ავტონომია დამოუკიდებლად მიიღონ გადაწყვეტილება შეთანხმების შესახებ და შეთანხმების შინაარსი თავად განსაზღვრონ⁴³⁰, ამ ნაწილში ორივე მხარე სრულად თანასწორი და დამოუკიდებელია, ისევე როგორც ორივე მხარე თანასწორია აბსოლიტურად იმ უფლებაში, შეწყვიტონ მედიაციაში მონაწილეობა, თუ ვერ დაინახავენ შეთანხმების მიღწევის პერსპექტივას⁴³¹, რაც წარმოადგენს მედიაციის, როგორც დავის ალტერნატიული საშუალების წარმატებით დანერგვის ერთ-ერთ მთავარ ფაქტორს⁴³², რადგან მხარეებმა იციან, რომ მათი დავა, აბსოლიტურად მათ ხელშია მოქცეული და თავად განსაზღვრავენ მის მიმდინარეობას.

5. ნეიტრალურობა, მიუკერძოებლობა

მედიაციისთვის მახასიათებელი ძირითადი ნიშანია მედიაციის პროცესის⁴³³ ჩართული მედიატორ(ებ)ის ნეიტრალიტეტი⁴³⁴. მედიატორის ნეიტრალურობის⁴³⁵ პრინციპი ამოსავალი წერტილია ყველა იურისდიქციაში და მედიაციის ტერმინის განმარტებაში⁴³⁶, ხოლო იმ შემთხვევებში სადაც მედიაციის ცნებაში აღნიშნული პრინციპი არ ფიგურირებს, სახეზეა ამ პრინციპის რეალური ინტეგრირება მედიატორის ვალდებულებებსა და პროფესიულ კანონებში თითოეული იურისდიქციის მაგალითზე

---

430 *Brand J., Steadman F., Todd C.*, Commercial Mediation, Second Ed., JUTA, Cape Town, 2016, 26.

431 *Hopt K.J., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 63, 64.

432 იქვე, 110.

433 *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 13.

434 The Mediation Directive, Art 3 (b);

435 *Goksu M.*, Civil Litigation and Dispute Resolution in Turkey., Banka ve Ticaret Hukuru Arastirma Enstitusu., 2016, 275

436 *Roth M., Gherane D.*, Austria, in *Hopt/Steffek*, Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 252. [იქვე, *Scherpe M.J.*, Marden B., England, 368. *Jessel-Holst C.*, Hungary, 606. *Schmiedel L.*, the Netherlands, 700. *Ellger R.*, Canada, 912. *Kulms R.*, USA, 1248.]

ან მეორე მხრივ, არის ქვეყნები, სადაც ნეიტრალიტეტის⁴³⁷ პრინციპის ნაცვლად მოხსენიებულია მედიატორის დამოუკიდებლობა⁴³⁸ ან/და მიუკერძოებლობის პრინციპი⁴³⁹.

მედიატორის ნეიტრალიტეტი განმსაზღვრელი⁴⁴⁰ ფაქტორია ინციდენტული მედიაციის ნარმატებით დასრულებისა, რა დროსაც მხარეები სწორედ მისი ნეიტრალურობის⁴⁴¹ გათვალისწინებით სრულად ენდობიან და ეხსნებიან მედიატორს პროცესის მსვლელობისას⁴⁴².

მედიატორის ნეიტრალიტეტს რიგ შემთხვევაში დოქტრინაში ორი⁴⁴³ სახის ნეიტრალიტეტად ყოფენ, კერძოდ, პერსონალური ნეიტრალიტეტი (*Personliche Neutralitat*) და მედიაციის პროცესისადმი მედიატორის ნეიტრალიტეტი (*Verfahrensneutralitat*). პერსონალურ ნეიტრალიტეტში მოიაზრება მედიატორის, როგორც პიროვნული ნეიტრალიტეტი პროცესის მხარეებისადმი, რადგან ის აბსოლიტურად დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელი⁴⁴⁴ უნდა იყოს ორივე მხარისადმი, ეს მათ შორის გარეგნული კუთხითაც კითხვის ნიშანს არ უნდა ტოვებდეს⁴⁴⁵, საუბარია მედიატორის რაიმე სახის ურთიერთობაში ყოფნა რომელიმე მხარესთან, რის შესახებ მინიმუმ მისი მხრიდან ინფორმაცია უნდა იქნეს მიწოდებული ორივე მხარისადმი ან მოახდინოს თავის პროცესიდან აცილება, ხოლო რაც შეეხება პროცესისადმი

---

437 *Andrews N.*, *Mediation Agreements : time for a more creative approach by the English courts*, *Uniform Law Review*, *Revue de droit uniforme*, Vol. 18, Number 1, Oxford University Press (Unidroit), Oxford, 2013, 12. <www.ulr.oxfordjournals.org>. [15.05.2018]

438 *Tochtermann P.*, *Die Unabhängigkeit und Unparteilichkeit des Mediators*, Mohr Siebeck, Tübingen, 2008, 9.

439 *Hopt J.K., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 13.

440 *Goodman A.*, *Mediation Advocacy*, 2nd Ed, Nova, 2010, 6.

441 *Schreiber A.*, *Obligatorische Beratung und Mediation*, Duncker&Humblot, Berlin, 2007, 94.

442 *Espugues C., Barona S.*, *Global Perspectives on ADR*, Intersentia, Cambridge, 2014, 44, 45.

443 *Von Barga J.M.*, *Gerichtsinterne Mediation*, Mohr Siebeck, 2008, 21, 22.

444 *Roberts M.*, *Mediation in Family Disputes*, Ashgate, 2014, 10.

445 *ჩიტაშვილი ნ.*, მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, სამართლის ჟურნალი, უნივერსიტეტის გამომცემლობა, #1, 2016, 32.

მედიატორის ნეიტრალიტეტს, აქ მოიაზრება, რომ მედიატორი მედიაციის წარმოებისას არ უნდა მოექცეს, რაიმე სახის გავლენის ან ინტერესის ქვეშ რომელიმე მხარის სასარგებლოდ.

ამასთანავე, რიგ იურისდიქციებში, ნეიტრალიტეტის პრინციპთან ერთად, მითითება კეთდება მედიატორის დამოუკიდებლობაზე⁴⁴⁶ და მიუკერძოებლობაზე⁴⁴⁷. აღნიშნული პრინციპები ხშირად ლიტერატურაში ერთიან ცნებად მოიაზრება, თუმცა მათ რეალურად აქვთ გარკვეული განმასხვავებელი ნიშანთვისებები⁴⁴⁸. აღსანიშნავია, რომ მედიატორის მხრიდან დამოუკიდებლობის დაცვა მრავალწლიად არის დამოკიდებული უშუალოდ მედიატორის მხრიდან პროცესის გაძღოლის სტილზე, იმაზე თუ რამდენად არ მოექცევა მოდავე მხარეების გავლენის ქვეშ მედიაციის მსვლელობისას, თუნდაც პროცესის დაგეგმარების და გაძღოლის თვალსაზრისით, ამ კუთხით ყოველთვის მისასაღმებელია, როდესაც მედიატორი არის ძლიერი პიროვნული თვისებებით დაჯილდოებული და პროცესის მსვლელობაზე რეალურად ახდენს გავლენას, მართავს პროცესს⁴⁴⁹.

მედიაციისთვის ფუნდამენტური მნიშვნელობისაა⁴⁵⁰, რომ მედიატორი წარუძღვეს პროცესს მიუკერძოებლად⁴⁵¹. თუმცა აქვე

---

446 *Schmidt J.P.*, Portugal, in *Hopt/Steffek*, *Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 812.

447 *Schmiedel L.*, the Netherlands, in *Hopt/Steffek*, *Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 700.

448 *Tochtermann P.*, *Die Unabhängigkeit und Unparteilichkeit des Mediators*, Mohr Siebeck, Tübingen, 2008, 24, 27.

(ნეიტრალიტეტის პრინციპი დამოუკიდებლობის და მიუკერძოებლობის პრინციპთან ერთად განიხილება, რიგ შემთხვევაში მსგავსი დატვირთვის მატარებელ ცნებად აღიქმება, თუმცა მათ მნიშვნელოვანი განმასხვავებელი ნიშანთვისებები ახასიათებთ; მედიატორის ნეიტრალიტეტი და დამოუკიდებლობა ობიექტურ კრიტერიუმად არის შეფასებული, ხოლო მიუკერძოებლობის პრინციპი უფრო მეტად შეფასებით კატეგორიაში ხვდება და მას სუბიექტური აღქმა ახასიათებს მხარეების მხრიდან.)

449 იქვე, 64.

450 *Brown H., Marriott A.*, *ADR Principles and Practice*, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 159

451 *The Code of Conduct*, the Law Society of England and Wales. [მიუკერძოებლობა მედიაციის ფუნდამენტური პრინციპია, რაც მოიცავს შემდეგს : (1) მედიატორს არ აქვს რაიმე პერსონალური დაინტერესება მედიაციის შედეგისადმი; (2) მედიატორი წარუძღვება პროცესს სამართლიანად და არც-ერთ მხარეს არ მიემხრობა;

აღსანიშნავია, რომ მედიაციის დროს დავის ბედის გადაწყვეტა და მოლაპარაკებების მსვლელობის კონტროლი სრულად მხარეების ხელშია მოქცეული⁴⁵². მედიატორი მიუკერძოებლად უნდა უძღვებოდეს პროცესს და არც-ერთ მხარეს არ უნდა აძლევდეს რაიმე სახის რჩევას ან მითითებას მოლაპარაკების ფარგლებში მიმდინარე დავასთან დაკავშირებით⁴⁵³.

მედიატორის ნეიტრალურობა, დამოუკიდებლობა და მიუკერძოებლობა წარმოადგენს მედიაციის მთავარ ხიბლს, იმ განმპირობებელ წინაპირობას, რაც განსაზღვრავს მედიაციისადმი საზოგადოების და მისი მომხმარებლების ნდობას. მედიატორი წარმოადგენს ნეიტრალურ პირს⁴⁵⁴, რომლისთვისაც მხარის კონკრეტული ინტერესები და შეთანხმების მიღწევის კონკრეტული პირობები არ არის მნიშვნელოვანი, სწორედ მედიატორის ნეიტრალიტეტი⁴⁵⁵ და მიუკერძოებლობა არის წინაპირობა მხარეების მიერ მედიაციის როგორც დავის ალტერნატიული საშუალების პრეფერენციისა დავის სხვა ფორმებთან შედარებით. მედიატორის ნეიტრალურობა⁴⁵⁶ მედიაციის მთავარ ქვაკუთხედს წარმოადგენს⁴⁵⁷. მედიატორისთვის მახასიათებელ აღნიშნულ თვისებასთან ასოცირდება ასევე მედიატორის დამოუკიდებლობის პრინციპი, რადგან მედიატორი თავის საქმიანობაში სრულად დამოუკიდებელია და რაიმე ფაქტორზე ან მით უფრო მედიაციის რომელიმე მხარეზე რაიმე სახის დამოკიდებულებაში ან მართვის ქვეშ არ უნდა მოექცეს⁴⁵⁸, ამაში მოიაზრება მათ შორის

---

452 von *Schubert M., Haase M.*, in Schiffer, J., *Schiedsverfahren und Mediation*, Carl-Heymanns Verlag, 2005, 261.

453 *Niedostadek A.*, (Hrsg) *Praxishandbuch Mediation*, Richard Boorberg Verlag, Stuttgart, 2010, 46.

454 *Wendenburg F.*, *Mediation –flexible Gestaltung innerhalb fester Strukturen*, *Zeitschrift für Konflikt-Management*, 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, Seiten 1-32, PVSt 47561, 37.

455 *Wendland M.*, *Mediation und Zivilprozess*, Mohr Siebeck, Tübingen, 2017, 171.

456 *Kracht S.*, *Rolle und Aufgabe des Mediators-Prinzipien der Mediation in Haft F.*, von Schlieffen K.G., *Handbuch Mediation*, C.H.BECK, München, 3 Auflage, 2016, 303.

457 *Margaret H.S.*, *The Blackwell Handbook of Mediation*, Blackwell Publishing, Great Britain, Oxford, 2006, 415.

458 *Kracht S.*, *Rolle und Aufgabe des Mediators-Prinzipien der Mediation in Haft F.*, von Schlieffen K.G., *Handbuch Mediation*, C.H.BECK, München, 3 Auflage, 2016, 304.

პიროვნული, ისევე ფინანსური დამოუკიდებლობის სტანდარტი. მედიაციაში სამართალი არ განიხილება და სამართალს მეორე ხარისხოვანი დატვირთვა ენიჭება, რადგან მედიატორი სამართლებრივ საკითხებზე მხარეებს არ აძლევს კონსულტაციას და არც სამართლებრივი კუთხით საკითხის გადაწყვეტა წარმოადგენს მედიატორის ფუნქციას მედიაციაში⁴⁵⁹.

მედიატორს რაიმე სახის ინტერესთა კონფლიქტი⁴⁶⁰ არ უნდა გააჩნდეს მხარეებისადმი, ისევე როგორც რაიმე სახის ფინანსური დაინტერესება არ უნდა ჰქონდეს დავის ამა თუ იმ შედეგით დასრულების კუთხით⁴⁶¹. თუმცა დოქტრინაში რიგ შემთხვევაში განარჩევენ აბსოლიტური და შედარებითი ინტერესთა კონფლიქტის შემთხვევებს⁴⁶². მედიატორს მხოლოდ ერთი ინტერესი ამოქმედებს, ეს არის კონფლიქტის ამონურვაში დაეხმაროს მოდავე მხარეებს⁴⁶³.

ამასთანავე, მნიშვნელოვანია მედიატორებს ჰქონდეთ უმნიშვლო რეპუტაცია და წარსული, რადგან ხშირად ადამიანების შესახებ იქმნება გარკვეული შთაბეჭდილება საზოგადოებაში, რისი შემდგომი დაძლევა ჭირს, შესაბამისად, მედიატორის წარსული

---

459 *Duve C., Eidenmuller H., Mediation in der Wirtschaft*, Verlag Dr.Otto Schmidt, Koln, 2011, 95.

460 *Andrews N., Andrews ---on Civil Processes, Arbitration&Mediation, Volume II, Intersentia, Cmabridge, 2013, 12.*

461 *Brown H., Marriott A., ADR: Principles and Practice, 3rd Ed, 2011, 24-075.*

462 აბსოლიტური ინტერესთა კონფლიქტის (absolute bar) დროს სახეზეა იმ სახის ფუნდამენტური წინაპირობები, რომლის დაძლევა შეუძლებელია, თუნდაც მხარეების სრული ინფორმირებულობისა და თანხმობის ხარჯზე ინტერესთა კონფლიქტის არსებობის შესახებ. მაგ: მედიატორს აღნიშნული საქმის შესახებ მედიაციის დაწყებამდე არ უნდა ჰქონდეს ერთ-ერთი მხარისათვის იურიდიული ან/და პროფესიული ან ჰქონდეს რაიმე სახის პირდაპირი ინტერესები ამ საქმის მიმდინარეობისადმი. მაშინ როდესაც შედარებითი ინტერესთა კონფლიქტის (relative bar) დროს მედიატორს შეუძლია პროცესში მონაწილეობა ორივე მხარის წინასწარი ინფორმირებულობისა და მხოლოდ მათგან თანხმობის მიღების საფუძველზე. მაგ: ისეთი შემთხვევა, როდესაც მედიატორი არის იურისტი და მისი ბიუროს თანამშრომელი ანხორციელებს ან ანხორციელებდა ერთ-ერთი მხარის წარმომადგენლობას ან უწევს კონსულტაციას სხვა რაიმე საკითხთან მიმართებაში, რომელიც არ არის დაკავშირებული მიმდინარე მედიაციის საკითხთა ჩამონათვალთან.

463 *Andrews N., Landbrecht Johannes, Schiedsverfahren und Mediation in England, C.H.BECK, Stampfli Verlag AG Bern, 2015, 202.*

და დადებითი რეპუტაცია⁴⁶⁴ ხელს უწყობთ მოდავე მხარეებს ენდონ მედიაციას და მედიატორს, მათ შორის უადვილდებათ მედიატორის შერჩევა საკუთარი საქმისთვის. ხშირია შემთხვევები, როდესაც მედიატორის შერჩევაში უშუალოდ მხარეა ჩართული და ის იღებს გადაწყვეტილებას, რა დროსაც მისთვის მედიატორის საზოგადოებრივი აღქმადობა გარკვეულ გავლენას ახდენს. ადვოკატის შემთხვევაში სიტუაცია ოდნავ განსხვავებულია, რადგან მას მეტი გამოცდილება აქვს დაგროვილი მედიაციაში, ხშირი შეხება უწევს მედიატორებთან და მათ შორის ამ გამოცდილებით იღებენ ადვოკატები გადაწყვეტილებას მედიატორის შერჩევის კუთხით.

მედიატორის მყარი პიროვნული მახასიათებელი და თვითდაჯერებულობა მნიშვნელოვანი ელემენტია მედიაციის პროცესის სწორად წარმართვისთვის, რადგან მედიატორს პროცესის მართვა და კონტროლი უწევს და ამისთვის მნიშვნელოვანია მან მოიპოვოს პატივისცემა მხარეებში, რის წინაპირობას მათ შორის მედიატორის პიროვნული თვისებები და თვითდაჯერებულობა თამაშობს დიდ როლს, თუ არა ეს პიროვნული თვისება, მედიატორს რეალურად შეიძლება გაუჭირდეს ორი დაპირისპირებული მხარის და მათი წარმომადგენლების როგორც ემოციური გამოხატულობის კონტროლი, ასევე მათი საქმიან გარემოში ჩართვა, კონსტრუქციულ სამუშაო ვითარების შექმნა.

მედიაცია მოითხოვს მედიატორის მხრიდან სხვადასხვა ბუნებრივი ტალანტის ქონას⁴⁶⁵, რა დროსაც მედიატორი გახდება წინაპირობა მხარეების ჩართულობით წარმატების მიღწევის.

---

464 *Filler E.*, *Commercial Mediation in Europe*, 2012, 123.

465 *Andrews N.*, *Andrews - on Civil Processes, Arbitration&Mediation*, Vol II, Intersentia, Cmabridge, 2013, 11.

IV. მედიაცია როგორც სტრუქტურირებული პროცესი

მედიაცია როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმი მძლავრად იკიდებს ფეხს საზოგადოებაში, კონფლიქტში მყოფი მხარეების მხრიდან მათ შორის არსებული კონფლიქტის გადაწყვეტის ეფექტურ საშუალებად. მომხმარებელს მედიაციით დავის გადაწყვეტა უშუალოდ სასამართლოსთვის მიმართვამდეც შეუძლია და ძალზედ მნიშვნელოვანია მედიაციის შესაძლებლობის ეფექტური მექანიზმი იყოს შემუშავებული უშუალოდ სასამართლო საქმისწარმოების პროცესში, როდესაც მხარეებს შეეთავაზებათ დავის ალტერნატიული საშუალებით დავის მცირე დროში და ფინანსურად კიდევ უფრო მომგებიანი მექანიზმით გადაწყვეტის შესაძლებლობა⁴⁶⁶.

სახელმწიფოები შიდა კანონმდებლობაში ცდილობენ ნათლად და ამომწურავად განერონ მედიაციის გამოყენების პროცედურები, რაც აბსოლიტურად ნებაყოფლობითი⁴⁶⁷ პროცესია, რათა სამართლის ძიებაში მყოფ ხალხს სახელმწიფოს მხრიდან შეეთავაზოთ სწორი, დროული, ნაკლებ ხარჯიანი და გაცილებით ეფექტური⁴⁶⁸ მექანიზმები საკუთარი უფლებების რეალიზაციის და ინტერესების დაკმაყოფილების⁴⁶⁹.

მედიაციის პროცესს მხარეების მხრიდან გადაწყვეტილების მიღების მშვიდობიანი გზა ახასიათებს, რაც მხარეთა კონსენსუსზე არის დამყარებული, ნაცვლად რაიმე ავტორიტარული ფორმით მათ ნებაზე გავლენის მოხდენისა; მხარეები მოქმედებენ საკუთარი მიხედულობის შესაბამისად და თავად არიან პასუხისმგებელი მიღებულ გადაწყვეტილებაზე და მის თანმდევ შედეგებზეც⁴⁷⁰.

466 *Cortes P.*, *The New Regulatory Framework for Consumer Dispute Resolution*, Oxford University Press, Oxford, 2016, 58, 59.

467 *Wendenburg F.*, *Der Schutz der schwächeren Partei in der Mediation*, Mohr Siebeck, Tübingen, 2013, 9.

468 *Kumar A.*, *Alternative Dispute Resolution System, Global and National Perspective*, K.K. Publications, 2016, 75.

469 *Cortes P.*, *The New Regulatory Framework for Consumer Dispute Resolution*, Oxford University Press, Oxford, 2016, 81.

470 *Wendenburg F.*, *Der Schutz der schwächeren Partei in der Mediation*, Mohr Siebeck, Tübingen, 2013, 38.

მედიაციის პროცესში როგორც მედიატორის ასევე ორივე მხარის მხრიდან პროცესის არსის კარგად ცოდნა მნიშვნელოვანია, რადგან როდესაც სამივე⁴⁷¹ მხარე სწორედ რომ შეთანხმების მიღწევის მიზნით მოქმედებს, ყველა თავისი როლის შესრულების ფორმატში, რა თქმა უნდა, შედეგი უფრო რეალური ხდება.

მკაცრად განერილი წესები იმისა, თუ მედიაცია როგორ იწყება არ არსებობს, ზოგი მედიატორი პრაქტიკაში მხარეებს ერთად კრიბავს არაფორმალურ ვითარებაში და აცნობს პირველად ინფორმაციას თუ რა პროცესის მონაწილენი არიან და რა მოლოდინები უნდა ჰქონდეთ მხარეებს მედიაციისგან და უშუალოდ მედიატორისგან, ზოგი მედიატორი კი ფორმალურ პროცესს მიყვება პირველივე შეხვედრიდან. მათ შორის მკაცრად განერილი სტანდარტი იმისა თუ რომელ მხარესთან უნდა მოახდინოს პირველი შეხვედრა მედიატორმა არ არსებობს, თუმცა ერთი ცალსახაა, რომ ყველა შემთვევაში მედიატორის ფუნქციაა მხარეებს თავი კომფორტულ გარემოში აგრძნობინოს⁴⁷².

მედიაციაში მედიატორი არის პროცესის დაგეგმარებაზე და გაძღოლაზე პასუხისმგებელი, მაშინ როდესაც შედეგის მიღწევაზე პასუხისმგებლნი არიან მხარეები⁴⁷³. დასაშვებია და მათ შორის ხშირია პრაქტიკაში, როდესაც მედიატორი ნაცვლად ორივე მხარის ერთად შეხვედრისა ინდივიდუალური შეხვედრით იწყებს ამა თუ იმ მხარესთან, როდესაც ხედავს გარკვეულ რისკს მხარეების ერთად შეკრებისა, რადგან დავის არსი და დატვირთვა ამის წინაპირობას იძლევა.

გასათვალისწინებელია, რომ ყველა მედიატორი დამოუკიდებელი და თავისუფალია იმაში თუ როგორ სტილს აირჩევს მედიაციის, ისევე როგორც როგორ დაგეგმავს მედიაციის პროცესის სტადიებს და თანმიმდევრობას, თუმცა ყველა შემთვევაში მან ამის შესახებ მხარეებს წინასწარ უნდა აცნობოს, რადგან პროცესის მონაწილეებს არ ჰქონდეთ პროცესისადმი გაუცხოება და სწორედ ჰქონდეთ შექმნილი მოლოდინები იმ ყველაფრის შესახ-

471 *Abramson H.I.*, *Mediation Representation*, 2nd Ed, Oxford University Press, Oxford, 2011, 8, 9.

472 *Chern C.*, *International Commercial Mediation*, Informa London, 2008, 93.

473 *Spencer D.*, *Principles of Dispute Resolution*, 2nd Edition, Thomson Reuters, 2016, 65.

ებ, რაშიც არიან ჩართულები და უნდა მიიღონ გადაწყვეტილება დავის დასრულების შესახებ⁴⁷⁴.

მედიაციის პროცესის სტადიების მკაცრად განერილი სავალდებულო თანმიმდევრობა კანონმდებლობაში არ გვაქვს⁴⁷⁵, თუმცა სტრუქტურირებული წარმოებაა, რომელსაც მედიატორი გეგმავს⁴⁷⁶. ლიტერატურაში და პრაქტიკაში ხშირად შევხვდებით სხვადასხვა სტადიებს⁴⁷⁷, რაც ამა თუ იმ ქვეყანაში მედიაციის ჩატარებას ახასიათებს. ყველა მედიატორი თავისუფალია დაგეგმარებაში, თუმცა მხარეებს ასევე ეძლევათ საშუალება თავად მიიღონ მონაწილეობა მედიაციის დაწყების შემდგომ სტადიების განსაზღვრასა და დაგეგმარებაში. აქვე ისიც გასათვალისწინებელი და აღსანიშნავია, რომ მედიაცია მხარეებს მათ შორის არსებული კონფლიქტის ნებისმიერ სტადიაზე შეუძლიათ (აბსოლიტურად ნებაყოფლობითი პროცესია, როგორც მისი ინიცირება, ასევე მასში მონაწილეობის მიღება⁴⁷⁸), როგორც სასამართლოსთვის მიმართვამდე, ასევე სასამართლოში ზეპირი სხდომების დანიშვნამდე⁴⁷⁹, ისევე როგორც მის შემდგომ, მთავარია რომ მხარეებს კარგად ესმოდეთ თუ რა შეუძლიათ მედიაციის ინიცირებით და რამდენად აქვთ შეთანხმების რეალური შესაძლებლობა ხელთ და ამ კუთხით უმნიშვნელოვანესია მედიაციაში

---

474 *Chern C.*, International Commercial Mediation, Informa London, 2008, 93.

475 *Spencer D., Brogan M.*, Mediation Law and Practice, Cambridge University Press, Cambridge, 2006, 49.

(მედიაციის პროცესის კლასიკური მოდელის აღქმა შემდეგია: მედიაციისთვის მომზადება; მედიატორის მისასალმებელი სიტყვა; მხარეთა ახსნა-განმარტებითი სიტყვა; კონფლიქტის მთავარი საკითხების და ინტერესების იდენტიფიცირება; მხარეების საერთო ინტერესების იდენტიფიცირება; კონფლიქტის გადაწყვეტის შესაძლო შეთანხმების ადრეული პირობების იდენტიფიცირება; ინდივიდუალური სესიები; საბოლოო ერთობლივი შეხვედრა; მედიაციის დასრულება შეთანხმების აქტზე ხელმოწერით ან მედიაციის პროცესის შეწყვეტა შეთანხმების მიუღწევლობის გამო)

476 *Wendenburg F.*, Der Schutz der schwächeren Partei in der Mediation, Mohr Siebeck, Tübingen, 2013, 9.

477 *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 59, 60.

478 *Schreiber A.*, Obligatorische Beratung und Mediation, Duncker&Humblot, Berlin, 2007, 36.

479 *von Maik B.*, Guterichter und Mediatoren im Wettbewerb, Duncker & Humblot, Berlin, 2015, 39, 40.

მონაწილე მხარეების წარმომადგენლის როლი და დანიშნულება, რომელმაც სწორი მოლოდინები უნდა შეუქმნას მხარეს, თავის მარწმუნებელს, როგორც მედიაციის პროცესის შესახებ, ასევე იმ შესაძლო განვითარების პერსპექტივების შესახებ, რაც მედიაციის პროცესში შეიძლება იქნეს მიღწეული.

მედიაციის დაწყების სტადიაზე კონფლიქტში მყოფი მხარეები აფორმებენ სამედიაციო შეთანხმებას⁴⁸⁰ მათ მიერ შერჩეულ მედიატორთან ან სამედიაციო ინსტიტუციასთან, რომელიც დავის გადაწყვეტის მიზნით გამოყოფს მედიატორს. აღნიშნულ შეთანხმებაში განწერილი უნდა იყოს ყველა ტექნიკური დეტალი მხარეებს და მედიატორს შორის, მათ შორის მედიაციასთან დაკავშირებული ხარჯების ჩათვლით. შეთანხმება ხშირ შემთხვევაში სრულად ასახავს მხარეების უფლებებს და ვალდებულებებს, პრინციპებს რაც მედიაციას ახასიათებს, ისევე როგორც იმ სტადიებს, რაც მედიაციაში მხარეებმა და მედიატორმა უნდა გაიარონ.

ევროპის ქვეყნებში სამედიაციო შეთანხმებისადმი სხვადასხვაგვარია მიდგომა, თუმცა ხშირ შემთხვევაში ეს გარიგება სახელშეკრულებო გარიგებათა რიცხვს მიეკუთვნება. აღსანიშნავია, რამდენიმე შემთხვევა, მაგალითად, ავსტრიაში აღნიშნული ხელშეკრულება ერთგვარ ჰიბრიდ ხელშეკრულებად არის მიჩნეული, კერძოდ, განიხილება მომსახურების ხელშეკრულებად, რომელსაც ახასიათებს შრომის ხელშეკრულების გარკვეული ნიშნები⁴⁸¹. ჰოლანდიის⁴⁸² მაგალითზე მსგავსი გარიგება დავალების ხელშეკრულების ნაირსახეობას წარმოადგენს, მაშინ როდესაც საბერძნეთს⁴⁸³ და ესპანეთში⁴⁸⁴ ცალსახად ნარდობის ხე-

480 *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 55.

481 *Roth M., Gherdane D.*, Mediation in Austria, in *Hopt/Steffek*, Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 284.

482 *Schmiedel L.*, Mediation in Netherlands in *Hopt/Steffek*, Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 727.

483 *Klamaris N., Chronopoulou C.G.*, Mediation in Greece in *Hopt/Steffek*, Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 597.

484 *Lopez M.L.V.*, Mediation in Spain, in *Hopt/Steffek*, Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 851.

ლშეკრულებათა კატეგორიას მიაკუთვნებენ. ევროპულ ქვეყნებს აქვთ ერთიანი ხედვა იმასთან დაკავშირებით, რომ მსგავსი ხელშეკრულების შესაბამისად მედიატორი პასუხისმგებელი პირია პროცესის ხელმძღვანელობაზე და არა დავის სავალდებულო სახით შეთანხმებით დასრულებაზე.

1. მომზადება

პირველი კონტაქტი მედიატორის მხარეებთან მათ პირველ შეხვედრაზე ხდება და სწორედ ეს არის ის სტადია, როდესაც მედიატორმა პირველი დადებითი შთაბეჭდილება უნდა შეუქმნას მხარეებს პროცესის და მისი პიროვნების შესახებ⁴⁸⁵, შეუქმნას მხარეებს კეთილგანწყობა და განცდა მისი მიუკერძოებლობისა და პროფესიონალიზმისა.

მრავალი კვლევა⁴⁸⁶ ჩატარებულა იმასთან დაკავშირებით თუ როგორ უნდა დასვას/განათავსოს მედიატორმა მხარეები, რათა ხელი შეუწყოს მხარეების მეტ ჩართულობას პროცესში და შექმნას შეთანხმების მიღწევის მათ შორის გარეგნული ფონი. აღნიშნული საკითხი მათ შორის მოითხოვს მედიატორის მხრიდან კარგ ფსიქოლოგიურ უნარებს, რათა ყველა კონკრეტულ დავაზე მხარეთა ემოციონალური და საქმიანი მიდგომის გათვალისწინებით სწორი გათვლა გააკეთოს, ისევე როგორც უშუალოდ პროცესის მსვლელობისას შეიძლება შერჩეული მიდგომის ცვლილების საჭიროებაც დაუდგეს მედიატორს, რისთვისაც ასევე უნდა იყოს მზად. ამ კუთხით ნიშანდობლივია მხარეთა წარმომადგენლის როლი, რომელმაც მედიაციის პროცესისთვის და მეტწილად პირველი შეხვედრისთვის სწორედ უნდა მოამზადოს თავისი მხარე, რათა ისედაც კონფლიქტურ სიტუაციაში მყოფი მხარე თავს გაუცხოებულად არ გრძნობდეს მისთვის უცხო პროცესში, არამედ პირიქით, ჰქონდეს განცდა იმისა, რომ მედიაცია მისთვის არ არის უცხო და წარმომადგენს იმ სახის პროცესს, რომელსაც თავად განკარგავს, რათა მიაღწიოს მისი კონკრეტული

---

485 *Chern C.*, *International Commercial Mediation*, Informa London, 2008, 122.

486 *Moore C.*, *The Mediation Process: Practical Strategies for Resolving Conflict*, 2nd Ed, San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1996.

კონფლიქტის ამონურვის ყველაზე სასურველ და პერსპექტიულ შედეგს, რაც შესაძლებელია რომ მიიღწეს მედიაციის გზით.

გავრცელებულია მიდგომა, როდესაც მხარეების განთავსება ხდება მრგვალი მაგიდის გარშემო, რაც ამცირებს გაუცხოების შეგრძნებას, ქმნის პროცესში უფრო ეფექტურად ჩართულობის ტექნიკურ ფონს და მხარეებს უჩენს განცდას თანაბრობისა, თუმცა რიგ შემთხვევაში შესაძლებელია მხარეების სხვადასხვა მაგიდასთან განთავსებაც. ამ ყველაფერზე მედიატორს წინასწარ უნდა ჰქონდეს ნაფიქრი და გადადგმული შესაბამისი ნაბიჯები, რაც უკვე შემდეგი სტადიის დაწყების წინაპირობა იქნება⁴⁸⁷.

ხშირია პრაქტიკაში, როდესაც მედიატორი მხარეებთან პირველად შეხვედრამდე მათ უგზავნის წერილობით კითხვარს⁴⁸⁸ მედიატორისთვის საინტერესო საკითხებზე და პირველად შეხვედრამდე ეცნობა რა კითხვარის შინაარსს, რომელზეც ივარაუდება, რომ მხარე საკუთარ წარმომადგენელთან ერთად მუშაობს და აბსოლიტურად გულწრფელ და ამომწურავ პასუხებს უგზავნის მედიატორს, იქმნის შთაბეჭდილებას თუ რასთან აქვს შემხებლობა პროცესის დაწყებამდე და რა მოლოდინები ან ინტერესები შეიძლება ჰქონდეთ მხარეებს, მათ შორის მედიატორისგან.

2. გახსნა - მედიატორისა და მხარის გახსნითი სიტყვა

მედიაციის პროცესი ტრადიციულად იწყება მედიატორის მისასალმებელი სიტყვით, რაც წარმოადგენს მედიაციის პროცესის პირველ ეტაპს, ეს ეტაპი ემსახურება მედიაციაში ჩართული ყველა მხარის უშუალოდ გაცნობას⁴⁸⁹, მედიატორის მიერ მხარეებში ნდობის მოპოვებას⁴⁹⁰ და სამუშაო ატმოსფეროს შექმნას, რა დროსაც როგორც მედიატორი ასევე მხარეები პირველად ვერბალურ კონტაქტს ახდენენ ერთმანეთთან. ამ ეტაპის

487 *Chern C.*, *International Commercial Mediation*, Informa London, 2008, 94.

488 *Prokop-Zischka A.*, Langer in Topel Elisabeth, Pritz Alfred, *Mediation in Osterreich, Die Kunst der Konsensfindung*, 2 Auflage, Lexis Nexis Verlag, Wien, 2005, 30.

489 *Nelson M.R.*, *Nelson on ADR*, Thomson Carswell, 2003, 99.

490 *Nolting H.*, *Mediatoren-vertrage*, Centrale fur Mediation Verlag, 2003, 15.

მთავარი მიზანი მხარეებისთვის მედიაციის შესახებ სრული ინფორმაციის მიწოდება⁴⁹¹ და მხარეებთან ნდობაში შესვლა, მხარეების ერთმანეთისადმი კონსტრუქციულად განწყობის წინაპირობების შექმნაა მედიატორის მხრიდან⁴⁹². მედიატორი ამ ეტაპზე კიდევ ერთხელ იდასტურებს მხარეების პოზიციას მისი მედიატორად შერჩევის თაობაზე⁴⁹³, მხარეების პროცესში ნებაყოფლობით ჩართვის თაობაზე⁴⁹⁴, ასევე მხარეების ჩართულობით არკვევს შესაძლო ინტერესთა კონფლიქტის⁴⁹⁵ შესაძლებლობას მასსა და მხარეებს შორის⁴⁹⁶, რა დროსაც მხარეებს აქვთ სრული შესაძლებლობა და უფლება მოახდინონ მედიატორის აცილება, რის შემდგომ მხარეებს აწვდის სრულ და ამომწურავ ინფორმაციას⁴⁹⁷ მედიაციის მნიშვნელობაზე, მიზანზე, პრინციპების, სტადიების და მოსალოდნელი ქმედებების შესახებ⁴⁹⁸, მედიატორის როლზე⁴⁹⁹ და მედიაციის პროცესის დანიშნულებაზე, იმ ყველაფერზე, რაც ამ კონკრეტულ მედიაციაში არის დაგეგმილი მისი მხრიდან, ისევე როგორც ითანხმებს მხარეებს კონსტრუქციულ ურთიერთდამოკიდებულებაზე მისდამი და ერთმანეთის მიმართ რა დროსაც ხაზს უსვამს პროცესის კონფიდენციალურ ხასიათს⁵⁰⁰. მედიატორის მხრიდან მსგავსი სრული და ამომწურავი ინფორმაციის მიწოდება ემსახურება მნიშვნელოვან მიზანს, რათა მხარეებს ჰქონდეთ შესაძლებლობა ინფორმაციული გა-

---

491 *Blake S., Browne J., Sime S.*, The Jackson ADR Handbook, 2nd Ed, Oxford University Press, Oxford, 2016, 198.

492 *Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D.*, Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 293.

493 *Chern C.*, International Commercial Mediation, Informa London, 2008, 94.

494 *Stoldt M.*, Verfahren und Ablauf der Mediation in Hinrichs U., Praxishandbuch Mediationsgesetz, Verlag Walter de Gruyter, Berlin, 2014, 109.

495 *Kerim B.*, Dispute Resolution Mechanisms in Merger and Acquisition Transactions, Legal, 2016, 69.

496 *Golann D.*, Mediating Legal Disputes, American Bar Association, Chicago, 2009, 36.

497 *Buhring-Uhle C., Kirchhoff L., Scherer G.*, Arbitration and Mediation in International Business, Kluwer Law International, 2006, 181.

498 *Fuchshuber C.*, Mediation im Zivilrecht, Lexis Nexis, ARD Orac, Wien, 2004, 12.

499 *Trams K.*, Die Mediationsvereinbarung-eine vertragsrechtliche Analyse, Tectum Verlag, 2008, 19.

500 *Partridge M.V.B.*, Alternative Dispute Resplution, Oxford University Press, Oxford, 2009, 91.

დანყვეტილება მიიღონ მედიაციის პროცესში⁵⁰¹. ეს არის ეტაპი, როდესაც მხარეებს ეძლევათ შესაძლებლობა ყველა მათთვის საინტერესო საკითხზე პროცესის მიმდინარეობის შესახებ, საკუთარი უფლებების და მოვალეობების შესახებ⁵⁰², ისევე როგორც შინაარსობრივ საკითხზე დასვან კითხვები და მიიღონ ამომწურავი პასუხები მედიატორისგან⁵⁰³, მათ შორის შეიტყონ მეტი მედიატორის პიროვნების შესახებ, რადგან მედიატორს აქვს პირველი საშუალება გაეცნოს და გააცნოს საკუთარი თავი მხარეებს, რაც მხარეებში ნდობის მოპოვებაში ეხმარება პროცესის წარმმართველს⁵⁰⁴. ეს არის ეტაპი, როდესაც მხარეებს აქვთ შესაძლებლობა მიიღონ ნათელი და სრული სურათი მედიაციის შესახებ და შეიქმნან პირველადი შთაბეჭდილება, რაც ხშირ შემთხვევაში დიდ წილად განმსაზღვრელია მათი შემდგომი აღქმის და მიდგომის მედიაციის პროცესისადმი⁵⁰⁵.

როდესაც მხარეებს აქვთ სრული ინფორმაცია⁵⁰⁶ იმის შესახებ თუ რა წესით და რა პროცესის მონაწილეები ხდებიან, მათ მეტად აქვთ გააზრებული თუ როგორ უნდა იმოქმედონ მათთვის სასარგებლო საბოლოო შედეგის მისაღებად, რაშიც მათ შორის უნდა გამოიყენონ მედიატორი.

მედიატორს კარგად უნდა ესმოდეს, რომ პირველადი კონტაქტის დროს მან უნდა შექმნას ის წინაპრიობა, რომ მოიპოვოს⁵⁰⁷ მხარეების ნდობა და კეთილგანწყობა. მედიატორის უშუალო და ნეიტრალური მიდგომა დავის საკითხისადმი და ორივე მხარეებისადმი განაპირობებს მოდავე მხარეების კეთილგანწყობას მედიატორისადმი⁵⁰⁸. მედიატორს ყოველთვის კარგად უნდა

---

501 *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 61.

502 *Von Barga J.M.*, Gerichtsinterne Mediation, Mohr Siebeck, 2008, 45.

503 *Spencer D.*, Principles of Dispute Resolution, 2nd Edition, Thomson Reuters, 2016, 65.

504 *Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D.*, Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 293.

505 *Krabbe H.*, Werkstattbericht – Hochstrittige Parteien in der Mediation, 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, Seiten PVSt 47561, 59.

506 *Roberts M.*, Mediation in Family Disputes, Ashgate, 2014, 38.

507 *Kovach K.K.*, Mediation: Principles and Practice, 2004, 158, 159.

508 *Kaiser P., Gabler A.M.*, Prozessqualität und Langzeiteffekte in der Mediation, Zeitschrift für Konflikt-Management, Verlag Otto Schmidt, Köln, Heft 6/2014, 181.

ესმოდეს ის თუ რას ამბობენ და რას გულისხმობენ ნათქვამში მხარეები, რისთვისაც მედიატორი ხშირად უნდა იყენებდეს ე.წ. „სარკის“ პრინციპს⁵⁰⁹, როდესაც მხარეს უმეორებს მის ნათქვამს და ეკითხება თუ რამდენად გაიგო ის, რაც მხარემ თქვა და ასევე ახსნევენებს მხარეს თუ რა იგულისხმა ამა თუ იმ დაფიქსირებულ პოზიციაში, ამ ტექნიკის გამოყენება ეხმარება მედიატორს მოიპოვოს მხარის ნდობა და მეორე მხრივ, გამორიცხოს რაიმე გაუგებრობა ან ფაქტების და ინტერესების არასწორედ აღქმა⁵¹⁰.

უპრიანია მედიატორის მხრიდან მხარეებთან პირველადი შეხვედრისას ზეპირი საუბრით განახორციელოს მედიატორმა კონტაქტი ვიდრე წაუკითხოს მხარეებს ტექნიკური რეგლამენტი, რადგან პარალელურად ექნება საშუალება დაამყაროს მათთან თვალის კონტაქტი და შეისწავლოს მხარეების ფსიქოლოგიური უკუგება მიმდინარე პროცესისადმი. გასათვალისწინებელია ის გარემოება, რომ მედიატორში მხარეები რიგ შემთხვევაში შეიძლება საერთოდ არ იყვნენ წარმომადგენლით წარმოდგენილი ან წარმომადგენელი არ იყოს იურისტი და მხარეებს რეალურად არ გააჩნდეთ ცოდნა მედიატორის პროცესუალური ნაწილის შესახებ და რა თქმა უნდა მედიატორი რჩება ის ერთადერთი რგოლი ვინც მათ ინფორმაცია უნდა მიაწოდოს⁵¹¹.

ახსნა-განმარტების სტადია ორ ძირითად მიზანს ემსახურება⁵¹², ერთი, რომ მედიატორს მიენოდოს უშუალოდ მხარეებისგან ინფორმაცია მათი ურთიერთობის, არსებული დავის მხარეების

509 *Wode M., Rabe C.S., Mediation, Springer, Berlin, 2014, 64.*

510 *Glasl F., Methoden der Mediation in Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D., Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 306.*

(მედიატორს წარმართვას ახასიათებს რამდენიმე ძირითადი მეთოდი, რაც მედიატორს ეხმარება ერთი მხრივ იქონიოს მუდმივი კავშირი მხარეებთან, მეორე მხრივ, ეხმარება მოიპოვოს ნდობა მხარეებში და შესაძლოა მხრივ, ხელს უწყობს კარგად გაერკვეს სიტუაციაში და არ დაუშვას, რაიმე ფაქტების არასწორედ აღქმა ან მხარეებს შორის მისკომუნიკაცია, კერძოდ: ა. კარგად აპრობირებული მეთოდია მხარეებისთვის ღია და დახურული კითხვების დასმა; ბ. მხარის მიერ ნათქვამის პერეფრაზირება და მხარის დამონმება პერეფრაზის დროს, რომ სწორედ ხდება მისი ნათქვამის აღქმა; გ. სარკის მეთოდი;)

511 <www.mediationinlaw.org>.[15.05.2018]

512 *Chern C., International Commercial Mediation, Informa London, 2008, 95.*

განსხვავებული პოზიციების⁵¹³ შესახებ, რაც ძალზედ მნიშვნელოვანი სტადიაა, რადგან მხარეებს ეძლევათ საშუალება მედიატორს, პირს რომელმაც უნდა შეათანხმოს დაპირისპირებული მხარეები, ჰქონდეს სრული ინფორმაცია დაპირისპირების პრესტორიის და არსებული მდგომარეობის შესახებ; ამ დროს მედიატორს ეძლევა საშუალება ე.წ. ფაქტების დადგენა⁵¹⁴ მოახდინოს (fact-finding stage), ანუ დავაში არსებული ფაქტების შესახებ ორივე მხარისგან მოისმინოს პოზიცია, ისევე როგორც შეითანხმოს მხარეები იმ ფაქტების ჩამონათვალზე, რასაც ჰქონია ადგილი კონფლიქტის ინიცირებამდე; ისევე როგორც მხარეებს ეძლევათ შესაძლებლობა სავარაუდო გაუცხოების ფონზე დასხდნენ ერთად მრგვალი მაგიდის გარშემო და იგრძნონ, რომ არიან შეთანხმების მიღწევის პროცესში ჩართულები, რითაც ფსიქოლოგიურად აანალიზებენ რომ დაპირისპირება დაძლეულია, საჭიროა მხოლოდ ურთიერთმისაღები პირობების შემუშავება, რითაც ოფიციალურად დასრულდება კიდეც დავა. ეს არის ეტაპი, როდესაც ორივე მხარეს თანაბრად ეძლევა იმის საშუალება მედიატორის და მხარის წინაშე დააფიქსიროს საკუთარი პოზიციები დავის შესახებ და შესთავაზოს თავისებური ხედვა შეთანხმების მიღწევის მიზნით მეორე მხარეს⁵¹⁵.

მხარის ახსნა-განმარტებითი სიტყვა უპრიანია არ იყოს ვრცელი და არ იმეორებდეს სარჩელის შინაარსს, არამედ იყოს მოკლე და კომპაქტური, რომელიც მოიცავს მხარის ძირითად არგუმენტებს მორიგების პერსპექტივაზე კონკრეტული მინიშნებით⁵¹⁶. ასევე მნიშვნელოვანია, რომ ახსნა განმარტების გაკეთებისას ის მხარე, რომელიც მეორე იქნება განმარტებების გაკეთებისას არ დაიწყოს⁵¹⁷ თავის სიტყვაში პირველი გამომსვლელის მიერ დაფიქსირებული პოზიციების შეფასება და ქილიკი, არამედ წარმოადგინოს მხოლოდ საკუთარი ხედვა არსებულ დავასთან მი-

513 *Nolting H.*, *Mediatoren-vertrage*, Centrale fur Mediation Verlag, 2003, 15.

514 *Buhring-Uhle C., Kirchhoff L., Scherer G.*, *Arbitration and Mediation in International Business*, Kluwer Law International, 2006, 181.

515 *Trams K.*, *Die Mediationsvereinbarung-eine vertragsrechtliche Analyse*, Tectum Verlag, 2008, 19.

516 *Hollander J.*, *Mediation for Civil Litigators*, Irwin Law Inc, 2013, 37.

517 *Nelson M.R.*, *Nelson on ADR*, Thomson Carswell, 2003, 101.

მართებაში და დააფიქსიროს მორიგების კუთხით მოსაზრებები, აღნიშნულის მხარეთათვის განმარტება ერთი მხრივ, მედიატორის ფუნქციაა, თუმცა მეორე მხრივ, წარმომადგენლით მონაწილე მხარეს ადვოკატი ამზადებს წინასწარ.

მედიაციაციის უპირატესობა იმაში მდგომარეობს, რომ მხარეებს თავად აქვთ საშუალება ყოველგვარი სამართლებრივი მნიშვნელობის ტერმინების და დატვირთვის გარეშე ესაუბრონ ერთმანეთს, რაც სასამართლოში ხშირ შემთხვევაში არ ხდება, და მარტივი წინადადებებით და სიტყვებით⁵¹⁸ (სიტყვებს, რომელთაც აქვთ მარტივი ახსნა და შეიძლება ყოველთვის მხარეების მიერ იქნეს ერთმანეთისთვის ლინგვისტურად განმარტებული), რაც ორივე მხარისთვის არის აღქმადი ეცადონ მიაღწიონ შეთანხმებას, რა დროსაც ერთმანეთთან გაცვლილი შეთავაზებების სიტყვითი მნიშვნელობის უკან სამართლებრივი დატვირთვა, როგორც წესი პირველად ეტაპზე არ იკვეთება.

ამ ეტაპს სხვა მრავალი დადებითი მხარეც გააჩნია, მათ შორის ის რომ უშუალოდ ეძლევათ მხარეებს საშუალება ხანგრძლივი დაპირისპირების ფონზე დაამყარონ პირველადი კონტაქტი ერთმანეთთან, ისევე როგორც დარწმუნდნენ რომ კონფლიქტი დაძლევადია თუ გარკვეულ დათმობაზე შეძლებენ ნასვლას. მათ შორის მედიატორს ეძლევა საშუალება შეადგინოს და შეუთანხმოს მხარეებს დღის წესრიგი⁵¹⁹ მედიაციის პროცესის მსვლელობისა, რითაც მედიატორი ფაქტობრივ სადავეებს პროცესის მართვისა ხელთ იღებს და მხარეებს ითანხმებს დღის წესრიგით გათვალისწინებულ თანმიმდევრობაზე, თუმცა დღის წესრიგი პირველად კონტაქტამდეც⁵²⁰ შეიძლება იქნეს შემუშავებული და შეხვედრამდე მხარეებთან კომუნიცირებული, რაც ასევე დანერგული პრაქტიკაა, განსაკუთრებით რთულ კომერციულ დავებში, რომელიც რამდენიმე შეხვედრის საჭიროებას მოითხოვს. მედიაციის შესახებ ჩატარებულ არაერთ კვლევაში მოდავე მხარეებს

---

518 *Lee R.T., Mouritsen C.S., Judging Ordinary Meaning, The Yale Law Journal, Volume 127, #4, New Haven, Connecticut, February 2018, 795.*

519 *Chern C., International Commercial Mediation, Informa London, 2008, 100.*

520 *Buhring-Uhle C., Kirchhoff L., Scherer G., Arbitration and Mediation in International Business, Kluwer Law International, 2006, 180, 181.*

დაუფიქსირებიათ პოზიცია, რომ პირველადი⁵²¹ შეხვედრა მეორე მხარესთან, რომელთანაც კონფლიქტში იმყოფებიან და დიდი ხნის მანძილზე არ ჰქონიათ უშუალო კონტაქტი, როგორც წესი ძირს და უქმნის მხარეს ურთიერთობის დაწყების სირთულეს, თუმცა მედიატორის მხრიდან პროცესის სწორი ფასილიტაციის შემთხვევაში ეს პრობლემა როგორც წესი დროულად აღმოფხვრილა.

მედიაციის ამ ეტაპის დაგეგმარებას ახდენს მხარის ადვოკატი და მიზანშეწონილია მან ქვემოთ საკითხებს დაუთმოს ყურადღება⁵²²:

ა) ადვოკატმა უნდა გაანალიზოს რა კატეგორიის დავაზე მიმდინარეობს მედიაცია და გაითვალისწინოს თავისი მხარის პიროვნება, ემოციური მდგრადობა მათ შორის.

ბ) ადვოკატმა კარგად უნდა დაგეგმოს თუ რა ფორმით და დოზით მოახდენს ან თუ საერთოდ მოახდენს კლიენტის ჩართულობას ახსნა-განმარტების გაკეთების პროცესში. მიაქციოს ყურადღება იმას თუ კლიენტის სახე რა კუთხით სჯობს პირველად შემხებლობაში დაანახოს მეორე მხარეს.

გ) მოამზადოს პრეზენტაცია და გააცნოს კლიენტს, ისევე როგორც იმსჯელოს მისი ჩართულობის შესახებ ახსნა-განმარტებით სიტყვაში.

უშუალოდ მხარის მიერ ახსნა-განმარტებითი სიტყვის გაკეთებას აქვს თავისი დადებითი მხარეები, კერძოდ:

- მხარის მიერ პირველივე სტადიიდან პოზიციის ფიქსაცია აღიქმება, როგორც ნიშანი იმისა, რომ მხარე უშუალოდ და აქტიურად იქნება ჩართული მედიაციაში, რაც სასიკეთო მინიშნებაა იმისა, რომ მხარე მზად არის საკითხის შეთანხმებით დასრულებისა⁵²³.
- მხარეების ჩართულობა უზრუნველყოფს პროცესის სამ-

---

521 *Trams K.*, Die Mediationsvereinbarung-eine vertragsrechtliche Analyse, Tectum Verlag, 2008, 19.

522 *Hollander J.*, Mediation for Civil Litigators, Irwin Law Inc, 2013, 40, 41.

523 ადვოკატის გადმოსახედიდან: ეს ადვოკატის მიერ შემუშავებული სტრატეგიაა, ხოლო უშუალოდ მისი როლი მედიაციის პროცესში არაერთხელ იქნება წინა პლანზე წამოწეული, რაც ყველა ადვოკატს კარგად ესმის და მოეხსენება.

ართლებრივი ჟარგონისგან დაცვლას და მხარეებს აძლევს საშუალებას თავად ახსნან და დაახასიათონ დავა საკუთარი სიტყვებით და შეფასებით, რასთან აქვთ შემხებლობა და რა ჰგონიათ ხდება მათ შორის.

- მხარეების უშუალო ჩართულობა არის პირდაპირი სიგნალი ერთმანეთის მიმართ, რომ ღია და მზად არიან გადალახონ წინააღმდეგობები და აწარმოონ პირდაპირი დიალოგი, რაც როგორც წესი შედეგის მომტანია მედიაციაში.

შეიძლება ითქვას, რომ რიგ შემთხვევაში, როდესაც მხარეები კვალიფიციური წარმომადგენლით არ მონაწილეობენ მედიაციაში, მათი რეალური ჩართულობის კოეფიციენტი დაბალია, რადგან ვერ ახერხებენ იმ მთავარი გზავნილის სწორედ ფორმულირებას და დაფიქსირებას, რაც მათ ინტერესებს უნდა ემსახურებოდეს, ისევე როგორც ხშირია მათ შორის წარმომადგენლების ჩართულობით მიმდინარე მედიაციაშიც, როდესაც წარმომადგენლები ირჩევენ სტრატეგიას და ფორმალური პოზიციების დაფიქსირებით იფარგლებიან ახსნა-განმარტების სტადიაზე და მხოლოდ ისედაც მეორე მხარისთვის ცნობილ ინფორმაციას აფიქსირებენ, ელოდებიან რა მედიატორთან დამოუკიდებელ შეხვედრას, როდესაც რეალურ ინტერესებს და შესაძლო შეთანხმების ფორმულას დააფიქსირებენ. ერთობლივი შეხვედრის დროს მნიშვნელოვანია მხარეებმა არ მოახდინონ იმ სახის მიმართვების და შეფასებების⁵²⁴ განხორციელება ერთმანეთის და ფაქტების მიმართ, რაც დამატებით დაძაბულობას და დაპირისპირებას გამოიწვევს. ეს ერთი მხრივ, მედიატორის მხრიდან სწორედ დასაგეგმია, თუმცა მეორე მხრივ, მხარეთა სწორ პოზიციონირებას ამ კუთხით უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება.

---

524 *Chern C.*, *International Commercial Mediation*, Informa London, 2008, 104.

3. ინტერესების გამოკვლევა

მედიაციის პროცესისათვის მნიშვნელოვანია როგორც მედიატორს ესმოდეს დავის მხარეების რეალური ინტერესები და მიზნები, ასევე მოდავე მხარეებს ჰქონდეთ სწორი წარმოდგენა საკუთარი და მეორე მხარის ინტერესებზე და მიზნებზე.

მედიაცია წარმოადგენს მოლაპარაკების ერთგვარ ფორმას, რადროსაც თითოეულ მხარეს უნდა ჰქონდეს ნათელი და სრული პოზიცია ჩამოყალიბებული საკუთარ მიზნებზე და მის საფუძვლებზე, ისევე როგორც უნდა შეიქმნას საკუთარი ხედვა მეორე მხარის მიზნებსა და გეგმებზე; ამის შემგომ შეძლებს თითოეული მხარე დაასკვნას, თუ რას შეიძლება მეორე მხარე ფიქრობდეს მათ დასახულ გეგმებზე, რის მიღწევასაც ცდილობენ მედიაციაში⁵²⁵.

მნიშვნელოვანია, რათა მედიაციის მსვლელობისას მხარეებმა მოახდინონ საკუთარი ინტერესების შესახებ მედიატორის სისტემატიური ინფორმირება, რადგან პროცესის მანძილზე, იმის და მიხედვით, თუ როგორ იცვლება მხარეების პოზიციები, ავტომატურად ტრანსფორმირდება მათი ინტერესები და მიზნები⁵²⁶, რის შესახებ მედიატორი მხარეებმა საქმის კურსში უნდა ამყოფონ, რათა მედიატორმა შეძლოს შესაბამისი და ადეკვატური საჭიროებებით პროცესის დაგეგმარება⁵²⁷. ხშირია როდესაც მხარეები მედიაციას ერთი კონკრეტული გაჟღერებული ინტერესით იწყებენ და მათ შორის აღნიშნულ პოზიციას უფიქსირე-

---

525 *Chern C., The Commercial Mediator's Handbook, informa Law from Routledge, New York, 2015, 72, 73.*

526 აღნიშნულს როგორც წესი მედიატორი უნდა აკონტროლებდეს; ხშირია როდესაც ამა თუ იმ სიახლის ან პოზიციის დაფიქსირების შემდგომ მედიატორი ეკითხება მეორე მხარეს: „რას ფიქრობთ, რადმენად შეიძლება ამან იმოქმედოს თქვენს პოზიციაზე?“ „როგორი იქნება თქვენი მიდგომა აღნიშნულისადმი?“, რაც ავტომატურად აძლევს მედიატორს საშუალებას აკონტროლოს მხარის პოზიცია და მუდმივად იცოდეს თუ რას წარმოადგენს მხარის ინტერესი და მიზნები მედიაციაში.

მნიშვნელოვანია, რათა მედიატორს არ გამორჩეს პროცესის მსვლელობისას განვითარებული მოვლენები, რამაც შეიძლება მნიშვნელოვნად იმოქმედოს მხარის პოზიციის ჩამოყალიბებაზე.

527 *Chern C., The Commercial Mediator's Handbook, informa Law from Routledge, New York, 2015, 73.*

ბენ მედიატორს, თუმცა ამ უკანასკნელს ის ფუნქციაც გააჩნია, გაერკვეს იმაში თუ რამდენად არის მხარის მიერ დემონსტრირებული ღია ინტერესი მხარის რეალური ინტერესი, უფრო მეტიც მედიატორზეა დამოკიდებული თუ რამდენად შეძლებს მხარის ნდობის მოპოვებას, რათა დავის მონაწილე მხარე/მხარეები თავად გაენდნონ მედიატორს და ამცნონ დავის შეთანხმებით დასრულების კონკრეტული ხედვა მხარის გადმოსახედიდან⁵²⁸.

ამ ყოველივეს მხარის წარმომადგენელი უნდა აანალიზებდეს და მათ შორის პროცესის კოორდინაციას ანხორციელებდეს, რათა შესაფერისი დრო და მომენტი იქნეს შერჩეული, რათა მხარის რეალური ინტერესი დააფიქსიროს მხარემ მედიატორის წინაშე, ამ კუთხით მხარე მედიაციის სხვადასხვა ეტაპებს უნდა სწორედ იყენებდეს, რა დროსაც თავად მხარეს ეძლევა საშუალება გამოიკვლიოს მეორე მხარის რეალური ინტერესები, ხოლო მედიატორს კი ორივე მხარის ინტერესის დადგენაში ეხმარება; მედიაცია ხომ ინტერესებზე მორგებული მოლაპარაკების წარმოების პროცესია.

4. მოლაპარაკების პროცესი მედიაციაში

როგორც ზემოთ აღინიშნა მედიაცია მხარეთა ინტერესებზე ორიენტირებულ მოლაპარაკებას წარმოადგენს და შესაბამისად ძალზედ მნიშვნელოვანია, რათა მედიატორს გააჩნდეს ერთი მხრივ, კარგი ცოდნა მოლაპარაკებების წარმოების ხელოვნების შესახებ და მეორე მხრივ, პრაქტიკული გამოცდილება და უნარები მოლაპარაკების წარმოების, ისევე როგორც თავად მხარეებს, თუმცა როდესაც მხარეზეა საუბარი დოქტრინისეულად, ძირითად შემთხვევებში, მათ წარმომადგენელზე კეთდება აქცენტი⁵²⁹.

მედიაციის მიზნებისათვის მხარეებს მუდამ უნდა ახსოვდეთ, რომ თითქმის გამორიცხულია შემთხვევები, როდესაც პროცე-

---

528 *Chern C.*, *The Commercial Mediator's Handbook*, informa Law from Routledge, New York, 2015, 86.

529 *Chern C.*, *The Commercial Mediator's Handbook*, informa Law from Routledge, New York, 2015, 88.

სის ინიცირების სტადიაზე ორივე მხარე იმ პირობით მოდიოდეს მოლაპარაკებათა მაგიდასთან, რაც შეთანხმების ტოლფასი იქნებოდა⁵³⁰, მაშინ არც მედიატორის საჭიროება დადგებოდა დღის წესრიგში, არამედ სახეზე არის მოცემულობა, როდესაც ორივე მხარეს აქვს ინტერესი დავის შეთანხმებით დასრულები-სა, რაშიც ესაჭიროება მესამე ნეიტრალური მხარის - მედიატო-რის ჩართულობით, ორი - დასაწყისში დაშორებული პოზიციის დაახლოება, რის საშუალებას იძლევა კიდევ მედიაციის პროცე-სი, თუმცა იმ დათქმით, რომ ყველა მხარეს, მედიატორის ჩათვ-ლით, გააზრებული აქვს და ესმის ის როლი და ფუნქცია, რაც ამ პროცესში მათ აკისრიათ.

მედიაციაში შეთანხმების მიღწევისთვის მნიშვნელოვანია, რათა მოლაპარაკების პროცესში ორივე მხარე იყოს ჩართული, ორიენ-ტირებული იყვნენ არსებული კონფლიქტის ამონურვაზე და ამ ყვალაფერს თავისთავად უნდა ხელმძღვანელობდეს მედიატო-რი, რომელიც უნდა უზრუნველყოფდეს მხარეთა მოლაპარა-კებათა პროცესით დაინტერესებას, რა დროსაც შეთანხმების შესახებ და მის შინაარსთან დაკავშირებით საბოლოო გადაწყვე-ტილებას მხარეები იღებენ.

5. შეთანხმება და მისი აღსრულება

როგორც წესი ინდივიდუალური შეხვედრების ბოლოს, რამაც შესაძლოა საკმაო დრო წაიღოს, რადგან სწორედ ამ დროს ხდება ძირითადი პირობების შესახებ მხარეების მუშაობა და შეჯერება პოზიციების, მედიატორი ახდენს მხარეებთან შემაჯამებელი შეხვედრის გამართვას⁵³¹, რა დროსაც მედიატორი იმის და მიხ-ედვით თუ რა შედეგი აქვთ მხარეებს პროცესის დასასრულს აჯამებს პროცესს, ან დამატებით დროს აძლევს მხარეებს შე-თანხმებისთვის, თუ ამის საჭიროება დგას და მხარეების მხრი-დან ფიქსირდება ასეთი ნება, ან წყვეტს⁵³² მედიაციის პროცესს,

530 *Chern C.*, *The Commercial Mediator's Handbook*, informa Law from Routledge, New York, 2015, 89.

531 *Buhring-Uhle G, Kirchhoff L., Scherer G.*, *Arbitration and Mediation in International Business*, Kluwer Law International, 2006, 183.

532 *Fuchshuber C.*, *Mediation im Zivilrecht*, Lexis Nexis, ARD Orac, Wien, 2004, 14.

თუ გაგრძელების პერსპექტივას ვერცერთი მხარე ვერ ხედავს, რა დროსაც რაიმე დასაბუთებული გადანყვეტილების დაწერის ვალდებულება მედიატორს არ აკისრია⁵³³, ან საუკეთესო შემთხვევაში, როდესაც სახეზეა მხარეებს შორის მიღწეული შეთანხმება ავალებს მხარეებს, მათ წარმომადგენლებს, როგორც წესი, ასეთის არსებობის შემთხვევაში, შეადგინონ შეთანხმების პროექტი, რომელსაც დამატებით ორივე მხარე გაეცნობა და მოანერგენ ხელს. მნიშვნელოვანია, რათა მხარეებმა შეთანხმების მიღწევის შემთხვევაში ყველა საკითხი განერონ, რათა სრულად აღმოიფხვრას მათ შორის კონფლიქტი და არ დარჩეს რაიმე გაურკვეველი, რომ გამოირიცხოს შემდგომში რაიმე სახის დამატებითი კონფლიქტის წარმოშობა⁵³⁴; მედიატორი უნდა დარწმუნდეს, რომ ორივე მხარეს ნათლად ესმის თუ რაზე თანხმდება და გააზრებული აქვს შეთანხმების შემდგომი შედეგები და მნიშვნელობა⁵³⁵. მნიშვნელოვანია, რათა შეთანხმება პასუხობდეს სამართლიანობის სტანდარტს⁵³⁶, რათა მედიაციისადმი ნდობა და ინტერესი არ შენელდეს მის მომხმარებლებში.

სხვა ეტაპებისგან განსხვავებით⁵³⁷ ამ სტადიაზე ყველაზე მეტად საჭირო არის კვალიფიციური იურისტის წარმომადგენლობა, რადგან რეალურად დგება მხარეებს შორის შეთანხმება, რომელიც ერთი მხრივ, რა თქმა უნდა მხარეთა ნებას გამოხატავს თუმცა მეორე მხრივ, ის უნდა მოექცეს სამართლებრივ რეგულირებაში, რათა მათ შორის შედგეს როგორც აღსრულებადი აქტი სამართლებრივი პერსპექტივიდან და მათ შორის შესაძლებელი იყოს მისი სასამართლოს მხრიდან დამტკიცება⁵³⁸, ხოლო იმის

---

533 *Lambert L.*, in *Klowait Jurgen, Gläßer Ulla, MediationsGesetz, Handkommentar, Nomos Kommentar, Nomos, Baden-Baden*, 2014, 331.

534 *Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D.*, *Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden*, 2017, 301.

535 *Greger R., Unberath H., Steffek F.*, *Recht der alternativen Konfliktlösung, 2.Auflage, C.H.BECK, München*, 2016, 122.

536 *ჩიტაშვილი ნ.*, სამართლიანი შეთანხმება, როგორც მედიაციის ეთიკური ურღვევობის საფუძველი, ნელინდეული, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 2016, 13.

537 *Von Bargen J.M.*, *Gerichtsinterne Mediation*, Mohr Siebeck, 2008, 46.

538 *Niedostadek A.*, (Hrsg) *Praxishandbuch Mediation*, Richard Boorberg Verlag, Stuttgart, 2010, 44.

გათვალისწინებით, რომ მედიატორი სამართლებრივი კუთხით რაიმე რჩევას მხარეებს ვერ და არ აძლევს და არც საბოლოო შეთანხმების ტექსტის სამართლებრივი რევიზირება შედის მედიატორის უფლებამოსილებებში, ამ სტადიაზე ორმაგად მნიშვნელოვანია მხარეებს ჰყავდეთ იურისტი წარმომადგენელი, რომელიც ან დაწერს სამართლებრივად გამართულ შეთანხმებას, ან მინიმუმ მოახდენს მხარეების მიერ განერილი შეთანხმების სამართლებრივ ჭრილში რევიზიას. მედიაციის შეთანხმებას მედიატორი როგორც წესი, არ აწერს ხელს⁵³⁹, არამედ ადგენს ანგარიშს⁵⁴⁰ ასეთი ვალდებულების არსებობის შემთხვევაში⁵⁴¹ (მაგ: ავსტრია⁵⁴², საფრანგეთი⁵⁴³, გერმანია⁵⁴⁴ - ოქმის წარმოება შესაძლებელია მხოლოდ ორივე მხარის წინასწარი თანხმობის შემთხვევაში), რაც ძირითად შემთხვევებში გვხვდება სასამართლოსთან დაკავშირებული მედიაციის ფორმების დროს⁵⁴⁵. მედიატორის მხრიდან საბოლოო შეთანხმებაზე ხელისმონერა ძაან იშვიათ⁵⁴⁶ შემთხვევებში ხდება⁵⁴⁷.

539 *Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 44.

540 *De Palo G., Keller L., Mediation in Italy*, in Hopt J.K., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 676.

541 *Spencer D., Principles of Dispute Resolution*, 2nd Edition, Thomson Reuters, 2016, 78. [რიგ ქვეყნებში და იურისდიქციაში შეიძლება იყოს დადგენილი მედიატორის ვალდებულება, რათა მან შეადგინოს პროცესის დასრულების შემდგომ ოქმი, რაც მიენოდება სასამართლოს, რომელიც არ არის დეტალური არამედ უთითებდეს მიზეზებზე იმისა თუ რა გახდა შეუთანხმებლობის შემთხვევაში გადამწყვეტი საკითხი]

542 *Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 69.

(ავსტრიაში მედიატორის კანონისმიერ ვალდებულებას წარმოადგენს მედიაციის დასრულების შემდგომ 7 წლის მანძილზე შეინახოს მედიაციის პროცესში შედგენილი წარმოების ოქმები)

543 *Deckert K., Mediation in France*, in Hopt J.K., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 485.

544 *Tochtermann P., Mediation in Germany*, in Hopt J.K., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 556.

545 *Partridge M.V.B., Alternative Dispute Resplution*, Oxford University Press, Oxford, 2009, 92.

546 *Jessel-Holst C., Mediation in Hungary*, in Hopt J.K., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 613.

547 *Lopez M.L.V., Mediation in Spain*, in Hopt J.K., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 848.

მედიაციისთვის მახასიათებელი და მნიშვნელოვანი საკითხია, როდესაც მხარეები ბოლომდე დაიხარჯნენ პროცესში და ერთგვარად შეჯერებულები არიან შეთანხმებასა და მის პირობებზე, მედიატორმა მოახდინოს პროცესის იმ ფორმით გაგრძელება, რათა მხარეებმა რეალურად მოაწერონ ხელი⁵⁴⁸ მედიაციის შეთანხმებას იმ დღესვე, რა თქმა უნდა, დამატებით პირობების გაანალიზებით და შეფასებით, რათა არ მოხდეს პროცესის სხვა დროისთვის გადადება, რადგან ალბათობა მაღალია იმისა, რომ მოხდება რომელიმე მხარის მხრიდან აზრის ცვლილება ან ისეთი დამატებითი პირობის ინიცირება, რაც გამოიწვევს პროცესის გახანგრძლივებას, შესაძლებელია ჩაშლას. მედიაციის მთავარი და ცენტრალური საკითხია, რომ მედიატორი უწყვეტად უნდა ახდენდეს მხარეების ინტერესების სისტემატიურ ანალიზს, რადგან სწორედ მხარეთა ინტერესები წარმოადგენს საშუალებას შეთანხმების მიღწევის მედიაციაში⁵⁴⁹.

ევროპული დირექტივა მედიაციის შესახებ⁵⁵⁰ ავალდებულებს წევრ ქვეყნებს, რათა მათ საკუთარ კანონმდებლობაში უზრუნველყონ წერილობით შედგენილი მედიაციის შეთანხმების აღსრულების შესაძლებლობა, თუმცა დაზუსტებული არ არის ეს უნდა ხდებოდეს ცალსახად სასამართლოს თუ სხვა კომპეტენტური რგოლის მიერ⁵⁵¹. ყურადღება უნდა მიექცეს, რომ ევროპული დირექტივის მიხედვით უზრუნველყოფილი უნდა იყოს სტანდარტი, რომ მედიაცია არ უნდა იქნეს მიჩნეული, როგორც „სუსტი“ ალტერნატივა⁵⁵² სამართლებრივ სამართალწარმოებასთან შედარებით, აღსრულების კუთხით. შეიძლება ითქვას, რომ

---

548 *Waring M.*, Commercial Dispute Resolution, CLP Legal Practice Guides/College of Law Publishing, 2016, 160.

549 *Wendenburg F.*, Der Schutz der schwächeren Partei in der Mediation, Mohr Siebeck, Tübingen, 2013, 39.

550 Directive 2008/52/EC, of the European Parliament and of the Council, on Certain Aspects of Mediation

in Civil and Commercial Matters, 21 May 2008, იხ.:

<<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:32008L0052>>, [15.05.2018]

551 *Esplugues C.*, Civil and Commercial Mediation in Europe, Intersentia (Cambridge-Antwerp-Poland), Vol. II, 2014, ISBN 978-1-78068-130-6, 10.

552 *Esplugues C., Barona S.*, Global Perspectives on ADR, Intersentia, Cambridge, 2014, 48.

ევროპული დირექტივის მიღებამ განაპირობა მრავალ ევროპულ ქვეყანაში მედიაციაში მიღწეული შეთანხმების აღსრულების მექანიზმის კუთხით ეფექტური რეფორმის განხორციელება⁵⁵³.

ამ კუთხით ნიშანდობლივია შემდეგი, რომ რიგ ქვეყნებში აღსრულების საკითხი რეგულირებულია სასამართლოს ფორმატში, კერძოდ, მოსამართლის მიერ ხდება სამედიაციო შეთანხმების საბოლოო დამტკიცება და საჭიროების შემთხვევაში საქმეზე სააღსრულებო ფურცლის გაცემა (ისევე როგორც რიგ შემთხვევაში შესაძლებელია შეთანხმების სანოტარო აღსრულების გამოყენებით უზრუნველყოფა), ანუ სასამართლოს მიერ დამტკიცებული მედიაციის შეთანხმება, როგორც წესი უზრუნველყოფილია სასამართლოს აღსრულების პროცედურებით⁵⁵⁴. მედიაციის პროცესში მიღწეული შეთანხმება მხარეთა მონაპოვარია და პასუხისმგებლები არიან ერთმანეთის მიმართ მის ნებაყოფლობით⁵⁵⁵ აღსრულებაზე, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში საკუთარი შეხედულებით შეუძლიათ მიმართონ შეთანხმების დადასტურების ფორმას სასამართლოს მეშვეობით⁵⁵⁶.

თუმცა შეიძლება ითქვას, რომ არც ერთი ეს ფორმა სრულად არ აკმაყოფილებს დირექტივის მოთხოვნას⁵⁵⁷, რადგან ეს ფორმები ითხოვს მხარისგან ან დამატებით შეთანხმების გაფორმებას, ან სასამართლოში სარჩელის შეტანას, მაშინ როდესაც დირექტივა წევრ ქვეყნებს ავალდებულებს უზრუნველყონ ისეთი მექანიზმი, ისეთი პროცედურა, რომელიც მხარეებს აძლევს საშუალებას ორივეს თანხმობის შემთხვევაში შეთანხმება იყოს აღსრულებადი⁵⁵⁸.

---

553 *Hopt J.K., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 47.

554 ICLG – *The International Comparative Legal Guide to: Litigation & Dispute Resolution*, Global Legal Group, 6th edition, 2013, 21.

555 *Esplugues C., Barona S.*, *Global Perspectives on ADR*, Intersentia, Cambridge, 2014, 48.

556 *Shamir Y., Kutner R.*, *Alternative Dispute Resolution Approaches and Their Application.*, Unesco 2003, 30 (ვებ გვერდიდან: <http://www.academia.edu/download/37348802/alternative_dispute_resolution_approaches.pdf>. [15.05.2018])

557 *Esplugues C.*, *Civil and Commercial Mediation in Europe*, Intersentia (Cambridge-Antwerp-Poland), Vol. II, 2014, ISBN 978-1-78068-130-6, 10.

558 *Frauenberger-Pfeiler* in *Fucik/Konecny/Lovrek/Oberhammer* (eds) 2010, 242.

მედიაციაში მიღწეული შეთანხმება არის ჩვეულებრივი ხელშეკრულება მხარეებს შორის, რომელიც მიღწეულია უშუალოდ მხარეების ხელით და მათი მონაწილეობით, ეს არ არის გარეშე მესამე პირის მიერ მიღებული რაიმე გადანყვეტილება, რომელსაც სავალდებულო ხასიათი აქვს, უფრო მეტიც მედიაციაში მიღწეული შეთანხმება ის ნებაყოფლობითი აქტია, რომელსაც უფრო მეტი პერსპექტივა უნდა გააჩნდეს აღსრულების, ვიდრე ნებისმიერი სავალდებულო ხასიათის გადანყვეტილებას, რადგან მისი ნებაყოფლობითი აღსრულება წარმოადგენს მხარეების ნებას და ინტერესს, რადგან მათ თავად ამ ფორმის შეთანხმებას მიაღწიეს, რაც ივარაუდება რომ უნდა ნებაყოფლობით აღასრულონ კიდევ. მხარეები სწორედ იმიტომ ეთანხმებიან იმ შეთანხმებას, რასაც ანერენ ხელს რომ ის პირობები მათთვის მისაღებია, შესაბამისად, რა თქმა უნდა მედიაციაში მიღწეული შეთანხმების აღსრულებისადმი ნაკლები უნდა იყოს პრობლემა.

ეს მახასიათებელი ნიშანი მედიაციაში მიღწეულ შეთანხმებას უპირატესობად⁵⁵⁹ უნდა ჩავუთვალოთ, ვიდრე თუნდაც სასამართლო გადანყვეტილებასთან შედარებით, რომელი გადანყვეტილებისადმი როგორც წესი ორივე მხარე არ არის კეთილგანწყობით გამსჭვალული.

აღსანიშნავია, რომ მეორე მხრივ, ყველა ქვეყნის იურისდიქციას აქვს ინტერესი მედიაციაში მიღწეული შეთანხმება შედგეს როგორც აღსრულებადი აქტი, რადგან წინააღმდეგ შემთხვევაში მედიაციამ, როგორც პროცესმა დავის გადანყვეტისა შეიძლება ბუტაფორიული და არაპრაქტიკული მექანიზმის სახე მიიღოს, შესაბამისად მათ შორის ევროდირექტივაში რაიმე სახის პირდაპირი განერილი წესი არ არის მოცემული, თუმცა ცალსახაა მითითება იმაზე, რომ საჭიროა ნევრმა ქვეყებმა შექმნან მიღწეული შეთანხმების აღსრულების წინაპირობები⁵⁶⁰.

ისეთ იურისდიქციებში სადაც მედიაცია წარმოადგენს სასამ-

---

559 *Hopt J.K., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 45.

560 *Steffek F.*, *Mediation*, in *The Max Planck Encyclopedia of European Private Law*, Volume II, Basedow J., Hopt J.K., Zimmermann R., Stier A., Oxford University Press, Oxford, 2012, 1165.

ართლოს ფორმატში წარმოებულ პროცესს, უზრუნველყოფილია მისი როგორც სასამართლოს აქტის სახით აღსრულების შესაძლებლობა⁵⁶¹.

აღნიშნულზე მათ შორის საუბარია მედიაციის შესახებ მიღებულ ევროდირექტივაში⁵⁶², რომელიც წევრ სახელმწიფოებს ავალებს, რათა შიდა კანონმდებლობით უზრუნველყოფილ იქნეს მედიაციის შეთანხმების აღსრულების პროცედურა⁵⁶³ სასამართლოს ან სხვა კომპეტენტური ორგანოს მიერ, რა დროსაც დიდი მნიშვნელობა ენიჭება მედიაციაში მიღწეული შეთანხმების კანონიერებას, რათა ის პასუხობდეს ქვეყანაში მოქმედი საჯარო წესრიგის და კანონმდებლობის მოთხოვნებს და არ იყოს უკანონო აქტი⁵⁶⁴ და არ ეწინააღმდეგებოდეს კანონის იმპერატიულ მოთხოვნებს⁵⁶⁵.

---

561 *Menkel-Meadow J.C., Love P.L., Schneider A.K., Sternlight R.J.*, Dispute Resolution Beyond the Adversarial Model, Wolters Kluwer Law&Business, Aspen Publishers Inc, 2011, 326.

562 *Bolten Kerim.*, Dispute Resolution Mechanisms in Merger and Acquisition Transactions, Legal, 2016, 55.

563 *Mediation Directive 2008/52/EC, Article 6* : წევრმა ქვეყნებმა უნდა უზრუნველყონ ორივე მხარისთვის, ან ერთ-ერთი მხარისთვის, მეორე მხარის თანხმობით, რათა მედიაციაში მიღწეული წერილობითი შეთანხმება იქნეს აღსრულებადი აქტი, გარდა ისეთი შემთხვევებისა, როდესაც აღნიშნული შეთანხმება ეწინააღმდეგება წევრი ქვეყნის კანონმდებლობას ან კანონმდებლობა არ იცნობს შეთანხმებაში განკერძოებულ შინაარსის აღსრულების შესაძლებლობას.

564 *ჩიტაშვილი ნ.*, სამართლიანი შეთანხმება, როგორც მედიაციის ეთიკური ურღვევობის საფუძველი, წელიწდეული, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 2016, 17.

565 *Esplugues C., Louis M.*, New Developments in Civil and Commercial Mediation, Global Comparative Perspectives, Ius Comparatum, Springer International Publishing Switzerland, 2015, 286.

6. მედიაციის პროცედურული წესები და მათი ეფექტიანი გამოყენების მექანიზმები

6.1 საერთო და ინდივიდუალური შეხვედრების მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში

პირველი ერთობლივი შეხვედრისა და ახსნა-განმარტებების დასრულების შემდგომ მედიატორი ორივე მხარეს ცალ-ცალკე⁵⁶⁶ მათთვის გამოყოფილ ფართში ანთავსებს და იწყებს მხარეებთან ინდივიდუალური⁵⁶⁷ (ე.წ. *caucus / Einzelgespräche*) შეხვედრის სესიას⁵⁶⁸, რა დროსაც მედიატორს და მხარეებს ეძლევათ საშუალება უფრო დეტალურად, მათთვის კომფორტულ კონფიდენციალურ გარემოში მედიატორის პირისპირ შეეხონ დავის არსს, მის გამომწვევ მიზეზებს და მხარის ინტერესებს, რომლის გარშემოც ის მზად არის მიაღწიოს შეთანხმებას.

ინდივიდუალური შეხვედრის სესია ძაან მნიშვნელოვანი და სასარგებლო⁵⁶⁹ ეტაპია მედიაციაში, რადგან სწორედ ამ სტადიაზე ხდება მხარეთა მხრიდან ნათელი სურათის ჩამოყალიბება იმის შესახებ თუ რა მოტივები ამოძრავებთ და რისი მიღწევა სურთ; მნიშვნელოვანია მედიატორის მიერ მისი უნარების გამოყენებით მხარეს მიეცეს საშუალება კარგად დაინახოს მისი რეალური პოზიციები⁵⁷⁰. იმის გათვალისწინებით, რომ პრაქტიკაში ხშირია, როდესაც პირველი ერთობლივი შეხვედრა მხარეთა მიერ არჩეული ტაქტიკის შედეგად მხოლოდ ფორმალურია და არ ავლენენ რეალურ მზაობას კონკრეტულ შეთანხმების პირობებით დავის დასრულებაზე, ინდივიდუალურ სესიაზე მედიატორს ეძლევა საშუალება გაარკვიოს რეალური სურათი მხარის მოლოდინების და ინტერესების შესახებ. ამ ეტაპზე მედიატორი მხარეებს ალა-

---

566 *Cooley W.J.*, *Mediation Advocacy*, 2nd Ed, NITA, Notre Dame, 2002, 140, 149.

567 *Längsfeld A.*, *Anwaltpflichten und Mediation*, Duncker&Humblot, Berlin, 2015, 144.

568 *Chern C.*, *International Commercial Mediation*, Informa London, 2008, 96.

569 *Kolodej C.*, *Settingstechniken und Prozessgestaltung bei (hoch)eskalierten Konflikten*, *Zeitschrift für Konflikt-Management*, 17 Jahrgang, Heft 1/2014, Januar/Februar, Seiten 1-32, PVSt 47561, 13.

570 *Buhring-Uhle C., Kirchhoff L., Scherer G.*, *Arbitration and Mediation in International Business*, Kluwer Law International, 2006, 182.

პარაკებს მათი გადმოსახედიდან იმ ალტერნატივებზე⁵⁷¹ რაც შესაძლებელია განხილულ იქნეს დავის შეთანხმებით დასრულების მიზნით, ცდილობს მხარეებს შეუქმნას სრული თავისუფლება პოზიციების ჩამოყალიბებისა⁵⁷² და შეფასებისთვის, რათა თითოეულ მოდავე მხარეს ზუსტად ესმოდეს თუ რა პირობებზე არიან მზად წავიდნენ შეთანხმებაზე.

მსგავსი ინდივიდუალური შეხვედრა მედიაციის პროცესის მსვლელობისას შესაძლებელია რამდენჯერმე გაიმართოს მედიატორსა და მხარეს შორის, რა დროსაც მედიატორი ერთი მხრივ, ისმენს მხარის მოსაზრებებს და ინტერესებს, ხოლო მეორე მხრივ, უზიარებს მეორე მხარის მოსაზრებებს და შეთავაზებას მორიგების პირობის შესახებ და ერთობლივად მსჯელობენ პოზიციის მიზანშეწონილებაზე მხარის ინტერესებიდან გამომდინარე. დოქტრინისეულად არ არის განერილი თუ რომელ მხარეს უნდა ან შეიძლება შეხვდეს მედიატორი პირველად⁵⁷³, თუმცა ამას პრაქტიკაში თავად მედიატორი წყვეტს და ათანხმებს ორივე მხარესთან, რათა მათ ჰქონდეს ერთი მხრივ, სწორი ინფორმაცია და მეორე მხრივ, არ დაკარგონ ნდობა მედიატორის მიმართ ან არ ჩათვალონ ის მიკერძოებულად ამა თუ იმ მხარის შერჩევის შემთხვევაში პირველი ინდივიდუალური სესიის მიზნებისათვის. ხშირია შემთხვევა, როდესაც პრაქტიკაში მედიატორი პირველ სესიას მასთან მართავს, ვინც პირველ ერთობლივ გაცნობით შეხვედრაზე გააკეთა ახსნა-განმარტებითი სიტყვა, რითაც ტაქტიკურად გამოირიცხება შერჩევითობის განცდა მხარეებში. თუმცა, ამ კუთხით მედიატორმა უნდა იხელმძღვანელოს პრაქტიკული საჭიროებებიდან გამომდინარე, რაც საქმის მსვლელობისას ფიქსირდება. ამასთანავე, გასათვალისწინებელია, რომ მხარეებს წინასწარ უნდა ჰქონდეთ ინფორმაცია იმის შესახებ თუ რა დროს გასტანს ინდივიდუალური შეხვედრა და რა თემათიკას შეეხება ის.

---

571 *Trams K.*, Die Mediationsvereinbarung-eine vertragsrechtliche Analyse, Tectum Verlag, 2008, 21.

572 *Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D.*, Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 296, 297.

573 *Chern C.*, International Commercial Mediation, Informa London, 2008, 96.

ინდივიდუალური შეხვედრის წარმოებისას მედიატორს რიგ შემთხვევაში მოუწევს მხარეებისთვის იმის შეხსენება, რომ მხარეებმა თავად უნდა შეთავაზონ ერთმანეთს დავის შეთანხმებით დასრულების პირობები და რომ მედიაციაში მათი ნების შესაბამისად მოვიდნენ, რადგან ხშირი შეიძლება იყოს შემთხვევა, როდესაც მხარე ვერ ან არ ერთვება მედიაციაში მისი პირველადი დანიშნულებით და აქვს შთაბეჭდილება, რომ მის სამართლებრივ პოზიციას ალტერნატივა არ აქვს სასამართლოში⁵⁷⁴, რა დროსაც უწევს მედიატორს იმ შესაძლო რისკებისთვის ხაზგასმა, რაც სასამართლო საქმისწარმოებას სდევს თან, რის პარალელურად ახდენს მედიაციის უპირატესობების წინა პლანზე წამოწევას. რეალურად ამ ყველაფრის თავიდან არიდების წინაპირობა, ხშირ შემთხვევაში მხარეების ადვოკატით წარმომადგენლობა წარმოადგენს.

ინდივიდუალური შეხვედრების განმავლობაში რეალურად ყალიბდება მხარის პოზიცია და შეთავაზებები დავის შეთანხმებით დასრულების შესახებ, ისევე როგორც ანალიზი საკუთარი და მეორე მხარის შეთავაზებების მიზანშეწონილობისა, რაშიც მედიატორი ინტენსიურად არის ჩართული და მხარეს სრულ შესაძლებლობას ანიჭებს იმსჯელოს და შეაფასოს დავის შეთანხმებით დასრულების ყველა შესაძლო ვარიანტი⁵⁷⁵.

ამ სტადიის ნაწილია მხარეების მიერ რეალური წინადადებების შემუშავება და მათ პერსპექტივაზე ფიქრი, რაშიც მედიატორი უნდა დაეხმაროს მხარეებს, როცა ყოველგვარი შეფასებების გარეშე პირველადად მედიატორის დახმარებით მხარე ახდენს მისი მხრიდან შემუშავებული და მეორე მხარის მიერ შემოთავაზებული მორიგების პირობების გენერირებას⁵⁷⁶, რის შემდგომ გარკვეული დრო მხარე და მისი წარმომადგენელი, რიგ შემთხვევაში მედიატორის დასწრებით აფასებენ და აკეთებენ არჩევანს თუ რომელი პირობა იქნებოდა მათი ინტერესებისთვის ყველაზე მისაღები გამოსავალი. როგორც წესი, აღნიშნული ეტაპი

---

574 იქვე, 96.

575 იქვე, 97.

576 *Buhring-Uhle C., Kirchhoff L., Scherer G., Arbitration and Mediation in International Business*, Kluwer Law International, 2006, 182.

ყველაზე შრომატევადია, რა დროსაც პარალელურ რეჟიმში მედიატორის გამოყენებით მხარე მეორე მხარესთან ახდენს პირობების შევსებას და შესაბამისად აანალიზებს თავისი პოზიციების პერსპექტივას⁵⁷⁷, ისევე როგორც საჭიროების შემთხვევაში მედიატორს შეუძლია ინდივიდუალური შეხვედრა გადაიყვანოს ერთობლივ შეხვედრაში⁵⁷⁸ ორივე მხარის მონაწილეობით, კონკრეტული საკითხის ერთად შეფასების მიზნით და შემდგომ დაუბრუნდეს ინდივიდუალური შეხვედრის სესიას.

მნიშვნელოვანია რომ ამ დროს მხარეებმა შეძლონ და ყველა იმ შესაძლო ოფციაზე იფიქრონ, შეიმუშაონ და გაცვალონ შეთავაზებები⁵⁷⁹, რაც შესაძლოა მათ ინტერესებს შეეფერებოდეს და ჰქონდეთ მზაობა შეთანხმებას მიაღწიონ. სწორედ ასეთი სამუშაო პროცესის შექმნა, დროულად და სწორი დანიშნულებით მხარეების ინდივიდუალური და ერთობლივი შეხვედრების ორგანიზება, წარმოადგენს მედიატორის ფუნქციას, თუმცა ამ პროცესში ყველას თავისი როლი და დატვირთვა გააჩნია, რის სწორად შესრულების გარეშე მედიატორს მხარეებს შედეგს ვერ მოუტანს.

6.2 ალტერნატივების შეუზღუდავობა

მედიატორის პროცესს ახასიათებს ალტერნატივების შეუზღუდავობა⁵⁸⁰, რაც გულისხმობს პროცესში ჩართული მხარეთა მხრიდან შეთანხმების მიზნით სხვადასხვა შესაძლო პირობის გაცვლას და შეთავაზებას ერთმანეთისათვის, რაც რეალურად იძლევა საშუალებას დავა სრულად იქნეს ამონურული და დარეგულირდეს მხარეთა შორის არსებული ნებისმიერი საკითხი მათი ნების შესაბამისად.

აღნიშნული პრინციპი მეტად მნიშვნელოვანია და რეალურად

---

577 *Buhring-Uhle C., Kirchhoff L., Scherer G.*, Arbitration and Mediation in International Business, Kluwer Law International, 2006, 182.

578 იქვე, 185.

579 *Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D.*, Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 299.

580 *Kerim B.*, Dispute Resolution Mechanisms in Merger and Acquisition Transactions., Legal, 2016, 73.

ასახავს თავის თავში მედიაციის ხიზლს და არსს, რადგან სასამართლოსგან და დავის გადანყვეტის სხვა ალტერნატიული საშუალებებისგან განსხვავებით მედიაცია აძლევს კონფლიქტში მყოფ მხარეებს შესაძლებლობას, დავის რეალურად და სრულყოფილად ამონურვის და შეთანხმების მიღწევის კუთხით, ერთდროულად იმუშაონ გადანყვეტილების რამდენიმე ვერსიაზე, ისევე როგორც კონკრეტული პირობის შეუთანხმებლობის შემთხვევაში სინჯონ სხვა ალტერნატივები და ეცადონ მათზე შეთანხმების მიღწევა, რაც რეალური ფუფუნებაა მხარეებისთვის, რომელთაც აქვთ ინტერესი კონფლიქტის შეთანხმებით დასრულების.

აღნიშნული პრინციპის რეალური მნიშვნელობის გათვალისწინებით მხარეები არ არიან შეზღუდული რაიმე სახის პროცესუალური დოკუმენტის შინაარსით ან სტადიით, ნებისმიერ დროს მათი ინტერესებიდან გამომდინარე მოახდინონ სიტუაციის შესაბამისობა საჭიროებებთან, რა დროსაც მხარეთა შემოქმედებით მიდგომას გამოსავლის ძიებისადმი დამატებითი მნიშვნელობა ენიჭება⁵⁸¹.

მედიაცია აძლევს კონფლიქტში ჩართულ მხარეებს იმის შესაძლებლობას კარგად გაიაზრონ თუ რა წარმოადგენს მათთვის შეთანხმების მიღწევის რეალურ ნინაპირობას, ისევე როგორც გაცვალონ მხარეებმა ერთმანეთს შორის შეთანხმების მიღწევის რამდენიმე ალტერნატივა, რათა შემონმდეს ერთმანეთს შორის თუ რა არის ის რეალური და იდეალური პირობა შეთანხმებისა, რომელზე შეთანხმებაც გახდება არსებული კონფლიქტის დროული, ეფექტური და სრულყოფილი ამონურვის ნინაპირობა⁵⁸².

ალტერნატივების შეუზღუდაობის პრინციპი აძლევს მხარეებს რეალურ საშუალებას ამონურონ ყველა შესაძლებლობა კონფლიქტის შეთანხმებით დასრულების, რაც მეტად მომგებიანი პროცესია, რადგან პრაქტიკაში ხშირია, როდესაც მხარეებს შო-

---

581 *Brand J., Steadman F., Todd C., Commercial Mediation, Second Ed., JUTA, Cape Town, 2016, 29.*

582 *Duve C., Eidenmüller H., Hacke A., Mediation in der Wirtschaft, Verlag Otto Schmidt, Köln, 2011, 235, 236.*

რის შეთანხმების მიღწევის მიზნით პირველადად გაცვლილი პირობა შეიძლება არ იყოს მისაღები ორივე მოდავე მხარისთვის, მაშინ როდესაც ამ პირობის ტრანსფორმირების შემთხვევაში რეალური ხდება შეთანხმების მიღწევა.

შესაბამისად, ალტერნატივების შეუზღუდაობა წარმოადგენს ერთგვარ უპირატესობას და დადებით მხარეს მედიაციის, რაც მას ერთი მხრივ, განასხვავებს სასამართლოს და დავის გადაწყვეტის სხვა ალტერნატიული საშუალებებისგან და მეორე მხრივ, კიდევ უფრო მიმზიდველს და გამოყენებადს ქმნის თავად მედიაციას, როგორც დავის გადაწყვეტის მექანიზმს.

6.3 პროცესის მოქნილობა და არაფორმალური გარემო

მედიაციას ახასიათებს არაფორმალური⁵⁸³ გარემო, რაც კონფლიქტის მხარეებს მეტად უშუალოს ხდის და მათ ეხსენებათ ის დაძაბულობა, რაც ფორმალურ პროცესს, სასამართლო დარბაზში მიმდინარე მოვლენებს ახასიათებს. დავის გადაწყვეტის აღნიშნულ ალტერნატიულ საშუალებაში რაიმე სახის განერილ პროცესულურ ნორმებს მხარეები არ ემორჩილებიან⁵⁸⁴.

არაფორმალური გარემო განაპირობებს კონფლიქტში მყოფი მხარეების პროცესში უფრო აქტიურად ჩართულობას, მათთვის როგორც წესი არ არის რაიმე დამაბრკოლებელი ან უცხო, რაც ხშირია სასამართლო დარბაზებში საქმისწარმოების სტადიაზე, როდესაც დავის მხარეებს აქვთ ერთგვარი შემაკავებელი კომპლექსი მანტიაში წარმოდგენილი მოსამართლის წინაშე და სასამართლო დარბაზის მიმართ ერთგვარი რიდი, მათ შორის იმის გათვალისწინებით, რომ მხარეებს შესაძლოა პირველად უწევდეთ სასამართლოსთან შემხებლობა და ელემენტარულად არ იცოდნენ დარბაზში ქცევის წესი, რაც აბსოლიტურად განსხვავებულია მედიაციის მაგალითზე, როდესაც ეს პროცესი თავიდან ბოლომდე ისე უნდა იქნეს ორკესტრირებული მედიატორის

---

583 *Brand J., Steadman B.J., Todd F., Commercial Mediation, JUTA, 2nd Ed, Cape Town, 2016, 25.*

584 *Kerim B., Dispute Resolution Mechanisms in Merger and Acquisition Transactions, Legal, 2016, 73.*

მხრიდან, რომ მხარეების პროცესში ჩართვა მაქსილამალურად იქნეს გარანტირებული. მედიაციაში მხარეებს გააჩნიათ სრული შესაძლებლობა თავად განსაზღვრონ მოლაპარაკების მიზნებისთვის საკოტხთა წრე, რომლის გარშემოც უნდა წარმართოს დისკუსია, განსაზღვრონ რიგ შემთხვევაში ის თუ სად უნდა შედგეს ფაქტობრივად მედიაციის პროცესი და ვინ დაესწროს მას, ისევე როგორც მედიაციის მსვლელობისას მხარეთა ხელთ არის შესაძლებლობა მოახდინონ მიმდინარე პროცესში ცვლილებები და კორექტივები შეიტანონ დაგეგმილ მედიაციაში, განპირობებულია იმ არაფორმალური გარემოსთვის მახასიათებელი უპირატესობებით, რაც მედიაციას ახასიათებს და ქმნის მხარეთა წარმოდგენაში განცდას, რომ მედიაცია არის მათი ინტერესების რეალიზაციის ეფექტური საშუალება, რომელიც ნაკლებ სტრესულ და მომხმარებლისთვის, იგულისხმება კონფლიქტში მყოფი მედიაციის მხარეები, მეგობრულ გარემოს წარმოადგენს, ვიდრე ეს ფორმალურობით გადატვირთულ სასამართლო თუ თუნდაც საარბიტრაჟო საქმისწარმოებას ახასიათებს⁵⁸⁵.

დაბოლოს, უნდა აღინიშნოს, რომ მედიაციით მხარეთა მიერ კონფლიქტის წარმატებით დასრულების შესაძლებლობა მისმა არაფორმალურმა ბუნებამ უნდა განაპირობოს, რადგან წარმატების წინაპირობა მხარეთა პროცესში აქტიური ჩართლობაა, როდესაც კონფლიქტში მყოფ მხარეებს აქვთ სრული თავისუფლება და შესაძლებლობა იმუშაონ არსებული ჩიხური სიტუაციის განმუხტვაზე, რა დროსაც არავინ ახვევთ თავზე გადანვეტილებას და თავად განაპირობებენ შეთანხმების შედეგს⁵⁸⁶.

---

585 *Brand J., Steadman B.J., Todd F.*, Commercial Mediation, JUTA, 2nd Ed, Cape Town, 2016, 25.

586 *Hopt K.J., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 43.

V. მედიაციის მონაწილე სუბიექტები

1. მედიატორი და მისი როლი მედიაციის პროცესის წარმართვაში

მედიაციის პროცესში მედიატორი არ არის რომელიმე მხარის წარმომადგენელი, ან მრჩეველი, ის არის მიმდინარე საქმეში ინტერესის არმქონე/დაუინტერესებელი მესამე პირი⁵⁸⁷, ფიზიკური⁵⁸⁸ პირი⁵⁸⁹, რომელმაც სპეციალური ცოდნის⁵⁹⁰ და უნარების გამოყენებით უნდა შეძლოს და შეათანხმოს⁵⁹¹ მოდავე მხარეები ანუ ფიზიკური პირი⁵⁹² რომელიც აწარმოებს მედიაციას⁵⁹³. მედიატორი წარმოადგენს მედიაციის პროცესში ჩართული მოდავე მხარეების კომუნიკაციის საშუალებას⁵⁹⁴.

ტერმინ მედიატორს, ეტიმოლოგიურად ლათინური და ბერძნული ძირი გააჩნია და შუაკაცს, შუამავალს ნიშნავდა⁵⁹⁵, პირს რომელიც მხარეებს შორის ურთიერთობის გარკვევას და დაპირისპირებული მხარეების შეთანხმებას ცდილობს.

მედიატორი არის სპეციალური ცოდნით დაჯილდოებული და უნარებით აღჭურვილი პირი⁵⁹⁶, რომელიც მედიაციის წარმოებისთვის აღიარებული მეთოდების⁵⁹⁷ გამოყენებით ხელმძღვა-

---

587 *Chern C.*, International Commercial Mediation, Informa London, 2008, 193.

588 Law on Mediation in Civil Disputes, Article 2, 2012.

589 *Goksu M.*, Civil Litigation and Dispute Resolution in Turkey., Banka ve Ticaret Hukuru Arastirma Enstitusu, 2016, 275.

590 *Fuchshuber C.*, Mediation im Zivilrecht, Lexis Nexis, ARD Orac, Wien 2004, 1.

591 *Duve C., Eidenmüller H., Hacke A.*, Mediation in der Wirtschaft, Verlag Otto Schmidt, Köln, 2011, 87.

592 *Hagel U.*, in Klowait Jurgen, Gläßer Ulla, MediationsGesetz, Handkommentar, Nomos Kommentar, Nomos, Baden-Baden, 2014, 104.

593 The Uniform Mediation Act, Section 2, 2010.

594 *Schmidt F., Lapp T., Monßen H.G.*, Mediation in der Praxis des Anwalts, Verlag C.H.Beck, München, 2012, 132.

595 *Gläßer U.*, Mediation und Beziehungsgewalt, NOMOS, 2008, 59.

596 *Fuchshuber C.*, Mediation im Zivilrecht, Lexis Nexis, ARD Orac, Wien 2004, 2.

597 მაგ: ავსტრია, სადაც მედიატორი უშუალოდ კანონით განწერილი სასწავლო პროგრამის ფარგლებში შემეცნებული მეთოდების გამოყენებით ვალდებულია აწარმოოს სამედიაციო პროცესი

ნელობს მხარეებს შორის მიმდინარე მოლაპარაკებას, რა დროსაც ხელს უწყობს მხარეებს გამონახონ ერთმანეთთან შეთანხმების და არსებული დავის აღმოფხვრის საუკეთესო პირობა⁵⁹⁸. მედიატორის, როგორც მხარეებისგან დამოუკიდებელი მესამე პირის, ორ მხარეს შორის მიმდინარე კონფლიქტში ჩართვა, იწვევს მხარეების კონცენტრირებას საკითხის შეთანხმებით გადანყვეტისკენ⁵⁹⁹.

მედიაციის პროცესში მედიატორის როლი ორმაგად მნიშვნელოვანი ხდება, როდესაც ის ნებაყოფლობით პროცესში ჩართული მხარეებისთვის ავტორიტეტს⁶⁰⁰ წარმოადგენს ან ასეთი ხდება მხარეებისთვის პროცესის მსვლელობისას, რაც ცალსახად მედიატორის პიროვნებიდან და პიროვნული თვისებებიდან უნდა გამომდინარეობდეს, წინააღმდეგ შემთხვევაში მის ჩართულობას და სიტყვას დადებითი გავლენის მოხდენა პროცესის მსვლელობაზე რეალურად არ შეუძლია.

მედიაცია არ არის მარტო სამართლებრივი მოვლენა, არამედ მჭიდრო კავშირშია პიროვნების ფსიქოლოგიასთან და საჭიროებს მედიატორის მხრიდან ფსიქოლოგიურ უნარებს ადამიანებთან ურთიერთობის, შეიძლება ითქვას, რომ მედიაციას ფსიქოლოგის პრაქტიკასთან აქვს ერთგვარი მსგავსება. შედარებისთვის, ადვოკატს შეუძლია თავის მარწმუნებელს უთხრას, რომ მომსახურებას მისთვის სწევს და მისი ინტერესებისთვის იბრძვის, ხოლო მედიატორი ამას ვერ იტყვის, არამედ პროცესის მხარეებს შეუძლია მხოლოდ ის უთხრას, რომ ერთად შეეცდებიან მხარის კონფლიქტის ორივე მხარის სასარგებლოდ გადანყვეტას⁶⁰¹, რაც მოდავე მხარეების ფსიქიკისთვის კონკრეტული მესიჯია, იმისა, რომ მხარეებმა უნდა დავა მშვიდობიანად მოაგვარონ, ხოლო თავად მხარეებმა ამას უნდა შეუწყონ ხელი, რადგან მათი ჩართულობის და ნების გარეშე ეს შეუძლებელი იქნება.

---

598 *Wendland M.*, *Mediation und Zivilprozess*, Mohr Siebeck, Tubingen, 2017, 169.

599 *Eileen C., Mackie K.*, *International Mediation – The Art of Business Diplomacy*, 2nd edition, Kluwer Law International, Tottel Publishing, 2006, 21.

600 *Zenk K.*, *Mediation im Rahmen des Rechts, Nomos*, 2008, 22.

601 *Fischer C., Unberath H.*, *Grundlagen und Methoden der Mediation*, C.H.BECK, München, 2014, 8.

მედიატორი არ ასრულებს უბრალოდ ინფორმაციის მიმტანი პიროვნების როლს⁶⁰² ორ მხარეს შორის, არამედ მას მნიშვნელოვანი ფუნქცია აკისრია მიღებული ინფორმაციის სწორი ანალიზის საფუძველზე კონკრეტული მიმართულება მისცეს მხარეებს შორის მიმდინარე მოლაპარაკებათა პროცესს, სწორი ფასილიტაცია გაუწიოს კონფლიქტში ჩართული მხარეების მცდელობას მიაღწიონ შეთანხმებას.

მედიაციის დასაწყისში⁶⁰³ ჯერ კიდევ მხარეებთან უშუალოდ შეხვედრამდე მედიატორს აქვს საშუალება შეიქმნას მედიაციის დაგეგმარების შესახებ გარკვეული შთაბეჭდილება, როდესაც სამედიაციო საქმის გარემოებებს გაეცნობა, ხოლო მხარეებთან პირველი შეხვედრის შემდგომ მისი გეგმა და მიდგომები საბოლოო სახეს იღებს.

მედიატორს არ აქვს უფლებამოსილება რაიმე პირობები შესთავაზოს მხარეებს⁶⁰⁴ ან შეათანხმოს სავალდებულო სახით კონკრეტულ პირობებზე, ის იქამდე ანხორციელებს ორი მხარის ერთმანეთთან მოლაპარაკების ფასილიტაციას, სადამდეც თავად მხარეები არიან დაინტერესებული აწარმოონ ერთმანეთთან კონკრეტული პირობების შეთანხმების პროცესი მესამე ნეიტრალური⁶⁰⁵ პირის ან პირების⁶⁰⁶ (ე.წ. co-mediation) გამოყენებით, რა დროსაც მედიატორი ორივე მხარის პოზიციებს ეცნობა⁶⁰⁷, არკვევს მათ რეალურ ინტერესებს და ცდილობს აღნიშნულის შესახებ შეათანხმოს ორივე მხარე⁶⁰⁸.

---

602 *Waring M.*, Commercial Dispute Resolution, Colege of Law Publishing, 2016, 160.

603 *Schwarz K.*, *Mediation Collaborative Law* –Collaborative Practice, Schriften der Johannes-Kepler-Universitat Linz, Trauner Verlag, 2010, 53.

604 *Kajkowska E.*, Enforceability of Multi-Tiered Dispute Resolution Clauses, Hart Publishing, Oxford and Portland, 2017, 9.

605 *Bouille L., Kathleen K.J.*, Mediation Principles, Process, Practice, Butterworths Canada, 1998, 21.

606 *Golden J., Lamm C.*, International Financial Disputes (arbitration and mediation), Oxford University Press, Oxford, 2015, 73.

607 *Menkel-Meadow J.C., Love P.L., Schneider A.K., Sternlight R.J.*, Dispute Resolution Beyond the Adversarial Model, Wolters Kluwer Law&Business, Aspen Publishers Inc, 2011, 32.

608 *Hakimah Y.*, Alternative Dispute Resolution (ADR), International Shari'ah Research Academy for Islamic Finance (ISRA), Malaysia, 2012, 36.

მედიატორი უპირველესად თავის ფუნქციას და როლს აცნობს მხარეებს, ისევე როგორც ზუსტად ათვითცნობიერებს მხარეებს საკუთარ უფლებამოსილებებში⁶⁰⁹, ცდილობს დაეხმაროს იმის აღქმაში თუ „საიდან მოდიან დაპირისპირებული მხარეები და საითკენ უნდათ სვლა“⁶¹⁰.

მედიაციაში მედიატორის როლი დამოკიდებულია მხარეების სურვილზე⁶¹¹ და ხედვებზე თუ როგორ ესახებათ მესამე ნეიტრალური პირის გამოყენებით ერთამენეთს შორის მოლაპარაკებების წარმოება. მედიატორის თითოეულ ნაბიჯზე თუ მოქმედებაზე რეალურად არის დამოკიდებული მედიაციის პროცესის წარმატებულობა და მხარეების ჩართულობის ენთუზიაზმი და ნდობა პროცესისადმი⁶¹². მედიაციის შეთანხმებით დასრულება აბსოლუტურად მხარეებზეა დამოკიდებული და მათ მზაობაზე მიიღონ შეთანხმება, რომელიც ორივე მხარის ინტერესებში შედის, თუმცა მედიატორზე მხარეების სწორედ მომზადება და მათი სრულად პროცესში სწორედ ჩართვა არის დამოკიდებული⁶¹³, ყოველგვარი პასუხისმგებლობის გარეშე შედეგზე, რაც მედიაციის პროცესში დადგება, ეს როგორც აღვნიშნეთ მხარეების საქმე და პასუხისმგებლობას წარმოადგენს სრულად, მაშინ როდესაც მედიატორი პასუხისმგებელია პროცესის დაგეგმარებაზე და მის წარმართვაზე⁶¹⁴. იმის მიუხედავად, რომ მედიატორს საკითხზე გადაწყვეტილების მიღების უფლება არ გააჩნია სრულებით არ აკნინებს მედიატორის როლს ან მნიშვნელობას მოდავე მხარეების თვალში, რადგან მხარეებს კარგად

---

609 *Duve C., Eidenmüller H., Hacke A.,* Mediation in der Wirtschaft, Verlag Otto Schmidt, Köln, 2011, 87.

610 *Chern C.,* The Commercial Mediator's Handbook, informa Law from Routledge, 2015, 15.

611 *Andrews N., Landbrecht Johannes.,* Schiedsverfahren und Mediation in England, C.H.BECK., Stampfli Verlag AG Bern, 2015, 188.

612 *Englert K., Franke H., Grieger W.,* Streitlosung ohne Gericht – Schlichtung, Schiedsgericht und Mediation in Bausachen, Werner Verlag, Amersfort, 2006, 242.

613 *Haab S.K.,* Mediation in Abgrenzung zu anderen Verfahren außergerichtlicher Konfliktbewältigung in Haft F., von Schlieffen K.G., Handbuch Mediation, C.H.BECK, München, 3 Auflage, 2016, 191.

614 *Steffek F.,* Mediation und Güterichterverfahren, Zeitschrift für Europäisches Privatrecht, (ZEUP) #3, Verlag C.H.Beck, München, 2013, 555.

ესმით რომ მედიატორი სწორედ მსგავსი სიტუაციების მართვის მიზნით ყველაზე გამოცდილია მათ შორის და მედიატორის ნეიტრალურობის გათვალისწინებით სიამოვნებით ექცევიან მედიატორის ფასილიტაციის ქვეშ, რათა შედგეს მხარეებს შორის შეთანხმება, ხოლო თუ მედიატორი რიგ შემთხვევაში მხარეებისთვის აღიარებული და პატივსაცემი ექსპერტია ამა თუ იმ დარგში ან პიროვნება მხარეებისთვის, ეს დამატებითი აქტივია, რასაც მედიატორი პროცესის მსვლელობისას შესაბამისად იყენებს პროცესის მართვის მიზნებისთვის⁶¹⁵.

მედიაციის პროცესში მედიატორმა უნდა უზრუნველყოს მხარეების უფლებრივი თანასწორობა⁶¹⁶ და კონფლიქტის მონაწილე ორივე მხარის თანაბრად⁶¹⁷ ჩართვა მის ხელმძღვანელობის ქვეშ მიმდინარე მოლაპარაკებებში. მედიატორის მიუკერძოებლობა და დამოუკიდებლობა ორივე მხარისგან და მიმდინარე მოლაპარაკებების შინაარსისგან არის წინაპირობა მისი ნეიტრალურობის⁶¹⁸. თუ მხარეებმა რეალურად არ დაინახეს და არ ირწმუნებს მედიატორის მიუკერძოებლობა და დამოუკიდებლობა მათ ნდობა არ ექნებათ მედიატორის და მედიაციის პროცესისადმი, შესაბამისად, დავის გადაწყვეტის ეს ალტერნატიული მექანიზმი რეალურად მხარეების პროცესისადმი ნდობაზე და მედიატორის მიუკერძოებლობაზეა დამყარებული⁶¹⁹.

მედიატორისთვის მახასიათებელია პროცესის ფასილიტაცია⁶²⁰, მედიაციის დასაწყისში, როგორც წესი, მხარეებმა არ იციან

---

615 *Moore C.W.*, *The Mediation Process*, 3rd Ed, Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 2003, 18.

616 *Tutzel S., Wegen G., Wilske S.*, *Commercial Dispute Resolution in Germany*, 2nd Ed, C.H.BECK, Munchen, 2016, 202.

617 *Greger R., Unberath H., Steffek F.*, *Recht der alternativen Konfliktlösung*, 2. Auflage, C.H.BECK, München, 2016, 33.

618 *Haafß S.K.*, *Mediation in Abgrenzung zu anderen Verfahren außergerichtlicher Konfliktbewältigung in Haft F.*, von Schlieffen K.G., *Handbuch Mediation*, C.H.BECK, Munchen, 3 Auflage, 2016, 191.

619 *Rule C.*, *Online Dispute Resolution for Business*, Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 2002, 40.

620 *Brown H., Marriott A.*, *ADR Principles and Practice*, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 160.

საკუთარი უფლებების და როლის შესახებ⁶²¹, რაც სწორედ მედიატორმა უნდა განუმარტოს მხარეებს, როგორც მედიაციის პროცესის ფასილიტატორმა. მედიატორის მხრიდან პროცესის ფასილიტაცია მედიაციის მთავარი მახასიათებელი ასპექტია, ის გამოიხატება მედიატორის სწორ კომუნიკაციაში მხარეებისადმი, მათ შორის მათ დახმარებაში ანარმონ ინტერესზე ორიენტირებული მოლაპარაკების პროცესი, გაანალიზონ გამონვევები და ეცადონ საერთო ენა იქნეს გამოხატული. მედიატორი მხარეებს მიუთითებს მათ საერთო ინტერესებზე და ცდილობს მხარეების კონკურენტული ინტერესები მხარეებსვე ჩაანაცვლებინოს ორივესთვის დამაკმაყოფილებელი შეთანხმებით⁶²². მედიატორი წარმოადგენს მედიაციის პროცესის კარგად დაგეგმარებაზე და გაძღოლაზე პასუხისმგებელ პირს⁶²³, მაშინ როდესაც მედიაციაში შეთანხმების მიღწევაზე პასუხისმგებელი⁶²⁴ თავად მხარეები არიან⁶²⁵, ეს ისეთი შემთხვევაა, როდესაც თავად მხარეებზე უკეთ კონფლიქტის ამონურვის რესურსი სხვას მართლაც არ გააჩნია⁶²⁶, რადგან მედიატორს რაიმე სახის უფლებამოსილება სამართლებრივი კუთხით გადაწყვიტოს საკითხი ან მიიღოს რაიმე სახის სამართლებრივი ბუნების გადაწყვეტილება მხარეების დავის შესახებ არ შეუძლია⁶²⁷.

მსოფლიოს უმრავლეს ქვეყნებში, შიდა კანონმდებლობით უპირატესად არ არის ნახალისებული მედიატორის მხრიდან მხარეებისთვის რაიმე რჩევის⁶²⁸ მიცემა და საქმის შეთანხმებით

---

621 *Duve C., Eidenmuller H., Mediation in der Wirtschaft*, Verlag Dr.Otto Schmidt, Koln, 2011, 88.

622 *Cortes P., The Law of Consumer Redress in an Evolving Digital Market*, Cambridge University Press, Cambridge, 2018, 25.

623 *Pruckner M., Recht der Mediation*, Linde Verlag Wien, Wien, 2003, 28.

624 *Fuchshuber C., Mediation im Zivilrecht*, Lexis Nexis, ARD Orac, Wien, 2004, 2.

625 *Spencer D., Principles of Dispute Resolution.*, 2nd Edition, Thomson Reuters, 2016, 65

626 *Wendenburg F., Mediation –flexible Gestaltung innerhalb fester Strukturen*, Zeitschrift für Konflikt-Management, 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, Seiten 1-32, PVSt 47561, 36.

627 *Golden J., Lam, C., International Financial Disputes (arbitration and mediation)*, Oxford University Press, Oxford, 2015, 72.

628 *Deixler-Hübner A., Schauer M., (Hrsg) Alternative Formen der Konfliktbereinigung*, MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien, 2016, 29.

დასრულებასთან დაკავშირებით რეკომენდაციის⁶²⁹ გაცემა, უფრო მეტიც რიგ შემთხვევაში მსგავს საკითხზე პირდაპირი აკრძალვაც ფიქსირდება ამა თუ იმ ქვეყნის კანონმდებლობაში⁶³⁰, რაც ხშირად ინვესს მედიაციაში ჩართული კონფლიქტის მხარეების უკმაყოფილებას⁶³¹.

მაგალითად ინგლისის⁶³² კანონმდებლობა მედიატორს პირდაპირ მიუთითებს ნეიტრალური პოზიციის დაჭერის საჭიროებაზე და მხოლოდ გამონაკლის შემთხვევაში, უშუალოდ მხარეების თანხმობით და დადასტურებით რთავს მედიატორს ნებას დააფიქსიროს თავისი პოზიცია არამბოჭავი რჩევის სახით. მსგავსი მიდგომა საკითხისადმი ფიქსირდება მათ შორის რუსეთის ფედერაციის⁶³³ მაგალითზე, სადაც ასევე ორივე მხარის თანხმობის შემთხვევაში მედიატორს აქვს უფლება მოახდინოს საკუთარი პოზიციის დაფიქსირება. მსგავსი სახის შესაძლებლობა არ არის დამკვეთული ნიდერლანდების⁶³⁴, ესპანეთის⁶³⁵, ამერიკის შეერთებული შტატების⁶³⁶ უმრავლეს შტატში.

მედიატორის მხრიდან კონფლიქტში მყოფი მხარეების დიალოგის პროცესში, რომელსაც თავად უწევს ფასილიტაციას, ჩართულობის/ჩარევის⁶³⁷ მოცულობა დამოკიდებულია ერთი მხრივ

---

629 *Wode M., Rabe C.S.*, Mediation, Springer, Berlin, 2014, 24.

630 *Hopt K.J., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 58.

631 *Pruitt D.G.*, Mediation at the Millennium in Herrman M., The Blackwell Handbook of Mediation, Blackwell Publishing, 2006, 397.

632 *Scherpe J.M., Marten B.*, Mediation in England and Wales, in Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 405.

633 *Davydenko D.*, Mediation in Russia, in Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 1179.

634 *Schmiedel L.*, Mediation in the Netherlands, in Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 729.

635 *Lopez M.L.V.*, Mediation in Spain, in Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 851.

636 *Kulms R.*, Mediation in the USA, in Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 1248.

637 *Boulle L., Kathleen K.J.*, Mediation Principles, Process, Practice, Butterworths Canada, 1998, 26.

მედიაციის დავის შინაარსზე⁶³⁸, ისევე როგორც თუ რა ტიპის მედიაციას აქვს ადგილი, კერძოდ, მიმდინარეობს ინტერესზე დაფუძნებული თუ უფლებებზე დამყარებული მედიაცია მხარეებს შორის. თუმცა მედიატორს ყოველთვის უნდა ახსოვდეს, რომ ამ პროცესში მხარეებს უნდა მისცეს შესაძლებლობა და ინიციატივა წარმართონ პროცესი და თავად გადაწყვიტონ საკუთარი კონფლიქტის ბედი⁶³⁹, რითაც მედიატორი ბუნებრივად ინვესტს მხარეების პროცესში აქტიურ ჩართლობას, რადგან მხარეები ყოველთვის მეტი ენთუზიაზმით ერთვებიან პროცესში, როდესაც ხედავენ, რომ საუბარია მათ ინტერესებზე და მოლაპარაკება დაცლილია სამართლებრივი ნორმების და შეფასებებისგან, რაც მათ უმარტივებთ პროცესის აღქმას. მედიატორი მხარეებს უძღვება კომპრომისის მიღწევის გზაზე⁶⁴⁰.

სტანდარტები იმისა თუ ვინ შეიძლება გახდეს მედიატორი მრავალფეროვანია, არის რიგი ქვეყნები სადაც ზედმინწევით ზუსტად არის განერილი მედიატორად გახდომის წინაპირობები, თუმცა არის ქვეყნები სადაც მსგავსი მიდგომა არ შეინიშნება. მაგალითად ავსტრიის⁶⁴¹ მაგალითზე, რომელიც პიონერია ევროპულ ქვეყნებში მედიაციის მიმართლებით, მხარეებმა შეიძლება აირჩიონ ნებისმიერი პირი თავიანთი დავის მედიატორად, რომელსაც რაიმე კვალიფიკაცია შეიძლება არ გააჩნდეს მედიაციაში, თუმცა იყოს იმ პროფესიის წარმომადგენელი, რომელიც რელევანტურია მხარეთა დავის მიზნებისთვის⁶⁴², თუმცა რიგ შემთხვევაში როდესაც საუბარია რეგისტრირებული მედი-

---

638 ხშირია ლიტერატურაში მითითება გაკეთებული იმაზე, რომ საოჯახო დავებში, სადაც ბავშვის ინტერესი ფიგურირებს მედიატორი უნდა იყოს უფრო მომთხოვნი მხარეების მიმართ რათა მიიღწეს საკითხზე შეთანხმება.

639 Greger R., Unberath H., Die Zukunft der Mediation in Deutschland, Verlag C.H.Beck Munchen 2008,123.

640 Wentzel C., Internationale Mediation, Logos Verlag Berlin, Berlin, 2016,194.

641 Fuchshuber C., Mediation im Zivilrecht, Lexis Nexis, ARD Orac, Wien, 2004, 27, 28. ავსტრიაში მედიატორთა რეესტრს აწარმოებს ავსტრიის იუსტიციის სამინისტრო (კანონის მე-8 მუხლი), მედიატორთა რეესტრში შეიძლება შევიდეს ნებისმიერი პირი, რომელიც არის 28 წლის, არ არის ნასამართლავი პირი, პროფესიულად კვალიფიციური და გააჩნია პროფესიული დაზღვევა (კანონის მე-9 მუხლი)

642 Esplugues C., Civil and Commercial Mediation in Europe, Intersentia (Cambridge-Antwerp-Poland), Vol. II, 2014, ISBN 978-1-78068-130-6, 18.

ატორის შერჩევაზე სახეზე უნდა იყოს მედიატორად გახდომის კონკრეტული წინაპირობები⁶⁴³.

საერთაშორისო დონეზე საინტერესო დისკუსია მიმდინარეობს იმასთან დაკავშირებით მედიატორი უნდა იყოს თუ არა სავალდებულოდ იურისტი⁶⁴⁴, რაზეც იურიდიული საზოგადოების დიდი ნაწილი შეჯერდა, რომ ეს ყველა ინდივიდუალურ შემთხვევაში ქვეყნის შიდა კანონმდებლის გადასაწყვეტია, ყველა კონკრეტული ქვეყნის საჭიროებების და რეალობის გათვალისწინებით⁶⁴⁵. მართალია, ზოგადი სტანდარტია, რომ მედიატორი შეიძლება იყოს ნებისმიერი პროფესიის პირი⁶⁴⁶, თუმცა წლებია დამკვიდრდა პრაქტიკა საერთაშორისო დონეზე, რომ ადვოკატი მედიატორის შემთხვევაში დამატებითი ღირებულება აქვს პროცესს, განსაკუთრებით რთული კომერციული დავების მედიაციის დროს, რადგან დარგის სპეციალისტი ადვოკატის⁶⁴⁷ მიერ შესრულებული მედიაცია მხარეებს ხშირ შემთხვევაში წარმატების წინაპირობად მიაჩნიათ. იმის გათვალისწინებით რომ სამართლებრივი სისტემა და სამართლებრივი ნორმები მხარეებისთვის ვინც მედიაციაში ცდილობენ შეთანხმებას არ არის მეორე ხარისხოვანი, რადგან სწორედ სამართლებრივად რეგულირებას ექვემდებარება საბოლოოდ მიღწეული შეთანხმება, ისევე როგორც აღსრულების კუთხით სამართლებრივი ნიუანსები გადმოდის წინა პლანზე, ალბათ უპრიანია რომ მედიატორს ჰქონდეს ცოდნა იმ სამართლებრივი სისტემის, რა სისტემის ფარგლებშიც, როგორც მედიატორი ანხორციელებს საქმიანობას⁶⁴⁸. უმრავლეს ვეროპულ იურისდიქციებში მედიატორის სავალდებულო სახით იურისტად ყოფნის ვალდებულება არ გვხვ-

643 ავსტრიის მაგალითზე: პირი უნდა იყოს 28 წლის, ჰქონდეს პროფესიული გამოცდილება, სარგებლობდეს ნდობით საზოგადოებაში და გააჩნდეს 400 000 ევროს პროფესიული დაზღვევა. ამასთანავე, პირებს უნდა გავლილი ჰქონდეს ტრენინგი, რათა შეიძინოს სამართლებრივი და ფსიქოლოგიური ცოდნა და უნარები.

644 *von Schubert M.*, in Schiffer, J., *Schiedsverfahren und Mediation*, Carl-Heymanns Verlag, 2005, 274.

645 §1 Abs. 1 RBerg; zur Frage der Erlaubnispflicht im Falle `gerichtsnaher` Mediation ausführlich Volkmann, *SchiedsVZ*, 2004, S.245 ff.

646 *Dingle J., Sephton J.*, *Practical Mediation*, Law Brief Publishing, Somerset, 2017, 70.

647 *Goodman A.*, *Mediation Advocacy*, 2nd Ed, Nova, 2010, 1.

648 *Fenn P.*, *Commercial Conflict Management and Dispute Resolution*, Spon Press, 2012, 61.

დება, თუმცა არის ამ წესისგან გამონაკლისებიც⁶⁴⁹. მაგალითად ავსტრიაში⁶⁵⁰ დასაშვებია, რომ მედიატორი გახდეს მოქმედი ადვოკატი, რა დროსაც მედიატორის ფუნქციით აღჭურვილ ადვოკატზე ვრცელდება ის ეთიკური სტანდარტები, რაც ადვოკატის პროფესიისთვის არის დადგენილი და დამატებითი რეგულაციები ასეთ შემთხვევისთვის არ არის განერილი, მსგავსი პრაქტიკა შეინიშნება მრავალ იურისდიქციაში. ლიტერატურაში მედიაციის პროცესს, ხშირად ადვოკატთა „ჯვარედინ პროფესიულ პრაქტიკად“⁶⁵¹ მოიხსენიებენ.

მედიატორზე დიდწილად დამოკიდებულია მედიაციის წარმატებით დასრულება, რადგან ის არის მთავარი მოქმედი პირი, თუმცა მხარეებს უნდა გაუჩინოს განცდა, რომ ისინი არიან პროცესის მთავარი შემოქმედნი და რეალურად ასეც არის გადაწყვეტილების მიღების ნაწილში, თუმცა მედიატორის მხრიდან ამ ყველაფრის სწორი დაგეგმარების გარეშე მხარეები შედეგს ვერ მიაღწევენ, ეს რომ მათ შეძლებოდათ მედიატორის დახმარების გარეშე მედიაციის, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალების გამოყენება მათ არ დასჭირდებოდათ. მრავალ იმ საკითხთან ერთად, რაც ზემოთ იქნა განხილული მნიშვნელოვანია მედიატორმა მიაქციოს ყურადღება შემდეგ მნიშვნელოვან ნიუანსებს⁶⁵²:

- რამდენად ის ხალხი არის მიმდინარე მედიაციაში ჩართული და მონვეული ვინც რეალურად საკითხის გარშემო იღებს გადაწყვეტილებას? აღნიშნული ეხება, თანაბარი წარმატებით, როგორც საოჯახო კატეგორიის დავების მედიაციას, ასევე ბიზნეს კომერციული დავების მედიაციას, ისევე როგორც

---

649 მაგ: თურქეთი, სადაც თურქეთის ადვოკატთა ასოციაციის მოთხოვნის შედეგად 2012 წელს ამოქმედებული კანონის ბოლო რედაქციაში შევიდა დათქმა იმასთან დაკავშირებით, რომ მედიატორი შეიძლება იყოს მარტო პირი, რომელსაც აქვს დამთავრებული იურიდიული ფაკულტეტი და აქვს პროფესიული მინიმუმ 5 წლიანი გამოცდილება.

650 *Fuchshuber C.*, *Mediation im Zivilrecht*, Lexis Nexis, ARD Orac, Wien, 2004, 61.

651 *ჩიტაშვილი ნ.*, ადვოკატ-მედიატორის ცალკეულ ეთიკურ ვალდებულებათა თავისებურება და რეგულირების აუცილებლობა, სამართლის ჟურნალი, უნივერსიტეტის გამომცემლობა, #2, 2016, 29.

652 *Newmark C.*, in *Contemporary Issues in International Arbitration and Mediation*, Rovine W.Arthur, Martinus Nijhoff Publishers, Netherlands/Leiden, 2013, 346.

ნებისმიერი სახის დავას, და კერძოდ, მედიატორმა უნდა ეცადოს პროცესის დაწყებიდანვე გაანალიზოს თუ რამდენად არიან მედიაციაში მოსული მხარეები დამოუკიდებლად გადაწყვეტილების მიმღები და თუ იკვეთება სხვა უხილავი ხელის ჩართულობა, ეცადოს და მოიწვიოს ეს მხარე მედიაციაში. აღნიშნულით, ერთი რომ დრო დაიზოგება პროცესის მიმდინარეობის და მეორე მხრივ რეალურად გამარტივდება საკითხზე გადაწყვეტილების მიღების შესაძლებლობა.

- ხშირია შემთხვევა როდესაც მხარეები საუბრობენ დავაში არსებულ ფაქტებზე, თუმცა შესაძლებელია რომ ფაქტები ეხებოდეთ გარეშე პირებს, რომლებიც უშუალოდ დავის მხარეებს არ წარმოადგენდნენ, ხოლო მხარეებს ჰქონდეთ ფაქტების ინტერპრეტირების საკუთარი ვერსიები, რაც მათ პოზიციებს ამორებდეს ერთმანეთისგან, რა დროსაც მედიატორი უნდა დაფიქრდეს თუ რამდენად საჭიროა და შეიძლება პროცესზე დადებითი გავლენა იქონიოს ფაქტებთან დაკავშირებით უშუალო მონაწილე და ინფორმაციის მქონე პირების მონვევამ, რადგან სხვა ალერნატივა რიგ შემთხვევაში შეიძლება არ იყოს, თუ არა მსგავსი ქმედება მედიატორის მხრიდან.
- ამასთანავე მედიატორი მზად უნდა იყოს პროცესში ჩართოს მხარის მხრიდან ნომინირებული ნებისმიერი პირი, რომელიც კონფლიქტის მხარეს მიაჩნია, რომ სჭირდება საკუთარი ინტერესების წარმომადგენლად ან მასთან ერთად როგორც პროცესის მონაწილე პირი.

მედიატორის საქმიანობა სრულად მხარეების საუკეთესო ინტერესებს უნდა ემსახურებოდეს, ეს არის მთავარი და ამოსავალი მიზანი მედიატორის საქმიანობის. უფრო მეტიც, ევროპაში შეინიშნება პრაქტიკა მათ შორის მედიატორის პასუხისმგებლობის დაზღვევის, რაც დამატებით დაცვაა პროცესში ჩართული მხარეების ინტერესების⁶⁵³.

653 *Fuchshuber C.*, *Mediation im Zivilrecht*, Lexis Nexis, ARD Orac, Wien, 2004, 18.

(ავსტრია ამ მიმართულებით ასევე პიონერი ევროპელი ქვეყანაა, სადაც კანონის დონეზე არის უზრუნველყოფილი მედიატორის ვალდებულება დააზღვიოს თავისი საქმიანობა მედიაციის პროცესის მხარეებისთვის შესაძლოდ მიყენებულ ზიანზე,

ამ მიმართულებით მნიშვნელოვანია ქართული მოდელის ანალიზი და ამ მიმართულებით კონკრეტული რეკომენდაციების შემუშავება საკითხის შემდგომი განვითარებისა და რეგულირების მიზნით.

ამასთანავე, ნიშანდობლივია ამა თუ იმ ქვეყანაში უცხო ქვეყნის მოქალაქის მიერ განხორციელებული მედიაციის პროცესის ვალიდურობა, რაც ასევე ყველა ქვეყნის შიდა რეგულაციით უნდა ნესრიგდებოდეს, რადგან რიგ შემთხვევაში უცხოელები შეიძლება დაემატონ ქვეყანაში რეგისტრირებულ მედიატორთა სიას, თუ ისინი აკმაყოფილებენ ქვეყანაში დადგენილი მედიატორად გახდომის კრიტერიუმებს⁶⁵⁴.

1.1 მედიატორის პროფესიული უნარები და სახელმძღვანელო პროცედურული მექანიზმები

იმის გათვალისწინებით რომ დღეის მდგომარეობით მედიატორი შეიძლება გახდეს ნებისმიერი პროფესიის პიროვნება ნიშანდობლივია თუ რა ძირითადი თვისებებით უნდა გამოირჩეოდეს მედიატორი, გარდა იმ ყველა უნარისა, რაშიც წინასწარ იქნება მომზადებული, დადგენილი წინაპირობების გათვალისწინებით, რაც მას ხელს შეუწყობს იყოს წარმატებული მოდავე მხარეების კონფლიქტური სიტუაციის შეთანხმებით დასრულების პროცესში. მედიატორმა უნდა გაითვალისწინოს, რომ არ არსებობს ერთი უნიფიცირებული მეთოდი მოლაპარაკების წარმატებით გაძღოლის, ხშირ შემთხვევაში ყველაფერი დამოკიდებულია ინდივიდუალური საქმის მახასიათებელ გარემოებებზე, თუმცა არსებობს ერთი წესი, რომელიც ხშირ შემთხვევაში წინაპირობაა წარმატებული მოლაპარაკების წარმოების : რაც უფრო მეტი ინფორმაციას იღებს მედიატორი ორივე მხარისგან, მით უფრო უკეთესად განახორციელებს მოლაპარაკებას და დაეხმარება მხ-

---

400 000 ევროს ოდენობით. მედიატორის აღნიშნული ვალდებულება განერილია კანონის მე-19 მუხლში.

654 *Frauenberger-Pfeiler U.*, in *Esplugues C.*, *Civil and Commercial Mediation in Europe*, Intersentia (Cambridge-Antwerp-Poland), Vol. II , 2014 , 9.

არეებს მიაღწიონ მათთვის სასურველ შეთანხმების პირობას⁶⁵⁵. ქვემოთ არის საუბარი იმ ძირითად თვისებებზე და მახასიათებლებზე, რაც აუცილებლად უნდა ახასიათებდეს მედიატორს.

მედიატორს უნდა ახასიათებდეს შემდეგი ძირითადი პროფესიული და პროფესიული უნარები⁶⁵⁶:

- თანაგრძნობა (empathy) - უნარი თანაუგრძნოს მხარეებს, აღიქვას მათი პოზიციები, თუნდაც არ ეთანხმებოდეს მხარეების დაფიქსირებულ ხედვას, უნარი შეეცადოს მხარეებს დაანახვოს რეალობა სხვა გადმოსახედიდან;
- მოთმინება (patience) - მედიატორმა უნდა აცალოს მხარეებს თავად მიიღონ მათ მიერ შერჩეულ დროს გადაწყვეტილებები და თავად გადადგან ნაბიჯები მეორე მხარისადმი მათ მიერ შერჩეულ მომენტში, მედიატორმა არ უნდა ააჩქაროს მოვლენების თანამიმდევრობა, როგორც ეს შეიძლება საჭიროდ არ მიაჩნდეს; თუმცა მედიატორს კარგად უნდა ჰქონდეს აღქმული მხარეების მოლოდინები ამ პროცესიდან და შესაბამისი სტილის და ფორმის მედიაცია უნდა აწარმოოს, რათა მიღწეულ იქნეს არსებული მოცემულობით საუკეთესო შედეგი მხარეებისთვის⁶⁵⁷.
- თვითდამაჯერებლობა (self-assurance) - მედიატორს უნდა გააჩნდეს უნარი გაუჩინოს მხარეებს თვითდამაჯერებულობის განცდა, რათა მხარეებმა სხვისი კარნახის გარეშე იცოდნენ, რომ თავად მართავენ პროცესს და უფლებამოსილნი არიან მიიღონ დამოუკიდებელი გადაწყვეტილება;
- აზრის სიცხადე (clarity of thought) - მედიატორს უნდა გააჩნდეს უნარი დასვას იმ სახის კითხვები და მოახდინოს მხარის საუბარში იმ სახით ჩართულობა, რაც გახდება კიდევ უფრო მეტი ინფორმაციის მიღების საფუძველი მხარისგან და შეთანხმების მიღწევისთვის ახალი პერსპექტივების გაჩენის მასტიმულირებელი.
- კრეატიულობა (ingenuity) - მედიატორს უნდა გააჩნდეს უნა-

---

655 Ponschab R., Verhandlungsführung: Mutter aller Konfliktlösungen, ADR-Verfahren im Vergleich –Teil 9, Zeitschrift für Konflikt-Management, 17 Jahrgang, Heft 1/2014, Januar/Februar, Seiten 1-32, PVSt 47561, 7.

656 Newman P., in M Liebmann (ed), Mediation in Context, 2000, 183-4.

657 Wendland M., Mediation und Zivilprozess, Mohr Siebeck, Tübingen, 2017, 390.

რი მხარეების საუბარში შემოიტანოს ახალი იდეები და ბიძგი მისცეს ახალი პოზიციების ჩამოყალიბებას, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც მხარეები შედიან მოლაპარაკებების პროცესში ჩიხში და უჩნდებათ განცდა რომ მედიაციაში შეთანხმებას ვერ აღწევენ.

- გამძლეობა (Stamina) - მედიაციის სესიებმა შეიძლება დიდი დრო წაილოს და ხანგრძლივად გაგრძელდეს, და რიგ შემთხვევაში შეუსვენებლივ მოითხოვდეს პროცესის მსვლელობას, რადგან შესვენებამ ან სხვა დროისთვის სესიის გადატანა შეიძლება კონტრპროდუქციული აღმოჩნდეს და ამის გათვალისწინებით მედიატორს უნდა შეეძლოს სრულად წარუძღვეს პროცესს და არ შეწყვიტოს მხარეებს შორის მიმდინარე დიალოგი.

ამასთანავე მნიშვნელოვანია მედიატორმა ყურადღება მიაქციოს ქვემოთე საკითხებს⁶⁵⁸:

ა) მედიაციის მთავარი და ცენტრალური საკითხია, რომ მედიატორი უწყვეტად ახდენდეს მხარეების ინტერესების სისტემატიურ ანალიზს, რადგან სწორედ მხარეთა ინტერესები წარმოადგენს საშუალებას შეთანხმების მიღწევის მედიაციაში⁶⁵⁹.

ბ) მედიაციის პროცესში, მედიატორი უნდა ცდილობდეს მხარეებს მისცეს თვითგამოხატვის სრული შესაძლებლობა და არ შეანყვეტინოს მხარეს და მის წარმომადგენელს საუბარი.

გ) მედიატორი უნდა მოერიდოს გააკეთოს რაიმე შეურაცხმყოფელი განცხადება ან გამოიყენოს უხამსი სიტყვა მხარეების მიმართ.

დ) თავისი ლექსიკით, ჟესტიკულაციით და მიდგომით აგრძნობინოს პროცესში ჩართულ მხარეებს პატივისცემა.

ე) მედიატორი უნდა ცდილობდეს თანაბრად⁶⁶⁰ დაუთმოს ორივე

658 *Nelson M.R.*, *Nelson on ADR*, Thomson Carswell, 2003, 57, 58.

659 *Wendenburg F.*, *Der Schutz der schwächeren Partei in der Mediation*, Mohr Siebeck, Tübingen, 2013, 39.

660 *Tutzel S., Wegen G., Wilske S.*, *Commercial Dispute Resolution in Germany*, 2nd Ed, C.H.BECK, Munchen, 2016, 202.

მხარეს ყურადღება⁶⁶¹ და დრო, რათა არ გააჩინოს თავისი ქცევით ნებისთნე თუ უნებლიეთ რაიმე კითხვა და უნდობლობა რომელიმე მხარის მხრიდან საკუთარი პიროვნების მიმართ, რადგან დიდწილად მხარეთა ნდობა განაპირობებს მათ შორის ამ პროცესში მათ ჩართულობას და გულწრფელობას, ხოლო მედიატორი მხარეებთან ურთიერთობის დანყების პირველი ნუთიდან იწყებს მათთან ურთიერთობის შენებას, რაც მედიაციის პროცესის სრული პერიოდის მანძილზე თანაბრად და თანაზომიერად უნდა მიმდინარეობდეს. ეს ყველაფერი მედიატორისგან გარდა გამომუშავებული უნარებისა, რიგ შემთხვევაში გამოცდილება-საც მოითხოვს.

ვ) მედიატორს უნდა ეხერხებოდეს ჩიხური სიტუაციიდან გამოსავლის ძიება⁶⁶², რიგ შემთხვევაში მხარეებთან მოლაპარაკებების წარმოებისას მაღალია ალბათობა ჩიხურ სიტუაციაში აღმოჩენის, რა დროსაც დიდ წილად მედიატორზე არის დამოკიდებული თუ რა სახის და რამდენად დროულად მოაძიებინებს მხარეებს სიტუაციიდან საუკეთესო გამოსავალს, წინააღმდეგ შემთხვევაში შესაძლოა მედიაცია შეწყდეს.

1.1.1. შეკითხვების დასმის ტექნიკა

მედიატორისთვის კითხვის დასმის უნარი მნიშვნელოვანი თვისებაა, რადგან ის სწორი კითხვის დასმით არამარტო დამატებით ინფორმაციას იღებს მხარეებისგან⁶⁶³, რაც არანაკლებ მნიშვნელოვანია, არამედ მათ შორის მხარეებს აფიქრებს რიგ საკითხებზე და უჩენს ეჭვს თუ რამდენად მხარე არის მყარი თავის პოზიციაში⁶⁶⁴, და ხომ არ უნდა დაფიქრდეს პოზიციის სისწორეში.

---

661 *Krabbe H.*, Werkstattbericht –Hochstrittige Parteien in der Mediation, 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, Seiten PVSt 47561, 59.

662 *Eidenmüller H.*, Wege aus der Sackgasse: Wie lassen sich Blockaden in Mediations- und Güteverfahren lösen? Zeitschrift für Konflikt-Management, Verlag Otto Schmidt, Köln, Heft 1/2013, 4, 5.

663 *Kovach K.K.*, Mediation in a Nutshell, 2nd Ed, West a Thomson Reuters Business, USA, 2010, 53.

664 *Buhring-Uhle C., Kirchoff L., Scherer G.*, Arbitration and Mediation in International Business, Kluwer Law International, 2006, 190.

მსგავსი უნარის გამოყენებით მედიატორს შეუძლია მოახდინოს მხარეში ამა თუ იმ კუთხით მისი დამატებითი დაფიქრების პროვოცირება, რადგან მედიატორს თავის მხრიდან პოზიციის დაფიქსირება მოლაპარაკების პირობებთან დაკავშირებით პირდაპირ არ შეუძლია, ისევე როგორც კითხვების დასმით მედიატორი ეხმარება მხარეებს მოახდინონ პოზიციების გადახედვა და გადამონმება მათი ხედვების სისწორეში.

1.1.2. აქტიური მოსმენის უნარი

მედიატორი უნდა იყოს კარგი (აქტიური) მოსმენის⁶⁶⁵ უნარით დაჯილდოებული პიროვნება⁶⁶⁶. მოსმენა ფუნდამენტური⁶⁶⁷ ტექნიკაა მედიატორის⁶⁶⁸, რასაც ის უნდა ფლობდეს. მოსმენით მედიატორი ერთი მხრივ, სრულად იმეცნებს საქმის ვითარებას, თუმცა მეორე მხრივ, შედის ნდობაში მხარესთან, რომლისთვის ასევე მნიშვნელოვანია, რომ მას მოუსმინონ, მისი საკითხით დაინტერესდნენ, რის ხარჯზეც მედიატორი რეალურად იძენს პატივისცემას და ნდობას მხარეში⁶⁶⁹. მხარეების მოსმენის შემდეგ მედიატორმა უნდა გარკვეული უკუგება⁶⁷⁰ მისცეს მხარეს მის მიერ გაუღერებულ ფაქტებთან დაკავშირებით, რათა მხარეს გაუჩნდეს განცდა, რომ მას ყურადღებით მოუსმინეს და გული-სყურით უდგება მხარის ინტერესს⁶⁷¹.

---

665 *Schmidt F., Lapp T., Monßen H.G.*, *Mediation in der Praxis des Anwalts*, Verlag C.H.Beck, München, 2012, 30.

666 *Goldberg S.B., Sander F., Rogers E.A., Nancy H., Cole S.R.*, *Dispute Resolution: Negotiation, Mediation, Arbitration and other Processes*, 6th Ed, Wolters Kluwer, 2012, 128.

667 *Buhring-Uhle C., Kirchhoff L., Scherer G.*, *Arbitration and Mediation in International Business*, Kluwer Law International, 2006, 190.

668 *Kovach K.K.*, *Mediation in a Nutshell*, 2nd Ed, West a Thomson Reuters Business, USA, 2010, 52.

669 *Buhring-Uhle C., Kirchhoff L., Scherer G.*, *Arbitration and Mediation in International Business*, Kluwer Law International, 2006, 190.

670 *McLaren H.R., Sanderson J.*, *Innovative Dispute Resolution: The Alternative*, Thomson Carswell, 2006, 4-2.

671 *Spencer D., Brogan M.*, *Mediation Law and Practice*, Cambridge University Press, Cambridge, 2006, 163.

1.1.3. ვერბალური და არავერბალური კომუნიკაცია

ძალზედ მნიშვნელოვანია მედიატორს ჰქონდეს კარგად განვითარებული ვერბალური უნარები, მათ შორის შეეძლოს საჭიროების დროს საკუთარი ორატორული ნიჭით მიიპყროს მხარის ყურადღება და ჩართოს ის დიალოგში, ისევე როგორც არანაკლებ მნიშვნელოვანია შეეძლოს მედიატორს დააკვირდეს და მხარეების არავერბალური კომუნიკაციის ანალიზით დაადგინოს მხარეებს შორის არსებული პიროვნული ურთიერთობა, რადგან ხშირად მხარეები პირდაპირ პოზიციების ფიქსირებას შეიძლება მოერიდონ, თუმცა ჟესტიკულაციით გამოავლინონ მეორე მხარისადმი მიდგომა. მედიატორი უნდა ცდილობდეს გამუდმებით იქონიოს მხარეებთან თვალის კონტაქტი⁶⁷²; არავერბალური კომუნიკაცია მეორე მხრივაც მნიშვნელოვანი უნარია მედიატორისთვის, როდესაც მისი უშუალო ურთიერთობის ამ ფორმით მას შეუძლია დაამყაროს მხარესთან კავშირი და შევიდეს დამატებით ნდობაში მხარესთან, რაც არანაკლებ მნიშვნელოვანია მედიაციის წარმატებით განხორციელებისთვის⁶⁷³.

1.1.4. პროცესის კონტროლის უნარი

მედიაციის პროცესის მსვლელობა და მასში ჩართულობა, ისევე როგორც საბოლოო შედეგი აბსოლიტურად მხარეების ნებაზე და შეხედულებაზეა დამოკიდებული, თუმცა ფაქტობრივ მედიატორი უნდა ანხორციელებდეს პროცესის რეალურ მართვას⁶⁷⁴ და კონტროლს, რაც რა თქმა უნდა მედიატორის უნარებზე დამოკიდებული გარემოებაა⁶⁷⁵. მედიატორმა პროცესის დაწყებამდე უნდა განსაზღვროს თუ რა ურთიერთობებში არიან ან შეიძლება იყვნენ კონფლიქტის მხარეები ერთმანეთთან, მათ შორის გაანალიზოს ის დაძაბული ფონი, ასეთის არსებობის შემთხვე-

672 *Krabbe H.*, Werkstattbericht –Hochstrittige Parteien in der Mediation, 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, Seiten PVSt 47561, 59.

673 *Buhring-Uhle C., Kirchhoff L., Scherer G.*, Arbitration and Mediation in International Business, Kluwer Law International, 2006, 190.

674 *Herrman M.*, The Blackwell Handbook of Mediation, Blackwell Publishing, 2006, 40.

675 *Buhring-Uhle C., Kirchhoff L., Scherer G.*, Arbitration and Mediation in International Business, Kluwer Law International, 2006, 190.

ვაში, რაც თან სდევს პროცესს, და სწორად განსაზღვროს და შეარჩიოს გარემო⁶⁷⁶, რომელ გარემოშიც დაიგეგმება მხარეების პირველადი შეხვედრა თუ შემდგომი პროცესის მსვლელობა.

მედიატორი პროცესის დაწყების პირველი სტადიიდან, ჯერ კიდევ მისასალმებელ სტადიაზე ფაქტობრივ უნდა ფიქსირდებოდეს და იპოვებდეს მხარეებში ავტორიტეტს და პროცესის წარმართველის სტატუსს, ისევე როგორც მთელი პროცესის ფასილიტაციის მანძილზე მას აქვს ყველა ის ბერკეტი, რომ მხარეებს მოუწოდოს და აქტიურად ჩართოს მოლაპარაკებებში, რამაც შედეგად შეთანხმების პირობა უნდა მოიტანოს⁶⁷⁷. მედიატორებმა ყურადღება უნდა მიაქციონ იმ გარემოებას, რომ ერთობლივ თუ ინდივიდუალურ შეხვედრაზე სამუშაო დღის წესრიგს მედიატორი სთავაზობს მხარეებს, და შესაბამისად დიდწილად თუ როგორ წარიმართება მხარეების მხრიდან საკითხის გადანყვეტაში ჩართულობა დამოკიდებულია მედიატორის მიერ გადადგმულ სწორ ნაბიჯებზე და პროცესის სწორ დაგეგმარებაზე.

1.1.5. ჯგუფური მუშაობის უნარი

მედიატორს უნდა ახასიათებდეს გუნდური მუშაობის უნარი, რაც ხშირ შემთხვევაში შეიძლება დასჭირდეს ნებისმიერ მედიატორს, რადგან რთულ კომპლექსურ კომერციულ დავებში, მათ შორის საოჯახო კატეგორიის დავებში ფართოდ დაინერგა ე.წ. კო-მედიაციის პრაქტიკა⁶⁷⁸, რა დროსაც მედიატორებს შორის უნდა ეფექტურად გადანაწილდეს ფუნქციები და როლები, რათა მხარეებთან კოორდინირებულად და შედეგიანად განახორციელონ პროცესის ფასილიტაცია. კო-მედიაცია იძლევა საშუალებას უფრო ეფექტური გახდეს პროცესი, რადგან მედიატორთაგან ერთ-ერთი როგორც წესი კონკრეტული დარგის სპეციალისტს

---

676 *Kolodej C.*, Settingstechniken und Prozessgestaltung bei (hoch)eskalierten Konflikten, Zeitschrift für Konflikt-Management, 17 Jahrgang, Heft 1/2014, Januar/Februar, Seiten 1-32, PVSt 47561, 12.

677 *Buhring-Uhle C., Kirchhoff L., Scherer G.*, Arbitration and Mediation in International Business, Kluwer Law International, 2006, 190.

678 *Buhring-Uhle C., Kirchhoff L., Scherer G.*, Arbitration and Mediation in International Business, Kluwer Law International, 2006, 190.

წარმოადგენს, რა კატეგორიის დავაც არის განხილვაში, რაც აორმაგებს წარმატების შესაძლებლობას, ისევე როგორც კომედიაციის შემთხვევაში ადვილდება პროცესის მართვა და ანალიზი დაგროვილი ინფორმაციის.

1.1.6. მედიატორის მიერ პროცესის წარმართვის სტილი და ინოვაციური ფორმები

უშუალოდ მედიაციის პროცესის წარმოების⁶⁷⁹ კუთხით ამერიკული ტრადიციით⁶⁸⁰ დამკვიდრდა, შემდეგი მოდელები⁶⁸¹ მედიაციის წარმოების:

ა) მხარდამჭერი/ხელის შემწყობი⁶⁸², როდესაც მედიატორის როლი პასიურია⁶⁸³, აღნიშნულ მოდელს ხშირად ინტერესებზე დაფუძნებულ მედიაციის წარმოების მოდელს უწოდებენ (facilitative/Interest-based⁶⁸⁴);

ბ) შემფასებლთი/შეფასებითი⁶⁸⁵, როდესაც მედიატორის როლი აქტიურია,⁶⁸⁶ აღნიშნულ მოდელს ხშირად უფლებებზე დაფუძნებულ მედიაციის წარმოების მოდელს უწოდებენ (evaluative/rights-based)⁶⁸⁷ და

გ) ტრანსფორმატიული (transformative) მედიაცია⁶⁸⁸.

აღსანიშნავია, ასევე რომ მათ შორის ავსტრალიის მაგალითზე დამკვიდრდა მედიაციის დისტანციაზე წარმოების ე.წ. Shuttle

679 *Steadman B.J., Todd F., Commercial Mediation, IUTA&Company, 2nd Ed, 2016, 21,22.*

680 American Arbitration Association, Handbook on Mediation, 2, 2010, 28, 30.

681 *Spencer D., Principles of Dispute Resolution, 2nd Edition, Thomson Reuters, 2016, 61.*

682 *ცერცვაძე გ., მედიაცია, გამომცემლობა მერიდიანი, თბ., 2010, 141.*

683 *Wendland M., Mediation und Zivilprozess, Mohr Siebeck, Tubingen, 2017, 170.*

684 *Fenn P., Commercial Conflict Management and Dispute Resolution, Spon Press, 2012, 62.*

685 *ცერცვაძე გ., მედიაცია, გამომცემლობა მერიდიანი, თბ., 2010, 141.*

686 *Wendland M., Mediation und Zivilprozess, Mohr Siebeck, Tubingen, 2017, 170.*

687 *Boulle L., Kathleen K.J., Mediation Principles, Process, Practice, Butterworths Canada, 1998, 12, 31.*

(Evaluative Mediation-ს მსგავსი ნიშნებით ხასიათდება დოქტრინაში გავრცელებული კიდევ ერთი მოდელი მედიაციის Settlement Mediation /Result-based Mediation, რომლის ფარგლებშიც მედიატორი კონკრეტული შედეგის მიღწევის გარშემო ამუშავებს მხარეებს)

688 *Eidenmuller H., Wagner G., Mediationsrecht, otto schmidt, 2015, 31.*

Mediaton⁶⁸⁹, რა დროსაც მხარეები ტერიტორიულად სხვადასხვა ლოკაციაზე არიან განთავსებული და მედიატორი მათთან ფიზიკურად მისვლის საფუძველზე, ინდივიდუალურ რეჟიმში აწარმოებს მედიაციას. მედიაციის წარმოების აღნიშნულ მოდელს ასევე ახასიათებს ზემოათნიშნული ნიშნები, რასაც ავსტრალიურ დოქტრონაში ხაზგასმით გამოყოფენ მეცნიერები⁶⁹⁰.

1.1.6.1 ხელშემწყობი

ე.წ. მხარდამჭერი მედიაციის წარმოებისას მედიატორი არ არის უფლებამოსილი მხარეებს მისცეს რაიმე რჩევა ან რეკომენდაცია დავის ამა თუ იმ ფორმით გადაწყვეტის კუთხით⁶⁹¹, არამედ მედიატორი მხოლოდ ფასილიტაციას⁶⁹² გასწევს და მხარეებს სპეციალური უნარების გამოყენებით ცდილობს აქტიურად შეუწყოს ხელი კონკრეტული შეთანხმების მიღწევაში, ის თავისი უნარებით მაქსიმალურად უზრუნველყოფს მხარეების პროცესში ჩართულობას⁶⁹³. ამ დროს მხარეები თავად ახდენენ საკუთარი ინტერესების პოზიციონირებას და ლობირებას, რაც მათ მეტად რთავს პროცესში და ერთგვარი საკუთრების განცდა უჩნდებათ შეთანხმების პირობებისადმი, რადგან ეს მათ უშუალო ჩართულობის ინტელექტუალურ შედეგს წარმოადგენს⁶⁹⁴ და ხელს უწყობს მხარეებს აწარმოონ ეფექტური მოლაპარაკებები⁶⁹⁵.

უფლებებზე დაფუძნებული მედიაციის წარმოების კონცეფცია იმას გულისხმობს, რომ მხარეები მოლაპარაკების გზით ცდილობენ მიაღწიონ იმ შედეგს, რაც შეეძლოთ დავის სასამართლოს

689 ე.წ. „მოდრაჟი მედიაცია“

690 *Boulle L., Field R.*, Australian Dispute Resolution, Lexis Nexis Butterworths, 2017, 272.

691 *Mantle M.*, Mediation: A practical guide for lawyers, Dundee University Press, Dundee, 2011, 132.

692 *Chern C.*, The Commercial Mediator's Handbook, informa Law from Routledge, 2015, 240.

693 *Spencer D., Brogan M.*, Mediation Law and Practice, Cambridge University Press, New York, 2006, 174.

694 *Kumar A.*, Alternative Dispute Resolution System, Global and National Perspective, K.K. Publications, 2016, 106.

695 *Ponte L., Cavenagh T.*, Alternative Dispute Resolution in Business, West Educational Publishing, Ohio, 1999, 97.

გზით წარმართვის შემთხვევაში მიელწიათ, მაშინ როდესაც ინტერესზე დაფუძნებული მედიაციის წარმოების დროს მხარეები აქცენტს აკეთებენ საკუთარ ინტერესებზე, და ეძიებენ ისეთ გამოსავალს, რომელიც საუკეთესოდ შეეფერება მათ კონკრეტულ ინტერესს, საჭიროებას⁶⁹⁶.

ინტერესზე დამყარებული მედიაციის დროს მედიატორი მხარეებს ხელს უწყობს მაქსიმალურად მხარეების ინტერესზე მორგებული მოლაპარაკებების პროცესი აწარმოონ, რათა შედგეს ორივე მხარის ინტერესის გათვალისწინებით საბოლოო შეთანხმება საქმეზე⁶⁹⁷. მედიატორი ამ დროს ეხმარება მხარეებს თავად⁶⁹⁸ მიაღწიონ შეთანხმებას.

ამ ტიპის მედიაციას ახასიათებს ოთხი ძირითადი ელემენტი⁶⁹⁹:

1. მედიატორი აქცენტირებულია პროცესზე, უშუალოდ მის წინაშე მიმდინარე პროცესის მსვლელობაზე, უზრუნველყოფს მის სრულად მხარეების მიერ გაძღოლას.
2. მედიატორი აქცენტირებულია მხარეებზე, უქმნის მხარეებს სრულ შესაძლებლობას მაქსიმალურად ჩაერთონ პროცესში და მიიღონ მათთვის სასარგებლო გადაწყვეტილება, რაც იქნება მათი საკუთარი მსჯელობის და ინტერესების ანალიზზე მიღებული გადაწყვეტილება⁷⁰⁰.
3. მედიატორი აქცენტირებულია მხარეებს შორის ეფექტური კომუნიკაციის წარმართვაზე, უქმნის მხარეებს სრულ შესაძლებლობას აწარმოონ ეფექტური კომუნიკაცია ერთმანეთს შორის;
4. მედიატორი აქცენტირებულია მხარეებს აწარმოებინოს მათ ინტერესებზე აქცენტირებული მოლაპარაკება;

მსგავსი მედიაციის მიმდინარეობისას მედიატორი სვამს იმ

---

696 *Brown H., Marriott A.*, ADR Principles and Practice, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 169.

697 *Fenn P.*, Commercial Conflict Management and Dispute Resolution, Spon Press, 2012, 62.

698 *Kajkowska E.*, Enforceability of Multi-Tiered Dispute Resolution Clauses, Hart Publishing, Oxford and Portland, 2017, 9.

699 *Chern C.*, The Commercial Mediator's Handbook, informa Law from Routledge, 2015, 37, 38.

700 *Chern C.*, The Commercial Mediator's Handbook, informa Law from Routledge, 2015, 240.

სახის კითხვებს, რაც ერთი მხრივ მხარეებს ეხმარება დაანახოს ერთმანეთის ინტერესი, ისევე როგორც მეორე მხრივ, მედიატორი ცდილობს თავად შეიქმნას წარმოდგენა თუ რა სახის ურთიერთობის გარშემო ატარებს მედიაციას, რათა ესმოდეს თუ რაში მდგომარეობს მხარეების რეალური ინტერესი დავისადმი ან დავის შეთანხმებით დასრულებისადმი⁷⁰¹. მსგავს პროცესში მედიატორი არ აძლევს მხარეებს რაიმე სახის რეკომენდაციას, ან რჩევას, ასევე არ აფიქსირებს თავის მოსაზრებას იმასთან დაკავშირებით თუ რა შეიძლება იყოს საუკეთესო პირობა შეთანხმებისთვის ან რა შედეგით შეიძლება დასრულდეს დავა თუ ის გადაინაცვლებს სასამართლო დარბაზში, არამედ მედიატორი უბრალოდ პროცესის კონტროლის სადავეებთან არის, და ხელს უწყობს მხარეებს მიიღონ კონკრეტული გადაწყვეტილება შეთანხმების პირობებთან დაკავშირებით⁷⁰², რაც გარანტი უნდა იყოს და მომავალში მოემსახურება მხარეებს შორის კარგი პირადი თუ ბიზნეს ურთიერთობის შენარჩუნებას⁷⁰³.

ამ სტილით მედიაციის გაძღოლისას მედიატორი უფრო მეტად „იცავს“ უშუალოდ მედიაციის პროცესის მსვლელობას, და ნაკლებად ერევა პროცესის შედეგში და მის შინაარსში, ამით ის მხარეებს უბიძგებს მიიღონ საკუთარი გადაწყვეტილება დავის გადაწყვეტასთან დაკავშირებით⁷⁰⁴.

1.1.6.2 შეფასებითი

ე.წ. შემფასებლით მედიაციის წარმოებისას მედიატორი არ არის შეზღუდული შეფასება გააკეთოს მიმდინარე მოლაპარაკებების პროცესის და რიგ შემთხვევაში კონკრეტული არაბოჭვითი ხასიათის რჩევა და რეკომენდაცია მისცეს დავაში ჩართულ მხარეებს თუ როგორ შეიძლებოდა უკეთესად მიიღნეს საკითხზე შეთანხმება. თუმცა მსგავსი სახის ჩარევა მხარეებს შორის მიმ-

701 *Fenn P.*, Commercial Conflict Management and Dispute Resolution, Spon Press, 2012, 62.

702 იქვე, 62.

703 *Kwan Lun M.I.*, Alternative Dispute Resolution of Shareholder Disputes in Hong Kong, Cambridge University Press, Cambridge, 2017, 9.

704 *Chern C.*, The Commercial Mediator's Handbook, informa Law from Routledge, 2015, 37.

დინარე მედიაციაში მედიატორის მხრიდან დასაშვებია მხოლოდ უშუალოდ ორივე მხარის მოთხოვნის შემთხვევაში⁷⁰⁵. მსგავსი სტილი მედიაციის წარმოების ამერიკის შეერთებულ შტატებში იღებს სათავეს⁷⁰⁶; მას ხშირად „სარეკომენდაციო მედიაციას“ და ხელშემწყობი მედიაციის ჰიბრიდულ ფორმას უწოდებენ⁷⁰⁷.

უფლებებზე დამყარებული მედიაციის წარმოებისას მედიატორი ეხმარება მხარეებს მიაღწიონ შეთანხმებას, რა დროსაც უთითებს მხარეებს მათი პოზიციის სისუსტეებზე და ირიბად მიანიშნებს თუ რა შედეგით შეიძლება დასრულდეს მხარეებს შორის სამართლებრივი დავა, თუ მედიაციიდან საქმე სასამართლო დარბაზში გადაინაცვლებს⁷⁰⁸. მსგავსი მედიაციის წარმოებისას მედიატორი მხარეებს ფორმალურ და არაფორმალურ რეკომენდაციას აძლევს⁷⁰⁹ იმასთან დაკავშირებით, თუ რა იქნება მედიაციის მიზნებისთვის საუკეთესო შეთანხმების პირობა ანუ თავად სთავაზობს მხარეებს თავის ხედვას დავის შეთანხმებით დასრულების კონკრეტული პირობების შესახებ⁷¹⁰. მსგავსი ტიპის მედიაციის დროს მედიატორი მთავარ აქცენტებს მხარეთა უფლებრივ ნაწილზე და სამართლიანობის პრინციპზე აკეთებს და არა ინტერესებზე, რაც შეიძლება მხარეებს ამოძრავებდეთ.

უფლებებზე დამყარებული მედიაციის ფორმის განვითარებამ საკმაოდ დიდი კრიტიკა⁷¹¹ დაიმსახურა მედიაციის ფასილიტაციური ფორმის მხარდამჭერებში, ისევე როგორც მედიაციისადმი ზოგადად სკეპტიკურად განწყობილ იურიდიულ საზოგადოებაში. კრიტიკის მთავარ საფუძველს წარმოადგენდა ის გარემოება, რომ მედიატორს არ უნდა ჰქონოდა მხარეებისთვის რაიმე სახის რეკომენდაციის გაკეთების უფლება და არ უნდა ჩარეულიყო მხარეთა ნების ავტონომიაში, რითაც მიაჩნდათ, რომ ხდე-

---

705 *Chern C.*, *The Commercial Mediator's Handbook*, informa Law from Routledge, 2015, 35.

706 იქვე, 241.

707 *Ponte L., Cavenagh T.*, *Alternative Dispute Resolution in Business*, West Educational Publishing, Ohio, 1999, 97.

708 *Fenn P.*, *Commercial Conflict Management and Dispute Resolution*, Spon Press, 2012, 63.

709 იქვე, 63.

710 *Kajkowska E.*, *Enforceability of Multi-Tiered Dispute Resolution Clauses*, Hart Publishing, Oxford and Portland, 2017, 9.

711 *Penny B.*, *Mediation Law*, Routledge Taylor&Francis Group, 2013, 6, 7.

ბოდა მედიაციის მთავარი მახასიათებელი ნიშნის დაკნინება. ამ კუთხით ნიშანდობლივია, რომ მედიატორის ნეიტრალიტეტს არ უნდა დაემუქროს საფრთხე, ისევე როგორც პროცესის წარმოება არ უნდა დაემსგავსოს შეჯიბრებით პროცესს, წინააღმდეგ შემთხვევაში მედიაცია დაკარგავს ნდობას საზოგადოებაში. მათ შორის იქნება რისკი იმისა, რომ მხარე რომლის ინტერესის საწინააღმდეგო შეიძლება აღმოჩნდეს მედიატორის შეთავაზება დატოვებს მედიაციის პროცესს⁷¹². შესაბამისად, მსგავსი სტილით მედიაციის წარმოებისას მედიატორს რეალურად უნევს დაიჭიროს ბალანსი მხარეების ინტერესებს შორის და არ გააჩინოს რაიმე სახის კითხვის ნიშანი მისი ნეიტრალურობის და მიუკერძოებლობის მიმართ⁷¹³.

თუმცა უფლებებზე დამყარებული მედიაციის წარმოება დღესაც წარმატებით მიმდინარეობს და ამ ფორმის მხარდაჭერთა პოზიციით მედიაციას არ ადგება ჩირქი, იმის გათვალისწინებით, რომ მედიატორმა რაც არ უნდა ურჩიოს მხარეებს ან შესთავაზოს საბოლოო გადაწყვეტილების მიმღები მაინც თავად მხარეები არიან და მათ არ ეზღუდებათ არჩევანი იყვნენ საკუთარი კონფლიქტის გადაჭრის საქმეში დამოუკიდებლები და ერთადერთი მხარე ვინც იღებს გადაწყვეტილებას.

1.1.6.3 გარდაქმნითი

მედიაციის აღნიშნული სტილი უკავშირდება რობერტ ბუშის და ჯოზეფ ფოლგერის სახელს, რომელთაც მიაჩნდათ, რომ მედიაციის გამოყენებით შეიძლება კონფლიქტის მხარეების ურთიერთობების სახეცვლილება⁷¹⁴. ე.წ. ტრანსფორმაციული მედიაციის წარმოებისას მედიატორი ნაწილობრივ იყენებს ფასილიტაციურ სტილს პროცესის წარმოების და რიგ შემთხვევაში იმავე მედიაციის წარმოებისას იყენებს შემფასებლით სტილს მედიაციის წარმოების პროცესის მსვლელობისას დაფიქსირებული

712 *Penny B.*, *Mediation Law*, Routledge Taylor&Francis Group, 2013, 7.

713 *Chern C.*, *The Commercial Mediator's Handbook*, informa Law from Routledge, 2015, 242.

714 *Mantle M.*, *Mediation: A practical guide for lawyers*, Dundee University Press, Dundee, 2011, 132.

საჭიროებების შესაბამისად, რა დროსაც ორივე მხარეს ერთი მეორეს პერსპექტივიდან და გადმოსახედიდან ცდილობს შეახედოს საკითხის აქტუალურ მხარეს⁷¹⁵. აღნიშნული სტილით მედიაციის წარმოების დროს მედიატორი ახდენს მხარეების საკუთარ თავში გაძლიერებას, რათა მონახონ რესურსი მიიღონ საკუთარი გადაწყვეტილება და მეორე მხრივ, მხარეებს მოუწოდებს აღიარონ მეორე მხარე და მისი პოზიციები გაითვალისწინონ⁷¹⁶.

ტრანსფორმაციული მედიაციის დროს, რაც უახლესი კონცეფციაა მედიაციის პროცესის წარმართვის, ორივე მხარე ფაქტობრივ ადასტურებს ერთმანეთის რეალურ ინტერესებს და ღირებულებებს ერთობლივ შეხვედრაზე და წინასწარ გაცხადებული პოზიციებით მიმდინარეობს მოლაპარაკებები რათა მოხდეს ერთობლივად შეჯერება საერთო მისაღებ პოზიციაზე, რასაც თავის მხრივ მედიატორი ხელს უწყობს და ახდენს პროცესის ფასილიტაციას, მიყვება მხარეების მიერ დასახულ გეგმას და სტრუქტურას პროცესის მსვლელობის⁷¹⁷, რა დროსაც ეხმარება მხარეებს უკეთ გაიაზრონ ერთმანეთის პოზიციები, ისევე როგორც მხარეებს შორის წარმოშობილი კონფლიქტის რეალური მიზეზები, რათა ამის საფუძველზე მხარეებმა მიაღწიონ კონფლიქტის გადაჭრას. ამ სტილით მედიაციის წარმოებას ახასიათებს, რომ მხარეებს კარგად ესმით ერთმანეთის საჭიროებები და ინტერესები და ცდილობენ მიიღონ ამ ყველაფრის გათვალისწინებით ყველასთვის მისაღები შეთანხმება⁷¹⁸.

აღსანიშნავია, რომ მედიაციის წარმოების მოდელების მიხედვით მხარეები ხშირ შემთხვევაში არჩევენ ამა თუ იმ მიმართულებით გამოცდილების მქონე მედიატორებს, იგულისხმება გამოცდილება მედიატორების აწარმოონ ინტერესზე ან უფლებებზე დამყარებული მედიაცია⁷¹⁹.

---

715 *Chern C.*, *The Commercial Mediator's Handbook*, informa Law from Routledge, 2015, 244.

716 *Mantle M.*, *Mediation: A practical guide for lawyers*, Dundee University Press, Dundee, 2011, 132.

717 *Peter F.*, *Commercial Conflict Management and Dispute Resolution*, Spon Press, 2012, 63.

718 *Chern C.*, *The Commercial Mediator's Handbook*, informa Law from Routledge, 2015, 244.

719 *Partridge M.V.B.*, *Alternative Dispute Resplution*, Oxford University Press, Oxford, 2009, 93.

1.1.6.4 პროცესის წარმართვის ინოვაციური ფორმები

1.1.6.4.1 „მოძრავი მედიაცია“

ავსტრალიაში მათ შორის დაინერგა სპეციალური ფორმა მედიაციის, რომელსაც Shuttle⁷²⁰ mediation-ს უწოდებენ, რა დროსაც მედიატორი სხვადასხვა ტერიტორიულ ერთეულში განლაგებულ მხარეებს შორის, ტრანსპორტის გამოყენებით გადაადგილდება და ათანხმებს პირობებს. მედიაციის ამ ფორმისათვის მახასიათებელია სწორედ ის, რომ მხარეებს ერთად მედიატორი არ კრიბავს.

აღნიშნული ფორმის გამოყენებამ ბიძგი მისცა აღნიშნული სახელწოდებით მედიაციის პროცესის ისეთი სტილით გაძღოლას მედიატორის მხრიდან, როდესაც ის მხარეებს ერთად არ ახვედრებს და თავად მათ შორის მიმოსვლით და ინფორმაციის გაცვლით ცდილობს მართოს პროცესი⁷²¹. აღნიშნული ფორმის გამოყენებას მედიატორის მხრიდან ხშირად აქვს თავისი ახსნა და წინაპირობა, რადგან რიგ შემთხვევაში ბარიერი მართლაც შეიძლება იყოს ტერიტორიული დაშორება მხარეების, თუმცა რიგ შემთხვევაში სახეზე არის ისეთი ტიპის მოლაპარაკებები, როდესაც მხარეებს არ სურთ ერთმანეთთან პირდაპირი კომუნიკაცია და ამისთვის მედიატორს იყენებენ (მაგ: საერთაშორისო დავებში, საოჯახო დავებში ნაწილობრივ, შრომით დავებში).

დოქტრინისეულად სამ⁷²² ძირითად წინაპირობას გამოყოფენ რის გამოც მედიაციის ამ ფორმით წარმოებამ ფეხი მოიკიდა პრაქტიკაში:

- ა) თავიდან იქნეს არიდებული კონფრონტაცია, როდესაც მედიაცია მიმდინარეობს მაღალი დაძაბულობის ფონზე;
- ბ) მხარეებს აქვთ კონფიდენციალური ინფორმაცია და მისი დოზირებულად მეორე მხარისთვის მიწოდებას მესამე ნეიტრალური პირის გამოყენებით არჩევენ;
- გ) მედიატორს ეძლევა საშუალება ღიად ასაუბროს მხარეები

720 *Boulle L., Field R., Australian Dispute Resolution, Lexis Nexis Butterworths, 2017, 286.*

721 *Wode M., Rabe C.S., Mediation, Springer, Berlin, 2014, 6.*

722 *Roberts M., Mediation in Family Disputes, Ashgate, 2014, 133.*

ისეთ თუნდაც არაკონფიდენციალური ხასიათის ინფორმაციის შესახებ, რაზეც მხარეები ერთმანეთის თანდასწრებით ვერ ისაუბრებდნენ.

თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ ამ სტილით მედიაციის ჩატარებას თავისი უარყოფითი მხარეებიც გააჩნია, კერძოდ, მსგავსი მედიაცია ცალსახად უფრო მეტ დროს მოითხოვს, ვიდრე ორივე მხარის ჩართულობით ერთობლივი შეხვედრების ნარმოებისას, ისევე როგორც ალბათობა იზრდება იმისა, რომ მედიატორის მიუკერძოებლობას შესაძლოა ერთ-ერთი მხარის მხრიდან დაესვას კითხვის ნიშანი, ისევე როგორც ასეთი მედიაციის დროს მთელი დატვირთულობა მედიატორზე მოდის და მხარეები ერთგვარად აქტიური პროცესისგან გამოთიშულ მდგომარეობაში იმყოფებიან.

1.1.6.4.2 ონლაინ მედიაცია

მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის ეფექტური ალტერნატიული საშუალება იმდენად მოხმარებადი და პოპულარული ხდება, რომ მისი მომხმარებლებისთვის მედიაციის კიდევ უფრო ეფექტურად და კომფორტულად მოხმარების შეთავაზების მექანიზმებზე გამუდმებით ფიქრობს საერთაშორისო სამართლებრივი საზოგადოება, რაც მათ შორის მის დამატებით ფართოდ გავრცელებას კიდევ უფრო მეტად უწყობს ხელს.

მედიაციის, როგორც დავების გადაწყვეტის ეფექტური ალტერნატიული საშუალების დამკვიდრების პარალელურად, მათ შორის საერთაშორისო დავების გადაწყვეტის ფორმად მედიაციის სულ უფრო და უფრო გამოყენების კვალდაკვალ ვითარდება და ერთგვარად ბიძგი ეძლევა ევროპულ ქვეყნებში კიდევ ერთი ახალი ნოვაციის დამკვიდრებას მედიაციის მიმართულებით, კერძოდ, საუბარია ე.წ. E-Justice -ზე მედიაციის პროცესში, თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ ამ მიმართულების დანერგვაში ამერიკის შეერთებული შტატები ნამდვილად პიონერია⁷²³, თუმცა

⁷²³ *Bhatia K. V., Candlin C., Gotti M., Discourse and Practice in International Commercial Arbitration, 2012, 213.*

ე.წ. „ონლაინ მედიაცია“ -ს საფუძველი ჩაეყარა 1996 წლის ივლისში ამერიკის

დღეისთვის არაერთ ევროპულ ქვეყანაში მსგავსი ფორმა მედიაციის წარმოების უკვე კარგად არის დანერგილი⁷²⁴. ფაქტია, რომ ტრადიციული ფორმები დავის გადაწყვეტის, ისეთი როგორც არის სასამართლოს წინაშე საქმისწაროება ან თუნდაც საარბიტრაჟო საქმისწარმოება, აღარ წარმოადგენს ეფექტურ მექანიზმს, რათა გაუმკლავდეს დღითი დღე მზარდ დავებს მხარეებს შორის, მათ შორის დაბალი ღირებულების და საზღვართშორისი დავების მატების ფონზე⁷²⁵. ევროპული გადმოსახედიდან მარტივი, ეფექტური, დროული და ხელმისაწვდომი ფორმების არსებობა დავის გადაწყვეტის მექანიზმებისა არის დღევანდელი საჭიროება⁷²⁶, რაც კარგად მოეხსენება ევროპულ კანონმდებელს⁷²⁷, რომელმაც მიიღო შესაბამისი ევროპული დირექტივა და რეგულაციები, რაზეც ქვემოთ იქნება საუბარი.

ახალი ევროპული ჩარჩო რეგულაციები ხელს უწყობს დავის გადაწყვეტის მექანიზმების იმპლემენტაციას და ინტეგრაციას სამოქალაქო მართლმსაჯულების სისტემაში ევროპის მასშტა-

---

შეერთებულ შტატებში, კანზასის შტატში. კერძოდ, კომპიუტერით გატაცებულმა პიროვნებამ შექმნა ვებ გვერდი, რომელზეც აქვეყნებდა ადგილობრივ სიახლეებს, მათ შორის აკოპირებდა ინფორმაციას რადიოდან, ტელევიზიიდან, გაზეთებიდან, მათ შორის სიტყვა სიტყვით იმეორებდა მათ შორის საგაზეთო პუბლიკაციებში დაფიქსირებულ ტექსტს, რამაც გამოიწვია ადგილობრივი ბეჭდური მედიის რედაქტორის მხრიდან მასთან დაკავშირება და დადანაშაულება საავტორო უფლებების უხეშ დარღვევაში, შედეგად საიტის საქმიანობა დროებით შეჩერდა, თუმცა აღნიშნულმა პიროვნებამ მიმართა სამართლებრივ რჩევას, მათ შორის დაუკავშირდა ონლაინ ომბუდსმენის ოფისს, რომელიც რამდენიმე თვის დაფუძნებული პრეოქტი იყო მასაჩუსეტის ინფორმაციული ტექნოლოგიის და დავის გადაწყვეტის ცენტრში, (ამჟვერსტი) ჯენეტ რიფკინისა და ითან კატმის მიერ, რომელთაც ამ კონკრეტულ დავაში განიეს მედიატორის ფუნქცია ელექტრონული საშუალებების (მეილი, სკაიპი და ა.შ.) გამოყენებით და მხარეთა შორის შედგა შეთანხმება.

724 იტალიაში ODR-ს განვითარება დაკავშირებულია მილანის საარბიტრაჟო პალატასთან 2003 წილადნ, <<http://www.risolvionline.it>>.[15.05.2018]

725 *Cortes P.*, *The Law of Consumer Redress in an Evolving Digital Market*, Cambridge University Press, Cambridge, 2018, 101.

726 *Carvalho J.M., Carvalho C.*, *Online Dispute Resolution Platform in* Alberto de Franceschi (ed), *European Contract Law and the Digital Single Market –The Implications of the Digital Revolution*, Intersentia, 2016, 245, 246.

727 *Carvalho J.M., Nemeth K.*, *Implementation of the Consumer ADR Directive in the EU Member States*, *EuCML Journal of European Consumer and Market Law*, C.H.BECK, Vol 7, 2/2018, 81.

ბით⁷²⁸.

2013 წლის 21 მაისს ევროპის პარლამენტმა მიიღო ონლაინდ დავების გადაწყვეტის მხარდამჭერი რეგულაცია (Regulation no 524/2013⁷²⁹), რაც მათ შორის დამატებითი ბიძგი გახდა ევროპის ქვეყნებში ონლაინ დავების გადაწყვეტის ფორმის და პლატფორმის დანერგვისთვის⁷³⁰. აღნიშნული რეგულაციის მიზანს წარმოადგენს მომხმარებლებს და მწარმოებლებს შეუქმნას კომფორტული გარემო, როდესაც ნაკლები დანახარჯით და სასამართლო პროცედურების გარეშე შეძლებენ დავების მოგვარებას, მათ შორის ონლაინ ვაჭრობის სივრციდან წარმოშობილ დავებზე⁷³¹.

აღსანიშნავია, რომ ევროკომისიამ 2011 წელს ჩატარებული კვლევის შედეგად (რომელი კვლევაც მათ შორის საფუძვლად დაედო 2013 წლის დავის ალტერნატიული საშუალებების ევროპულ დირექტივას⁷³²), გამოვლინდა, რომ დაახლოებით 78% მცირე დავების მონაწილეების, აღარ აგრძელებდნენ წარმოშობილ სამართლებრივ დავას, მასთან დაკავშირებული ხარჯების და საქმისწარმოებისთვის საჭირო დროის დანახარჯის გათვალისწინებით⁷³³.

ინტერნეტ სივრცის, ინტერნეტ პლატფორმის განვითარება ხელს უწყობს⁷³⁴ ახალი კომუნიკაციის სფეროების ჩამოყალიბებას,

---

728 Cortes P., Consumer ADR in Spain and the United Kingdom, EuCML Journal of European Consumer and Market Law, C.H.BECK, Vol 7, 2/2018, 82.

729 იხ. <<http://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2013/524/oj>>. [15.05.2018]

730 Steffek F., The Relationship between Mediation and Other Forms of Alternative Dispute Resolution in The Implementation of the Mediation Directive, (Compilation of in-depth Analysis) European Parliament Directorate-General for Internal Policies, 2016, 52, 53. <<http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>>. [15.05.2018]

731 Van Gelder E.M., Biard A.B., The Online Dispute Resolution Platform after one Year of Operation: A Work in Progress with Promising Potential, Legal Journal Consumenten & Recht, TvC UITGEVERIJ, Paris, 2018, 77.

732 იხ. EU Directive 2013/11/EU.

733 Van Gelder E.M., Biard A.B., The Online Dispute Resolution Platform after one Year of Operation: A Work in Progress with Promising Potential, Legal Journal Consumenten & Recht, TvC UITGEVERIJ, Paris, 2018, 77.

734 Brinkmann M.C., E-mediation im öffentlichen Bereich in *Niedostadek A.*, (hrsg) Praxis-handbuch Mediation, Richard Boorberg Verlag, Stuttgart, 2010, 376.

სადაც მათ შორის უკვე შესაძლებელია კონფლიქტის მხარეების ჩართულობით სადავო საკითხების შესახებ შეთანხმებების მიღწევა. ბოლო წლების მანძილზე ხდება ინფორმაციული ტექნოლოგიის ინფორმაციული კომუნიკაციურ ტექნოლოგიად გარდაქმნა, რა დროსაც ელექტრონული კომუნიკაციის ფართო ტექნიკური შესაძლებლობები იძლევა. ამასთანავე, აღსანიშნავია, რომ ელექტრონული კომერციის (e-commerce) განვითარების პარალელურად ჩნდება საჭიროება შესაბამისი მექანიზმის შექმნისა, რომელიც დავის ალტერნატიული საშუალების ელექტრონულ საშუალებად ჩამოყალიბდება⁷³⁵.

ინტერნეტი აყალიბებს ონლაინ ვაჭრობის და კომერციის მსოფლიოს⁷³⁶, რაც ყოველდღიურად მზარდი კატეგორიაა⁷³⁷, ისევე როგორც ნებისმიერი სხვა ბაზარი ეს ბაზარიც ორიენტირებულია კლიენტის კმაყოფილებაზე და ეფექტურ მუშაობაზე, თუმცა ხშირია ხარვეზები ონლაინ ვაჭრობასთან დაკავშირებით, რაც იწვევს ხშირ კონფლიქტურ სიტუაციას და ხელი ეშვება⁷³⁸ ბაზრის ჰარმონიულ განვითარებას ხანგრძლივადიანი დავების ფონზე. მსგავსი სიტუაცია გახდა ერთგვარი მაპროვოცირებელი ფაქტორი ონლაინ დავების სისტემის დანერგვისა, რათა მომხმარებლებს შეეთავაზოთ წარმოშობილი დავების დროული და კომფორტული გადაჭრის გზები და მექანიზმები⁷³⁹.

ელექტრონული ტექნოლოგიების განვითარებას არ აქვს მასშტაბი, შესაბამისად დღითი დღე იქმნება და იხვეწება დავების ელექტრონულ სივრცეში გადაწყვეტის შესაძლებლობები⁷⁴⁰.

---

735 *Brown H., Marriott A.*, ADR Principles and Practice, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 587.

736 *Christopher H., Astrid S.*, Resolving Mass Disputes, Edward Elgar Publishing, UK, 2013, 240.

737 Commission Staff Working Document Report on cross-border e-commerce in the EU SEC (2009), 283.

738 *Cortes P.*, *Developing Online Dispute Resolution for Consumers in the EU: a proposal for the regulation of accredited providers*, 2010, 19, *International Journal of Law and Information Technology* #1.

739 *Christopher H., Astrid H.*, Resolving Mass Disputes, Edward Elgar Publishing, UK, 2013, 240.

740 ონლაინ მედიაციის სერვისი Juripax (სთავაზობს მედიატორებს შესაძლებლობას იქონიონ ონლაინ პროგრამა პროცესის წარმოების, იგულისხმება ონლაინ ფორმები, ონლაინ ჩართვების პლატფორმა, საქმისწარმოების პროგრამა)

ამ მიმართულებით აღსანიშნავია მათ შორის WIPO⁷⁴¹ (ინტელექტუალური საკუთრების მსოფლიო ორგანიზაცია) –ს არბიტრაჟის და მედიაციის ცენტრის ODR -ს პროგრამა, რომლის გამოყენებით ინტელექტუალური საკუთრების შესახებ დავების მედიაციით მოგვარებას ონლაინ სთავაზობს დაინტერესებულ მხარეებს.

2011 წლის 25 ოქტომბერს ევრო პარლამენტმა მიიღო კიდევ ერთი რეზოლუცია ADR-ს მხარდასაჭერი, რომელშიც მათ შორის ნახსენებია და მითითებაა გაკეთებული ODR-ს განვითარების დიდ პოტენციალზე⁷⁴² მცირე ზომის სარჩელებზე⁷⁴³, თუ საზღვართშორისი დავების წარმოებისას⁷⁴⁴ (cross-border litigation), თუმცა ამ ფორმას დავის გადაწყვეტისა ჰყავს კრიტიკოსებიც, რომელთაც მიაჩნიათ, რომ რეგულირების სიმცირე და თვითონ ელექტრონული ტექნოლოგიების სიძვირე არის ის გამონევეა, რაც ელექტრონული ფორმით დავის გადაწყვეტის დამკვიდრებას ხელს შეუშლის და ხდის არაეფექტურს⁷⁴⁵, მეორე მხრივ, ონლაინ დავის გადაწყვეტის შემდგომი განვითარების პრობლემას სწორედ ამ ფორმით სარგებლობის ტენდენციის ზრდას ასახელებენ, რაც ონლაინ წარმოების გადატვირთვას გამოიწვევს⁷⁴⁶, რაც მათ შორის ამ სახის სერვისის მომწოდებელი ორგანიზაციებისთვის შეიძლება გახდეს პრობლემა⁷⁴⁷. UNCITRAL თავის ODR

---

741 World Intellectual Property Organisation

742 Civil Justice Council, ODR-report, 5.

743 Cortes P., *The Law of Consumer Redress in an Evolving Digital Market*, Cambridge University Press, Cambridge, 2018, 44.

(აღნიშნული დირექტივის შესაბამისად მომხმარებლებს უნდა ჰქონდეთ საშუალება დავის გადაწყვეტა შეძლონ ონლაინ, და შესაბამისად ADR სერვისის მიმწოდებლებს უწევთ ODR ტექნიკის ქონა, რადგან სხვანაირად გაჭირდება ევროპის მასშტაბით მცირე ზომის დავების, როგორც ძირითადად მომხმარებლების სფეროში არსებულ დავებს უხეზათ გადაწყდეს ნაკლები ფინანსური დანახარჯით, მით უფრო როდესაც სახეზეა საზღვართშორისო (cross border) დავა მხარეებს შორის.

744 Susskind R., *Tomorrow's Lawyers: An Introduction to Your Future*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 10.

745 Cortes P., *Online Dispute Resolution for Consumers in the European Union*, 2010, 183.

746 Heetkamp S.J., *Online Dispute Resolution bei grenzüberschreitenden Verbraucherverträgen*, V&R Unipress, Universitätsverlag Osnabrück, 2018, 54.

747 Rule C., *Rogers V., Del Duca F.L.*, *Designing a Global Consumer Online Dispute Resolution (ODR) System for Cross-Border Small Value –High Volume Claims–OAS Developments in Uniform Commercial Code Law Journal (UCCLJ)* 2010, 221, 228.

ნესებში პროგნოზირებს წელიწადში რამდენიმე მილიონამდე შემთხვევის ფიქსირებას⁷⁴⁸ უახლოეს პერიოდში⁷⁴⁹, როდესაც გამოყენებული იქნება ODR, ხოლო E-Commerce-ს განვითარების კვალდაკვალ ეს მოხმარება ასობით მილიონამდე⁷⁵⁰ შეიძლება ავიდეს. ცალსახად შეიძლება ითქვას, რომ ევროკომისიისთვის ODR - ს გამოყენების იდეა მისაღები გახდა იმ გარემოების გათვალისწინებით, რათა დამატებით დაეჭირა მხარი ევროკავშირის საზღვრებში ციფრული ვაჭრობისთვის⁷⁵¹, ხოლო თავის მხრივ UNCITRAL ელექტრონული კომერციის შემდგომ განვითარებას ავტომატურად უკავშირებს ონლაინ დავის გადაწყვეტის სისტემის ჩამოყალიბებას⁷⁵².

ონლაინ დავის გადაწყვეტის მექანიზმი, რომელიც წარმოადგენს დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმების „ახალგაზრდა“⁷⁵³ წარმომადგენელს, განსაკუთრებით სხვადასხვა ქვეყანაში არსებული მოდავე მხარეების მაგალითზე კარგად მუშაობს⁷⁵⁴ და კიდევ უფრო გაამართლებს, რადგან რეალურად მხარეებს აქვთ ეფექტური საშუალება ისე, რომ ბილეთის ხარჯიც არ განიონ და არ მოუწიონ ამა თუ იმ იურისდიქციაში ჩასვლა, ადგილობრივი სამართლებრივი სისტემის გაცნობა, მოახერხონ და აწარმოონ მოლაპარაკებები მათი ინტერესების დაცვის მიზნით და დასაცავად⁷⁵⁵. ონლაინ საშუალება იძლევა შესაძლებლობას ახალი

---

748 Rogers V in Wahab M.A., Katsh E., Rainey D., Online Dispute Resolution (ODR): Theory and Practice, Eleven International Publishing, 2011, 122.

749 Vgl. UNCITRAL, A/CN.9/WG.III/XXIV/CRP.2,

750 *Rule C., Rogers V., Del Duca F.L.*, Designing a Global Consumer Online Dispute Resolution (ODR) System for Cross-Border Small Value –High Volume Claims–OAS Developments in Uniform Commercial Code Law Journal (UCCLJ) 2010, 221.

751 *Christopher H, Astrid S.*, Resolving Mass Disputes, Edward Elgar Publishing, UK, 2013, 241.

752 <http://www.uncitral.org/pdf/english/workinggroups/wg_3/26th_WG_III/wp_117_e.pdf>. [15.05.2018]

753 *Meller-Hannich C., Hóland A., Krausbeck E.*, „ADR“ und „ODR“ : Kreationen der europäischen Rechtspolitik. Eine kritische Würdigung, Zeitschrift für Europäisches Privatrecht, ZEuP, Verlag C.H.BECK, München, 2014 (1), 9.

754 *Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D.*, Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 423.

755 *Rule C.*, Online Dispute Resolution for Business, Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 2002, 3, 4.

ინოვაციური მიდგომით და ორგანიზებული ფორმით მოხდეს დავის გადაწყვეტა⁷⁵⁶.

რიგი ქვეყნების კანონმდებლობაში შეიძლება პირდაპირ არ იყოს მსგავსი ტერმინი განწერილი და გათვალისწინებული, თუმცა არაფერი კრძალავდეს მსგავსი ტექნიკური საშუალებების გამოყენებით მედიაციის განხორციელებას⁷⁵⁷.

ODR-ს განმარტება ლიტერატურაში სხვადასხვაგვარად არის მოცემული⁷⁵⁸, თუმცა ერთი აქვს ყველას საერთო, რომ საქმე ეხება დავის წარმოებას იმ საშუალებით, სადაც ფიგურირებს ელექტრონული ტექნოლოგიის კომპონენტი, თუმცა ამ ნაწილშიც სხვადასხვაობა შეიმჩნევა, ერთნი მიიჩნევენ, რომ „დავა ელექტრონული ტექნოლოგიის გამოყენებით“⁷⁵⁹ უნდა გადაწყდეს, მაშინ როდესაც მეორე მოსაზრებაც არის დამკვიდრებული, რომლის თანახმად „დავა ელექტრონულ გარემოში საინფორმაციო ტექნოლოგიების გამოყენებით წყდება“⁷⁶⁰.“ ორივე შემთხვევაში ტექნოლოგიები თამაშობს მნიშვნელოვან როლს⁷⁶¹, როდესაც პროცესი და კომუნიკაცია მოდავე მხარეებს შორის⁷⁶² მიმდინარეობს ძირითადად ონლაინ ელექტრონული კომუნიკაციის საშუალებების გამოყენებით⁷⁶³ და მოდავე მხარეები ერთდროულად ფიზიკურად არ არიან ერთ სივრცეში მოლაპარაკების წარმოების დროს წარმოდგენილი⁷⁶⁴.

---

756 Brinkmann M.C., E-Mediation im öffentlichen Bereich in *Niedostadek A.*, (Hrsg) *Praxishandbuch Mediation*, Richard Boorberg Verlag, Stuttgart, 2010, 376.

757 *Esplugues C.*, *Civil and Commercial Mediation in Europe*, Intersentia (Cambridge-Antwerp-Poland), Vol. II, 2014, ISBN 978-1-78068-130-6, 52-53.

758 *Heetkamp S.J.*, *Online Dispute Resolution bei grenzüberschreitenden Verbraucherverträgen*, V&R Unipress, Universitätsverlag Osnabruck, 2018, 31.

759 *Duve C., Eidenmuller H., Hacke A.*, *Mediation in der Wirtschaft*, Verlag Otto Schmidt, Köln, 2011, 209.

760 Phillippe, *IJODR* 2014, 57, 57

761 *Rainey D.*, *Mediator Ethics and the Fourth Party*, *ACResolution Magazine*, <www.acrnet.org>. 2014, 10. [15.05.2015]

762 Weimann/Nagel, *NJ* 2012, 413, 415.

763 Cortes, *C.T.L.R.* 2014, 172, 172.

764 *Lapp T.*, *Online-Mediation in Haft F.*, von *Schlieffen K.G.*, *Handbuch Mediation*, C.H.BECK, München, 3.Auflage, 2016, 506.

ონლაინ დავის გადაწყვეტა (ODR⁷⁶⁵) აღქმულია, როგორც დავის გადაწყვეტის⁷⁶⁶ ალტერნატიული საშუალება, რომელიც ხორციელდება დისტანციურად ინტერნეტ ტექნოლოგიის კომუნიკაციის გამოყენებით⁷⁶⁷, რაც აძლევს მხარეებს საშუალებას მიიღონ მედიაციასში მონაწილეობა⁷⁶⁸ ელექტრონული საშუალებების გამოყენებით⁷⁶⁹, უყურებდნენ ერთმანეთს, უსმენდნენ ერთმანეთს⁷⁷⁰, გაუგზავნონ⁷⁷¹ ერთმანეთს ონლაინ ინფორმაცია და შეინახონ ონლაინ ინფორმაცია⁷⁷². ხშირად მოისმენთ მოსაზრებას, რომ ესოდენ მზარდი ელექტრონული პლატფორმების

765 ლიტერატურაში აღნიშნულ აბრევიატურას ხშირად ვნახავთ ასევე E-Mediation-ს ტერმინის გამოყენებით.

766 ბოლო წლებია საერთაშორისო ბაზარზე შეიქმნა ონლაინ დავის გადაწყვეტის კერძო სერვის მიმწოდებლები: ა) eBay's Dispute Resolution Center - რომელიც თავის სივრცეში განხორციელებულ ტრანზაქციების ნაწილში მხარეებს სთავაზობს დავის ონლაინ გადაჭრის პლატფორმას; ბ) Modria - წარმოადგენს eBay და Pay Pal - ს ODR მიმართულების ყოფილი დირექტორის კოლინ რულის (2003; 2011) კომპანიას, რომელმაც eBay- გან შეიძინა ლიცენზია ონლაინ დავების წარმოების და განავითარა თავისი ელექტრონული პროგრამა; გ) The Rechtwijzer – 2007 წელს ჰოლანდიის იურიდიული დახმარების სამსახურის საბჭომ შეიმუშავა ონლაინ პორტალი, რომლის მიზანი იყო დავაში ჩართულ მხარეებს დახმარებოდნენ ელექტრონულ სივრცეში მოეძიებინათ ადვოკატი, რაც 2014 წელს გადაიზარდა კომპანია Hill-თან (www.hiil.org/project/rechtwijzer) ერთად ონლაინ დავების გადაწყვეტის პლატფორმად. დ) Youstice - ასევე გახლავთ ონლაინ პლატფორმა, რომელიც 2014 წელს ამოქმედდა და ემსახურება მცირე ღირებულების დავების ონლაინ გადაწყვეტას; ე) resolver – www.Resolver.co.uk - კერძო პლატფორმაა, რომელიც მომხმარებლებს აძლევს საშუალებას მოახდინონ პლატფორმის გამოყენებით დავის ონლაინ წარმოება. [15.05.2018]

767 ODR-ს ცნებაზე მათ შორის იმუშავა UNCITRAL -ს მე-3 სამუშაო ჯგუფმა, რომელმაც ტექნიკური მახასიათებლები განერა

768 *Brinkmann M.C.*, E-mediation im öffentlichen Bereich in *Niedostadek A.*, (hrsg) *Praxishandbuch Mediation*, Richard Boorberg Verlag, Stuttgart, 2010, 377, 378, 379, 380, 381. (ონლაინ მედიაციის განვითარების მიზნით გერმანიამ შექმნა რამდენიმე ელექტრონული პლატფორმა, რასაც აქტიურად სთავაზობდა კერძო კომპანიები მედიაციით დაინტერესებულ მომხმარებლებს, კერძოდ გავრცელებულია შემდეგი ონლაინ მედიაციის პროგრამები: Wiki, Weblog, Chat, Mikro-Blogging)

769 *Behme C., Probst R.*, Die neuen Mediationsregeln der ICC – ein Meilenstein für die administrierte Mediation?, *Zeitschrift für Konflikt-Management*, 17 Jahrgang, Heft, 1/2014, Januar / Februar, Seiten 1-32, PVSt 47561, 10.

770 Ashok K., *Alternative Dispute Resolution System*, K.K. Publications, 2016, 106.

771 *Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D.*, *Mediation und Konfliktmanagement*, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 424.

772 *Cortes P.*, *The Law of Consumer Redress in an Evolving Digital Market*, Cambridge University Press, Cambridge, 2018, 44.

და შესაძლებლობების ზრდის ფონზე ხომ არ არის საფრთხე იურისტის საქმიანობის სამომავლოდ საჭიროების შემცირებისა⁷⁷³, თუმცა ალბათ უნდა შევთანხმდეთ, რომ მსგავსი საფრთხე ნაკლებია, რადგან რა ფორმითაც არ უნდა გადაწყდეს დავა და რაოდენ ეფექტური პროცესი არ შეეთავაზოთ მხარეებს, მათ ყოველთვის დასჭირდებათ და დამოკიდებული იქნებიან კვალიფიციურ იურიდიულ მრჩეველზე⁷⁷⁴, რომელიც მათ შორის მედიაციას უდიდეს როლს თამაშობს, რადგან ყველა იმ შეთავაზების თუ შეთანხმების პირობის სამართლებრივ ანალიზს აკეთებს, რომელსაც მის მარწმუნებელს უკეთებს მეორე მხარე, წინააღმდეგ შემთხვევაში მხარე ნამდვილად წამგებიან პოზიციაში აღმოჩნდებოდა.

ხშირად ონლაინ ფორმით დავის სასამართლოს გარე მექანიზმის სახით გამოყენებისას ონლაინ ფორმას დავის „მეოთხე მხარე“ უწოდებენ⁷⁷⁵ (fourth party⁷⁷⁶). დავის ონლაინ გადაწყვეტის ფორმები ვითარდება და რიგ შემთხვევაში უკვე საჩივრის ელექტრონულად რეგისტრაციაზე ხდება შესაძლებელი და სრულად პროცესის ონლაინ მართვა⁷⁷⁷, რითაც უშუალოდ დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმის სახეს⁷⁷⁸ იღებს ეს ახალი მიმართულება. ფაქტია დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმები⁷⁷⁹ და განსაკუთრებით მედიაცია, მათ შორის ონლაინ მედიაციის სახით, განსაკუთრებით იძენს პოპულარობას და მომხმარებლებში ინტერესს.

ელექტრონული საშუალებებით დავის გადაწყვეტის ფორმა და

773 *Susskind R.*, *The End of Lawyers?* Oxford University Press, Oxford, 2010, 115.

774 *Meller-Hannich C., Hóland A., Krausbeck E.*, „ADR“ und „ODR“ : Kreationen der europäischen Rechtspolitik. Eine kritische Würdigung, *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht*, ZEuP, Verlag C.H.BECK, München, 2014 (1), 36.

775 *Heetkamp S.J.*, *Online Dispute Resolution bei grenzüberschreitenden Verbraucherverträgen*, V&R Unipress, Universitätsverlag Osnabrück, 2018, 36-37.

776 *Katsh E., Rifkin J.*, *Online Dispute Resolution: Resolving Conflicts in Cyberspace*, Jossey-Bass Publishing, 2001, 93.

777 Thompson, *The Growth of ODR*, 2.

778 *Heetkamp S.J.*, *Online Dispute Resolution bei grenzüberschreitenden Verbraucherverträgen*, V&R Unipress, Universitätsverlag Osnabrück, 2018, 38.

779 *Hofmeister L., Slopek D.E.F.*, *Schutzfähigkeit von Online Dispute Resolution Verfahren*, Verlag Otto Schmidt, Köln, Heft 1/2013, 29.

გზა ხდება ინოვაციური მიდგომა, რაც დამატებით კომფორტს უქმნის მომხმარებელს, განსაკუთრებით შეიმჩნევა ამ მეთოდით ევროპასა და ამერიკის სხვადასხვა შტატებში კონკრეტული სპეციფიკური დავების მოგვარების პრაქტიკის ჩამოყალიბება, ისეთი როგორიც არის სამომხმარებლო⁷⁸⁰ თუ მცირე ბიზნესის დავები. ბიზნესისთვის დავის წარმოება ყოველდღიური რეალობაა⁷⁸¹, ეს იქნება დავა მომხმარებლებთან თუ თვით ბიზნესის შიგნით პარტნიორებს შორის სამართლებრივი გაუგებრობები, თუ სახელმწიფოსთან, რასაც ვერ აიცილებს ბიზნესი და მის ინტერესებშიც შედის ხელთ იქონიოს დროული და ეფექტური მექანიზმები წარმოშობილი დავის რეგულირების მისი ინტერესების მაქსიმალურად დაცვის ხარჯზე (მაგ: მცირე ბიზნესის წარმომადგენელ კომპანიებს შორის, ბიზნესის წარმომადგენელ კომპანიასა და მის მომხმარებელს შორის და ა.შ), რადგან სასამართლოში საქმისწარმოება რიგ შემთხვევაში არაგონივრულ დროსთან და ხარჯებთან ასოცირდება, რაც ხშირ შემთხვევაში მცირე მნიშვნელობის ან მცირე ღირებულების დავების შემთხვევაში მხარეებისთვის მიუღებელი ხდება⁷⁸². ხშირ შემთხვევაში ინგლისურენოვან საზოგადოებაში მას სპეციფიკურ ტერმინს უწოდებენ - ODR⁷⁸³ (online dispute resolution). უფრო მეტიც, არიან მეცნიერები, რომელთაც მიაჩნიათ რომ ODR-ს აქვს პოტენცია და შესაძლებლობა მის გამოყენებით გადანყდეს კომპლექსური დიდი ღირებულების დავები⁷⁸⁴. აღსანიშნავია, რომ მსგავსი ფორმით დავების გადანყვეტა თავდაპირველად იწყებოდა ელექტრონულ საშუალებებთან დაკავშირებული კონფლიქ-

780 იხ. გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის 2016 წლის 19 თებერვლის კანონი სამომხმარებლო დავის წარმოების შესახებ: Verbraucherstreitbeilegungsgesetz, BGBl.2016,Teil I Nr.9 vom 25.02.2016, S.254-274.

781 *Rule C.*, Online Dispute Resolution for Business, Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 2002, 1.

782 *Hodges C.*, Mass Collective Redress: Consumer ADR and Regulatory Techniques, European Review of Private Law, Vol 23. No. 5-2015. Wolters Kluwer Law&Business, UK, 2015, 831.

783 *Bhatia K. V., Candlin C., Gotti M.*, Discourse and Practice in International Commercial Arbitration, 2012, 212.

784 *Susskind R.*, Online Dispute Resolution : for low value civil claims, Civil Justice Council, <<https://www.judiciary.gov.uk/wp-content/uploads/2015/02/Online-Dispute-Resolution-Final-Web-Version1.pdf>>. 2015. [15.05.2018]

ტებით, როდესაც მხარეებს შორის მათ შორის ურთიერთობა ელექტრონული საშუალებებს და სერვისებს უკავშირდებოდა, თუმცა დღესდღეისობით ეს კრიტერიუმი აღარ არის განმსაზღვრელი და მხარეთა ინტერესის შემთხვევაში ნებისმიერი დავის და კონფლიქტის ონლაინ მედიაციის გზით გადაწყვეტის რესურსი არის შექმნილი⁷⁸⁵.

ონლაინ მედიაციის პროპონენტები მათ შორის მედიაციისთვის მახასიათებელი პრინციპების ონლაინ ინტეგრირებას უთმობენ დიდ ყურადღებას, რაც მათ შორის გამოიხატება კონფიდენციალურობის დაცვის ვალდებულებაზე ელექტრონული ხელმოწერის გამოყენებით მხარეებისთვის სპეციალურ ფორმაზე შეთანხმებაში⁷⁸⁶.

ონლაინ მედიაციას⁷⁸⁷ ახასიათებს ყველა ის უპირატესობა, რაც ტრადიციულ ფორმებს დავის ალტერნატიული გადაწყვეტისა, რიგ შემთხვევაში კიდევ უფრო ნაკლები დროის და ფინანსების დანახარჯის მომტანი შეილება იყოს⁷⁸⁸.

ონლაინ მედიაციის უპირატესობებს შეიძლება მივაკუთვნოთ⁷⁸⁹:

- მარტივია დასაგეგმად, მხარეებით და უფრო მეტად მათი წარმომადგენლების გადავირთული სამუშაო გრაფიკის გათვალისწინებით;
- მხარეებს სახლიდან ან/და ოფისიდან გაუსვლელად შეუძლიათ მოახდინონ მედიაციის პროცესში ჩართვა, მოკუნიკაცია, საკითხის გარშემო მსჯელობა და პრობლემების განხილვა, რა დროსაც ჩამოაყალიბებენ დავის დასრულების შესაძლო პირობებს, ისევე როგორც შეუძლიათ შეიმუშაონ კონკრეტული შეთანხმების პირობები და პროექტები გაცვალონ ონ-

785 *Susskind R.*, *The End of Lawyers?* Oxford University Press, Oxford, 2010, 220, 221.

786 *Brown H., Marriott A.*, *ADR Principles and Practice*, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 593.

787 *McLaren R.H., Sanderson J.*, *Innovative Dispute Resolution: The Alternative*, Thomson Carswell., 2006, 4-32.7.

788 Prof. Fred Galves, *Virtual Justice as Reality: Making the Resolution of E-commerce Disputes More Convenient, Legitimate, Efficient, and Secure*, 2009, (1) *Journal of Law, Technology & Policy*

789 *McLaren R.H., Sanderson J.*, *Innovative Dispute Resolution: The Alternative.*, Thomson Carswell., 2006, 4-32. 8.3

ლანი შემდგომი გადამუშავების მიზნით⁷⁹⁰.

- ონლაინ მედიაციამ უნდა დაზოგოს ხარჯები, მათ შორის გადაადგილებასთან დაკავშირებული, რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია საზღვართშორისი მედიაციის წარმოებისას, როდესაც მხარეები თავიდან იცილებენ შორეულ დისტანციებზე მგზავრობას⁷⁹¹.
- ონლაინ სივრცეში ყოფნა აძლევს მხარეებს მეტ დროს და საშუალებას მედიაციის მსვლელობისას მომზადებული პასუხები გასცენ.
- ონლაინ მედიაცია განსაკუთრებით მომხიბვლელია მცირე დავების და სამომხმარებლო სექტორში არსებული კონფლიქტების გადანყვეტის მიზნებისათვის⁷⁹².
- ონლაინ მედიაცია იძლევა საშუალებას დოკუმენტები სწრაფად და თითქმის არანაირი დამატებითი ხარჯის სანაცვლოდ ელექტრონულად გაიცვალოს მხარეებს შორის.

მეორე მხრივ უნდა აღინიშნოს, რომ E-Justice-ს დამკვიდრების პირველ ეტაპზე მისი მთავარი გამოწვევა თითონ მედიაციისთვის მახასიათებელი მნიშვნელოვანი თვისება წარმოადგენს, როგორც არის მედიაციის მხარეების ერთმანეთთან პერსონალური კონტაქტის⁷⁹³ (ე.წ. face-to-face mediation /contact) საჭიროება, რაც რიგ შემთხვევაში მედიაციის წარმატებით დასრულების მთავარ წინაპირობად არის მოხსენიებული ლიტერატურაში და მათ შორის პრაქტიკული მაგალითებიც ამაზე მეტყველებს, თუმცა საჭიროება როცა დგას და სხვა ალტერნატიული შესაძლებლობა არ არის, რა თქმა უნდა ელექტრონული საშუალებების გამოყენებას ალტერნატივა არ აქვს. თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ რიგ შემთხვევაში, ემოციურ ფონზე მიმდინარე მხარეთა შორის

⁷⁹⁰ Kumar A., *Alternative Dispute Resolution System, Global and National Perspective*, K.K. Publications, 2016, 106.

⁷⁹¹ Alexander N., *Global Trends in Mediation*, 2nd Ed, Kluwer Law International, the Netherlands, 2006, 27.

⁷⁹² Hodges C., *Mass Collective Redress: Consumer ADR and Regulatory Techniques*, *European Review of Private Law*, Vol 23.No.5-2015. Wolters Kluwer Law&Business, UK, 2015, 867.

⁷⁹³ Traest M., in Esplugues C., *Civil and Commercial Mediation in Europe*, Intersentia (Cambridge-Antwerp-Poland), Vol. II, 2014, ISBN 978-1-78068-130-6, 52-53.

დავის დროს⁷⁹⁴, ელექტრონული საშუალების გამოყენებით მედიაციის წარმოებამ ერთი მხრივ შეიძლება დააცხროს მხარეთა ვნებათაღელვა და მეორე მხრივ, შესაძლებლობა მისცეს მედიატორს აწარმოოს პროცესი მშვიდ გარემოში, რაც საბოლოოდ შედეგის მომტანი უნდა გამოდგეს⁷⁹⁵. ონლაინ მედიაციის გამონკვევების კუთხით აუცილებელია აღინიშნოს, პროცესის კონფიდენციალურად განხორციელების პრინციპისადმი გარკვეული რისკი, რაც იმისთვის, რომ ამ ფორმამ მედიაციის გაამართლოს, აუცილებლად უნდა იქნეს თავიდან არიდებული ამ პორინციპის დარღვევის შესაძლებლობა მხარეების მიერ⁷⁹⁶.

ელექტრონული ფორმით დავების გადაწყვეტას, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიულ მექანიზმს მომავალი ნამდვილად გააჩნია, მინიმუმ იმ კატეგორიის დავებზე, სადაც დავის საგნის ღირებულება მცირეა⁷⁹⁷ და რეალურად მხარეებს სასამართლოსთვის მიმართვის ინტერესი თუნდაც ფინანსური დანახარჯის გათვალისწინებით არ ექნებათ, თუმცა ამ ფორმის სტრუქტურული და ინსტიტუციური განვითარების კვლდაკვალ, რიგ შემთხვევაში დიდი კომერციული დავების გადაწყვეტის⁷⁹⁸ ან ამ პროცესის ნაწილობრივი გადაწყვეტის ფორმა მართლაც შეუძლია ODR-ს რომ შეასრულოს მომავალში⁷⁹⁹, მით უფრო იმის გათვალისწინებით, რომ მედიაციის ამ ფორმის გამოყენებას კიდევ უფრო მეტი უპირატესობა ახასიათებს ზოგადად მედიაციისგან განსხვავებით, კერძოდ, იგულისხმება კიდევ უფრო ნაკლები ფინანსური დანახარჯი და მათ შორის ნაკლები დროის დანახარჯი⁸⁰⁰.

794 *Eidenmuller H., Wagner G., Mediationsrecht, ottoschmidt, 2015, 34.*

795 *Alexander N., Global Trends in Mediation, 2nd Ed, Kluwer Law International, the Netherlands, 2006, 27.*

796 *Blake S., Browne J., Sime S., The Jackson ADR Handbook, 2nd Ed, Oxford University Press, Oxford, 2016, 258.*

797 *Rule C., Online Dispute Resolution for Business, Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 2002, 5.*

798 *Schultz T., The Roles of Dispute Settlement and ODR in Ingen-Housz A., (Arnold) ADR in Business, Volume II, Wolters Kluwer Law&Business, the Netherlands, 2011, 137.*

799 *Susskind R., The End of Lawyers? Oxford University Press, Oxford, 2010, 223, 224.*

800 *Rule C., Online Dispute Resolution for Business, Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 2002, 61.*

ამ კუთხით აღსანიშნავია მათ შორის ქართული რეალობა, და კერძოდ, ჯერ კიდევ მედიაციის ჩანასახოვან მდგომარეობაში, ჩვენ პრაქტიკაში დაგვიდგა საჭიროება მედიაციის განხორციელებისას ელექტრონული ტექნიკური საშუალებების გამოყენების, როდესაც დავა უცხო ქვეყნის რეზიდენტის ჩართულობით მიმდინარეობდა⁸⁰¹ ან თუნდაც ყოფილა შემთხვევები, როდესაც ქართველი რეზიდენტი პირების ჩართულობით მიმდინარე მედიაციის წარმოებისას გამოყენებულა ელექტრონული ტექნიკური საშუალებები.

1.2 მედიატორის „პროფესიული“ განათლება და სერტიფიცირების სტანდარტები

მედიატორის განათლებასთან და განათლების სტანდარტებთან დაკავშირებით წლებია მიდის დისკუსია და მსჯელობა თუნდაც ისეთ ელემენტარულ საკითხზე, თუ რამდენად არის სავალდებულო მედიატორს ჰქონდეს სპეციალური განათლება მიღებული მედიაციის პროცესში⁸⁰². წლების წინ იყო ხედვა განვითარებული, რომ მედიატორს უნარები ბუნებით უნდა მოსდგამდეს და რაიმე დამატებითი ამ კუთხით სწავლება მიზანშეწონილი არ იყო, რადგან მედიაციის ფილოსოფია ითხოვდა მედიატორებისგან ყოფილიყვნენ ჩვეულებრივი ადამიანები და არა რაიმე კასტა დატრენინგებული პირების⁸⁰³.

დღეის მდგომარეობით მსგავსი დისკუსია ესოდენ მძლავრად არ მიმდინარეობს და უმრავლესობა ყალიბდება მედიატორთა მომზადების სავალდებულობაზე, თუმცა ქვეყნების მიხედვით მიდგომები განსხვავებულია კონკრეტული მომზადების კურსების და შინაარსთან დაკავშირებით; ისევე როგორც იმ საკითხთან დაკავშირებით თუ ვინ უნდა გააკონტროლოს მედიატორად

---

801 თბილისის საქალაქო სასამართლოს მედიაციის ცენტრის ეგიდით მიმდინარე მედიაცია რონალდ უილემ ჰორდეიკსა (წარმომადგენელი: ადვოკატი ირაკლი ყანდაშვილი) და ვიოლეტა გობოზოვა/ჰორდეიკს შორის, 2015წ. საქმე #2/21878-14, დავა სამედიაციო შეთანხმებით დასრულდა.

802 *Boulle L., Kathleen K.J., Mediation Principles, Process, Practice, Butterworths Canada, 1998, 237.*

803 იქვე, 237.

მიღების წინაპირობად გათვალისწინებული საგანმანათლებლო სტანდარტი, კერძოდ, რამდენად უპრიანია ის ექვემდებარებოდეს სახელმწიფოს, თუ მსგავსი უფლებამოსილების მატარებელი რამდენიმე სუბიექტი შეიძლება თანაარსებობდნენ⁸⁰⁴.

დღეისათვის მედიატორად მომზადების და მედიატორის განათლების სტანდარტები პირდაპირ ასოცირდება მათ პროფესიონალიზმთან და შესაბამისად ყველა ქვეყანაში მოქმედი მედიაციის სისტემები ცდილობენ ორიენტირება აიღონ თუნდაც მინიმალური დოზით სტანდარტების არსებობაზე ამ პროცესში⁸⁰⁵. მედიატორად გახდომის წინაპირობებზე დიდია ყველა ქვეყანაში დისკუსია, და ამ სტანდარტებს ძირითადად სამ კატეგორიად ჰყოფენ:

ა) ზოგადი წინაპირობები, ანუ მედიატორობის მსურველის ასაკი, შესაძლო პროფესია, განათლების სფერო და არ უნდა იყოს ნასამართლევი (მაგ: ავსტრიასა და პორტუგალიაში პიროვნება უნდა იყოს მინიმუმ 28 წლის; მაგ: ესპანეთსა და რუსეთის ფედერაციაში სავალდებულოა უმაღლესი განათლების ქონა).

ბ) მედიატორად გახდომის წინაპირობა : კონკრეტული საგანმანათლებლო კურსის გავლა, რაც ყველა ქვეყანაში სხვადასხვაგვარი სტანდარტით რეგულირდება (მაგ: ავსტრალიაში, ჰონგკონგში, კანადაში, ჩინეთში, ახალ ზელანდიასა და აშშ-ში 40 საათიანი სწავლებაა დაწესებული ; ბევრ სამოქალაქო სამართლის ქვეყნებში ეს საათები გაცილებით მეტია, მაგ: ავსტრიაში 370 საათი, გერმანიაში 150 საათი, ბელგიაში 90 საათი, რა საათებიც რიგ შემთხვევაში მაქსიმუმ 2 წლის მანძილზე უნდა იქნეს დაგროვებული კანდიდატების მხრიდან)

გ) მედიატორის სტატუსის მიღების შემდგომ სავალდებულო განგრძობადი განათლების სისტემის არსებობა, რომელიც ასევე ყველა ქვეყანაში სხვადასხვაგვარად რეგულირდება, ისევე როგორც ჯერ კიდევ ყველაგან სავალდებულო სტანდარტს არ წარმოადგენს (მაგ: ავსტრიაში სავალდებულოა 50 კრედიტ საა-

804 *Róthemeyer P.*, Die Zertifizierungsfiktion, 17 Jahrgang, Zeitschrift für Konflikt-Management, Verlag Otto Schmidt, Köln, Heft 2/2014, Januar/Februar, 66.

805 *Alexander N., Steffek F.*, Making Mediation Law, International Finance Corporation (IFC), World Bank Group, Washington D.C. 2016, 30.

თის დაგროვება 5 წელიწადში, ავსტრიაში 25 საათი 2 წელიწადში, ბელგიაში 18 საათი 2 წელიწადში და ა.შ).

აღსანიშნავია, რომ იმ ქვეყნებში სადაც დადგენილი არ არის რაიმე სახის ტრენინგის გავლის ვალდებულება, ყოველგვარი დაბრკოლების გარეშე პირს შეუძლია განახორციელოს მედიატორის საქმიანობა, თუმცა მსგავსი შემთხვევები საგამონაკლისოა, ძირითადად ყველა ქვეყანაში გარკვეული სტანდარტები არის დადგენილი, რათა პირს მიეცეს ოფიციალური სტატუსი მედიატორის და მათ შორის იქნეს ინტეგრირებული სასამართლოს თუ ამა თუ იმ მედიატორთა გაერთიანების რეესტრში⁸⁰⁶, რითაც უმთავრესად მომხმარებელი სარგებლობს⁸⁰⁷. ამასთანავე, სულ უფრო აქტუალური ხდება მედიატორთა სავალდებულო განგრძობადი განათლების/გადამზადების⁸⁰⁸ საკითხი მრავალ ქვეყანაში, რაც მათ შორის მნიშვნელოვანი გამოწვევა და თემა გახდება უახლოეს მომავალში საქართველოს მაგალითზე, ამ ახალი ინსტიტუციის კიდევ უფრო ინტეგრირების შემდგომ საქართველოში, კერძოდ, „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის საფუძველზე დაფუძნებული სსიპ „საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის“ მიერ უახლოეს პერიოდში უნდა შემუშავდეს საქართველოში მედიატორთა სერტიფიცირების წესი და სტანდარტები.

მედიაციაში სწავლება ძირითადად არის ორიენტირებული მედიატორის უნარების განვითარებაზე და პრაქტიკულ როლურ თამაშებზე კეთდება აქცენტი, მედიატორს უნდა ჰქონდეს როგორც თეორიული ცოდნა ასევე პრაქტიკული უნარები მიღებული მედიაციის ნარმოების⁸⁰⁹. როგორც წესი მედიაციაში სწავლების პროგრამებს უძღვებიან უშუალოდ მედიაციის განმხორციელებ-

---

806 აღსანიშნავია, რომ რიგ შემთხვევაში რეესტრს ანარმოებს სახელმწიფოს კონკრეტული წარმომადგენელი უწყება, მაგალითად თურქეთში ასეთი არის იუსტიციის სამინისტრო. <http://www.adbadalet.gov.tr/arabulucu> [15.05.2018]

807 *Boulle L., Kathleen K.J.*, *Mediation Principles, Process, Practice*, Butterworths Canada, 1998, 237.

808 *Fritz R.*, *Das Gütesiegel `Zertifizierter Mediator`*, 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, Seiten PVSt 47561, 62, 63.

809 *Greger R., Unberath H., Steffek F.*, *Recht der alternativen Konfliktlösung*, 2. Auflage, C.H. BECK, München, 2016, 185.

ბლი ინსტიტუციების წარმომადგენლები⁸¹⁰. აღსანიშნავია, რომ შესაძლებელია ამა თუ იმ ქვეყნის კანონმდებლობაში პირდაპირ იყოს გაწერილი თუ ვის აქვს ტრენინგის ჩატარების უფლებამოსილება, მსგავსი პრაქტიკა ძაან იშვიათ⁸¹¹ ქვეყნებში გვხვდება, რომ აღნიშნულს პირდაპირ კანონი არეგულირებდეს სახელობით⁸¹².

მედიაციის ტრენინგის გავლის შედეგად მედიატორის სტატუსის მიღებისას ხდება პირის მედიატორად აკრედიტაცია, დასტურად იმისა, რომ კონკრეტული ინსტიტუცია ადასტურებს მედიატორის მიერ სწავლების წარმატებით დასრულების ფაქტს და მისი მომზადების დონე პასუხობს კონკრეტულ მინიმალურ დადგენილ სტანდარტებს საქმიანობის განხორციელების.

აღსანიშნავია, რომ რიგ ქვეყნებში⁸¹³ მედიატორებს აკისრიათ ვალდებულება მონაწილეობა მიიღონ ყოველწლიურ სავალდებულო განგრძობადი განათლების პროგრამაში, წინააღმდეგ შემთხვევაში მათ შეუჩერდებათ მედიატორის სტატუსი.

1.3 მედიატორის შერჩევის ობიექტური და სუბიექტური კრიტერიუმები

მედიაციის მომხმარებლები მედიატორის შერჩევისას თავად აკეთებენ არჩევანს თუ ვინ მიაჩნიათ შესაფერის კანდიდატურად საკუთარი დავის მიზნებისათვის, რა დროსაც მხარეები

---

810 ტრენინგზე მსმენელებს მიენოდებათ თეორიული ინფორმაცია კონფლიქტის თეორიებზე, მოლაპარაკების მოდელებზე და მედიაციის პროცესზე და განსაკუთრებული აქცენტი არის გადატანილი მედიატორის უნარების სწავლებაზე პრაქტიკული სავარჯიშოების შესრულების ხარჯზე, ისევე როგორც ისწავლება კომუნიკაციის უნარები, კონფლიქტის მართვის ხელოვნება და მედიაციის ეთიკური სტანდარტები.

811 ასეთ ქვეყანას წარმოადგენს თურქეთი, სადაც მედიაციის შესახებ კანონის 23-ე მუხლი ითვალისწინებს რომ მედიაციაში ტრენინგების ჩატარების უფლება გააჩნიათ: ა) უნივერსიტეტის იურიდიულ ფაკულტეტებს; ბ) თურქეთის ადვოკატთა ასოციაციას; გ) თურქეთის იუსტიციის აკადემიას.

812 *Goksu M., Civil Litigation and Dispute Resolution in Turkey., Banka ve Ticaret Hukuru Arastirma Enstitusu, 2016, 279.*

813 ავსტრალია

უმთავრესად ქვემოთ ობიექტურ და სუბიექტურ კრიტიკერიუმებს⁸¹⁴ იყენებენ:

ა) მედიატორის შერჩევის ობიექტური კრიტიკერიუმები:

- მედიატორის თეორიული ცოდნა / ტრენინგები;
- მედიატორად საქმიანობის პრაქტიკული გამოცდილება;
- დავის კონკრეტულ საგანში ექსპერტიზა;
- ამა თუ იმ პროფესიული გაერთიანების წევრობა;
- მედიატორის ეთიკური სტანდარტები;
- მედიატორის ფინანსური ნიხრები;

ბ) მედიატორის შერჩევის სუბიექტური კრიტიკერიუმები:

- მედიატორის საზოგადოებაში ადგილი, ზოგადად და მისი ვინაობაში მისი მხარეთულებით;
- პროფესიული რეპუტაცია, როგორც მედიატორის ან იმ პროფესიის წარმომადგენლის, რა სფეროშიც საქმიანობს;
- პიროვნული მახასიათებლები;
- მხარისთვის და მისი ადვოკატისთვის მედიატორის პიროვნების მიმღებლობა;

---

814 *Boulle L., Kathleen K.J.*, Mediation Principles, Process, Practice, Butterworths Canada, 1998, 90, 91.

2. მხარეები და მათი წარმომადგენლები მედიაციის პროცესში

2.1 მედიაციის პროცესში მხარეთა უშუალოდ მონაწილეობის მიზანშეწონილობა და უპირატესობები

მედიაციის პროცესი აბსოლიტურად ნებაყოფლობითია ანუ მისი ინიცირება და მასში მონაწილეობა მხარეების მიხედულობაზე და ნება სურვილზეა დამოკიდებული, ისევე როგორც მხარეები განსაზღვრავენ მედიაციის შინაარსს და მიზანს და მათ შორის საკუთარი გადანყვეტილებით⁸¹⁵ ასრულებენ მათივე ხელით ინიცირებულ მედიაციის პროცესს⁸¹⁶.

კონფლიქტის მხარეები თავად ირჩევენ მედიაციას როგორც მათ შორის არსებული დავის გადანყვეტის ალტერნატიულ საშუალებას, აქვთ სრული შესაძლებლობა აირჩიონ საკუთარი დავის გადანყვეტის მიზნებისთვის კონკრეტული მედიატორი⁸¹⁷, ისევე როგორც სრულიად შეუზღუდავები არიან თავად განსაზღვრონ მედიაციის პროცესის შედეგი, კერძოდ, დაასრულონ დავა შეთანხმებით ან თუნდაც მათთვის სასურველ ეტაპზე შეწყვიტონ მედიაცია და დავა გააგრძელონ სასამართლოში ასეთი ინტერესის შემთხვევაში. მედიაციის პროცესის შედეგებზე სრული პასუხისმგებლობა⁸¹⁸ კონფლიქტის მხარეებს, როგორც დავაში ყველაზე კარგად გარკვეულ „ექსპერტებს“⁸¹⁹ ეკისრებათ, იგულისხმება ის თუ რამდენად შეძლებენ მხარეები კონკრეტული პირობების გარშემო შეთანხმების მიღწევას და თუ რამდენად ეს პირობები არის მათი ინტერესებისთვის მისაღები და შესაბამისი; მხარეების ხელთ არის მედიაციაში კონკრეტული მიზნების მიღწევის შესაძლებლობა, რაშიც მათ მედიატორი უნდა სწორედ

---

815 *Walker S., Smith D., Advising and Representing Clients at Mediation*, Wildy, Simmonds & Hill Publishing, London, 2013, 108.

816 *Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D., Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 48.*

817 *Stoldt M., Verfahren und Ablauf der Mediation in Hinrichs U., Praxishandbuch Mediationsgesetz, Verlag Walter de Gruyter, Berlin, 2014, 107.*

818 *Kracht S., Rolle und Aufgabe des Mediators – Prinzipien der Mediation in Haft F., von Schlieffen K.G., Handbuch Mediation, C.H.Beck, Munchen, 3.Auflage, 2016, 320.*

819 *Wendland M., Mediation und Zivilprozess, Mohr Siebeck, Tubingen, 2017, 168.*

დაიხმარონ და გამოიყენონ, ისევე როგორც სწორედ უნდა მოახდინონ მხარეებმა მათი დავის სპეციფიკიდან გამომდინარე საჭირო მედიატორის შერჩევა, რა დროსაც მხარეები როგორც წესი ყურადღებას აქცევენ მედიატორის პიროვნულ თვისებებს, გამოცდილებას, როგორც მედიატორის და მათი დავის სპეციფიკის გათვალისწინებით⁸²⁰, მის შესახებ საზოგადოებაში არსებულ ინფორმაციას, სანაცნობო წრის რჩევას და რეკომენდაციას ამა თუ იმ მედიატორის შესახებ⁸²¹.

ამ ყველაფრის ფონზე, რა თქმა უნდა, მედიატორი თავის ფუნქციას ასრულებს და მიუხედავად იმისა, რომ ის რეალურად არ არის გადაწყვეტილების მიმღები პირი, მაინც მნიშვნელოვანი როლის მატარებელია, რადგან სწორედ მის ფასილიტაციას არიან მხარეები დაქვემდებარებული და მის მიერ შეთავაზებული და დადგენილი წესების მიხედვით დგამენ მხარეები ნაბიჯებს, რადგან სწორედ მედიატორის უნარებს, ცოდნას და გამოცდილებას ანდობენ მხარეები კონფლიქტის გადაწყვეტის პროცესის მიმდინარეობას, იმ დათქმით, რომ საბოლოო სიტყვა თავად მხარეებზეა⁸²². თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ რაც არ უნდა მედიატორი იყოს გამოცდილი და მედიაციის პროცესის დაგეგმარებაში შეუდარებელი, დავის მონაწილე მხარეების რეალური შესაძლებლობა დავა შეთანხმებით გადაწყვიტონ ძლიერ ეფექტს⁸²³ ახდენს მედიატორის მიერ თუნდაც კარგად დაგეგმილ მედიაციის სტრატეგიაზე, ანუ რაც უფრო რაციონალურია თავად მხარე, რაც უფრო კარგად ესმის საკუთარი ინტერესების მიღწევის საშუალებები და კარგად აქვს შექმნილი წარმოდგენა თუ რა პროცესის მონაწილეა, მით უფრო წარმატებული იქნება მედიაციის პროცესი და გაუადვილდება მედიატორს მის მიერ დაგეგმილი ნაბიჯები დროულად და ეფექტურად გადაიდგას. ისევე როგორც პროპორციულად აღიბეჭდება მედიატორის

---

820 *Pratt S., Niculita V.A., The Lawyer's Business Valuation Handbook, American Bar Association, Chicago, 2010, 516.*

821 *Alexander N., International and Comparative Mediation, Wolters Kluwer, 2009, 116.*

822 *Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D., Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 48.*

823 *Moore C.W., The Mediation Process, 3rd Ed, Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 2003, 71.*

როლი და ჩართულობის კოეფიციენტი მაღალია მედიაციაში, როდესაც მხარეები გამოუცდელნი არიან დავის წარმოებაში და მათ შორის კარგად არ აქვთ ჩამოყალიბებული თუ რა უნდათ დავიდან, რა შედეგი იქნება მათი ინტერესების შესაბამისი⁸²⁴. ამ ყველაფრის ფონზე მნიშვნელოვანია, რათა მხარეებს ჰქონდეთ სრული ინფორმაცია მედიაციის შესახებ, იმ წესების და ვალდებულებების შესახებ რაც მედიაციაში მოქმედებს, რადგან მათ ჰქონდეთ საშუალება ნებისმიერ ეტაპზე მიიღონ ინფორმირებული გადაწყვეტილება⁸²⁵, რათა მოახდინონ საკუთარი ინტერესების საუკეთესოდ წარმოჩინება შეთანხმების პირობებში, რაც უნდათ რომ მიაღწიონ მეორე მხარესთან. ამ კუთხით, რა თქმა უნდა დიდია მხარეთა წარმომადგენლების როლი და ჩართულობის საჭიროება, თუმცა შესაძლებელია და ხშირია, როდესაც მხარეებს მედიაციაში წარმომადგენელი არ ჰყავთ (ფინანსური ან სხვა მიზეზის გამო, რიგ შემთხვევაში მხარეები თავად არიან გამოცდილი მოლაპარაკებების წარმოებაში⁸²⁶), რა დროსაც მედიატორს მოუწევს ორმაგი ყურადღების გამოჩენა, რომ მხარეებს მიაწოდოს სრული ინფორმაცია მედიაციის და იმ წესების შესახებ რითაც მხარეები უნდა ხელმძღვანელობდნენ პროცესში გადაწყვეტილების მიღების კუთხით.

მხარეებმა მედიაციისთვის მზადების პროცესში უნდა გაითვალისწინონ, რომ რაიმე განერილი სამართლებრივი ფორმულით მედიაციის დაწყება, როდესაც რაიმე სხვა ოფციას შეთანხმების მიზნებისათვის აღარ განიხილავენ შეიძლება მაზარალბელი პოზიცია იყოს მათთვის მედიაციის წარმატებით დასრულების თვალსაზრისით, რადგან მედიაციას ახასიათებს ალტერნატივების შეუზღუდაობა და კონკრეტულ ერთ პოზიციაზე აქცენტირება ხელს არ უწყობს მედიაციის შედეგიანად წარმართვას⁸²⁷.

---

824 იქვე, 71.

825 *Kracht S.*, Rolle und Aufgabe des Mediators – Prinzipien der Mediation in Haft F., von Schlieffen K.G., Handbuch Mediation, C.H.Beck, Munchen, 3.Auflage, 2016, 322.

826 *Walker S., Smith D.*, Advising and Representing Clients at Mediation, Wildy, Simmonds & Hill Publishing, London, 2013, 146.

827 *Diez H., Krabbe H., Thomsen C.S.*, Familien – Mediation und Kinder, Bundesanzeiger Verlag, 3.uberarbeitete und aktualisierte Auflage, 2009, 115.

მედიაციაში მხარეები საკუთარ ინტერესებზე⁸²⁸ არიან აქცენტირებულნი და მათზე უკეთ არავენ იცის თუ რა კონკრეტული ინტერესები ამოძრავებთ მათ და რა შედეგით უნდათ რომ მედიაცია დასრულდეს, შესაბამისად, მხარეები არიან მედიაციის მსვლელობის ფაქტობრივი ხელმძღვანელები⁸²⁹, ისევე როგორც ხშირია შემთხვევა, რომ მხარის კონკრეტული ინტერესის დაკმაყოფილება მეორე მხარის ფიზიკურ და ადამიანურ რესურსებს აღემატება, მიუხედავად ამ მხარის სოციალური თუ ფინანსური მდგომარეობისა, რაც ასევე შეუთანხმებლობის წინაპირობა შეიძლება გახდეს, რაც რიგ შემთხვევაში უკვე მეცნიერულ, თეორიული კვლევის საკითხად არის ქცეული თანამედროვე დოქტრინისეულ კვლევებში⁸³⁰; ზოგადად ნებისმიერ ურთიერთობაში ინტერესების თანხვედრა კონსენსუსის წინაპირობაა⁸³¹, რაც მათ შორის მედიაციაშიც არ არის საგამონაკლისო შემთხვევა; მედიაცია ელის მხარეებისგან შეთანხმებისკენ სწრაფვას და ამის რეალურად გამოვლინებას, რაც მხარეების პროცესის მსვლელობაში აქტიური ჩართულობით ვლინდება⁸³². მედიაციამ უნდა უზრუნველყოს ორივე მოდავე მხარის კმაყოფილება⁸³³, როდესაც პროცესს მხარეები იწყებენ, როგორც დაპირისპირებულები⁸³⁴, ხოლო ასრულებენ შეთანხმებით.

აქვე არ შეიძლება არ აღინიშნოს, რომ ნებისმიერი ტიპის მოლაპარაკებაში, და მით უფრო მედიაციაში, ყოველთვის მნიშვნელოვან გარემოებას წარმოადგენს მხარეების რესურსი იქონიონ

---

828 *Steffek F.*, *Prinzipiengeleitete Regelung der Konfliktlösung*, *Zeitschrift für Konflikt-Management (ZKM)*, #5, Verlag Dr.Otto Schmidt, Köln, 2013, 141.

829 *Schwarz K.*, *Mediation Collaborative Law –Collaborative Practice*, *Schriften der Johannes-Kepler-Universität Linz*, Trauner Verlag, 2010, 9.

830 *Wendenburg F.*, *Der Schutz der schwächeren Partei in der Mediation*, Mohr Siebeck, Tübingen, 2013, 119.

831 *Steffek F.*, *Skizzen einer Gerechtigkeitstheorie für das Privatrecht –Individuen, Interessen, Kohärenz, Konsens und Ausgleich in Gedächtnisschrift für Hannes Unberath*, Arnold Stefan, Lorenz Stephan., C.H.Beck, München, 2015, 436.

832 *Walker S., Smith D.*, *Advising and Representing Clients at Mediation*, Wildy, Simmonds & Hill Publishing, London, 2013, 8.

833 *Schreiber A.*, *Obligatorische Beratung und Mediation*, Duncker&Humblot, Berlin, 2007, 87.

834 *Dieter A., Montada L., Schulze A.*, *Gerechtigkeit im Konfliktmanagement und in der Mediation*, Campus Verlag, Frankfurt/New York, 2000, 33.

ერთმანეთის ინტერესზე გარკვეული გავლენა⁸³⁵, სხვა სიტყვებით რომ ითქვას ისინი ერთმანეთისთვის უნდა იყვნენ საინტერესო მოდავე მხარეები, რათა მათ კონკრეტულ პოზიციას გააჩნდეს რაიმე სახის დამატებითი ღირებულება მეორე მოდავე მხარის თვალში და პირიქით, რა დროსაც მხარეებს უადვილდებათ კონკრეტული სამოქმედო დღის წესრიგის შედგენა ერთმანეთთან მოლაპარაკებების პროცესის მიზნებისთვის, ხოლო მედიატორს უადვილდება პროცესის მართვა, რადგან მან ორივე მხარის უპირატესობების შესახებ სრული ინფორმაცია მიიღო და შესაბამისად გეგმავს მხარეების ერთმანეთთან სასაუბრო თემას, რათა მედიაციამ კონკრეტული შედეგი მოუტანოს ორივე მხარეს, რასაც სწორედ იმ უნარების და გამოცდილების ხარჯზე ანხორციელებს მედიატორი, რაც ზოგადად ამ სტატუსის მიღებასთან არის დაკავშირებული ამა თუ იმ იურისდიქციაში, თუ მედიატორის პრაქტიკულ გამოცდილებასთან, რაც კონკრეტული სამედიაციო საქმეებში მონაწილეობით უგროვდება მედიატორს.

ზემოაღნიშნულ არგუმენტს შეიძლება სხვა ჭრილშიც შეეხედოს, კერძოდ, მედიაციის პროცესში ე.წ. სუსტი მხარის დაცვის საჭიროებაზე⁸³⁶, თუმცა ეს შეფასებითი კრიტერიუმია და მსგავსი რაიმე ნორმატიული ფორმით განერილი წესი და სტანდარტი აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით არ არსებობს, თუმცა კონფლიქტში მყოფი მხარეების მაგალითზე რა თქმა უნდა ხშირია იმის შესაძლებლობა, რომ ერთი მხარე მეორე მხარის გავლენის ქვეშ ექცეოდეს რიგი ფაქტორების გამო, რაც მათ შორის შეიძლება დაკავშირებული იყოს მხარეებისთვის მედიაციისგან გარე ფაქტორებზე, თუ კონკრეტული მედიაციის პროცესის მიზნებისთვის ამა თუ იმ საპროცესო საკითხთან. გასათვალისწინებელია, რომ ე.წ. „პიროვნული ძალაუფლება“⁸³⁷ (Private Macht) უმეტესწილად ფაქტობრივი მოვლენაა და სამართლებრივ ფაქტორს ან რეგულირებას, როგორც წესი არ ემორჩილება, ეს ფე-

835 *Moore C. W.*, *The Mediation Process*, 3rd Ed, Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 2003, 72.

836 *Wendenburg F.*, *Der Schutz der schwächeren Partei in der Mediation*, Mohr Siebeck, Tübingen, 2013, 118.

837 *Möslein F.*, *Private Macht*, Mohr Siebeck, Tübingen, 2016, 9.

ნომენი ან ფიგურირებს ამა თუ იმ კონკრეტულ შემთხვევაში ან სახეზე არ არის. სწორედ ამ მიმართულებით მხარეებს შორის არსებული ურთიერთობების შეძლებისდაგვარად თანაბარი პირობების შექმნის საჭიროებაზე მიდის საუბარი მედიაციის მაგალითზე. მსგავს მოვლენას სხვადასხვაგვარი გამოვლინება შეიძლება გააჩნდეს და მას სწორი ამოცნობა ესაჭიროება, რადგან ნებაყოფლობით პროცესში ჩართულ მხარეებს შესაძლოა ერთმანეთთან აკავშირებდეთ იმ სახის მედიაციისგან გარე ურთიერთობები, რაც ირიბად კარნახობდეთ მათ მედიაციის პროცესში შეთანხმების პირობების შინაარსს, რაც შეიძლება ერთ-ერთი მხარისათვის უკუპროპორციული შედეგის მომტანი აღმოჩნდეს, ვიდრე მისთვის სასარგებლო შედეგით შეთანხმების მიღწევის მოლოდინი, შესაბამისად ამ საკითხს რიგ შემთხვევაში ჩაღრმავება სჭირდება თავად მხარის და მისი წარმომადგენლის მხრიდან, რადგან დასაწყის ეტაპზე მსგავსი მოვლენის არსებობა მედიატორისთვის შესაძლოა საერთოდ არ იყოს ხელშესახებად ცნობილი ან თუნდაც არ იქნეს ამაზე მიქცეული სათანადო ყურადღება, რადგან თავად ეს მოვლენა და შესაძლებლობა მათ შორის მეცნიერულ დონეზე ახალი დამუშავების ტენდენციას წარმოადგენს.

მხარე ყოველთვის უნდა უკვირდებოდეს თუ რამდენად არის სახეზე მის მიმართ შესაძლო იმ სახის გავლენის გამოყენება, რაც მეორე მხარეს მის მიმართ შეიძლება გააჩნდეს და რა საშუალებებით⁸³⁸ და გზების გამოყენებით შეიძლება ეს მედიაციის პროცესში მისი ინტერესების გატარების საპირწონე გარემოება აღმოჩნდეს, რათა ამის შესაძლებლობის შემთხვევაში მოახდინოს მისი პრევენცირება.

მსგავსი სიტუაცია რა თქმა უნდა ბევრი შეიძლება შეიქმნას და მათი წინასწარი გათვლა და რეგულაცია ამ ეტაპზე ფაქტობრივ არ ხდება, თუმცა თვით მედიაციის იდეიდან გამომდინარე, რომელიც პროცესში ჩართული მხარეების აბსოლიტურ დამოუკიდებლობაზე, თანაბრობაზე და მედიაციაში ჩართვის ნებაყოფლობითობაზე მიგვიითითებს, მსგავსი სახის საკითხის

---

838 *Witte E.H., Van Quaquebeke N., Eckloff T., Macht als sozialpsychologisches Konzept in Möslein F., Private Macht, Mohr Siebeck, Tübingen, 2016, 67.*

იდენტიფიცირება და საკითხის განეიტრალების ერთადერთი ბერკეტი მედიატორი რჩება, რომელმაც ყველა ის ღონე უნდა იხმაროს, რაც მხარეებს უზრუნველყოფს მისაღები გადაწყვეტილების დამოუკიდებლობაში და გარანტირებული იქნება მათი თვითგამოხატვის და გადაწყვეტილების მიღების თავისუფლება. ამ კუთხით რეალურად ბევრია კიდევ რეგლამენტაციას დასაქვემდებარებელი, იგულისხმება ან საკანონმდებლო ან თუნდაც პრაქტიკის მიზნებისთვის ნებსების განერა, რათა დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება არ გამოიყენოს ერთ-ერთმა მხარემ საკუთარი ბუნებრივი თუ სოციალური⁸³⁹ უპირატესობების გამოყენებით თავის სასარგებლოდ.

მსოფლიოს უმრავლეს ქვეყნებში გაბატონებულია მოსაზრება და მიდგომა, რომ მედიაციის მიმდინარეობისას უპრიანია უშუალოდ მხარეები ესწრებოდნენ მედიაციის პროცესს, რადგან მათი ჩართლობით ალბათობა შეთანხმების მიღწევის მაღალია. ამასთანავე, მხარეთა დასწრებას აქვს ის დატვირთვა, რომ გარდა საკითხის გადაწყვეტისა, მხარეების უშუალო ჩართლობა და ერთმანეთთან ურთიერთობა მათ ერთმანეთთან დაახლოებას და კონფლიქტის პირადულ დონეზე აღმოფხვრას უწყობს ხელს⁸⁴⁰. შესაბამისად მედიაციის ვირტუალური წარმოება (მაგ: ავსტრიაში⁸⁴¹ ონლაინ მედიაციის წარმოება კრიტიკის საგანია, და განსაკუთრებით იშვიათ შემთხვევაში დაიშვება, როდესაც სხვა შესაძლებლობა ფიზიკურად არ არსებობს და ორივე მხარე აღნიშნულზე თანხმობას აცხადებს) ან პროცესში მხოლოდ წარმომადგენლების მონაწილეობა არ არის მიზანშეწონილი, მაგალითად ნორვეგიასა⁸⁴² და ფლორიდის შტატში⁸⁴³ უშუალოდ

---

839 *Wendenburg F.*, *Der Schutz der schwächeren Partei in der Mediation*, Mohr Siebeck, Tübingen, 2013,107.

840 *Hopt K.J., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 65.

841 *Roth M., Gherdane D.*, *Mediation in Austria*, in *Hopt K.J., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 291.

842 *Sperre A.K.*, *Mediation in Norway*, in *Hopt K.J., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 1152.

843 *Kulms R.*, *Mediation in the USA*, in *Hopt K.J., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 1263.

მხარეების დასწრება სავალდებულო წინაპირობას წარმოადგენს მედიაციის წარმოების, ისევე როგორც უნგრეთი⁸⁴⁴, სადაც მხარის გამოუცხადებლობა მედიაციის პროცესში ხელს უშლის პროცესის გახსნას, ხოლო კანადის პროვინცია ონტარიოს⁸⁴⁵ მაგალითზე მხარეების უშუალო დასწრება სავალდებულოა მედიაციის დაწყებიდან პირველი ოცდაათი წუთის მანძილზე მაინც.

2.2 წარმომადგენლის როლი, მონაწილეობის ფარგლები და ეთიკური საფუძვლები მედიაციის პროცესში

დავის გადანეციის ალტერნატიულ საშუალებებზე როდესაც მიდის მსჯელობა ხშირად მოისმენთ მოსაზრებას, რომ ამ ეტაპზე და განსაკუთრებით მედიაციაში ადვოკატის საჭიროება არ დგას, რადგან მხარეებს თავად შეუძლიათ სამართლისგან დაცვილ და არაშეჯიბრებით პროცესში დაიცვან საკუთარი ინტერესები, რის ხარჯზეც ფინანსებიც დაეზოგებათ; არის ასევე მოსაზრება, რომ ადვოკატები, თავისი ბუნებით, კლიენტის ინტერესებზე იქნებიან ორიენტირებულნი და ხელს ვერ შეუწყობენ შემათანხმებელი პროცესის წარმატებით წარმართვას, თუმცა საკითხის არსის სწორედ ანალიზის შემთხვევაში მივდივართ იმ დასკვნამდე, რომ ადვოკატი მხოლოდ დამატებითი ღირებულების შემქმნელია მსგავს პროცესში, რადგან მას შეუძლია მოახდინოს ინფორმაციის გადამუშავება, ფაქტობრივი გარემოებების უკან მდგომი სამართლებრივი რისკების ანალიზი, რაც სწორი პოზიციის ჩამოყალიბებაში დაეხმარება კლიენტს⁸⁴⁶. წარმომადგენელი მედიაციაში ერთგვარად მშვიდობის „დამმყარებელია“⁸⁴⁷.

844 *Jassel-Holst C.*, Mediation in Hungary, in *Hopt K.J., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 617.

845 *Ellger R.*, Mediation in Canada, in *Hopt K.J., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 937.

846 *Menkel-Meadow J.C., Love P.L., Schneider A.K., Sternlight R.J.*, Dispute Resolution Beyond the Adversarial Model, Wolters Kluwer Law&Business, Aspen Publishers Inc, 2011, 53.

847 *Walker S., Smith D.*, Advising and Representing Clients at Mediation, Wildy, Simmonds & Hill Publishing, London, 2013, 3.

დღეისათვის მრავალი იურისტი არის მედიაციაში ჩართული როგორც მედიატორი⁸⁴⁸ ან მხარეების წარმომადგენელი მედიაციაში, ეს უკანასკნელი იურიდიულ პრაქტიკაში მნიშვნელოვან როლს თამაშობს⁸⁴⁹. იურისტების ჩართულობა მედიაციაში ფუნდამენტური მნიშვნელობის არის⁸⁵⁰, რადგან იურისტებს აქვთ უშუალო შესაძლებლობა მარწმუნებლებს გაუჩინონ მედიაციისადმი სწორი აღქმა და მოახდინონ მათი ეფექტური ჩართულობა მედიაციის პროცესში⁸⁵¹. მეორე მხრივ, იურისტები მხარეებისთვის მედიაციის შესახებ პირველადი წყაროს წარმომადგენენ და განმსაზღვრელ ფაქტორს დავის გადაწყვეტის აღნიშნული ალტერნატიული საშუალებისადმი ნდობის გაჩენის. მართალია მედიაციის ფუნქციისა და შედეგებისადმი საზოგადოების გარკვეულ ნაწილს მცდარი წარმოდგენა აქვს⁸⁵², თუმცა ეს ახალი ინსტიტუტი ყოველდღიურად უფრო პოპულარული ხდება.

იმისათვის, რათა მედიაციამ როგორც ახალმა ინსტიტუტმა გაამართლოს და პრაქტიკული შედეგები მოიტანოს, იგულისხმება ერთი მხრივ, დავების რეალურად შეთანხმებით დასრულების სტატისტიკა, რაც მეორე მხრივ, ავტომატურად უკავშირდება სასამართლოს გადატვირთულობის განტვირთვის მიზანს, მნიშვნელოვანია მასში ჩართულობა ყველა მხარემ სრულყოფილად და ზუსტად შეასრულოს მასზე ნაკისრი ვალდებულებები, იგულისხმება რა თქმა უნდა უპირველესად მედიატორი და მხარეები პროცესის მონაწილე, თუმცა თამამად შეიძლება ითქვას, რომ გადამწყვეტი როლი ამ პროცესში მხარეთა წარმომადგენლებს ენიჭებათ, რადგან სწორედ ადვოკატი არის ის პირი, რომელიც განსაზღვრავს მედიაციის წარმატებულად მიმდინარეობას, შესაბამისად მხარეთა მხრიდან მედიაციის მიზნებისთვის ადვოკატის შერჩევას დიდი ყურადღება უნდა დაეთმოს, რადგან

---

848 *Haft F., von Schlieffen K.G.*, Handbuch Mediation, C.H.BECK, Munchen, 3 Auflage, 2016, 107, 108.

849 *Reuben C.R.*, The Lawyer Turns Peacemaker, A.B.A.J, 1996, 54, 55.

850 *Margaret S.H.*, The Blackwell Handbook of Mediation, Blackwell Publishing, Great Britain, Oxford, 2006, 89.

851 *Dingle J., Kelbie J.*, The Mediation Handbook, 2nd Ed, Unity Press, 2014, 114.

852 *Leung E.*, Mediation: A Cultural Change, Asian Pacific Law Review, 2009, 17.

ერთი მხრივ, ადვოკატს კარგად უნდა ესმოდეს მედიაციის არსი და მეორე მხრივ, ჰქონდეს შესაბამისი გამოცდილება პრაქტიკული სახით მედიაციაში წარმომადგენლობის, რადგან ადვოკატის თუნდაც ერთი შეუსაბამო სიტყვით და მიდგომით მეორე მხარისადმი, მედიაცია შეიძლება წარუმატებლობით⁸⁵³ დასრულდეს, ამაში მოიაზრება, რა თქმა უნდა ადვოკატის მხრიდან თავისი კლიენტის მომზადება მედიაციისთვის. მედიაციაში წარმომადგენლის ფუნქციით ალჭურვილმა პირმა, რომელიც რა თქმა უნდა ხშირ შემთხვევაში სწორედ ადვოკატია, უნდა მოახერხოს და მხარეს დაანახოს სხვაობა⁸⁵⁴ მის რეალურ ინტერესებსა და მის მიერ დაყენებულ სამართლებრივ მოთხოვნებს შორის, რათა მხარემ მის რეალურ ინტერესებზე მოახდინოს აქცენტირება და შეთანხმების მიღწევის მიზნით ოფციების შემუშავება თავის წარმომადგენელთან ერთად.

მარწმუნებელი ჯერ კიდევ მედიაციის თავდაპირველ ინიცირების ეტაპზე სწორედ ადვოკატთან გადის კონსულტაციას იმის შესახებ თუ რამდენად არის მედიაცია დადებითი მოვლენა მისი დავისთვის და ალბათ მარტივი წარმოსადგენია რომ ქართულ რეალობაში, როდესაც მედიაცია არ არის დავის გადანყვეტის ტრადიციული ალტერნატიული მექანიზმი და საზოგადოებრივი ინფორმირებულობის დონე მედიაციის შესახებ საკმაოდ დაბალია, ადვოკატის როლს და დანიშნულებას კიდევ უფრო დიდი მნიშვნელობა ენიჭება, თუ არა ადვოკატის რეკომენდაცია⁸⁵⁵ მედიაციის ინიცირების თაობაზე, მხარე მედიაციის გამოყენებისგან თავს შეიკავებს⁸⁵⁶. მედიაცია არის ყველაზე კარგი საშუალება ადვოკატმა ერთი მხრივ, გავიარჯიშოს მოლაპარაკებებში და მეორე მხრივ, კლიენტის ინტერესებს მოემსახუროს, რადგან აძლევს მათ საშუალებას თავად გადანყვიტონ საკუთარი ბედი⁸⁵⁷.

---

853 *McLaren H.R., Sanderson J.*, Innovative Dispute Resolution: The Alternative, Thomson Carswell, 2006, 4-12.

854 *von Maik B.*, Guterichter und Mediatoren im Wettbewerb, Duncker & Humblot, Berlin, 2015, 23.

855 *Goodman A.*, Mediation Advocacy, 2nd Ed, Nova, 2010, 5.

856 *McLaren H.R., Sanderson J.*, Innovative Dispute Resolution: The Alternative, Thomson Carswell, 2006, 4-2.

857 *Hollander J.*, Mediation for Civil Litigators, Irwin Law Inc, 2013, xviii.

ბევრი ადვოკატი მედიაციაში იღებს მონაწილეობას⁸⁵⁸, ან როგორც მხარის წარმომადგენელი ან როგორც უშუალოდ მედიატორი და მათი პროცესში ჩართულობა ხელს უწყობს მედიაციის დამატებით პოპულარიზაციას და ცნობადობის გაზრდას საზოგადოებაში. მედიაციის პროცესში წარმომადგენლის სტატუსით ჩართული ადვოკატები, ერთგვარად პროცესში მონაწილეობით იღებენ ვალდებულებას კონსტრუქციული⁸⁵⁹ ჩართულობის და მხარეებისათვის მოლაპარაკების წარმოებაში დახმარების, რათა საკუთარი როლის წინა პლანზე წამოწევიტ ხელი არ შეეშალოს მხარეთა შორის მორიგების მიღწევის პერსპექტივას.

აღსანიშნავია, რომ მედიაციის დანერგვის პარალელურად ყველა იურისდიქციაში ადვოკატის ერთგვარ ვალდებულებად⁸⁶⁰ იქცა მხარეს მიაწოდოს სრული და ამომწურავი ინფორმაცია დავის გადანყვეტის აღნიშნული ალტერნატიული საშუალების შესახებ, რა თქმა უნდა, საბოლოო გადანყვეტილება აღნიშნული მექანიზმის გამოყენების შესახებ მხარის პრეროგატივაა⁸⁶¹, თუმცა ადვოკატი თავის მხრივ ვალდებულია მინიმუმ ინფორმაცია მიაწოდოს ასეთი საშუალების არსებობის და მისი დადებითი თუ უარყოფითი მხარეების შესახებ კონკრეტული დავის მიზნებისთვის მისცეს მარწმუნებელს რჩევა. ადვოკატმა მარწმუნებელს ისიც ნათლად უნდა აუხსნას, რომ მედიაციაში მხარემ საკუთარ ინტერესებზე და არა სამართლებრივ საფუძვლებზე უნდა გააკეთოს მთავარი აქცენტი, ისევე როგორც თავად უნდა განსაზღვროს მედიაციის შინაარსი და მიიღოს საბოლოო გადანყვეტილება, რა კუთხითაც ადვოკატი იქნება მისი მრჩეველი და წარმომადგენელი, თუმცა სრული პასუხისმგებლობა შედეგზე მხარეს ეკისრება. მედიაციაში წარმომადგენლობა მათ შორის ადვოკატის მხრიდან გულისხმობს საკუთარი მარწმუნებლისთვის პროცესის შესახებ სრული ინფორმაციის მიწოდებას,

---

858 *Englert K., Franke H., Grieger W., Streitlosung ohne Gericht – Schlichtung, Schiedsgericht und Mediation in Bausachen*, Werner Verlag, 2006, 253.

859 *Pruckner M., Recht der Mediation*, Linde Verlag Wien, Wien, 2003, 32.

860 *Steffek F., Mediation und Justiz in Das Neue Mediationsgesetz*, Fischer Christian., Unberath Hannes., Verlag C.H.Beck, München, 2013, 35.

861 *Schmidt F., Lapp T., Monßen H.G., Mediation in der Praxis des Anwalts*, Verlag C.H.Beck, München, 2012, 22.

სწორი რჩევის მიცემას მედიაციის საჭიროების შესახებ კონკრეტული დავის მიზნებისთვის და მათ შორის დავის შინაარსიდან გამომდინარე შესაფერისი ცოდნის, გამოცდილების და უნარების მქონე მედიატორის შერჩევას⁸⁶².

ამ კუთხით არც საქართველო წარმოადგენს გამონაკლისს და 2012 წლის 8 დეკემბრის ცვლილებებით, რაც გატარდა ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კოდექსში, მსგავსი ეთიკური ვალდებულება გაჩნდა ასევე საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კოდექსში⁸⁶³.

მედიაცია არ წარმოადგენს ყველაფრის მკურნალს⁸⁶⁴, მედიაციის მიუხედავად მხარეები მაინც შეიძლება სასამართლოს იურისდიქციამდე მივიდნენ⁸⁶⁵, თუმცა მის შესახებ ყველა იმ პირმა უნდა იცოდეს ვისაც დავასთან აქვს შემხებლობა, განსაკუთრებით ადვოკატებმა კარგად უნდა იცოდნენ მედიაციის ადგილის და როლის შესახებ სამართლებრივ სისტემაში, რადგან მისი გამოყენებლობით კარგავენ ახალი შესაძლებლობებით სარგებლობის შესაძლებლობას. მედიაცია შეიძლება გახდეს მკურნალი, თუ მოხდება მიმდინარე დავის სწორი ანალიზი, ერთგვარი „კონფლიქტის სკრინინგი“⁸⁶⁶, რაც გახდება წინაპირობა მისი გადანყვეტის, მინიმუმ გადანყვეტის სწორი გზების დასახვის.

მედიაციაში ადვოკატებს უნევთ სამართლებრივი მიდგომის ტრანსფორმირება და წლების მანძილზე გამომუშავებული მიდგომების დროებითი ცვლა, კერძოდ, ისეთი მნიშვნელოვანი სამართლებრივი დავისთვის საკითხი როგორც არის მთავარი არსი სამართლებრივი საქმისწარმოების თუ ვინ ვის რას სთხ-

---

862 იქვე, 23.

863 იხ. საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კოდექსი. <www.gba.ge/uploads/files/regulaciebi/eTikis_kodexi.pdf>. [28.06.2018]

864 *Brand J., Steadman F., Todd C.*, Commercial Mediation, Iuta&Company, 2nd Ed, 2016, v.

865 *Niedostadek A.*, Mediation bei Arbeitsplatzkonflikten und der Grundsatz der Freiwilligkeit, Zeitschrift für Konflikt-Management, 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, Seiten 1-32, PVSt 47561, 55.

866 *Ponschab R.*, Verhandlungsführung: Mutter aller Konfliktlösungen, ADR-Verfahren im Vergleich – Teil 9, Zeitschrift für Konflikt-Management, 17 Jahrgang, Heft 1/2014, Januar/Februar, Seiten 1-32, PVSt 47561, 7.

ოვს და რის საფუძველზე⁸⁶⁷ მედიაციაში დროებით ერთგვარად ნიველირდება, რადგან მედიაციაში შეთანხმების მიღწევის მიზნებისთვის მხარეებს უწევთ ერთგვარ კომპრომისებზე წასვლა, თუ მათთვის შეთანხმების მიღწევა და საკითხის საფუძველიანად ამონაწერვა წარმოადგენს მთავარ პრიორიტეტს, რის შესაძლებლობას მედიაცია აძლევს მხარეებს. ამ პროცესში მხარეები არიან ის პირები⁸⁶⁸ ვინც ყველაზე კარგად იცის თუ რა არის შესაძლებელი შეთანხმების მიღწევისთვის და რაზე არიან მზად რომ შეთანხმდნენ. მედიაციაში არ ხდება საკითხის სამართლებრივი სისწორის მიხედვით გადაწყვეტა, არამედ ხდება კონფლიქტის, დაპირისპირების, დავის შესახებ მხარეების მხრიდან შეთანხმება⁸⁶⁹. შესაბამისად, ალბათობა მაღალია, რომ ამ ნაწილში გააჟღერებულ მთავარ კითხვას თუ ვინ ვის რას და რის საფუძველზე, მედიაციაში დასახული მიზნებისთვის ამა თუ იმ მხარისთვის არ იყოს მთავარი პრიორიტეტი, რის სწორად კონსტრუირებაში ადვოკატმა აუნდა შეასრულოს მნიშვნელოვანი როლი მარნმუნებლის სასარგებლოდ და ინტერესების გათვალისწინებით.

იმისთვის, რომ ადვოკატი იყოს წარმატებული წარმომადგენელი მედიაციაში მას ესაჭიროება სპეციალური მომზადება, რადგან ის უნარები რაც ადვოკატს აქვს საადვოკატო საქმიანობის განხორციელებისთვის შეძენილი, არ არის საკმარისი მედიაციაში სრულფასოვანი წარმომადგენლობისთვის⁸⁷⁰. ამ პროცესში, რასაც მედიაცია ჰქვია ადვოკატს უნდა ჰქონდეს ზუსტი წარმოდგენა თუ რასთან აქვს შემხებლობა, მას უნდა ჰქონდეს ერთი მხრივ, სრული ინფორმაცია მათ შორის მედიატორების შესახებ, მათი საქმიანობის შესახებ, ისევე როგორც, იცოდეს თუ როგორ უნდა შეარჩიოს საქმისთვის სწორი და საჭირო მედიატორი⁸⁷¹, რას უნ-

---

867 იქვე, 4.

868 *Wendenburg F.*, Mediation –flexible Gestaltung innerhalb fester Strukturen, Zeitschrift für Konflikt-Management, 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, Seiten 1-32, PVSt 47561, 36.

869 *Ponschab R.*, Verhandlungsführung: Mutter aller Konfliktlösungen, ADR-Verfahren im Vergleich –Teil 9, Zeitschrift für Konflikt-Management, 17 Jahrgang, Heft 1/2014, Januar/Februar, Seiten 1-32, PVSt 47561, 4.

870 *Goodman A.*, Mediation Advocacy, 2nd Ed, Nova, 2010, 1.

871 იქვე, 6.

და მოელოდეს, წინააღმდეგ შემთხვევაში აღმოჩნდება წამგებიან მდგომარეობაში, რითაც მისი კლიენტის ინტერესი ზარალდება. გასათვალისწინებელია, რომ იურიდიული სკოლები მედიაციის პრაქტიკულ უნარებში არ ამზადებენ⁸⁷² მომავალ იურისტებს და შესაბამისად ჩნდება ლოგიკური კითხვა თუ როგორ შეიძლება იურისტი იყოს წარმატებული მედიაციაში?

ხშირია როდესაც ადვოკატები ამა თუ იმ საქმის წარმოებას და მის შედეგს თავის თავს უკავშირებენ და საკუთარ საქმედ აღიქვამენ, მაშინ როდესაც ეს საქმე კონკრეტული კლიენტის საქმეა და ის იგებს ან აგებს დავას⁸⁷³, შესაბამისად, კლიენტებს ყოველთვის ურჩევნიათ ნაკლები დროის და ფინანსების დანახარჯით მოუგვარდეთ კონფლიქტი და თუ ამაში ადვოკატი ეფექტურად დაეხმარებათ, კლიენტი ამ ყველაფერს ორმაგად ითვალისწინებს, შესაბამისად მედიაციის სწორი გამოყენება ადვოკატების მხრიდან და მისი სწორი აღქმა ურთიერთსასარგებლო პროცესია დავის მიმდინარეობისას, მთავარია ადვოკატს სწორად ესმოდეს მედიაციის მიზნები და მხოლოდ ამის შემდგომ გაუადვილდება მედიაციის პროცესის აღქმა⁸⁷⁴.

შესაბამისად, ერთი მხრივ ადვოკატებს უნდა სჯეროდეთ მედიაციის ეფექტურობის, რომ მედიაცია რეალურად შედეგის მომტანია, და ადვოკატებს არ უნდა ჰქონდეთ მედიაციის მიმართ საკუთარი თავის კონკურენტის ან საქმიანობის „წარმთმევის“ განცდა, ამ მიმართულებით ადვოკატთა ასოციაციის და მისი სწორი პოლიტიკის გარეშე მედიაცია საქართველოში თამამად შეიძლება ითქვას რომ ვერ გაამართლებს ან გაცილებით დიდი დრო დასჭირდება მის რეალურ წარმატებულ ინსტიტუტად ჩამოყალიბებას, ვიდრე ადვოკატთა ასოციაციის სწორი ჩართულობით ამ დიდ პროცესში, რასაც მედიაციის საქართველოში დამკვიდრება ჰქვია.

საერთაშორისო დონეზე საინტერესო დისკუსია მიმდინარეობს იმასთან დაკავშირებით მედიაციაში ჩართული წარმომადგე-

---

872 *Hollander J.*, *Mediation for Civil Litigators*, Irwin Law Inc, 2013, xix.

873 იქვე, 1.

874 *Stephen W.J.*, *Principles of Alternative Dispute Resolution*, West Academic Publishing, 2016, 391.

ნელი უნდა იყოს თუ არა სავალდებულოდ ადვოკატი⁸⁷⁵, რაზეც იურიდიული საზოგადოების დიდი ნაწილი შეჟღერდა, რომ ეს ყველა ინდივიდუალურ შემთხვევაში ქვეყნის შიდა კანონმდებლის გადასაწყვეტია, ყველა კონკრეტული ქვეყნის საჭიროებების და რეალობის გათვალისწინებით⁸⁷⁶. თუმცა წლებია დამკვიდრდა პრაქტიკა საერთაშორისო დონეზე, რომ ადვოკატი წარმომადგენლის შემთხვევაში დამატებითი ღირებულება აქვს პროცესს, განსაკუთრებით რთულ კომერციულ დავების მედიაციის დროს, რადგან დარგის სპეციალისტი ადვოკატის⁸⁷⁷ მიერ შესრულებული მედიაცია მხარეებს ხშირ შემთხვევაში წარმატების წინაპირობად მიაჩნიათ, თუმცა ადვოკატი მედიაციაში უპირატესად მხარეების ინტერესებზე ორიენტირებულ დიალოგს აწარმოებს და არა სამართლებრივი ნორმების⁸⁷⁸ შინაარსზე და სამართლებრივ შეფასებებზე აკეთებს აქცენტებს, რაც თავის მხრივ მათ მარწმუნებლესაც უადვილებთ საკითხში გარკვევას და ერთვებიან პროცესის მიმდინარეობაში აქტიურად. უფრო მეტიც, არაადვოკატი წარმომადგენლებიც ხშირ შემთხვევაში ადასტურებენ, რომ ადვოკატი წარმომადგენლობის ჩართულობით მედიაცია უფრო წარმატებული პროცესია⁸⁷⁹.

იურისტების ჩართულობა მედიაციაში ფუნდამენტური მნიშვნელობის არის⁸⁸⁰, რადგან იურისტებს აქვთ უშუალო შესაძლებლობა მარწმუნებლებს გაუჩინონ მედიაციისადმი სწორი აღქმა და მოახდინონ მათი ეფექტური ჩართულობა მედიაციის პროცესში. მეორე მხრივ, იურისტები მხარეებისთვის მედიაციის შესახებ პირველადი წყაროს წარმომადგენენ და განმსაზღვრელ ფაქტორს დავის გადაწყვეტის აღნიშნული ალტერნატიული საშუალებებისადმი ნდობის გაჩენის.

875 *Goodman A.*, *Mediation Advocacy*, 2nd Ed, Nova, 2010, 25.

876 §1 Abs. 1 RBerg; zur Frage der Erlaubnispflicht im Falle 'gerichtsnaher' Mediation ausführlich Volkman, *SchiedsVZ*, 2004, S.245 ff.

877 *Goodman A.*, *Mediation Advocacy*, 2nd Ed, Nova, 2010, 1.

878 *Greger R., Unberath H.*, *Die Zukunft der Mediation in Deutschland*, 2008, Verlag C.H.Beck Munchen 2008, 5.

879 *Walker S., Smith D.*, *Advising and Representing Clients at Mediation*, Wildy, Simmonds & Hill Publishing, London, 2013, 55.

880 *Margaret S.H.*, *The Blackwell Handbook of Mediation*, Blackwell Publishing, Great Britain, Oxford, 2006, 89.

ამასთანავე, ადვოკატი წარმომადგენლის შემთხვევაში მედიაციაში მასზე ვრცელდება ის ეთიკური წესები და სტანდარტები, რაც იმ კონკრეტულ ქვეყანაში ადვოკატთა ეთიკის კოდექსით⁸⁸¹ არის გათვალისწინებული, თუმცა იმის გათვალისწინებით, რომ როგორც წესი შესაძლებელია წარმომადგენლის ფუნქცია შეასრულოს არაადვოკატმა პირმაც, უპრინაია მედიაციის კუთხით დანესდეს ის მინიმალური სტანდარტები, რასაც მედიაციაში ჩართული მონაწილე პირები, როგორც წარმომადგენლები დაექვემდებარებიან. ფაქტი ერთია, წარმომადგენელი იქნება ადვოკატი თუ არაადვოკატი პირი, მათ თანაბრად ეკისრებათ ის ვალდებულება რაც წარმომადგენლის მთავარი ფუნქციაა მედიაციაში:

- სწორედ შეაფასონ საქმე და ურჩიონ მარწმუნებელს თუ რამდენად სამედიაციოდ შესაფერისია აღნიშნული დავა⁸⁸²;
- აუხსნან მარწმუნებელს მედიაციის დადებითი და უარყოფითი მხარეები და დანიშნულება;
- მარწმუნებლის ინტერესებისთვის „მებრძოლის“ ფუნქცია „სწორი მრჩევის“ ფუნქციით უნდა ჩაანაცვლონ, რათა მარწმუნებელს შეთანხმების მიღწევაში დაეხმარონ⁸⁸³.
- სწორ დროს⁸⁸⁴ ურჩიონ მარწმუნებელს მედიაციის ინიცირება, რადგან ხშირია შემთხვევა, როდესაც მხარეები არ არიან მზად მედიაციისთვის და მის ინიცირებას ასეთ დროს როგორც წესი არ მოჰყვება წარმატება, შესაბამისად, ის თუ რამდენად შესაფერისი დრო და ეტაპია მედიაციის დაწყებისთვის კარგად უნდა შეაფასოს ადვოკატმა და ურჩიოს თავის კლიენტს.
- მოახდინონ საკითხის სწორე ანალიზი, კერძოდ, მეორე მხარის მხრიდან მედიაციის ინიცირებას ხომ არ აქვს ის მიზანი,

881 *Chern C.*, *International Commercial Mediation*, Informa London, 2008, 122.

882 *Eberhardt H.*, *Rechrsschutzversicherung und außergerichtliche Konfliktslösung*, *Zeitschrift für Konflikt-Management*, Verlag Otto Schmidt, Köln, Heft 3/2014, 85.

883 *Pramhofer K.*, *Gerichtsnahе Mediation beim Handelsgericht Wien-ein Erfolgsprojekt*, *Zeitschrift für Konflikt-Management*, Verlag Otto Schmidt, Köln, Heft 3/2014, 82.

884 *McLaren H.R., Sanderson J.*, *Innovative Dispute Resolution: The Alternative*, Thomson Carswell, 2006, 4-2.

რათა მედიაციის პროცესში შესწავლილ იქნეს მეორე მხარის სუსტი პოზიციები⁸⁸⁵ და მედიაცია რეალურად არ ემსახურება საქმეზე შეთანხმების მიღწევას, ან პირიქით, ასეთის საჭიროების შეთხვევაში თავად მოახდინოს მსგავსი პროცესუალური ნაბიჯის ინიცირება, კლიენტთან შეთანხმებით და თანხმობით (ე.წ. „თევზაობის პრინციპი“⁸⁸⁶)

- შეარჩიონ სწორი მედიატორი საქმეზე;
- განსაზღვრონ პირთა წრე თუ ვინ არის საჭირო მედიაციაში ჩართვის მიზნით;
- გასწიონ სრული კონტროლი მედიაციის ყველა ეტაპზე;
- იმუშაონ მედიაციის პროცესში გაჟღერებულ შეთანხმების პირობებზე;
- შეარჩიონ და შეათანხმონ კლიენტისთვის საუკეთესო პირობა მხარესთან;
- იურიდიულ მრჩევლებს მედიაციაში კარგად უნდა ესმოდეოთ, რომ ის რჩევა რაც მედიაციის დაწყებამდე აქვთ მხარისთვის მიცემული, შესაძლოა რამდენჯერმე შეცვალონ⁸⁸⁷ უშუალოდ მედიაციის დაწყების შემდგომ, რადგან მხარეების მიერ შეთანხმების მიზნებისთვის გაცვლილი პირობები ხშირად მოითხოვს სამართლებრივად პოზიციის ტრანსფორმირებას. შესაბამისად, ერთი მხრივ იურიდიული წარმომადგენლები ამისთვის მზად უნდა იყვნენ, თუმცე მეორე მხრივ, საკუთარი მარწმუნებელი ასევე გაფრთხილებული უნდა ჰყავდეთ წინასწარ, რომ მედიაციას მსგავსი თავისებურება ახასიათებს, რათა თავად არ დაკარგონ კლიენტის რწმენა მისი კვალიფიკაციისადმი.
- შეადგინონ შეთანხმების აქტი და სამართლებრივად უზრუნველყონ მისი გამართულობა;

885 *Genn H.*, *Judging Civil Justice*, The Hamlyn Lectures 59th series, Cambridge University Press, Cambridge, 2010, 113.

886 *Kwan Lun M.L.*, *Alternative Dispute Resolution of Shareholder Disputes in Hong Kong*, Cambridge University Press., Cambridge, 2017, 95.

887 *Arthur W.R.*, *Contemporary Issues in International Arbitration and Mediation*, Martinus Nijhoff Publishers, Netherlands/Leiden, 2013, 349.

- ისევე როგორც დროულად მოახდინონ მედიაციის გაგრძელების უპერსპექტივობის იდენტიფიცირება და შეწყვიტონ მედიაცია;

იმის გათვალისწინებით, რომ დღეს რეალურად მართლმსაჯულებისთვის გამონვევად რჩება სამოქალაქო დავებზე პირველ ინსტანციაში ნებისმიერი პირის წარმომადგენლად დაშვების შესაძლებლობა, რაც ხარისხიანი მართლმსაჯულების განხორციელებისთვის ერთ-ერთ ხელისშემშლელ ფაქტორს წარმოადგენს და თუ გავითვალისწინებთ იმ პოზიციას, რაც ერთი მხრივ ადვოკატთა ასოციაციის ღია პოზიციას, ისევე როგორც იურიდიული საზოგადოების დიდი ნაწილის, რომ სავალდებულო უნდა გახდეს ადვოკატის ყოლა პირველი ინსტანციის სასამართლოებში, გასაგები ხდება, რომ უახლოეს პერიოდში მათ შორის მედიაციის პროცესის წარმოებაც ადვოკატის გარეშე შეიძლება წარმოუდგენელი გახდეს, რაც დამატებით ზრდის ადვოკატთა როლს და მნიშვნელობას მედიაციის როგორც დავის ალტერნატიული საშუალების წარმატებით გამოყენებისა ქართულ რეალობაში.

ამ ყველაფერზე ბევრი შეიძლება ითქვას და დაინეროს, თუმცა ამ ეტაპზე დავავინროვებ სათქმელს იმ უალტერნატივო საკთხზე, რასაც მედიაციაში ჩართული ადვოკატისთვის უნდა იყოს მახასიათებელი თვისება⁸⁸⁸, რაც მათ თავად როგორც მედიაციაში წარმომადგენლებს შეუწყობთ ხელს მიმდინარე დავის შეთანხმებით დასრულებისკენ წაიყვანონ პროცესი, რადგან ადვოკატებისთვის ერთგვარი გამონვევაა მედიაცია, იმის გათვალისწინებით, რომ მათი მთავარი ფუნქცია იყო კლიენტის ინტერესებისთვის ბრძოლა და იმის მტკიცება, რომ კლიენტს მოთხოვნები სრულად უნდა კმაყოფილდებოდეს, ხოლო მედიაციაში მათ სხვაგვარად უნდა შეხედონ რეალობას, რაც მათში გარკვეულ ფსიქოლოგიურ⁸⁸⁹ სწორ მიდგომას და ანალიზს საჭიროებს, რაც სიახლეა მოქმედი, მით უფრო დიდი გამოცდილების მქონე ადვოკატებისთვის.

მსგავსი უნარები და მედიაციის წარმოების ტექნიკა რთულია

888 *Dingle J., Kelbie J., The Mediation Handbook, 2nd Ed, Unity Press, 2014, 113.*

889 *Goodman A., Mediation Advocacy, 2nd Ed, Nova, 2010, 17.*

ამონურვადი იყოს, თუმცა რამდენიმე ძირითად საკთხს შეიძლება შევეხოთ, რაც მათ შორის აღიარებულია საერთაშორისო პრაქტიკაში გამოყენებით⁸⁹⁰:

ა) იმის გათვალისწინებით, რომ მედიაციაში მედიატორის ფუნქცია არის მიმდინარე პროცესისთვის ფასილიტაციის განწევა, რა დროსაც ძირითად საქმეს მხარეები და მათი წარმომადგენლები ანხორციელებენ, თავისთავად ცხადია, რომ ადვოკატს და მის კომუნიკაციის უნარს გადამწყვეტი დატვირთვა ენიჭება, რადგან ერთი მხრივ, ადვოკატის მხრიდან უშუალოდ თავის მარწმუნებელთან სწორ და დროულ კომუნიკაციას შეუძლია გადამწყვიტოს მედიაციის საბოლოო ბედი. აქ ისიც გასათვალისწინებელია, რომ მედიაციაში მედიატორს რაიმე სახის სამართლებრივი რჩევის ან შეფასების მიცემის შესაძლებლობა მხარეებისათვის შეზღუდული აქვს, ამიტომ რა თქმა უნდა მხარე სრულად დამოკიდებულია თავისი წარმომადგენლის რჩევასა და ანალიზის უნარზე, რაც მათ შორის დროულ კომუნიკაციას მოითხოვს ადვოკატების მხრიდან კლიენტთან, მათ შორის მედიატორთან და რა თქმა უნდა მეორე მხარესა და მის ადვოკატთან ურთიერთობის პროცესში.

ბ) მედიაციაში მონაწილე ადვოკატი კარგად უნდა ფლობდეს მოლაპარაკებების ტექნიკას, კარგად იცოდეს თუ როგორ შეუძლია მედიატორის სწორედ გამოყენება კლიენტის ინტერესების მიზნებისათვის და კარგად უნდა ფლობდეს ინფორმაციის მიღების და გადამუშავების უნარს, რადგან სწორედ ინფორმაციის სწორი ანალიზი აძლევს მხარეს მედიაციაში საკუთარი ინტერესების გათვალისწინებით შეთანხმების მიღწევის შესაძლებლობას⁸⁹¹.

გ) ძან მნიშვნელოვანია ადვოკატი ფლობდეს კითხვის დასმის ტექნიკას⁸⁹², რათა სწორედ გაანალიზოს პროცესის მიმდინარეობისას ინფორმაცია, რომელიც ჯერ უნდა მიიღოს მედიატორსგან და მეორე მხარისგან, აქ ხაზგასასმელია ის გარემოება, რომ

890 *Eidenmuller H., Wagner G., Mediationsrecht, Verlag Otto Schmidt, Köln, 2015, 35.*

891 *Abramson H., Ingen-Housz A., ADR in Business, Vol. II, Wolters Kluwer Law&Business, the Netherlands, 2011, 312.*

892 *Picker B., Mediation Practice Guide : A Handbook for Resolving Business Disputes, American Bar Association, 2nd ED, Washington, 2003, 91.*

მედიაციის პროცესში მედიატორს აქვს როგორც წესი სრული ინფორმაცია ორივე მხარისგან, თუმცა მისი გამჟღავნების უფლებამოსილება ჯერ მისთვის მხარეებს არ მიუციათ ამიტომ ორმაგად მნიშვნელოვანია ადვოკატის უნარი დაუსვას მედიატორს სწორი კითხვა და ის ინფორმაცია მიიღოს, რისი ანალიზი მის მარწმუნებელს გარკვეულ დასკვნებს გააკეთებინებს პროცესის შემდგომი დაგეგმარების კუთხით.

დ) მნიშვნელოვანია ასევე ადვოკატის უნარი იყოს „აქტიური მსმენელი“⁸⁹³, რადგან მედიაციის პროცესში გროვდება დიდი ინფორმაცია და ამ ინფორმაციას რომელიც მომდინარეობს მეორე მხარისგან და პროცესის მედიატორისგან სჭირდება სრულად მიღება, როგორც პრაქტიკა აჩვენებს ხშირია შემთხვევები, როდესაც წარმომადგენელი იღლება ინფორმაციის მიღებისგან ან მიაჩნია, რომ ისმენს არარელევანტურ ინფორმაციას, რაც შეიძლება იყოს კიდეც სახეზე, თუმცა მას უნდა გააჩნდეს უნარი მოისმინოს სრულად, ხოლო შემდგომ ამისა განახორციელოს მნიშვნელოვან და მეორე ხარისხოვან ინფორმაციას შორის დიფერენცირება.

ე) ზემოაღნიშნული თვისებიდან ურთიერთგამომდინარეა ადვოკატისთვის სავალდებულოდ საჭირო თვისება, რაც მედიაციის პროცესში წარმომადგენელს სჭირდება, ეს არის ანალიტიკური აზროვნების უნარი, რაც რიგ შემთხვევაში განმსაზღვრელი ფაქტორი ხდება პროცესის სწორედ განვითარების, რადგან მოსმენილი და დაგროვილი ინფორმაცია ითხოვს მხარისგან სწორ ანალიზს, რასაც მხარე ცხელ გულზე ვერ მოახდენს და ეს ფუნქცია და ვალდებულება ადვოკატის სატვირთია, როგორც წესი. როდესაც ანალიზზე მიდის საუბარი, აუცილებელია აღინიშნოს, რომ ადვოკატი არის ის ფიგურა, რომელიც მედიაციის პროცესში მეორე მხარისგან უხვად შეთავაზებული შეთანხმების პირობებს ანალიზებს, და ახდენს მათგან მისი მარწმუნებლისთვის საუკეთესო პირობის არჩევას.

ვ) მნიშვნელოვანია ადვოკატს ჰქონდეს კრეატიული აზროვნების უნარი, რადგან რიგ შემთხვევაში, იმის გათვალისწინებით,

---

⁸⁹³ Eidenmuller H., Wagner G., Mediationsrecht, ottoschmidt, 2015, 36.

რომ მედიაში არ ხდება საკითხის სამართლებრივი გადაწყვეტა, და რიგ შემთხვევაში ხდება მხარეთა შორის არსებული სამართლებრივი მოთხოვნებისგან ალტერნატიულ პირობებზე შეთანხმება, მნიშვნელოვანია ადვოკატს შეეძლოს აღნიშნული ოფციების შემუშავება, მხარის სამართლებრივი მიზნის გათვალისწინებით, რაც მართლაც მოითხოვს საკითხისადმი კრეატიულად და შემოქმედებითად მიდგომას, და არა შაბლონური სამართლებრივი დოგმატიკით საკითხის გადაწყვეტის მცდელობა.

ზ) ამასთანავე მნიშვნელოვანია ადვოკატს გააჩნდეს უნარი მოახდინოს ვიზუალიზება იმ ინფორმაციის რაც მედიაციის პროცესში იცვლება, რადგან ხშირია შემტხვევები, როდესაც ვიზუალური საშუალებების გამოყენებისას მათ შორის მარწმუნებელი ახდენს აღქმას თუ რა პირობები იცვლება შეთანხმების პროცესში და რომელი პირობა როგორი შინაარსის შემცველია, შესაბამისად, ამ ყველაფერში ვიზუალიზაციის უნარების ქონას, რიგ შემთხვევაში გადამწყვეტი როლი ეკისრება.

თ) მედიაში ადვოკატი ყველა სხვა ფუნქციასთან ერთად აწარმოებს მოლაპარაკებას მეორე მხარესთან და მის წარმომადგენელთან, რაშიც რა თქმა უნდა იყენებს მედიატორს, თუმცა მოლაპარაკების დამგეგმავი, სტრატეგიის განმსაზღვრელი და უშუალოდ განმხორციელებელი თავად ადვოკატი გახლავთ. მედიატორის როლს და გამოყენების ყველაზე ეფექტურ შემთხვევებს და საჭიროებებს ასევე ადვოკატი გეგმავს და შესაბამისად ათანხმებს კლიენტთან. მედიაში ადვოკატს ერთდროულად მრავალ საკითხთან უნევს შემხებლობა, გამკლავება, დაგეგმარება და შესაბამისად ამ ყველაფრის ნაწილში ადვოკატის მომზადება აუცილებელია იურიდიული პროფესიის მიერ, შეიძლება ითქვას, რომ წარმომადგენლის ფუნქცია კიდევ უფრო რთულია მედიაში, მრავალი ფაქტორის გათვალისწინებით, ვიდრე ის ფუნქცია, რასაც ადვოკატი სასამართლოებში ანხორციელებს, როდესაც სამართლებრივ ჩარჩოში ანთავსებს მხარის მოთხოვნებს და პოზიციებს და შემდგომ ამ პოზიციის დასაბუთებას ახდენს უშუალოდ პროცესზე. მედიაში წარ-

მომადგენლად ჩართულ პირს კარგად უნდა ესმოდეს⁸⁹⁴ თუ რა სახის დავის მოლაპარაკებაშია ჩართლი, ვისთან აქვს უშუალოდ შეხება, იგულისხმება მეორე მხარე თავისი ინტერესებით და რიგ შემთხვევაში მეორე მხარის წარმომადგენელი მისი უნარებით მოლაპარაკებაში, თავად მის მარწმუნებელს რა ინტერესების შეთანხმება და განერა სურს მედიაციის შეთანხმებაში, რა კონკრეტული ნაბიჯების გადადგმა ესახება ადვოკატს საჭიროდ რომ მიიღოს დაგეგმილი შედეგი და რა არის ის კონკრეტული ამ დავისთვის მახასიათებელი ფაქტობრივი გარემოებები, რითავ წარმატებით შეუძლია „ვაჭრობა“ მეორე მხარესთან და რამდენა არის ეს ყოველივე მყარი და რა სუსტი წერტილები შეიძლება გამოუჩნდეს მის ამ გეგმას.

მედიაციაში ჩართულმა ადვოკატებმა იმისთვის რათა მიაღწიონ წარმატებას დამატებით⁸⁹⁵ რამდენიმე საკითხს უნდა მიაქციონ ყურადღება, კერძოდ:

ა) ადვოკატებმა უნდა გააკონტროლონ მედიაციაში ერთმანეთის მიმართ და მოწინააღმდეგე მხარისადმი გამოსაყენებელი ლექსიკა, უფრო მეტიც, რაიმე სახის ბრალდებითი შინაარსის მიმართვა და წინადადებების გამოყენება შეიძლება გახდეს მეორე მხარის მხრიდან უარყოფით მიდგომის გამომწვევი, შესაბამისად ამ გარემოებას მედიაციაში ჩართულმა ადვოკატებმა დიდი მნიშვნელობა უნდა მიაქციონ, რათა უნებლიედ ნაცვლად შეთანხმებისკენ სვლისა, არ გამოიწვიონ მხარეების ერთმანეთსადმი კიდევ უფრო გაუცხოება და დაძაბულობა.

ბ) ადვოკატებმა უნდა თავი ჩააყენონ მეორე მხარის ადგილას და ამ კუთხით შეაფასონ საკუთარი შეთავაზებები მეორე მხარისადმი, თუ რამდენად შეიძლება მეორე მხარისთვის მისაღები იყოს ის შეთავაზება, რასაც თავად აჟღერებენ.

გ) ადვოკატებმა უნდა გააკეთონ ის რაც ყველაზე კარგად ეხერხებათ: მოემზადონ, კერძოდ, კარგად იცოდნენ საკუთარი საქმის ყველა ძლიერი და სუსტი მხარე და საკუთარი კლიენტის ყველა ინტერესი და სურვილი, ისევე როგორც მისი შეთანხმების შე-

⁸⁹⁴ *Frasco J., Hetherington H.L., The Lawyer's Guide to Negotiation, American Bar Association, 2009, 11.*

⁸⁹⁵ *Hollander J., Mediation for Civil Litigators, Irwin Law Inc, 2013, 6, 7.*

საძლებლობების მაქსიმუმი და მინიმუმი, რაზეც კლიენტი არის შეთანხმების მიღწევის მიზნით წამსვლელი. მედიაციის შესახებ ჩატარებული არაერთი კვლევა აჩვენებს, რომ მედიაციისთვის კარგად მომზადებული მხარეები არის უპირობო წინაპირობა⁸⁹⁶ დავის შეთანხმებით დასრულებისა.

დ) მედიაციის პროცესში ადვოკატმა უნდა მოახდინოს სწორი დროის შერჩევა იმისთვის, რათა მისმა მხარემ (თავად ან ადვოკატის მეშვეობით) მეორე მხარეს გაუკეთოს პირველი შეთავაზება კონკრეტული პირობებით დავის შეთანხმებით დასრულების მიზნებისათვის, ისევე როგორც სწორედ იყოს ის გააზრებული თუ რა მოცულობის შეთავაზება უნდა გაკეთდეს, ანუ მაქსიმალური თუ მინიმალური, რათა დაიტოვოს საკუთარი მხარისთვის შესაძლებლობა ერთგვარად ილავიროს შეთავაზების ფარგლებში მოისმენს რა მეორე მხარის უკუგებას განხორციელებულ შეთავაზებაზე⁸⁹⁷.

ე) თავისი ვერბალური და არავერბალური გამოხატვით, ჟესტიკულაციით და მიმართვით დაუფიქსიროს პატივისცემა პროცესში ჩართულ ყველა მხარეს⁸⁹⁸.

მედიაციისთვის მომზადების ეტაპად განიხილება მათ შორის დავისთვის სწორი მედიატორის შერჩევა მხარის მხრიდან, ხშირია იურისდიქციები, სადაც მხარეების შეუთანხმებლობის შემთხვევაში მედიატორს ნიშნავს სასამართლო, შესაბამისად უპრიანია ორივე მხარე თავად შეჯერდეს მათი დავის სპეციფიკიდან და შინაარსის გათვალისწინებით იმ მედიატორის კანდიდატურაზე, რომელიც მათ დავასთან თავისი გამოცდილებით და ცოდნით ყველაზე ახლოს მდგომია, რადგან შეუთანხმებლობის შემთხვევაში, შემთხვევითი შერჩევის პრინციპით საქმეში დანიშნული მედიატორი, შეიძლება არ აღმოჩნდეს შესაფერისი ცოდნის და უნარების მქონე მედიატორი და საბოლოოდ დაზარალდება მხარის ინტერესი⁸⁹⁹.

---

896 *Hollander J.*, *Mediation for Civil Litigators*, Irwin Law Inc, 2013, 28.

897 *Ponschab R.*, *Verhandlungsführung: Mutter aller Konfliktlösungen*, ADR-Verfahren im Vergleich –Teil 9, *Zeitschrift für Konflikt-Management*, 17 Jahrgang, Heft 1/2014, Januar/Februar, Seiten 1-32, PVSt 47561, 5.

898 *Nelson M.R.*, *Nelson on ADR*, Thomson Carswell, 2003, 58.

899 *Hollander J.*, *Mediation for Civil Litigators*, Irwin Law Inc, 2013, 27.

ადვოკატის მხრიდან სწორი ფორმით მოლაპარაკებების წარმართვა არის მთავარი ინსტრუმენტი⁹⁰⁰ კლიენტის ინტერესების გატარების მედიაციაში შეთანხმების მიღწევის მიზნით. მოლაპარაკება არის პროცესი, რომელშიც ერთმანეთს ერწყმის ერთდროულად იურიდიული მომზადება და გამოცდილება, პიროვნულ უნარებს და მხოლოდ ამ ყველაფრის კარგი ნაზავი იძლევა რეზულტატის მიღების საშუალებას მოლაპარაკებების გზით⁹⁰¹. დამკვიდრებული აღქმადობა აქვს საზოგადოებაში ადვოკატის პერსონას, რომ ის „უნდა იყოს“ კარგი მომლაპარაკებელი, ამ აღქმადობის ქვეშ მათ შორის ექცევიან სახელმწიფოები, როდესაც მათ შორის ამერიკის შეერთებული შტატების მთავრობა⁹⁰², რიგ სამართლებრივი დავების (ისეთი როგორც არის საერთაშორისო სავაჭრო ურთიერთობების მიზნით მოლაპარაკებები, მაგ: North American Free Trade Agreement, მოლაპარაკებები საავტორო სამართლის სფეროში ვაჭრობასთან დაკავშირებული საკითხები და სხვა) მოლაპარაკებით დასრულების მიზნით ქირობს ადვოკატებს.

ადვოკატებისთვის მედიაციის პროცესში იგივე სტანდარტი ვრცელდება, რაც სასამართლოში წარმომადგენლობის განხორციელებისას, კერძოდ, დაიცვან საკუთარი მარწმუნებლის საუკეთესო ინტერესი⁹⁰³, თუმცა განსხვავებაა იმ ფორმაში რომლის ფარგლებშიც ადვოკატმა უნდა განახორციელოს საკუთარი უფლებამოსილება, რადგან კარგად უნდა ესმოდეს, რომ იმყოფება კლიენტის მიერ არჩეულ დავის გადანყვეტის ალტერნატიულ ფორმატში, რა დროსაც მიმდინარე კონფლიქტის შეთანხმებით დასრულება უნდა მიიღწეს კონსენსუსის⁹⁰⁴ გზით და არა შეჯიბრებითი პროცესის ფარგლებში იქნეს მიღწერილი გამარჯვება, ეს რიგ შემთხვევაში ადვოკატებისთვის დიდი გამოწვევაა. ბოლო პერიოდი ევროპასა და ამერიკის შეერთებულ

---

900 *Frascona J., Hetherington H.L.*, The Lawyer's Guide to Negotiation, American Bar Association, 2009, 1.

901 იქვე, 2.

902 იქვე, 2.

903 *Brown H., Marriott A.*, ADR Principles and Practice, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 405.

904 იქვე, 405.

შტატებში ვითარდება ადვოკატებისთვის სწავლების პროგრამა რომელსაც ჰქვია mediation advocacy⁹⁰⁵, რის ფარგლებშიც ადვოკატებს ყველა ის უნარი გადაეცემათ, რაც მათ მედიაციის სწორედ და წარმატებით წარმართვაში უნდა დაეხმაროთ.

წარმომადგენლის მთავარი ფუნქცია მედიაციაში არის სწორედ შეაფასოს ის თუ რამდენად მედიაციისთვის შესაფერისია მისი კლიენტის დავა და მედიაციის წარმოებისას რა სტრატეგია იქნეს შერჩეული მედიაციის კონკრეტული ფორმის გამოყენების თვალსაზრისით.

მედიაციის პროცესში შეთანხმების მიღწევის შემთხვევაში შეთანხმების პროექტის შედგენა⁹⁰⁶ და მეორე მხარესთან მის გარშემო მუშაობა სწორედ ადვოკატის პრეროგატივას წარმოადგენს⁹⁰⁷.

სამოქალაქო და კომერციული დავების მედიაციის მაგალითზე ევროპაში მკვიდრდება მიდგომა, რომ მედიაციაში წარმომადგენლობა⁹⁰⁸ აბსოლიტურად განსხვავებული მიმართულებაა საადვოკატო საქმიანობით დაკავებული პირების, და საჭიროებს გარდა სპეციფიკური მომზადებისა, ამასთანავე შესაბამის საბაზრო მარკეტინგს, რათა მომხმარებლებსაც ჰქონდეთ ნდობა იმ პირებზე, ვინც მედიაციაში წარმომადგენლობას ანხორციელებენ. ადვოკატები ტრადიციულად ასოცირდებიან სასამართლოსთან და შეჯიბრებით პროცესთან, რაც უკვე საადვოკატო საქმიანობის ისტორიულ შეფასებად მიიჩნევა, თუმცა თანამედროვე აღქმა და გაგება ადვოკატის საქმიანობისა მედიაციითი მათგან ეფექტურ ჩართულობას და მოქმედებას მოითხოვს დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების მატრიცაში⁹⁰⁹.

905 <<http://www.mediationadvocates.org.uk>>. [15.05.2018]

906 *Blake S., Browne J., Sime S.*, *The Jackson ADR Handbook*, 2nd Ed, Oxford University Press, Oxford, 2016, 40.

907 *Brown H., Marriott A.*, *ADR Principles and Practice*, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, London, 2011, 423.

908 *Goodman A.*, *Mediation Advocacy*, 2nd Ed, Nova, 2010, 175.

909 *Boulle L., Field R.*, *Australian Dispute Resolution*, Lexis Nexis Butterworths, 2017, 152.

2.3 მესამე პირები

მედიაციის მიზნებისთვის რიგ შემთხვევაში შეიძლება დადგეს საკითხი მედიაციაში მონაწილე პირთა წრის გაფართოებისა, როდესაც ამა თუ იმ საკითხის გარშემო რომელიმე მხარისთვის მნიშვნელოვანია გარეშე პირის აზრი ან მისი ინტერესის ან მოსაზრების გათვალისწინების გარეშე უჭირს შეთანხმების პირობებზე ჩამოყალიბება.

სწორედ ასეთი შემთხვევების რეგულირების მიზნებისათვის არსებობს ე.წ. მესამე პირის ინსტიტუტი მედიაციაში, როდესაც მედიატორს აქვს შესაძლებლობა, მხარეთა თხოვნით, მსგავსი პირის პროცესში ჩართვისა, რათა ამა თუ იმ მხარეს ან მხარეებს გაუადვილდეთ შეთანხმების მიღწევა.

აღსანიშნავია, რომ მსგავსი პირის მედიაციაში ჩართვის შესაძლებლობას არაერთი ევროპული ქვეყნის კანონმდებლობა ითვალისწინებს და ამ მიმართულებით იდენტურ რეგულაციას ითვალისწინებს ქართული კანონმდებლობა⁹¹⁰.

2.4 სამედიაციო ცენტრები, როგორც მედიაციის სუბიექტები

მედიაციის ზემოაღნიშნული სუბიექტების გარდა, რომლებიც წარმოადგენენ მედიაციის პროცესის უშუალო მონაწილეებს, აუცილებლად უნდა აღინიშნოს ასევე ის სამედიაციო ცენტრები, რომლებსაც რიგ შემთხვევაში მიმართავენ კონფლიქტში მყოფი მხარეები ან რომელთა სერვისის გამოყენებაზე ჯერ კიდევ სახელშეკრულებო სტადიაზე თანხმდებიან კონტრაჰენტები, რომ მათ შორის დავის წარმოშობის შემთხვევაში ისარგებლებენ ამა თუ იმ სამედიაციო ცენტრის და მათი მედიატორების სერვისით.

---

910 „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის ტერმინთა განმარტების მუხლი შეიცავს მესამე პირის დეფინიციას, რომლის თანახმად მესამე პირს წარმოადგენს ნებისმიერი პირი, რომელიც არ არის მედიაციის მხარე და რომელიც მხარეთა შეთანხმებით ან კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევებში მონაწილეობს მედიაციის პროცესში. აღსანიშნავია, რომ ქართული მედიაციის პრაქტიკის მაგალითზე ყოფილა არაერთი შემთხვევა, როდესაც მედიაციის პროცესში ჩართული მხარეების მიერ მიღწეულა შეთანხმება, თუმცა გარეშე პირების (მაგ: განქორწინების დავებზე, მხარის მშობლის მიერ ან ბიზნეს დავებზე ე.წ. „ჩრდილოვანი პარტნიორის“ მიერ) მეშვეობით მედიაციის მხარეებს ხელი არ მოუწერიათ მათ მიერ განერილი შეთანხმების პირობებზე ან/და მოსამართლის წინაშე არ დაუჭერიათ მხარი შეთანხმების აქტის დამტკიცებისთვის.

ამ კუთხით აუცილებლად უნდა აღინიშნოს ისეთი ცნობილი სამედიაციო ცენტრები, როგორც არიან CEDR (დავების ეფექტური გადანყვეტის ცენტრი)⁹¹¹, JAMS⁹¹², საერთაშორისო მედიატორთა აკადემია⁹¹³, მსოფლიოს მედიაციის ფორუმი⁹¹⁴, ინტელექტუალური საკუთრების მსოფლიო ორგანიზაციის მედიაციის ცენტრი⁹¹⁵ და სხვა მსგავსი დანესებულებები, რომელთაც თავის მხრივ მძლავრი ბიძგი მისცეს მედიაციის დანერგვას მსოფლიოს მასშტაბით.

---

911 <www.cedr.com>.[25.06.2018]

912 <www.jamsadr.com>.[25.06.2018]

913 <www.iamed.org>.[25.05.2018]

914 <www.worldmediationforum.com>.[25.06.2018]

915 <www.wipo/int/amc/en>.[25.05.2018]

**VI. მედიაციის ინსტიტუტის რეგულირება
უნიფიცირებულ აქტებსა და ევროპის საბჭოს
სამართალში - გავლენა ნაპროი ქვეყნებისა და
ასოცირებული ნაპროების შიდა კანონმდებლობაზე**

მედიაციის საერთაშორისო და ევროპული რეგულირების სტანდარტები რეალურად განაპირობებს ქვეყნების შიდა კანონმდებლობის დონეზე მედიაციის, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმის სამართლებრივ რეგულირებას, რადგან სწორედ საერთაშორისო დონეზე აღიარებული მიდგომების და განერილი პროცედურების შესაბამისად ხდება ყველა კონკრეტულ სახელმწიფოს მაგალითზე მედიაციის მარეგულირებელი ნორმების შემუშავება, რაც ცალსახად ადასტურებს საერთაშორისო და ევროპული რეგულირების გავლენას ქვეყნების შიდა კანონმდებლობაზე. აღნიშნულის ნათელი დადასტურებაა 2008 წელს ევროპარლამენტის მიერ „სამოქალაქო და კომერციულ საქმეებზე მედიაციის გარკვეული ასპექტების შესახებ“⁹¹⁶ დირექტივის მიღება, რომლის თანახმად ევროკავშირის წევრ ქვეყნებს შიდა კანონმდებლობის დირექტივის მოთხოვნებისადმი მისადაგება უნდა განეხორციელებინათ, რაც რეალურად ევროკავშირის წევრმა ყველა ქვეყანამ განახორციელა; უფრო მეტიც, დირექტივის სტანდარტებისა და პრინციპებისადმი მრავალი არაევროკავშირის წევრი ქვეყანა აკეთებს სწორებას, მათ შორის საქართველო, რაც ნათლად ადასტურებს მედიაციაში საერთაშორისო და ევროპული რეგულაციების ქვეყნების შიდა კანონმდებლობაზე მძლავრი გავლენის ქონის ფაქტს.

საერთაშორისო სამართლებრივი საზოგადოება მედიაციის რეგულირების საერთაშორისო სტანდარტებზე მუშაობს და ანვითარებს⁹¹⁷, მათ შორის საუბარია საერთაშორისო დონეზე უნიფიცირებული სტანდარტით მედიატორთა აკრედიტაციის⁹¹⁸

916 Directive 2008/52/EC, იხ: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:136:0003:0008:En:PDF>>.[15.05.2018]

917 მედიაციის სტანდარტებისა და კრიტერიუმების საერთაშორისო დონეზე შემუშავების მიზნით დაარსდა მედიაციის საერთაშორისო ინსტიტუტი (IMI), იხ: <<http://www.imimmediation.org/home>>.[15.05.2018]

918 *Alexander N.*, Harmonisation and Diversity in the Private International Law of Mediation: The Rhythms of Regulatory Reform in *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 164.

რეგულაციების შემუშავებაზე სამოქალაქო და კომერციულ დავებზე მომუშავე მედიატორთათვის⁹¹⁹; თუმცა ობიექტურობა მოითხოვს აღინიშნოს, რომ დღეისათვის საერთაშორისო მედიაციის პროცესის მარეგულირებელი აქტები არცთუ ბევრია⁹²⁰, რაც ნამდვილად არ არის გასაკვირი, რადგან სახელმწიფოთა უმრავლესობა მედიაციის პროცესს, როგორც შიდა, ისე საერთაშორისო დავებზე ერთგვაროვნად ანესრიგებს⁹²¹.

---

919 *Brown H., Marriott A.*, ADR Principles and Practice, Sweet&Maxwell, Thomson Reuters, London, 2011, 614.

920 აღსანიშნავია, რომ 2008 წლის ევროპული დირექტივის მიღებამდე ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტმა შეიმუშავა შემდეგი ოთხი რეკომენდაცია დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების (მედიაციის) შესახებ: 1. საოჯახო სამართლის საქმეებზე მედიაციის შესახებ (Council of Europe Committee of Ministers, Recommendation No.R(98)1 of the Committee of Ministers to Member States on Family Mediation; იხ: <<http://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=1153972&SecMode=1&DocId=450792&Usage=2>>.[15.05.2018]

2. სისხლის სამართლის საქმეებზე მედიაციის შესახებ (Council of Europe Committee of Ministers, Recommendation No.R (99)19 of the Committee of Ministers to member States concerning Mediation in Penal Matters; იხ: <[http://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=Rec\(99\)19&Sector=secCM&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=eff2fa&BackColorIntranet=eff2fa&BackColorLogged=clcb6&direct=true](http://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=Rec(99)19&Sector=secCM&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=eff2fa&BackColorIntranet=eff2fa&BackColorLogged=clcb6&direct=true)>.[15.05.2018]

3. ადმინისტრაციულ ორგანოებსა და კერძო პირებს შორის მედიაციის შესახებ (Council of Europe Committee of Ministers, Recommendation No.R (2001) 9 of the Committee of Ministers to member states on alternatives to litigation between administrative authorities and private parties; იხ: <[http://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=Rec\(2001\)9&Sector=secCM&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=eff2fa&BackColorIntranet=eff2fa&BackColor-Logged=clcb6&direct=true](http://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=Rec(2001)9&Sector=secCM&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=eff2fa&BackColorIntranet=eff2fa&BackColor-Logged=clcb6&direct=true)>.[15.05.2018]

4. სამოქალაქო საქმეებზე მედიაციის შესახებ (Council of Europe Committee of Ministers, Recommendation No.R(2002) 10 of the Committee of Ministers to Member States on Mediation in Civil Matters; იხ: <[http://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=Rec\(2002\)10&Sector=secCM&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=eff2fa&BackColorIntranet=eff2fa&BackColor-Logged=clcb6&direct=true](http://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=Rec(2002)10&Sector=secCM&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=eff2fa&BackColorIntranet=eff2fa&BackColor-Logged=clcb6&direct=true)>.[15.05.2018]

921 *ნულაძე ა.*, ქართული სასამართლო მედიაციის შედარებითი ანალიზი, გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“, თბ., 2017, 51.

1. UNCITRAL როგორც მედიაციის რეგულირების უნიფიცირებული ფორმა

საერთაშორისო სავაჭრო სამართლის მოდერნიზების, პარმონიზებისა და უნიფიცირების მიზნით, 1966 წელს გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის მიერ დაარსდა საერთაშორისო სავაჭრო სამართლის კომისია - უნსიტრალი⁹²², რომლის ამოცანას საერთაშორისო ვაჭრობის ხელშეწყობა წარმოადგენს⁹²³.

მედიაციის საერთაშორისო რეგულირების აქტი გაერთიანებული ერების საერთაშორისო სავაჭრო სამართლის კომისიის (UNCITRAL) მიერ 2002 წლის 19 ნოემბრის საერთაშორისო კონსილიაციის შესახებ მიღებული მოდელური კანონია⁹²⁴ (Model Law on International Commercial Conciliation⁹²⁵), რომელმაც მედიაციის პოლიტიკის რეგულირების შესახებ საერთაშორისო დისკუსიებზე გავლენა იქონია⁹²⁶. აღსანიშნავია, რომ გაერთიანებული ერების საერთაშორისო სავაჭრო სამართლის კომისია „პიონერი“ იყო როგორც ინსტიტუცია რომელიც ცდილობდა მოეხდინა საერთაშორისო დონეზე მედიაციის წესების ჰარმონიზაცია, ჯერ კიდევ 1980 წელს „კონცილიაციის წესების“ მიღებით⁹²⁷.

მართალია UNCITRAL Model Law არ წარმოადგენს სავალდებულო ბუნების სამართლებრივ რეგულაციას⁹²⁸, თუმცა მან 25-ზე

---

922 UNCITRAL - უნსიტრალი ანუ გაერთიანებული ერების საერთაშორისო სავაჭრო სამართლის კომისია; იხ: <www.uncitral.org>. [15.05.2018]

923 *წულაძე ა.*, ქართული სასამართლო მედიაციის შედარებითი ანალიზი, გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“, თბ., 2017, 51.

924 იქვე, 49.

925 UNCITRAL Model Law on International Commercial Conciliation, A/RES/57/18, 19 November 2002, იხ: <<http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/ml-conc/03-90953-Ebook.pdf>>. [15.05.2018]

926 Alexander N., Four Mediation Stories from Across the Globe, *Rebels Zeitschrift für Ausländisches und Internationales Privatrecht* (the Rebel Journal), No.4, Mohr Siebeck, Tübingen 2010, 755.

927 *Rützel S., Wegen G., Wilske S.*, Commercial Dispute Resolution in Germany, Second Ed., C.H.BECK, München, 2016, 193.

928 უნსიტრალის მოდელური კანონები წარმოადგენს გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის გენერალური ასამბლეის მიერ რეზოლუციის სახით მიღებულ აქტებს, გაეროს ნევრი ქვეყნების შიდა კანონმდებლოსათვის მოდელურ კანონმდებლობად გამოსაყენებლად.

მეტ იურისდიქციაზე მოახდინა ასახვა მსოფლიოს მასშტაბით და აღნიშნულ ქვეყნებში შიდა რეგულაციების მისადაგება განხორციელდა მოდელური კანონის სტანდარტებისადმი⁹²⁹.

მოდელური კანონი⁹³⁰ გაერთიანებული ერების წევრი ქვეყნების მასშტაბით ძირითადად არეგულირებს საერთაშორისო კომერციული დავების გადაწყვეტის პროცედურას მედიაციის მეშვეობით⁹³¹ და სთავაზობს წევრ ქვეყნებს რეკომენდაციის სახით აღიარებული სტანდარტების ქვეყნის შიდა რეგულაციებში ინტეგრირებას, რაც ფაქტობრივ გაზიარებულია ევროპისა და მსოფლიოს მასშტაბით არაერთი ქვეყნის მიერ და ასახულია სახელმწიფოების შიდა კანონმდებლობებში⁹³².

მოდელური კანონი პრიმა ფასიე ეხება ყველა სახის ნებაყოფლობით თუ სავალდებულო ხასიათის დათქმებს საერთაშორისო კომერციული დავების შემათანხმებელი პროცედურის გამოყენებით გადაწყვეტასთან დაკავშირებით⁹³³.

მოდელური კანონის ანალიზის შედეგად შეიძლება დავასკვნათ, რომ ის ხუთ ძირითად საკითხთა წრეს ეხება მედიაციისა და კონსილიაციის წარმოების კუთხით და უზრუნველყოფს მისი მომხმარებლებისთვის თემის შესახებ სასარგებლო ორიენტირის მიცემას⁹³⁴, კერძოდ, აღნიშნული საკითხები შეიძლება დავაჯგუფოდ შემდეგი სახით:

1. პირველი საკითხი უშუალოდ კონსილიაციის განმარტებას აქვს დათმობილი⁹³⁵;

---

929 *Hopt J.K., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 108.

930 იხ. კანონის პირველი მუხლის მე-3 ნაწილი

931 *Hopt J.K., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 107.

932 იქვე, 9.

933 *Alexander N.*, *International and Comparative Mediation : Legal Perspectives*, Vol.4, Kluwer Law International, Austin, 2009, 387.

934 იქვე, 345.

935 მოდელური კანონის მე-3 მუხლი: „კონსილიაცია ნიშნავს პროცესს (რიგ შემთხვევაში იგი შეიძლება მოხსენიებულ იქნეს მედიაციად), რომელშიც მოდავე მხარეთა თხოვნით მონაწილეობს მესამე პირი (ან პირები), რათა დაეხმაროს მათ სახელშეკრულებო ან სხვაგვარი ურთიერთობიდან წარმოშობილი დავის მორიგებით დასრულებაში. კონსილიატორს არ აქვს დავის საგანზე საკუთარი გადაწყვეტილების მიღების უფლებამოსილება“.

2. მეორე საკითხთა წრე კონსილიაციასა და მედიაციაში ჩართული მხარეების ავტონომიურობის პრინციპს ეხება, რაც მოდელური კანონის ქვაკუთხედ პრინციპს წარმოადგენს;
3. მესამე საკითხთა წრე პროცესში ჩართული მხარეების თანასწორობის და თანაბრობის საკითხს და ამ პრინციპის უზრუნველყოფის საჭიროებას აქვს დათმობილი;
4. მეოთხე საკითხთა წრე პროცესის კონფიდენციალურობას, როგორც მთავარ მახასიათებელ კრიტერიუმს აქვს დათმობილი და
5. მეხუთე საკითხთა წრე პროცესში მიღწეული შეთანხმების აღსრულების საკითხებს აქვს დათმობილი.

უნდა აღინიშნოს, რომ უნსიტრალის მოდელური კანონის მიმართ საერთაშორისო სამართლებრივი საზოგადოების კრიტიკაც გაისმა⁹³⁶, კერძოდ, კრიტიკოსების ძირითადი აქცენტი გადატანილი იყო იმ გარემოებაზე, რომ მოდელური კანონით არ მოხდა მკაცრი საერთაშორისო სტანდარტების შემუშავება, რითაც მოხდებოდა პროცესის მხარეთა ავტონომიის პრინციპისა და მოქნილი პროცესის დაცვა, თუმცა მეორე მხრივ, კრიტიკის მნიშვნელოვანი საგანი გახდა ასევე კანონის მე-2 თავის სულისკვეთება⁹³⁷, რომ მედიაციის გარკვეული ასპექტების კანონმდებლობით რეგულირებას სჯობს ამ პროცესების ბაზარზე თვითრეგულირება;

ზემოაღნიშნულის მიუხედავად, თამამად შეიძლება აღინიშნოს, რომ მოდელური კანონის მცდელობა შეეთავაზებინა სახელმწიფოებისთვის საერთაშორისო სტანდარტები და პრინციპები მედიაციის რეგულირების, ნამდვილად მისასაღმებელია, მით უფრო იმ მნიშვნელოვანი ფაქტორის გათვალისწინებით, რომ მოდელური კანონის არსი და მთავარი გზავნილი იმაში მდგომარეობს, რომ სახელმწიფოებს აქვთ სრული შესაძლებლობა და ლავირების საშუალება მოახდინონ აღნიშნულ პრინციპებზე დაყრდნობით საკუთარი ქვეყნების შიდა რეგულაციების ქვეყნის შიდა საჭიროებების გათვალისწინებით განერა.

936 *Alexander N.*, *International and Comparative Mediation : Legal Perspectives*, Vol.4, Kluwer Law International, Austin, 2009, 347.

937 *წულაძე ა.*, ქართული სასამართლო მედიაციის შედარებითი ანალიზი, გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“, თბ., 2017, 55.

2. მედიაციის ევროპული რეგულირების ფორმები - ევროკავშირის დირექტივები

მედიაციის შესახებ ევროპული დირექტივის (2008/52/EC⁹³⁸) მიღებამ, რომლის იმპლემენტაციის ვალდებულება წევრ სახელმწიფოებს დაეკისრათ 2011 წლიდან, ახალი განვითარების პერსპექტივა გაუჩინა მედიაციას ევროპაში⁹³⁹, რათა ჩამოყალიბებულიყო ერთიანი ჩარჩო მედიაციის სტანდარტი და მათ შორის ხელი შეწყობოდა საზღვრებს მიღმა/საზღვართშორის მედიაციას⁹⁴⁰. საერთაშორისო დონეზე მედიაციის სტანდარტის დამკვიდრებამ აიძულა წევრი ქვეყნები მოეხდინათ მედიაციის შესახებ საკანონმდებლო აქტის ინტეგრირება მათი ქვეყნის შიდა კანონმდებლობაში, რამაც მათ შორის ევროპის გარეთ დანარჩენ მსოფლიოში მედიაციისადმი მოთხოვნა და როგორც დავის გადაწყვეტის ეფექტური მექანიზმის დანერგვის შემდგომი განვითარების საჭიროება ასევე გაზარდა⁹⁴¹.

2008 წლის 21 მაისს ევროპის პარლამენტმა მიიღო დირექტივა⁹⁴² „სამოქალაქო და კომერციულ დავებში მედიაციის კონკრეტულ ასპექტებთან დაკავშირებით“⁹⁴³, რომელსაც შემოკლებით მედიაციის შესახებ დირექტივას უწოდებენ ლიტერატურაში, რომელიც 24 მაისს გამოქვეყნდა ევროპის კავშირის ოფიციალურ ყურნალში და ძალაში შევიდა გამოქვეყნებიდან მე-20 დღეს, ხოლო ევროპის წევრ ქვეყნებს დაევაღათ 2011 წლის 21 მაისამდე

---

938 Directive 2008/52/EC, of the European Parliament and of the Council, on Certain Aspects of Mediation

in Civil and Commercial Matters, 21 May 2008, იხ.: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:32008L0052>> [15.05.2018].

939 *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013. v

940 ე.წ. cross-border mediation

941 *Espplugues C., Marquis L.*, New Developments in Civil and Commercial Mediation: Global Comparative Perspectives, Springer, New York, 2015, 74.

942 RL Directive 2008/52/EC, of the European Parliament and of the Council, on Certain Aspects of Mediation

in Civil and Commercial Matters, 21 May 2008, იხ.: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:32008L0052>>. [15.05.2018].

943 *Tutzel S., Wegen G., Wilske S.*, Commercial Dispute Resolution in Germany, 2nd edition, C.H.BECK, Munchen, 2016, 193.

მოხდინათ მედიაციის დირექტივის ეროვნულ კანონმდებლობაში ინტეგრირება⁹⁴⁴.

აღნიშნული დირექტივა მოიხსენიება, როგორც „დასასრულის დასაწყისი პროცესი“⁹⁴⁵, კერძოდ, მისი ამოქმედებით მედიაციის მიმართ მდგომარეობა ევროპულ ქვეყნებში (გამონაკლისია დანია⁹⁴⁶) რადიკალურად შეიცვალა, შესამჩნევი გახდა ამ ინსტიტუტის მიმართ ინტერესი და ფაქტობრივ დაინერგა ევროპის ქვეყნებში სავალდებულო სახით მედიაცია⁹⁴⁷, ისევე როგორც ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს, რომ ფართო გზა მიეცა ე.წ. cross-border mediation-ს გამოყენებას ევროპის მასშტაბით⁹⁴⁸, რადგან დირექტივა ევროკავშირის ნევრ ქვეყნებისგან მოითხოვს საზღვრებს შორის მედიაციის დანერგვის და განვითარების წინაპირობების შექმნას თითოეულ სახელმწიფოში⁹⁴⁹. აღნიშნული დირექტივის ამოქმედებით დამატებითი ხიბლი⁹⁵⁰ და მძლავრი ბიძგი მიეცა დავების არასასამართლო გზით გადაწყვეტის პოპულარიზაციას და განვითარებას ევროპაში⁹⁵¹, ევროპის კავშირის ყველა ქვეყანამ სხვადასხვა ინოვაციური⁹⁵² ფორმით მოახდინა მედიაციის, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალების დანერგვა თავის შიდა კანონმდებლობაში.

---

944 *Blake S., Browne J., Sime S.*, The Jackson ADR Handbook, 2nd Ed, Oxford University Press, Oxford, 2016,230.

945 `Preliminary end of a process`

946 იხ. EC Directive 2008/52 Art 1 (2), (3),2.

947 *Golden J., Lamm C.*, International Financial Disputes (arbitration and mediation), Oxford University Press, Oxford, 2015, 73.

948 *Vallender H.*, Mediation in Nationalen und Grenzüberschreitenden Insolvenzverfahren, in Brinkmann M., Effer-Uhe D.O., Völzmann-Stickelbrock B., Wesser S., Weth S., Festschrift für Hanns Prütting, Dogmatik im Dienst von Gerechtigkeit, Rechtssicherheit und Rechtseentwicklung, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2018, 909.

949 *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 107.

950 *Greger R., Unberath H.*, MediationsG : Recht der Alternativen Konfliktlösung, Kommentar , C.H.BECK, München, 2012, 34.

951 *Wentzel C.*, Internationale Mediation, Logos Verlag Berlin, Berlin, 2016, 43.

952 *Steffek F.*, The Relationship between Mediation and Other Forms of Alternative Dispute Resolution in The Implementation of the Mediation Directive, (Compilation of in-depth Analysis) European Parliament Directorate-General for Internal Policies, 2016,50. <http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses> [15.05.2018]

მედიაციის დირექტივის, როგორც მას მოიხსენიებენ გაცხადებულ მიზანს წარმოადგენს დავის ალტერნატიული მექანიზმებისათვის ხელის შეწყობა და კონფლიქტების შეთანხმებით დასრულების პროპაგანდირება სავალდებულო მედიაციის დანერგვით და განვითარებით, ისევე როგორც საზღვრებს შორისი მედიაციის ინსტიტუციონალიზაცია და მედიაციაში მიღწეული შეთანხმების აღსრულებისთვის სამართლებრივი წინაპირობების შექმნა⁹⁵³.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ სავალდებულო სახით მედიაციის დანერგვა თავის თავში არ მოიაზრებს მედიაციას როგორც დავის გადანყვეტის ალტერნატიულ ფორმას სავალდებულო სახით გამოყენებას, არამედ მოიაზრებს სავალდებულო სახით ევროპის კავშირის წევრი ქვეყნების მხრიდან საკუთარ საკანონმდებლო სისტემაში ამ ინსტიტუციის შესახებ მარეგულირებელი ნორმების ინტეგრირებას, თუ არ ჩავთვლით მსოფლიოს რამდენიმე ქვეყანას, რომელიც ისე შორს წავიდა, რომ სავალდებულო სახით დანერგა მედიაცია⁹⁵⁴ (მაგ: ავსტრალია, რომელმაც დააკანონა, ყველა შტატში მოსამართლეების უფლებამოსილება მხარეებს აიძულოს მედიაციაში ჩართვა).

ევროპული დირექტივის შესაბამისად მედიაცია წარმოადგენს სტრუქტურირებულ პროცესს კონფლიქტის გადანყვეტის, როდესაც უშუალოდ დავის მხარეები იღებენ გადანყვეტილებას, ხოლო ამ ნებაყოფლობით პროცესს დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელი მესამე პირ(ებ)ი მედიატორის სახით უწევს ფასილიტაციას, რომელსაც საკითხის შესახებ გადანყვეტილების მიღების რაიმე უფლებამოსილება არ გააჩნია⁹⁵⁵.

მიღებული დირექტივის ტექსტი სრულ შესაბამისობაშია იმ საერთო პოზიციასთან, რაც ჯერ კიდევ 2008 წლის 28 თებერვალს დააფიქსირა ევროპის საბჭომ, რითაც დასრულდა ის გზა რაც ჯერ კიდევ 2002 წელს დაიწყო ევროკომისიამ დავის გადანყ-

953 *Chern C.*, *The Commercial Mediator's Handbook*, Informa Law, New York, 2015, 30, 31.

954 *Willis T., Wood W.*, *Alternative Dispute Resolution in Golden J., Lamm C.*, *International Financial Disputes, Arbitration and Mediation*, Oxford University Press, Oxford, 2015, 73.

955 *Bamberger H.G.*, *Mediation und Justiz in Haft F., von Schlieffen K.G.*, *Handbuch Mediation*, C.H.Beck, Munchen, 3.Auflage, 2016, 241.

ვეტის ალტერნატიული საშუალებების გამოყენების შესახებ ე.წ. მწვანე დოკუმენტის მიღებით, რაც გაგრძელდა 2004 წლის ევროკომისიის დირექტივით და 2007 წელს ევროპარლამენტის მიერ ზემოაღნიშნული ევროდირექტივის პირველი მოსმენით ტექსტის დამტკიცებით⁹⁵⁶.

მედიაციის შესახებ დირექტივა ადგენს და კიდევ უფრო გაუმჯობესებულ ვარიანტს გვთავაზობს ევროპაში დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების გამოყენების შესახებ⁹⁵⁷, ისევე როგორც ახდენს მედიაციის და სასამართლო საქმისწარმოების პროცედურების დაბალანსებულ ურთიერთმიმართებაზე მითითებას⁹⁵⁸.

მედიაციის შესახებ დირექტივის მიზანი არის მედიაციის როგორც დავის ალტერნატიული საშუალების პოპულარიზაცია, რომელიც იძლევა დავის სასამართლო საქმისწარმოების გარეშე დასრულების შესაძლებლობას. დირექტივა არის ერთგვარი მცდელობა გამოიძებნოს ბალანსი სამართალწარმოების წესებს და მედიაციას შორის, ისევე როგორც დირექტივა იგეგმება იმაზე რათა ერთი მხრივ, გააუმჯობესოს ევროპის წევრ სახელმწიფოებს შორის მართლმსაჯულების მიმართულებით ინსტიტუციური თანამშრომლობა⁹⁵⁹, ხოლო მეორე მხრივ უზრუნველყოს მომხმარებლებისთვის კიდევ უფრო ეფექტური ფორმები მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობის⁹⁶⁰.

ევროპული დირექტივის გამოყენების სფერო სამი ძირითადი ასპექტით შემოიფარგლება. პირველი, ის ახდენს ფოკუსირებას სამოქალაქო და კომერციულ დავებზე, მაშინ როდესაც ადმი-

---

956 *Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 5, 6.*

957 გამონაკლისია დანია, რომელიც მედიაციის შესახებ ევროპულ დირექტივას არ შეუერთდა და არ არის შებოჭილი მედიაციის შესახებ ევროპული დირექტივის საგნით და გამოყენების ვალდებულებით, რაც განერილია დირექტივის 1(3) მუხლში.

958 *Steffek F., The Relationship between Mediation and Other Forms of Alternative Dispute Resolution in The Implementation of the Mediation Directive, (Compilation of in-depth Analysis) European Parliament Directorate-General for Internal Policies, 2016, 49, 50. <<http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses> >.[15.05.2018]*

959 იხ. ევროპული დირექტივის პირველი ნაწილი

960 იხ. ევროპული დირექტივის მეორე ნაწილი

ნისტრაციულ და სისხლის სამართლის საკითხებს ერთგვარად გამოორიცხავს; მეორე, აღნიშნული დირექტივა არეგულირებს და ერთგვარ ახალისებს ევროპის წევრი ქვეყნებში საზღვრართშორისი დავების⁹⁶¹ რეგულირებას და მესამე, ევროპული დირექტივის მიღებით არ ხდება მედიაციასთან დაკავშირებული ყველა საკითხის რეგულირება, არამედ ეს არის კონკრეტული ასპექტების კუთხით რეგულაციის შეთავაზება ევროპის წევრი ქვეყნებისთვის, კერძოდ, ისეთი საკითხების, როგორცაა მედიაციაში მიღწეული შეთანხმებების აღსრულებადობა და სხვა, ხოლო ყველა დირექტივით მოუწესრიგებელ საკითხთან დაკავშირებით წევრ სახელმწიფოებს ეძლევათ აბსოლიტური თავისუფლება საკითხები მოაწესრიგონ ქვეყნის შიდა კანონმდებლობით, მათ შორის მედიაციის შესახებ კანონის ტექსტით⁹⁶².

ზემოაღნიშნულის შედეგად რამდენიმე ქვეყანამ, კერძოდ, გერმანიამ და საფრანგეთმა მიიღეს მედიაციის შესახებ კომპლექსური კანონები. აღნიშნული რეგულაციები ხშირ შემთხვევაში არ ითვალისწინებენ მედიაციის შესახებ ევროპული დირექტივით გათვალისწინებულ რეგულირების სფეროს, არამედ მთელ რიგ დამატებით საკითხებს ეხებიან, ძირითადად აქცენტი გაკეთებულია საზღვართშორისო მედიაციის წარმოების საკითხებზე. ევროპული დირექტივის ამოქმედების შედეგად ევროპული ქვეყნების ერთმა ნაწილმა დირექტივის საკითხებზე მორგებული შიდა კანონი მიიღო, ხოლო მეორე ნაწილმა კანონი, რომელიც ერთი მხრივ, მოიცავს დირექტივის სულისკვეთებას თუმცა დამატებით აქცენტი კეთდება საზღვართშორისი მედიაციის წარმოებაზე, რაც ხანგრძლივადიან პერსპექტივაში მსგავსი დიხოტომია⁹⁶³ უნდა გახდეს ამ ქვეყნების კანონმდებლობის მედიაციის შესახებ კანონმდებლობის ჰარმონიზაციის წინაპირობა. 2008 წელს ევროპული დირექტივის მიღებით, რეალურად ფართო გზა ეხსნება ევროპის მასშტაბით საზღვრებს მიღმა / საზღვრებსშორისი (cross-border) მედიაციის წარმოების პერსპექტი-

---

961 იგულისხმება cross-border litigation / cross-border disputes

962 *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 6.

963 იქვე, 7.

ვას⁹⁶⁴ და მართლაც ბოლო პერიოდია ძალზედ პოპულარული ხდება ე.წ. cross-border მედიაციის საკითხი და სწრაფი ტემპით იზრდება მისი მოხმარება სხვადასხვა ქვეყნებში⁹⁶⁵, რასაც აქვს თავისი ახსნა, იმის გათვალისწინებით, რომ ხშირია ამა თუ იმ იურისდიქციაში უცხოელემენტის ფიგურირება, რომელსაც აქვს მიმდინარე სამართლებრივი დავა, რომლის გადაწყვეტა სასამართლოს გარეშე სურს და მიმართავს სამედიაციო პროცედურას. ევროპული დირექტივა რეალურად ხელს უწყობს საზღვრებსშორისი დავის გადაწყვეტის მშვიდობიან ფორმებს და მექანიზმებს და ფართო საზოგადოებას სთავაზობს მედიაციის გზით და საშუალებით მოახდინონ არსებული კონფლიქტის რეგულირება⁹⁶⁶. აღნიშნული სამართლებრივი ინსტრუმენტი ქმნის კარგ ნიადაგს ტრანსნაციონალური დავების დროში კიდევ უფრო ეფექტური რეგულაციისა⁹⁶⁷.

ევროპის მასშტაბით არის რიგი ქვეყნები, რომელთაც კანონმდებლობაში ასე პირდაპირ cross-border მედიაციის წარმოების კონკრეტული პროცედურა არ აქვს გათვალისწინებული, რაც არ გამოორიცხავს იმის შესაძლებლობას, რომ ქვეყანაში არსებული მედიაციის კანონმდებლობა იქნეს გამოყენებული მსგავსი ტიპის სამედიაციო შემთხვევის დროს⁹⁶⁸.

ამასთანავე, ევროპის ქვეყნებში ინერგება პრაქტიკა, როდესაც სხვადასხვა ქვეყნის მოდავე მხარეებს დავის გადაწყვეტის მექანიზმად სწორედ რომ მედიაცია აქვთ სახელშეკრულებო დათქმით შეთანხმებული და მითითება აქვთ გაკეთებული ამა თუ იმ კონკრეტული ქვეყნის სამედიაციო რეგულაციებით დავის გადაწყვეტაზე⁹⁶⁹, რაც ასევე დასაშვებია და პირიქით მისასალ-

964 *Palo G.D., Trevor M.B.*, EU Mediation-Law and Practice, Oxford University Press, Oxford, 2012, 2.

965 *Esplugues C., Marquis L.*, New Developments in Civil and Commercial Mediation: Global Comparative Perspectives, Springer, New York, 2015, 74.

966 *Cortes P.*, The New Regulatory Framework for Consumer Dispute Resolution, Oxford University Press, Oxford, 2016, 82.

967 *Rutherglen G.A.*, Transnational Civil Litigation, Principles and Prospects, Foundation Press, 2016, 192.

968 *Traest M.*, in Carlos, Esplugues., Civil and Commercial Mediation in Europe, Intersentia (Cambridge-Antwerp-Poland), Vol. II, 2014, ISBN 978-1-78068-130-6, 40.

969 იქვე, 7.

მებელია დავების საერთაშორისო სამედიაციო რეგულირების კუთხით.

ზემოაღნიშნული ტრენდის უფრო და უფრო ფაქტობრივი დამკვიდრება, როგორც სამართლებრივი ტერმინი და მორეს მხრივ, ფაქტობრივი შემთხვევების სიმრავლე თავის მხრივ, ბიძგს აძლევს ევროპულ ქვეყნებში კიდევ ერთი ახალი ნოვაციის დამკვიდრებას მედიაციის მიმართულებით, კერძოდ, საუბარია ე.წ. E-Justice -ზე მედიაციის პროცესში. ამ მხრივ უნდა აღინიშნოს, რომ რიგ ევროპულ ქვეყნებში კანონმდებლობაში შეიძლება პირდაპირ არ იყოს მსგავსი ტერმინი განწერილი და გათვალისწინებული, თუმცა არაფერი კრძალავდეს მსგავსი ტექნიკური საშუალებების გამოყენებით მედიაციის განხორციელებას⁹⁷⁰.

2016 წლის 26 აგვისტოს ევროპულმა კომისიამ გამოაქვეყნა ევროპული პარლამენტის, ევროპის საბჭოს და სოციალურ ეკონომიკურ საკითხთა კომიტეტის სახელზე მომზადებული ანგარიში⁹⁷¹, რომელშიც დადებითად შეაფასა 2008 წლის დირექტივის ამოქმედების პრაქტიკული საკითხები.

ნიშანდობლივია, რომ 2011 წელს ევროპულმა კომისიამ მიიღო

970 *Esplugues C.*, Civil and Commercial Mediation in Europe, Intersentia (Cambridge-Antwerp-Poland), Vol. II , 2014, 52-53.

971 Report from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee. Brussels 26.8.2016. COM (2016) 542 final on the Application of Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council on certain aspects of mediation in civil and commercial matters. <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM%3A2016%3A542%3AFIN> >.[15.05.2018] (ანგარიშის მიხედვით ევროპული დირექტივის ამოქმედების დროისთვის ევროპის წევრი ქვეყნებიდან 15-ში უკვე მოქმედებდა მედიაციის შესახებ კანონმდებლობა, 9 წევრ ქვეყანაში მედიაციას ფაქტობრივ ჰქონდა ადგილი, ხოლო 4 წევრ ქვეყანაში მედიაცია არც საკანონმდებლო დონეზე და არც ფაქტობრივ არ ხორციელდებოდა. ანგარიშში აღნიშნულია, რომ რიგ წევრ ქვეყნებში მედიაციის დანერგვას ჰქონდა პრობლემები, რადგან სხვადასხვა ქვეყნების კულტურული განვითარების ისტორიიდან გამომდინარე მედიაცია არ იყო საზოგადოებისთვის სრულად მისაღები, ხოლო რიგ შემთხვევაში ანგარიშის მომზადების დროისთვისაც შეიმჩნეოდა საზოგადოების ნაკლებ ინფორმირებულობა ევროპული დირექტივის ამოქმედების და ქვეყნის შიგნით ავტომატურად გატარებული საკანონმდებლო რეფორმის შესახებ. ანგარიშში რეკომენდაციის სახით აქვს ევროპულ კომისიას დაფიქსირებული რომ წევრმა ქვეყნებმა უნდა კიდევ უფრო გააქტიურონ ძალისხმევა მედიაციის პოპულარიზაციის კუთხით, ხოლო ევროპის კავშირმა გააგრძელოს სამართლის პროგრამის ფარგლებში მედიაციის და შესაბამისი პროგრამების დაფინანსება და მხარდაჭერა.)

შეთავაზება მომხმარებელთა სფეროში დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის მექანიზმის⁹⁷² შესახებ და შეთავაზება მომხმარებელთა დავის ონლაინ გადაწყვეტის შესახებ⁹⁷³, აღნიშნულ სფეროებშიც წევრ ქვეყნებში მოსალოდნელი გახდა ცვლილებების გატარება, რადგან მედიაციის განვითარებასთან ერთად მრავალი დამატებითი კითხვა და საჭიროება ჩნდება, რაც აფართოებს დავის გადაწყვეტის ჰორიზონტს⁹⁷⁴ და მართლაც 2013 წლის 21 მაისს ევროპარლამენტმა მიიღო კიდევ ერთი დირექტივა 2013/11⁹⁷⁵ სამომხმარებლო დავებზე დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების შესახებ⁹⁷⁶.

აღნიშნული დირექტივის მიზანი მომხმარებელთა უფლებების დაცვაა, კერძოდ, ნასყიდობისა და მომსახურების ხელშეკრულებებიდან მხარეებს შორის წარმოშობილ უთანხმოებათა დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებებით რეგულირება⁹⁷⁷, რადგან ხშირია, როდესაც მცირე ღირებულების დავებს აქვს ადგილი მომხმარებელთა შორის და სასამართლოში საქმისწარმოების სიძვირის გამო მოდავე მხარეები ვერ და არ მიდიან სასამართლოში, ხოლო მსგავსი ოფციის არსებობით მომხმარებლებს უჩნდებათ ეფექტური საშუალება ნაკლები ფინანსების და დროის დანახარჯით გადაწყვიტონ არსებული სადავო საკითხები და უარი არ თქვან დავაზე.

ამასთანავე, დირექტივის მეორად მიზანს მომხმარებელთა ნდო-

---

972 Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on Alternative Dispute Resolution for Consumer Disputes and Amending Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2009/22/EC (Directive on Consumer ADR), COM (2011) 793 final, 29 November 2011.

973 Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on Online Dispute Resolution for Consumer Disputes (Regulation on Consumer ODR), COM(2011) 794 final, 29 November, 2011.

974 *Hodges C., Benohr I., Creutzfeldt-Banda N., Consumer ADR in Europe, in Steffek F., Unberath H., Genn H., Greger R., Regulating Dispute Resolution: ADR and Access to Justice at the Crossroads, 2012.*

975 ე.წ. Consumer ADR Directive.

976 2013/11/EU, The European Directive on Consumer Alternative Dispute Resolution (CADR) იხ: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32013L0011>>. [15.05.2018]

977 *წულაძე ა.*, ქართული სასამართლო მედიაციის შედარებითი ანალიზი, გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“, თბ., 2017, 58.

ბის მოპოვება წარმოადგენს სამომხმარებლო ბაზრისადმი, რათა მომხმარებლებს გააჩნდეთ განცდა იმისა, რომ საბაზრო ეკონომიკა მათ შორის მათ ინტერესებს ითვისისწინებს და მათზეა მორგებული⁹⁷⁸.

ზემოაღნიშნული თეზის განმტკიცებაა მათ შორის ევროპის საბჭოს 2013 წლის რეგულაცია EC 524/2013⁹⁷⁹, რომელიც მედიაციის ონლაინ წარმოების საკითხს ეხება⁹⁸⁰, რაც ამარტივებს და კიდევ უფრო ხელმისაწვდომს ხდის მედიაციას მისი მომხმარებლებისთვის. აღნიშნული რეგულაცია, ევროპარლამენტის ზემოაღნიშნული დირექტივის მიღების შემდგომ, სწორედ მომხმარებელთა დავის გადაწყვეტის მექანიზმის გამარტივების კუთხით იქნა მიღებული⁹⁸¹, თუმცა ამ ფორმამ მედიაციის წარმოების მოიპოვა იმხელა პოპულარობა, მისი უპირატესობების გათვალისწინებით, რომ დღეისთვის სხვა კატეგორიის დავებზეც აპრობირებული ფორმაა მედიაციის, რაზეც უფრო ვრცლად არის საუბარი ნაშრომის მეორე თავში. აღნიშნული რეგულაციის ფაქტობრივი იმპლემენტაცია 2016 წლის იანვარში განხორციელდა და იძლევა საშუალებას როგორც ქვეყნის შიგნით, ასევე საზღვრებს შორისი დავა, დაკავშირებული E-commerce-თან მხარეებმა გადაწყვეტონ ონლაინ მედიაციის პლატფორმის გამოყენებით⁹⁸².

აქვე აღსანიშნავია, რომ ერთ-ერთი მთავარი მიზანი ევროკავშირის 2013/11/EU დირექტივის გახლავთ დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის სერვისის მომწოდებლების ბაზრის განვითარება, მათი ხარისხის ამაღლება შესაბამისი სერტიფიცირების სქემის მიხედვით, და შერჩეული სერვისის მომწოდებლების დაშვება ონლაინ მედიაციის პლატფორმაზე⁹⁸³, თუმცა დირექტივა არ

978 *Cortes P.*, *The New Regulatory Framework for Consumer Dispute Resolution*, Oxford University Press, Oxford, 2016, 17.

979 *Cortes P.*, *The New Regulatory Framework for Consumer Dispute Resolution*, Oxford University Press, Oxford, 2016, 18.

980 ODR Regulation EC/524/2013.

981 *Cortes P.*, *The New Regulatory Framework for Consumer Dispute Resolution*, Oxford University Press, Oxford, 2016, 30.

982 იქვე, 19.

983 *Biard A.*, *Monitoring Consumer ADR Quality in the EU: A critical Perspective*, *European Review of Private Law, Law Journal*, Vol. 26, No.2, Wolters Kluwer International, The Netherlands, 2018, 174.

კრძალავს არააკრედიტირებული სერვისის მიმწოდებლების დაშვებას ბაზარზე, თუმცა ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოები ადგენენ შესაბამის რეესტრს, რათა მომხმარებლებს ჰქონდეთ სრული ინფორმაცია სერტიფიცირების შესახებ დავის გადანაცვების ალტერნატიული საშუალების მიმწოდებელი ორგანიზაციის შესახებ სამომხმარებლო სფეროში⁹⁸⁴.

---

984 იქვე, 189.

VII. მედიაციის წარმოების ფორმები და კერძო სისამართლოს გამოცდილება

1. მედიაციის წარმოების ფორმები: სასამართლო, სასამართლოსთან არსებული და კერძო მედიაცია

მედიაციას განურჩევლად იმისა ის მიმდინარეობს კერძო კომერციული მედიაციის ფორმატში თუ სასამართლო ან სასამართლოსთან არსებული მედიაციის ფარგლებში ახასიათებს ნებაყოფლობითობა, რაც წარმოადგენს ამ პროცესის მთავარ განმსაზღვრელ თვისებას და ვლინდება მოდავე მხარეების შესაძლებლობაში საკუთარი ნებით მოახდინონ მედიაციის ინიცირება და რაც ყველაზე მთავარია მხოლოდ მათი ნების შესაბამისად დაასრულონ მედიაცია შეთანხმებით ან შეუთანხმებლობით თუ ესეთია მათი სურვილი⁹⁸⁵. დავის გადაწყვეტის აღნიშნული ალტერნატიული საშუალებისთვის შესაძლებელია რიგ შემთხვევებში არსებობდეს ე.წ. სავალდებულო მედიაციის ფორმა, თუმცა ამ შემთხვევაშიც კარგად უნდა მოვახდინოთ გამიჯვნა ნებაყოფლობითობის და სავალდებულობის აღქმისა, რადგან მედიაციით დავის გადაწყვეტა შეთანხმებით ვერ გახდება სავალდებულო, რადგან მხარეების ნების ავტონომიურობაში მიიღონ მაინცდამაინც შეთანხმების პირობები კანონმდებელი ვერ ჩაერევა და ამ კუთხით მედიაციის აღქმა, როგორც სავალდებულო მექანიზმი დავის გადაწყვეტისა, არ უნდა მოხდეს და რიგ შემთხვევაში მედიაციაში ჩართვის სავალდებულობა არ უნდა გაიგივდეს მხარის ნების შეზღუდვასთან დავა სავალდებულოდ დაასრულოს შეთანხმებით.

ფორმის მიხედვით განარჩევენ სამი⁹⁸⁶ ტიპის მედიაციის წარმოების ფორმას:

ა) კერძო მედიაცია, რომელიც სრულად დამოუკიდებელია სასამართლო სისტემაში საქმისწარმოებისგან და თავად სასამ-

985 *Esplugues C., Marquis L., New Developments in Civil and Commercial Mediation: Global Comparative Perspectives*, Springer, New York, 2015, 14.

986 *Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 20.

ართლოსგან⁹⁸⁷;

ბ) სასამართლოსთან დაკავშირებული მედიაცია (court-annexed mediation⁹⁸⁸), რომელიც ინსტიტუციურად არის კოორდინაციაში სასამართლოსთან თუმცა პროცედურულად⁹⁸⁹ აბსოლიტურად დამოუკიდებელია სასამართლოსგან, როგორც ცალკე მდგომი ინსტიტუცია⁹⁹⁰;

გ) სასამართლო მედიაცია (judicial mediation), რომელიც დაკავშირებულია⁹⁹¹ სასამართლოსთან შენობის და პერსონალის კუთხით⁹⁹², თუმცა მედიატორი რა თქმა უნდა არ იღებს რაიმე სახის მბოჭავ გადანყვეტილებას. მედიაციის მსგავსი ფორმის დროს მედიატორი შეიძლება რიგ შემთხვევაში იყოს მოქმედი მოსამართლე (დამოკიდებულია ამა თუ იმ ქვეყნის ეროვნულ რეგულაციაზე), რომელიც იმ კონკრეტული სასამართლო საქმისწარმოებაში, რაზეც ინიცირებულია მედიაცია არ არის ჩართული, როგორც მოსამართლე⁹⁹³, არამედ პროცესუალურად სრულად დამოუკიდებელი პირია.

---

987 *Steffek F.*, Mediation, in *The Max Planck Encyclopedia of European Private Law*, Vol. II, Basedow J., Hopt J.K., Zimmermann R., Stier A., Oxford University Press, Oxford, 2012, 1163.

988 *Hakimah Y.*, *Alternative Dispute Resolution (ADR)*, International Shari'ah Research Academy for Islamic Finance (ISRA), Malaysia, 2012, 51.

(ამ ფორმის მედიაცია 1983 წელს ავსტრალიაში, ვიქტორია, სამშენებლო დავების გადასაწყვეტად იქნა პირველად გამოყენებული, შემდგომ დაინერგა 1987 წლიდან ფედერალურ სასამართლოებში, რა დროსაც სასამართლო პროცესის მიმდინარეობისას გახდა შესაძლებელი საქმის მედიატორისთვის გადაცემა)

989 *Steffek F.*, Mediation, in *The Max Planck Encyclopedia of European Private Law*, Volume II, Basedow J., Hopt J.K., Zimmermann R., Stier A., Oxford University Press, Oxford, 2012, 1163.

990 *Lindblom P.H.*, *Progressive Procedure*, Iustus, 2017, 422.

Court-affiliated mediation: შვედეთის მაგალითზე სასამართლო თავად ნიშნავს საქმეზე მედიატორს მხარეებთან წინასწარი გასაუბრების შედეგად

991 ამ ფორმის მედიაციის წარმოებისას მედიატორს წარმოადგენს ადვოკატი, რომელსაც აქვს გავლილი სპეციალური სწავლება, ან მოსამართლე ან სასამართლოს ADR თანამშრომელი რიგ შემთხვევაში

992 *Menkel-Meadow J.C.*, *Love P.L.*, *Schneider A.K.*, *Sternlight R.J.*, *Dispute Resolution Beyond the Adversarial Model*, Wolters Kluwer Law&Business, Aspen Publishers Inc, 2011, 34.

993 *Steffek F.*, *Mediation und Güterichterverfahren*, *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht*, (ZEuP) #3, Verlag C.H.Beck, München, 2013, 538.

ეს ბოლო ფორმა ხშირი არ არის ევროპის მაგალითზე, თუმცა რიგ შემთხვევაში ჯერ კიდევ არის გამოყენებაში რამდენიმე ქვეყანაში⁹⁹⁴. სასამართლოში მიმდინარე დავიდან გამომდინარე მედიაციის ინიცირება შესაძლებელია განხორციელდეს თავად დავის მონაწილე მხარის მიმართვის საფუძველზე⁹⁹⁵, რა დროსაც რა თქმა უნდა მეორე მხარის თანხმობაც არის საჭირო, ისევე როგორც თავად სასამართლოს მხრიდან (*mediation ex officio*) მოხდეს დავის ერთი მხრივ, მედიაციისთვის გადამისამართება ან მეორე მხრივ, მედიაციის მხარეთათვის შეთავაზება, რაც დამოკიდებულია კონკრეტული ქვეყნის შიდა რეგულაციაზე, თუ როგორ არის ინსტიტუციურად მედიაცია რეგულირებული, იგულისხმება სასამართლოს მხრიდან მედიაციის ინიცირების სამართლებრივი ჩარჩო მექანიზმი. თეორიაში მათ შორის მედიაციას ორ კატეგორიად ჰყოფენ⁹⁹⁶, ე.წ. გარიგებიდან გამომდინარე⁹⁹⁷ და დავიდან⁹⁹⁸ გამომდინარე მედიაციას.

მედიაციის წარმოების კუთხით საინტერესო გამოცდილება აქვს გერმანიის ფედერაციულ სახელმწიფოს, სადაც თავდაპირველად ქვემოთე სამი ტიპის მედიაციის წარმოების ფორმა იყო გამოყენებაში :

1) სასამართლოს გარე მედიაცია, როგორც სასამართლო წარმო-

---

994 ბულგარეთი: Evgeni Georgiev and Christa Jessel-Holst in Hopt&Steffek, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Ch.5, B(1)(b), 338; ინგლისი: Jens M.Scherpe and Bevan Marten in Hopt&Steffek, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Ch.6, B(1)(c), 374; გერმანია : Peter Tochtermann in Hopt&Steffek, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Ch. 8, B(1)(c),530. კანადა: Reinhard Ellger in Hopt&Steffek, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Ch.18,B(4)(a), 941; ნორვეგია: Anneken Kari Sperr in Hopt&Steffek, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Ch.22, B(1), 1144; და ავსტრია: Markus Roth and David Gherdane in Hopt&Steffek, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Ch.4, B(1)(c), 259.

995 Joeng S., *Kritische Betrachtung über die Gerichtsmediation in Korea*, in Brinkmann M., Effer-Uhe D.O., Völmann-Stickelbrock B., Wesser S., Weth S., *Festschrift für Hanns Prütting, Dogmatik im Dienst von Gerechtigkeit, Rechtssicherheit und Rechtswicklung*, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2018, 832.

996 *Stephen W.J.*, *Principles of Alternative Dispute Resolution*, West Academic Publishing, 2016, 390.

997 ე.წ. transactional mediation

998 ე.წ. dispute mediation

ებისგან სრულიად დამოუკიდებელი პროცესი, რომელიც მოქმედებს კერძო ინიციატივის საფუძველზე⁹⁹⁹;

2) სასამართლოსთან არსებული მედიაცია (gerichtsnahe Mediation), როგორც სასამართლოს პროცესის ფარგლებში სასამართლოს შიგნით მიმდინარე პროცესი, რომელიც დამოუკიდებელია სასამართლოსგან, როგორც სახელმწიფო ინსტიტუციისგან¹⁰⁰⁰;

3) სასამართლოს შიგნით არსებული მედიაცია (gerichtsinterne), რომელსაც წარმართავდა მოსამართლე, რომელიც ძირითად სარჩელზე არ იყო განმხილველი მოსამართლე, რათა დაცული ყოფილიყო მედიაციის უმნიშვნელოვანესი მახასიათებელი კონფიდენციალურობის პრინციპი. მედიაციის წარმოების აღნიშნული ფორმა დღეის მდგომარეობით ჩანაცვლდა¹⁰⁰¹ ე.წ. Güterichtermodell¹⁰⁰² მედიაციის ფორმით¹⁰⁰³, რაზეც ქვემოთ ცალკე იქნება საუბარი.

მსგავსად სხვა ფორმებისა დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის, ისეთი როგორცაა არბიტრაჟი, მედიაციაშიც შეინიშნება ინსტიტუციური მედიაციისა და ე.წ. Ad-hoc მედიაციის პროცესის ნაირსახეობები¹⁰⁰⁴; კერძოდ, ინსტიტუციურ მედიაციის ნაირსახეობას განეკუთვნება შემთხვევები, როდესაც მედიაციის პროცესის მენეჯმენტი თავად ინსტიტუციურად არის სტრუქტურულიზებული და მას ესა თუ ის ინსტიტუცია აწარმოებს, რისი დიდი გამოცდილება უკვე შეიქმნა საერთაშორისო ასპარეზზე,

999 ცერცვაძე გ., მედიაცია, გამოცემლობა მერიდიანი, თბ, 2010, 150.

1000 იქვე, 150.

1001 *Baumbach A., Lauterbach W., Albers J., Hartmann P., Zivilprozessordnung*, C.H.BECK, München, 76.Auflage, 2018, 1186, 1187.

გერმანიის სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის §278-ე მუხლის შესაბამისად სასამართლოს შეუძლია შემდგომი შეთანხმების მიღწევის მიზნით გადაამისამართოს მოსამართლესთან (Güterichter), რომელიც საკითხზე ვერ იღებს გადაწყვეტილებას, თუმცა არის ალტერნატიული მედიატორის ფუნქციით და მხარეების ჩართულობით ფაქტობრივ წარმართავს მედიაციას, თუმცა ის არ წარმოადგენს მედიაციის შესახებ კანონის მიზნებისთვის მედიატორს და მასზე კანონის მოთხოვნები არ ვრცელდება, არამედ ის არის სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის ფარგლებში სასამართლოს მიერ დანიშნული სასამართლო მედიატორი

1002 *Bamberger H.G., Mediation und Justiz in Haft F., von Schlieffen K.G., Handbuch Mediation*, C.H.Beck, München, 3.Auflage, 2016, 243.

1003 *Eidenmüller H., Wagner G., Mediationsrecht*, otto schmidt, 2015, 12.

1004 Vgl. Greger/Unberath, Einl.Rz.48.

მათ შორის სახელშეკრულებო ურთიერთობის მხარეები, როგორც წესი მიმართავენ მათ შორის შესაძლო დავის გადაწყვეტის მექანიზმად ინსტიტუციური მედიაციის გამოყენებას¹⁰⁰⁵.

უნდა აღინიშნოს, რომ მედიაციის წარმოების ფორმების მიხედვით ორი ძირითადი ფორმა არის დღეს-დღეობით მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნებში გავრცელებული, ეს გახლავთ სასამართლო და სასამართლოს გარე მედიაცია. მათ შორის სხვადასხვა მოდელები გვხვდება უშუალოდ სასამართლოს შიგნით თუ მის გარეთ მედიაციის წარმოების, რაც უშუალოდ ყოველი ქვეყნის შიდა კანონმდებლობით რეგულირებადი საკითხია, თუმცა როგორც ასეთი ფორმა ეს ორი ნაირსახეობა დომინირებს. ლიტერატურაში ხშირად ვნახავთ, როდესაც ზოგადად მედიაცია, ისევე როგორც სასამართლოსთან არსებული მედიაციის ფორმა, რიგ შემთხვევაში სასამართლო მედიაციის სახელით მოიხსენიება, რადგან დასაწყის ეტაპზე სასამართლო მედიაციის ფორმები იდგამდა ფეხს¹⁰⁰⁶.

სასამართლო მედიაციის ფორმებში განარჩევენ უშუალოდ სასამართლო მედიაციას¹⁰⁰⁷, ამ ფორმისთვის მახასიათებელია, რომ მედიაცია იმართება სასამართლოს შენობაში, სასამართლოს მოხელის ან სასამართლოს მიერ აკრედიტირებული მედიატორთა სიაში არსებული მედიატორის მიერ, ისევე როგორც რიგ იურისდიქციაში მოსამართლის მხრიდან, და მედიაციის ხარჯი შესულია სამართალწარმოების ხარჯში. ეს ფორმა კარგად არის დანერგილი გერმანიაში, სკანდინავიურ ქვეყნებში, სლოვენიაში და სხვა სამოქალაქო სამართლის ქვეყნებში, მაშინ როდესაც სასამართლო მედიაციის კიდევ ერთი ფორმა, რომელიც სასამართლოსთან დაკავშირებულ¹⁰⁰⁸ მედიაციას წარმოადგენს დაინერგა საერთო სამართლის ქვეყნებში პირველად (ავსტრალია, ჰონგ-კონგი, კანადა, ჩინეთი, გაერთიანებული სამეფო, აშშ), რადროსაც მედიაციას სასამართლოს გარე მედიატორი ან მედი-

1005 *Eidenmuller H., Wagner G., Mediationsrecht, ottoschmidt, 2015, 26-27.*

1006 *Gläßer U., Schroeter K., Gerichtliche Mediation: Grundsatzfragen, Etablierungsverfahren und Zukunftsperspektiven, Nomos, 2011, 14.*

1007 *Alexander N., Steffek F., Making Mediation Law, International Finance Corporation (IFC), World Bank Group, Washington D.C. 2016, 9.*

1008 იქვე, 10.

აციის სერვისის მიმწოდებელი ინსტიტუციები აწარმოებენ, რომელთა არჩევა მოდავე მხარეებს შეუძლიათ თავად ან სასამართლოს მედიატორთა რეესტრიდან, ისევე როგორც მედიაციის ხარჯები უშუალოდ მხარეების მიერ იქნება დასაფარი.

ზემოაღნიშნული ფორმისგან განსხვავებით ფართო მოხმარებაშია კერძო მედიაციის ფორმა, როდესაც მხარეებს სასამართლოსთან ყოველგვარი კავშირის გარეშე აქვთ შესაძლებლობა ერთმანეთს შორის არსებული კონფლიქტის გადასაწყვეტად თავად შეარჩიონ საკუთარი ინიციატივით დაწყებული შემათანხმებელი პროცედურის მიზნებისთვის მედიატორი. მსგავსი ფორმა მედიაციისა ფართოდ არის დანერგილი, როგორც საერთო სამართლის, ასევე სამოქალაქო სამართლის ქვეყნებში და ძირითადად კომერციული დავების გადაწყვეტის საუკეთესო საშუალებაა¹⁰⁰⁹.

არასასამართლო მედიაციის დროს (მაგ: გერმანიაში მოიხსენიება ad-hoc-mediation/außergerichtliche Mediation¹⁰¹⁰) მხარეები თავად უშუალოდ ახდენენ მათთვის მისაღები მედიატორის იდენტიფიცირებას და შერჩევას, რის შედეგად უშუალოდ მედიატორთან თანხმდებიან მედიაციის წარმოების წესზე და პროცედურაზე. ლიტერატურაში არასასამართლო მედიაცია მოიხსენიება, როგორც ყველაზე სწრაფი და არაბიუროკრატიული ფორმა მხარეებს შორის მედიაციის წარმოების¹⁰¹¹. ეს ის შემთხვევაა, როდესაც მხარეებს წინასწარ რაიმე სახელშეკრულებო დათქმით მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის მექანიზმი ან თუნდაც კონკრეტული მედიატორი, როგორც მათი დავის ალტერნატიული ფორმით გადაწყვეტაში ჩართული პირი არ ყავთ შერჩეული და ამის საჭიროების დროს ნებაყოფლობით თანხმდებიან მედიაციის პროცესის წარმოებაზე¹⁰¹², საუბარია ისეთ

1009 *Alexander N., Steffek F., Making Mediation Law, International Finance Corporation (IFC), World Bank Group, Washington D.C. 2016, 11.*

1010 *Ulrich H., in Kloweit J., Gläßer U., MediationsGesetz, Handkommentar, Nomos, Baden-Baden, 2014, 87.*

1011 *Groß M., IP-/IT-Mediation, 2.Auflage, Deutschen Fachverlag GmbH, Fachmedien Recht und Wirtschaft, Frankfurt am Main, 2013, 50, 51.*

1012 *Ulrich H., in Kloweit J., Gläßer U., MediationsGesetz, Handkommentar, Nomos, Baden-Baden, 2014, 97.*

შემთხვევებზე, როდესაც დავის წარმოშობის შემდგომ¹⁰¹³ მხარეები იღებენ გადაწყვეტილებას¹⁰¹⁴ კონფლიქტის აღმოფხვრის მექანიზმად მედიაცია გამოიყენონ¹⁰¹⁵.

არასასამართლო ფორმით მედიაციის წარმოების კიდევ ერთ ნაირსახეობას ინსტიტუციური მედიაცია წარმოადგენს, როდესაც მხარეები ჯერ კიდევ სახელშეკრულებო დათქმით¹⁰¹⁶ თანხმდებიან მათ შორის კონფლიქტის წარმოშობის შემთხვევაში დავის გადაწყვეტის მექანიზმად სასამართლოსთვის მიმართვამდე დაიწყონ მედიაცია. სახელშეკრულებო დათქმით მხარეები წინასწარ არიან შეთანხმებული თუ მსგავსი საჭიროების დროს რომელ სამედიაციო ინსტიტუციას მიმართონ და რა პროცედურის შესაბამისად და რა ვადებში აწარმოონ სამედიაციო ფორმატის მოლაპარაკებები, რა დროსაც მედიაციის ფაქტობრივ ადმინისტრირებას აღნიშნული ინსტიტუცია გასწევს, იგულისხმება ტექნიკური და საორგანიზაციო ორგანიზება და დაგეგმარება მედიაციის პროცესის წარმოების. სამედიაციო ინსტიტუცია მოდავე მხარეებს შესთავაზებს მის ინსტიტუციასთან აფილირებად მედიატორებს, ე.წ. მედიატორთა რეესტრიდან და მხარეებს ექნებათ შესაძლებლობა მოახდინონ კონკრეტული მედიატორის შერჩევა მისი პროფესიული გამოცდილების თუ პიროვნებიდან გამომდინარე¹⁰¹⁷. ამ ფორმის გამოყენებით მხარეები აზღვევენ რისკს იმისა, რომ დავის წარმოშობის შემთხვევაში გაჭიანურდეს დრო, რადგან მსგავსი დათქმა აძლევს მხარეებს საშუალებას დროულად დაიწყონ საკითხის გარშემო საუბარი და თუ არსებობს რაიმე რესურსი შეთანხმების მიღწევის მოახდინონ დავის ამონურვა.

1013 *Deckert K.*, Mediation in France, in Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 480.

1014 *Tochtermann P.*, Mediation in Germany: The German Mediation Act- Alternative Dispute Resolutiion at the Crossroads in Hopt K.J., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 54.

1015 *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 54.

1016 იქვე, 54.

1017 *Groß M.*, IP-/IT-Mediation, 2.Auflage, Deutschen Fachverlag GmbH, Fachmedien Recht und Wirtschaft, Frankfurt am Main, 2013, 51.

არასასამართლო მედიაციისგან განსხვავებით სასამართლო მედიაციის დროს უშუალოდ სასამართლოს საქმისწარმოების პროცესში მიმდინარე საქმის გადამისამართება ხდება მედიაციის პროცესში. აღნიშნული მედიაციის წარმოების ფორმა და ნიუანსები რიგ ქვეყნებში განსხვავებულია¹⁰¹⁸, თუმცა მოდელი და არსი სასამართლო მედიაციის წარმოების მსგავსია. სასამართლო მედიაციის ფარგლებში მედიატორის წარმოებაში ხვდება იმ კატეგორიის საქმე, რომელიც უშუალოდ სასამართლო საქმისწარმოებაში იხილება მოსამართლესთან, რომელიც უშუალოდ მხარეებს ათანხმებს მედიაციის ინიცირებაზე, თუმცა არის რიგი ქვეყნები სადაც გარკვეულ კატეგორიის საქმეებზე ავტომატურად იწყება სასამართლო მედიაცია. მხარეთა შეთანხმების შემთხვევაში ან ავტომატურად საქმეთა მედიაციაში გადამისამართების დროს საქმე ხვდება სასამართლო მედიატორის წარმოებაში, რომელიც რიგ შემთხვევაში არის ან ქვეყნაში მოქმედი მედიაციის კანონმდებლობით დადგენილი მედიატორთა რეესტრში არსებული შესაბამისი პროცედურით აკრედიტირებული მედიატორი, ან უშუალოდ სასამართლოს მოხელე ან მოსამართლე. ამ უკანასკნელის შემთხვევაში უნიფიცირებული მიდგომაა, რომ მოსამართლე აღნიშნული საქმისწარმოების სასამართლო წარმოებაში გაგრძელების შემთხვევაში აღნიშნული საქმის განმხილველი მოსამართლე ვერ იქნება¹⁰¹⁹. თუმცა აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ უშუალოდ მოსამართლე მედიატორების ჩართულობით მედიაციის წარმოების ფორმა მრავალ ქვეყანაში კრიტიკის საგანია, იმის გათვალისწინებით, რომ ფაქტობრივ მხარეები მაინც მოსამართლის სტატუსის მქონე მესამე პირად იღებენ მოსამართლე მედიატორს, და ხშირია შემთხვევები, რო-

---

1018 *Baumbach A., Lauterbach W., Albers J., Hartmann P., Zivilprozessordnung, C.H.BECK, Munchen, 76.Auflage, 2018, 1192.* მაგ. გერმანიაში ამ ფორმის მედიაცია *Güterichtermodell* სახელით იცნობენ. მედიატორის ფუნქციას მოსამართლე ასრულებს, რომელსაც დამატებითი აკრედიტაცია და განათლება მედიაციაში როგორც წესი არ მოეთხოვება, ის წარმოადგენს საპროცესო კოდექსით გათვალისწინებულ მედიატორს და მასზე მედიაციის კანონი არ ვრცელდება

1019 *Ulrich H., in Klowait J., Gläßer U., Mediationsgesetz, Handkommentar, Nomos, Baden-Baden, 2014, 87.*

(გერმანიის მაგალითზე ე.წ. *die gerichtinterne Mediation*, რომელიც დღეს გვევლინება *Güterichter*-ს სახელით)

დესაც სწორედ მოსამართლე მედიატორის მიერ საკითხის შეთანხმებით დასრულების კონკრეტული მოსაზრების და პირობების შესაბამისად დაუსრულებიათ მხარეებს მედიაცია, რაც ფაქტობრივ მხარეთა ნების ავტონომიურობისთვის მედიაციის პროცესში შემაფერხებელ ფაქტობრივ წინაპირობას წარმოადგენს¹⁰²⁰ (მაგ: კორეა¹⁰²¹, სადაც მედიაცია მრავალ ევროპულ სახელმწიფოზე ადრე ჯერ კიდევ 1990 წელს კანონის დონეზე გაინერა, და სასამართლო მედიაცია მოქმედი მოსამართლს მეშვეობით ერთ-ერთ სასამართლო მედიაციის ფორმას წარმოადგენს, რაც წლებია კორეაში იურიდიულ წრეებში ღია კრიტიკის საგნად არის ქცეული).

სასამართლო მედიაციას რაც ზემოაღნიშნულთან ერთად გამოარჩევს არასასამართლო მედიაციის წარმოების წესისგან გახლავთ ის გარემოება, რომ მხარეებს რაიმე დამატებითი ხარჯის გაწევა არ უხდებათ უშუალოდ სასამართლო საქმისწარმოების ეტაპზე ინიცირებული სასამართლო მედიაციის მომსახურების მიღებისთვის. სასამართლო მედიაციას დამატებით ის პლიუსი ახასიათებს, რომ მხარეებს შეუთანხმებლობის შემთხვევაში ყოველთვის შეუძლიათ გააგრძელონ დავა სასამართლოს ფორმატში და დამატებითი ხარჯი არც აღნიშნული წარმოებისთვის არ მოუნვეთ¹⁰²².

მედიაციის სასამართლო და არასასამართლო ფორმის ერთგვარი ჰიბრიდული ფორმაა (ნაზავი), როდესაც სასამართლო წარმოებაში არსებული დავის ფარგლებში მხარეები თანხმდებიან დავის შეჩერების და მედიაციის, როგორც დავის ალტერნატიული საშუალების გამოყენების შესახებ, თუმცა მედიატორად გარე მესამე პირს¹⁰²³ არჩევენ და ინვევენ მხარეები, რომელიც

1020 Jeong S., Kritische Betrachtung über die Gerichtsmediation in Korea, in Brinkmann M., Effer-Uhe D.O., Völmann-Stickelbrock B., Wesser S., Weth S., Festschrift für Hanns Prütting, Dogmatik im Dienst von Gerechtigkeit, Rechtssicherheit und Rechtswicklung, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2018, 831.

1021 იქვე, 831.

1022 Groß M., IP-/IT-Mediation, 2.Auflage, Deutschen Fachverlag GmbH, Fachmedien Recht und Wirtschaft, Frankfurt am Main, 2013, 51, 52.

1023 იქვე, 52.

უშუალოდ სასამართლოს მოხელეს არ წარმოადგენს¹⁰²⁴.

მედიაციის წარმოებისას ხშირია შემთხვევები როდესაც მედიაციას ერთზე მეტი მედიატორი უძღვება¹⁰²⁵ (ე.წ. Co-Mediation Model), ხშირად ეს სპეციფიკურ საქმეებზე ხდება¹⁰²⁶, როდესაც ერთ-ერთი მედიატორი იმ კონკრეტული დარგის სპეციალისტია, რაც წარმოადგენს მხარეებს შორის დავის საგანს, როგორც წესი ამ დროს მედიატორები სხვადასხვა პროფესიის წარმომადგენლები არიან, თუმცა ერთიან მიზანს ემსახურება მათი პროცესში ჩართულობა¹⁰²⁷.

რიგ შემთხვევაში ხშირია როდესაც გენდერის გათვალისწინებით ხდება მედიატორთა კომპლექტაცია. მედიაციის წარმოება ამ ფორმატით ძაან ხშირი არ არის¹⁰²⁸, თუმცა მისი უპირატესობების გათვალისწინებით მისი მოხმარებისადმი მოთხოვნა იზრდება. თუმცა ამ ყველაფრის მიღმა ამ ფორმის გამოყენებას თავისი პრაქტიკული დადებითი მხარეებიც გააჩნია და კერძოდ¹⁰²⁹:

ა) მედიატორებს შორის ნაწილდება შრომა;

ბ) მედიატორებს აქვთ მეტი საშუალება გაანალიზონ დაგროვილი ინფორმაცია და გადაინაწილონ როლები და ინფორმაცია, რაზეც ინდივიდუალურად მოუწევთ მუშაობა;

გ) მედიატორებს ეძლევათ საშუალება ორივე მხარეს დაუთმონ თანაბარი დრო, განსაკუთრებით აღნიშნულის საჭიროება შეინიშნება ინდივიდუალური შეხვედრების დროს, ამასთანავე, ამ ფორმით ჩატარებულმა მედიაციამ შეიძლება გაცილებით ნაკლები დროის დანახარჯი მოითხოვოს საბოლოო შედეგის მიღებამდე.

1024 მაგ. გერმანიაში მედიაციის ასეთი ფორმა მოხსენიებულია, როგორც *Gerichtsnähe Mediation*

1025 *Ulrich H.*, in *Klowait J., Gläßer U., Mediationsgesetz, Handkommentar, Nomos, Baden-Baden*, 2014, 95.

1026 *Traja M.*, *Co-Mediation in Trenzcek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D., Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2. Auflage, Nomos, Baden-Baden*, 2017, 367.

1027 *ცერცვაძე გ.*, მედიაცია, გამომცემლობა მერიდიანი, თბ, 2010, 145.

1028 *Loer L.*, *Umsetzung des Güterichtermodells in der Praxis, Zeitschrift für Konflikt-Management*, 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, Seiten 1-32, PVSt 47561, 43.

1029 *Roberts M.*, *Mediation in Family Disputes, Ashgate*, 2014, 135.

მედიაციის ამ ფორმით წარმოებას ხშირად მიმათვან მედიატორები რთული კომპლექსური დავის წარმოებისას, ისევე როგორც მხარეებს ნებისმიერ დროს აქვთ უფლება და შესაძლებლობა საკუთარი დავის მედიაციის მიზნებისთვის შეარჩიონ ორი ან თუნდაც მეტი მედიატორი¹⁰³⁰. თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ ევროპაში არის რამდენიმე იურისდიქცია, სადაც მსგავსი ფორმით მედიაციის წარმოება კანონის დონეზე არ არის დაშვებული¹⁰³¹ (მაგ: საფრანგეთი¹⁰³², გერმანია¹⁰³³).

2. მედიაციის ფორმების საკანონმდებლო მოწესრიგების ევროპული გამოცდილება

წინამდებარე თავში მიმოხილულია ძირითადად ევროპის კავშირის წევრი ქვეყნების და არამხოლოდ, იურისდიქციებში დამკვიდრებული და დღეისთვის მოქმედი მედიაციის წარმოების ფორმები.

ავსტრია¹⁰³⁴: ავსტრია ევროპის მასშტაბით პიონერ ქვეყანას წარმოადგენს მედიაციის კანონმდებლობის და პრაქტიკის თვალსაზრისით, ჯერ კიდევ 1999 წელს ავსტრიამ საოჯახო დავების მედიაციის გზით გადანყვეტის შესახებ მიიღო საკანონმდებლო რეგულაციები, ხოლო 2004 წელს კი ევროპის სხვა ქვეყნებთან შედარებით ყველაზე პირველმა მიიღო კანონი მედიაციის შესახებ¹⁰³⁵. აღნიშნული რეგულაცია დღემდე წარმოადგენს ყვე-

---

1030 *Spencer D., Brogan M.*, Mediation Law and Practice, Cambridge University Press, Cambridge, 2006, 76, 77.

1031 *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 59.

1032 *Deckert K.*, Mediation in France, in *Hopt J.K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 483.

1033 *Tochtermann P.*, Mediation in Germany: The German Mediation Act- Alternative Dispute Resolution at the Crossroads in *Hopt K.J., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 59.

1034 *Roth M., Gherdane D.*, Mediation in Austria: The European Pioneer in Mediation Law and Practice in *Hopt K.J., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 248-332.

1035 *Zivilrechts Mediations-Gesetz*. იხ: Civil Law Mediation Act.

ლაზე ვრცელ და დეტალურად მედიაციის როგორც ინსტიტუტის რეგულაციის მაგალითს, რაც ხშირ შემთხვევაში გამხდარა კრიტიკის საგანი ევროპის წევრ ქვეყნებში, რადგან რიგ შემთხვევაში მედიაციის ესოდენ დეტალურ საკანონმდებლო ჩარჩოებში ჩასმას უმრავლეს ევროპულ ქვეყნებში არ მიესალმებიან. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ავსტრიის მედიაციის კანონი სამოქალაქო სამართლის სფეროში არსებული მედიაციის მარეგულირებელი ნორმატიული აქტი, რაც პირდაპირ მის სახელწოდებაში არის კიდევ ასახული¹⁰³⁶.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ჯერ კიდევ ევროპული დირექტივის მიღებამდე და ამოქმედებამდე ავსტრია იყო ერთადერთი ევროპული ქვეყანა, სადაც მედიაციის შესახებ კანონმდებლობა¹⁰³⁷ ჯერ კიდევ 2004 წლიდან იყო ამოქმედებული, რის გამოც ხშირად ავსტრიას „ევროპულ პიონერად“¹⁰³⁸ მოიხსენიებენ მედიაციის კანონმდებლობასა და პრაქტიკაში¹⁰³⁹.

ავსტრიის კანონი მედიაციის პროცესის ძალზედ კარგ და დეტალურ განმარტებას იძლევა, კერძოდ:

მედიაცია წარმოადგენს მხარეთა ნებაყოფლობით საქმიანობას, რა დროსაც, სპეციალური განათლების მქონე ნეიტრალური პირი (მედიატორი) აღიარებული მეთოდების გამოყენებით აწარმოებს მედიაციაში ჩართულ მხარეებთან სისტემატიურ კომუნიკაციას იმ მიზნით, რათა მხარეებმა საკუთარი პასუხისმგებლობით მიაღწიონ საკუთარი კონფლიქტის შესახებ შეთანხმებას¹⁰⁴⁰.

მედიაციის ფორმების კუთხით ავსტრიაში შემდეგი სამი ფორმა

1036 *Deixler-Hübner A., Schauer M., (Hrsg) Alternative Formen der Konfliktbereinigung, MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien, 2016, 5.*

1037 ავსტრია ევროპულ ქვეყნებს შორის იყო პირველი სახელმწიფო, სადაც მედიაციის შესახებ კანონმდებლობა ამოქმედდა, ჯერ კიდევ სანამ ევროპული დირექტივა იქნებოდა მიღებული. 1999 წელს ავსტრიაში ამოქმედდა საოჯახო მედიაციის წესები, ხოლო 2004 წელს ამოქმედდა კანონი მედიაციის შესახებ: „სამოქალაქო სამართლის მედიაციის აქტი“

1038 <<http://m.oxfordscholarship.com/view/10.1093/acprof:oso/9780199653485.001.001/acprof-9780199653485-chapter-4>>.[15.05.2018]

1039 *Roth M., Gherdane D., Mediation in Austria: The European Pioneer in Mediation Law and Practice in Hopt K.J., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 249.*

1040 იხ. *Zivilrechts Mediations-Gesetz, §1.1.*

არის დამკვიდრებული:

ა) კერძო მედიაცია (private mediation); ბ) სასამართლოსთან არსებული მედიაცია (court-annexed mediation/gerichtsnahe mediation¹⁰⁴¹) და უშუალოდ გ) სასამართლო მედიაცია (Judicial Mediation)

ავსტრიაში, ისევე როგორც, საყოველთაოდ აღიარებული პრინციპია, რომ მედიაცია მხარეთა ნებაყოფლობით პროცესს წარმოადგენს და შესაბამისად ნახალისებულა კერძო, არასასამართლო მედიაცია, როდესაც მხარეებს სასამართლოათვის მიმართვის გარეშე თავისუფლად შეუძლიათ ერთმანეთს შორის არსებული კონფლიქტური საკითხის გადასაწყვეტად დავის ალტერნატიული ფორმა მედიაციის სახით აირჩიონ, რა დროსაც მხარეებს აქვთ საშუალება მიმართონ მათი სურვილის შესაბამისად ამა თუ იმ აკრედიტირებულ მედიატორს ან სპეციალიზირებულ პროფესიულ მედიატორთა ასოციაციას (რაც რამდენიმე არსებობს ავსტრიის მაგალითზე¹⁰⁴²), რა დროსაც მედიატორი ცდილობს დაეხმაროს მოდავე მხარეებს მოახდინონ საკუთარი პოზიციების ჩამოყალიბება და იდენტიფიცირება საკუთარი მოთხოვნების, ისევე როგორც მხარეებმა მოახდინონ საერთო და განსხვავებული ინტერესების გამოკვეთა, რომლის გარშემოც მედიატორი ცდილობს მხარეებმა მიაღწიონ შეთანხმებას¹⁰⁴³.

ავსტრიაში მედიატორთა ერთიან რეესტრს და მედიატორთა განათლების პროგრამებს კურირებს იუსტიციის სამინისტრო,

---

1041 აღნიშნული ტერმინი კრიტიკის საგანი გახდა ავსტრიაში, რადგან არის მოსაზრება, რომ მსგავსი ტერმინი სასამართლოსთან არსებული მედიაციის სასამართლოსთან ინსტიტუციურ კავშირს უსვამს ხაზს, მაშინ როდესაც სასამართლოსთან არსებული მედიაცია დამოუკიდებელ ინსტიტუციას წარმოადგენს.

1042 *Roth M., Gherdane D., Mediation in Austria: The European Pioneer in Mediation Law and Practice in Hopt K.J., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 249.*

(ავსტრიაში მედიატორები გაერთიანებული არიან რამდენიმე პროფესიულ ასოციაციაში, მათგან ორი არის ყველაზე დიდი და ცნობადი, კერძოდ, „ავსტრიის კავშირი მედიაციისთვის“ (Österreichische Bundesverband für Mediation - ÖBM) და „ევროპული კავშირი“ (European Union), <www.oebm.at>.[15.05.2018]

1043 *Roth M., Gherdane D., Mediation in Austria: The European Pioneer in Mediation Law and Practice in Hopt K.J., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 258.*

დღეს მოქმედი სტანდარტით მედიატორი შეიძლება გახდეს პირი, ვისაც შეუსრულდა 28 წელი, გააჩნია პროფესიული კვალიფიკაცია და პროფესიული დაზღვევა და არ არის ნასამართლევნი¹⁰⁴⁴. მსგავსი კვალიფიკაციის პირები იუსტიციის სამინისტროს შეჰყავს მედიატორთა რეესტრში 5 წლის ვადით, ხოლო შემდგომ დამატებით 10 წლის ვადით უგრძელებს სტატუს¹⁰⁴⁵, სამინისტრო არეგულირებს მათ შორის იმ ინსტიტუციების აკრედიტაციას, ვინც უფლებამოსილია ჩაატაროს სასწავლო ღონისძიებები მედიატორობის მსურველთათვის.

ავსტრიის სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობაში, მედიაციის შესახებ კანონის ამოქმედების შემდგომ შევიდა შესაბამისი ცვლილებები და სასამართლო ვალდებული გახდა მოდავე მხარეებს რჩევა და რეკომენდაცია მისცეს მათ შორის მიმდინარე დავის მედიაციისთვის გადაცემის თაობაზე, რა შემთხვევაშიც თუ სახეზე იქნება მხარეთა თანხმობა სასამართლო დავას გადაამისამართებს სასამართლოსთან არსებულ მედიაციაში, თუმცა ეს არ წარმოადგენს სასამართლო მედიაციის ფორმას, არამედ სასამართლოსთან არსებული მედიაციის ფორმაა, როდესაც დავა სასამართლოს გარეთ, თუმცა სასამართლოში მიმდინარე სამართლებრივი დავის, რომელიც შეჩერდება მედიაციის ვადით, პარალელურად განხორციელდება¹⁰⁴⁶. მედიაციის წარმატებით ანუ შეთანხმებით დასრულების შემთხვევაში, ევროპული დირექტივის ამოქმედების შემდგომ (დირექტივის მე-6 მუხლის შესაბამისად), მხარეებს შეუძლიათ შეთანხმების სასამართლოს წინაშე წარდგენა დამტკიცების მიზნით, რათა უზრუნველყოფილ იქნეს მიღწეული შეთანხმების აღსრულება¹⁰⁴⁷, ან მხარეებს აქვთ უფლება მიღწეული შეთანხმება დაამტკიცონ

1044 *Palo G.D., Trevor M.B.*, *EU Mediation-Law and Practice*, Oxford University Press, Oxford, 2012, 15.

1045 *Hopf V.G.*, *Gerichtsexterne Mediation Erfahrungen mit dem österreichischen Mediationsgesetz*, *The Rabel Journal of Comparative and International Private Law*, Max – Planck-Institute für ausländisches und internationales Privatrecht, Band 74, Heft 1, Mohr Siebeck, 2010, 780.

1046 *Pramhofer K.*, *Gerichtsnahе Mediation beim Handelsgericht Wien-ein Erfolgsprojekt*, *Zeitschrift für Konflikt-Management*, Verlag Otto Schmidt, Köln, Heft 3/2014, 81.

1047 *Palo G.D., Trevor M.B.*, *EU Mediation-Law and Practice*, Oxford University Press, Oxford, 2012, 13.

ნოტარიული ფორმით, ხოლო პარალელურად შეთანხმდნენ, რომ სასამართლო დავას მათ შორის აღნიშნულ საკითხზე აღარ მიმართავენ, ავსტრიაში მსგავს შეთანხმებას „სამუდამო სიმშვიდის შეთანხმებას“¹⁰⁴⁸ უწოდებენ (*Vereinbarung Ewigen Ruhens*).

და აქვე უნდა აღინიშნოს, ავსტრიაში მოქმედი სასამართლო მედიაციის ფორმა, რომელიც მხოლოდ საოჯახო დავებზე კონცენტრირდება და მხარეებს რომლებიც მონაწილე არიან საოჯახო დავის უშუალოდ სასამართლოში დავის სამართლებრივად გადაწყვეტამდე უწევთ შემათანხმებელი პროცედურების გავლა, რაც ავსტრიის მაგალითზე სასამართლო მედიაციის ფორმას წარმოადგენს.

ბელგია¹⁰⁴⁹: მედიაცია ბელგიაში ჯერ კიდევ ევროპული დირექტივის ამოქმედებამდე იყო დანერგილი საოჯახო დავებზე, კერძოდ, 2005 წელს იყო მიღებული კანონი მედიაციის შესახებ ბელგიაში¹⁰⁵⁰, ხოლო ევროპული დირექტივის ამოქმედების შემდგომ ასახვა ჰპოვა სამოქალაქო და კომერციული დავების გადაწყვეტის ერთ-ერთ ფართოდ გამოყენებად ალტერნატიულ საშუალებად.

ბელგიის მაგალითზე მედიაციის პროცესუალური რეგულირება სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მართლმსაჯულების თავში არის მოქცეული¹⁰⁵¹ და სპეციალური საკანონმდებლო აქტის მიღება არც ევროპული დირექტივის ძალაში შესვლის შემდგომ მომხდარა, თუმცა მასთან სრულ შესაბამისობაშია მოსული სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის დანაწესები და 2005 წელს მიღებული კანონი მედიაციის შესახებ.

აღსანიშნავია, რომ ბელგიამ 2008 წლის მედიაციის დირექტივის ფორმალური რატიფიცირება არ მოახდინა, რის შესახებ ბელგიის მთავრობამ ოფიციალური ნოტა გაუგზავნა ევროპის კო-

---

1048 *Pramhofer K.*, *Gerichtsnaher Mediation beim Handelsgericht Wien – ein Erfolgsprojekt*, *Zeitschrift für Konflikt-Management*, Verlag Otto Schmidt, Köln, Heft 3/2014, 81.

1049 *Verougstraete I.*, Belgium in *Palo G.D.*, *Trevor M.B.*, *EU Mediation-Law and Practice*, Oxford University Press, Oxford, 2012, 19.

1050 *Esplugues C.*, *Marquis L.*, *New Developments in Civil and Commercial Mediation*, Vol. 6, Springer International Publishing, London, 2015, 89.

1051 *Verougstraete I.*, Belgium in *Palo G.D.*, *Trevor M.B.*, *EU Mediation-Law and Practice*, Oxford University Press, Oxford, 2012, 19.

მისიას და დაეყრდნო მათ ქვეყანაში უკვე მოქმედ კანონს მედიაციის შესახებ, რითაც ახსნა ახალი კანონის მიუღებლობის საფუძვლები ბელგიის მაგალითზე¹⁰⁵².

ბელგიაში განვითარებულია, როგორც კერძო მედიაცია, ასევე სასამართლო მედიაციის ფორმა და ორივე შემთხვევაში სახეზეა მედიაციის ნებაყოფლობითი ფორმა, რაიმე სახის სავალდებულო მედიაციის გამოვლინება ბელგიის მაგალითზე არ შეიმჩნევა, გარდა ისეთი შემთხვევებისა, თუ სახელშეკრულებო ურთიერთობის სტადიაზე მხარეები არ შეიბოჭავენ თავს დავის წარმოშობის შემთხვევაში მიმართონ მედიაციას¹⁰⁵³.

კერძო მედიაციას მხარეებმა ყოველთვის შეუძლიათ რომ მიმართონ ბელგიაში, როგორც სასამართლომდე, ასევე მისი მსვლელობისას ან სასამართლო განხილვების დასრულების შემდგომ, ხოლო სასამართლო მედიაცია მიმდინარე საქმისწარმოების დროს, მოსამართლის სათათბიროდ გასვლამდე, შეიძლება იქნეს მხარეთა თანხმობით და მოსამართლის გადაწყვეტილებით ინიცირებული¹⁰⁵⁴, რომელიც მათ შორის თავისი გადაწყვეტილებით მხარეთა შერჩეულ მედიატორს ნიშნავს¹⁰⁵⁵.

უნდა აღინიშნოს, რომ სასამართლო მედიაცია (judicial mediation) წარმოადგენს დასათაურებას, თუმცა რეალურად ბელგიაში ამ ფორმის მედიაციის ქვეშ მოიაზრება და ხორციელდება სასამართლოსთან არსებული მედიაციის ფორმა¹⁰⁵⁶, როდესაც საქმე

1052 *Esplugues C., Marquis L., New Developments in Civil and Commercial Mediation*, Vol. 6, Springer International Publishing, London, 2015, 94.

1053 *Palo G.D., Trevor M.B., EU Mediation-Law and Practice*, Oxford University Press, Oxford, 2012, 28, 29.

1054 *Esplugues C., Marquis L., New Developments in Civil and Commercial Mediation*, Vol. 6, Springer International Publishing, London, 2015, 105.

1055 მხარეებმა უნდა შეარჩიონ აკრედიტირებული მედიატორი, თუმცა თუ დაასაბუთებენ მოსამართლის წინაშე, რომ არც-ერთ აკრედიტირებულ მედიატორს ფიზიკურად არ სცალია და შეთანხმდებიან არააკრედიტირებულ მედიატორის კანდიდატურაზე, სასამართლო მაინც დანიშნავს ასეთ პირს მედიატორად, თუ დარწმუნდება, რომ ის აკმაყოფილებს აკრედიტაციის მინიმალურ სტანდარტებს, რაც ბელგიაში მოქმედებს.

1056 აღსანიშნავია, რომ ბელგიაში იურიდიულ წრეებში კამათის საგანს წარმოადგენდა ტერმინი „სასამართლო მედიაცია“ გამოყენება, რადგან მიაჩნდათ, რომ შეიძლება ვინმემ მიიჩნიოს, რომ აღნიშნული ფორმა არ არის ნებაყოფლობითი, და რომ შეიძლება ვინმემ ჩათვალოს, რომ რადგან მედიაციის ამ ფორმას ეწოდება

გადაეცემა სასამართლოსთან არსებულ სამედიაციო ცენტრს და არა უშუალოდ მოსამართლეს ან სასამართლოს მოხელეს¹⁰⁵⁷, რადგან ბელგიური კანონმდებლობის მიხედვით მოსამართლე არ შეიძლება იყოს მედიატორი და მხოლოდ კერძო პირს (ჩამონათვალ: ადვოკატი, ნოტარიუსი ან სოციალური მუშაკი) შეუძლია იყოს მედიატორი¹⁰⁵⁸.

ბულგარეთი¹⁰⁵⁹: მედიაციის შესახებ კანონი 2004 წელს იქნა ბულგარეთში მიღებული¹⁰⁶⁰. აღნიშნული საკანონმდებლო აქტი იძლევა საშუალებას მედიაციას დაექვემდებაროს სამოქალაქო, კომერციული, შრომის სამართლის, საოჯახო და ადმინისტრაციული კატეგორიის დავები, რომლებიც მომხმარებლის უფლებებს ეხება, ისევე როგორც მცირე სისხლის სამართლის დავები, რაც სამოქალაქო სამართლებრივ თანდემეგ შედეგს იწვევს.

მედიაციის ფორმების კუთხით ბულგარეთში შემდეგი ორი ფორმა არის დამკვიდრებული:

ა) კერძო მედიაცია (private mediation); ბ) სასამართლოსთან არსებული მედიაცია (court-annexed mediation / Judicial Mediation).

ბულგარეთში მედიატორები ერთიანდებიან იუსტიციის სამინისტროსთან არსებულ მედიატორთა ერთიან რეესტრში¹⁰⁶¹ და მომხმარებლებს თავად შეუძლიათ კერძო მედიაციის შემთხვევაში შეარჩიონ მათთვის სასურველი მედიატორი და მისი დახმარებით აწარმოონ საკუთარი კონფლიქტის რეგულირების პროცედურა. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ იუსტიციის სამინისტროს მხოლოდ მედიატორთა რეესტრის წარმოების ფუნქცია აკისრია

„სასამართლო მედიაცია“ ვინმემ მოიზაროს, რომ ის არის სავალდებულო და რომ სასამართლოს აქვს უფლებამოსილება აიძულოს მხარეები ჩაერთონ მედიაციაში, რაც რეალურად არ შეესაბამება რეალობას.

1057 *Esplugues C., Marquis L.*, *New Developments in Civil and Commercial Mediation*, Vol. 6, Springer International Publishing, London, 2015, 93.

1058 იქვე, 93.

1059 *Georgiev E., Jessel-Holst C.*, *Mediation in Bulgaria: Legal Regime, EU Harmonization and Practical Experience in Hopt K.J., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 334, 335.

1060 *The Bulgarian Mediation Act*, 2004.

1061 *Uniform Register of Mediators*, see <www.justice.government.bg/MPPublic-Web/default.aspx?id=2>. [15.05.2018]

და რაიმე სხვა ინსტიტუციური ზედამხედველობა მედიატორებზე სამინისტროს არ გააჩნია¹⁰⁶².

სასამართლოსთან არსებული მედიაცია ბულგარეთში, რომელიც სასამართლო მედიაციად მოიხსენიება, რადგან მოდავე მხარეთა თანხმობის შემთხვევაში, სასამართლო ახდენს საქმეთა მედიაციის ცენტრებში გადამისამართებას, დაიწყო 2010 წელს, ყველაზე დიდი საქალაქო სასამართლოს, სოფიას საქალაქო სასამართლოს ბაზაზე, სადაც შეიქმნა მედიაციის სასამართლო ცენტრი, რომელშიც მედიატორები და სურვილის შემთხვევაში ყოფილი მოსამართლეები უფასო სამედიაციო სესიებს სთავაზობენ მოდავე მხარეებს, რა შემთხვევაშიც შეთანხმების მიღწევა მოდავე მხარეებს აძლევს საშუალებას დაიბრუნონ დავის მიზნებისთვის გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 50%¹⁰⁶³.

ბულგარეთში კანონმდებლობით (მედიაციის შესახებ კანონის მე-4 მუხლი) აკრძალულია სასამართლოს რომელიმე მოხელის მიერ მედიაციის წარმოება¹⁰⁶⁴, რაც სასამართლოს მხრიდან მედიაციისთვის მხარედაჭერის ერთგვარ წინაღობას წარმოადგენს, რადგან სასამართლოს აქვს ხედვა იმასთან დაკავშირებით, რომ მათ თავად შეუძლიათ მოარიგონ მათ წარმოებაში არსებული კონფლიქტის მხარეები. შესაბამისად სასამართლოსთან დაკავშირებული მედიაცია კანონის დონეზე არსებობს, თუმცა მხოლოდ რამდენიმე სასამართლოსთან არსებული საპილოტე მაგალითის სახით¹⁰⁶⁵.

1062 *Dimcheva E.*, Mediation Country Report Bulgaria, available at: <www.adrcenter.com/jamsinternational/civil-justice/Mediation_Country_Report_Bulgaria.pdf>. [15.05.2018]

1063 *Palo G.D., Trevor M.B.*, EU Mediation-Law and Practice, Oxford University Press, Oxford, 2012, 44.

1064 *Georgiev E., Jessel-Holst C.*, Mediation in Bulgaria: Legal Regime, EU Harmonization and Practical Experience in Hopt K.J., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 338.

1065 მაგ: 2004-2006წწ პლოვდივის რეგიონალური სასამართლოსთან არსებობდა მედიაციის ცენტრი, და სასამართლო ბულგარეთის დავების გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების ასოციაციის მხარდაჭერით, ინტერესის შემთხვევაში სთავაზობდა მოდავე მხარეებს მედიატორთა კანდიდატურებს, რასაც ფინანსურად ABA CEELI და USAID უზრუნველყოფდა. 2010 წლის შემდგომ მსგავსი პროექტები აღარ ფუნქციონირებს.

კვიპროსი¹⁰⁶⁶: კვიპროსი წარმოადგენს საერთო სამართლის იურიდიულის ქვეყანას და 2004 წელს შეუერთდა ევროკავშირს. კვიპროსში რეგიონების მიხედვით ფუნქციონირებს ექვსი რეგიონალური სასამართლო და მიუხედავად დავების მორიგებით დასრულების ძაან მაღალი სტატისტიკისა, სასამართლოები მაინც გადატვირთული იყო საქმეთა ნაკადით, რადგან ქვეყანაში არ იყო განვითარებული სასამართლო დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმები¹⁰⁶⁷.

ევროპული დირექტივის ამოქმედებისთანავე კვიპროსმა დაიწყო მედიაციის შესახებ ცალკე კანონის შემუშავება და იურიდიულ საზოგადოებაში გაჩნდა დიდი მოლოდინი მიმდინარე დავების დროულად და ეფექტურად გადაწყვეტისა, მათ შორის მედიაციის დასაწყის ეტაპზე დაფიქსირდა იურიდიული საზოგადოების, კვიპროსის ადვოკატთა ასოციაციის ფართო მხარდაჭერა დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების მიმართ¹⁰⁶⁸.

კვიპროსში დაინერგა ნებაყოფლობითი კერძო მედიაციის ფორმა, რა დროსაც მხარეებს აქვთ შესაძლებლობა სასამართლოში სარჩელის აღძვრამდე მოახდინონ მედიაციის ინიცირება, ისევე როგორც სასამართლო საქმისწარმოების მსვლელობის პროცესში შეთანხმდნენ მედიაციაში დავის გადამისამართებაზე, რა დროსაც მოქმედ მოსამართლეს მედიატორის ფუნქციის შესრულება ეკრძალება¹⁰⁶⁹, ხოლო ინიცირებული მედიაცია შეიძლება გაგრძელდეს სამი თვიდან ექვს თვემდე ვადით სასამართლოს გადაწყვეტილების შესაბამისად.

ესტონეთი¹⁰⁷⁰: ევროკავშირის ნევრ ქვეყნებს შორის ესტონეთი გახლდათ ერთ-ერთი პირველი სახელმწიფო, რომელმაც ევროპული დირექტივის ამოქმედების შემდგომ დაიწყო მუშაობა მედიაციის შესახებ საკანონმდებლო აქტზე და 2010 წლის 1 იან-

---

1066 *Georgiades A.*, Cyprus in Palo G.D., Trevor M.B., EU Mediation-Law and Practice, Oxford University Press, Oxford, 2012, 47.

1067 *იქვე*, 47.

1068 *იქვე*, 48.

1069 *იქვე*, 48.

1070 *Ginter C.*, Estonia in Palo G.D., Trevor M.B., EU Mediation-Law and Practice, Oxford University Press, Oxford, 2012, 85.

ვრიდან ქვეყანაში ამოქმედდა შესაბამისი ნორმატიული ბაზა, თუმცა აღსანიშნავია, რომ კანონს, რომელიც მიიღო ესტონეთმა დაერქვა კანონი კონსილიაციის შესახებ, თუმცა შინაარსობრივად მასში ასახულია მედიაციის შესახებ დებულებები და გადმოცემულია მედიაციის არსი, ისევე როგორც კანონი სრულ შესაბამისობაშია მედიაციის შესახებ ევროპული დირექტივის მოთხოვნებთან¹⁰⁷¹.

ესტონური კანონმდებლობის შესაბამისად მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება სრულად ნებაყოფლობითაა, გარდა ისეთი შემთხვევებისა, როდესაც მხარეები სახელშეკრულებო დანაწესით იბოჭავენ თავს დავის წარმოშობის შემთხვევაში გამოიყენონ მედიაცია, ისევე როგორც კონსილიაციის შესახებ კანონში მითითებაა სავალდებულო მედიაციის გამოყენების შემთხვევაზე, როდესაც ამას პირდაპირ ითვალისწინებს კანონი, თუმცა დღეის მდგომარეობით, არცერთი ესტონური კანონი მსგავს სავალდებულო მედიაციის გამოყენებას არ ითვალისწინებს, თუმცა უშუალოდ მედიაციის მარეგულირებელმა აქტმა მსგავსი შესაძლებლობა დაუშვა, რათა გათვალისწინებული იყოს სამომავლოდ შესაძლო შემთხვევის სამართლებრივი საფუძვლები. მსგავსი რეგულირების პარალელურად შევიდა შესაბამისი ცვლილებები სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში, რომელმაც ასევე გაითვალისწინა დათქმა იმის თაობაზე, რომ სასამართლო არ არის უფლებამოსილი მიიღოს საქმე წარმოებაში, თუ მხარეებს შორის დავის გადაწყვეტის საშუალებად შეთანხმებულია მედიაცია.

დღეისათვის ესტონეთში განვითარებულია ნებაყოფლობითი მედიაცია, ხოლო სასამართლოსთან არსებული ან სასამართლო მედიაცია კანონის დონეზე არ არსებობს¹⁰⁷².

მედიაცია ესტონეთისთვის ერთგვარ სიახლეს წარმოადგენს და გარკვეული სკეპცისიზმი ამ ინსტიტუტისადმი ნამდვილად შეინიშნება, თუმცა საკანონმდებლო დონეზე სახელმწიფომ უზრუნველყო ყველა საჭირო მექანიზმის შემუშავება, რათა შექმნილი-

---

1071 *Ginter C.*, Estonia in Palo G.D., Trevor M.B., EU Mediation-Law and Practice, Oxford University Press, Oxford, 2012,85.

1072 იქვე, 95.

ყო მისი განვითარებისთვის კარგი საფუძვლები.

ესტონეთში ღიად აღიარებენ, რომ მედიაციის პრაქტიკული განვითარება და დანერგვა დიდწილად დამოკიდებულია სასამართლოსა და ადვოკატებზე, რადგან საზოგადოება ერთი მხრივ, ენდობა სასამართლო სისტემას ესტონეთში და მოსამართლის რჩევას ითვალისწინებს და მეორე მხრივ, ყველა მარნმუნებელი ენდობა საკუთარი ადვოკატის კონსულტაციას და ისეთ შემთხვევებში, როდესაც ადვოკატი კლიენტს ურჩევს დავის გადაწყვეტის მიზნებისათვის მედიაციის გამოყენებას, როგორც წესი დავა ავტომატურად მედიაციის მიმართულებით ვითარდება ესტონურ მაგალითზე¹⁰⁷³.

ფინეთი¹⁰⁷⁴: ფინეთმა 2011 წელს მიიღო კანონი „სასამართლო მედიაციისა და სამედიაციო შეთანხმების სასამართლოში დამტკიცების შესახებ“, რითაც აღასრულა ევროპული დირექტივის მოთხოვნები, თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ ფინეთში ჯერ კიდევ 2006 წლიდან მოქმედებს სასამართლო მედიაცია¹⁰⁷⁵, რომლის მაგალითზე მოქმედი მოსამართლეები გამოდიან მედიატორის როლში და მოდავე მხარეებს შორის მიმდინარე კონფლიქტის მშვიდობიანად დასრულებას უწყობენ ხელს¹⁰⁷⁶.

ფინეთის მედიაციის თავისებურებას წარმოადგენს ის გარემოება, რომ მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება სამოქალაქო და კომერციული დავების მაგალტზე ფინეთის ადვოკატთა ასოციაციის უშუალო ჩართულობით და ინიციატივით დანერგა¹⁰⁷⁷, უფრო მეტიც ასოციაციის მაგალიტზე ფუნქციონირებს სასამართლოსთან არსებული მედიაციის ერთ-ერთი მსხვილი ცენტრი, რომელიც მედიაციის დანერგვის

1073 *Ginter C.*, Estonia in Palo G.D., Trevor M.B., EU Mediation-Law and Practice, Oxford University Press, Oxford, 2012, 95.

1074 *Taivalkoski P.*, Finland in Palo G.D., Trevor M.B., EU Mediation-Law and Practice, Oxford University Press, Oxford, 2012, 97.

1075 სასამართლო მედიაციას ითვალისწინებდა ფინეთის 2006 წლის კანონი მედიაციის შესახებ, რომელიც ჩანაცვლდა 2011 წელს მიღებული კანონით.

1076 *Taivalkoski P.*, Finland in Palo G.D., Trevor M.B., EU Mediation-Law and Practice, Oxford University Press, Oxford, 2012, 97.

1077 *Esplugues C., Marquis L.*, New Developments in Civil and Commercial Mediation, Vol. 6, Springer International Publishing, London, 2015, 275.

სტადიაზე წარმოადგენდა ყველაზე მსხვილ კერძო მედიაციის სერვისის მიმწოდებელს მომხმარებლებისთვის¹⁰⁷⁸.

სასამართლო მედიაცია ფინეთის მაგალითზე შესაძლებელია, როგორც მხარეთა ინიციატივით სარჩელის აღძვრით, სასამართლოსთვის მიმართვის გზით, ისევე უშუალოდ მიმდინარე სასამართლო დავის მსვლელობისას, როდესაც მხარეთა თანხმობის საფუძველზე სასამართლო დავას გადასცემს მედიატორ მოსამართლეს, უფრო მეტიც, მხარეებს აქვთ სრული შესაძლებლობა მედიაციის ინიცირების სტადიაზე თავად შეარჩიონ ის მოსამართლე, რომელიც მედიატორის რანგში სურთ მხარეებს იხილონ საკუთარი კონფლიქტის შეთანხმებით დასრულების მიზნებისათვის¹⁰⁷⁹. ამასთანავე, ფინეთში მოქმედებს სასამართლოსთან არსებული მედიაცია, როდესაც მიმდინარე სასამართლო საქმისწარმოების ეტაპზე, მხარეებს შეუძლიათ ითხოვონ დავის შეჩერება და საქმის მედიაციაში გადამისამართება, რა დროსაც თუ მხარეები სასამართლო მედიაციის ფორმას არ აირჩევენ, მოსამართლეს შეუძლია საქმე გადასცეს სასამართლოსთან არსებულ სამედიაციო ცენტრს ან მხარეთა შერჩევით დამოუკიდებელ მედიატორს¹⁰⁸⁰.

ფინეთის მაგალითზე კერძო მედიაცია ასევე დაშვებულია, თუმცა სტატისტიკურად სასამართლო მედიაცია გაცილებით ფართოდ არის გავრცელებული და მედიაციის ამ ფორმის არსებობამ თამამად შეიძლება ითქვას, რომ ხელი შეუწყო დავის ალტერნატიული საშუალების ცნობადობის ზრდას და განვითარებას ფინეთის მაგალითზე. ამასთანავე, კერძო მედიაციაში მიღწეული შეთანხმებების აღსრულების საკუთრი დაკავშირებულია მიღწეული შეთანხმებების სასამართლოს მიერ დამტკიცების პროცედურასთან, რაც ფინეთის მაგალითზე მოდავე მხარეების მეტად სასამართლოსთვის სარჩელით მიმართვის წინაპირობა ხდება, რათა მოხდეს სასამართლო მედიაციის ინიცირება¹⁰⁸¹.

1078 იქვე, 277.

1079 *Taivalkoski P.*, Finland in Palo G.D., Trevor M.B., *EU Mediation-Law and Practice*, Oxford University Press, Oxford, 2012, 99.

1080 *Taivalkoski P.*, Finland in Palo G.D., Trevor M.B., *EU Mediation-Law and Practice*, Oxford University Press, Oxford, 2012, 111.

1081 იქვე, 97, 98.

მედიაცია, როგორც კერძო, ასევე სასამართლო და სასამართლო-სთან არსებული მედიაციის ფორმა, ფინეთის მაგალითზე აბსოლიტურად ნებაყოფლობითია და დამოკიდებულია მოდავე მხარეების ნებასა და ინტერესზე¹⁰⁸².

ინგლისი¹⁰⁸³ და **უელსი**: ინგლისისა და უელსის მაგალითზე უნდა აღინიშნოს, რომ მედიაცია არ წარმოადგენს ახალ ინსტრუმენტს დავების გადანყვეტის, თუმცა საკანონმდებლო დონეზე 2011 წელს მოხდა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსისა და საოჯახო დავების წარმოების კოდექსი¹⁰⁸⁴, 2008 წელს მიღებული ევროპული დირექტივის ვალდებულების შესრულების სახით მედიაციის კანონმდებლობის დონეზე დაფიქსირება.

ზემოაღნიშნული საკანონმდებლო ცვლილებები, რაც 2008 წლის ევროპული დირექტივის გავლენით აიხსნება წარმოადგენს მედიაციის დღევანდელი სახის შემქმნელს დიდ ბრიტანეთში, თუმცა მედიაციამ განსაკუთრებული ყურადღება ჯერ კიდევ 1990 -იან წლებში მიიპყრო¹⁰⁸⁵, რაც მათ შორის უშუალოდ დაკავშირებულია ლორდი ვულფის ცნობილ კვლევასთან, „სასამართლო ხელმისაწვდომობა“ (Access to Justice), რომელმაც ინგლისის სასამართლო სისტემის რიგ პრობლემებში ღიად ჩაახედა საზოგადოება¹⁰⁸⁶, და გამოიკვეთა რეალობა, რომ სასამართლო არ იყო ხელმისაწვდომი მასთან დაკავშირებული ხარჯებისა და გახანგრძლივებული პროცესის წარმოების გამო; შესაბამისად, აღნიშნული კვლევა რეალურად გახდა დიდი ბრიტანეთის საზოგადოების დაინტერესების წინაპირობა დავის ალტერნატიული გადანყვეტის ფორმებისადმი და განსაკუთრებით მედიაციისადმი¹⁰⁸⁷. აღნიშნულის შემდგომ მედიაცია მართლაც სწრაფი ტემპით განვითარდა ინგლისურ სამართლის სისტემაში და ხშირ შემთხვევაში დავის გადანყვეტის პირველად ფორმას წარმოად-

---

1082 იქვე, 105.

1083 *Scherpe J.M., Marten B., Mediation in England and Wales: Regulation and Practice* in Hopt K.J., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 365-454.

1084 იქვე, 368.

1085 *Genn H.*, *Judging Civil Justice*, Cambridge University Press, Cambridge, 2010, 92.

1086 *Woolf H.*, *Access to Justice*, 2nd Ed, Stationery Office, London, 1996, para 11.08.

1087 *Andrews N.*, *The Modern Civil Process*, Mohr Siebeck, Tübingen, 2008, para 1.09.

გენს ინგლისის მაგალითზე¹⁰⁸⁸.

მედიაციის ფორმების კუთხით ინგლისსა და უელსში შემდეგი ორი ფორმა არის დამკვიდრებული:

ა) კერძო მედიაცია (private mediation); ბ) სასამართლოსთან არსებული მედიაცია (court-annexed mediation).

ამ ქვეყნების მაგალითზე კერძო მედიაციის წარმოება, განსაკუთრებით კომერციულ დავებში კარგად აპრობირებული და მოხმარებაში არსებული მექანიზმია საზოგადოების და ბიზნეს გაერთიანებების მხრიდან.

მსგავსად კარგად დანერგილი კერძო მედიაციისა ინგლისის მაგალითზე შეიძლება ითქვას, რომ კარგად ფუნქციონირებს სასამართლოსთან არსებული სამედიაციო სერვისი, რადგან სააპელაციო ინსტანციაში არსებობს სამედიაციო ცენტრი, რომელსაც უშუალო კურირებას უწევს სასამართლოსთან ერთად, ევროპაში ყველაზე ცნობილი „დავების ეფექტურად გადაწყვეტის ცენტრი“¹⁰⁸⁹ (CEDR¹⁰⁹⁰).

ინგლისში კანონმდებლობით სასამართლო მედიაცია არ არის გათვალისწინებული¹⁰⁹¹, თუმცა მრავალ სასამართლოში აპრობირებული ფორმაა, როდესაც მოსამართლე საქმის ზეპირი განხილვის დაწყებამდე ან უშუალოდ ან ონლაინ კონფერენციის გამოყენებით ცდილობს მხარეების შეთანხმებას, რაც ფაქტობრივ ერთგვარად სასამართლო მედიაციის ნაირსახეობას წარმოადგენს, თუმცა კიდევ ერთხელ ხაზგასმით უნდა აღნიშნოს, რომ მედიაციის სასამართლო ფორმას კანონმდებლობა არ იცნობს.

გასათვალისწინებელია, რომ ინგლისსა და უელსში მხარე რო-

1088 *Scherpe J.M., Marten B., Mediation in England and Wales: Regulation and Practice* in Hopt K.J., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 368.

1089 <www.cedr.com>.[15.05.2018]

1090 CEDR—Center of Effective Dispute Resolution, ცენტრი რომელიც მათ შორის გახლავთ ქართველი აკრედიტირებული მედიატორების მომზადებელი და ახლო აღმოსავლეთ ევროპაში მედიაცია ამ ცენტრის ექსპერტების გამოყენებით ინერგება

1091 *Scherpe J.M., Marten B., Mediation in England and Wales: Regulation and Practice* in Hopt K.J., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 374.

მელიც უმიზეზოდ უარს აცხადებს მედიაციაში მონაწილეობაზე სასამართლოს დისკრეციული უფლებამოსილების შესაბამისად შესაძლებელია დაექვემდებაროს ფინანსურ სანქციას¹⁰⁹², თუნდაც ის წარმოადგენდეს პროცესის შედეგად დავაზე გამარჯვებულ მხარეს¹⁰⁹³.

საფრანგეთი¹⁰⁹⁴: მედიაცია საუკუნოვან ტრადიციას ითვლის საფრანგეთში, თუმცა კანონის დონეზე რეგულირება 1990 წელს განხორციელდა, ხოლო 2011 წელს საფრანგეთის მთავრობამ მიიღო კანონი #2011-1540, რომლის მიღებით მოახდინა მედიაციის შესახებ ევროპული დირექტივის ფრანგულ კანონმდებლობაში იმპლემენტაცია¹⁰⁹⁵.

მედიაციის ფორმების კუთხით საფრანგეთში შემდეგი ორი ფორმა არის დამკვიდრებული¹⁰⁹⁶:

ა) კერძო მედიაცია/სახელშეკრულებო მედიაცია (private mediation/extrajudicial/mediation conventionnelle); ბ) სასამართლოსთან არსებული მედიაცია (court-annexed/court-related mediation/mediation judiciaire).

საფრანგეთში მედიაციას დაქვემდებარებული დავების კატეგორიას წარმოადგენს სამოქალაქო, კომერციული, საოჯახო, შრომითი დავები და მცირე მნიშვნელობის სისხლის სამართლის საქმეებიდან გამომდინარე სამოქალაქო მოთხოვნები მხარეებს შორის.

კერძო მედიაციას მხარეებმა ნებისმიერ დროს შეილება მიმართონ და საკუთარი შერჩევით შეთანხმდნენ კონკრეტულ მედიატორზე თუ სამედიაციო ცენტრზე, რომელიც მრავლად ფუნქციონირებს საფრანგეთში, ხოლო რაც შეეხება სასამართლოსთან

1092 *Hildebrand A.*, *The United Kingdom in EU Mediation*, De Palo G., Trevor B.M., Oxford University Press, Oxford, 2012, 385.

1093 ამ მხრივ პრეცედენტულ საქმეებს წარმოადგენენ: *Halsey*, per Dyson LJ, (PARA 17-23); *Rolf v De Guerin* [2011] EWCA Civ 78 ('Rolf', per Rix LJ).

1094 *Deckert K.*, *Mediation in France*, in Hopt J.K., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 455-519.

1095 *Betto J.G., Canivet A.*, *France in Palo G.D.*, Trevor M.B., *EU Mediation-Law and Practice*, Oxford University Press, Oxford, 2012, 112.

1096 *Deckert K.*, *Mediation in France*, in Hopt J.K., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 457.

არსებული მედიაციის გამოყენების შესაძლებლობა, ეს დამოკიდებულია მხარეების ნებაზე, რომლებიც სასამართლო დავაში არიან ჩართული, რა დროსაც მოსამართლე მხარეების ნების შესაბამისად არჩევს მედიატორს და ახდენს საქმისწარმოების მედიატორთან გადამისამართებას¹⁰⁹⁷, ხოლო მიმდინარე სასამართლო საქმისწარმოებას, მედიაციის ვადით შეჩერებას.

ერთი თავისებურება უნდა აღინიშნოს, რომ ფრანგულ მაგალითზე სასამართლოსთან დაკავშირებულ მედიაციას ფრანგულად ეწოდება *mediation judiciaire*, თუმცა თავის შინაარსით ის წარმოადგენს *court-annexed mediation*-ს.

გერმანია¹⁰⁹⁸: მედიაციის მოძრაობა 1990-იანი წლებიდან გააქტიურდა გერმანიაში საოჯახო დავების მედიაციის მაგალითზე¹⁰⁹⁹, რასაც ადგილი ჰქონდა კერძო პროექტების სახით სასამართლოების ბაზაზე, რაც მათ შორის დღესაც მოქმედი აპრობირებული მოდელია გერმანიის სასამართლოებში, ისევე როგორც ჩამოყალიბდა პირველი კერძო სამედიაციო ცენტრები¹¹⁰⁰.

აღსანიშნავია, რომ გერმანიამ დაიგვიანა ევროპული დირექტივის ქვეყნის შიდა კანონმდებლობაში იმპლემენტაცია¹¹⁰¹, რაც იშვიათი გამონაკლისი შემთხვევაა, როდესაც გერმანია ნაკისრი ვალდებულებების ვადებს არღვევს, თუმცა აღნიშნული განპირობებული იყო იმ ობიექტური რეალობით, რომ გერმანია ცდილობდა შეემუშავებინა ის ფორმა და მიდგომა მედიაციით დავების გადანყვეტისა, რაც კარგად იქნებოდა გააზრებული და პრაქტიკაში გაამართლებდა.

1097 იქვე, 457.

1098 *Tochtermann P.*, *Mediation in Germany: The German Mediation Act- Alternative Dispute Resolution at the Crossroads* in Hopt K.J., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 522-584.

1099 *Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D.*, *Mediation und Konfliktmanagement*, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017, 69.

1100 იქვე, 69. (1992: Bundesverbands Mediation (BM); Bundes-Arbeitsgemeinschaft für Familien-Mediation (BAFM). 1996: Bundesverband Mediation in Wirtschaft und Arbeitswelt (BMWA) ეს გახლდათ პირველი სამი კერძო საინიციატივო გაერთიანება, რასაც შემდგომში მოჰყვა სხვადასხვა მცირე და პატარა ზომის სამედიაციო ცენტრების დაფუძნება, მათ შორის სამართლის სხვადასხვა დარგის მიხედვით).

1101 *Koenig S.*, *Germany* in Palo G.D., Trevor M.B., *EU Mediation-Law and Practice*, Oxford University Press, Oxford, 2012, 131.

მედიაციის ფორმების კუთხით გერმანიაში შემდეგი სამი ფორმა არის დამკვიდრებული:

ა) კერძო მედიაცია (private mediation); ბ) სასამართლოსთან არსებული მედიაცია (court-annexed mediation, außergerichtliche Mediation/extrajudicial mediation) და უშუალოდ გ) სასამართლო მედიაცია (Judicial Mediation/Gerichtsinterne Mediation), რომელიც გარდაიქმნა ახალი ფორმით, რაც ასევე განხილულია წინარე ქვეთავში.

აღსანიშნავია, რომ მხარეებს სასამართლომდე ნებისმიერ დროს აქვთ შესაძლებლობა გამოიყენონ კერძო მედიაციის სერვისი, თუმცა სასამართლოში დავის მოხვედრის შემდგომ ფაქტობრივი რეალობაა, რომ მოსამართლეები დიდად სასამართლოსთან არსებული მედიაციის პროპაგანდირებას არ სწევენ და არც მათ შორის მოდავე მხარეებს მიაჩნიათ ფაქტობრივ რომ სასამართლოში შესული სარჩელი სასამართლოს გარეთ თუნდაც შეთანხმების მიზნებისთვის უპრიანია რომ გავიდეს, შესაბამისად, ეს დღევანდელი რეალობაა გერმანიის მაგალითზე, რაოდენ გასაკვირიც არ უნდა იყოს ეს, თუმცა ამას აქვს ახსნა, რაზეც გვექნება ქვემოთ საუბარი.

თუმცა ფედერალური სასამართლოს დონეზე რიგი სახის სარჩელები ექვემდებარებიან სავალდებულო მედიაციას, კერძოდ, როდესაც დავის საგნის ღირებულება არ აღემატება 750 ევროს, როდესაც სახეზე არის სამეზობლო დავა, ან თუ დავა ეხება იმ სახის დეფიციციას, რომელიც მედიის მეშვეობით არ გაცხადებულა ან თუ დავა პირთა შორის უფლებრივ თანასწორობას ეხება, ასეთ შემთხვევაში სახეზე არის სავალდებულო სასამართლოსთან არსებული სამედიაციო დავის წინაპირობა, და საქმე გადამისამართდება მედიაციაში, თუმცა ეს არ არის სასამართლოსთვის მიმართვის ხელისშემშლელი მედიაცია, რადგან სარჩელია ამ დროს შესული და საქმე წარმოებაში აქვს სასამართლოს მიღებული¹¹⁰².

სასამართლოსთან არსებული მედიაციის საპირისპიროდ მრავალ-

1102 Tutzel S., Wegen G., Wilske S., *Commercial Dispute Resolution in Germany*, 2nd Ed, C.H.Beck, Munchen, 2016, 197.

ვალ გერმანულ მიწაზე, პოპულარობას იკრებს სასამართლო მედიაციის ფორმა, როდესაც მოსამართლეს თავად აქვს უფლება თუ ჩათვლის საქმეს სამედიაციო მიზნებისთვის შესაფერის და ვად, აქვს შესაძლებლობა საქმე გადასცეს მის კოლეგა მოსამართლეს, რომელიც მედიატორის ფუნქციით იქნება დატვირთული, და შეუთანხმებლობის შემთხვევაში ამ დავასთან როგორც დავის განმხილველ მოსამართლეს არ ექნება შემხებლობა, ხოლო პროცესი რჩება კონფიდენციალური¹¹⁰³. უნდა აღინიშნოს, რომ მსგავსი საპილოტე პროგრამები მრავლად ფუნქციონირებს გერმანიის სხვადასხვა¹¹⁰⁴ მიწის იურისდიქციაში¹¹⁰⁵.

უნდა აღინიშნოს, რომ სასამართლოებთან არსებული სასამართლო მედიაციის საპილოტე პროგრამები წარმოადგენს უფასო სერვისს მომხმარებლებისათვის, რაზეც გერმანიის იურიდიულ პროფესიაში აზრთა სხვადასხვაობა შეიძლება, რადგან ადვოკატთა პროფესიას მიაჩნია, რომ მსგავსი ფორმა სასამართლო მედიაციის წარმოების ხელს უშლის კერძო მედიაციის რეალურ დანერგვას, რადგან მხარეებს თუ აქვთ მედიაციის ინტერესი მიმართავენ სასამართლოს და გამოიყენებენ სასამართლო მედიაციის სერვისს, ნაცვლად კერძო სამედიაციო ცენტრებისა¹¹⁰⁶, თუმცა მოსამართლეებს ამ ეტაპზე პირიქით მიაჩნიათ და მრავალი მათგანი მედიაციაში ფასიან კურსებს გადის, რათა შეასრულოს ეს მისთვის მეტად საპატიო მედიატორის ფუნქცია სასამართლო მედიაციის პროცესში. თუმცა ამ კატეგორიის მედიატორებს, სხვა ტერმინით მოიხსენიებს კანონმდებელი (Guterichter¹¹⁰⁷), და მათ მიჯნავს კერძო მედიატორებისგან, რათა ხელი არ

1103 Greger V.R., Gerichtsinterne Mediation, The Rabel Journal of Comparative and International Private Law, Max –Planck-Institute für ausländisches und internationales Privatrecht, Band 74, Heft 1, Mohr Siebeck, 2010, 793.

1104 მაგ: ბერლინი, სადაც 34 მოქმედი მედიატორი მოსამართლეა.

1105 მაგ: საქსონიის იურისდიქციაში : Regional Court of Göttingen.

1106 Statement of the Munich Bar Association to the pilot project `Guterichter` (Bavaria) by Neuenhahn, in R.Greger, Final Report on the Pilot Project `Guterichter`, 96. www.reinhard-greger.de/aber.gueterichter-abschlussbericht.pdf.

1107 Moltmann-Willisch A.R., Der Richter als Mediator-das erweiterte Guterichtermodell in der Zivilgerichtsbarkeit in Haft F., von Schlieffen K.G., Handbuch Mediation, C.H.Beck, München, 3 Auflage, 2016, 1199, 1200.

(2013 წლის 1 იანვრიდან ამოქმედდა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის §278-ე

შეეშალოთ კერძო მედიაციის ცენტრებს დანერგვასა და განვითარებაში. აღსანიშნავია, რომ თავად გერმანელი მეცნიერები ლიტერატურაში პირდაპირ უთითებენ¹¹⁰⁸, რომ ეს ახალი მოდელი „მინაარსობრივად არის გაუგებარი“, ხოლო „საერთაშორისო კონტექსტში რთულად ასახსნელი“. ამ ტიპის მოსამართლეს საქმეზე გადაწყვეტილების მიღების რაიმე უფლებამოსილება არ გააჩნია.

თუმცა თუ კარგად ჩაუვლრმავდებით გერმანული მოდელის არსს, მივხვდებით, რომ ის რეალურად სწორედ რომ მედიაციის მხარდამჭერია, ვგულისხმობ თავად იდეის, რომ მხარეებმა მიაღწიონ შეთანხმებას. ამ ყველაფერს აქვს პრე-ისტორია, კერძოდ, ბოლო წლებში გერმანიის სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში გატარდა ცვლილებები, რომლის თანახმად ნახალისებულია სასამართლოში მხარეებს შორის `მშვიდობის მიღწევა` (სპეციალური ტერმინი გერმანულ სამართალში „Rechtsfrieden“), რითაც მათ შორის უნდა განხორციელდეს სასამართლოს საქმისწარმოების შემსუბუქება, უფრო მეტიც 2007 წელს გერმანიის საკონსტიტუციო სასამართლომ¹¹⁰⁹ დაადგინა, რომ „მეგობრული ფორმით დავის გადაწყვეტა, შეთანხმება“ (*amicable dispute resolution*) ზოგადად უფრო მისაღებია, ვიდრე სასამართლოს გადაწყვეტილებით, სასამართლოს მითითებით დამდგარი მხარეთა შორის შედეგი¹¹¹⁰.

შესაბამისად, როგორც ზოგადი წესი სასამართლოს მხრიდან მცდელობა მიღწეულ იქნეს შეთანხმება ნახალისებულია, სამარ-

---

მუხლის მე-5 ნაწილი, რის შედეგად მოქმედ მოსამართლეებს მიეცათ საშუალება განახორციელონ მხარეებს შორის შემათანხმებელი პროცედურები, გერმანიაში აღნიშნულს მედიაციის პირდაპირ ფორმად არ აღიქვამენ და აღნიშნული რეგულირდება სამოქალაქო საპროცესო კოდექსით).

1108 *Moltmann-Willisch A.R.*, Der Richter als Mediator-das erweiterte Guterichtermmodell in der Zivilgerichtsbarkeit in Haft F., von Schlieffen K.G., Handbuch Mediation, C.H.Beck, München, 3 Auflage, 2016, 1199, 1201.

[Der Begriff `Güterichter` ist sprachlich nicht gelungen, inhaltlich unklar und- wichtig im internationalen Kontext – schwer übersetzbar]

1109 *Schmidt F., Lapp T., Monßen H.G.*, Mediation in der Praxis des Anwalts, Verlag C.H.Beck, München, 2012,7,8.

1110 *ob. Federal Constitutional Court of Germany (BVerfG)*, Decision of 14 February 2007 (Docket No.1 BvR 1351/01), Neue Juristische Wochenschrift Rechtsprechungs-Report, 2007, 1073.

თაღწარმოების ნებისმიერ ეტაპზე. უფრო მეტიც, როგორც წესი, ყველა მოსმენას წინ უძღვის ე.წ. კონსილიაციის პროცესი¹¹¹¹, რა დროსაც მოსამართლე ცდილობს მხარეებს შორის შეთანხმება შედგეს. ამ სახით შეთანხმების მიღწევას მათ შორის მხარეთა ფინანსურ ინტერესზეც აქვს ასახვა, კერძოდ, მცირდება სასამართლოს ბაჟი, ხოლო ამის ხარჯზე იზრდება ადვოკატის მომსახურების საზღაურის ანაზღაურება ადვოკატის მომსახურების საზღაურის შესახებ კანონის სატარიფო სტანდარტის შესაბამისად, რაც დამატებითი წინაპირობაა იმისა, რომ მხარეც და ადვოკატიც იყოს დაინტერესებული დავის შეთანხმებით დასრულებაში. შესაბამისად, შეიძლება ეს ახსნა მიეცეს კიდევ იმ ფორმას ე.წ. სასამართლო მედიაციის დანერგვისა, რასაც აქვს ადგილი დღეისათვის გერმანიაში, რაზეც ამ თავის დასაწყისში გვექონდა საუბარი. შესაბამისად, რეალურად ე.წ. Guterichter ჩვენ გვევლინება არა მედიატორად, არამედ კონსილიაციის მწარმოებელ მოსამართლედ¹¹¹², ხოლო ეს პროცესი კი წარმოადგენს სასამართლოს საქმისწარმოებასთან მჭიდროდ დაკავშირებულ ეტაპს, როდესაც სასამართლოს ზეპირ სხდომამდე მოსამართლე ცდილობს შეათანხმოს მოდავე მხარეები¹¹¹³. გერმანიის სხვადასხვა მიწაზე აღნიშნული სახის შემათანხმებელი პროცესების სტატისტიკა ბოლო წლებში დადებით ტენდენციას ამაჟღავნებს¹¹¹⁴.

საბერძნეთი¹¹¹⁵: საბერძნეთში მედიაციის შესახებ კანონი 2010 წელს იქნა მიღებული¹¹¹⁶, რაც წარმოადგენდა ევროპული დირექტივის მიღების შემდგომ ქვეყნის შიგნით წარმოებული დისკუ-

---

1111 Tutzel S., Wegen G., Wilske S., *Commercial Dispute Resolution in Germany*, 2nd Ed, C.H.BECK, Munchen, 2016, 194.

1112 Tutzel S., Wegen G., Wilske S., *Commercial Dispute Resolution in Germany*, 2nd Ed, C.H.BECK, Munchen, 2016, 195.

1113 Bäumerich M., Güterichter und Mediatoren im Wettbewerb, Duncker&Humblot, Berlin, 2015, 38.

1114 Greger R., Gerichtsinterne Mediation auf dem Prüfstand, Zeitschrift für Konflikt-Management, Verlag Otto Schmidt, Köln, Heft 1/2013, 13, 14.

1115 Klamiris N.K., Chronopoulou C.G., Mediation in Greece: A Contemporary Procedural Approach to Resolving Disputes in Hopt K.J., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 585-604.

1116 Greek Mediation Law (3898/2010)

სიების¹¹¹⁷, კონსულტაციების და განხილვების შედეგს¹¹¹⁸, თუმცა დიდად მედიაციას ფაქტობრივი გამოყენება ამ ქვეყანაში არ აქვს¹¹¹⁹.

აღსანიშნავია, რომ მედიაციის შესახებ კანონის მიღებამდე, დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებები სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის სპეციალური თავების რეგულირების საგანს წარმოადგენდა.

მედიაციის ფორმების კუთხით საბერძნეთში შემდეგი ორი ფორმა იყო დამკვიდრებული:

ა) კერძო მედიაცია (private mediation); ბ) სასამართლოსთან არსებული მედიაცია (court-annexed mediation), რა დროსაც მხარეებს აქვთ შესაძლებლობა საკუთარი ნებით, დავის დაწყებამდე¹¹²⁰, ისევე როგორც დავის მიმდინარეობისას მიიღონ გადაწყვეტილება დავის მედიაციის საშუალებით გადაწყვეტის შესახებ¹¹²¹.

აღნიშნული ფორმების პარალელურად, საბერძნეთში სასამართლო მედიაციის ფორმა არ იყო კანონმდებლობის დონეზე გათვალისწინებული¹¹²², თუმცა 2013 წელს გატარებული ცვლილებების შედეგად სასამართლო მედიაცია, როგორც მედიაციის ფორმა დაინერგა და მოსამართლეებს მიენიჭათ უფლებამოსილება შეითავსონ მედიატორის ფუნქცია და უფლებამოსილებები¹¹²³.

1117 *Diamantopoulos G., Koumpli V.*, Mediation: The Greek ADR Journey Through Time, in Esplugues C., Marquis L., *New Developments in Civil and Commercial Mediation*, Springer International Publishing, London, 2015, 313.

1118 *Anthimos A.*, Greece in Palo G.D., Trevor M.B., *EU Mediation-Law and Practice*, Oxford University Press, Oxford, 2012, 148.

1119 *Klamiris N.K., Chronopoulou C.G.*, Mediation in Greece: A Contemporary Procedural Approach to Resolving Disputes in Hopt K.J., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 586.

1120 *Anthimos A.*, Greece in Palo G.D., Trevor M.B., *EU Mediation-Law and Practice*, Oxford University Press, Oxford, 2012, 150.

1121 *Klamiris N.K., Chronopoulou C.G.*, Mediation in Greece: A Contemporary Procedural Approach to Resolving Disputes in Hopt K.J., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 589.

1122 იქვე, 589.

1123 *Diamantopoulos G., Koumpli V.*, Mediation: The Greek ADR Journey Through Time, in Esplugues C., Marquis L., *New Developments in Civil and Commercial Mediation*, Springer International Publishing, London, 2015, 318.

საბერძნეთში მათ შორის რიგ შემთხვევებში მოქმედებს სავალდებულო მედიაციის ფორმა, კერძოდ, გაკოტრების საქმისწარმოების დავები, კოლექტიური შრომითი დავები და სამომხმარებლო დავები ექვემდებარება სავალდებულო მედიაციის გზით გადანყვეტას¹¹²⁴.

საბერძნეთის მაგალითზე შეიძლება ითქვას, რომ კანონის ამოქმედებამდე დიდი დისკუსიები გაიმართა იურიდიულ პროფესიაში, თუ რამდენად დასაშვებია იყო სასამართლოს მოხელეებისა და მოსამართლის, როგორც მედიატორის არსებობა ქვეყანაში, და იმ ეტაპზე ერთიანი აზრი ჩამოყალიბდა, რომ მოსამართლის მედიატორის ფუნქციით აღჭურვა არ იყოს მისაღები სტანდარტი საბერძნეთისთვის, თუმცა როგორც განვითარებული მოვლენები ცხადყოფს, მედიაციის ამოქმედების შემდგომ, საბერძნეთი მივიდა იმ პრაქტიკულ საჭიროებამდე, რომ დანერგა მოსამართლეების მონაწილეობით სასამართლო მედიაციის ფორმა.

უნგრეთი:¹¹²⁵ უნგრეთში ჯერ კიდევ ქვეყნის ევროკავშირში განწევრიანებამდე¹¹²⁶, 2002 წელს იქნა მიღებული მედიაციის შესახებ კანონი¹¹²⁷, რომელიც 2009 და 2010 წელს, ევროპული დირექტივის ამოქმედების შემდგომ, დაექვემდებარა კანონმდებლის მიერ სრულფასოვან რევიზიას და დღეისათვის უნგრეთში მედიაციას შეიძლება დაექვემდებაროს სამომხმარებლო, სამედიცინო სექტორში არსებული დავები, ისევე როგორც სამენარმეო და საოჯახო შინაარსის დავები.

უნგრეთის მაგალითზე ფართო გამოყენებაშია კერძო მედიაცია, საერთოდ არ არსებობს სასამართლო მედიაცია¹¹²⁸, ხოლო სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი 2008 წელს შესული ცვლილებების შედეგად, რითაც შეიცვალა 1952 წელს მიღებული საპროცესო კოდექსის მუხლები, განჩნდა დათქმა იმასთან დაკავ-

---

1124 *Anthimos A.*, Greece in Palo G.D., Trevor M.B., *EU Mediation-Law and Practice*, Oxford University Press, Oxford, 2012, 150.

1125 *Jessel-Holst C.*, *Mediation in Hungary*, in Hopt J.K., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 605-627.

1126 უნგრეთი ევროკავშირში განწევრიანდა 2004წელს.

1127 <<http://www.mediationeurope.net/eng/documents/lawinhungary.pdf>>. [15.05.2018]

1128 *Jessel-Holst C.*, *Mediation in Hungary*, in Hopt J.K., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 608.

შირებით, რომ მხარეთა შეთანხმების შემთხვევაში სასამართლო დავის დროს, საქმე შეიძლება შეჩერდეს მაქსიმუმ 6 თვით და გადაეცეს მედიატორს, რაც წარმოადგენს სასამართლოსთან არსებული მედიაციის ფორმას¹¹²⁹. მედიაციაში მიღწეული შეთანხმება ბრუნდება უკან მოსამართლესთან, რომელიც მას ადასტურებს¹¹³⁰ და მიღებულ გადაწყვეტილებას აქვს სასამართლოს გადაწყვეტილების იდენტური იურიდიული ძალამოსილება.

უნგრეთის მაგალითზე მედიაცია აბსოლიტურად ნებაყოფლობითია და დამოკიდებულია მხარეთა სურვილზე¹¹³¹, როგორც მედიაციის ინიცირება, ასევე მისი ამა თუ იმ კონკრეტული შედეგით დასრულება. დღეისათვის მედიაცია დიდად გამოყენებადი არ არის უნგრეთის მაგალითზე, რაც მათ შორის გამოწვეულია მედიაციის სფეროში მოქმედი ძლიერი ინსტიტუციების სიმცირით¹¹³².

ირლანდია: ¹¹³³ მედიაცია ირლანდიაში 1946 წელს ინდუსტრიული ურთიერთობების¹¹³⁴ მომწესრიგებელი აქტიდან იწყება, რომელიც ე.წ. კონსილიაციას ითვალისწინებდა ამ კატეგორიის დავებზე, ხოლო შემდგომ უკვე 1986 წელს საოჯახო სამართლის კანონში პირველად განჩნდა ტერმინი მედიაცია¹¹³⁵, რაც სრულად სახელმწიფოს მხრიდან დაფინანსებულ პროექტს წარმოადგენდა და მიზნად ისახავდა საოჯახო დავების სასამართლოს გარეთ გატანას.

1129 იქვე, 608, 609.

1130 იხ. უნგრეთის სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 148-ე მუხლის მე-2 ნაწილი.

1131 *Jessel-Holst C.*, Mediation in Hungary, in Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 610.

1132 *Okanyi Z., Laszlo G.*, Hungary, in EU Mediation, De Palo G., Trevor B.M., Oxford University Press, Oxford, 2012, 171.

1133 *Ellger R.*, Mediation in Ireland: Growing Importance of ADR Driven by Budgetary Restraints and Docket Congestion – A Cheap and Easy Way Out? in Hopt K.J., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 629-665.

1134 Irish Industrial Relations Act 1946.

1135 *Ellger R.*, Mediation in Ireland: Growing Importance of ADR Driven by Budgetary Restraints and Docket Congestion – A Cheap and Easy Way Out? in Hopt K.J., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 630.

სტატისტიკურად ირლანდია ამერიკის შეერთებული შტატების შემდგომ მეორე ქვეყანაა¹¹³⁶, სადაც ადვოკატების რაოდენობა ყველაზე ბევრია, ხოლო სასამართლო დავები ევროპაში ყველაზე მეტად ირლანდიაში წარმოებს, შესაბამისად დავის ალტერნატიული საშუალებების განვითარებას ირლანდიისთვის დიდი მნიშვნელობა აქვს, თუმცა ამ მიმართულებას რაიმე სახის ინსტიტუციური რეგულაცია 2010 წლამდე არ მისცემია.

2010 წელს ირლანდიამ შექმნა დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის მექანიზმების შესახებ სამართლის რეფორმის კომისია, რომელმაც ირლანდიაში საფუძველი დაუდო მედიაციის, როგორც ინსტიტუციური მოვლენის დანერგვას, რაც თავის მხრივ 2008 წლის ევროპული დირექტივის მიღების გამოძახილს წარმოადგენდა.

2010 წელს შექმნილმა კომისიამ შეიმუშავა რეკომენდაციები მედიაციის განვითარებასთან დაკავშირებით, თუმცა სხვა ევროპული ქვეყნებისგან განსხვავებით ირლანდიაში ცალკე კანონი მედიაციის შესახებ არ არის მიღებული, ხოლო მედიაციის შესახებ წესები საპროცესო კოდექსში არის ინტეგრირებული და მხარეებს მისი წარმოება დავის წარმოშობიდან ნებისმიერ დროს შეუძლიათ ნებაყოფილობითი გადაწყვეტილების საფუძველზე¹¹³⁷.

ირლანდიაში მოქმედებს მედიაციის შემდეგი ფორმები¹¹³⁸:

ა) კერძო მედიაცია (private mediation), რომელიც აბსოლიტურად ნებაყოფლობითია და მხარეებს აქვთ შესაძლებლობა სასამართლომდე ეცადონ დავა შეთანხმებით დაასრულონ; ბ) სასამართლოსთან არსებული მედიაციის ფორმა (court-annexed mediation), რაც ასევე ნებაყოფლობითი ხასიათისაა;

გ) სასამართლო მედიაცია (court-related mediation), რა დროსაც მოსამართლემ სავალდებულო სახით უნდა ურჩიოს მხარეებს მედიაცია¹¹³⁹, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული სა-

1136 იქვე, 631.

1137 იქვე, 631, 632.

1138 იქვე, 638, 639.

1139 *Ellger R.*, Mediation in Ireland: Growing Importance of ADR Driven by Budgetary Restraints and Docket Congestion – A Cheap and Easy Way Out? in Hopt K.J., Steffek F.,

შუალეზა, თუმცა ამ ფორმის გამოყენებაზე საბოლოო გადაწყვეტილების მიღება მხარეთა პრეროგატივას წარმოადგენს, გარდა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის სამოქალაქო პასუხისმგებლობისა და სასამართლო აქტების შესახებ 2004 წლის კანონის მე-15 პუნქტით გათვალისწინებული შემთხვევის¹¹⁴⁰, როდესაც დავის ერთ-ერთი მხარის წერილობითი მიმართვის შემთხვევაში სასამართლოს ეძლევა უფლება მხარეებს ჩაუტაროს სამედიაციო მიზნებისთვის შეხვედრა და შეათანხმოს მხარეები, თუმცა მეორე მხარის უარის შემთხვევაში ამ მხარეზე რაიმე პასუხისმგებლობის დაკისრების რეგულაციას კანონმდებლობა არ იცნობს, გარდა სასამართლოს დისკრეციისა პროცესის ხარჯები დააკისროს ასეთ მხარეს¹¹⁴¹, რაც რიგ შემთხვევაში თამაშობს ხოლმე გადაწყვეტ როლს, რათა მხარე ჩაერთოს მედიაციის პროცესში¹¹⁴².

იტალია¹¹⁴³: იტალიას მედიაციის საკანონმდებლო რეგულაციის ხანგრძლივი ისტორია გააჩნია, კერძოდ, 1931 წელს ჩნდება პირველად ტერმინი მედიაცია იტალიურ კანონმდებლობაში, ხოლო 1940 წელს მასზე ჩნდება დანაწესი სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში, როგორც შიდა სასამართლო მოხმარების პროცესი, რასაც მოსამართლეები ანხორციელებდნენ, 1960 წლიდან იტალიაში მედიაციის ფართო გამოყენება დაიწყო შრომით დავებზე, ხოლო 2003¹¹⁴⁴ წლიდან იტალიამ მიიღო კანონი მედიაციის შესახებ და მედიაციას დაუქვემდებარა სამენარმეო და ფინანსური დავები.

იტალიის სასამართლო სისტემა ხშირად ყოფილა კრიტიკის სა-

Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 639.

1140 იხ: Civil Liability and Courts Act 2004 (No. 31/2004).

1141 White N., Ireland, in EU Mediation, De Palo G., Trevor B.M., Oxford University Press, Oxford, 2012, 181.

1142 *Ellger R.*, Mediation in Ireland: Growing Importance of ADR Driven by Budgetary Restraints and Docket Congestion – A Cheap and Easy Way Out? in Hopt K.J., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 639.

1143 *De Palo G., Keller L.*, Mediation in Italy: Alternative Dispute Resolution for All in Hopt K.J., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 667-696.

1144 Decree 5/2003, www.camera.it/parlam/leggi/deleghe/03005dl.htm.

განი, რადგან უზენაესი სასამართლოს ჩათვლით დავის დასრულებას, როგორც წესი 8 წელი¹¹⁴⁵, ხშირად მეტი სჭირდებოდა¹¹⁴⁶, როდესაც სხვა ევროპულ ქვეყნებში ამ პროცედურას გაცილებით ნაკლები დრო მიაქვს.

თუმცა ევროპული დირექტივის ამოქმედებამდე იტალიაში მედიაციის დიდი მოხმარება და პოპულარიზაცია არ შეიმჩნეოდა, ხოლო დირექტივის ძალაში შესვლის შემდგომ იტალიამ მიიღო მედიაციის შესახებ საკანონმდებლო დეკრეტი (Decree 28/2010¹¹⁴⁷), რომლის თანახმად სამოქალაქო და კომერციული დავები სავალდებულო სახით დაუქვემდებარა მედიაციას, რითაც შეეცადა გადაენწყვიტა ქვეყნის შიგნით გახანგრძლივებული სასამართლო დავების პრობლემა, ხოლო აღნიშნული განმარტა ევროპული დირექტივის მე-3 მულის მე-2 ნაწილით, რომლის თანახმად ქვეყნებს შეუძლიათ საკუთარ იურისდიქციაში დაადგინონ სავალდებულო მედიაცია.

იტალიის ყველაზე დიდი საადვოკატო გაერთიანების¹¹⁴⁸ მძლავრი პროტესტის და გაფიცვის¹¹⁴⁹ ფონზე (საერთო ჯამში შედგა ადვოკატების სამი გაფიცვა), რა დროსაც გაპროტესტდა, როგორც სავალდებულო მედიაციის დანერგვის მცდელობა, ასევე ადვოკატები აყენებდნენ მოთხოვნას არ დანერგილიყო მედიაცია, რა დროსაც მხარეებს შეეძლებოდათ წარმომადგენლის გარეშე პროცესში მონაწილეობა¹¹⁵⁰, 2012 წელს ზემოაღნიშნულს მოჰყვა იტალიის საკონსტიტუციო სასამართლოს მხრიდან საკანონმდებლო დეკრეტის შესაბამისი მუხლის ანტიკონსტიტუციურად ცნობა¹¹⁵¹, როგორც სასამართლოს ხელმისაწვდომობის

1145 *Sue P., Access to Court?* In Cortes P., *The New Regulatory Framework for Consumer Dispute Resolution*, Oxford University Press, Oxford, 2016, 87.

1146 *Alpa G., Arbitration and ADR Reforms in Italy*, in *European Business Law Review*, Law Journal, Vol 29, Issue 2, Wolters Kluwer International, London, 2018, 313.

1147 <www.ismed.it/doc/D_Lgs_28-2010.pdf>. [15.05.2018]

1148 Organismo Unitario dell'Avvocatura (OUA)

1149 *Sue P., Access to Court?* In Cortes P., *The New Regulatory Framework for Consumer Dispute Resolution*, Oxford University Press, Oxford, 2016, 87.

1150 Marinari M., *Italy in Palo G.D., Trevor M.B., EU Mediation-Law and Practice*, Oxford University Press, Oxford, 2012, 200, 201.

1151 იხ. Italian Constitutional Court award no 272/2012.

უფლების შემზღვეველი ნორმა.

იტალიის კანონმდებელმა 2013 წელს გაატარა მედიაციის კანონმდებლობაში შესაბამისი ცვლილებები, თუმცა კვლავ მედიაციის სასარგებლოდ და ამჯერად დაადგინა სარჩელის შეტანის შემდგომ მცირე მნიშვნელობის დავებზე მხარეთა სავალდებულო შეხვედრა მედიატორთან, სანამ უშუალოდ დაიწყება სასამართლოს საქმისწარმოება, რითაც სასამართლოსადმი მიმართვის უფლება კანონის დონეზე დაცული დარჩა.

მედიაციის ფორმების კუთხით იტალიაში შემდეგი ორი ფორმა არის დამკვიდრებული:

ა) კერძო მედიაცია (private mediation); ბ) სასამართლოსთან არსებული მედიაცია (court-annexed mediation).

იტალიაში ფართოდ არის განვითარებული კერძო მედიაციის მოხმარება და მოდავე მხარეებს თავისუფლად შეუძლიათ დავის სასამართლოში წარმართვის ნაცვლად მოსინჯონ მედიაციის ეგიდით შეთანხმების მიღწევის პერსპექტივა, რა მიზნითაც შეუძლიათ მიმართონ სხვადასხვა მედიატორთა გაერთიანებებს, რომლებიც იტალიის მთავრობასთან სპეციალურ რეესტრში არიან რეგისტრირებული თავის მხრივ.

სასამართლოსთან არსებული მედიაციის ძაან საინტერესო ფორმა მოქმედებს იტალიაში, სადაც 2010 წელს მიღებული საკანონმდებლო დეკრეტის შესაბამისად, ადვოკატთა ასოციაციებს შეუძლიათ შექმნან ცენტრები სასამართლოების ბაზაზე და შესთავაზონ მოდავე მხარეებს მედიაცია, რაც უკვე რამდენიმე სასამართლოში მოქმედი პროექტია.

რაც შეეხება სასამართლო მედიაციას, აღნიშნული ფორმა როგორც მედიაციის ნაირსახეობა არ არსებობს იტალიაში, არამედ მსგავსი პროცედურა არის განერილი სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში, კერძოდ, მოსამართლეს შეუძლია განახორციელოს მხარეებს შორის შემათანხმებელი პროცედურები შრომით, საოჯახო, და მცირე მნიშვნელობის დავებზე. თუმცა რეალურად ეს არ წარმოადგენს მედიაციის ფორმას, რადგან მას ახასიათებს უშუალოდ საქმის განმხილველი მოსამართლის მხრიდან დავის არსებითი დაწყების ეტაპამდე მხარეებთან შემათანხმებელი

პროცესის გამართვა, რაც თავისი ბუნებით კონსილიაცია და სასამართლოში მორიგებაა, ვიდრე სასამართლო მედიაცია.

ნიდერლანდები¹¹⁵²: ნიდერლანდებში მედიაციის შესახებ სპეციალური დათქმები არის გაკეთებული იურიდიული დახმარების შესახებ კანონში, რომელიც 2009 წელს იქნა მიღებული და სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში¹¹⁵³, ხოლო ნიდერლანდების მთავრობის მიერ 2008 წლის ევროდირექტივა მედიაციის შესახებ საკმაოდ მძლავრად იქნა გაკრიტიკებული, და მთავრობისთვის პრინციპის საკითხი გახდა მედიაციის შესახებ ცალკე კანონის არ მიღება.

ზემოაღნიშნულის მიუხედავად უნდა აღინიშნოს, რომ მედიაციას, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიულ მექანიზმს ნიდერლანდებში ყოველთვის დადებითად უყურებდნენ და ევროპული დირექტივის ამოქმედებამდეც ნიდერლანდების მთავრობა ამ ფორმას დავის გადაწყვეტის ყველა დონეზე უჭერდა მხარს¹¹⁵⁴, ჯერ კიდევ 1993 წელს ნიდერლანდებში დაფუძნდა ნიდერლანდების მედიაციის ინსტიტუტი¹¹⁵⁵, რომელიც გახდა კერა მედიაციის როგორც თეორიული კვლევის, ასევე მის პრაქტიკული ინტეგრირების დავის გადაწყვეტის ნიდერლანდების სისტემაში.

ნიდერლანდებში განვითარებულია კერძო მედიაცია¹¹⁵⁶ და მოდავე მხარეებს თავისუფლად შეუძლიათ მიმართონ სამედიაციო კერძო ცენტრებს, თუმცა მედიაცია რაიმე სახის წინაპირობად სასამართლომდე საქმისწარმოებისა არ გახლავთ და ის ეფუძნება სამ ძირითად მთავარ პრინციპს ნიდერლანდებში¹¹⁵⁷: კერძოდ,

---

1152 *Schmiedel L.*, *Mediation in the Netherlands : Between State Promotion and Private Regulation in Hopt K.J., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 697-773.

1153 *Albers P.*, *The Netherlands*, in *EU Mediation*, De Palo., Trevor B.M., Oxford Mediation Press, Oxford, 2012, 358.

1154 *Schmiedel L.*, *Mediation in the Netherlands : Between State Promotion and Private Regulation in Hopt K.J., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 699.

1155 Netherlands Mediation Institute, NMI, <www.nmi-mediation.nl>. [15.05.2018]

1156 *Albers P.*, *The Netherlands*, in *EU Mediation*, De Palo., Trevor B.M., Oxford Mediation Press, Oxford, 2012, 361.

1157 *Schmiedel L.*, *Mediation in the Netherlands : Between State Promotion and Private*

მედიაცია წარმოადგენს აბსოლიტურად ნებაყოფლობით პროცესს, მედიატორს, რომელიც არის დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელი მესამე პირი არ გააჩნია რაიმე უფლებამოსილება მიიღოს მხარეთა დავის შესახებ გადაწყვეტილება და მედიაციაში გაჟღერებული ნებისმიერი ინფორმაცია წარმოადგენს კონფიდენციალურ ინფორმაციას, როგორც მედიაციის მსვლელობის, ასევე მისი დასრულების შემდგომ.

სასამართლოსთან დაკავშირებული მედიაცია ასევე არსებობს ნიდერლანდებში შემდეგი ფორმით: სამოქალაქო და ადმინისტრაციულ დავებზე მოსამართლეს აქვს უფლება ურჩიოს მხარეებს მედიაცია, რეკომენდაციის სახით, რაც მოსამართლემ შეიძლება გააკეთოს, როგორც წერილობით ასევე ზეპირი ფორმით სხდომის მიმდინარეობისას¹¹⁵⁸, იმ შემთხვევაში თუ ჩათვლის რომ დავა მედიაციის მიზნებისთვის შესაბამისია და მხოლოდ მხარეთა თანხმობის შეთხვევაში შესაძლებელია მედიაციის პრაქტიკული ინიცირება, წინააღმდეგ შემთხვევაში დავას სასამართლო აგრძელებს, თუმცა თავად მხარეებს სასამართლოში საქმის ინიცირების შემდგომ დამოუკიდებლად მედიაციის ინიცირების შესაძლებლობა არ გააჩნიათ და მხოლოდ მოსამართლის შეფასებაზე არიან დამოკიდებული. იმ შემთხვევაში თუ მხარეები გაიზიარებენ მოსამართლის რჩევას და საქმე გადაეცემა მედიაციას, მედიატორის ფუნქციით მოსამართლე არ გამოდის, არამედ საქმე გარე მედიატორს გადაეცემა მხარეთა შერჩევის შესაბამისად, თუმცა მედიაცია უნდა ჩატარდეს სასამართლოს შენობაში¹¹⁵⁹.

სასამართლო მედიაცია ნიდერლანდებში არ არსებობს და ეს გახლდათ იუსტიციის სამინისტროს მკაცრი მოთხოვნა¹¹⁶⁰, რათა არ მომხდარიყო დავის ალტერნატიული საშუალებების სასამ-

---

Regulation in Hopt K.J., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 701.

1158 *Albers P.*, *The Netherlands*, in *EU Mediation*, De Palo., Trevor B.M., Oxford Mediation Press, Oxford, 2012, 361.

1159 *Schmiedel L.*, *Mediation in the Netherlands : Between State Promotion and Private Regulation* in Hopt K.J., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 706

1160 იქვე, 706.

ართლოსთან გაიგივება და ზღვარი ამ ორ პროცესუალურ შესაძლებლობას შორის მკვეთრად ყოფილიყო გავლენიანი.

პოლონეთი¹¹⁶¹: პოლონეთში მედიაციის დანერგვას ძალზედ საინტერესო და მათ შორის ქართული რეალობისთვის ფაქტობრივად მსგავსი ისტორია გააჩნია, კერძოდ, პოლონეთში არსებობს რეგულაციები 1991 წლიდან, რითაც კოლექტიური შრომითი დავები რეგულირდება მედიაციის გამოყენებით, ხოლო 1997 წლიდან სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში აისახა განრიდება მედიაციის შესახებ შესაბამისი დათქმები, ხოლო ევროდირექტივის ამოქმედების შემდგომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში შევიდა ცვლილებები, რითაც მითითება გაკეთდა მედიაციის შესახებ და ძირითადად დარეგულირდა მედიაციის წარმოების სასამართლო ხარჯებთან და პროცესუალურ რეგულაციებთან დაკავშირებული საკითხები პრიმა მუხლების საშუალებით, კერძოდ, 183¹ მუხლიდან 183¹⁵ პრიმა მუხლის ჩათვლით¹¹⁶², რაც ნამდვილად გვაგონებს ქართულ რეალობაში განვლილ გზას.

პოლონეთში გარდა საკანონმდებლო დონეზე განერილი წესებისა მედიაციის შესახებ, გასათვალისწინებელია რამდენიმე სამედიაციო ცენტრი, რომელიც კანონმდებლობასთან შესაბამისობაში საქმიანობს და აქვს შემუშავებული საკუთარი მედიაციის წესები, რომელიც გამოიყენება მათ ცენტრში მედიაციის წარმოების დროს, კერძოდ, ერთ-ერთი ყველაზე მსხვილი მედიაციის ცენტრს წარმოადგენს პოლონეთის სავაჭრო პალატასთან არსებული საარბიტრაჟო სასამართლოს მედიაციის ცენტრი¹¹⁶³, რომელიც საკუთარი განერილი წესების შესაბამისად ანხორციელებს მედიაციას და ასევე მეორე ყველაზე მსხვილი სამედიაციო გაერთიანებას წარმოადგენს პოლონეთის საარბიტრაჟო ასოციაციის მიერ დაფუძნებული ბიზნესის მედიაციის ცენტრი¹¹⁶⁴.

1161 *Morek R., Rozdeicz L., Mediation in Poland: Time for a Quiet Revolution?* in Hopt K.J., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 775-807.

1162 იქვე, 778.

1163 იხ: <<http://sakig.pl/en/mediation/about-mediation>>.[15.05.2018]

1164 *Morek R., Rozdeicz L., Mediation in Poland: Time for a Quiet Revolution?* in Hopt

ამასთანავე აღსანიშნავია, რომ გარდა ზემოაღნიშნული სამედიაციო ცენტრებისა მედიაციას აქტიურად უჭერს მხარეს თავად სახელმწიფო იუსტიციის სამინისტროს მაგალითზე, კერძოდ, შექმნილია დავების გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმების სამოქალაქო საბჭო¹¹⁶⁵, რომელიც გარდა პრაქტიკული მედიაციისა შეიმუშავებს მედიაციის წარმოების პრაქტიკულ წესებს და სტანდარტებს, რასაც პრაქტიკაში იყენებენ, როგორც სამედიაციო ცენტრები ასევე პრაქტიკოსი მედიატორები¹¹⁶⁶.

პოლონეთში საპროცესო კანონმდებლობით კერძო მედიაციას მოქმედებს და მხარეებს სასამართლოსთვის მიმართვის გარეშე თავად შეუძლიათ დავის მედიაციით გადაწყვეტა. სასამართლოსთან არსებული მედიაციის ფორმაც რეგულირდება სამოქალაქო საპროცესო კოდექსით, თუმცა სასამართლოს მხრიდან ფორმალური ჩარევით, კერძოდ, სასამართლო მხარეთა ინტერესის შემთხვევაში ახდენს დავის მედიატორთან გადამისამართებას, და შეთანხმების მიღწევის შემთხვევაში ახდენს შეთანხმების დამტკიცებას¹¹⁶⁷.

პოლონეთში საპროცესო კანონმდებლობით გათვალისწინებული არ არის სასამართლო მედიაციას, გარდა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 184-186-ე მუხლებით გათვალისწინებული კვაზი მედიაციის შესაძლებლობისა, როდესაც მოსამართლეს აქვს უფლება მხარეებს შეხვდეს შეთანხმების მიღწევის მიზნით ერთ-ერთი მხარის წერილობითი მოთხოვნით, რაც უფრო კონსილიაციას ვიდრე მედიაციის ფორმა¹¹⁶⁸.

ყოფილ მოსამართლეებს პოლონეთში არ აქვთ უფლება იყვნენ მედიატორები, გარდა კერძო მედიაციის შემთხვევებისა, რასაც

K.J., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 779.

1165 იხ: <<http://ms.gov.pl/pl/dzialalnosc/mediacje/>>.[15.05.2018]

1166 *Morek R.*, Rozdeiczek L., *Mediation in Poland: Time for a Quiet Revolution?* in Hopt K.J., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 779.

1167 *Gmurzynska E.*, *Morek R.*, *Poland in EU Mediation*, De Palo G., Trevor B.M., Oxford University Press, Oxford, 2012, 271.

1168 იქვე, 271.

შემხებლობა სასამართლოსთან არ აქვს¹¹⁶⁹.

პორტუგალია¹¹⁷⁰: მედიაცია პორტუგალიაში განვითარებულია და სახელმწიფო მას როგორც სასამართლოების განტვირთვის კარგ საშუალებას ისე განიხილავს. ჯერ კიდევ 2001 წელს იქნა მიღებული „სასამართლო მშვიდობის აქტი“¹¹⁷¹, რომელმაც განწერა მედიაციის შესაძლებლობა საოჯახო, შრომით და სისხლის სამართლის დანაშაულიდან გამომდინარე სამოქალაქო მოთხოვნების დავებზე, რა დროსაც ე.წ. „მშვიდობის სასამართლოებში“ მედიატორი აწარმოებს მხარეებს შორის მედიაციას ზემოაღნიშნული კატეგორიის დავებზე¹¹⁷².

ევროპული დირექტივის ამოქმედებასთან ერთად ბევრს მიაჩნდა რომ პორტუგალია მიიღებდა ცალკე კანონს მედიაციის შესახებ, თუმცა ქვეყნის მთავრობამ მხოლოდ ცვლილებები და დამატებები შეიტანა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში შემდეგი ოთხი მიმართულებით¹¹⁷³: განწერა კანონით მედიაციაში მიღწეული შეთანხმების დამტკიცების პროცედურა, გაითვალისწინა საქმისწარმოების შეჩერების შესაძლებლობა მედიაციის ინიცირების დროს, განწერა სასამართლოს უფლებამოსილება მოახდინოს საქმის მედიატორისათვის გადამისამართება და დაარეგულირა მედიაციის კონფიდენციალურონის პრინციპი სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის დონეზე¹¹⁷⁴.

დღეისათვის პორტუგალიაში ფუნქციონირებს კერძო და სასამართლოსთან დაკავშირებული ნებაყოფლობითი მედიაციის ფორმები.

1169 *Morek R., Rozdeiczner L., Mediation in Poland: Time for a Quiet Revolution?* in Hopt K.J., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 781.

1170 Schmidt J.P., *Mediation in Portugal: Growing Up in a Shelteerd Home* in Hopt K.J., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 809-837.

1171 Peace Courts Act (Lei dos Julgados de Paz)

1172 *Goncalves A.M.M., Gaultier T., Portugal in EU Mediation*, De Palo G., Trevor B.M., Oxford University Press, Oxford, 2012, 273, 274.

1173 Schmidt J.P., *Mediation in Portugal: Growing Up in a Shelteerd Home* in Hopt K.J., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 811.

1174 *Goncalves A.M.M., Gaultier T., Portugal in EU Mediation*, De Palo G., Trevor B.M., Oxford University Press, Oxford, 2012, 274.

ესპანეთი¹¹⁷⁵: ესპანეთმა 2012 წლის 6 ივლისს მიიღო მედიაციის შესახებ სპეციალური კანონი¹¹⁷⁶, როგორც ევროპული დირექტივის ერთგვარი გამოძახილი, თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ დავის გადანყვეტის ალტერნატიული მექანიზმების გამოყენებით მოდავე მხარეებს შორის დავის გადანყვეტის კულტურა ესპანეთში არ არის დიდად ჩამოყალიბებული¹¹⁷⁷.

ქვეყანაში დანერგილია კერძო მედიაცია და მხარეებს აქვთ სრული შესაძლებლობა დავის სასამართლოში ინიცირებამდე მიმართონ მედიაციას, ხოლო ისეთ შემთხვევებში, როდესაც მხარეებს შორის სახელშეკრულებო დონეზე დავის გადანყვეტის ფორმად მედიაცია არის შეთანხმებული სასამართლოს საქმის წარმოებაში მიღების უფლებამოსილება არ გააჩნია¹¹⁷⁸.

მედიაცია ესპანეთში ემყარება ნებაყოფლობითობის პრინციპს და არის კონფიდენციალური, ხოლო მასში ჩართლი მედიატორი უნდა იყოს მიუკერძოებელი და ნეიტრალური მესამე პირი, ხოლო მედიაციაში ჩართულ მხარეებს ეკისრებათ ურთიერთპატივისცემის და კონსტრუქციულად პროცესში ჩართულობის ვალდებულება¹¹⁷⁹.

ესპანეთში სასამართლო მედიაციის ფორმა არ არის კანონის დონეზე გათვალისწინებული, თუმცა რამდენიმე სასამართლოს მაგალითზე ფუნქციონირებს სასამართლოსთან არსებული მედიაციის პილოტური ფორმა¹¹⁸⁰, როდესაც სასამართლოს მხარეთა თანხმობის შემთხვევაში შეუძლია საქმის მედიაციაში გადამის-

---

1175 Lopez M.L.V., *Mediation in Spain: Dealing with its First National Regulation in Hopt K.J., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 839-865.

1176 Law on Mediation, RD5/2012.

1177 *Monzonis C.A., Redondo P.Q.*, *Mediation in Spain: Novelties Derived from the Boost of the European Legislator in New Developments in Civil and Commercial Mediation*, Esplugues C., Marquis L., Springer International Publishing, London, 2015, 693.

1178 *Sanchez-Pedreno A.*, *Spain in EU Mediation*, De Palo G., Trevor B.M., Oxford Mediation Press, Oxford, 2012, 332.

1179 *Monzonis C.A., Redondo P.Q.*, *Mediation in Spain: Novelties Derived from the Boost of the European Legislator in New Developments in Civil and Commercial Mediation*, Esplugues C., Marquis L., Springer International Publishing, London, 2015, 698.

1180 *Sanchez-Pedreno A.*, *Spain in EU Mediation*, De Palo G., Trevor B.M., Oxford Mediation Press, Oxford, 2012, 339.

ამართება, თუმცა მოსამართლეს არ შეუძლია იყოს მედიატორი და არც სასამართლო მედიაცია არის კანონით გათვალისწინებული.

ლატვია: მედიაციის შესახებ დირექტივის მიღების შემდგომ ინტერესი დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის მექანიზმის მიმართ ლატვიაში გაიზარდა, მათ შორის განხორციელდა ქვეყნის შიდა კანონმდებლობის შესაბამისობაში მოყვანა მედიაციის შესახებ ევროპული დირექტივის მოთხოვნებთან¹¹⁸¹, თუმცა დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმი, როგორც ასეთი დიდ პოპულარობით არ სარგებლობდა ლატვიაში და არც დღეის მდგომარეობით არის დიდი მოთხოვნა მის გამოყენებაზე საზოგადოების მხრიდან¹¹⁸².

ლატვიაში მოქმედებს ნებაყოფლობითი კერძო მედიაცია და სასამართლოსთან არსებული მედიაციის ნებაყოფლობითი ფორმა. აღსანიშნავია, რომ იურიდიული პროფესიის გააქტიურება იზრდება ლატვიაში მედიაციის გამოყენებისადმი, რაც სავარაუდოდ უნდა გახდეს მისი მოხმარების სტატისტიკის ზრდის წინაპირობა¹¹⁸³.

ლიტვა: ევროკავშირის ნევერ ქვეყნებს შორის ლიტვა იყო ერთ-ერთი პირველი ვინც მედიაციის შესახებ ევროპული დირექტივის მიღებიდან ორ თვეში (2008 წელს) მიიღო კანონი მედიაციის შესახებ სამოქალაქო დავებში¹¹⁸⁴, რომელიც 2011 წელს დაექვემდებარა დამატებით ცვლილებებს და დღეისათვის შეიძლება ითქვას, რომ სრულ შესაბამისობაშია ევროპულ სტანდარტთან.

აღნიშნულით ლიტვამ ღიად დააფიქსირა მზაობა და დიდი ინტერესი მედიაციის დანერგვის მიმართულებით ქვეყანაში¹¹⁸⁵, თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ სასამართლო მედიაციის წარმოების წესები ჯერ კიდევ 2005 წელს ჰქონდა შემუშავებული ლიტვის

1181 *Bertaitis S., Matjusina R., Olevska I.*, Latvia in Palo G.D., Trevor M.B., EU Mediation-Law and Practice, Oxford University Press, Oxford, 2012,204.

1182 იქვე, 204, 205.

1183 იქვე, 205.

1184 Law on Conciliatory Mediation in Civil Disputes of the Republic of Lithuania, 2008, no 87-3462.

1185 Valancius V., Lithuania in Palo G.D., Trevor M.B., EU Mediation-Law and Practice, Oxford University Press, Oxford, 2012,220.

იუსტიციის საბჭოს, რომლის შესაბამისად მიმდინარეობდა კანონის მიღებამდე სასამართლოში მოდავე მხარეებს შორის შემათანხმებელი დავის გადანყვეტის პროცედურები¹¹⁸⁶.

ლიტვაში მოქმედი მედიაცია ნარმოადგენს აბსოლიტურად ნებაყოფლობით პროცესს და განვითარებულია, როგორც კერძო კომერციული მედიაცია, ასევე სასამართლოსთან არსებული მედიაციის ფორმა, თუმცა ორივე შემთხვევაში მოდავე მხარეთა ნებაზეა დამოკიდებული მედიაციის ინიცირება, თუ მხარეებს შორის არ არსებობს რაიმე სახელშეკრულებო დათქმა, რითაც კონფლიქტის მხარეები შებოჭილები იქნებიან სავალდებულო სახით მედიაციის გზით ეცადონ დავის გადანყვეტას.

უნდა აღინიშნოს, რომ ლიტვაში სასამართლო მედიაცია ჯერ კიდევ 2005 წელს იქნა დანერგილი, როდესაც რამდენიმე მსხვილი რაიონული სასამართლოს მაგალითზე დაიწყო საპილოტე პროგრამები მედიაციაში, რამაც ბიძგი მისცა მედიაციის შემდგომ პოპულარიზაციას და დანერგვას ლიტვაში, ისევე როგორც მოამზადა კარგი ნიადაგი მედიაციის შესახებ კანონის შემდგომი მიღებისთვის¹¹⁸⁷, თუმცა მედიაცია ლიტვაში, ლატვიის მსგავსად არ სარგებლობს დიდი პოპულარობით და გამოყენებით მოდავე მხარეებს შორის.

სლოვენია¹¹⁸⁸: სლოვენია გახლდათ ერთ-ერთი პირველი ევროპული ქვეყანა ლიტვასთან ერთად, რომელმაც ევროპული დირექტივის მიღებიდან ორ თვეში¹¹⁸⁹ შეძლო და მიიღო კანონი მედიაციის შესახებ¹¹⁹⁰.

სლოვენიური მედიაციის შესახებ კანონმდებლობა იცნობს კერძო მედიაციის და სასამართლოსთან არსებული მედიაციის ნებაყოფლობით ფორმებს¹¹⁹¹ კომერციული, ისევე როგორც სა-

1186 იქვე, 221.

1187 Valancius V., Lithuania in Palo G.D., Trevor M.B., EU Mediation-Law and Practice, Oxford University Press, Oxford, 2012, 236.

1188 *Hrastnik B.J.*, Slovenia in Palo G.D., Trevor M.B., EU Mediation-Law and Practice, Oxford University Press, Oxford, 2012, 317.

1189 კანონი მიღებულ იქნა 2008 წლის 23 მაისს, გამოქვეყნდა 2008 წლის 6 ივნისს და ამოქმედდა 2008 წლის 21 ივნისიდან.

1190 The Mediation in Civil and Commercial Matters Act.

1191 *Knez R., Weingerl P.*, Mediation in Slovenia: A Fruitful and Widespread Tool for Re-

ოჯახო და შრომითი დავებისთვის, თუმცა მხარეთა შეთანხმების შემთხვევაში მედიაციას შეიძლება დაექვემდებაროს ნებისმიერი ხასიათის სამოქალაქო დავა.

აღსანიშნავია, რომ სასამართლოსთან არსებული მედიაციის ფორმა სლოვენის მაგალითზე ფეხს იკიდებდა ლუბლიანის სასამართლოსთან ინიცირებული საპილოტე პროგრამის ფარგლებში, ჯერ კიდევ 2005 წელს ევროკავშირის მიერ ინიცირებული სპეციალური პროგრამის ფარგლებში¹¹⁹², რა პროგრამაც ევროკავშირში განვერიანებადმდე ამზადებდა მომავალ წევრ სახელმწიფოებს, რომლის დასრულების შემდგომ სლოვენიური პილოტი ერთ-ერთ საუკეთესო წარმატებულ მაგალითად იქნა შეფასებული მედიაციაში¹¹⁹³.

მედიაციის შესახებ კანონის მიღების პარალელურად სლოვენიის გატარდა შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილებები სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობაში, რის თანახმად სასამართლო უფლებამოსილია მის წარმოებაში არსებული დავის მხარეებს შესთავაზოს დავის მედიაციის გზით გადაწყვეტა, და მხოლოდ მხარეთა თანხმობის დაფიქსირების შემდგომ სასამართლო უფლებამოსილია მხარეთა მითითების შესაბამისად მოახდინოს საქმის სასამართლოსთან არსებული მედიაციის¹¹⁹⁴ ან ნებისმიერი სხვა მედიაციის პროგრამისთვის გადამისამართება¹¹⁹⁵, ისევე როგორც სასამართლოს მიენიჭა უფლებამოსილება დავის დაწყებამდე დანიშნოს მხარეებისთვის ე.წ. „საინფორმაციო სესია“, რა დროსაც უშუალოდ მოსამართლე ან მოსამ-

---

solving Disputes in New Developments in Civil and Commercial Mediation, Esplugues C., Marquis L., Springer International Publishing, London, 2015, 648.

1192 Phare Program, წარმოადგენს სპეციალურ პროგრამას, რომელიც ევროკავშირში გასანვერიანებელ სახელმწიფოებში ხორციელდება ცენტრალურ და აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნებში, რათა მომხდარიყო სახელმწიფოების ევროკავშირის წევრობისთვის მომზადება.

1193 *Hrastnik B.J.*, Slovenia in Palo G.D., Trevor M.B., *EU Mediation-Law and Practice*, Oxford University Press, Oxford, 2012, 324.

1194 *Knez R., Weingerl P.*, Mediation in Slovenia: A Fruitful and Widespread Tool for Resolving Disputes in New Developments in Civil and Commercial Mediation, Esplugues C., Marquis L., Springer International Publishing, London, 2015, 648.

1195 *Hrastnik B.J.*, Slovenia in Palo G.D., Trevor M.B., *EU Mediation-Law and Practice*, Oxford University Press, Oxford, 2012, 319.

ართლის თანაშემწე ახდენს მხარეებისთვის მედიაციის შესახებ ინფორმაციის მიწოდებას, ხოლო უმიზეზოდ მასში მონაწილეობაზე მხარის მიერ უარი, იწვევს სასამართლოს მხრიდან მსგავსი მხარისთვის მეორე მხარის მიერ განეული საპროცესო ხარჯების დაკისრებას¹¹⁹⁶.

1196 *Knez R., Weingerl P.*, Mediation in Slovenia: A Fruitful and Widespread Tool for Resolving Disputes in New Developments in Civil and Commercial Mediation, Esplugues C., Marquis L., Springer International Publishing, London, 2015, 649.

VIII. მედიაციის ინსტიტუტი ქართულ სამართლებრივ სივრცეში

1. მედიაცია ქართულ ისტორიულ წყაროებში

მართალია მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება დღეს იდგამს ფეხს საქართველოში, თუმცა ეს უფრო თანამედროვე სამართლებრივ ჭრილში, რადგან აღნიშნული ინსტიტუტის და ტერმინი „მედიაციის“ არსებობა არ არის უცხო¹¹⁹⁷ ქართული სახელმწიფოსთვის და სამართლებრივი ისტორიისთვის, უფრო მეტიც, მედიაცია და ამ ფორმით ადამიანებს შორის დავის შეთანხმებით დასრულების გამოცდილებას საუკუნოვანი წარსული გააჩნია საქართველოს. რა თქმა უნდა, წყარო იმისა, რომ მედიაცია ქართულ ისტორიულ წარსულში სასამართლო ინსტიტუტს¹¹⁹⁸ ან კერძო სამართლებრივი დავების გადაწყვეტის მექანიზმს¹¹⁹⁹ წარმოადგენდა არ მოგვეპოვება, თუმცა ფაქტი მისი ისტორიული არსებობისა დადასტურებული და უდავოა.

მიუხედავად აღნიშნული ეფექტური ინსტიტუტის სამართლებრივი რეგულაციების არ არსებობისა მედიატორი, როგორც ასეთი და მედიაციის პრაქტიკული გამოყენება მრავალ ქართულ გეოგრაფიულ მხარეში წლებია დანერგილი ტრადიციას, თუმცა წავაწყდებით შემთხვევებს, სადაც მედიატორი ისტორიულ წყაროებში სხვა დასახელებით თუმცა იგივე ფუნქციონალური დატვირთვით გვხვდება: მსაჯული, რჯულის კაცი¹²⁰⁰, მახვში¹²⁰¹, ბჭემედიატორი, ხევისბერი, მორვი¹²⁰² (მედიატორის მნიშვნელობა

1197 *ტყემალაძე ს.*, მედიაცია საქართველოში: ტრადიციიდან თანამედროვეობამდე, UNDP Georgia, თბ., 2016, 10.

1198 *კეკელია მ.*, რედ, ქართული ჩვეულებითი სამართალი, ტ.4, მთავარი გამომცემლობა მეცნიერება, თბ. 1993, 165.

1199 ისტორიული წარსული გამოცდილებით მედიაციით უფრო მეტად სისხლის სამართლებრივი საკითხები წყდებოდა.

1200 *დავითაშვილი გ.*, სასამართლო ორგანიზაცია და პროცესი ქართულ ჩვეულებით სამართალში, თსუ-ს გამომცემლობა, თბ., 2004, 34.

1201 *ალაბეგოვი ყ.*, ეგნატე გაბლიანი და სვანეთის ჩვეულებითი სამართალი, მითითებული „ქართული ჩვეულებითი სამართალი“ მ.კეკელიას რედაქტორობით, 1993, 89.

1202 *დავითაშვილი გ.*, თსუ იურიდიული ფაკულტეტის სამართლის ყურნალი #2, თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბ., 2011, 287.

სვანეთში)¹²⁰³, შუაკაცი¹²⁰⁴, ხოლო XIX საუკუნის დასაწყისიდან ტერმინის „მედიატორი“-ს და „სამედიატორო სასამართლოს“¹²⁰⁵ გამოყენება ასევე შეინიშნება¹²⁰⁶ და მკვიდრდება საქართველოში¹²⁰⁷ (მათ შორის სვანეთის კუთხეში¹²⁰⁸). აღსანიშნავია, რომ ყველა ტერმინი, რაც მედიაციასთან იყო დაკავშირებული ისტორიულ ქართულ ტრადიციულ წყაროებში არ უკავშირდება საამართლო მოხელეს და ოფიცისს, ის უფრო მეტად ხალხის რჩეულის მნიშვნელობით გამოიყენება, ვისაც მოქალაქეები საკუთარი დავის გადაწყვეტას ანდობდნენ¹²⁰⁹.

აღნიშნულმა ტერმინმა საინტერესო ისტორია განვლო და მისი არსობრივი დანიშნულებით სხვადასხვა დროს სხვადასხვა ტერმინი გამოიყენებოდა, როგორც უკვე აღინიშნა. ტერმინი მედიატორი მომრიგებელი შუამავლის, შუაკაცის¹²¹⁰, საქმის გამრჩევი

1203 *ნულუკიანი ა.*, სვანური ბჭემედიატორული სასამართლო, *ყურნალი: სახელმწიფო და სამართალი*, 1990, 60.

1204 საზოგადოებრივ-ლიტერატურული მოძრაობა XIX საუკუნის 60-70-იან წლებში, ტომი 4, 39, 415. იხილეთ: <http://dspace.nplg.gov.ge/bitstream/1234/3003/1/Kartuli-Literaturisistoria_Tomi_IV.pdf>. [15.05.2018]

1205 *დავითაშვილი გ.*, სასამართლო ორგანიზაციასთან და პროცესთან დაკავშირებული ძირითადი ასპექტები ქართულ ჩვეულებით სამართალში, „ქართული სამართლის ისტორია“, პირველი გამოცემა, საქართველოს უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბ., 2011, 86, 91.

1206 *ნულაძე ა.*, ქართული სასამართლო მედიაციის შედარებითი ანალიზი, გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“, თბ., 2017, 176.

1207 *დავითაშვილი გ.*, სასამართლო ორგანიზაცია და პროცესი ქართულ ჩვეულებით სამართალში, თსუ-ს გამომცემლობა, თბ., 2004, 4, 5.

დადგენილია, რომ ძველ საქართველოში საქმის გამრჩევი მედიატორი მოსამართლის აღმნიშვნელი ძირითადი ტერმინია „ბჭე“, VIII-XVIII საუკუნეებში ტერმინები „ბჭე“, „მსაჯული“ და „მოსამართლე“ ერთნაირი მნიშვნელობით იხმარებოდა, არ ჰქონდა მნიშვნელობა იმას თუ ვინ არჩევდა საქმეს - მოდავეთა მიერ ამორჩეული პირი, ე.ი. სამედიატორო სასამართლო თუ მოხელე - მოსამართლე. XVIII საუკუნიდან ქართულ-კახეთში „ბჭე“, მხოლოდ ჩვეულებითი სამართლის მიხედვით, მხარეთა მიერ ამორჩეული მოსამართლის აღმნიშვნელი ტერმინია, იმერეთის სამეფოში კი „ბჭე“ ეწოდება საქმის გამრჩევ ყოველ პირს.

1208 *მახარაძე ა.*, კონფლიქტის არსი და მედიაციის ინსტიტუტი ისტორიულ ასპექტში, ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ბათუმი, 2011, ტომი III, 44.

1209 *ონიანი ს.*, ტერმინი „ბჭე“ მნიშვნელობისთვის ძველ ქართულ სამართალში, თსუ იურიდიული ფაკულტეტის სამართლის ყურნალი, #2, 2013, 16.

1210 ბახია-ოქრუაშვილი ს., აფხაზთა ჩვეულებითი სამართალი, თბ., 2014, 130.

კაცის¹²¹¹ მნიშვნელობის მატარებელ ტერმინს წარმოადგენდა, ხშირი იყო მისი შინაარსობრივი დატვირთვით ტერმინი ბჭე¹²¹²-ს გამოყენება, რაც ჩვეულებით სამართალში სწორედ მედიატორის მნიშვნელობით იხმარებოდა; თუმცა, როგორც სამეცნიერო ლიტერატურასა და წერილობით წყაროებში ჩანს, ბჭე არა მხოლოდ მხარეთა მიერ არჩეულ მედიატორს ნიშნავდა საქართველოში, არამედ საერთოდ მოსამართლეს, მსაჯულს¹²¹³; შესაბამისად, ბჭის დამკვიდრებული ორმაგი შინაარსიდან გამომდინარე, წყაროების მიხედვით რთულდება ამ ორი გაგების ერთმანეთისგან ნათლად გამიჯვნა¹²¹⁴.

აღსანიშნავია, რომ მედიატორი გარდა შუამავლისა, მომრიგებელ მოსამართლის მნიშვნელობასაც ითავსებდა, რომელთა უფლებამოსილება სამოქალაქო სამართლის კატეგორიის საქმეებზე¹²¹⁵ ვრცელდებოდა, ამასთანავე არაერთ ისტორიულ წყაროში, საქართველოს სხვადასხვა ტერიტორიული ერთეულის მაგალითზე მედიატორს რჯულის კაცის¹²¹⁶ ანუ მოსამართლის მნიშვნელობითაც იხსენიებდნენ¹²¹⁷.

1211 *კეკელია მ.*, ტერმინ „ბჭის“ შინაარსისათვის ქართულ სამართლის წიგნებში, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის „მაცნე“ #4, თბ., 1973, 169.

1212 *კეკელია მ.*, ქართული ჩვეულებითი სამართლის სათავეებიდან, კრებული „ქართული ჩვეულებითი სამართალი“, გამომცემლობა „მეცნიერება“, თბ., 1988, 36.

1213 *დავითაშვილი გ.*, სასამართლო ორგანიზაცია და პროცესი ქართულ ჩვეულებით სამართალში, თსუ-ს გამომცემლობა, თბ., 2004, 5.

1214 სურგულაძე ივ., საქართველოს სახელმწიფოსა და სამართლის ისტორიისათვის, თბ., 1952, 354.

1215 *გორგაძე ი., გურგენიძე ნ.*, ილია ჭავჭავაძე: ცხოვრებისა და შემოქმედების მატყანე, ბიბლიოგრაფიული ქრონიკა 1837-1907, „მეცნიერება“, თბ., 1987, 48.

1216 *დავითაშვილი გ.*, სამედიატორო სასამართლო ანუ „რჯული“ ხევსურეთში, თბ., 2001, 14.

„... უპირველეს ყოვლისა, უნდა აღვნიშნოთ, რომ სამედიატორო სასამართლოს ხევსურეთში ჰქვია „რჯული“, ძალზედ საინტერესოა ის გარემოება, რომ ხევსურები რჯულს უწოდებენ ასევე სამართალსაც. უფრო ზუსტი იქნებოდა თუ ვიტყვი, რომ „რჯული“ ხევსურეთში ეს იყო უშუალოდ ხევსურული სამართალი, ხევსურული ჩვეულებითი სამართლის ნორმების ერთობლიობა. ამ იდენტურობის მიზეზი ის უნდა იყოს, რომ ხევსურული „რჯულის“, სამართლის გამოყენების ასპარეზი სწორედ სამედიატორო სასამართლოა, იგივე „რჯულია“. აქ არჩეული მედიატორი მოსამართლეები სადავო საქმეებს ხევსურული „რჯულის“ სამართლის ნორმების რეალიზაციის მეშვეობით წყვეტენ. ხევსურული სამართლის გამოვლინება სწორედ აქ ხდება...“

1217 ბახია-ოქრუაშვილი ს., აფხაზთა ჩვეულებითი სამართალი, თბ., 2014, 130.

საინტერესო და მნიშვნელოვან ფაქტს წარმოადგენს ის გარემოება, რომ მედიაცია ტრადიციულ ჩვეულებით ქართულ სამართალში დღევანდელი გაგებით მედიატორისგან განსხვავებით გარდა მხარეთა შორის შემათანხმებლის ფუნქციის შესრულებისა, უფრო ფართო უფლებამოსილებით სარგებლობდა, მათ შორის მიმდინარე კონფლიქტზე შემაჯამებელი გადაწყვეტილების მიღების ვალდებულებით აღჭურვილ პირს წარმოადგენდა და მედიატორი (ბჭე) სწორედ ამ მიზნით ერთვებოდა მხარეთა შორის არსებულ კონფლიქტში, რათა ერთი მხრივ, მომხდარიყო მხარეებს შორის კონფლიქტის აღმოფხვრა და განეიტრალება, თუმცა მეორე მხრივ, მიღებულიყო სადაო საკითხზე გადაწყვეტილება და დადგენილიყო მხარეთა შორის სიმართლე¹²¹⁸, რომელსაც მხარეები საბოლოოდ დაემორჩილებოდნენ¹²¹⁹, რადგან მედიაციის და მედიატორის მიმართ დიდი პატივისცემა და მონივნება არსებობდა საზოგადოებაში და ამ პროცესით დადგენილი ჭეშმარიტების პატივისცემა ყველას ევალეობოდა, აღსანიშნავია, რომ ისტორიულად მედიატორის ფუნქციას საზოგადოებაში ავტორიტეტული პიროვნებები ითავსებდნენ, რომელთა მიმართ მაღალი იყო საზოგადოების ნდობა და მონივნება. აღნიშნული ავტორიტეტის და საზოგადოებაში მაღალი რეპუტაციის გამო საქართველოს ახლო წარსულის მაგალითზე მედიატორის, იმ ეპოქისთვის მომრიგებელი მოსამართლის შესანიშნავი მაგალითია დიდი ქართველი საზოგადო მოღვაწე ილია ჭავჭავაძე, რომელიც მომრიგებელი მოსამართლეების ინსტიტუტს დადებითად აფასებდა და საზოგადოების სამართლებრივი პრობლემების დროულად მოგვარების მექანიზმად აღიქვამდა¹²²⁰;

მედიატორთა სასამართლოს შუამავალი მოსამართლეები ანუ „აძბცა“ უძღვებოდა, თვით მოსამართლეებს აფხაზები ქართველების მსგავსად მედიატორებს უწოდებდნენ. მედიატორი ტერმინი, აფხაზი მოსამართლეების მიმართ მე-19 საუკუნეში, ლიტერატურაშიც არის დადასტურებული. მედიატორი, მოსამართლის აღსანიშნავად, საქართველოში ადრეული პერიოდიდან უნდა გავრცელებულიყო, რადგან იგი ყველა კუთხის დიალექტში გვხვდება. მედიატორი „მედიანადან“ უნდა მომდინარეობდეს, რომელიც ლათინური სიტყვაა და „შუას“ აღნიშნავს.

1218 მაკალათია ს., ფშვი, მეორე გამოცემა, გამომცემლობა „ნაკადული“, თბ., 1985, 80.

1219 ტყემალაძე ს., მედიაცია საქართველოში: ტრადიციიდან თანამედროვეობამდე, UNDP Georgia, თბ., 2016, 11.

1220 ჭავჭავაძე ი., მომრიგებელი სასამართლოების შესახებ, გაზეთი „ივერია“, #86, 22 აპრილი (სამშაბათი) 1886.

დიდი ილია არაერთ თავის ნაწარმოებში წერდა მედიაციის დადებით მხარეზე და იმ გამოწვევებზე¹²²¹, რაც მართლმსაჯულების მომხმარებელთათვის დღესაც ხშირ შემთხვევაში დაუძლეველი გამოწვევაა, სასამართლოში გახანგრძლივებული საქმისწარმოებები და მაღალი საპროცესო ხარჯები, რომლის ალტერნატივად დღეს უკვე სამართლებრივი რეგულაციების საფუძველზე იწერება XXI- ე საუკუნის მართლმსაჯულება - მედიაციის სახით.

2. მედიაციის თანამედროვე ინსტიტუციური მოდელი მოქმედი საკანონმდებლო რეგულირების ფარგლებში

2.1 სასამართლო და კერძო მედიაციის ინსტიტუტი საქართველოში

მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება 2012 წლის 1 იანვრიდან მოქმედებს საქართველოში (ჯერ კიდევ „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მიღებამდე) და მოდავე მხარეებს აქვთ სრული შესაძლებლობა კონფლიქტის ამონურვის მიზნებისათვის გამოიყენონ აღნიშნული შესაძლებლობა; კერძოდ, 2011 წლის 20 დეკემბრის #5550 საქართველოს კანონით ცვლილებები შევიდა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში¹²²², რომლის თანახმად კოდექსს დაემატა XXI¹ თავი (187¹-187⁹ მუხლები) რომლის თანახმად სასამართლო მედიაცია ხელმისაწვდომი გახდა ქართული საზოგადოებისათვის¹²²³.

მოქმედი ნორმატიული ბაზის საფუძველზე საქართველოში მოქმედებს სასამართლო მედიაცია, რომლის თანახმად საოჯახო სამართლებრივ დავებზე (გარდა შვილად აყვანასთან, შვილად აყვანის ბათილად ცნობასთან, შვილად აყვანის გაუქმებას-

---

1221 *ჭავჭავაძე ი.*, მომრიგებელი მოსამართლეობა ჩვენში, წერილი მეექვსე, პუბლიცისტური წერილები, ტ. IV, გამომცემლობა საბჭოთა საქართველო, თბ., 1987, 358, 360.

1222 *Austermiller S., Swenson D.*, Alternative Dispute Resolution: Georgia, Meridiani Publishers, Tbilisi, 2014, 95.

1223 იხ. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, XXI¹ თავი, 187¹-187⁹ მუხლები.

თან, მშობლის უფლების შეზღუდვასთან, მშობლის უფლების ჩამორთმევასთან, აგრეთვე ქალთა მიმართ ძალადობასთან ან/და ოჯახში ძალადობასთან დაკავშირებული დავებისა), სამემკვიდრეო სამართლებრივ დავებზე, სამეზობლო სამართლებრივ დავებზე და მოდავე მხარეების თანხმობის შემთხვევაში, ნებისმიერი კატეგორიის სამოქალაქო დავაზე შესაძლებელია მედიაციის წარმოება¹²²⁴. აღსანიშნავია, რომ მედიაციას დაქვემდებარებულ საქმეთა კატეგორიის ჩამონათვალი 2019 წლის 18 სექტემბერს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში გატარებული ცვლილების საფუძველზე საგრძნობლად გაფართოვდა და ზემოაღნიშნული კატეგორიის საქმეთა ჩამონათვალს დაემატა ინდივიდუალური შრომითი დავები, საზიარო უფლების რეალიზაციასთან დაკავშირებული დავები, 20, 000 ლარს ქვემოთ ყველა ქონებრივი დავა, არაქონებრივი დავები, 10, 000 ლარს ქვემოთ არსებული სასესხო დავები და შესაბამისად, იოლი წარმოსადგენია, თუ რაოდენ დიდ მოცულობას დავების მოიცავს უახლოეს პერიოდში მედიაცია და მარტივი წარმოსადგენია, რომ მისი იურისდიქცია მრავალ ადამიანს და იურიდიულ პირს მოიცავს, რაც ნიშნავს, იმას, რომ ავტომატურად ცნობადობა დავის გადაწყვეტის ამ ახალი ალტერნატიული ფორმისა გაიზრდება.

აღსანიშნავია, რომ ზემოაღნიშნული კატეგორიის დავები სამართლებრივი ნორმატიული აღქმით ექვემდებარება სავალდებულო მედიაციას, თუმცა იმის გათვალისწინებით, რომ მედიაცია მხოლოდ ახლა იკიდებს ფეხს და მათ შორის საზოგადოებაში არ სარგებლობს დიდი ნდობით და მოხმარების კოეფიციენტით, სასამართლო ხელისუფლებას ამ ეტაპზე არ აუმოქმედებია მედიაცია სავალდებულო ფორმით, რაც მეორე მხრივ, თვით ამ ინსტიტუტის დიდი გამოწვევაა, რადგან მისი გამოყენების და ცნობადობის ზრდა არ ხდება იმ ტემპით და მოცულობით, რაც შეიძლება იყოს საჭირო, თუმცა სასამართლომ თავის მხრივ, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს სახით, შეიმუშავა ის კრიტერიუმები, რაც მოსამართლეს მისცემს საშუალებას მოახდინოს დავის მედიაციისადმი დაქვემდებარება და მედიაციას უნარიანობის განსაზღვრა.

1224 იხ. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, მუხლი 187³.

დღეისათვის საქართველოში არსებობს სასამართლო მედიაცია, თუმცა ის ფაქტობრივ წარმოადგენს სასამართლოსთან არსებული მედიაციის ევროპულ მოდელს, რადგან ქართულ რეალობაში მოსამართლე და სასამართლო მოხელე მედიატორის სტატუსით არ სარგებლობს, არამედ თბილისის საქალაქო სასამართლოსთან, გორის, რუსთავის და მცხეთის რაიონული სასამართლოებთან დაფუძნებულია მედიაციის ცენტრები¹²²⁵, რომლის ბაზაზე მედიატორები უშუალოდ სასამართლოდან გადმოგზავნილი მედიაციის საქმეებს იღებენ წარმოებაში, ხოლო ცენტრის მედიატორები არ წარმოადგენენ სასამართლოსთან რაიმე სახით დაკავშირებულ ან ანგარიშვალდებულ პირებს, არამედ არიან მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად ლიცენზირებული მედიატორები და წევრები სსიპ „საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის“.

დღევანდელი რეგულირების თანახმად, კერძოდ, „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის ამოქმედების შემდგომ, საქართველოში უკვე არსებობს და ფუნქციონირებს კერძო მედიაცია; რა თქმა უნდა, ყველას აქვს იმის უფლება სასამართლოს გარეშე მოახდინოს შეთანხმების მიღწევის მიზნით მედიაციის პროცესის წარმოება, აკრედიტირებული მედიატორის ჩართულობით, და მედიაციაში მიღწეული შეთანხმებისადმი მოქმედებს აღსრულების ის სტანდარტი, რაც საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ სასამართლო მედიაციის დროს გამოიყენება¹²²⁶, რაც თავის მხრივ, კერძო მედიაციის დანერგვის და ფართო პოპულარიზაციის ერთგვარი მასტიმულირებელი გარემოებაა.

გასათვალისწინებელია, რომ თუ სასამართლო არ იქნა დარწმუნებული კერძო მედიაციის წარმოების სამართლებრივ საფუძვლებში და რეალობაში მედიაციის წარმოების, რისი სამართლებრივი გარანტიებიც ამ ეტაპზე კანონით არსებობს, მისაღე-

---

1225 2020-2021 წლებში, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს შესაბამისი გადანყვეტილებით, უნდა მოხდეს ყველა რაიონული და სააპელაციო სასამართლოს ბაზებზე მედიაციის ცენტრების ამოქმედება.

1226 იხ. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, მუხლი 187⁷. იხ. „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონი.

ბია ლოგიკა, რომ სასამართლო უარს იტყვის ასეთი სამედიაციო მორიგების დადასტურებაზე. შესაბამისად, ამ მიმართულებით თუ არა საკანონმდებლო ჩარჩო რეგულაციების შემოღება, კერძო მედიაციის დანერგვას რეალური განვითარება არ იქნებოდა შესაძლებელი საქართველოში.

საქართველოში სასამართლო და კერძო მედიაცია აბსოლიტურად ნებაყოფლობითია მხარეებისთვის, რაშიც იგულისხმება მედიაციაში შეთანხმების მიღწევის კუთხით მხარეთა ნების თავისუფლება, თუმცა ინიცირებული მედიაციის პროცესში მონაწილეობის მიღება კანონმდებლობის თანახმად მხარეების საპროცესო ვალდებულებას წარმოადგენს, რომლის დარღვევა, სასამართლო მედიაციის შემთხვევაში, მხარის ფინანსურ სანქციონირებასაც კი იწვევს¹²²⁷.

„სასამართლო მედიაციის პროცესი კონფიდენციალურია. მედიატორს არ აქვს უფლება, გაამჟღავნოს ის ინფორმაცია, რომელიც მისთვის ცნობილი გახდა მედიატორის მოვალეობის შესრულებისას, თუ მხარეთა შეთანხმებით სხვა რამ არ არის დადგენილი“.

ისევე როგორც, მხარეს ან მის წარმომადგენელს არ აქვს უფლება, გაახმაუროს ის ინფორმაცია, რომელიც მისთვის ცნობილი გახდა სასამართლო მედიაციის პროცესში კონფიდენციალურობის პირობით, თუ მხარეთა შეთანხმებით სხვა რამ არ არის დადგენილი. აღნიშნული რეგულაცია მეტად მნიშვნელოვანია, განსაკუთრებით მედიაციის დანერგვის პირველ ეტაპზე, რათა არ მოხდეს არაკეთილსინდისიერი მხარის მხრიდან მედიაციაში გაჟღერებული ინფორმაციის და თავად მედიაციის პროცესის საკუთარი ინტერესებისთვის, და მეორე მხარის ინტერესების უგულვებელყოფით, გამოყენება, რითაც შეიძლება მედიაციისადმი ნდობა დაეკარგოს მომხმარებელს, ისევე როგორც აღნიშნულით უზრუნველყოფილია მედიატორის საპროცესო გარანტიები და მის საქმიანობაში რაიმე სახის ჩარევა თუნდაც მოკვლევის ორგანოების მხრიდან გამორიცხულია.

1227 იხ. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, მუხლი 187⁶.

2.2 „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონი

დღეისათვის საქართველო შეუერთდა იმ ევროპული ქვეყნების ჩამონათვალს, სადაც შემუშავებულია „მედიაციის შესახებ“ კანონი¹²²⁸.

კანონის მოიცავს ოთხ თავს და 19 მუხლს და სრულ შესაბამისობაშია მედიაციის სფეროში არსებულ ევროპულ სტანდარტებთან.

„მედიაციის შესახებ“ კანონით გათვალისწინებულია, რომ კანონის მოქმედება ვრცელდება მედიაციის თაობაზე მხარეთა შეთანხმების საფუძველზე წარმართულ მედიაციასა და საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის XXI¹ თავით გათვალისწინებულ სასამართლო მედიაციაზე, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის თავისებურებათა გათვალისწინებით, ხოლო კანონის მოქმედება არ ვრცელდება „ნოტარიატის შესახებ“ საქართველოს კანონით, „სახელმწიფო პროექტის ფარგლებში მიწის ნაკვეთებზე უფლებათა სისტემური და სპორადული რეგისტრაციის სპეციალური წესისა და საკადასტრო მონაცემების სრულყოფის შესახებ“ საქართველოს კანონით, არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსით და კოლექტიური დავის განხილვისა და გადაწყვეტის მიზნით საქართველოს ორგანული კანონით „საქართველოს შრომის კოდექსი“ განსაზღვრულ მედიაციაზე.

„მედიაციის შესახებ“ კანონის თანახმად გაიწერა მედიაციის, მედიატორის ცნებები, რაც მისასაღმებელია, ისევე როგორც კანონის დონეზე დაინერგა სასამართლო და კერძო მედიაციის ფორმები, რა დროსაც ორივე ფორმის შედეგად წარმოებული მედიაციის საბოლოო შედეგი -სამედიაციო მორიგება ექვემდებარება სასამართლოს ძალით აღსრულებას, რაც მათ შორის შესაბამისობაშია მედიაციის შესახებ ევროდირექტივის სტანდ-

---

1228 ნაშრომის ავტორი წარმოადგენს შემუშავებული კანონის ერთ-ერთ ავტორს. კანონზე მომუშავე ჯგუფი შეიქმნა UNDP-ს საქართველოს ოფისის ტექნიკური მხარდაჭერით და დაკომპლექტდა დარგში მოღვაწე სპეციალისტებისგან, რომელთაც 2016-2017წწ შეიმუშავეს კანონის პროექტი, რომელიც UNDP-საქართველოს ოფისის მიერ გადაეცა საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს შემდგომი რეაგირებისთვის, ხოლო 2019 წლის 18 სექტემბერს მიღებული იქნა შესაბამისი კანონი.

არტთან.

„მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონმა გაითვალისწინა და 2019 წლის 14 დეკემბერს კანონის საფუძველზე დაფუძნდა საჯარო სამართლის იურიდიული პირი „საქართველოს მედიატორთა ასოციაცია“, რომელიც წარმოადგენს კანონის საფუძველზე დაფუძნებულ ერთადერთ ქოლგა ორგანიზაციას, რომელიც გახდა პასუხისმგებელი მედიაციის ინსტიტუციონალურ განვითარებაზე, ისევე როგორც მედიატორთა პროფესიაში მიღებასა და მათ პროფესიულ გადამზადებაზე, მასვე დაექვემდებარა მედიატორთა ერთიანი რეესტრის მართვა.

აღსანიშნავია, რომ მედიაციის კანონმა განერა მედიაციისათვის მახასიათებელი პრინციპები, კერძოდ, კანონმდებლობაში გაჩნდა ჩანაწერი იმასთან დაკავშირებით, რომ მედიაცია ეფუძნება მხარეთა ნებაყოფლობითობის (გარდა კანონით გათვალისწინებული შემთხვევებისა), კეთილსინდისიერების, თანასწორობის, კონფიდენციალურობის, მედიატორის დამოუკიდებლობისა და მიუკერძოებლობის პრინციპებს. მედიაციის პროცესში წამოჭრილი საკითხები, რომლებიც ამ კანონით არ არის მოწესრიგებული, უნდა გადაწყდეს ამ პრინციპების შესაბამისად.

კანონის დადებითი მახასიათებელია, რომ გაიწერა მედიაციის სრული პროცესი და მისი რეგულირება, რაც პროცესის მსვლელობის წესების საბაზისო სტანდარტის დადგენის კუთხით მისასაღებელი მოვლენაა.

აღსანიშნავია, რომ ჯერ კიდევ კანონის პროექტზე მომუშავე ჯგუფში შეინიშნებოდა აზრთა ძირითადი სხვადასხვაობა მედიატორთა ასოციაციის როგორც საჯარო სამართლის იურიდიული პირის სტატუსის ფორმით დაფუძნებასთან დაკავშირებით და მედიატორთა ერთიანი რეესტრის წარმოების წესთან დაკავშირებით, და უნდა ითქვას, რომ აღნიშნულ მოსაზრებებს აქვთ არსებობის უფლება, ისევე როგორც მათ შორის ეფუძნებიან ევროპულ გამოცდილებას, და კერძოდ, ევროპის უმრავლეს ქვეყნებში მედიატორთა ასოციაცია საჯარო სამართლის იურიდიული პირის სტატუსით თითქმის არც – ერთ ქვეყანაში არ ფუნქციონირებს, და შესაძლებელია ეს იყოს ისეთი თავისუფალი პროცესის, როგორც არის მედიაცია ზედმეტი ბიუროკრატიისკენ გა-

დადგმული ნაბიჯი, თუმცა მეორე მხრივ, დადებითი ამ ასოციაციის ფორმით მედიატორთა ერთობას მართლაც გააჩნია, რომ შეიქმნა ერთიანი მარეგულირებელი ინსტიტუცია, რომელიც ორიენტირებულია მედიატორთა და მედიაციის განვითარებაზე.

2.3 საქართველო და მედიაციის შესახებ გაერო-ს კონვენცია¹²²⁹

აღსანიშნავია, რომ 2019 წლის 07 აგვისტოს საქართველო მედიაციის შესახებ გაერო-ს კონვენციას („სინგაპურის კონვენცია“) შეუერთდა¹²³⁰, რითაც კიდევ ერთი ნაბიჯი გადაიდგა იმ მიზნისკენ, რომელიც რეგიონში საქართველოს დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის მექანიზმების ცენტრად ჩამოყალიბებას უნდა შეუწყოს ხელი.

კონვენციის მიზანი კომერციული და ვაჭრობასთან დაკავშირებულ დავებზე მედიაციის შედეგად მიღწეული მორიგების აღსრულებისთვის ერთიანი საერთაშორისო სამართლებრივი ჩარჩოს შექმნაა, რაც ხელს შეუწყობს მედიაციის, როგორც დავების გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმის განვითარებას. კონვენცია მხარეებს შესაძლებლობას აძლევს, მარტივად დაეყრდნონ და აღასრულონ მედიაციის შედეგად მიღწეული მორიგების ხელშეკრულებები კონვენციის მონაწილე სახელმწიფოებში, რაც ხელს უწყობს საერთაშორისო ვაჭრობისა და ბიზნესურთიერთობის განვითარებას და წახალისებს მედიაციის გამოყენებას სავაჭრო და ბიზნეს დავების გადაწყვეტისას, როგორც დავების მოგვარების ალტერნატიულ საშუალებას.

ამ მხრივ, აღსანიშნავია, რომ მომავლის საქმეა და მნიშვნელოვანია დროულად იქნეს ქვეყნის შიდა რეგულაციებში განერილი, თუ რა პროცედურის გავლით და ვადებში იქნება კონვენციის ნევრ ქვეყნებში მიღებული სამედიაციო მორიგების აღსრულება შესაძლებელი საქართველოში.

1229 კონვენციის ტექსტი 2018 წლის 20 დეკემბერს გაერო-ს ასამბლეაზე დამტკიცდა. დღეისათვის კონვენციას, საქართველოსთან ერთად, შეერთებულნი არიან გაეროს 40-ზე მეტი ქვეყანა, მათ შორის: სინგაპური, ჩინეთი, ამერიკის შეერთებული შტატები, ისრაელი, ირანი, თურქეთი, უკრაინა, ბელარუსი, ყაზახეთი. 1230 ოფიციალური ცერემონია გაიმართა 2019 წლის 07 აგვისტოს სინგაპურში.

3. საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის როლი მედიაციის განვითარებაში

მედიაცია წარმოადგენს ნოვაციას ქართულ სამართლებრივ რეალობაში¹²³¹, რომლის გამოყენებით დავაში მყოფ მხარეებს ეძლევათ საშუალება მათი კონფლიქტი საკუთარი ხელით აღმოფხვრან და მიაღწიონ შეთანხმებას, რაც გახდება წინაპირობა მათი შემდგომი მშვიდობიანი თანაცხოვრების და თანამშრომლობის მეორე მხარესთან.

იმისთვის, რომ ქვეყანაში ეფექტურად დაინერგოს მედიაცია, უმთავრესია ამ ყველაფერში საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის როლი და დანიშნულება, რადგან ეს გახლავთ ერთადერთი კანონის დონეზე შექმნილი¹²³² და მოქმედი გაერთიანება ადვოკატების საქართველოში¹²³³, რომელიც დღეისათვის აერთიანებს 9, 000 -მდე რეგისტრირებულ ადვოკატს, პირებს, რომლებიც წარმოადგენენ დავაში მყოფი მხარეების პირველ იურიდიულ მრჩეველებს და რომლის აზრს ითვალისწინებენ მხარეები საკუთარი სამართლებრივი დავის გადაწყვეტის მიზნებისათვის¹²³⁴, შესაბამისად, რაც უფრო ფართოდ ხდება ადვოკატების მხრიდან მედიაციის მხარდაჭერა და ადვოკატირება, მით უფრო გაიზრდება და გაფართოვდება მედიაციის პრაქტიკაში გამოყენების არეალი¹²³⁵.

გასათვალისწინებელია, რომ ამ ეტაპზე, როდესაც საქართველოში ფუნქციონირება დაიწყო კერძო მედიაციის ფორმამ და შესაბამისად მედიაციის მეშვეობით მხარეთა შორის არსებული დავის გადაწყვეტის შესაძლებლობას მხოლოდ სასამართლოში სარჩელის შეტანა აღარ წარმოადგენს, ავტომატურად გაიზარდა

1231 *ყანდაშვილი ი.*, მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება: შრომითი მედიაციის მაგალითზე, ადამიანის უფლებათა დაცვა და სამართლებრივი რეფორმა საქართველოში, სტატიათა კრებული; თბ., 2014, 200-208.

1232 იხ: საქართველოს კანონი „ადვოკატთა შესახებ“, მუხლი 1.

1233 იხ: < www.gba.ge >.[18.05.2018]

1234 *ყანდაშვილი ი.*, მედიაცია-დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ახალი ფორმა საქართველოში, საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ჟურნალი „ადვოკატი“, N2-3, თბ., 2016, 19-24.

1235 *Ginter C.*, Estonia in Palo G.D., Trevor M.B., EU Mediation-Law and Practice, Oxford University Press, Oxford, 2012, 95.

ადვოკატის როლი დაეების მედიაციის გზით გადამისამართების და გადანყვეტის პროცესში.

ნიშნდობლივია, რომ ადვოკატთა ასოციაციის, როგორც ინსტიტუციის პოზიცია მედიაციის, როგორც საადვოკატო საქმიანობის „ჯვარედინი პროცესისადმი“ ავტომატურად იქონიებს გავლენას მედიაციაში ადვოკატების ჩართულობისადმი მასობრივი თვალსაზრისით, რადგან პროფესიული გაერთიანების მიდგომას და ნოვაციის სწორ აღქმადობას ექნება გადანყვეტი გავლენა, ხოლო ადვოკატებში მედიაციისადმი ნიჰილისტური დამოკიდებულების გამოვლინებით ან მასში საკუთარი პროფესიული საქმიანობის კონკურენტის დანახვით, შეიძლება დავის გადანყვეტის აღნიშნული ალტერნატიული საშუალება შეფერხდეს განვითარების ესოდენ მნიშვნელოვან დასაწყოს სტადიაზე. მისასალმებელია, რომ მედიაციის ფაქტობრივი დაწყების პირველი დღიდან საქართველოში ადვოკატთა პროფესიული გაერთიანების საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის მიერ დავის გადანყვეტის აღნიშნული ალტერნატიული საშუალებისადმი არ შენელებულა ინსტიტუციური მხარდაჭერის კონკრეტული საქმით გამოვლენილი მხარდამჭერი პოზიციის ფიქსირება, ისევე, როგორც იზრდება მოლოდინი სსიპ „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციასა“ და სსიპ „საქართველოს მედიატორთა ასოციაციას“ შორის აქტიური და ნაყოფიერი თანამშრომლობის, მით უფრო იმ ფონზე, როდესაც სსიპ „საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის“ 2019 წლის 14 დეკემბერს გამართულ სადამფუძნებლო ყრილობაზე ასოციაციის პირველ თავმჯდომარედ სწორედ მოქმედი ადვოკატი აირჩიეს დამფუძნებელმა მედიატორებმა.

3.1 ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის საფუძვლები მედიაციის ქრილში

საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის 2006 წლის 15 აპრილის ადვოკატთა ასოციაციის საერთო კრებაზე მიღებულ იქნა ს.ს.ი.პ. საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ადვოკატთა პროფესიუ-

ლი ეთიკის კოდექსი¹²³⁶, რომელიც განსაზღვრავს ადვოკატთა პროფესიულ ეთიკის ნორმებს და ქცევის წესებს. ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის მიზანია საზოგადოების წინაშე დაკისრებული პროფესიული და ზნეობრივი პასუხისმგებლობიდან გამომდინარე განსაზღვროს პროფესიული ეთიკის ნორმების შესაბამისი ქცევის წესები და დაამკვიდროს ადვოკატის ვალდებულება შეინარჩუნოს პროფესიული ღირსება, პატივი სცეს თავის საქმიანობას და იზრუნოს ადვოკატის პროფესიისადმი მაღალი ნდობის მოპოვებისთვის¹²³⁷.

ადვოკატთა ასოციაციის პროფესიული ეთიკის კოდექსი ამკვიდრებს კლიენტის ინტერესების დაცვის პრიმატს¹²³⁸ საქართველოში და ადვოკატის მხრიდან კლიენტის ინტერესების სასარგებლოდ ადვოკატის საქმიანობას საადვოკატო პროფესიული საქმიანობის ერთ-ერთ მთავარ პრინციპად აღგენს¹²³⁹.

პროფესიული საქმიანობის განხორციელებისას თითოეული ადვოკატი ვალდებულია დაემორჩილოს ადვოკატთა დისციპლინური პასუხისმგებლობისა და დისციპლინური წარმოების შესახებ დებულებას¹²⁴⁰, რომელიც დამტკიცებულია ადვოკატთა ასოციაციის საერთო კრებაზე 2010 წლის 11 დეკემბერს, და რომელიც განსაზღვრავს საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კომისიაში დისციპლინური საქმის წარმოების პროცედურას, ადვოკატებისთვის დისციპლინური პასუხისმგებლობის დაკისრებისა და ადვოკატებისათვის პროფესიული ეთიკის საკითხებზე რეკომენდაციის გაცემის წესს¹²⁴¹.

აღნიშნული დებულების მე-2 მუხლის თანახმად ადვოკატს დისციპლინური პასუხისმგებლობა დაეკისრება “ადვოკატთა შესახებ” საქართველოს კანონით და ადვოკატთა პროფესიული ეთი-

---

1236 იხ: <http://gba.ge/uploads/files/regulaciebi/eTikis_kodexi.pdf>.[18.05.2018]

1237 იხ: ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის პრეამბულა.<www.gba.ge/uploads/files/regulaciebi/eTikis_kodexi.pdf>.[18.05.2018]

1238 იქვე, მუხლი 1.

1239 იქვე, მუხლი 5.

1240 იხ: <<http://gba.ge/uploads/files/regulaciebi/debuleba.pdf>>.[18.05.2018]

1241 იხ: ადვოკატთა დისციპლინური პასუხისმგებლობისა და დისციპლინური წარმოების შესახებ დებულება, მუხლი 1.

კის კოდექსით დადგენილ შემთხვევებში და წესით¹²⁴², შესაბამისად ადვოკატის მხრიდან პროფესიული ეთიკის კოდექსით გათვალისწინებული სტანდარტების დაუცველობა მისი დისციპლინური წესით სანქციონირების წინაპირობაა, ანუ სხვასიტყვებით რომ ითქვას ყველა ადვოკატმა უნდა დაიცვას ეთიკის კოდექსი, მათ შორის მისი მე-8 მუხლის მე-11 პუნქტი, რომელიც ცვლილებების სახით აისახა პროფესიული ეთიკის კოდექსში 2012 წლის 8 დეკემბერს ადვოკატთა საერთო კრებაზე მიღებული გადაწყვეტილებით და რომლის თანახმად ადვოკატმა კლიენტს უნდა ურჩიოს საქმის მორიგებით დასრულება ან დავის ალტერნატიული მეთოდებით გადანყვეტა¹²⁴³.

შესაბამისად, ცალსახაა, რომ საქართველოს ადვოკატთა ასოციაცია, მედიაციის საქართველოში დანერგვის პირველი დღიდან უზრუნველყოფს მედიაციის ხელშეწყობას, ხოლო საკუთარ პროფესიულ ეთიკის კოდექსში კლიენტსა და ადვოკატს შორის ურთიერთობის განმსაღვრელ მუხლში მედიაციის შესახებ კლიენტისთვის სავალდებულოდ რჩევის მიცემის ვალდებულების დადგენის სტანდარტით მინიმუმ მედიაციის შესახებ ფართოდ ინფორმაციის გავრცელების წინაპირობა შეიქმნა ადვოკატთა კორპუსში და რა თქმა უნდა საზოგადოებაში, კერძოდ, საადვოკატო სერვისით მოსარგებლე კონფლიქტში მყოფ მხარეებს შორის.

3.2 ადვოკატთა ასოციაციის ინსტიტუციური მხარდაჭერა მედიაციის განვითარებაში

ადვოკატთა ასოციაციის მხრიდან დავის გადანყვეტის ალტერნატიული საშუალების- მედიაციის მხარდაჭერა მათ შორის ვლინდება მედიაციის ინსტიტუციური მხარდაჭერის კონკრეტულ ქმედებებში ასოციაციის მხრიდან, კერძოდ:

ა) 2018 წლის 12 იანვარს საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის აღმასრულებელმა საბჭომ მიიღო გადაწყვეტილება¹²⁴⁴ მედი-

---

1242 იქვე, მუხლი 2.

1243 იხ: ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსი, მუხლი 8.11. <www.gba.ge/uploads/files/regulaciebi/eTikis_kodexi.pdf>. [28.06.2018]

1244 იხ: საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის აღმასრულებელი საბჭოს 2018

აციის განვითარების კომიტეტის დაფუძნების შესახებ საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ბაზაზე¹²⁴⁵, რაც მედიაციის უპრეცედენტო მხარდაჭერის ბაზიჯია ადვოკატთა ასოციაციის მხრიდან, რადგან ასოციაცია აღნიშნულით მოქმედ ადვოკატებს ღიად უფიქსირებს პოზიციას, რომ მედიაცია საადვოკატო საქმიანობისთვის მისაღებია, ის არ წარმადგენს პროფესიისთვის კონკურენტ საქმიანობას და მასში აქტიური ჩართულობით ადვოკატებმა უნდა მოიძიონ საკუთარი პროფესიული საქმიანობისთვის ახალი შესაძლებლობები.

ადვოკატთა ასოციაციის მედიაციის განვითარების კომიტეტის მიზნებს და ამოცანებს წარმოადგენს¹²⁴⁶:

- ხელი შეუწყოს მედიაციის განვითარებას საქართველოში;
- ხელი შეუწყოს ადვოკატთა ასოციაციის როლის გამოკვეთას და დამკვიდრებას მედიაციის პროცესში;
- ქვეყანაში მიმდინარე მედიაციის სისტემის დანერგვის და რეფორმის პროცესში ადვოკატთა კორპუსის ჩართულობისა და მონაწილეობის გაძლიერება და უზრუნველყოფა;
- საკანონმდებლო დონეზე მედიაციის შესახებ საქართველოს კანონის შემუშავებაში აქტიური როლის შესრულება და ადვოკატთა კორპუსის როლის სწორი ასახვა მედიაციის მარეგულირებელ კანონმდებლობაში.

ბ) 2018 წლის 28 თებერვალს საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის აღმასრულებელმა საბჭომ მიიღო გადაწყვეტილება, რის საფუძველზე საკუთარ საქმიანობაში ფაქტობრივ ასახა მედიაცია, როგორ დავის გადაწყვეტის საშუალება¹²⁴⁷, კერძოდ, საბ-

---

წლის 12 იანვრის გადაწყვეტილება: <<http://gba.ge/uploads/resolutions/2018/01/31/3d51dfa83d2ce7ffffc515d101375fb3.pdf>>. [18.05.2018]

1245 იხ: მედიაციის განვითარების კომიტეტის დებულება, დამტკიცებული საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის აღმასრულებელი საბჭოს 2018 წლის 12 იანვარს: <http://gba.ge/uploads/files/reestri/mediaciiis_ganvitarebis_komitetis_debuleba.pdf>. [18.05.2018]

1246 იხ. საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის მედიაციის განვითარების კომიტეტის დებულება, მუხლი 2,3.

1247 იხ: საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის აღმასრულებელი საბჭოს 2018 წლის 28 თებერვლის გადაწყვეტილება: <http://gba.ge/uploads/resolutions/2018/04/02/9b5c84003fd3bbf88271957f65b512b4.pdf>. [18.05.2018]

ქოს გადაწყვეტილებით, ადვოკატთა შესახებ საქართველოს კანონის 26-ე მუხლის მე-7 პუნქტის „რ“ ქვეპუნქტის¹²⁴⁸ ეფექტიანად ამოქმედების მიზნით საბჭომ დაამტკიცა დებულება¹²⁴⁹ აღმასრულებელი საბჭოს მიერ ადვოკატებს, ისევე როგორც ადვოკატებსა და კლიენტს შორის დავის წარმოშობის შემთხვევაში მორიგების წარმართვის წესის შესახებ.

აღნიშნული დებულების მე-2 მუხლის თანახმად მედიაცია შეიძლება გავრცელდეს ნებისმიერ დავაზე მხარეთა ორმხრივი თანხმობის შემთხვევაში, როცა არსებობს დავა ასოციაციის წევრებს შორის ან წევრსა და მის კლიენტს შორის, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც მხარე ითხოვს წევრის დისციპლინირებას¹²⁵⁰ (ანუ ყველა შემთხვევაში გარდა ისეთი შემთხვევისა თუ დავის ფორმად მხარე აირჩევს ეთიკის კომისიისთვის მიმართვას).

ზემოაღნიშნული ნაბიჯების გადადგმით საქართველოს ადვოკატთა ასოციაცია ერთი მხრივ, ღიად აფიქსირებს მედიაციისადმი ინსტიტუციურ მხარდაჭერას, ხოლო მეორე მხრივ, პრაქტიკული ქმედებებით ხელს უწყობს აღნიშნული ინსტიტუტის ფართო პროპაგანდირებას და დანერგვას ადვოკატებში, რაც ესოდენ მნიშვნელოვანია მედიაციის დანერგვის პირველ სტადიაზე საქართველოში.

აღსანიშნავია, რომ ადვოკატთა ასოციაციის მხრიდან მედიაციის მხარდაჭერა და ინსტიტუციური კუთხით მის განვითარებაში ჩართულობა, მრავალი ევროპული ქვეყნის მაგალითზე, მედიაციის დანერგვის ეტაპზე, არსებული გამოცდილებაა¹²⁵¹ და სასიხარულოა, რომ საქართველოს მაგალითზე საქართველოს

1248 იხ. ადვოკატთა შესახებ საქართველოს კანონის 26-ე მუხლის მე-7 ნაწილის „რ“ პუნქტი: საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის აღმასრულებელი საბჭო ორმხრივი თხოვნის საფუძველზე არის ასოციაციის მოდავე წევრების ან წევრებისა და მათი კლიენტების მომრიგებელი.

1249 იხ. ადვოკატთა ასოციაციის აღმასრულებელი საბჭოს მიერ მორიგების პროცედურის წარმართვის შესახებ დებულება, დამტკიცებული ადვოკატთა ასოციაციის აღმასრულებელი საბჭოს 2018 წლის 28 თებერვლის გადაწყვეტილებით: <http://gba.ge/uploads/files/reestri/morigebis_debuleba.pdf>.[18.05.2018]

1250 იხ. საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის აღმასრულებელი საბჭოს მიერ მორიგების პროცედურის წარმართვის შესახებ დებულება, მუხლი 2.

1251 *Esplugues C., Marquis L., New Developments in Civil and Commercial Mediation, Vol. 6, Springer International Publishing, London, 2015, 275.*

ადვოკატთა ასოციაცია ანალოგიური პოზიციონირებით გამოიჩინა.

3.3 მედიაცია, როგორც ადვოკატთა განგრძობადი იურიდიული განათლების ნაწილი

2009 წელს ადვოკატთა შესახებ საქართველოს კანონში შევიდა ცვლილებები¹²⁵², რომლის თანახმად კანონის მე-5 მუხლს დაემატა დათქმა ადვოკატების განგრძობადი იურიდიული განათლების პროგრამაში სავალდებულო მონაწილეობის მიღების შესახებ¹²⁵³, რომლის საფუძველზე 2012 წელს საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციამ აამოქმედა სავალდებულო განგრძობადი იურიდიული განათლების გავლის შესახებ წესი მოქმედი ადვოკატებისათვის, რომლის თანახმად ყველა მოქმედი ადვოკატი ვალდებულია კალენდარული წლის მანძილზე გაიაროს სავალდებულო სასწავლო პროგრამა და დააგროვოს სასწავლო კრედიტ საათები¹²⁵⁴.

მედიაციის ქვეყანაში დანერგვის და პოპულარიზაციის მიზნით იურიდიულ პროფესიაში საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციამ, კერძოდ, მისმა მმართველმა ორგანომ აღმასრულებელი საბჭოს სახით, 2017 წლის 10 იანვარს მიიღო გადაწყვეტილება¹²⁵⁵ და ასოციაციის განგრძობადი იურიდიული განათლების 2017-2018 წლებში მთავარ პრიორიტეტად ადვოკატებისათვის მედიაციის სწავლება მიიჩნია, რაც მედიაციის იურიდიული პროფესიის წარმომადგენლებში დანერგვის და სწავლების უპრეცედენტო

1252 იხ. საქართველოს 2009 წლის 17 ნოემბრის კანონი # 2040 - სსმ I, #38, 01.12.2009 წ., მუხ.280.

1253 ადვოკატთა შესახებ საქართველოს კანონი, მუხლი 5, პუნქტი „ვ“ : ადვოკატი ვალდებულია მონაწილეობა მიიღოს ადვოკატთა ასოციაციის აღმასრულებელი საბჭოს მიერ დამტკიცებულ განგრძობადი სავალდებულო იურიდიული განათლების პროგრამაში.

1254 იხ: საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის განგრძობადი იურიდიული განათლების წესები: <http://edu.ge/რეგულაციები/განგრძობადი-იურიდიული-გა/>. [18.05.2018]

1255 იხ. ს.ს.ი.პ. საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის აღმასრულებელი საბჭოს 2017 წლის 10 იანვრის გადაწყვეტილება:< <http://gba.ge/ka/resolutions/list/330>>. [18.05.2018]

ნაბიჯად შეიძლება მივიჩნიოთ, იმის გათვალისწინებით, რომ საქართველოს ადვოკატთა ასოციაცია აერთიანებს 9,000 - მდე ადვოკატს საქართველოში და თითოეულ მათგანს აღნიშნული გადაწყვეტილებით ეძლევა საშუალება მიიღოს საბაზისო ინფორმაცია მედიაციის თემაზე და მიიღოს მონაწილეობა სასწავლო პროგრამებში დავის გადაწყვეტის აღნიშნული ალტერნატიული საშუალების თაობაზე.

მსგავსი ნაბიჯების გადადგმით ადვოკატთა ასოციაცია ფაქტობრივ ხელს უწყობს ადვოკატებში, ვინც არიან პირველი იურიდიული მრჩეველები დავაში მყოფი მხარეების, მედიაციის ცნობადობის ზრდას და მათ დაინტერესებას ჩაერთონ მედიაციაში და კლიენტებს ურჩიონ მედიაციის გზით და საშუალებით გადაწყვიტონ საკუთარი სამართლებრივი პრობლემები.

4. სასამართლოს როლი მედიაციის განვითარებაში

მედიაციის დანერგვასა და განვითარებაში მნიშვნელოვანია სასამართლოს როლი და ფუნქცია საქართველოში. იმის გათვალისწინებით, რომ სავალდებულო სასამართლო მედიაცია საქართველოში ფაქტობრივ ახლა იკიდებს ფეხს და აღნიშნული დავის ალტერნატიული საშუალების შესახებ საზოგადოებაში არსებული ცნობადობა დაბალია, გადამწყვეტია, რათა სასამართლომ უზრუნველყოს შესაბამისი ნაბიჯების გადადგმა მედიაციისადმი მომხმარებლის ინტერესის ზრდაში, მათ შორის უმთავრესია თავად მოსამართლეთა ცოდნის დონის და მედიაციის შესახებ ცნობადობის ამაღლება, მით უფრო ისეთ ქვეყნებში, სადაც სასამართლოსთან არსებული მედიაცია ფუნქციონირებს¹²⁵⁶, რაც საქართველოს მაგალითზე გასათვალისწინებელი ფაქტორია.

ამ მიზნით თბილისის საქალაქო სასამართლოს ბაზაზე 2013 წელს შეიქმნა სამედიაციო ცენტრი¹²⁵⁷, რომელიც უშუალოდ ანხორციელებს სასამართლოში მიმდინარე სამართალწარმოების პროცესში მხარეთა შორის სამედიაციოდ გადაცემული საქმეების მოსამართლეთაგან მიღებას და განაწილებას ცენტრის

1256 De Palo G., Trevor B.M., EU Mediation, Oxford University Press, Oxford, 2012, 44.

1257 იხ. <<http://www.tcc.gov.ge/index.php?m=586>>.[18.05.2018]

ბაზაზე მოქმედი მედიატორებს შორის¹²⁵⁸, ისევე როგორც ცენტრის ბაზაზე ხორციელდება სასამართლო მედიაციის სესიები და ცენტრი კურირებს აღნიშნული მედიაციების შესახებ ინფორმაციის დამუშავებას და შენახვას¹²⁵⁹.

სასამართლო ხელისუფლების მხრიდან მედიაციის დანერგვის პირველ წლებში ნებაყოფლობითი მედიაციის დანერგვით და მხოლოდ გარკვეული გამოცდილების დაგროვების შემდეგ სავალდებულო მედიაციის ამოქმედებაზე ფიქრი, გამართლებულ ნაბიჯს წარმოადგენდა სასამართლოს მხრიდან¹²⁶⁰, თუმცა ამ ეტაპზე ალბათ უკვე შეიძლება ითქვას, რომ მათ შორის მედიაციის შემდგომი ეფექტური განვითარების მიზნებისათვის სავალდებულო მედიაციის კანონით დადგენილი მექანიზმის ამოქმედებისთვის შესაფერისი დრო მოდის, მით უფრო თუ გავითვალისწინებთ იმ გარემოებას, რომ მედიაციის გამოყენების ზრდა საქართველოში უნდა გახდეს წინაპირობა საზოგადოებაში კომპრომისის წესით საკითხების გადაწყვეტისა, რა დროსაც საზოგადოება ისწავლის იტვირთოს პირადი პასუხისმგებლობა მიმდინარე კონფლიქტის გადაწყვეტის მიზნებისათვის¹²⁶¹.

ნიშანდობლივია, რომ სასამართლო ხელისუფლება დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების შესახებ ინსტიტუციურად ფიქრობს და მუშაობს, რაც მათ შორის აისახება სასამართლოს მიერ 2017-2021 წლებისთვის შემუშავებულ სისტემის სტრატეგიაში¹²⁶², კერძოდ, სტრატეგიის დოკუმენტში ცალკე თავი აქვს დათმობილი დავების გადაწყვეტის ალტერნატიული

1258 თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2018 წლის 29 მაისის ცნობა (მონოდებული ინფორმაციის თანახმად 2018 წლის 29 მაისისათვის სასამართლო მედიაციის სტატისტიკის თანახმად 2013 წლის დეკემბრიდან 2018 წლის 29 მაისამდე მედიაციის ცენტრს გადმოეცა 133 საქმე).

1259 მსგავსი ცენტრები ფუნქციონირებს ასევე გორის, რუსთავის და 2019 წლის ზაფხულიდან მცხეთის რაიონული სასამართლოს ბაზაზე.

1260 *ნულაძე ა.*, ქართული სასამართლო მედიაციის შედარებითი ანალიზი, გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“, თბ.2017, 201.

1261 *Austermiller S., Swenson D.*, Alternative Dispute Resolution: Georgia, Meridiani Publishers, Tbilisi, 2014, 96, 97.

1262 იხ: სასამართლო სისტემის სტრატეგია 2017-2021 წლებისთვის, საქართველოს უზენაესი სასამართლოსა და საქართველოს მოსამართლეთა ასოციაციის იურიდიული ჟურნალი „მართლმსაჯულება და კანონი“, #2(54)17, თბ.2017,5.

საშუალებების განვითარებას, რომლის თანახმად მედიაციის განვითარებით სასამართლოს მიაჩნია, რომ მოხდება სასამართლოს ხელმისაწვდომობის გაზრდა, სასამართლოებისა და მოსარჩევეების დროისა და ხარჯების დაზოგვა, მართლმსაჯულებით კმაყოფილებისა და სასამართლო სისტემის მოქნილობის საკითხების მონესრიგება, ასევე, მოსამართლეთა გადატვირთულობისა და საქმეთა გაჭიანურების პრობლემის მოგვარება.

აღნიშნულის მისაღწევად სასამართლოს მნიშვნელოვანად მიაჩნია:

- ჩამოყალიბდეს მედიაციის ცენტრები მსხვილ სასამართლოებში;
- ხელი შეეწყოს დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების (მედიაცია, არბიტრაჟი) განვითარებას;
- განვითარდეს და გააქტიურდეს სასამართლოს მორიგების ინსტიტუტი;
- დაინერგოს მედიაცია ადმინისტრაციულ და სისხლის სამართალწარმოებაში.

მნიშვნელოვანია, რომ სასამართლოს განვითარების სტრატეგიაში ჩნდება მითითება¹²⁶³ მედიაციის ადმინისტრაციულ და სისხლის სამართალწარმოებაში დანერგვის შესახებ, რაც აღნიშნული დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის მექანიზმის კიდევ უფრო მეტად გამოყენებადობის წინაპირობა უნდა გახდეს საქართველოში.

სასამართლოს მის მიერ სტრატეგიაში განერილი ამოცანების მიღწევის კონკრეტული გზები და მექანიზმები განერილი აქვს სასამართლო სტრატეგიის განხორციელების შესაბამის სამოქმედო გეგმაში¹²⁶⁴, რომლის თანახმად უახლოეს წლებში დაგეგმილია მსხვილ გაერთიანებულ სასამართლოების ბაზაზე სამედიაციო ცენტრების შექმნა და მედიაციის სწავლების კურიკულუმების შემუშავება მოსამართლეებისა და მედიატორებისათვის,

---

1263 იხ: სასამართლო სისტემის სტრატეგია 2017-2021 წლებისთვის, საქართველოს უზენაესი სასამართლოსა და საქართველოს მოსამართლეთა ასოციაციის იურიდიული ჟურნალი „მართლმსაჯულება და კანონი“, #2(54)17, თბ.2017,29.

1264 იქვე, 49.

ისევე როგორც მედიაციის შესახებ ინფორმაციის და ცნობადობის ზრდის მიზნით სასამართლოს წარმომადგენელის მხრიდან საინფორმაციო შეხვედრების დაგეგმვა და ჩატარება¹²⁶⁵.

5. სამართლის სკოლების როლი მედიაციის სწავლებისა და კვლევის ხელშეწყობის და დავის გადაწყვეტის კულტურის განვითარებაში

მედიაციის საქართველოში მძლავრად და ინსტიტუციურად დამკვიდრებისთვის მნიშვნელოვანია მისი როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალების სწავლება საქართველოში მოქმედი სამართლის სკოლებში, რადგან სწორედ სამართლის სკოლები ამზადებენ მომავალ იურისტებს და მათთვის გაცილებით სწორი იქნება მედიაციის შესახებ, როგორც მათი პრაქტიკული საქმიანობის ერთ-ერთი შესაძლო მიმართულების თაობაზე შეიტყონ და შეიმეცნონ საუნივერსიტეტო მერხთან, ვიდრე ეს მოხდეს მათი პრაქტიკული საქმიანობის დროს დამდგარი კონკრეტული პრაქტიკული საჭიროების გადაწყვეტის სტადიაზე.

აღნიშნულ საკითხს ფუნდამენტური მიდგომა სჭირდება მათ შორის საუნივერსიტეტო სწავლების სასწავლო გეგმაში აღნიშნული დისციპლინის სავალდებულო სახით ყველა უმაღლესი სასწავლებლის იურიდიული ფაკულტეტის პროგრამებში ინტეგრირების სახით, რაც რეალურად გახდება მედიაციით დაინტერესებული ახალი თაობის იურისტების ზრდის წინაპირობა.

უფრო მეტიც, მნიშვნელოვანია, რათა სამეცნიერო თვალსაზრისით მედიაციის დამუშავებისა და შესწავლის კუთხით საუნივერსიტეტო ბაზებზე ფუძნდებოდეს მედიაციის შემსწავლელი ცენტრები. ამ მხრივ, ნამდვილად პირველი მერცხალია თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბაზეზე 2011 წელს დაფუძნებული დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ეროვნული ცენტრი, რომლის მთავარ მისიას სწორედ მედიაციის სწავლება და მედიაციაში სამართლის პროფესორებისა და სტუდენტებისათვის უნარჩვევების დანერგვა და დახვეწა წარმოადგენს¹²⁶⁶.

¹²⁶⁵ იქვე, 75, 76.

¹²⁶⁶ იხ. <ncadr.tsu.ge>.[18.05.2018]

ამ მიმართულებით მისასაღმებელი იქნება საქართველოში მოქმედი სხვა უმაღლესი სასწავლო დაწესებულებების მხრიდან გააქტიურება და მსგავსი სახის ინიციატივების საუნივერსიტეტო ბაზაზე დანერგვა.

IX. მედიაციის, როგორც დავის გადაწყვეტის ახალი ინსტიტუტის, უპირატესობის განვითარების საჭიროება საქართველოში

მედიაციას, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიულ მექანიზმს, მრავალი უპირატესობა გააჩნია, რაც დეტალურად იქნა გაანალიზებული სახელმძღვანელოში, თუმცა მოკლედ მიმოვიხილოთ ის კონკრეტული დადებითი მხარეები, რაც მედიაციის ამოქმედებამ მრავალ ქვეყანაში შედეგის¹²⁶⁷ სახით მოიტანა და მათ შორის უნდა მოიტანოს საქართველოში :

- დავების შეთანხმებით დასრულების სტატისტიკა იზრდება, რაც ყველასთვის, როგორც სასამართლო სისტემისთვის, ასევე სასამართლოში წარმოდგენილი მოდავე მხარეებისთვის და რა თქმა უნდა ადვოკატებისთვის დადებით შედეგს წარმოადგენს;
- იმის გათვალისწინებით, რომ მედიაცია არ იმართება სასამართლო დარბაზში და მხარეებს შეჯიბრებითი პროცესის ფარგლებში ნაგებული-მოგებული მხარის სტატუსი არ ენიჭებათ, მედიაციის პროცესი ფსიქოლოგიურად ეხმარება მოდავე მხარეებს მიაღწიონ შეთანხმებას¹²⁶⁸.
- მედიაცია იძლევა შესაძლებლობას კონფლიქტის მხარეებს შორის დავის გადაწყვეტის შეთანხმებული პირობებით შედეგს შეთანხმება, ანუ გადაწყვეტილება საკითხის გარშემო იყოს მხარეების წინასწარ შეთანხმებული პროდუქტი¹²⁶⁹, რაც წარმოდგენელი და ხელმიუწვდომელი შესაძლებლობაა სასამართლო და საარბიტრაჟო¹²⁷⁰ საქმისწარმოების შემთხვევაში.
- მედიაციის დანერგვით ადვოკატებს ეძლევათ საშუალება

1267 *Hollander J.*, *Mediation for Civil Litigators*, Irwin Law Inc, 2013, 3, 4.

1268 *McLaren H.R.*, *Sanderson J.*, *Innovative Dispute Resolution: The Alternative*, Carswell, Toronto, 2006, 4-1.

1269 *Willis T.*, *Wood W.*, *Alternative Dispute Resolution in Golden J.*, Lamm C., *International Financial Disputes, Arbitration and Mediation*, Oxford University Press, Oxford, 2015, 73.

1270 *Horton D.*, *Arbitration about Arbitration*, *Stanford Law Review*, Stanford, California, Volume 70, #2, February 2018, 440.

საკუთარი უნარების და შრომის გამოყენებით მიიღონ დამატებითი შემოსავალი, ხოლო ამის ხარჯზე კლიენტებს, მედიაციის წარმატებით დასრულების შემთხვევაში, რა თქმა უნდა ეზოგებათ ფინანსები და დრო.

- მედიაციამ რიგ ქვეყნებში დაზოგა სასამართლოს დრო, რადგან მედიაციაში შეუთანხმებლობის შემთხვევაში, საქმის სასამართლოში გადაგზავნის შედეგად, მოსამართლეებს შეუძლიათ პირდაპირ მთავარი სხდომა დანიშნონ, რაც საქმისწარმოების ვადების კონტროლის და შემცირების ეფექტური საშუალებაა, სისტემის გამართულად და სწორედ მუშაობის შემთხვევაში, რაც არანაკლებ მნიშვნელოვანია საქართველოში და ამ მიმართულებით ქართული სასამართლო სისტემა უნდა დაფიქრდეს და გამოიყენოს ეს კარგი გამოცდილება.
- მედიაციის ამოქმედებით მხარეებს უწევთ შეთანხმებაზე ფიქრი და მუშაობა დავის რეალურად დაწყებამდე, რაც ზრდის შეთანხმების მიღწევის და დავის აღმოფხვრის შესაძლებლობას.
- მედიაციის ამოქმედებით საზოგადოებას მოემატა ნდობა სახელმწიფო მართლმსაჯულებისადმი, რადგან აღიქვამენ აღნიშნული ინსტიტუტის ამოქმედებას, როგორც სახელმწიფოს ჩართულობით დავის ნაკლები დანახარჯებით გადაწყვეტის მექანიზმის მომხმარებლებისთვის შეთავაზებას, რაც რეალობას წარმოადგენს.
- მედიაციის გამოყენებით საზოგადოება ახერხებს სოციალური დიალოგის კულტურის დანერგვას და ცივილური ურთიერთობების პრიორიტეტულობის მეტად აღქმას, რაც მედიაციის თანმდევი შედეგია და ესოდენ გამოსაყენებელი ქართულ რეალობაში.

მედიაციის, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალების გამოყენების უპირატესობები ნათელი და ცალსახაა, თუმცა მის სწორ იმპლემენტაციას და გამოყენებას სწორი ანალიზი და მათ შორის დაგეგმარება სჭირდება, ყურადღება არის მისაქცევი ყველა თუნდაც უმნიშვნელო დეტალისთვის და კერძოდ:

- ანალიზი აჩვენებს, რომ დავები, რომელიც სასამართლო მედიაციის ამა თუ იმ სქემის მიხედვით ინარმოება რიგ შემთხვევაში შეიძლება არ იყოს კონკრეტული შეთანხმებით დასრულებული, ამას აქვს თავისი ახსნა, რადგან ძირითადად შესაძლებელია ეს იყოს მხარეთა ინტერესი, რათა დავა შეთანხმებით არ დაასრულონ, არამედ მათ უწევთ ამ ეტაპის გავლა ან მათ შორის ანგარიშს უწევენ სასამართლოს მიხედულობას რიგ შემთხვევაში ან პირიქით თავად იყენებენ ამ მექანიზმს დროის გასაჭიანურებლად, რასაც შესაბამისი პრაქტიკის ანალიზი ესაჭიროება პერიოდული და გამოვლენილი პრობლემატიკის წინაპირობების აღმოსაფხვრელი შესაბამისი ნაბიჯების გადადგმა, რაც დღეის მდგომარეობით სამწუხაროდ სისტემურ ხასიათს არ ატარებს ქართულ რეალობაში.
- ანალიზი აჩვენებს, რომ დავები, რომელიც მედიაციაში ხვდება არასასამართლო მედიაციის ან სასამართლო მედიაციის გზით, ოღონდ ორივე მხარის კონკრეტული ნებით, პერსპექტივა წარმატებით შეთანხმებისა მაღალია, რადგან მხარეების მიერ გამოვლენილი ნება - დავის მედიაციაში გადამისამართების, წინაპირობაა იმისა, რომ მხარეებს კონკრეტული ხედვები აქვთ იმისა, თუ როგორ უნდა დაასრულონ დავა შეთანხმებით. შესაბამისად, ამ მიმართულებით ნათელია და აღნიშნული სტატისტიკის ზრდის უებარი წამალი თვით მედიაციის შესახებ მის პოტენციურ მომხმარებლებში ცნობადობის ზრდა და დანერგვაა, რაზეც კონკრეტული მსჯელობა და გზები იქნა ნაშრომში უკვე დასახული, რადგან ქართულ რეალობაში ამ მიმართულებით ფაქტობრივ არ იდგმება შესაბამისად სათანადო ნაბიჯები.
- ანალიზი აჩვენებს, რომ იმ კატეგორიის ქონებრივ დავებზე, სადაც მხარეებს ფიზიკური რესურსი ფულადი რესურსის გალების არ გააჩნიათ არ არის მედიაციის მიზნებისთვის წარმატებული, რადგან მხარეებს შეიძლება აქვთ ინტერესი შეთანხმების, მაგრამ მეორე მხარის ინტერესის მიზნებისთვის საჭირო ფინანსური სახსრის უქონლობა¹²⁷¹ შეიძლე-

1271 *Genn H.*, Judging Civil Justice, Cambridge University Press, New York, 2010, 111.

ბა აღმოჩნდეს შეუთანხმებლობის ობიექტური მიზეზი, რაც მათ შორის სასამართლოში მიმდინარე საქმისწარმოების მოსამზადებელ ეტაპზეც ვლინდება და სასამართლოს აქვს შესაძლებლობა აღნიშნულის იდენტიფიცირების, რა დროსაც მსგავსი საქმის მედიაციაში წარმართვის რჩევა, შეიძლება საერთოდ უადგილო აღმოჩნდეს სასამართლოს მხრიდან, და ამ მიმართულებით მათ შორის უპირველესად სასამართლოს ინტერესშია შესაბამისი პრაქტიკის დანერგვა მოსამართლეების მხრიდან სიტუაციის მართვისა, ისევე როგორც ადვოკატთა სავალდებულო განგრძობადი იურიდიული განათლების კურსებში მსგავსი უნარების განვითარებაზე ორიენტირებული მოდელების შექმნა არის საჭირო, რაც ამ ეტაპზე არ ხორციელდება საქართველოში და არაერთი მსგავსი საქმე სასამართლოს რჩევის გათვალისწინებით მაინც მიდის მედიაციაში, თუმცა ვერ სრულდება წარმატებით ზემოაღნიშნული მიზეზით, რის გამოც ერთი მხრივ, ფუჭად იხარჯება მხარეთა დრო და მეორე მხრივ, მედიაციის სტატიტიკა უარესდება ქვეყანაში.

- ანალიზი აჩვენებს, რომ იმ კატეგორიის ქონებრივ დავებზე, სადაც ერთ-ერთ მხარეს აქვს დარწმუნებული განცდა, რომ ის მართალია, მედიაციის მიზნებისთვის რთული კატეგორიის საქმე შეიძლება აღმოჩნდეს, რადგან ასეთ შემთხვევებში ფსიქოლოგიური პრობლემა ხდება მეტ წილად ობიექტური მიზეზი მედიაციაში შეუთანხმებლობის, როდესაც მხარეს, რომელსაც აქვს განცდა, რომ მას რაიმე სახის დათმობის გაკეთება არ უნდა უწევდეს, უჭირთ დათმობის მიზნებისთვის ნაბიჯის გადადგმა. ამ კუთხითაც ზემოაღნიშნული რჩევა გასათვალისწინებელია სასამართლოს და ადვოკატურის წარმომადგენლების მხრიდან.
- მნიშვნელოვანია რომ იურიდიულმა პროფესიამ მედიაცია არ განიხილოს თავის კონკურენტად¹²⁷² და იყოს პროპონენტი მედიაციის ვიდრე ოპონენტი, წინააღმდეგ შემთხვევაში მედიაციის პრაქტიკაში რეალური დანერგვა გაჭირდება, მინიმუმ დროში ძალზედ გახანრძლივდება, რადგან ადვო-

---

1272 იქვე, 110.

კატია ის ფიგურა ვინც მხარის მრჩეველია და შესაბამისად თუ ადვოკატის მხრიდან და პროფესიის მხრიდან მედიაცია არ იქნა ქვეყანაში მხარდაჭერილი, მედიაციის რეალური დამკვიდრება პრაქტიკულად გამორიცხული იქნება საქართველოში, რაზეც შესაბამისი დასაბუთებული მსჯელობა იქნა წარმოდგენილი ნაშრომში, ისევე როგორც მითითებები თუ რა უნდა იქნეს აღნიშნულის თავიდან ასაცილებლად გაკეთებული.

- მედიაცია განსაკუთრებით მისი დანერგვის სტადიაზე მხარდაჭერილი უნდა იყოს სასამართლო და ადვოკატთა კორპუსის მხრიდან, ეს ორი მთავარი ინსტიტუცია გადამწყვეტია მედიაციის დანერგვის პროცესში¹²⁷³.
- აქვე აღსანიშნავია, რომ დიდი მნიშვნელობა ექცევა იმას ზოგადად მედიაცია წარმოადგენს იურიდიულ საქმიანობას თუ არის ჩვეულებრივი მომსახურება, რადგან იმ შემთხვევაში თუ სახეზე იქნება იურიდიული მომსახურების კუთხით მედიატორის საქმიანობის მიკუთვნება, მაშინ მასზე ადვოკატის ეთიკა უნდა გავრცელდეს¹²⁷⁴. ამ მიმართულებით მედიაცია უპრიანა მიეკუთვნოს იურიდიულ საქმიანობას, რადგან მედიაციის გამოყენებით საბოლოო ჯამში იქმნება სამართლებრივ ნორმებს დაქვემდებარებული აღსრულებადი აქტი, თუმცა აღნიშნული კომპლექსურ საკითხს წარმოადგენს და მასზე გარდა ცალკე სამეცნიერო კვლევის საჭიროებისა, სავალდებულოა გაიხსნას ღია დისკუსიები იურიდიულ პროფესიაში, რაც დღეს საქართველოში არ ხდება და ეს თემა საერთოდ არ არის იურიდიული პროფესიის წარმომადგენელთა დღის წესრიგში, თუმცა მედიაციის დანერგვის პარალელურად აღნიშნულზე სავალდებულოა მიდიოდეს მსჯელობა.
- იმისთვის, რათა მედიაციამ უზრუნველყოს მასში ჩართული მხარეების ინტერესების გატარების რეალურობა, საჭიროა

1273 აღნიშნულ საკითხებზე ცალკე თავი არის მოცემული სადისერტაციო ნაშრომის ფარგლებში.

1274 *Hartung A.M., Weder Sozietät noch Bürogemeinschaft des Anwalts mit Mediator oder Berufsbetreuer, Neue Juristische Wochenschrift (NJW), C.H.BECK, München, 2018, (5April,#15)1102.*

დარეგულირდეს საკითხი, რათა პროცესში ჩართული მხარეთაგან ერთ-ერთის მიერ არ იქნეს ბოროტად გამოყენებული მისი ძალამოსილება და გავლენა მეორე მხარისადმი, აღნიშნულის პრევენცირება, ფაქტობრივ ან მედიატორს უნდა მივანდოთ, ან უპრიანია საკანონმდებლო დონეზე მოხდეს საკითხის რეგლამენტირება, მინიმუმ მსგავსი საჭიროების არსებობის დროს სავალდებულო სახით განხორციელდეს მედიაციაში წარმომადგენლის გარეშე მონაწილე მხარის ადვოკატით უზრუნველყოფა.

- მედიაციის სწორედ აღქმისთვის მნშვნელოვანია მხარეებს კარგად ესმოდათ, რომ მედიაციით ისინი მუდამ სარგებელს იღებენ, კერძოდ, შესაძლოა მედიაცია კონკრეტული შეთანხმებით ვერ დაასრულონ, თუმცა მათ იმაზე კარგად ეცოდინებათ კონფლიქტის მიზეზების და დავის შესახებ ვიდრე ეს მედიაციის დაწყებამდე იყო მხარისთვის ცნობილი, რაც შესაძლოა შემდგომში გახდეს წინაპირობა დავის დასრულებისა.

შესაბამისად მედიაციის პროცესში მონაწილეობას მხარეებისთვის ყოველთვის მოაქვს დადებითი თუ მხარეს ესმის მედიაციის შინაარსი და როგორ გამოიყენოს ის ინფორმაცია რაც ამ პროცესმა მისცა მას¹²⁷⁵, რაზეც დასაბუთებული მსჯელობა ასევე არის ნაშრომში წარმოდგენილი.

მედიაციის ფორმების დანერგვა და აღნიშნული დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმის განვითარების სწორი მოდელის შერჩევა ამ ინსტიტუტის პრაქტიკული წარმატებულობის წინაპირობას წარმოადგენს საქართველოში, ამ მხრივ, შესწავლილი ევროპული გამოცდილების მაგალითზე თამამად შეიძლება გაკეთდეს დასკვნა თუ მედიაციის, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალების, რომელი ფორმების დანერგვა არის უპრიანი საქართველოში.

აღნიშნული მიმართულებით ნაშრომში წარმოდგენილია ქვემოთ რეკომენდაციები, რომლის გათვალისწინება მაღალი აღ-

---

1275 *Ahmed M., An Investigation into the Nature and Role of Non-Settled ADR in International Journal of Procedural Law, Vol.7, intersentia, Cambridge-Antwerp-Portland, 2017, 216, 217.*

ბათობით გახდება მედიაციის პრაქტიკული წარმატებული დანერგვის და განხორციელების წინაპირობა საქართველოში, რადგან ეს რეკომენდაციები წარმოადგენს ნაშრომის მიზნებისთვის ჩატარებული ფუნდამენტური მეცნიერული კვლევის შედეგს, რაც მათ შორის განხორციელდა ევროპული ქვეყნების შედარებითი ანალიზის საფუძველზე, რა დროსაც გაანალიზებული იქნა 20-მდე ევროპული სახელმწიფოს მედიაციის მოდელი.

X. დასკვნა

მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება, ეფექტური და წარმატებული საშუალებაა, რათა კონფლიქტში მყოფი მხარეების სამართლებრივი შინაარსის სადავო საკითხები გადაწყდეს ნაკლები დროის და ფინანსების დანახარჯით და მხარეებს მიეცეთ შესაძლებლობა შეინარჩუნონ ერთმანეთის მიმართ ცივილური დამოკიდებულება, რაც ნაშრომის ფარგლებში შედარებითი კვლევის მეთოდის გამოყენებით გამოვლენილი შედეგებით დასტურდება.

ჩატარებული კვლევის საფუძველზე დაბეჯითებით შეიძლება იმის თქმა, რომ მედიაცია უნდა დაეფუძნოს შემდეგ სამ აუცილებელ პრინციპს:

ა) ნებაყოფლობითობა: მაქსიმალურად უნდა მოხდეს მედიაციის ნებაყოფლობითობის მხარდაჭერა/უზრუნველყოფა, რაც კანონმდებლობით გათვალისწინებული სავალდებულო მედიაციის პირობებშიც გულისხმობს შეთანხმებაზე ნებისმიერი ფორმით იძულების დაუშვებლობას.

ბ) კონფიდენციალურობა: გაიზარდოს მედიაციის კონფიდენციალურობის უზრუნველყოფის გარანტიები, მკაფიოდ განისაზღვროს მისი შეზღუდვის საფუძვლები, რაც იქნება მედიაციისადმი საზოგადოების ნდობისა და მიმართვიანობის ზრდის განმაპირობებელი ერთ-ერთი უმთავრესი მიზეზი.

გ) მედიაციის პროცესის სუბიექტების საპროცესო გარანტიები: უმნიშვნელოვანესია საკანონმდებლო დონეზე გარანტირებულ იქნეს მედიატორის საქმიანობაში ჩაურევლობის პრინციპი და უზრუნველყოფილი იყოს პროცესის მონაწილე სუბიექტების საპროცესო გარანტიები.

მნიშვნელოვანია მედიაციისადმი სასამართლო ხელისუფლების პოლიტიკის გადახედვა და კანონმდებლობით გათვალისწინებული მედიაციას დაქვემდებარებული საქმეთა ჩამონათვალის მიმართ სავალდებულო მედიაციის მექანიზმის რეალური ამოქმედება. აღნიშნული გაზრდის მედიაციის გამოყენების პრაქტიკას და მოქალაქეებისა თუ ადვოკატების მხრიდან დაინტერესების ზრდის განმაპირობებელი გახდება.

ნაშრომში გადმოცემული მოსაზრებებისა და რეკომენდაციების გამოყენებით მოხდება მედიაციის, როგორც ყოველდღიურად მოხმარებაში არსებული სამართლებრივი ინსტიტუტის რანგში აყვანა, რაც მისდამი დაინტერესების ზრდის ინდიკატორი გახდება მომხმარებელთა მხრიდან. მსგავსი მიდგომა წარმოადგენს წინარე ნაშრომის ერთ-ერთ რეკომენდაციას, რაზეც დასაბუთებული მსჯელობა არის კიდევ მოცემული, თუმცა აღნიშნულის პარალელურად ერთი მხრივ, სსიპ „საქართველოს მედიატორთა ასოციაციამ“ და მეორე მხრივ, სასამართლო ხელისუფლებამ უნდა უზრუნველყოს ყველა შესაძლო მექანიზმი იმისა, რათა მედიაცია მჭიდრო კავშირში იყოს საადვოკატო პროფესიასთან, რაც კვლევით დგინდება, რომ ევროპის ქვეყნების მაგალითზე წარმოადგენს მედიაციის განვითარების მთავარ ფაქტორს და საფუძველს.

მედიაციამ მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნების მაგალითზე წარმატებით დაამტკიცა, რომ ის წარმოადგენს დავის გადაწყვეტის ეფექტურ საშუალებას და ობიექტურად იმკვიდრებს თავს როგორც ყველაზე მოთხოვნადი დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება, რითაც კიდევ ერთხელ ამართლებს ლორდი ფილიპსის¹²⁷⁶ სიტყვებს, რომ „დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებების განვითარებას ალტერნატივა არ გააჩნია“¹²⁷⁷ და მოკრძალებით შეიძლება აღნიშნული მოსაზრების იმ კუთხით განვრცობა, რომ ნებისმიერი სწორედ დაგეგმილი და გააზრებული რეფორმა, რომელიც ერთი მხრივ, ეყრდნობა დაგროვილ საერთაშორისო გამოცდილებას, ხოლო მეორე მხრივ, ასახავს ეროვნულ დონეზე არსებული საჭიროებების სწორ შემეცნებას, განწირულია წარმატებისთვის.

1276 Lord Nicholas Phillips, ინგლისისა და უელსის სასამართლოების თავმჯდომარე.
1277 *Blackshaw I. S., TMC Asser Instituut (La Haye), Sport, Mediation and Arbitration, T.M.C. Asser Press, Hague, 2009, 241.*

ბიბლიოგრაფია

ქართულ ენაზე:

ალაბეგოვი ყ., ეგნატე გაბლიანი და სვანეთის ჩვეულებითი სამართალი, მითითებული „ქართული ჩვეულებითი სამართალი“ მ.კეკელიას რედაქტორობით, 1993,89.

ბახია-ოქრუაშვილი ს., აფხაზთა ჩვეულებითი სამართალი, თბ.2014,130.

გორგაძე ი., გურგენიძე ნ., ილია ჭავჭავაძე: ცხოვრებისა და შემოქმედების მატრიანე, ბიბლიოგრაფიული ქრონიკა 1837-1907, „მეცნიერება“, თბ.1987, 48.

დავითაშვილი გ., სასამართლო ორგანიზაცია და პროცესი ქართულ ჩვეულებით სამართალში, თსუ-ს გამომცემლობა, თბ., 2004.

დავითაშვილი გ., სამედიცინო სასამართლო ანუ „რჯული“ ხე-ვისურეთში, თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბ.2001.

დავითაშვილი გ., სასამართლო ორგანიზაციასთან და პროცესთან დაკავშირებული ძირითადი ასპექტები ქართულ ჩვეულებით სამართალში, „ქართული სამართლის ისტორია“, პირველი გამოცემა, საქართველოს უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბ, 2011.

კეკელია მ., ტერმინ „ბჭის“ შინაარსისათვის ქართულ სამართლის წიგნებში, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის „მაცნე“ #4, თბ.1973.

კეკელია მ., ქართული ჩვეულებითი სამართლის სათავეებიდან, კრებული „ქართული ჩვეულებითი სამართალი“, გამომცემლობა „მეცნიერება“, თბ, 1988, 36.

კეკელია მ., რედ, ქართული ჩვეულებითი სამართალი, ტ.4, მთავარი გამომცემლობა მეცნიერება, თბ. 1993.

მაკალათია ს., ფშავი, მეორე გამოცემა, გამომცემლობა „ნაკადული“, თბ.1985.

მახარაძე ა., კონფლიქტის არსი და მედიაციის ინსტიტუტი ისტორიულ ასპექტში, ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ბათუმი, 2011.

ონიანი ს., ტერმინი „ბჭი“ მნიშვნელობისთვის ძველ ქართულ სამართალში, თსუ იურიდიული ფაკულტეტის სამართლის ჟურნალი, #2, 2013.

სურგულაძე ივ., საქართველოს სახელმწიფოსა და სამართლის ისტორიისთვის, სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა, ტ. I, თბ. 1952.

ტყემალაძე ს., მედიაცია საქართველოში: ტრადიციიდან თანამედროვეობამდე, UNDP Georgia, თბ.2016.

ყანდაშვილი ი., მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება: შრომითი მედიაციის მაგალითზე, ადამიანის უფლებათა დაცვა და სამართლებრივი რეფორმა საქართველოში, სტატიათა კრებული; თბ., 2014.

ყანდაშვილი ი., მედიაცია-დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ახალი ფორმა საქართველოში, საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ჟურნალი „ადვოკატი“, N2-3, თბ., 2016.

ჩიტაშვილი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, სამართლის ჟურნალი, უნივერსიტეტის გამომცემლობა, #1, 2016.

ჩიტაშვილი ნ., ადვოკატ-მედიატორის ცალკეულ ეთიკურ ვალდებულებათა თავისებურება და რეგულირების აუცილებლობა, სამართლის ჟურნალი, უნივერსიტეტის გამომცემლობა, #2, 2016.

ჩიტაშვილი ნ., სამართლიანი შეთანხმება, როგორც მედიაციის ეთიკური ურღვევების საფუძველი, ჟურნალი „ნელინდეული“, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 2016.

ცერცვაძე გ., მედიაცია, გამომცემლობა მერიდიანი, თბ. 2010.

ნულაძე ა., ქართული სასამართლო მედიაციის შედარებითი ანალიზი, გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“, თბ. 2017.

ნულუკიანი ა., სვანური ბჭემედიატორული სასამართლო, ჟურნალი: სახელმწიფო და სამართალი, 1990.

ჭავჭავაძე ი., მომრიგებელი სასამართლოების შესახებ, გაზეთი „ივერია“, #86, 22 აპრილი (სამშაბათი) 1886.

ჭავჭავაძე ი., მომრიგებელი მოსამართლეობა ჩვენში, წერილი მეექვსე, „პუბლიცისტური წერილები“, ტ. IV, გამომცემლობა საბჭოთა საქართველო, თბ. 1987.

შენიშვნები:

Abramson I.H., Mediation Representation, Second Ed., Oxford University Press, Oxford, 2011.

Abramson I.H., Mediation Representation, Third Ed., Wolters Kluwer, Aspen Casebook Series, New York, 2013.

Ahmed M., An Investigation into the Nature and Role of Non-Settled ADR in International Journal of Procedural Law, Vol. 7, Intersentia, Cambridge-Antwerp-Portland, 2017.

Alexander N., Global Trends in Mediation, 2nd Ed, Kluwer Law International, the Netherlands (Alphen aan den Rijn), 2006.

Alexander N., International and Comparative Mediation: Legal Perspectives, Austin, Wolters Kluwer, 2009.

Alexander N., *Four Mediation Stories from Across the Globe*, *Rabels Zeitschrift für Ausländisches und Internationales Privatrecht (the Rabel Journal)*, Mohr Siebeck, Tübingen, No. 4, 2010.

Alexander N., Steffek F., Making Mediation Law, International Finance Corporation (IFC), World Bank Group, Washington D.C. 2016.

Alpa G., Arbitration and ADR Reforms in Italy, in European Business Law Review, Law Journal, Vol 29, Issue 2, Wolters Kluwer International, London, 2018.

Andrews N., Andrews -on civil process, Arbitration&Mediation, Vol. II, Intersentia, Cambridge, 2013.

Andrews N., Mediation Agreements: time for a more creative approach by the English courts, Uniform Law Review, Revue de droit uniforme, Vol. 18, Number 1, Oxford University Press, Unidroit, Oxford, 2013.

Andrews N., Landbrecht J., Schiedsverfahren und Mediation in England, C.H.Beck, München, 2015.

Andrews N., The Modern Civil Process, Mohr Siebeck, Tübingen, 2008.

Alfini J.J., Press S.B., Sternlight J., Stulberg J.B., Mediation Theory and Practice, 2001.

Alfini J.J., Press Sh. B., Stulberg J.B., Mediation Theory and Practice, Reporter's Notes, 3rd Ed, LexisNexis, 2013.

Austermiller S., Swenson D., Alternative Dispute Resolution : Georgia, Meridian Publishers, Tbilisi, 2014.

Baumbach A., Lauterbach W., Albers J., Hartmann P., Zivilprozessordnung, C.H.BECK, Munchen, 76.Auflage, 2018.

Bäumerich M., Güterichter und Mediatoren im Wettbewerb, Duncker&Humblot, Berlin, 2015.

Behme C., Probst R., Die neuen Mediationsregelungen der ICC –ein Meilenstein für die administrierte Mediation? Zeitschrift für Konflikt Management (ZKM), 17 Jahrgang. Heft 1/2014, Januar/Februar, PVSt 47561, Berlin, 2014.

Bergen, J.M.V., Gerichtsinterne Mediation, Mohr Siebeck, Tübingen, 2008.

Berkel G., Deal Mediation: Erfolgsfaktoren professioneller Vertrag-verhandlungen, Zeitschrift für Konflikt-Management (ZKM), Verlag Otto Schmidt, Heft 1/2015, Köln, 2015.

Berkel G., Zur Diskussion gestellt: Deal Mediation als Konfliktbeilegung, Zeitschrift für Konfliktmanagement (ZKM), Verlag Otto Schmidt, Köln, 2018.

Bhatia K.V., Candlin C., Gotti M., Discourse and Practice in International Commercial Arbitration, Ashgate, Farnham, 2012.

Biard A., Monitoring Consumer ADR Quality in the EU: A critical Perspective, European Review of Private Law, Law Journal, Vol. 26, No.2, Wolters Kluwer International, The Netherlands, 2018.

Blake S., Browne J., Sime S., The Jackson ADR Handbook, 2nd Ed, Oxford University Press, Oxford, 2016.

Brand J., Steadman F., Todd C., Commercial Mediation, Second Ed., JUTA, Cape Town, 2016.

Brooker P., Mediation Law, Routledge, London, 2013.

Brown J.H., Marriott A., ADR Principles and Practice, Third Ed., Sweet&Maxwell, Thomson Reuters, London, 2011.

Bölten K., Dispute Resolution Mechanisms in Merger and Acquisition Transactions, Legal, Istanbul, 2016.

Boulle L., Kelly J.K., Mediation, Butterworths, Toronto, 1998.

Boulle L., Field R., Australian Dispute Resolution : Law and Practice, LexisNexis, Butterwoths, 2017.

Brinkmann M., Effer-Uhe D.O., Völzmann-Stickelbrock B., Wesser S., Weth S., Festschrift für Hanns Prütting, Dogmatik im Dienst von Gerechtigkeit, Rechtssicherheit und Rechtsentwicklung, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2018.

Buhring-Uhle C., Kirchhoff L., Scherer G., Arbitration and Mediation in International Business, Kluwer Law International, London, 2006.

Burduli I., Nekrorezeption in Transformationsgesellschaften, in Brinkmann M., Effer-Uhe D.O., Völzmann-Stickelbrock B., Wesser S., Weth S., Festschrift für Hanns Prütting, Dogmatik im Dienst von Gerechtigkeit, Rechtssicherheit und Rechtsentwicklung, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2018.

Buono C., Poli A., Tietze N., Wieviorka M., Die Mediation : ein Europäischer Vergleich, DIV Publishing, Saint-Denis, 2002.

Caponi R., „Just Settlement“ or „Just About Settlement“?, Mediated Agreements: A comparative Overview of the Basics, Rabels Zeitschrift, The Rabel Journal of Comparative and International Private Law, Max-Planck-Institute für ausländisches und internationales Privatrecht, Band 79, Heft 1, Mohr Siebeck, 79. Jahrgang, Tübingen, 2015.

Carroll E., Mackie K., International Mediation : The Art of Business Diplomacy, Kluwer Law International, Tottel Publishing, London, 2006.

Carvalho J.M., Carvalho C., Online Dispute Resolution Platform in Alberto de Franceschi (ed), *European Contract Law and the Digital Single Market –The Implications of the Digital Revolution*, Intersentia, 2016.

Carvalho J.M., Nemeth K., Implementation of the Consumer ADR Directive in the EU Member States, *EuCML Journal of European Consumer and Market Law*, C.H.BECK, Vol 7, 2/2018.

Chanturia L., Die Europäisierung des georgischen Rechts – bloßer Wunsch oder große Herausforderung?, *Rabels Zeitschrift, The Rabel Journal of Comparative and International Private Law*, Max –Planck-Institute für ausländisches und internationales Privatrecht, Band 74, Heft 1, Mohr Siebeck, Tübingen, 2010.

Chern C., *International Commercial Mediation*, Informa London, 2008.

Chern C., *The Commercial Mediator’s Handbook*, Informa Law, New York, 2015.

Cooley W.J., *Mediation Advocacy*, 2nd Ed, NITA, Notre Dame, 2002.

Cortes P., *The New Regulatory Framework for Consumer Dispute Resolution*, Oxford University Press, Oxford, 2016.

Cortes P., *The Law of Consumer Redress in an Evolving Digital Market*, Cambridge University Press, Cambridge, 2018.

Cortes P., Consumer ADR in Spain and the United Kingdom, *EuCML Journal of European Consumer and Market Law*, C.H.BECK, Vol 7, 2/2018.

Cremer K., *Die Vertraulichkeit der Mediation*, Schneider Verlag Hohengehren GmbH, Germany (Baltmannsweiler), 2007.

Creutzfeldt N., Vertrauen in Außergerichtliche Streitbeilegung, *Zeitschrift für Konflikt-Management (ZKM)*, Verlag Otto Schmidt, Heft 1/2016, Köln, 2016.

Czernich D., Geimer R., *Streitbeilegungsklauseln im Internationalen Vertragsrecht*, C.H.BECK, München, 2017.

Davydenko D.L., Amicable Dispute Resolution in the European Legal Tradition, Infotropic Media, Moscow, 2013.

Deguchi M., Das flexible Streitbeilegungsmodell zwischen Zivilprozess und ADR in Japan, in Brinkmann M., Effer-Uhe D.O., Völzmann-Stickelbrock B., Wesser S., Weth S., Festschrift für Hanns Prütting, Dogmatik im Dienst von Gerechtigkeit, Rechtssicherheit und Rechtsentwicklung, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2018.

Deixler-Hübner A., Schauer M., (Hrsg) Alternative Formen der Konfliktbereinigung, MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien, 2016.

De Palo G., Trevor B.M., Arbitration and Mediation in the Southern Mediterranean Countries, Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn, 2007.

De Palo G., Trevor B.M., EU Mediation: Law and Practice, Oxford University Press, Oxford, 2012.

Dieter A., Montada L., Schulze A., Gerechtigkeit im Konfliktmanagement und in der Mediation, Campus Verlag, Frankfurt/New York, 2000.

Diez H., Krabbe H., Thomsen C.S., Familien – Mediation und Kinder, Bundesanzeiger Verlag, 3. überarbeitete und aktualisierte Auflage, Köln, 2009.

Dingle J., Kelbie J., The Mediation Handbook, 2nd Ed, Unity Press, 2014.

Dingle J., Sephton J., Practical Mediation, Law Brief Publishing, Somerset, 2017.

Duve C., Eidenmüller H., Hacke A., Mediation in der Wirtschaft, 2. Auflage., Verlag Dr. Otto Schmidt, Köln, 2011.

Eberhardt U., Rechtschutzversicherung und außergerichtliche Konfliktlösung, Zeitschrift für Konflikt-Management (ZKM), Heft 3/2014, Verlag Otto Schmidt, Köln, 2014.

Effer-Uhe D., Schiedsrichterliche Unabhängigkeit bei wissenschaftlichen Äußerungen in SchiedsVZ (Zeitschrift für Schiedsverfahren/German Arbitration Journal), Verlag C.H.Beck, München, 16. Jahrgang, Heft 2, März/April 2018.

Eidenmüller H., Verhandlungsmanagement durch Mediation, in Hensler L.K (Hrsg) Mediation in der Anwaltspraxis, Deutscher Anwaltverlag, 2.Aufl, 2004.

Eidenmüller H., Wege aus der Sackgasse: Wie lassen sich Blockaden in Mediations- und Güteverfahren lösen?, Zeitschrift für Konflikt-Management (ZKM), Verlag Otto Schmidt, Heft 1/2013, Köln, 2013.

Eidenmüller H., Wagner G., Mediationsrecht, Verlag Otto Schmidt, Köln, 2015.

Englert K., Franke H., Grieger W., Streitlösung ohne Gericht, Werner Verlag, Amersfort, 2006.

Esplugues C., Iglesias J.L., Palao G., Civil and Commercial Mediation in Europe: National Mediation Rules and Procedures, Vol. I., Intersentia, Cambridge, 2013.

Esplugues C., Civil and Commercial Mediation in Europe: National Mediation Rules and Procedures, Vol. II., Intersentia, Cambridge, 2014.

Esplugues C., Barona S., Global Perspectives on ADR, Intersentia, Cambridge, 2014.

Esplugues C., Marquis L., New Developments in Civil and Commercial Mediation: Global Comparative Perspectives, Springer, New York, 2015.

Fenn P., Commercial Conflict Management and Dispute Resolution, Spon Press, Abingdon, 2012.

Fenn P., Commercial Conflict Management and Dispute Resolution, Routledge, New York, 2017.

Ferz S., Filler E., Mediation Gesetzestexte und Kommentar, Universitätsverlag, Wien, 2003.

Ferz S., Lison A., Wolfart E.M., Zivilgerichte und Mediation, Universitätsverlag, Wien, 2004.

Filler E., Commercial Mediation in Europe, Wolters Kluwer, Law& Business, London, 2012.

Fischer C., Ungerath H., Grundlagen und Methoden der Mediation, C.H.BECK, München, 2014.

Fisher R., Ury W., Getting to Yes: Negotiating Agreement Without Giving In, 2nd Ed, 1981.

Frascoigna X.M., Hetherington H.L., The Lawyer's Guide to Negotiation, Second Ed., American Bar Association, Chicago, 2009.

Fritz R., Das Gütesiegel `Zertifizierter Mediator`, Zeitschrift für Konflikt Management (ZKM), 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, Seiten PVSt 47561, Berlin, 2014.

Fuchshuber C., Mediation in Zivilrecht: neue Wege der Konfliktlösung, LexisNexis ARD Orac, Wien, 2004.

Genn H., Judging Civil Justice, Cambridge University Press, Cambridge, 2010.

Gläßer U., Mediation und Beziehungsgewalt, Nomos, Baden-Baden, 2008.

Gläßer U., Schroeter K., Gerichtliche Mediation : Grundsatzfragen, Etablierungserfahrungen und Zukunftsperspektiven, Nomos, Baden-Baden, 2011.

Glenewinkel W., Mediation als außergerichtliches Konfliktlösungsmodell, Ibidem-Verlag, Stuttgart, 1999.

Göksu M., Civil Litigation and Dispute Resolution in Turkey, Banka ve Ticaret Hukuku Arastirma Enstitusu, Ankara, 2016.

Golann D., Mediating Legal Disputes, American Bar Association, Chicago, 2009.

Goldberg S., Sander F., Rogers N., Cole S.R., Dispute Resolution: Negotiation, Mediation, Arbitration and other Processes, Aspen Casebook Series, Wolters Kluwer Law&Business, Six Ed., New York, 2012.

Golden J., Lamm C., International Financial Disputes : Arbitration and Mediation, Oxford University Press, Oxford, 2015.

Goodman A., Basic Skills for the New Mediator, Solomon Publications, 2nd Ed, Maryland, 2005.

Goodman A., Mediation Advocacy, Nova Law and Finance, London, 2010.

Greger R., Unberath H., Die Zukunft der Mediation in Deutschland, C.H.BECK, München, 2008.

Greger R., Gerichtsinterne Mediation, The Rabel Journal of Comparative and International Private Law, Max –Planck-Institute für ausländisches und internationales Privatrecht, Band 74, Heft 1, Mohr Siebeck, Tübingen, 2010.

Greger R., Unberath H., MediationsG :Recht der alternativen Konfliktlösung, Kommentar, C.H.BECK, München, 2012.

Greger R., Gerichtsinterne Mediation auf dem Prüfstand, Zeitschrift für Konflikt-Management (ZKM), Verlag Otto Schmidt, Heft 1/2013, Köln, 2013.

Greger R., Unberath H., Steffek F., Recht der alternativen Konfliktlösung, 2.Auflage, C.H.BECK, München, 2016.

Groß M., IP-/IT- Mediation, Verlag Dt.Fachverl, Frankfurt am Main, 2013.

Hale T., Between Interests and Law , Cambridge University Press, Cambridge, 2015.

Haft F., Grafín von Schlieffen K., Handbuch Mediation, C.H.BECK, München, 2016.

Hartung A.M., Weder Sozietät noch Bürogemeinschaft des Anwalts mit Mediator oder Berufsbetreuer, Neue Juristische Wochenschrift (NJW), C.H.BECK, München, 2018.

Haynes J., Haynes G., Mediating Divorce, Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 1989.

Heetkamp S.J., Online Dispute Resolution bei grenzüberschreitenden Verbraucherverträgen, V&R Unipress, Universitätsverlag Osnabrück, 2018.

Herrman M.S., The Blackwell Handbook of Mediation, Blackwell Publishing, Malden, 2006.

Hinrichs U., Praxishandbuch Mediationsgesetz, Verlag Walter de Gruyter, Berlin, 2014.

Hodges C., Stadler A., Resolving Mass Disputes: ADR and Settlement of Mass Claims, Elgar Publishing, Cheltenham UK, 2013.

Hodges C., Mass Collective Redress: Consumer ADR and Regulatory Techniques, European Review of Private Law, Vol 23.No.5-2015. Wolters Kluwer Law&Business, London, 2015.

Hofmeister L., Slopek D.E.F., Schutzfähigkeit von Online Dispute Resolution Verfahren, Verlag Otto Schmidt, Heft 1/2013, Köln, 2013.

Hollander J., Mediation for Civil Litigators, Irwin Law Inc, Toronto, 2013.

Honorati C., Ohly A., Padovini F., Hirsch G., Picotti L., Knauer C., Patentrecht ADR Wirtschaftsstrafrecht, Müller Verlag, Heidelberg, 2017.

Hopf V.G., Gerichtsexterne Mediation Erfahrungen mit dem österreichischen Mediationsgesetz, The Rabel Journal of Comparative and International Private Law, Max –Planck-Institute für ausländisches und internationales Privatrecht, Band 74, Heft 1, Mohr Siebeck, Tübingen, 2010.

Hopt J.K., Mediation – Eine Einführung, *Rabels Zeitschrift, The Rabel Journal of Comparative and International Private Law*, Max –Planck-Institute für ausländisches und internationales Privatrecht, Band 74, Heft 1, Mohr Siebeck, Tübingen, 2010.

Hopt J. K., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013.

Horton D., *Arbitration about Arbitration*, *Stanford Law Review*, Vol. 70, #2, Stanford, California, 2018.

ICLG - The International Comparative Legal Guide to : Litigation & Dispute Resolution, Six Ed., A practical cross-border insight into litigation & dispute resolution work. Published by Global Legal Group, in association with CDR, London, 2013.

Ingen-Housz A., *ADR in Business*, Vol. II, Wolters Kluwer Law&Business, the Netherlands (Alphen aan den Rijn), 2011.

Jeong S., Kritische Betrachtung über die Gerichtsmediation in Korea, in Brinkmann M., Effer-Uhe D.O., Völzmann-Stickelbrock B., Wesser S., Weth S., *Festschrift für Hanns Prütting, Dogmatik im Dienst von Gerechtigkeit, Rechtssicherheit und Rechtsentwicklung*, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2018.

Jones G., Pexton P., *ADR and Trusts: An International Guide to Arbitration and Mediation of Trust Disputes*, Spiramus Press, London, 2015.

Kaiser P., Gabler A.M., Prozessqualität und Langzeiteffekte in der Mediation, *Zeitschrift für Konflikt-Management (ZKM)*, Verlag Otto Schmidt, Heft 6/2014, Köln, 2014.

Kajkowska E., *Enforceability of Multi-Tiered Dispute Resolution Clauses*, Hart Publishing, Oxford, 2017.

Katsh E., Rifkin J., *Online Dispute Resolution: Resolving Conflicts in Cyberspace*, Jossey-Bass Publishing, 2001, 93.

Kolodej C., Settingstechniken und Prozessgestaltung bei (hoch) eskalierten Konflikten, Zeitschrift für Konflikt Management (ZKM), 17 Jahrgang, Heft 1/2014, Januar/Februar, PVSt 47561, Berlin, 2014.

Klowait J., Gläßer U., Berlin C., Mediationsgesetz, 1.Aufl, Nomos, Baden-Baden, 2014.

Klowait J., Gläßer U., Berlin C., Berning D., Dendorfer R., Goltermann N., Mediationsgesetz, 2.Aufl, Nomos, Baden-Baden, 2018.

Köksal T., Contract Management & Dispute Resolution in International Construction Business, BILGE, Ankara, 2016.

Kovach K.K., Mediation in a Nutshell, 2nd Ed, West a Thomson Reuters Business, USA, 2010.

Krabbe H., Werkstattbericht –Hochstrittige Parteien in der Mediation, Zeitschrift für Konflikt Management (ZKM), 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, PVSt 47561, Berlin, 2014.

Kreindler R., Wolff R., Rieder S.M., Commercial Arbitration in Germany, Oxford University Press, Oxford, 2016.

Kumar A., Alternative Dispute Resolution System: Global And National Perspective, K.K. Publications, New Delhi, 2016.

Längsfeld A., Anwaltpflichten und Mediation, Duncker&Humblot, Berlin, 2015.

Lee J., Lim M., Contemporary Issues in Mediation, World Scientific Publishing, Singapore, 2016.

Lee R.T., Mouritsen C.S., Judging Ordinary Meaning, The Yale Law Journal, Vol. 127, #4, New Haven, Connecticut, 2018.

Lindblom P.H., Progressive Procedure, Iustus, Schweden, 2017.

Loer L., Umsetzung des Guterichtermodells in der Praxis, Zeitschrift für Konflikt Management (ZKM), 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, PVSt 47561,36, Berlin, 2014.

Mak I.K.L., Alternative Dispute-Resolution of Shareholder Disputes in Hong Kong, , Cambridge University Press, Hong Kong, 2017.

Malacka M., Mediation als Appropriate Dispute Resolution im Tschechischen und Slowakischen Rechtssystem in Osteuropa Recht Zeitschrift, Nomos, Baden-Baden, 2018.

Mantle M., Mediation: A practical guide for lawyers, Dundee University Press, Dundee, 2011.

McLaren H.R., Sanderson J., Innovative Dispute Resolution: The Alternative, Carswell, Toronto, 2006.

Meller-Hannich C., Höland A., Krausbeck E., „ADR“ und „ODR“ : Kreationen der europäischen Rechtspolitik. Eine kritische Würdigung, Zeitschrift für Europäisches Privatrecht (ZEuP), Verlag C.H.BECK, München, 2014.

Menkel-Madow J.C., Love P.L., Schneider K.A., Sternlight R.J., Dispute Resolution: Beyond the Adversarial Model, Aspen Publishers, Second Ed., New York, 2011.

Menkel-Meadow C., Developments in `A`DR in the United States, Verlag Otto Schmidt, Heft 4/2013, Köln, 2013.

Moore C.W., The Mediation Process: Practical Strategies for resolving conflict, 3rd Ed., Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 2003.

Möslein F., Private Macht, Mohr Siebeck, Tübingen, 2016.

Nehf J.P., The Impact of Mandatory Arbitration on the Common Law Regulation of Standard Terms in Consumer Contracts, The George Washington Law Review, Volume 85, No 6, Washington, 2017.

Neuner J., Natürlicher und freier Wille in Archiv für die civilistische Praxis, 218. Band, Heft 1, Mohr Siebeck, Tübingen, 2018.

Nelson M.R., NELSON on ADR, Thomson Carswell, Scarborough, 2003.

Niedostadek A., (Hrsg) Praxishandbuch Mediation, Richard Boorberg Verlag, Stuttgart, 2010.

Niedostadek A., Mediation bei Arbeitsplatzkonflikten und der Grundsatz der Freiwilligkeit, Zeitschrift für Konflikt-Management (ZKM), 17 Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, PVSt 47561, Berlin, 2014.

Nölting H., Mediatoren- verträge, Verlag Centrale für Mediation, Köln, 2003.

Olakanmi J., ADR Alternative Dispute Resolution, Panaf Press, Abuja, Nigeria, 2013.

Partridge V.B.M., Alternative Dispute Resolution, Oxford University Press, Oxford, 2009.

Picker B., Mediation Practice Guide : A Handbook for Resolving Business Disputes, American Bar Association, 2nd ED, Washington, 2003.

Pinto-Ferreira J.P., Carvalho J.C., *Consumer ADR in Portugal*, EuCML Journal of European Consumer and Market Law, C.H.BECK, Vol 7, 2/2018.

Ponschab R., Verhandlungsführung: Mutter aller Konfliktlösungen ADR-Verfahren im Vergleich, Zeitschrift für Konflikt Management (ZKM), 17 Jahrgang, Heft 1/2014. Januar/Februar, PVSt 47561, Berlin, 2014.

Ponte L., Cavenagh T., Alternative Dispute Resolution in Business, West Educational Publishing, Ohio, 1999.

Poon G.P., The Corporate Counsel's Guide to Mediation, First Chair Press, American Bar Association, Chicago, 2010.

Posch W., Schleifer W., Ferz S., Konfliktlösung im Konsens, Schiedsgerichtbarkeit, Diversion, Mediation, Leykam BuchVerlag, Graz, 2010.

Pramhofer K., Gerichtsnaher Mediation beim Handelsgericht Wien ein Erfolgsprojekt, Zeitschrift für Konflikt-Management (ZKM), Heft 3/2014, Verlag Otto Schmidt, Köln, 2014.

Pratt S., Niculita V.A., The Lawyer's Business Valuation Handbook, American Bar Association, Chicago, 2010.

Pruckner M., Recht der Mediation, Linde Verlag, Wien, 2003.

Pryles M., Dispute Resolution in Asia, 3rd Ed, Kluwer Law International, the Netherlands (Alphen aan den Rijn), 2006.

Rana R., Alternative Dispute Resolution: A Handbook for In-House Counsel in Asia, Lexis Nexis, Singapore, 2014.

Roberts M., Mediation in Family Disputes: Principles of Practice, Fourth Ed., Ashgate, Aldershot, 2008.

Roebuck D., Mediation and Arbitration in the Middle Ages, Holo Books, The Arbitration Press, Oxford, 2013.

Rogers H.N., Bordone C.R., Sander E.A.F., Mcewen A.C., Designing Systems and Processes for Mediation Disputes, Aspen Coursebook Series, Wolters Kluwer Law&Business, New York, 2013.

Röthemeyer P., Die Zertifizierungsfiktion, 17 Jahrgang, Zeitschrift für Konflikt-Management (ZKM), Verlag Otto Schmidt, Heft 2/2014, Januar/Februar, Köln, 2014.

Rovine A.W., Contemporary Issues in International Arbitration and Mediation, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden, 2013.

Rule C., Online Dispute Resolution for Business, Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 2002.

Rule C., Rogers V., Del Duca F., L., Designing a Global Consumer Online Dispute Resolution (ODR) System for Cross-Border Small Value –High Volume Claims-OAS Developments in Uniform Commercial Code Law Journal (UCCLJ) 2010.

Rutherglen A.G., Transnational Civil Litigation: Principles and Prospects, Foundation Press, St. Paul, 2016.

Rützel S., Wegen G., Wilske S., Commercial Dispute Resolution in Germany, Second Ed., C.H. BECK, München, 2016.

Schiffer K.J., Mandatspraxis, Schiedsverfahren und Mediation, 2. neu bearbeitete und erweiterte Auflage, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2005.

Schmidt F., Lapp T., Monßen H.G., Mediation in der Praxis des Anwalts, Verlag C.H.Beck, München, 2012.

Schreiber A., Obligatorische Beratung und Mediation, Duncker&Humblot, Berlin, 2007.

Schütze R.A., Die Bestimmung des schiedsrichterlichen Verfahrens, insbesondere bei Anwendung dem deutschem Prozessrecht unbekannter Beweisformen in SchiedsVZ (Zeitschrift für Schiedsverfahren/German Arbitration Journal), Verlag C.H.Beck, München, 16. Jahrgang, Heft 2, März/April 2018.

Schwarz K., Mediation-Collaborative Law-Collaborative Practice, Schriften der Johannes-Kepler-Universität Linz, Trauner Verlag, Linz, 2010.

Spencer D., Brogan Michael., Mediation Law and Practice, Cambridge University Press, New York, 2006.

Spencer D., Principles of Dispute Resolution, Second Ed., Lawbook Co, Sydney, 2016.

Steffek F., Rechtsvergleichende Erfahrung für die Regelung der Mediation, The Rabel Journal of Comparative and International Private Law, Max –Planck-Institute für ausländisches und internationales Privatrecht, Band 74, Heft 1, Mohr Siebeck, Tübingen, 2010.

Steffek F., Mediation, in The Max Planck Encyclopedia of European Private Law, Vol. II, Basedow J., Hopt J.K., Zimmermann R., Stier A., Oxford University Press, Oxford, 2012.

Steffek F., Mediation und Justiz, in Das Neue Mediationsgesetz, Fischer C., Unberath H., Verlag C.H.Beck, München, 2013.

Steffek F., Prinzipiengeleitete Regelung der Konfliktlösung, Zeitschrift für KonfliktManagement (ZKM), #5, Verlag Dr.Otto Schmidt, Köln, 2013.

Steffek F., Mediation und Güterichterverfahren, Zeitschrift für Europäisches Privatrecht, (ZEuP) #3, Verlag C.H.Beck, München, 2013.

Steffek F., Unberath H., Genn H., Greger R., Menkel-Meadow C., Regulating Dispute Resolution: ADR and Access to Justice at the Crossroads, Hart Publishing, Portland, 2013.

Steffek F., Skizzen einer Gerechtigkeitstheorie für das Privatrecht – Individuen, Interessen, Kohärenz, Konsens und Ausgleich in Gedächtnisschrift für Hannes Unberath, Arnold Stefan, Lorenz Stephan., C.H.Beck, München, 2015.

Steffek F., The Relationship between Mediation and Other Forms of Alternative Dispute Resolution in The Implementation of the Mediation Directive, (Compilation of in-depth Analysis) European Parliament Directorate-General for Internal Policies, <http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses> , 2016.

Susskind R., The End of Lawyers? Oxford University Press, Oxford, 2010.

Susskind R., Tomorrow's Lawyers: An Introduction to Your Future, Oxford University Press, 2013.

Tochtermann P., Die Unabhängigkeit und Unparteilichkeit des Mediators, Mohr Siebeck, Tübingen, 2008.

Tópel E., Pritz A., Mediation in Österreich: Die Kunst der Konsensfindung, LexisNexis Verlag, Wien, 2005.

Trams K., Die Mediationsvereinbarung – eine vertragsrechtliche Analyse, Tectum Verlag, Marburg, 2008.

Trenczek T.M.A., Berning D., Lenz C., Will H.D., Mediation und Konfliktmanagement, Handbuch, 2.Auflage, Nomos, Baden-Baden, 2017.

Trossen A., Mediation (un)geregelt, Win-Management Verlag, Mühlberg, 2014.

Vallender H., Mediation in Nationalen und Grenzüberschreitenden Insolvenzverfahren, in Brinkmann M., Effer-Uhe D.O., Völzmann-

Stickelbrock B., Wesser S., Weth S., Festschrift für Hanns Prütting, Dogmatik im Dienst von Gerechtigkeit, Rechtssicherheit und Recht-entwicklung, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2018.

Van Gelder E.M., Biard A.B., The Online Dispute Resolution Platform after one Year of Operation: A Work in Progress with Promising Potential, Legal Journal Consumenten & Recht, TvC UITGEVERIJ, Paris, 2018.

Walker S., Smith D., Advising and Representing Clients at Mediation, Wildy, Simmonds & Hill Publishing, London, 2013.

Ware S., Principles of Alternative Dispute Resolution, Third Ed., West Academic Publishing, USA, 2016.

Waring M., Commercial Dispute Resolution, College of Law Publishing, Guildford, 2016.

Warne J., International Commercial Dispute Resolution, Tottel Publishing, Haywards Heath, 2009.

Warrier S.V., Arbitration, Conciliation and Mediation, Lexis Nexis, India, 2015.

Wendenburg F., Der Schutz der schwächeren Partei in der Mediation, Mohr Siebeck, Tübingen, 2013.

Wendenburg F., Differenzierte Verfahrensentscheidungen in zivilrechtlichen Konflikten, Verlag Otto Schmidt, Heft 1/2013, Köln, 2013.

Wendenburg F., Mediation – flexible Gestaltung innerhalb fester Strukturen, ADR-Verfahren im Vergleich, Zeitschrift für Konflikt Management (ZKM), 17. Jahrgang, Heft 2/2014, Januar/Februar, PVSt 47561, Berlin, 2014.

Wendland M., Mediation und Zivilprozess, Mohr Siebeck, Tübingen, 2017.

Wentzel C., Internationale Mediation, Logos Verlag, Berlin, 2016.

Windisch K., Fair und/oder gerecht? Fairnesskriterien in der Media-

tion, Zeitschrift für Konflikt-Management, Verlag Otto Schmidt, Heft 2/2015, Köln, 2015.

Wode M., Rabe C.S., Mediation, Springer, Berlin, 2014.

Woolf H., Access to Justice, 2nd Ed, Stationery Office, London, 1996.

Yaacob H., Alternative Dispute Resolution (ADR), International Shari'ah Research Academy, Kuala Lumpur, 2012.

Zalar A., Managing Judicial Change Through Mediation – Part 1, ADR Bulletin, Vol. 6, No. 8, 2004.

Zenk K., Mediation im Rahmen des Rechts, Nomos, Baden-Baden, 2008.

საკანონმდებლო აქტები

ქართულ ენაზე:

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, 1997წ.

ადვოკატთა შესახებ საქართველოს კანონი, 2002.

ს.ს.ი.პ. საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსი, 2006.

ს.ს.ი.პ. საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ადვოკატთა დისციპლინური პასუხისმგებლობისა და დისციპლინური წარმობის შესახებ დებულება, 2010.

ადვოკატთა ასოციაციის აღმასრულებელი საბჭოს მიერ მორიგების პროცედურის წარმართვის შესახებ დებულება, 2018.

საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის მედიაციის განვითარების კომიტეტის დებულება, 2018.

უცხოურ ენაზე:

REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL AND THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE. Brussels 26.8.2016. COM (2016)542 FINAL on the application of Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council on certain aspects of mediation in civil and commercial matters. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM%3A2016%3A542%3AFIN>).

ელექტრონული მასალები / ინტერნეტ წყაროები:

საზოგადოებრივ-ლიტერატურული მოძრაობა XIX საუკუნის 60-70-იან წლებში, ტომი 4, იხილეთ: <http://dSPACE.nplg.gov.ge/bitstream/1234/3003/1/Kartuli-Literaturisistoria_Tomi_IV.pdf>

<<http://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2013/11/oj>>.

<<http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>>.

<www.aija.org.au>.

<<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52002DC0196&from=EN>>.

<http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_code_conduct_en.pdf>.

<www.justice.gov.uk/courts/procedure-rules/civil/pdf/practice_directions/pd_pre-action_conduct.pdf>.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2002/com2002/com2002_0196en01.pdf>. <www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201105/20110518ATT19592/20110518ATT19592EN.pdf>.

<<http://www.risolvionline.it>>.

<<http://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2013/524/oj>>.

<<http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>>.

<http://www.uncitral.org/pdf/english/workinggroups/wg_3/26th_WG_III/wp_117_e.pdf>.

<www.acrnet.org>.

<<https://www.judiciary.gov.uk/wp-content/uploads/2015/02/Online-Dispute-Resolution-Final-Web-Version1.pdf>>.

<http://www.iccwbo.org/drs/english/adr/pdf_documents/adr_guide.pdf>.

<www.ulr.oxfordjournals.org>.

<<http://www.corteconstituzionale.it/actionSchedaPronuncia>>.

do?anno=2012&numero=272>.

<www.ulr.oxfordjournals.org>.

<http://m.oxfordscholarship.com/view/10.1093/acprof;oso/9780199653485.001.001/acprof-9780199653485-chapter-4>.

<www.mediationinlaw.org>.

<http://www.academia.edu/download/37348802/alternative_dispute_resolution_approaches.pdf>

<www.ulr.oxfordjournals.org>.

<http://www.adbadalet.gov.tr/arabulucu>.

<http://www.mediationadvocates.org.uk>.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:136:0003:0008:En:PDF>.

<http://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=1153972&SecMode=1&DocId=450792&Usage=2>.

<http://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=Rec(99)19&Sector=secCM&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=eff2fa&BackColorIntranet=eff2fa&BackColorLogged=clcb6&direct=true>.

<http://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=Rec(2001)9&Sector=secCM&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=eff2fa&BackColorIntranet=eff2fa&BackColorLogged=clcb6&direct=true>.

<http://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=Rec(2002)10&Sector=secCM&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=eff2fa&BackColorIntranet=eff2fa&BackColorLogged=clcb6&direct=true>.

<www.unicitral.org>.

<http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/ml-conc/03-90953-Ebook.pdf>.

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:32008L0052>.

<<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:32008L0052>>.

<<http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>>.

<<http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>>.

<<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM%3A2016%3A542%3AFIN>>

<<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32013L0011>>.

<<http://m.oxfordscholarship.com/view/10.1093/acprof;oso/9780199653485.001.001/acprof-9780199653485-chapter-4>>.

<www.oebm.at>.

<www.justice.government.bg/MPPublic-Web/default.aspx?id=2>.

<www.adrcenter.com//jamsinternational/civil-justice/Mediation_Country_Report_Bulgaria.pdf>.

<www.cedr.com>.

<<http://www.mediationeurope.net/eng/documents/lawinhungary.pdf>>

<www.ismed.it/doc/D_Lgs_28-2010.pdf>.

<www.nmi-mediation.nl>

<<http://sakig.pl/en/mediation/about-meditation>>.

<<http://ms.gov.pl/pl/dzialalnosc/mediacje/>>

<http://dspace.nplg.gov.ge/bitstream/1234/3003/1/Kartuli-Literaturisistoria_Tomi_IV.pdf>.

<<http://www.tcc.gov.ge/index.php?m=586>>.

<http://gba.ge/uploads/files/reestri/kanonproekti_mediaciis_shexaxeb.pdf>

<www.gba.ge>

<http://gba.ge/uploads/files/regulaciebi/eTikis_kodexi.pdf>.

<<http://gba.ge/uploads/files/regulaciebi/debuleba.pdf>>.

<<http://gba.ge/uploads/resolutions/2018/01/31/3d51dfa83d2ce7ffffc515d101375fb3.pdf>>.

<http://gba.ge/uploads/files/reestri/mediaciis_ganvitarebis_komitetis_debuleba.pdf>

<<http://gba.ge/uploads/resolutions/2018/04/02/9b5c84003fd3bbf88271957f65b512b4.pdf>>

<http://gba.ge/uploads/files/reestri/morigebis_debuleba.pdf>

<<http://gba.ge/ka/resolutions/list/330>>.

<<http://ncadr.tsu.ge/#>>.

<http://gba.ge/uploads/files/reestri/GBA_mosazrebebi_mediaciis_shesaxe.pdf>.

გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“

თბილისი, მ. კოსტავას ქ. №75

ტელ: (+995 032)238 35 99; (+995)557 51 51 34

ვებ-გვერდი: www.law.ge

ელ-ფოსტა: Info@law.ge

www.facebook.com/PublishingWorldofLawyers